

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

L 225

Magyar nyelvű kiadás

Jogszabályok

52. évfolyam

2009. augusztus 27.

Tartalom

II Az EK-Szerződés/Euratom-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező

HATÁROZATOK

Bizottság

2009/608/EK:

- ★ A Bizottság határozata (2007. április 24.) a Belgium által az InterFerryBoats javára hozott támogatási intézkedésről (C 46/05 [ex NN 9/04 és ex N 55/05]) (az értesítés a C(2007) 1180. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 1

2009/609/EK:

- ★ A Bizottság határozata (2008. június 4.) a Magyarország által a hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások keretében nyújtott állami támogatásról C 41/05 (az értesítés a C(2008) 2223. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 53

2009/610/EK:

- ★ A Bizottság határozata (2008. július 2.) a Görögország által a Hellenic Shipyards AE vállalat javára nyújtott C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 és CP 133/05) támogatásról (az értesítés a C(2008) 3118. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 104

2009/611/EK:

- ★ A Bizottság határozata (2008. július 8.) a C 58/02 (ex N 118/02) számú intézkedésekről, amelyeket Franciaország hozott a Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) javára (az értesítés a C(2008) 3182. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 180

Ár: 38 EUR

⁽¹⁾ EGT-vonatkozású szöveg

HU

Azok a jogi aktusok, amelyek címe normál szedéssel jelenik meg, a mezőgazdasági ügyek napi intézésére vonatkoznak, és rendszerint csak korlátozott ideig maradnak hatályban.

Valamennyi más jogszabály címét vastagon szedik, és előtte csillag szerepel.

II

(Az EK-Szerződés/Euratom-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

HATÁROZATOK

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2007. április 24.)

a Belgium által az InterFerryBoats javára hozott támogatási intézkedésről (C 46/05 [ex NN 9/04 és ex N 55/05])

(az értesítés a C(2007) 1180. számú dokumentummal történt)

(Csak a francia és holland nyelvű szöveg hiteles.)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/608/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térséget létrehozó megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

azt követően, hogy az említett cikkeknek megfelelően felhívták az érdekelteket az észrevételeik megtételére,

mivel:

1. ELJÁRÁS

1.1. NN 9/04 és N 55/05 ügy

(1) A 2003. augusztus 12-én kelt, és a Bizottságnál 2003. augusztus 20-án iktatott levélben (TREN/A(03)27718) a belga hatóságok olyan megmentési célú és szerkezetátalakítási intézkedéseket jelentettek be a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének értelmében, amelyeket a Société Nationale des Chemins de Fer Belges (SNCB – Belga Államvasutak) hozott az Inter Ferry Boats (IFB) elnevezésű leányvállalata javára egy 2003. április 7-én kötött keretszerződés keretében.

(2) 2003. október 13-án (D(03)17546) a Bizottság felhívta a belga hatóságokat, hogy adjanak kiegészítő tájékoztatást a Bizottság számára. E tárgyban 2003. december 12-én kétoldalú találkozóra került sor a belga hatóságokkal. E találkozó során benyújtották a Bizottsághoz az IFB szerkezetátalakítási tervét.

(3) A belga hatóságok a 2004. január 7-én kelt, a Bizottságnál 2004. január 13-án iktatott levélben (TREN/A(04)10708) válaszoltak a Bizottság levelére. E levélből az derül ki, hogy a bejelentett intézkedéseket engedélyezték. Ebből következően az ügyet NN 9/04 számon iktatták. 2004. április 30-án sor került egy második találkozóra is. A belga hatóságok a 2004. június 15-én kelt, a Bizottságnál 2004. június 21-én iktatott levélben (TREN/A(04)23691) megküldték a Bizottság által e találkozó során kért kiegészítő dokumentumokat.

(4) A 2005. január 26-i levélben (D(05)100339) a Bizottság kiegészítő tájékoztatásra hívta fel a belga hatóságokat, amely információkat a 2005. március 25-én kelt, a Bizottságnál 2005. március 30-án iktatott levélben (TREN/A(05)7712) küldték meg.

(5) 2005. január 28-án kelt levelükben (SG(2005)A1133) a belga hatóságok tájékoztatták a Bizottságot az SNCB azon szándékáról, hogy kiegészítő tőkeemelést kíván végrehajtani az IFB-nél, amelyet a 2003. augusztus 12-én bejelentett megállapodások nem tartalmaztak. A Bizottság ezt N 55/2005 számon bejelentésként iktatta.

- (6) A 2005. március 29-i levélben (D(05)106199) a Bizottság kiegészítő tájékoztatásra hívta fel a belga hatóságokat, amely információkat a 2005. április 28-án kelt, a Bizottságnál 2005. május 3-án iktatott levélben (SG(2005)A(05)4155) küldték meg.
- (7) A 2005. május 31-i levélben (D(05)111096) a Bizottság kiegészítő tájékoztatásra hívta fel a belga hatóságokat, amely információkat a 2005. június 30-án kelt, a Bizottságnál 2005. július 1-jén iktatott levélben (TREN/A(05)16598) küldtek meg.
- (8) 2005. szeptember 16-án munkaértekezletre került sor a Bizottság és a belga hatóságok között. Ezen értekezlet során a Bizottság kiegészítő információkat kért a belga hatóságoktól, amely információkat a 2005. október 21-én kelt, a Bizottságnál 2005. október 24-én iktatott levélben (TREN/A(05)27067) küldték meg.
- (13) A 2006. november 30-án kelt, a Bizottsághoz 2006. december 5-én beérkezett és TREN/A/39219 számon iktatott levélben a belga hatóságok átadtak egy Karel Vinck által írt levelet, amely ezt az ügyet érinti. A Belga hatóságok azért küldték ezt a levelet, hogy alátámasszák állításukat, amely szerint az SNCB határozatai ebben az ügyben nem Belgiumnak, hanem egyedül az SNCB-nek tudhatók be.
- (14) 2007. február 5-én kelt levelében (D(07)302095) a Bizottság kiegészítő információk szolgáltatására hívta fel a belga hatóságokat. Belgium ezeket az információkat a 2007. február 6-án kelt, a Bizottságnál 2007. február 7-én iktatott levélben (A(07)24246), a 2007. február 8-án kelt, a Bizottságnál 2007. február 9-én iktatott levélben (A(07)23613), a 2007. február 13-án kelt, a Bizottságnál 2007. február 15-én iktatott levélben (A(07)24201), és a 2007. február 15-én kelt, a Bizottságnál 2007. február 16-án (A(07)24362) iktatott levélben küldte meg.

1.2. C 46/05 ügy

- (9) 2005. december 7-én kelt levelében a Bizottság tájékoztatta Belgiumot arról a határozatról, hogy a kérdéses intézkedések tekintetében megindítja a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárást.
- (10) A Bizottságnak az eljárás megindításáról szóló határozatát közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽¹⁾. A Bizottság felhívta az érdekelt feleket a kérdéses intézkedéssel kapcsolatos észrevételeik megtételére. A Bizottság nem kapott észrevételeket e tárgyban az érdekelt harmadik személyektől.
- (11) Belgium az eljárás megindításáról szóló levélre a 2006. február 14-én kelt, a Bizottságnál 2006. február 15-én TREN/A/13934 számon iktatott levéllel válaszolt. Ugyanazon, 2006. február 14-én kelt levelével visszavonta 2005. január 28-i bejelentését.
- (12) A Bizottság szervezeti egységei és a belga hatóságok közötti munkaértekezletekre 2006. június 1-jén és 2006. július 25-én került sor. A belga hatóságok a 2006. június 29-én kelt, a Bizottságnál ugyanazon a napon TREN/A/25806 számon iktatott levélben, a 2006. szeptember 20-án kelt, a Bizottságnál ugyanazon a napon TREN/A/32665 számon iktatott levélben, és a 2006. november 16-án és 21-én kelt, a TREN/A/37638 és TREN/A/37981 számon iktatott levélben küldték meg a kiegészítő információkat.
- (15) 2007. március 15-én kelt levelében (D(07)306248) és a 2007. március 16-án tartott munkaértekezlet során a Bizottság kiegészítő információk szolgáltatására hívta fel a belga hatóságokat. Belgium a 2007. március 30-án kelt, a Bizottságnál ugyanazon a napon iktatott levelében (A(07)28411) küldte meg ezeket az információkat.

2. A MEGMENTÉSI CÉLÚ ÉS SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK RÉSZLETES BEMUTATÁSA

2.1. Az IFB megmentésére és szerkezetátalakítására irányuló keretszerződés felei

2.1.1. IFB

2.1.1.1. A társaság bemutatása

- (16) Az IFB egy belga jog szerinti részvénytársaság. Az SNCB rendelkezik a saját tőke 89,03 %-ával. A többi részvényes a CNC Transports, egy 93,8 %-ban az SNCF tulajdonában álló leányvállalat (7,41 %), az ICF (2,08 %), és az EWS (English Welsh and Scottish Railway – 1,22 %).
- (17) Az IFB 1998. április 1-jén jött létre a következő három társaság egyesülésével: Ferry Boats SA, Interferry SA és az Edmond Depaire Ltd. „vasúti” ágazata. Amint Belgium egy cégkivonattal igazolta, ez az egyesülés beolvadással történt, amelynek során az Interferry SA beolvadt a Ferry Boats SA-ba; ezt követően apportálták az Edmond Depaire Ltd. vasúti ágazatát az egyesüléssel létrejött jogalanyba. Az IFB tehát az 1923-ban létrehozott Ferry Boats jogutódja.

⁽¹⁾ HL C 159., 2006.7.8., 2. o.

- (18) Az IFB főként kétféle tevékenységet folytat, logisztikai szolgáltatásokat nyújt a vasúti szállítás és a kombinált szállítás tekintetében (IFB Logistics), és szárazföldi terminálokat üzemeltet a kombinált szállítás tekintetében (IFB Terminals). A vállalkozás tevékenységeit a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló levél 16–29. pontja mutatta be részletesen.
- (19) E tevékenységekhez hozzá kell még adni azokat a tengeri és szárazföldi terminálokat üzemeltető társaságokban, valamint közlekedési társaságokban fennálló részesedéseket és leányvállalatokat, amelyekkel az IFB rendelkezik vagy rendelkezett Belgiumban és külföldön. E részesedéseket és leányvállalatokat a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló levél 30. és azt követő pontjai mutatták be részletesen. Belgium tájékoztatta a Bizottságot, hogy az eljárás megindításáról szóló levélben szereplő egyes ténybeli információk nem teljes mértékben pontosak, vagy azóta változtak. Az eljárás megindításáról szóló levél keletkezése óta bekövetkezett ténybeli változásokat a következő pontok tartalmazzák. Egyéb tekintetben utalás történik az eljárás megindításáról szóló határozatra (30–49. pont).
- (20) Az IFB részesedései belgiumi terminálokban Az IFB kivontult a zeebruggei terminálból. Az eljárás megindításáról szóló levél 39. pontjában az szerepel, hogy az IFB eladta részesedését az OCHZ érdekcsoportnak. Valójában az IFB a Hesse-Noord Natie-nak adta el a részesedését, amellyel együtt üzemeltette ezt a terminált.
- (21) Az eljárás megindításáról szóló levél 41. pontjában az szerepel, hogy az IFB rendelkezik a Dry Port Mouscron-Lille társaság 16,76 %-ával. Belgium tájékoztatta a Bizottságot, hogy a társaság 2006. június 29-i tőkeemelése következtében, amelyben az IFB nem vett részt, valamint egy magánbefektetőnek, a DELCATRANS-nak a társaság tőkéjébe történő belépésével, az IFB részesedése 11,07 %-ra csökkent.
- (22) Az IFB részesedései franciaországi terminálokban Az IFB 2006 őszén eladta a CMA-CGM-nek a Nord France Terminal International OU-ban (a továbbiakban NFTI-ou) fennálló 30 %-os részesedését. E tranzakció következtében az IFB csak 2 %-os részesedéssel rendelkezik Franciaországban a CNC Transports társaságban, amely elnevezése azóta Naviland Cargóra változott.
- (24) Ami a terminálok piacait illeti, az eljárás megindításáról szóló határozat (55–59. pont) különbséget tett a szárazföldi és tengeri terminálok között. Az IFB időközben kivont minden tőkét a tengeri terminálokban fennálló érdekeltségeiből. Sem az érdekelt felek, sem Belgium nem vitatta az eljárás megindításáról szóló határozatban foglalt meghatározást.
- (25) A vasúti árufuvarozás piaca e két piachoz kapcsolódik. E piac 2003 óta állt nyitva a Belgiumból kiinduló és Belgiumba irányuló nemzetközi árufuvarozás számára, amint azt a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló, 1991. július 29-i 91/440/EGK tanácsi irányelv ⁽²⁾ előírja. A nemzetközi árufuvarozás e megnyitása a nemzeti árufuvarozási piac 2007. január 1-jei megnyitásával vált teljessé, amit a 91/440/EGK irányelv ír elő, és amelyet Belgiumban a 2005. december 13-i királyi rendelettel hajtottak végre.

2.1.2. Az SNCB

- (26) Az SNCB a Belga Államvasutakat létrehozó 1926. július 23-i belga törvénnyel. ⁽³⁾ jött létre. 1992. október 14-e ⁽⁴⁾ óta autonóm közvállalkozás és közjogi részvénytársaság ⁽⁵⁾.

- (27) A belga állam 2005. január 1-jén szerkezetátalakítást hajtott végre az SNCB-nél. Az SNCB-t három elkülönült társaságra osztották, azaz:

— az SNCB Holding, egy holdingtársaság, amely 100 %-os részesedéssel rendelkezik a két másik társaságban, amelyek a következők:

— az Infrabel, a vasúti infrastruktúra működtetője, és

— az új SNCB, amely szállítási szolgáltatásokat ellátó vasúttársaság.

A belga állam 100 %-os társasági részesedéssel rendelkezik az SNCB Holdingban.

- (28) Az SNCB vezető testületei az igazgatótanács, az igazgatási bizottság és az ügyvezető igazgató. Az igazgatótanács 10 tagból áll, az ügyvezető igazgatót is beleértve. Az igazgatókat a király nevezi ki a Miniszterek Tanácsában meghozott rendelettel.

2.1.1.2. Az érintett piacok és az IFB piaci részesedései

- (23) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatban (50–54. pont) megállapította, hogy az IFB Logistique tevékenységei tekintetében két különböző termékpiacot kell elkülöníteni, azaz a szállítási tevékenységeket és a logisztikai tevékenységeket. E piacokat nemzeti piacként határozták meg, és az IFB Logistics piaci részesedését 2 % és 5 % között állapították meg.

⁽²⁾ HL L 237., 1991.8.24., 25. o.

⁽³⁾ Moniteur Belge, 1926. július 24.

⁽⁴⁾ A Belga Államvasutak első ügyviteli szerződésének jóváhagyásáról és az e társaságra vonatkozó intézkedések megállapításáról szóló, 1992. szeptember 30-i királyi rendelet hatályba lépésének napja. Moniteur Belge, 1992. október 14.

⁽⁵⁾ Amint azt az egyes gazdasági közvállalkozások reformjáról szóló, 1991. március 21-i törvény meghatározza. Moniteur Belge, 1991. március 27.

- (29) A belga kormányt egy kormánybiztos képviseli az igazgatótanácsban. A kormánybiztos a belga hatóságokhoz fordulhat a közfeladat ellátásán kívüli tárgyról szóló igazgatótanács határozat megsemmisítése céljából, ha ez a határozat „veszélyezteti [...] a közfeladat végrehajtását” (a törvény 23. cikkének (2) albekezdése).

2.2. Az IFB-nél 2001-ben és 2002-ben felmerült pénzügyi nehézségek

- (30) Helyénvaló először a pénzügyi nehézségekhez vezető okokat elemezni, és aztán bemutatni az IFB és az SNCB vezetői által hozott döntéseket.

2.2.1. A pénzügyi nehézségek

- (31) Az IFB nehézségeinek fő oka a franciaországi részesedéseinek – amelyek közül valamennyi Dunkerque kikötőjében található – 2001-ben és 2002-ben felmerült pénzügyi nehézségekben rejlik. A pénzügyi nehézségek az

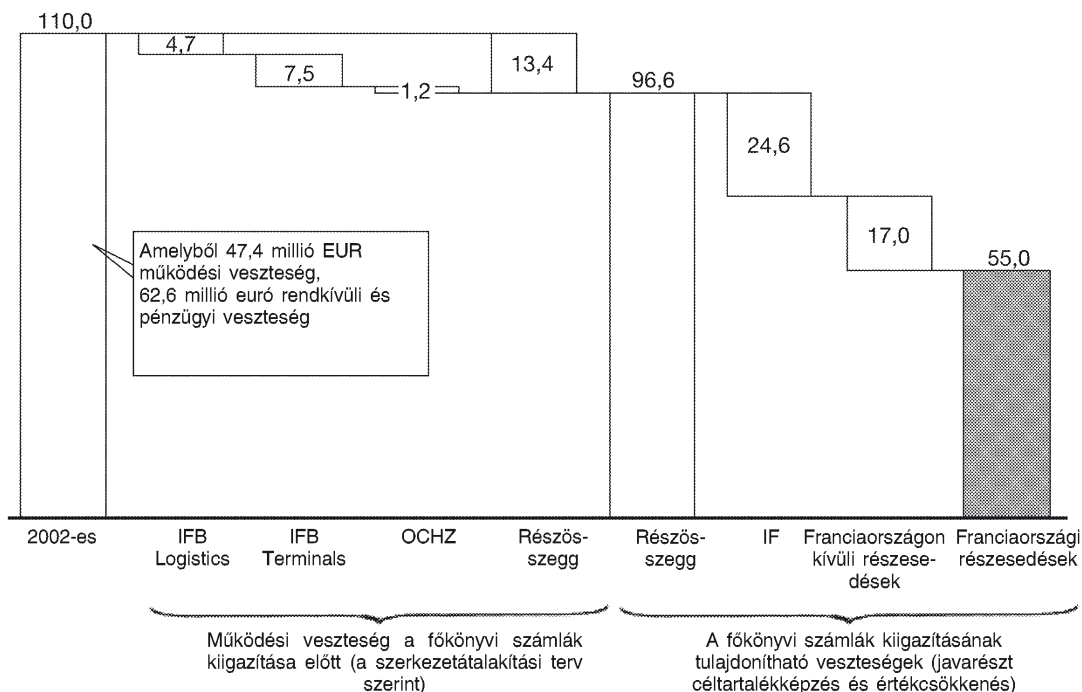
„IFB Logistics” és az „IFB Terminals” tevékenységeit is érintették, amelyek veszteséget realizáltak 2002-ben.

- (32) Amint azt az 1. ábra bemutatja, az IFB veszteségének teljes összege a 2002. üzleti évben elérte a 110 millió EUR-t. Ebből 12,2 millió EUR volt a főkönyvi számlák kiigazítása előtti működési veszteség az IFB Logistics (4,7 millió EUR) és az IFB Terminals (7,5 millió EUR) szintjén. Ehhez adódik még egy 1,2 milliós működési veszteség, az OCHZ-ben fennálló részesedés szintjén. Ez az összesen 13,4 millió EUR-s veszteség az összes veszteség 12 %-a. A 2002-ben bekövetkezett veszteség fennmaradó része, azaz 96,6 millió EUR a főkönyvi számlák kiigazítása keretében végzett értékcsökkenésből és céltartalékképzésből ered, amire a társaságnál Franciaországban és Belgiumban felmerült problémák következtében volt szükség. Ezen értékcsökkenések és céltartalékképzések 75 %-a az IFB részesedéseiből származik. E törtrész 76 %-a a franciaországi részesedéseket érinti.

1. ábra

A 2002-es veszteségek bontása

(Millió EUR)

Forrás: Szerkezetátalakítási terv IFB, 24/03/2003; IFBKontrolling

2.2.2. Az IFB és az SNCB vezetősége által hozott döntések

(33) 2000. végétől az IFB nem fizette ki azokat a számlákat, amelyeket az SNCB küldött neki vasúti szolgáltatásaiért. 2001-ben és főként 2002-ben folytatódott ez a gyakorlat, amelyet az SNCB tolerált. Így az IFB 2003. január végén már összesen 63 millió EUR-nyi kifizetetlen SNCB-számlával rendelkezett. E számlák ki nem fizetése magyarázza, hogy az IFB hogyan tudott fennmaradni súlyos pénzügyi nehézségei ellenére.

(34) 2002. május 21-én az IFB igazgatótanácsa megállapította, hogy a 2000 végétől elszenvedett veszteségek következtében szavatoló tőkéje a saját tőke fele alá csökkent. Amint azt a belga társasági törvény 633. cikke előírja, az IFB összehívta a részvényesek rendkívüli közgyűlését.

(35) E közgyűlés során az SNCB, mint többségi részvényes előterjesztette azon kötelezettségvállalását, hogy az IFB-t a működési költségek tekintetében 2,5 millió EUR-s előleggel támogatja. Az SNCB e kötelezettségvállalás alapján a részvényesek elhatározták, hogy ideiglenesen folytatják az IFB tevékenységeit, és felkérték az IFB igazgatótanácsát, hogy dolgozzon ki teljes szerkezetátalakítási tervet, amely kiterjed a leányvállalatokra és a terminálok igazgatására.

(36) Az SNCB igazgatótanácsa a 2002. július 19-i ülésén mérlegelte az IFB-leányvállalat helyzetét. Az IFB ügyvezető igazgatója bemutatta a csoport helyzetét; ezután az igazgatótanács a következő határozatot hozta: „Az igazgatótanács egyetértését fejezi ki egy 2,5 millió EUR-s készpénzapport tekintetében, amely az IFB készpénzigényének biztosításához és fennmaradásának szavatolásához szükséges, 2002 októberének végéig (ez az összeg egy valószínű tőkeemelés előlegének minősül).”

(37) 2002 második félévében, az igazgatótanács jóváhagyását követően a 2 500 000 EUR-s előleget az SNCB a következő ütemezés szerint folyósította az IFB-nek:

— 2002.8.6.: 1 000 000 EUR folyósítása

— 2002.9.17.: 1 000 000 EUR folyósítása

— 2002.9.30.: 500 000 EUR folyósítása

(38) Ezt az előleget 3,1 %-os kamat terhelte, és teljes egészében 2003 júliusában térítették vissza. E visszatérítésre két szakaszban került sor:

— 2003. július 15-én az IFB 1 500 000 EUR-t fizetett vissza ebből az összegből, valamint 40 422,04 EUR összegű kamatot,

— 2003. július 23-án az IFB visszafizette a fennmaradó 1 000 000 EUR-t, valamint az azt terhelő 26 883,35 EUR kamatot az SNCB-nek.

(39) 2002. szeptember 19-én az IFB ügyvezető igazgatója megbízott két revizort, hogy állítson össze külön jelentést a vállalkozás pénzügyi helyzetének értékelésére. Tekintettel e jelentés következtetéseire – amely jelentést 2002. december 4-én nyújtották be az IFB-hez, és azt követően az SNCB-hez – az SNCB igazgatótanácsa 2002. december 20-án elvben beleegyezett az IFB tőkéjének felemelésébe. 2002. december 24-én az IFB részvényeseinek rendkívüli közgyűlése is elfogadta ezt a javaslatot.

(40) Az IFB vezetése a McKinsey tanácsadó cég támogatásával szerkezetátalakítási tervet dolgozott ki az IFB számára. E szerkezetátalakítási terve – amelyet e határozat (73)–(86) preambulumbekzdése mutat be részletesen – az IFB igazgatótanácsa 2003. március 23-án hagyta jóvá.

(41) Ezt követően a két társaság (az IFB és az SNCB) vezetése az „IFB szerkezetátalakításáról szóló keretszerződés” keretében meghatározta az IFB megmentésének és szerkezetátalakításának részleteit; a szerződést a két társaság 2003. április 7-én írta alá. A részvényesek második rendkívüli közgyűlése során az IFB részvényesei egyetértésüket fejezték ki az IFB tevékenységeinek e keretszerződés alapján történő folytatása tekintetében.

2.3. A 2003. április 7-i „az IFB szerkezetátalakításáról szóló, az SNCB és az IFB közötti keretszerződés” szerinti megmentési célú és szerkezetátalakítási intézkedések

(42) A keretszerződés 2. cikke kimondja, hogy a felek által kölcsönösen elfogadott intézkedések végrehajtására két fázisban, azaz egy megmentési és egy szerkezetátalakítási fázisban kerül sor.

2.3.1. A megmentési célú intézkedések alkalmazásának szabályai és feltételei

(43) A keretszerződés 3. cikke a következő megmentési célú intézkedéseket írja elő:

— 5 millió EUR-s visszatérítendő előleg nyújtása,

— legfeljebb 15 milliós hitelkeret nyújtása,

— ideiglenes fizetési haladék nyújtása az IFB-nek az SNCB felé fennálló 63 millió EUR-s kötelezettségei tekintetében.

(44) Ezen intézkedések tartama 12 hónapra korlátozódott; mindazonáltal a felek közös megegyezése alapján hallgatólagosan meghosszabbodott a tőkeemelés időpontjáig.

(45) A visszatérítendő előlegre és a hitelkeretből felhasznált összegekre alkalmazandó kamatláb megegyezik a Bizottság által az állami támogatásokra alkalmazott referencia-kamatlábbal. A kamatokat tőkésítik, és azok megfizetésére az esedékes hitelviszafizetéskor kerül sor.

(46) A 63 millió EUR-s kötelezettségre 5,4 %-os szerződéses késedelmi kamatot állapítanak meg. A kamatokat tőkésítik, és azok kifizetésére az esedékessé váló főkövetelés megfizetésekor kerül sor.

(47) Az IFB-től a kötelezettségek és a hitelkeret tekintetében az SNCB-nek járó kamatok 2002-ben 2,2 millió EUR-t, 2003-ban 3,9 millió EUR-t, 2004-ben 4,7 millió EUR-t, 2005-ben 5,2 millió EUR-t tettek ki és 2006-ban 4,4 millió EUR-nak felelnek majd meg.

(48) A szerződés 7. cikke előírja, hogy az IFB lemond az SNCB-vel szembeni kötelezettségei elévüléséről.

(49) Ezen intézkedések összességét a keretszerződés aláírásától, azaz 2003. április 7-től kezdve hajtották végre. Az IFB eközben nem használta fel a visszatérítendő előleget.

2.3.2. A szerkezetátalakítási intézkedések alkalmazásának szabályai és feltételei

(50) A keretszerződés „a »szerkezetátalakítási intézkedések« alkalmazási szabályai” című 4. cikke a következőképpen szól:

„A Felek megerősítik azon szándékukat, hogy végrehajtják a következő intézkedéseket, amennyiben azok megfelelnek a két fél igazgatótanácsa, a belga állam és

szükség esetén az EK által jóváhagyott szerkezetátalakítási tervnek, az IFB részvényesei általi jóváhagyásra is figyelemmel:

— A visszatérítendő 5 millió EUR összegű előleg tőkévé alakítása

— A hitelkeret felhasznált részének tőkévé alakítása, legfeljebb 15 millió EUR-s összegig [...]

— A 63 millió EUR-s [...] kötelezettségek tőkévé alakítása

— Esetlegesen, és azzal a feltétellel, hogy a két fél kölcsönösen elfogadja, kiegészítő tőkeemelés [...]”

(51) E tőkeemelés végrehajtása a keretszerződés 5. cikkében előírt felfüggesztő feltételtől függ, azaz az állami támogatási szabályok tekintetében a Bizottság általi jóváhagyástól. Az 5. cikk a következőképpen szól:

„Az SNCB által tett kötelezettségvállalások [...] a következő felfüggesztő feltételtől függenek. A felek felkérlik a belga államot, hogy a lehető leggyorsabban juttassa el ezt a keretszerződést az EK-nak. A felek arra is felkérlik a belga államot, hogy amennyiben ezen adatközlés keretében az EK jogosan úgy látja, hogy [a keretszerződés] (az EK-Szerződés 87. cikke szerinti) állami támogatást foglal magában, jelentse be [a keretszerződést] az EK-Szerződés 88. cikkének (3) albekezdésével összhangban. Annak lehetővé tétele érdekében, hogy az EK elfogadhassa álláspontját, a [keretszerződést] semmi esetre sem hajtják végre az EK-nak történő bejelentés időpontjától számított 15 munkanapon belül. Amennyiben a [keretszerződést] az EK jogosan átfogó állami támogatásnak minősíti, azt nem hajtják végre, amíg az EK kifejezetten vagy hallgatólagosan jóvá nem hagyta az érintett támogatást, és adott esetben a jóváhagyó határozatban foglalt korlátokon belül és feltételek mellett.

Amennyiben az EK állami támogatásnak minősíti részben vagy egészben a keretszerződést, valamint feltéve és amennyiben e támogatást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítják, a felek teljesen jóhiszeműen megtárgyalják az IFB-től kért esetleges kiegészítő intézkedések megvalósíthatóságát, de annak kötelezettsége nélkül, hogy e kiegészítő vagy kiigazított intézkedéseket végrehajtsák, amennyiben azokat a körülményeket, amelyek között a támogatást nyújtani kell, teljes mértékben indokolatlannak tekintik.”

(52) A belga polgári jog előírja, hogy amennyiben a felfüggesztő feltétel teljesül, a szerződés visszaható hatállyal lép hatályba.

fennálló 47 %-os részesedésének természetbeni apportálása révén. ⁽⁶⁾

(53) Az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban a belga hatóságok tájékoztatták a Bizottságot, hogy a tőkeemelésre a felek által a keretszerződésben megállapítottak szerint kerül sor, amennyiben a Bizottság azt jóváhagyja. A tőkeemelés összege 95,3 millió EUR, amely a következőkből áll:

	(Millió euróban)
Hitelkeret tőkévé alakítása	15
Az IFB-nek az SNCB-vel szemben fennálló kötelezettségeinek tőkévé alakítása	63
A hitelkeret és a kötelezettségek tekintetében 2002–2006 között felhalmozott kamatok tőkévé alakítása (2006-ra csak részben)	17,3
Összesen	95,3

(54) A belga hatóságok tájékoztatták a Bizottságot, hogy a tőkeemelés nem terjed ki a 2006-ban felhalmozott kamatok egészére, így biztosítva, hogy az IFB kötelezettségek/szavatoló tőke aránya megfeleljen a versenytársaknál tapasztalható átlagos arálynak, és ne haladja meg azt. Nem tartalmaz továbbá visszatérítendő előleget sem, mivel az IFB nem használta fel ezt a lehetőséget.

(55) Az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban a belga hatóságok arról is tájékoztatták a Bizottságot, hogy visszavonják azt a 2005. január 28-i bejelentést, amelyben az SNCB és az IFB azon szándékról tájékoztatták a Bizottságot, hogy a keretszerződés 4. cikkében előírtakon felül kiegészítő tőkeemelést hajtanak végre 5 millió EUR erejéig, az SNCB-nek a TRW társaságban

(56) A 4. cikkben előírt szerkezetátalakítási tervet a belga hatóságokkal 2003. december 12-én folytatott ülés során adták át a Bizottságnak. Végrehajtása már 2003-ban megkezdődött, és 2005 elején fejeződött be.

(57) A szerkezetátalakítási terv két részből áll, amelyek egyrészt a csoport francia leányvállalatait, másrészt az IFB belga tevékenységeit érintő két különböző stratégiának felelnek meg. A Franciaország tekintetében választott stratégia a részesedésekből történő teljes tőke kivonás, míg a Belgium tekintetében választott stratégia a társaság szerkezetátalakítása, üzemeltetésének folytatása céljából.

2.3.2.1. A franciaországi terminálokat üzemeltető leányvállalatokból történő tőke kivonás

(58) Amint az e határozatban, valamint részletesebben az eljárás megindításáról szóló levél 30. és azt követő pontjaiban kifejtésre került, az IFB tőke kivonási stratégiát folytatott francia leányvállalatai tekintetében. E politika az NFTI-OU-ban fennálló részesedés 2006 novemberében történő eladásával zárult.

(59) Az IFB franciaországi leányvállalataiból történő tőke kivonás összköltsége 39,1 millió EUR volt. A következő táblázat bemutatja e költségnek az öt leányvállalat közötti megoszlását. A következő pontok mutatják be részletesebben a különböző társaságokat érintő finanszírozási igényeket és számadatokat.

⁽⁶⁾ Az IFB már rendelkezik egy 0,9 %-os részesedéssel e társaságban, amely terminálokat üzemeltet Anvers-ben, Zeebrugge-ben, Oostendében, Charleroi-ban, Liège-ben, Brüsszelben, Etgében, Genkben és Muizenben, valamint tehervonatokat kínál 11 tagállam számára.

Tőkekivonás a franciaországi részesedésekből a felmerült költségek összefoglalása

(Millió euróban)

	ACIMAR	NFTI-ou	IFB FRANCE	DPD	A RÉSZESÉDESEK ÖSSZESSÉGE
Értékvesztés/ követelés	3,9		0,8	2,8	7,5
Értékvesztés/ részesedés		16,7	0,1	5,1	22,0
Tőkeemelés		1,7			1,7
Összköltség	3,9	18,5	0,9	7,9	31,1
2006.6.30-án esedékes kamatok					+ 7,7
Folyószámla-ingadozás 2002.9–2002.12.					+ 0,5
Az SSTD eladásából származó értéktöbblet					– 0,2
A franciaországi részesedésekből történő tőkekivonás összköltsége					39,1

a) **Finanszírozási igény**

(60) A táblázat a 2002. szeptember 27-i kimutatások alapján készült. A következő összegeket különbözteti meg:

- 31,1 millió EUR-s összeg, amely a követelésekre elszámolt értékvesztés, a részesedésekre elszámolt értékvesztés, valamint az NFTI-ou 1,7 millió EUR-s tőkeemelése,
- 7,7 millió EUR összegű esedékes kamat, amely a visszatérítendő előlegnek és a fizetési haladéknak a tőkekivonás finanszírozására szolgáló részére felszámított, 2002 vége és 2006. június 30-a között felhalmozott kamatok összegének felel meg,
- egy – 0,2 millió EUR-s összeg, amely az SSTD eladásából származó értéktöbbletnek felel meg,
- 0,5 millió EUR-s összeg, amely egyrészt a 2002. szeptember 27-i kimutatások és másrészt a 2002. december 31-én ténylegesen elkönyvelt értékvesztések közötti különbségnek felel meg.

(61) Ez az utolsó 0,5 millió EUR-s összeg megfelel az IFB franciaországi részesedései és az IFB közötti tőkeáramlásnak 2002. szeptember 27-e és 2002 vége között, és azért kell szerepeltetni a táblázatban, hogy össze lehessen egyeztetni a 2002 végén ténylegesen elkönyvelt értékvesztést és a 2002. szeptember 27-i helyzet alapján számolt teljes igényt. Ami az IFB finanszírozási igényét illeti, ezt az összeget nem kell figyelembe venni az IFB-nek a franciaországi részesedésekből történő tőkekivonással kapcsolatos finanszírozási igénye tehát 38,6 millió EUR.

(62) Az IFB-nek a franciaországi részesedésekből történő tőkekivonással kapcsolatos finanszírozási igényét az SNCB finanszírozta. Az IFB ugyanis a tőkekivonás finanszírozására 30,9 millió EUR-t használt fel a 15 millió EUR-s ideiglenes hitelkeret nyújtása és a 63 millió nagyságrendű meglévő követelések ideiglenes vissza nem fizetése révén szerzett mozgásteréből. A finanszírozásból 7,7 millió EUR az ezen összeg után a 2003. április 7-i keretszerződés értelmében fizetendő kamatnak felel meg, amely szerződés előírja, hogy a kamatokat csak az esedékes főkövetelés megfizetésekor kell kifizetni (vagy a főkövetelés tőkévé alakításával egyidejűleg tőkévé alakítják).

b) **Acimar**

(63) Az Acimar társaság egy szállítási szerződés keretében bevételeinek egészét az Arcelor társaság javára realizálta. Ez a szerződés 2005. december 31-én járt le; az IFB 2002. év második felében történő pénzügyi ellenőrzése idején a szerződés [...] (*) éves veszteséget termelt. Mivel az Arcelorral kötött e szerződés megújítására tett kísérletek meghiúsultak, az SNCB elhatározta, hogy csődeljárás alá vonja az Acimart, és bíróság által kimondott szanálási eljárást kezdeményez. Az IFB 3,9 millió EUR értékű vissza nem fizetendő követeléssel rendelkezik az Acimarral szemben, ami a tőkekivonás költségének minősül.

c) **NFTI-ou**

(64) Ami az NFTI-ou-t illeti – amely az IFB és a Port Autonome de Dunkerque (Dunkerque Autonóm Kikötője) által közösen ellenőrzött, a dunkerque-i kikötőben terminálokat üzemeltető társaság volt – az SNCB a részesedésének eladásával történő tőkekivonás mellett döntött.

(*) Bizalmas adatok.

(65) Az IFB részesedése az NFTI-ou-ban az IFB azon kötelezettségével járt egy komfort levél alapján, hogy a veszteségnek a társaságban fennálló részesedésével megegyező hányadát finanszírozza. Ezen felül, az IFB kezességet vállalt a társaság egy bankkölcsönéért a [...]nál, amely kölcsön értéke 2,9 millió EUR volt.

(66) Annak érdekében, hogy a társaságban fennálló részesedésből a tőkét kivonja, az IFB tárgyalta a Port Autonome Dunkerque-vel a komfort levélből származó kötelezettségvállalások megszüntetéséről. Cserében az IFB részt vett az NFTI-ou tőkeemelésében, amire a társaság tevékenységei folytatásának lehetővé tétele érdekében volt szükség, 1,7 millió EUR összegig, és társasági részesedésének egy részét 1 EUR-s jelképes árért átruházta a Port Autonome de Dunkerque-re. Ezen ügylet következtében az IFB már csak 30 %-os társasági részesedéssel rendelkezett.

(67) Az IFB és a Port Autonome de Dunkerque ezt követően vevőt kerestek és találtak az IFB részesedéseire [...]. Ez a társaság a CMA-CGM volt. Figyelembe véve az eladási árat, a tőke kivonási költség az IFB számára 18,5 millió EUR volt, amelyből 1,7 millió EUR a tőkeemelés, és 16,7 millió a részesedésre elszámolt értékvesztés.

d) IFB France

(68) Az IFB France-t, a későbbi AGEF-et, átruházták az NFTI-ou-ra [...], ami 0,1 millió EUR-s értékvesztést jelentett. Mivel az IFB ugyanebben az időben vont ki a tőkét az NFTI-ou-ból, az NFTI-ou-ra történő átruházás eredménye az IFB France-ből eladással történő tőke kivonás. Az eladás előtt az IFB-nek el kellett engednie az IFB France-nál fennálló követeléseit 0,8 millió EUR értékben. Az IFB France-ből történő tőke kivonás összköltsége tehát 0,9 millió EUR volt.

e) Dry Port Dunkerque

(69) Az IFB részesedése a Dry Port Dunkerque-ben ugyanolyan sajátossággal bírt, mint az NFTI-ou-ban fennálló részesedése: egy komfort levél kötelezte az IFB-t arra, hogy a társaság működési veszteségeit fedezze.

(70) Az IFB e részesedéséből az eszközök egy részének, azaz az NFTI-ou-ban fennálló, a Dry Port Dunkerque által birtokolt 8,6 %-os részesedésnek eladásával kombinált felszámolással vont ki a tőkét. Itt, ellentétesen az NFTI-ou tekintetében fennálló helyzettel, az IFB partnerei nem követelhettk a társaság fennmaradását.

(71) Az IFB nem érvényesíthette a Dry Port Dunkerque-nél fennálló követeléseit (2,8 millió EUR), és el kellett fogadnia a részesedésre elszámolt értékvesztést (5,1 millió eEUR). A felszámolás összköltsége tehát 7,9 millió EUR volt.

f) SSTD

(72) Az SSTD egy jövedelmező társaság. Fő ügyfelének elvesztése következtében, és a franciaországi piacokról való kivonulással kapcsolatos stratégiai döntést követően az IFB elhatározta, hogy 2005 elején eladja a társaságot, ami csekély haszonnal járt.

2.3.2.2. Szerkezetátalakítási terv a belga tevékenységek folytatására

(73) Az IFB szerkezetátalakítási tervet dolgozott ki a McKinsey tanácsadó céggel az IFB belga tevékenységei tekintetében. E szerkezetátalakítási terv két részből rendelkezett:

— az „IFB Logistics” tevékenységének szerkezetátalakítása,

— az „IFB Terminals” tevékenységének szerkezetátalakítása.

E terv alapgondolata, hogy az IFB tevékenységeit a *core business*re (alaptevékenységeire) korlátozza, azaz a logisztikai és a belgiumi terminálok üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységére, és hogy kivonja a tőkét azokból a tevékenységeiből és eladja azokat a tevékenységeit, amelyek nem szükségesek a *core business* gazdasági életképességéhez. Helyénvaló bemutatni a szerkezetátalakítás pénzügyi eredményeit, valamint az ezen eredmények elérése érdekében hozott intézkedéseket (általános intézkedések, a logisztikai tevékenységgel kapcsolatos intézkedések, a terminálokkal összefüggő tevékenységgel kapcsolatos intézkedések, beruházások).

a) A szerkezetátalakítás pénzügyi eredményei

(74) Az értékcsökkenés-korrekció, a kockázatok és ráfordítások tekintetében történő értékcsökkenések és céltartalékképzések („operatív cash-flow”) után a szerkezetátalakítási terv a következő pénzügyi eredményeket tervezte be, amelyeket nagymértékben megerősítettek az elért eredmények:

(Millió euróban)

	2004	2005	2006 (1. félév)	A szerkezetátalakítási időszakban összesen
Operatív cash-flow előirányzat	3,9	4,3	2,35	10,550
Operatív cash-flow eredmény	4,875	3,079	2,475	10,429

(75) Az IFB pénzügyi eredményeinek előirányzatait lényegében a következő olyan tényezőkre építették, amelyekről az IFB-nek tudomása volt a szerkezetátalakítási terv elfogadásakor:

- a „Railbargo”-forgalom egy terminálra történő központosítása, és a volumen érzékelhető növelése. A „Railbargo”-forgalom központosítása lehetővé tette a működési modell optimalizálását és a bevételek növelését, mivel az eddig harmadik személyek által végzett anyagmozgatásokat integrálni lehetett a csoportba. Ezen felül az IFB egy új fontos ügyfelet nyerhetett meg, a CSAV-t, amely 50 000 TEU nagyságrendű rendelést tervezett leadni 2004-től,
- a személyzet, valamint a fenntartási költségek jelentős csökkentése. Ezen intézkedéseket e határozat (78)–(83) preambulumbekzdése mutatja be részletebben,
- a cirkeldycki vasúti terminál üzemeltetésével kapcsolatos új megállapodás, amely lehetővé tette az MSC Home Terminal szomszédos terminállal való jelentős összehangolást,
- a muizeni terminál volumenének növekedése, az Uniloggal kötött új szerződés következtében,
- igen kedvező általános előirányzatok az intermodális szállítási piac tekintetében, amelyen látványos növekedés volt tapasztalható a 2000-es évek kezdetétől.

b) A szerkezetátalakítás tekintetében hozott intézkedések

Általános intézkedések

- (76) Az új kollektív munkaszerződésnek a vállalkozás szintjén történő megkötése és a munkaviszonnyal kapcsolatos rendelet módosítása magasabb foglalkoztatási szint elérését tették lehetővé (az évente ledolgozandó napok száma 13 nappal emelkedett 2004. január 1-jétől), alacsonyabb költségek mellett (a hétvégi és csapatmunkáért járó fizetés 2003. október 1-jétől csökkent).
- (77) Az adminisztratív és kereskedelmi szolgáltatásokat Berchemben központosították, ami lehetővé tette a gand-i létesítmény bezárását, és a zeebruggei létesítmény kapacitásának csökkentését.
- (78) Ezen intézkedések hozzájárultak az IFB általános költségeinek összesen évi 2,55 millió EUR-val ⁽⁷⁾ történő csökkentése érdekében szükséges személyi állomány korláto-

zásához. Az IFB ugyanis a 2002. szeptemberi 210 FTE-ről ⁽⁸⁾ 175 FTE-re csökkentette a személyzetét 2006 kezdetén, ami 17 %-os csökkenésnek felel meg. E csökkentések részletei a következőképpen mutathatók be:

- a közvetlenül (leányvállalatokon kívül) üzemeltetett terminálok tekintetében a személyzet a 2002. szeptemberi 110 FTE-ről 96 FTE-re csökkent 2006 kezdetén, ami 13 %-os csökkenésnek felel meg,
- ami az IFB logisztikai tevékenységét illeti, a személyzet a 2002. szeptemberi 60 FTE-ről 49 FTE-re, azaz 19 %-kal csökkent 2006 kezdetén,
- a „marketinggel és értékesítési” feladatokkal, illetve más központi támogató feladatokkal (pénzügy, humán erőforrás, stb.) megbízott személyzet a 2002. szeptemberi 40 FTE-ről 31 FTE-re, azaz 23 %-kal csökkent 2006 kezdetén.

A logisztikai tevékenység szerkezetátalakítása

- (79) A szerkezetátalakítási terv a következő kilenc intézkedésről rendelkezett, amelyek a terv szerint 5,7 millió EUR-s javulás eredményeztek volna.

Intézkedések	Nyereség
1. A bérteher csökkenésének hatása	[...]
2. Tanácsadás és <i>outsourcing</i>	[...]
3. Értékcsökkenések és rendkívüli értékcsökkenési leírások	[...]
4. A North European Network nem jövedelmező telepeinek átruházása	[...]
5. A hagyományos forgalom volumenében bekövetkezett veszteség	[...]
6. A vasúti kocsik karbantartására vonatkozó céltartalékok feloldása	[...]
7. Az intermodális szállítás növekedése	[...]
8. A Railbargo szerződés felülvizsgálata (áremelés és termékatalakítás)	[...]
9. A képviseltek (ügynök) jutalékainak növelése	[...]
10. Az általános költségek csökkentése	[...]

- (80) A szerkezetátalakítási terv megvalósítása során, amely 2004 végén fejeződött be, két kiegészítő intézkedést hoztak:

- a cirkeldijcki terminál tekintetében az anyagmozgatás árát növelték,

⁽⁷⁾ Az évente ledolgozandó napok számának növelése a költségek évi körülbelül 0,6 millió EUR-s csökkenésével járt; az adminisztratív és kereskedelmi szolgáltatások Berchemben történő központosítása a költségek évi körülbelül 0,2 millió eurós csökkenésével járt, és a személyzet 35 FTE-nek megfelelő csökkentése a költségek évi körülbelül 1,75 millió EUR-s csökkenésével járt.

⁽⁸⁾ Teljesidő-egyenérték (Full-time equivalent).

— általánosságban elemezték a forgalmat, majd az ügyfelekkel egyeztetve új irányt szabtak erre vonatkozóan.

Az „IFB Terminals” tevékenységének szerkezetátalakítása

(81) Az „IFB Terminals” tevékenységének szerkezetátalakítása, amely 2005-ben fejeződött be, 7 intézkedésre terjedt ki, amelyeket részletesebben az eljárás megindításáról szóló levél 103–107. pontja mutat be.

(82) Az eredetileg hozott intézkedéseken felül az IFB Logistics mélyreható elemzést végzett vasúti termékeivel kapcsolatban, amely olyan nem jövedelmező termékek meglétét tárta fel, amelyeket az IFB azóta nem kínál.

(83) Más termékek tekintetében ez az elemzés kimutatta a műszaki síkon elvégzendő javítások szükségességét. E javításokat elvégezték, különösen a konténerek intermodális szállításának ágazata tekintetében.

A szerkezetátalakítási tervben előírt beruházások

(84) A Mainhub, valamint a Zomerweg szerkezetátalakítása főként a pótló beruházások tekintetében [...] új beruházásokat [...], valamint különböző beruházásokat[...] tett szükségessé.

2.4. Az eljárás 2005. december 7-i megindításához vezető okok bemutatása

(85) Belgium bejelentésében úgy vélte, hogy a kérdéses intézkedések nem minősülnek állami támogatásnak, mivel nem Belgiumnak tudhatók be, és egyébként is az SNCB piacgazdasági magánbefektetőként járt el.

(86) A Bizottságban kétségek merültek fel azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a meglévő 63 millió EUR-s kötelezettségek tekintetében a fizetési haladék nyújtása és a kötelezettségek, valamint a kapcsolódó 11 millió EUR-s kamatok átalakítása saját tőkévé állami támogatásnak minősül-e. Kétségei egyrészt azt a kérdést érintették, hogy az SNCB magatartása betudható-e tulajdonosának, a belga államnak, másrészt, hogy vajon az SNCB úgy járt-e el, mint tette volna egy piacgazdasági magánbefektető.

(87) Ugyanígy, a Bizottságban kétségek merültek fel azon kérdést illetően is, hogy az 5 millió EUR-s visszatérítendő előleg nyújtása és egy 15 millió EUR-s hitelkeret nyújtása, a 15 millió EUR-s hitelkeret és a kapcsolódó 2,5 millió

EUR-s kamat saját tőkévé alakítása, valamint az SNCB-nek a TRW-ben fennálló részesedéséből álló 5 millió EUR-s újabb saját tőke természetbeni apportja állami támogatásnak minősül-e.

(88) Amennyiben e támogatások likviditási támogatások, a Bizottság kétli, hogy összeegyeztethetők a közös piaccal mint megmentési célú támogatások, mivel 12 hónapot meghaladó időszak tekintetében nyújtották azokat.

(89) A Bizottságnak kétségei merültek fel azon kérdést illetően is, hogy vajon a támogatások összessége összeegyeztethetőnek nyilvánítható-e a közös piaccal mint szerkezetátalakítási támogatások.

(90) E kétségek a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 1999. évi közösségi iránymutatás (a továbbiakban az 1999. évi iránymutatás)⁽⁹⁾, illetve a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 2004. évi közösségi iránymutatás (a továbbiakban az 2004. évi iránymutatás)⁽¹⁰⁾ időbeli alkalmazhatóságát, a meghozott intézkedéseknek az ahhoz elégséges voltát, hogy a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait a lehető legkisebbre csökkentsék, valamint a támogatásnak a feltétlenül szükséges minimumra történő korlátozottságát, és az IFB vállalkozásnak a szerkezetátalakítási támogatáshoz való saját hozzájárulásának elégséges voltát érintették.

(91) Belgium a 2006. február 14-én kelt levélben küldte meg észrevételeit, amelyet a 2006. június 29-i, szeptember 20-i, november 16-i és november 21-i levél egészített ki.

(92) Válaszában Belgium megismételte álláspontját, amely szerint a kérdéses intézkedések nem minősülnek állami támogatásnak, mivel nem a belga államnak tudhatók be, és mivel az SNCB úgy járt el, mint tette volna egy piacgazdasági magánbefektető.

(93) Belgium továbbá úgy véli, hogy amennyiben a kérdéses intézkedések állami támogatásnak minősülnének, azokat a megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatásokról szóló 1999. évi iránymutatás alapján kellene elemezni, és nem a 2004. évi alapján. Belgium úgy véli továbbá, hogy az intézkedések megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatásként összeegyeztethetők a közös piaccal.

⁽⁹⁾ HL C 288., 1999.10.9., 2. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

3. BELGIUM ÉSZREVÉTELEI

- (94) Belgium álláspontját a következő pontok foglalják össze.

3.1. Belgium eljárással kapcsolatos észrevételei

- (95) A belga hatóságok válaszelevelükben tájékoztatják a Bizottságot, hogy fenntartásaik vannak a vizsgálat tartamát illetően. Úgy vélik jogos elvárás fűződik a megmentési célú intézkedéseknek a szerkezetátalakítási tervről hozott végső bizottsági határozatig történő fenn tartásának jogszerűségéhez.
- (96) A 2003. augusztus 12-i (a Bizottságnál NN 9/04 számon iktatott) közlemény és a 2005. január 28-i (a Bizottságnál N 55/05 számon iktatott) közlemény célja a belga hatóságok szerint az volt, hogy a Bizottsággal megismertesse mindazon tényezők összességét, amelyek lehetővé teszik annak ellenőrzését, hogy az SNCB-nek az IFB javára hozott intézkedései tartalmaznak-e állami támogatásokat a Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében. A belga hatóságok szerint a Bizottságnak csak akkor kellett volna (kellene) a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése szerinti bejelentésnek tekinteni a közleményeket, ha az érintett intézkedések állami támogatásnak minősülnek.
- (97) A belga hatóságok úgy vélik, hogy különösen a 2003. augusztus 12-i közlemény nem ismerte el, hogy az IFB javára szóló megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatások állami támogatásnak minősülnének, következésképpen azt sem, hogy a megmentési célú támogatásokat be nem jelentett állami támogatásnak lehetne minősíteni. A belga hatóságok úgy vélik, hogy ezen intézkedésekre nem vonatkozik a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének értelmében vett előzetes bejelentési és végre nem hajtási kötelezettség.
- (98) A belga hatóságok ugyanezt a megállapítást teszik a 2005. január 28-i közleményt illetően, amelyben Belgium az 5 millió EUR-s kiegészítő tőkeemelésről tájékoztatta a Bizottságot.

3.2. A Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „állami támogatás” hiánya

3.2.1. Az állami forrás hiánya

- (99) Belgium úgy véli, hogy sem az IFB javára hozott megmentési célú, sem a szerkezetátalakítási intézkedéseket nem állami forrásból finanszírozták. Az SNCB ezeket az intézkedéseket kizárólag saját forrásból finanszírozta, anélkül, hogy bármilyen módon állami forrást mobilizált volna.
- (100) Belgium szerint az a tény, hogy az SNCB közvállalkozás a tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi

kapcsolatok átláthatóságáról és egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló, 1980. június 5-i 80/723/EGK bizottsági irányelv⁽¹¹⁾ 2. cikke értelmében, nem elegendő annak megállapításához, hogy a kérdéses intézkedéseket, amelyeket az SNCB finanszírozott, állami forrásból finanszírozták volna. Belgium úgy véli, hogy különbséget kell tenni egyrészt az SNCB-nek a tevékenysége által termelt jövedelmekből származó saját forrásai, másrészt az SNCB közfeladataiért adott állami dotáció között. Mint-hogy az állami dotáció nem volt elegendő az említett feladatok tekintetében felmerülő kiadások egészének finanszírozásához, Belgium megállapítja, hogy kizárt, hogy az állami forrásokat az SNCB az IFB javára hozott intézkedések finanszírozására fordította volna.

- (101) Belgium úgy véli, hogy az SNCB vagyona nem áll a belga hatóságok rendelkezésére, hanem a társasági célhoz rendelt. Ebből következően Belgium úgy véli, hogy e vagyon „nem áll a hatóságok rendelkezésére”, amint azt a *Stardust Marine*-ügyben hozott ítélet⁽¹²⁾ feltételül szabja.
- (102) Belgium úgy véli végül, hogy az SNCB-nél az IFB javára hozott intézkedések következtében beálló bármilyen szavatolótőke-csökkenés nem eredményezte volna az állam „veszteségét”⁽¹³⁾, mivel semmi esetre nincs szó olyan forrásokról, amelyeket máskülönben az állami költségvetésbe kellett volna befizetni.

3.2.2. A nem a belga államnak betudhatóság

- (103) A 2002 második félévében történő 2,5 millió EUR-s előlegnyújtást illetően a belga hatóságok úgy vélik, hogy az SNCB ezen előlegnyújtásra vonatkozó határozata nem a belga államnak tudható be.
- (104) Belgium a következő érveket hozza fel a nem a belga államnak betudhatóság bizonyítására:

— Az SNCB azon stratégiai döntését, hogy szerkezetátalakítást hajt végre az IFB vállalkozásban, ahelyett, hogy inkább csődeljárás alá vonná, az SNCB igazgatási bizottsága önállóan hozta meg. Az IFB társaság jövője különösen nem képezte tárgyát a 2001 végén a belga kormány által az ABX társaság tekintetében megrendelt tanulmányoknak, sem a belga Miniszterek Tanácsa által az ABX-et érintően 2002-ben meghozott határozatoknak.

⁽¹¹⁾ HL L 195., 1980.7.29., 35. o.

⁽¹²⁾ A Bíróságnak a C-482/99. sz. Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélete (EBHT 2002., I-4397. o.), az ún. „*Stardust Marine*” ügyben hozott ítélet.

⁽¹³⁾ Az Elsőfokú Bíróságnak a T-67/94. sz. Ladbroke Racing ügyben 1998. január 27-én hozott ítélete, (EBHT 1998., I-1.o., 109. pont) amelyet megerősített a Bíróságnak a C-83/98 P. sz. Ladbroke Racing ügyben 2000. május 16-án hozott ítélete (EBHT 2000., I-3271. o., 48. pont).

- Az IFB-nek történő előlegnyújtásról az SNCB igazgatási bizottsága határozott. Belgium elismeri, hogy az igazgatási bizottság határozott az intézkedés SNCB igazgatótanácsa elé történő terjesztéséről, de úgy véli, hogy az előleg nyújtásához nem volt szükség az SNCB igazgatótanácsának jóváhagyására, mivel az igazgatótanács hatásköreinek az igazgatási bizottságra történő átruházása értelmében ez utóbbi bizottság volt jogosult az SNCB nevében tett kötelezettségvállalásra 2,5 millió EUR-s összegek erejéig.
 - Ez az előleg nem képezte olyan szerkezetátalakítási vagy más terv, vagy olyan intézkedés részét, amelyet a belga állam elé terjesztettek volna, vagy amelynek tárgyában bármilyen konzultációra került volna sor a belga állammal.
 - Más tényezők, mint az előleg viszonylag kevésbé jelentős volta és ideiglenes jellege szintén azt a következtetést erősítik meg, hogy ezen előleg nyújtása nem a belga államnak tudható be.
- (105) Ami az SNCB számláinak az IFB általi ki nem fizetését illeti, a belga hatóságok úgy vélik, hogy az SNCB igazgatótanácsát arról a tényről, hogy az IFB többé nem fizeti számláit az SNCB-nek nem tájékoztatták 2002 decembere előtt, tehát azon időpont előtt, amikor határozott az IFB tőkeemelésének elvéről.
- (106) A belga hatóságok ezenkívül úgy vélik, hogy az igazgatótanács, az igazgatási bizottság, vagy az ügyvezető igazgató eljárása vagy eljárásának hiánya nem a belga államnak tudható be, történjék ez a keretszerződés megkötése előtt vagy után. Azzal érvelnek, hogy a belga állam érintettsége teljes mértékben hiányzik (a „Stardust Marine”-nal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat értelmében) az SNCB-nek az intézkedések IFB javára történő meghozatalára vonatkozó döntéshozatali eljárásában.
- (107) A belga hatóságok szerint ugyanis az SNCB által az IFB javára hozott intézkedések az SNCB egyik leányvállalatára vonatkozó intézkedések, amely saját maga nem lát el közfeladatokat, és nem kapcsolódik az SNCB közfeladatainak ellátásához. Az IFB tevékenységei tehát kizárólag kereskedelmi tevékenységek, amelyek bármely közfeladaton kívül esnek. Így, még mindig a belga hatóságok szerint, nem tartoznak állami ellenőrzés alá, mivel, ami nem közfeladat, annak tekintetében a belga hatóságoknak tiszteletben kell tartaniuk az SNCB autonómiáját.
- (108) Ami a kormánybiztos szerepét illeti, a belga hatóságok azt állítják, hogy soha nem keresték meg őket az IFB-üggyel kapcsolatban, ebből következően nem rendelkeztek hatáskörrel arra, hogy eljárjanak, tekintve, hogy a kormánybiztos sohasem tett megjegyzéseket az IFB tekintetében hozott intézkedésekről, és nem is kezdeményezett semmilyen eljárást. Ezen felül úgy tartják, hogy semmilyen módon nem avatkoztak be az SNCB IFB-t érintő döntéshozatali folyamatába, sem a keretszerződés megkötését megelőző, sem a későbbi időszakban.
- (109) Ami a Bizottság által az eljárás megindításáról szóló levélben (143–150. pont) meghatározott három jelet illeti, azaz a szerkezetátalakítási terv belga állam általi jóváhagyásra történő benyújtását, a 2003-as újságcikkeket, amelyek szerint a belga kormány erőteljes befolyást gyakorol az SNCB-re, valamint a keretszerződés terjedelmét, tartalmát és feltételeit, a belga hatóságok úgy vélik, hogy e jelek nem elegendőek az *Stardust Marine*-üggyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat értelmében vett államnak betudhatóság alátámasztására.
- (110) Ami a szerkezetátalakítási terv belga állam általi jóváhagyásra történő benyújtását illeti, a belga hatóságok úgy vélik, hogy a keretszerződés e rendelkezése semmiképpen nem ruház semmilyen hatáskört a belga hatóságokra a szerkezetátalakítási terv tartalmának elbírálásával kapcsolatban, hanem az a tény ösztönözte, hogy az SNCB úgy kívánta, hogy a szerkezetátalakítási tervet, csakúgy, mint a keretszerződést, juttassák el a Bizottsághoz.
- (111) Ami az újságcikkeket illeti, a belga kormány úgy véli, hogy ezek semmilyen, a belga kormányhoz az ebbe az ügybe történő beavatkozására utaló jelet nem tartalmaznak, a következő okokból:
- a *La Libre Belgique*-ben 2003. május 19-én megjelent cikkben az SNCB sajtócsoportja kifejti, hogy az IFB-üggyel még nem kértek zöld utat a Bizottságtól, abból kifolyólag, hogy „a szövetségi hatalomnak is lesz néhány szava”. A belga kormány szerint e megjegyzések kizárólag az IFB javára szóló intézkedéseknek a belga állam által a Bizottsághoz történő „továbbbítására” vonatkoznak,
 - a *La Libre Belgique*-ben 2002. december 18-án megjelent cikkben (a www.cheminots.be weboldalon közzétett változatban) Karel Vincket a következőképpen említik: „Elegendő mozgásteret kér a társaság vezetéséhez.” A belga hatóságok szerint itt olyan nyilatkozatról van szó, amely kizárólag az SNCB közfeladatait érinti, és amely azt a gondolatot juttatja kifejezésre, hogy a belga hatóságok hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy megegyezzenek az SNCB-vel a közfeladatnak egy jogszabály által előírt aktus, azaz az ügyviteli szerződés szerinti ellátása tekintetében megvalósítandó célokban, de hogy e célok megvalósítása az SNCB igazgatótanácsának hatáskörébe tartozik.

(112) Végül, a belga hatóságok eljuttatták Karel Vinck, az SNCB akkori ügyvezető igazgatójának írásbeli nyilatkozatát a Bizottsághoz, amely megerősítette a belga hatóságok érintettségének hiányát az ezen ügy tárgyát képező, megmentési célú és szerkezetátalakítási intézkedéseknek az SNCB által az IFB javára történő meghozatalában. A Bizottsághoz ez a Vinck úr által 2006. november 17-én aláírt levél 2006. december 5-én érkezett meg.

(113) Ami a keretszerződés terjedelmét, tartalmát és feltételeit illeti, a belga hatóságok megismétlik álláspontjukat, amely szerint, még ha az IFB jövője szempontjából fontos szerkezetátalakítási intézkedésekről van is szó, a belga hatóságok ebben az ügyben nem rendelkeznek sem jóváhagyási hatáskörrel, sem érdemi ellenőrzési hatáskörrel, sem arra vonatkozó joggal, hogy velük konzultációt folytassanak.

3.2.3. A piaczgazdasági magánbefektetőelve

(114) Belgium úgy véli, hogy a Bizottság által az ABX Logistics ügyben hozott határozatban ⁽¹⁴⁾ előadott érvelést követve

a Bizottságnak elkülönítetten kell elemeznie egyrészt az SNCB által az IFB-nek a franciaországi leányvállalatokból történő tőke kivonáshoz juttatott forrásokat, másrészt az azokat a forrásokat, amelyeket az SNCB azért juttatott az IFB-nek, hogy belgiumi tevékenységeinek folytatását finanszírozza.

3.2.3.1. A franciaországi részesedésekből történő tőke kivonás

(115) Az ABX Logistics ügyben hozott határozatában a Bizottság megerősítette, hogy mivel az ABX France-nak nem áll módjában, hogy saját maga viselje a megszüntetés költségeit, e költségek átvállalásával az SNCB úgy viselkedett, mint tette volna egy „körültekintő piaczgazdasági magánbefektető”.

(116) Belgium úgy véli, hogy ez a következtetés áll a franciaországi részesedésekből az IFB által történő tőke kivonás költségeire is. Azt igyekszik bizonyítani, hogy e társaságok mindegyike tekintetében az IFB a legkevésbé költséges megoldást választotta.

(117) Az Acimar tekintetében Belgium a következő táblázatot nyújtotta be:

Acimar – Bíróság által kimondott szanálás, majd felszámolás

Pénzügyi helyzet 2002-ben

(Millió euróban)

	2001	2002
Üzleti forgalom		
EBT (earnings before taxes) (adózás előtti eredmény)		
Mérlegfőösszeg (12.31)		
Saját tőke (12.31)		

Az alternatívák költségei

(Millió euróban)

	A szerződés végrehajtása	Bíróság által kimondott szanálás
Cash drain (készpénzkiáramlás) 2003.1.1–2005.12.31.		
A követelésekre elszámolt értékvesztés 2002.12.31.		
Összesen	– 14,7	– 3,9

Megjegyzések:

- A vállalkozásnak a szerződéses feltételek felülvizsgálatára 2002 során tett kísérletei meghiúsultak, a szerződés 2005. december 31-én járt le.
- A szerződés végrehajtása jelentős éves készpénzkiáramlással járt.
- E körülmények között a bíróság által kimondott szanálási eljárás kérése jelentette e legkevésbé költséges megoldást.
- A bíróság által kimondott szanálás időszakában a működési veszteségeket az ügyfél finanszírozta.
- Az Acimar 2003.9.1-jén szüntette be tevékenységeit.

⁽¹⁴⁾ A C(2005) 4447 ügyben 2005. december 7-én hozott határozat (HL L 383., 2006.12.28., 21. o.).

(118) Az NFTI-ou tekintetében Belgium a következő táblázatot nyújtotta be:

NFTIou – Átruházás

Pénzügyi helyzet 2002-ben

(Millió euróban)

	2001 (*)	2002
Üzleti forgalom		
EBT (earnings before taxes) (adózás előtti eredmény)		
Mérlegfőösszeg (12.31.)		
Saját tőke (12.31.)		
(*) 2001.5.1-től 2001.12.31-ig		

Az alternatívák költségei

(Millió euróban)

	Folytatás	Részleges értékesítés
Tőkeemelés + az ING-hitel visszafizetése		
Szanálási terv		
Diszkontált cash drain (– 3,7 millió eurós éves forgalom) (100 % komfort levél)		
A részesedésekre elszámolt értékvesztés		
A követelésekre elszámolt értékvesztés 2002.12.31.		
Eladási ár (1 EUR) – a 30 %-os részesedés		
Összesen	– 36,2	– 18,5

Megjegyzések:

- Egy „komfort levél” alapján az IFB köteles volt tagi kölcsön nyújtására
- Az IFB kezességként lépett fel az NFTI-ou bankkölcsönénél, amelynek visszafizetését az ING kérte
- E körülmények között az IFB tárgyalást kezdett egy másik részvényessel a Port Autonome de Dunkerque-kel („PAD”):
 - Az NFTI-ou-nál tőkeemelést hajtottak végre, amelynek egy részét az IFB jegyezte
 - Az IFB komfort levélből eredő kötelezettségei alóli felmentése és a PAD kötelezettségvállalása, hogy új vevőt keres az IFB-nek az NFTI-ou-ban fennmaradó részesedésére, az IFB-nek az NFTI-ou-ban fennálló részesedése egy részének – hogy a részesedést 30%-ra hozzák – egy jelképes áron a PAD-ra történő átruházása ellenében (beleértve a DPD-n keresztül birtokolt részesedéseket).
- A fennmaradó 30 %-os részesedés értékesítése folyamatban van

(119) Belgium tájékoztatta a Bizottságot, hogy az NFTI-ou csődeljárás alá vonását soha nem tervezték, mivel az NFTI-ou tevékenységeinek folytatása a jövedelmezőség távlatát kínálta. Belgium szerint az IFB 30 %-os részesedésének a CMA-CMG részére történő eladása 2006. november 2-án [...] és a folyószámlahitelek teljes visszafizetése a társaság életképességét bizonyítja.

(120) Az IFB France, a későbbi AGEF tekintetében Belgium a következő táblázatot nyújtotta be:

IFB France – Átruházás az NFTI-ou-NAK

Pénzügyi helyzet 2002-ben

(Millió euróban)

	2001	2002
Üzleti forgalom		
EBT (earning before taxes) (adózás előtti eredmény)		
Mérlegfőösszeg (12.31.)		
Saját tőke (12.31.)		

Az alternatívák költségei

(Millió euróban)

	Felszámolás	Átruházás az NFTI-ou-nak
Követelések elengedése		
A részesedésekre elszámolt értékvesztés		
Az eszközök átruházásának megvalósításából származó érték-többlet		
Szociális kötelezettségek (14 FTE)		
Összesen	– 1,7	– 0,8

Megjegyzések:

- A kényszerfelszámolás vagy a csődeljárás kezdeményezésének kockázatával szemben az IFB megállapodott a PAD-val, az IFB France értékpapírjainak az NFTI-ou-ra történő átruházásáról, az IFB általi követelés-elengedés ellenében.
- A társaság felszámolása következtében jóval nagyobb költségek merültek volna fel (részesedésre elszámolt értékvesztés, a források fedezésének kockázata alapítóként vagy de facto egyedüli vezetőként)

(121) A Dry Port Dunkerque tekintetében Belgium a következő táblázatot nyújtotta be:

Dry Port Dunkerque (DPD) – Felszámolás részleges eladással

Pénzügyi helyzet 2002-ben

(Millió euróban)

	2001	2002
Üzleti forgalom		
EBT (earning before taxes) (adózás előtti eredmény)		
Mérlegfőösszeg (12.31.)		
Saját tőke (12.31.)		

Az alternatívák költségei

(Millió euróban)

	Folytatás	Felszámolás az eszközök részleges eladásával
Diszkontált cash drain (– 0,5 millió eurós éves forgalom) (100 % komfort levél)		
A követelésekre elszámolt értékvesztés		
A részesedésekre elszámolt értékvesztés		
Összesen	– 10,4	– 7,9

Megjegyzések:

- Egy komfort levél arra kötelezte az IFB-t, hogy tagi kölcsönt nyújtson a DPD működési veszteségeinek fedezésére
- Az NFTI-ou-ból való tőkekivonást követően vevőt kerestek a DPD-ben fennálló részesedésre, de nem találtak
- Az IFB kezdeményezte a DPD kölcsönös megegyezésen alapuló felszámolását az NFTI-ou-ban fennálló 8,6 %-os érdekeltség jelképes áron történő átruházása ellenében

- (122) Az SSTD tekintetében Belgium a következő táblázatot nyújtotta be:

SSTD: Átruházás

Háttér:

- Az IBF 50 %-os részesedéssel rendelkezett.
- Az SSTD tevékenysége jövedelmező volt, és 2005 elejéig folytatódott.
- 2004 végén az SSTD elveszítette fő ügyfelét (amely forgalmának 40 %-át adta).
- Ez a veszteség idézte elő az SSTD-ben fennálló részesedés eladásáról szóló határozatot.
- A részesedés eladása 2005 elején történt, és elhanyagolható értéktöbbletet eredményezett (a finanszírozási igényre gyakorolt pozitív, de elhanyagolható hatás).

- (123) A belga hatóságok ebből azt a következtetést vonják le, hogy az IFB a legolcsóbb megoldást választotta a franciaországi leányvállalatok tekintetében.

3.2.3.2. Az IFB szerkezetátalakítása és tevékenységeinek folytatása Belgiumban

- (124) Az IFB belgiumi szerkezetátalakításához és tevékenységének folytatásához nyújtott finanszírozást illetően Belgium úgy véli, hogy az SNCB itt is úgy járt el, mint tette volna egy körültekintő piaczgazdasági magánhitelező/-befektető, mivel az alternatívák – a belgiumi tevékenységek beszüntetése – pénzügyi eredménye az SNCB számára sokkal kevésbé lett volna vonzó, mivel költségesebb.
- (125) Belgium a következő számításokat nyújtotta be, hogy illusztrálja az IFB belgiumi tevékenységei felszámolásának vélhető költségeit és a tevékenységek tőkeemelés ellenében történő folytatásának vélhető költségeit.

a) Az SNCB nettó költsége az IFB 2003-as feltételezett csődje esetén

- (126) Belgium meghatározta az IFB nettó diszkontált értékét az IFB 2002. december 31-i mérlegéből kiindulva. A belga hatóságok szerint az IFB **eszközértéke**, amelyet egy esetleges 2003. januári csőd esetén lehetett volna realizálni, egyrészt tárgyi eszközöket, másrészt befektetett pénzügyi eszközöket (részesedéseket) foglalna magában.
- (127) A tárgyi eszközök tekintetében Belgium 6,9 millió EUR-s összegre hivatkozik. E számítás igazolására Belgium a „*Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival*”⁽¹⁵⁾, című tanulmányra utal, amely azt állítja, hogy a követelések összessége behajtásának aránya egy csőd-forgatókönyv szerint átlagosan 33 %. A behajtott követelésekkel kapcsolatos számítások során Belgium ezt az arányt azokra a tárgyi eszközökre alkalmazta, amelyek az IFB mérlegében szerepeltek, összesen 20,9 millió EUR tekintetében (kivéve a telep 1,9 millió EUR-s eszközeit, amelyek tekintetében 0 %-os behajtási arányt alkalmaztak).
- (128) A pénzügyi eszközök (részesedések) tekintetében Belgium 1,9 millió EUR-s értékből indul ki, amely megfelel az IFB mérlegében szereplő 2002. december 31-i könyv szerinti értéküknek.

⁽¹⁵⁾ Karin S. Thorburn, Tuck School of Business Administration of Dartmouth College, amely a *Journal of Financial Economics*-ban (#58, 2000) jelent meg, és amely 263 svédországi vállalkozás elemzése alapján készült.

(129) A **forgóeszközök** tekintetében Belgium a következő értébecsléseket javasolja:

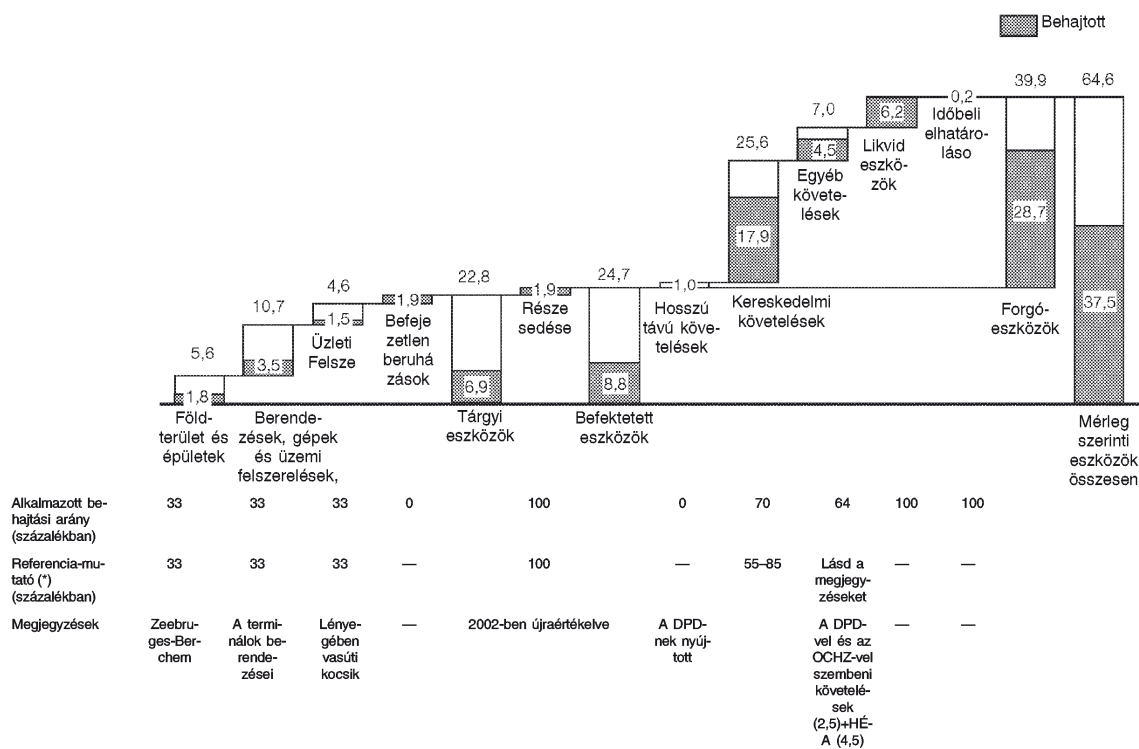
- az IFB kereskedelmi követelése: összesen 25,6 millió EUR-ról volt szó, amelyből 18 milliót feltehetően behajtottak, ami 70 %-os behajtási arálynak felel meg a rövid távú követelések tekintetében; ez az arány a „Liquidation of Ormet Corporation” ⁽¹⁶⁾ című tanulmányban meghatározott átlagon alapul,
- az IFB egyéb követelése: 7 millió EUR-ról volt szó, amelyből feltehetőleg 4,5 milliót behajtottak. A 7 millió EUR felosztható a DPD és OCHZ leányvállalatokkal szembeni 2,5 milliós követelésre és 4,5 millió HÉÁ-ra. A HÉÁ-követeléssel kapcsolatosan 100 %-os behajtási arány feltételezhető, míg a két leányvállalattal kapcsolatosan 0 %-os,
- likvid eszközök és időbeli elhatárolások: 6,4 millió EUR-ról volt szó, amelynek feltehetőleg az egészét behajtották.

(130) E behajtási arányok összességének alkalmazása alapján 37,5 millió EUR összes behajtás várható az IFB csődje/felszámolása esetén, amint azt a 2. ábra is mutatja.

2. ábra

Követelések behajtása

(Millió euró)

(*) Az egyes biztosítékokhoz kapcsolódó biztosítékkal fedezett kölcsönök behajtási arányai és K.S. Thorburn cikke alapján

Forrás: Az Egyesült Államok ítélkezési gyakorlata; K.S. Thorburn (2002) „Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival”; Journal of Financial Economics

⁽¹⁶⁾ (Az Ormet Corporation 2004. január 30-án kezdeményezett csődeljárást és 2004 szeptemberében nyújtott be reorganizációs tervet az illetékes bíróságokhoz.) A belga hatóságok felhívják a figyelmet arra, hogy ez az arány érzékelhetően magasabb, mint a Thorburn professzor által a fent idézett tanulmányában alkalmazott 33 %-os arány.

(131) Ezt követően a belga hatóságok a várhatóan behajtható összegeket levonják az IFB forrásaiból. E források 76,9 millió EUR-t tesznek ki, nem számítva az SNCB-vel szemben fennálló, a 2000–2002 közötti időszakban ki nem fizetett számlákkal kapcsolatos 63 millió EUR-s kötelezettséget. E források a következőképpen részletezhetők:

- a) szociális kötelezettségek: összesen 2,9 millió EUR-s becsült összeg az IFB munkavállalóinak összessége tekintetében, levonva abból az SNCB-nek az IFB-hez kihelyezett személyzetét;
- b) adók, bérek és társadalombiztosítási járulékok: összesen 1,4 millió EUR lejárt, de ki nem fizetett összeg (a 2003. január 1-jei mérlegből);

c) céltartalékok és halasztott adók: 34,7 millió EUR-s összeget tartottak meg a 2002. december 31-i mérleg forrásai között szereplő összesen 40,8 millió EUR-ból. Ez a különbség a következő olyan tételekkel magyarázható, amelyeket az IFB felszámolása esetén nem kellett volna vállalni:

— a terminálok karbantartása: 3,3 millió EUR,

— a logisztikai tevékenység tekintetében végzett karbantartás: 0,9 millió EUR,

— a személyzet átszervezésére képzett tartalékok: 1,9 millió EUR;

d) az IFB pénzügyi kötelezettségei összesen 15 millió EUR összegben. A [...] hitelintézetek felé fennálló 15 millió EUR-s pénzügyi kötelezettséget az IFB kereskedelmi követeléseit biztosították. Ebből az okból, és tekintettel az SNCB hitelének védelmére a bankpiacon, egyértelmű, hogy ezt a kötelezettséget is az SNCB követeléseinek esetleges megtérítése előtt fizetnék vissza a hitelintézeteknek.

e) az SNCB-n kívüli jogalanyok felé fennálló kereskedelmi kötelezettségek, összesen 22,9 millió EUR összegben.

A megelőző számításokból kitűnik, hogy az IFB nettó eszközértéke az SNCB számára az SNCB felé fennálló kötelezettségeken kívül – 39,4 millió EUR, azaz a behajtott követelések értéke (37,5 millió EUR), amelyből ki kell vonni a megtérítendő forrásoldali kötelezettségeket (76,9 millió EUR) az SNCB felé fennálló kötelezettségeken kívül.

(132) A belga hatóságok úgy vélik, hogy felszámolás esetén a kereskedelmi hírnevén eső igen jelentős csorba elkerülésére az SNCB vállalta volna az IFB nettó eszközállományának negatív költségét. E tekintetben hangsúlyozzák, hogy az IFB hitelezőinek nagy része egyben az SNCB ügyfele, beszállítója, hitelezője, adósa vagy partnere.

(133) Ráadásul, az IFB tevékenységeinek beszüntetése – még mindig a belga kormány szerint – jelentős, 530 FTE-re (teljes idő egyenérték) ⁽¹⁷⁾ becsülhető szociális kötelezettséget generált volna az SNCB-nél. Ez az 530 FTE a következőképpen oszlik meg:

— egyrészt az SNCB személyzetének az IFB-hez kihelyezett mintegy 50 tagja, akiket a csőd esetén újra be kellett volna építeni az SNCB-be,

⁽¹⁷⁾ A szociális kötelezettségek becslése nem veszi figyelembe azt a hatást, amelyet az IFB csődjé gyakorolt volna az OCHZ gazdasági egyesülésre az IFB szociális kötelezettségei tekintetében. Egy gazdasági egyesülés egy tagjának csődjé ugyanis maga után vonja az adott gazdasági egyesülés teljes feloszlását.

- másrésről az SNCB körülbelül 480 FTE-je, akiknek a tevékenysége az IFB tevékenységének folytatástól függött. Ez a becslés a következő számításból adódik. Az IFB részesedése az SNCB árurészlegének összes forgalmából 8,1 %-ot tesz ki. Ez az arány az SNCB árurészlege által 2002.12.31-én közvetlenül vagy közvetve alkalmazott személyzet összességére vetítve azt mutatja, hogy körülbelül 609 FTE függ az IFB tevékenységétől. E 609 FTE-ből feltételezhető volt, hogy 129, azaz 21 % megőrizheti tevékenységét az IFB csődje ellenére, az SNCB azon sajátos kezdeményezéseinek következtében, hogy az IFB által korábban realizált forgalom egy részét visszanyerje. Ez a 21 %-os arány megfelel a Sabena azon állásai arányának, amelyeket az SN Brussels Airlines-nak a Sabena csődjét követő beindításával meg lehetett tartani.
- (134) A belga kormány úgy véli, hogy mivel az SNCB akkoriban véglegesítette „MOVE 2007” elnevezésű üzleti tervét, amely előírta 10 000 munkahely, azaz a személyzet közel egynegyedének leépítését 2003 és 2007 között, az IFB tevékenységei beszüntetésének következtében feleslegessé váló személyzet átcsoportosításának lehetősége gyakorlatilag a nullával volt egyenlő, legyen szó akár az SNCB-hez visszatért kihelyezett személyzetről, akár az SNCB-nél maradó áruforgalmi tevékenységhez kapcsolódó személyzetről.
- (135) Ebből következően a belga kormány az IFB nettó eszközállományának közvetlen negatív költségéhez javasolja hozzáadni az SNCB-nél legalább a 2003–2007 közötti öt éves időszakban így keletkezett létszámfelesleget. Az FTE-nkénti évi 46 200 EUR-s [...] teljes átlagfizetéssel számolva e szociális kötelezettség összköltsége tehát 122,4 millió EUR.
- (136) E számítás igazolására Belgium kifejti először is, hogy az SNCB-nek az IFB tevékenységei beszüntetése következtében feleslegessé váló személyzetét nem lehetett volna elbocsátani, mivel e személyzet jogállása „alapszabály szerinti alkalmazott” volt. ⁽¹⁸⁾
- (137) A 2006. június 1-jei munkaértekezletet követően a belga hatóságok egy kevésbé borúlátó forgatókönyvet juttattak el a Bizottsághoz a nettó eszközállomány, valamint az IFB felszámolása estén az SNCB által viselendő szociális kötelezettségek kiszámítása tekintetében. Ez a forgatókönyv a következő két változást javasolja:
- az SNCB nem fizetné ki a kötelezettségek összességét, csak az azon hitelezők felé fennállókat, akik az SNCB ügyfelei [...], beszállítói [...] vagy partnerei[...]; ezen elmélet szerint az IFB SNCB által kifizetendő forrásainak összege 13 millió EUR lenne [...],
- az IFB tevékenységeinek átvevője nagyrészt folytatná az SNCB szolgáltatásait; ezen elmélet szerint az SNCB által alkalmazott és az IFB tevékenységeinek közvetett támogatására felvett 609 FTE 79 %-a megtarthatta volna állását; ezen elmélet szerint az SNCB-t terhelő szociális többletköltség 41,1 millió EUR-ra korlátozódna (ez utóbbi összeg az SNCB által az IFB-hez kihelyezett 50 FTE bérköltségének felel meg, valamint az említett 609 FTE 21 %-ának).

⁽¹⁸⁾ Az SNCB alapszabályának rendelkezései ugyanis az alapszabály szerinti személyzet elbocsátásának lehetőségét csak a gyakorlati időszak alatt vagy fegyelmi eljárás keretében biztosítják.

- (138) Az SNCB által az IFB felszámolása esetén viselendő összköltséget – a belga hatóságok becslései alapján – a két forgatókönyv szerint a következő táblázat mutatja be:

	Nettó költség – a válaszban szerepeltetett összegek	Az „optimista” elméletekben rejlő különbség	Nettó költség – kiigazított összegek
Könyv szerinti eszközök összesen	64,6		64,6
Be nem hajtott követelések	– 27,1		– 27,1
Szociális költségek	– 2,9		– 2,9
Adók, jövedelmek és társadalombiztosítási járulékok	– 1,4		– 1,4
Céltartalékok és halasztott adók	– 34,7		– 34,7
Elsőbbségi követelések és más pénzügyi kötelezettségek	– 15		– 15
Az SNCB-n kívüli kereskedelmi kötelezettségek	– 22,9	9,9	– 13
A behajtások értéke	– 39,4		– 29,5
Szociális kötelezettségek az SNCB-nél	– 122,4	81,3	– 41,1
Az IFB csődje esetén az SNCB-nél felmerülő nettó költség	– 161,8		– 70,6

b) Az IFB felértékelése a tevékenység folytatásáról szóló forgatókönyv szerint

- (139) Belgium az IFB értékét a „tevékenység folytatásáról” szóló elméletben a diszkontált szabad cash flow („discounted cash flows” vagy „DCF”) módszere alapján javasolja kiszámolni. Az ezen elemzés tekintetében elfogadott paraméterek a következők:
- (140) A 10 évre szóló DCF-elemzés alapja az IFB 2002. december 31-i mérlege, valamint a 2003. február-márciusban kidolgozott szerkezetátalakítási terv, amely 2005-ig foglal magában előirányzatokat. A 2006. év tekintetében, amikor az IFB szerkezetátalakítása révén a vállalkozás stabilá válik, az üzemi (üzleti) tevékenység eredményét a forgalom 3,2 %-ának szintjében határozták meg. 2006-tól a munkaerő szerint a forgalom évente 3 %-kal nő, ami állandó kulcs mellett az adózás előtti eredmény 3 %-os növekedéséhez vezet. Az ebből eredő szabad cash flowt 8 %-os súlyozott átlagos tőkeköltséggel (WACC) diszkontálják. A terminálok értékét 3 %-os állandó növekedés feltételezésével számították ki.
- (141) E számítások a vállalkozást körülbelül 29,1 millió EUR-ra értékelték (részesedéseken és céltartalékokon kívül), amint azt a 4. ábra is mutatja.

4. ábra

Az IFB értéke diszkontált cash-flow alapján – elméletek és eredmények

(ezer EUR)

Elméletek:

- A cash flow-kat a 2003. évi szerkezetátalakítási tervben szereplő adózás előtti eredmények alapján számolják ki, amely terv 2005 végéig tartalmaz előirányzatokat.
- Az eredmények a következőképpen módosultak:
 - 2006-ban 3,2 %-os (*) feltételezett nettó haszonkulcs (ami 1 800 000 EUR adózás előtti eredménynek felel meg)
 - 2006-tól az adózás előtti eredmény feltételezett 3%-os* növekedési üteme
- Nincs adó
- Az állandónak feltételezett és az eredményhez hozzáadott 527 000 EUR kamat kifizetése 2003-ban
- Állandónak feltételezett értéksökkenés a 2002. évi adatok alapján, az eredményhez hozzáadva
- Az értéksökkenések alapján állandónak feltételezett tőkeköltségek; levonva az értéksökkenések kiegyenlítése céljából
- A működő tőke alakulása 3 %-os növekedési ütem alapján 2004-től
- A cash flow-kat 10 évre számolják, és 8 %-os (**) súlyozott átlagos tőkeköltséggel diszkontálják

(*) Ágazati gyakorlat.

(**) EBITDA.

(***) Nettó jelenérték.

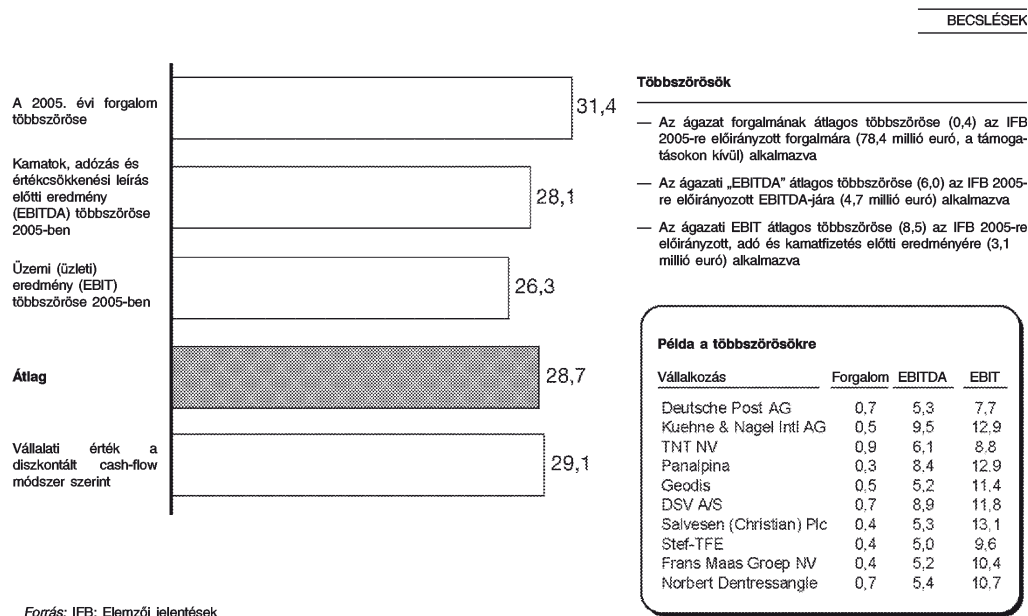
A cash-flow-k elemzése	2003	2004	2005	2006	2012
— Adózás előtti eredmény	(5 100)	200	1 000	1 800	2 149
— Adók	—	—	—	—	—
— Plusz kamatkifizetések	527	527	527	527	527
— Adó- és kamatfizetés előtti eredmény	(4 573)	727	1 527	2 327	2 676
— Plusz értéksökkenések	6 286	6 286	6 286	6 286	6 286
— Kamatok, adózás és értéksökkenési leírás előtti eredmény (**)	1 713	7 013	7 813	8 613	8 962
— Beruházások:					
— Tőkeköltségbe	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)
— Működő tőkébe	996	(281)	(290)	(299)	(357)
— Szabad cash flow-k	(3 577)	446	1 237	2 028	2 320
— A szabad cash flow-k nettó diszkontált értéke (***)	6 962				
— A terminál diszkontált értéke	22 135				
— Vállalati érték	29 096				

- (142) A belga kormány szerint a többszörösökön alapuló elemzés (a 2005-ben elért eredmények függvényében) megerősíti a DCF-módszerrel elért értékelést. A „többszörösökön” (az ágazati átlagoknál óvatosabb többszörösökön) alapuló értékelés ugyanis a vállalat értékét körülbelül 28,7 millióra teszi, amint azt az 5. ábra mutatja.

5. ábra

Az IFB vállalati értéke

(Millió euró)

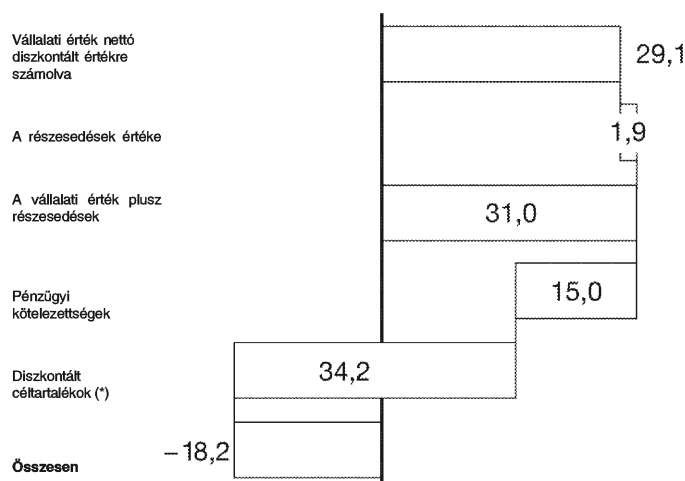
- (143) A belga kormány úgy véli, hogy az IFB által 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben ténylegesen elért eredmények is azt erősítik meg, hogy a DCF-értékelés és az alapjául szolgáló elméletek realitás voltak.
- (144) A belga kormány úgy véli, hogy az IFB részesedéseken és céltartalékokon kívüli számított értékéhez hozzá kell adni az IFB által birtokolt részesedéseket, azaz 1,9 millió EUR-t, amint azt az IFB mérlegének eszközök részébe 2002. december 31-én lekönyvelték.
- (145) Az IFB teljes vállalati értéke, beleértve a részesedéseket is, tehát 31 millió EUR lenne 2002. december 31-én.
- (146) E vállalati értékből, még mindig a belga kormány szerint, helyénvaló levonni a céltartalékok értékét, amely 34,2 millió EUR-ra ⁽¹⁹⁾ becsülhető, valamint a 15 millió EUR-s pénzügyi kötelezettségeket.
- (147) Ebből – 18,2 millió EUR-s nettó érték következik az SNCB-nek az IFB-ben fennálló részesedése tekintetében, a tevékenység folytatásáról szóló forgatókönyv szerint. E számítást a 6. ábra mutatja be.
- (148) Amint az SNCB által az IFB felszámolása esetén viselendő költségekre vonatkozó korábbi becslés sem, a fenti számítások sem veszik figyelembe a 2000 és 2002 közötti időszakban ki nem fizetett számlákból eredő 63 millió EUR-s kötelezettségeket.

⁽¹⁹⁾ Ez az érték a 2002.12.31-i mérlegben előirányzott 40,8 millió eurós céltartalékokhoz kapcsolódó cash flow diszkontálásából származik.

6. ábra

A beruházási lehetőség értékelése, 2003. január

(Millió EUR)

(*) A 2003–2006-ig elkülönített, a 2002. végli mérlegben szereplő céltartalékok összességének nettó jelenértéke

Forrás: IFB

c) A két forgatókönyv összehasonlítása és következtetés

- (149) A belga kormány által elvégzett elemzést követve a két forgatókönyvből tehát a következő eredmények adódnak:

- az SNCB-nél felmerült nettó költség az IFB csődje és felszámolása esetén nettó 161,8 millió EUR-s veszteség (70,6 millió EUR-ra leszállítva a felülvizsgált becslések szerint),
- az IFB tevékenységeinek folytatását lehetővé tévő 15 millió EUR-s beruházásról szóló határozat az értékromlás jelentős csökkenéséhez vezetett az SNCB tekintetében, ami akkor csak 18,2 millió EUR-t jelentett, ez 143,6 millió EUR-s megtakarítás a csődről és felszámolásról szóló forgatókönyvhöz képest (52,4 millió EUR a felülvizsgált becslésekhez viszonyítva).

- (150) Ebből következően a belga kormány úgy véli, hogy az SNCB az adott intézkedések meghozatalával úgy járt el, mint tette volna egy piacgazdasági magánbefektető.

3.2.4. A versenytorzulás hiánya

- (151) Végül, Belgium úgy véli, ami az intézkedéseknek a francia leányvállalatokból történő tőke kivonás finanszírozására szolgáló részét illeti, hogy az a támogatás, amelynek összege szigorúan a tevékenység beszüntetésével kapcsolatban ténylegesen felmerült költségekre korlátozódik, nem tekinthető olyan intézkedésnek, amely a verseny torzulásával jár. Így a finanszírozásnak ez a része ebből az okból is kiesik a 87. cikk (1) bekezdésének alkalmazási köréből.

3.3. A megmentési célú intézkedések összeegyeztethetősége az iránymutatással

3.3.1. Az IFB nem újonnan alapított vállalkozás

- (152) Belgium úgy véli, hogy mivel az IFB-t 1923-ban alapították, és 1998-ban beolvadással történő egyesüléssel megszerzett egy társaságot, valamint egy tevékenységi ágat (vö. az e határozat 2. részében leírtakkal) vitathatatlan, hogy az IFB több mint 80 éve rendelkezik jogi személyiséggel, és ezért nem tekinthető „újonnan alapított vállalkozásnak”.

3.3.2. A megmentési célú intézkedések összeegyeztethetők az 1999. évi iránymutatással

- (153) A belga kormány szerint a megmentési célú intézkedések tizenkét hónapot meghaladó tartama nem jár azzal a következménnyel, hogy a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket ki lehetne zárni az 1999. évi iránymutatás alapján. Belgium úgy véli, hogy az SNCB csak azért tartotta fenn a megmentési célú intézkedéseket, hogy lefedje az ebben az ügyben a Bizottság számára a végső döntés meghozatalához szükséges időszakot.
- (154) Minthogy az 1999. évi iránymutatás 24. pontja előírja, hogy a megmentési célú intézkedésre adott engedély mindaddig érvényes marad, amíg a Bizottság nem határoz a szerkezetátalakítási tervről, a belga hatóságok kérik a Bizottságot, hogy ezen intézkedések fenntartása időtartamának megkérdőjelezése céljából ne hivatkozzon a megmentési célú intézkedések jóváhagyására vonatkozó saját eljárásának tartamára, és hogy a megmentési célú intézkedéseket az 1999. évi iránymutatás 24. pontja alapján hagyja jóvá.
- (155) A belga hatóságok úgy vélik, hogy a tőkeemelésnek a bizottsági vizsgálat idejére történő felfüggesztése szükségképpen feltételezte az IFB-nek a megmentési célú intézkedések keretében juttatott fizetési haladék ideiglenes és a visszavonásig tartó fenntartását, mivel az egyetlen alternatíva a csőd lett volna. Végül, a belga hatóságok szerint vizsgálata során a Bizottság egyetlen alkalommal sem emelt kifogást a megmentési célú intézkedés ideiglenes fenntartásával kapcsolatban.

3.3.3. A szerkezetátalakítási intézkedések összeegyeztethetők az 1999. évi iránymutatással

3.3.3.1. Az 1999. évi iránymutatás alkalmazhatósága

- (156) Belgium úgy véli, hogy az SNCB azon kötelezettségvállalását, hogy az IFB-nél tőkeemelést hajt végre, az 1999. évi iránymutatás, és nem a 2004. évi iránymutatás fényében kell elemezni.
- (157) Ezen álláspont igazolására Belgium kifejti, hogy a Bizottság által az eljárás megindításáról szóló határozat 240. pontjában az 1999. évi iránymutatás alkalmazhatóságára megállapított két feltétel teljesül. Emlékeztetőül, az eljárás megindításáról szóló határozat 240. pontjában a Bizottság megállapította a 2004. évi iránymutatás 102–104. pontjának ebben az ügyben történő értelmezését érintően, hogy „amennyiben az SNCB úgy határoz, hogy nem ad újból kedvezményt az IFB-nek, és ha bizonyítást nyer, hogy az SNCB a 2004. évi iránymutatás közzététele előtt kötelezte el magát tőkeköveteléseinek átalakítására, a Bizottságnak a végső határozatában az SNCB által az IFB-nek juttatott támogatást az 1999. évi iránymutatás alapján kell vizsgálnia”.
- (158) Ami az első feltételt illeti, Belgium azt az észrevételt teszi, hogy az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában visszavonta a 2005. január 28-án bejelentett kiegészítő tőkeemelést, és hogy ennek következtében az első feltétel teljesül.
- (159) Ami a második feltételt illeti, Belgium úgy véli, hogy nem vitatható, hogy az IFB jelenleg tervezett tőkeemelésére a felek közötti, a 2003. április 7-i keretszerződésben foglalt megegyezés szerint kerül sor, a Bizottság jóváhagyásával kapcsolatos felfüggesztő feltétel mellett.

(160) E pont alátámasztására a belga hatóságok felhívják a Bizottság figyelmét a következőkre:

- a 2003. április 7-i keretszerződés preambuluma 4. pontja, amely megerősíti, hogy az SNCB igazgatótanácsa már jóváhagyta az IFB-nél végrehajtandó tőkeemelést,
 - ugyanezen szerződés 4. cikke, amely megerősíti a felek kölcsönös szándékát, hogy az IFB-nél tőkeemelést hajtsanak végre.
- (161) Ami a második pontot illeti, a belga hatóságok emlékeztetnek arra, hogy a belga jog (a keretszerződésre alkalmazandó jog) szerint a szerződés létrejön a szerződő felek egyedüli akaratából, és hogy jelen esetben a keretszerződés 4. cikke kifejezetten és világosan megerősíti az SNCB és az IFB akarategyezségét az IFB-nél történő, az SNCB IFB-vel szembeni követeléseinek tőkévé alakításával 2003. április 7-re visszamenőleg végrehajtott tőkeemelésre vonatkozóan.
- (162) A belga hatóságok emlékeztetnek arra, hogy a belga jog szerint a felfüggesztő feltételtől függő kötelezettségek jogilag teljes mértékben kötelező erejűek, és a felfüggesztő feltétel bekövetkezése visszaható hatállyal bír arra a szerződésre, amely az aláírásának napján lép hatályba.

3.3.3.2. A versenytorzulást a lehető legkisebbre csökkentő intézkedések

- (163) A belga hatóságok általában arra hivatkoznak, hogy az IFB piaci részesedései jóval elmaradnak a 10 %-tól az ebben az ügyben érintett piacokon. Ebből következően úgy vélik, a kérdéses állami támogatások versenyellenes hatásai nem tekinthetők jelentősnek. Emlékeztetnek különösen arra, hogy az 1999. évi iránymutatás 36. pontja értelmében „ha a [támogatásban részesülő] vállalkozás piaci részesedése [az érintett piacon] jelentéktelen, úgy kell tekinteni, hogy nem áll fenn a túlzott versenytorzulás esete”⁽²⁰⁾, és hogy a Szerződés 81. cikke (1) bekezdésének alkalmazása tekintetében a Bizottság a 10 %-nál alacsonyabb piaci részesedéssel rendelkező vállalkozások által kötött megállapodások versenyellenes hatásait jelentéktelennek tekinti⁽²¹⁾.
- (164) Ami közelebbről az IFB Logistics és az IFB Terminal tevékenységeit illeti, a belga hatóságok a következő észrevételeket teszik:
- (165) *Csökkentő intézkedések az áruátrakodás piacán.* A belga kormány azt az észrevételt teszi, hogy az IFB részesedése az anvers-i régió termináljainak piacain kisebb, mint 7 %, és hogy e régióban a terminálok piacain a 2002–2005 közötti időszakban évente átlagosan 10,7 %-os növekedési ütem volt tapasztalható, míg az IFB által szállított mennyiségek csak átlagosan 4,1 %-kal nőttek évente.
- (166) A belga kormány hozzáteszi, hogy a szerkezetátalakítási terv végrehajtásával az IFB jelentős mértékben csökkentette áruátrakodási kapacitását, amint azt az eljárás megindításáról szóló levél 2. része bemutatja (25–29. pont). Tekintettel arra a körülményre, hogy a DPD terminál kivételével az eladott összes eszköz a mai napig üzemel, a belga hatóságok úgy vélik, hogy az átruházásokat valós és lényeges kompenzációs intézkedésnek kell tekinteni. A belga kormány szerint az átruházások összessége az IFB kapacitásának a 2002-es 1,5 millió EVP-ről 2005 végére 1,1 millió EVP-re történő, azaz 27 %-os csökkenését eredményezte.

⁽²⁰⁾ Lásd az 1999. évi iránymutatás (36) bekezdését.

⁽²¹⁾ Lásd különösen a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatást, HL C 101., 2004.4.27., 97. o., különösen a (24) bekezdést.

- (167) A belga hatóságok hozzátesszik, hogy a szerkezetátalakítási terv végrehajtását nem kísérték olyan árintézkedések, amelyek célja vagy hatása az IFB piaci részesedésének növelése volt. Azt az észrevételt teszik, hogy az IFB átlagosan 4,2 %-kal ⁽²²⁾, növelte árait, míg az ágazati infláció éves átlagos mértéke 1,9 % volt.
- (168) *Csökkentő intézkedések a logisztikai piacon.* Az eljárás megindításáról szóló levél (258–260. pont) úgy véli, hogy a „tervezett” intézkedések nem érintik a logisztikai piacot, és hogy az IFB növelhette volna mennyiségét ezen a piacon. A belga hatóságok öt érvet terjesztenek elő annak igazolására, hogy elegendő csökkentő intézkedést hoztak a logisztikai piacon.
- (169) Először is, az IFB olyan intézkedéseket hozott, amelyek kapacitásának csökkenésével jártak a logisztikai piacon. Az IFB tulajdonában lévő, vagy a hosszú távú bérlet tárgyát képező vasúti kocsik száma ugyanis a 2002-es 744 egységről ⁽²³⁾ 377 egységre csökkent 2006 elején ⁽²⁴⁾. Ez tehát 49 %-os csökkenés.
- (170) Az IFB logisztikai kapacitásának csökkenése abból a tényből is ered, hogy az IFB CNC társaságban (jelenleg Naviland Cargo) fennálló részesedése a 2002-es 10 %-ról a jelenlegi 2 %-ra apadt.
- (171) Másodszor, a belga hatóságok úgy vélik, hogy az IFB piaci részesedése a logisztikai piacon jóval elmarad az 5 %-tól, ha a piac földrajzi kiterjedését a belga területre korlátoznánk. Ennélfogva helyénvaló az iránymutatás 36. pontja értelmében feltenni a kérdést, hogy az állami támogatásból eredő versenyellenes hatások érzékelhetőnek tekinthetők-e. A belga hatóságok szerint semmi esetre sem tekinthető úgy, hogy az IFB képes érzékelhető hatást gyakorolni a versenyre a logisztikai piacon. Ugyanezen okokból az IFB-nek nyújtott támogatásból eredő versenytorzulásokat a belga kormány szerint nehezen lehetne érzékelhetőnek tekinteni, úgy, hogy csak igen korlátozott intézkedések tűnnek szükségesnek az IFB versenytársaira gyakorolt kedvezőtlen hatások csökkentéséhez.
- (172) Harmadszor, a belga hatóságok javasolják az IFB logisztikai tevékenysége alakulásának vizsgálatát, abból a célból, hogy radikálisan árnyalják a Bizottság azon állítását, amely szerint az IFB *„jelentős mértékben növelhette volna mennyiségét”* ezen a piacon a kérdéses időszakban. A belga hatóságok szerint ugyanis figyelembe kell venni a következő tényeket:
- a kombinált (intermodális) szállítási szegmens tekintetében, az IFB által szállított mennyiségek évi 9,9 %-os nagyságrendű növekedése volt tapasztalható a 2002–2005 közötti időszakban, ami elmarad az ARA (Antwerpen-Rotterdam-Amszterdam) régióban ugyanezen időszakban megfigyelt évi átlag 12 %-tól,
 - a hagyományos szállítási szegmensben az IFB teljesen marginális szereplő, még ha feltételezzük is, hogy a piac Belgiumra korlátozódik. Az IFB részesedése ugyanis mind mennyiségben, mind értékben 1 % alatt marad.
- (173) Másfelől, az IFB forgalmának növekedése logisztikai tevékenysége vonatkozásában a belga kormány szerint részben a „bulk” (ömlesztett szállítás) alszegmens növekedéséből ered. 2003-ban az IFB által az ömlesztett szállítás révén realizált forgalom csak 3,3 millió EUR-t tett ki. Márpedig 2004-ben az IFB két, jelentős mennyiség ömlesztett szállítására irányuló szerződést kötött. Először is, egy szén-szállítási szerződést [...], amely [...] forgalmat generált 2004-ben és [...] 2005-ben. Másodszor, granulátumok ömlesztett szállítására irányuló szerződést, amely a forgalom növekedését eredményezte [...] 2004-ben és [...] 2005-ben. Az IFB árrést realizált e két szerződésből, amely megerősíti az IFB versenyellenes gyakorlatainak hiányát.

⁽²²⁾ Az áremelések átlaga a termináloknak a forgalmuk függvényében történő súlyozásával jött létre.

⁽²³⁾ Az IFB tulajdonába 368 vasúti kocsi tartozott, és 376 további vasúti kocsira kötött hosszú távú bérleti szerződést.

⁽²⁴⁾ 2006 elején az IFB tulajdonába 204 vasúti kocsi tartozott, és 173 további vasúti kocsira kötött hosszú távú bérleti szerződést.

- (174) Negyedszer, a belga kormány úgy véli, hogy a terminálok IFB általi, versenytársai számára történő megnyitását a logisztikai piacon szintén jelentős csökkentő intézkedésnek kell tekinteni.
- (175) Ötödször, a belga kormány úgy véli, hogy a verseny korlátozott torzulásait, amelyeket úgy lehet tekinteni, hogy az IFB szerkezetátalakítási támogatásából erednek, a következő tényezők tovább csökkentik:
- a vasúti árufuvarozás liberalizációja Belgiumban. A belga hatóságok ugyanis az alkalmazandó európai szabályokkal összhangban megnyitották ezt a piacot a verseny számára (2003 márciusától a nemzetközi szállítások tekintetében, amelyet 2007. január 1-jén teljes liberalizáció követte).⁽²⁵⁾ E megnyitás hatásai nem maradtak el, amint azt a DLC és újabban a Fret SNCF társaságok tevékenységei bizonyítják. Az N 386/2004, Fret SNCF határozatában a Bizottság az ilyen liberalizációt kompenzációs intézkedésnek tekintette a versenytársak tekintetében,
 - az SNCB/IFB több más versenytársa, (amelyek között szerepel a Rail4Chem, a Railion Nederland, a TrainSport, a DFG, az EWS, a Connex és az ACTS) már megszerezték, vagy teljes valószínűséggel hamarosan megszerzik üzemeltetési engedélyüket,
 - az SNCB (B-Cargo) már jelenleg is nyújt vontatási szolgáltatásokat az IFB versenytársai számára, legyen szó kombinált (*intermodális*) szállítást nyújtó fuvarozókról, mint a HUPAC, a CNC (Navi-land Cargo), a Conliner, a Danzas/DHL Express Cargo és az ICF, vagy a „forwarding” (szállítmányozási) szolgáltatást nyújtó fuvarozókról, mint a Transfesa, a K+N, a Nauta, az NTR, a Panalpina, a Rail&Sea, a Railog, a Chemfreight, a Rhenania, a TMF, a Gondrand, az RME Chem, az RME fret és az East Rail Expedition,
 - amint azt a Bizottság az N 386/2004, Fret SNCF ügyben hozott határozatában kifejtette, a vasúti és közúti feltételek nem azonosak, a vasút kárára.
- (176) A belga kormány szerint a liberalizációs intézkedések jelentős kapacitásnövekedéshez vezettek a logisztikai piacon, amint azt az IFB versenytársainak tevékenységei mutatták a 2003–2005 közötti időszakban. A belga kormány szerint a verseny az intermodális szegmensre összpontosult, ahol az IFB öt versenytársa 12 új járatot indított ebben az időszakban.

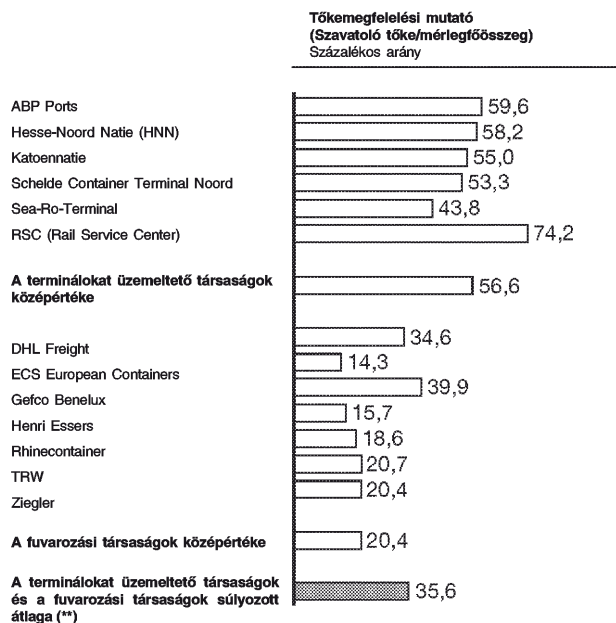
3.3.3.3. A tőkeemelés minimumra történő korlátozása

- (177) A belga kormány szerint az SNCB és az IFB mélyrehatóan elemezték az IFB tőkeigényét a 2005. december 31-i eredmények és a 2006. évi előirányzatok alapján. A cél az volt, hogy lehetővé tegyék az IFB számára, hogy a piaci versenytársaihoz hasonló tőkeigyelelési mutató mellett folytassa tevékenységét az áruátrakodás és a logisztika piacán.
- (178) Az eljárás megindításáról szóló határozat meghozatala előtt átadott információkkal kapcsolatban (lásd a 265–269. pontot) az SNCB és az IFB összehasonlították az átlagos tőkeigyelelési mutatókkal kapcsolatos kiegészítő adatokat, egyrészt az IFB terminálokat üzemeltető versenytársai, másrészt az IFB-vel versenyben álló fuvarozási társaságok tekintetében. A kérdéses társaságoknak (a szavatoló tőke és a mérlegfőösszeg közötti kapcsolatként értendő) tőkeigyelelési mutatóit a 16. ábra mutatja be.

⁽²⁵⁾ A piacok e teljes megnyitását, amelyet a 91/440/EK irányelv ír elő, egy 2005. december 13-i királyi rendelet hajtotta végre.

16. ábra

Tőkemegfelelési mutató – összehasonlítható társaságokból vett minta, 2004 (*)

(*) Az ABP, a HNN és a SEA-Ro terminál tekintetében 2003. évi adatokat alkalmaztak, mivel 2004 tekintetében az éves beszámolóikat még nem tették közzé.

(**) Az IFB eszközeinek felhasználása függvényében súlyozva (42% terminál, 58% szállítás).

Forrás: Belfrist; Amadeus; IFB

- (179) A 16. ábrából következik, hogy a terminálok üzemeltetői tőkemegfelelési mutatóinak középértéke 56,6 %, míg a fuvarozási társaságok tőkemegfelelési mutatóinak középértéke 20,4 %. Mivel az IFB mindkét ágazatban aktív, az IFB tőkemegfelelési mutatója a fent említett „benchmarkok” (referencia-indexek) függvényében legalább 35,6 % kell, hogy legyen. Ez utóbbi százalékos arányt az IFB befektetett működési eszközeinek súlyozásával számították ki a következőképpen:

— az IFB befektetett működési eszközeinek (nettó könyv szerinti értékükön véve, azaz az értékcsökkenési leírásokat és értékcsökkenéseket követően) 42 %-át a terminálokkal kapcsolatos tevékenységhez rendelik,

— az IFB befektetett működési eszközeinek 58 %-át a szállítási tevékenységhez („logistics”) rendelik.

- (180) A belga hatóságok felhívják a figyelmet arra, hogy az IFB célzott tőkemegfelelési mutatója összhangban van az olyan társaságok tényleges tőkemegfelelési mutatójával, mint a Gosselin (38,9 %) és a Hupac (34,9 %), akik, mint az IFB, a terminálok üzemeltetését kombinálják logisztikai tevékenységgel.

- (181) Az IFB 35,6 %-os célzott tőkemegfelelési mutatója alapján, és a 128,1 millió EUR-s összes kötelezettségből (2006. június 30-i becslés) az IFB tőkeemelésnek tehát a belga hatóságok számításai szerint legalább 95,3 millió EUR-nyi kötelezettség tőkév alakítását kell magában foglalnia.

3.3.3.4. Az IFB saját hozzájárulása

- (182) A belga hatóságok szerint az SNCB összes hozzájárulása az IFB szerkezetátalakításához 95,3 millió EUR, azaz a tőkeemelés előírt összege. Ebből az összegből le kell vonni azokat az összegeket, amelyeket a csoport francia részének szenteltek, azaz 39,1 millió EUR-t. A fennmaradó összeg, azaz 56,2 millió EUR jelenti tehát az SNCB-nek a csoport nem francia tevékenységei szerkezetátalakításához való hozzájárulását.

- (183) Ezt követően a belga hatóságok kifejtik, hogy az IFB nem francia tevékenységeivel kapcsolatos finanszírozási igénye a szerkezetátalakítási időszakban (2003. január 1-jétől 2006. június 30-áig) 106,3 millió EUR volt. E szükségletekből 56,2 milliót az SNCB fedez, és 50,2 millió EUR az IFB saját forrásiból származik. Az IFB-nek a belgiumi tevékenységek szerkezetátalakításának összköltségéhez való hozzájárulása 47,1 %.
- (184) A következő táblázat mutatja be a finanszírozás részleteit:

Finanszírozási igények és források

(feltételezve, hogy a 63 millió EUR-s követelés átalakítása a szerkezetátalakítás „költségének” minősül)

(EUR '000)

	Átalakított rész	Franciaországi tőke kivonások	Összesen
Időszak: 2003.1.1–2006.6.30.			
A FINANSZÍROZÁSI IGÉNYEK			
A.1. A szerkezetátalakítás költségei			
A.1.1 Bruttó működési veszteség („cash drain”) a termelékenység növekedés hatásán kívül	– 27 916		– 27 916
(egyenlő a 2002-es működési veszteséggel; 6 hónap hányada 2006 tekintetében)			
A.1.2 Rendkívüli ráfordítások	– 32		– 32
A.2. Tőkeigény a szerkezetátalakítás alatt			
A.2.1 A működőtőke-igény változása (növekedés)	– 7 685	– 8 000	– 15 685
A.2.2 Pótló beruházások nem pénzügyi eszközökbe	– 6 611		– 6 611
A.2.3 Beruházás pénzügyi eszközökbe (részesedésekbe)	– 782	– 1 700	– 2 482
A.3. A kötelezettségek és kamatok visszafizetése			
A.3.1 Az SNCB-n kívüli (pénzügyi) hitelezők számára			
A.3.1.1 Kamatfizetés	– 2 351		– 2 351
A.3.1.2 A pénzügyi kötelezettségek visszafizetése	– 16 559		– 16 559
A.3.2 Az SNCB javára			
A.3.2.1 A 2003 előtti kötelezettségek visszafizetése	– 33 200	– 29 800	– 63 000
A.3.2.2 A 2003 előtti kötelezettségekre 2005/06/30-án halmozott kamatok kifizetése	– 5 800	– 5 200	– 11 000
A.3.2.3 A hitelkeretekre 2005/06/30-án halmozott kamatok kifizetése	– 2 200	– 300	– 2 500
A.3.2.4 A 2005 második és 2006 első félévére szóló kamatok kifizetése	– 3 100	– 2 100	– 5 200
A.4. Adók (elhatárolások az 1999. adóévre)	– 77		– 77
Igények összesen (A.1 + A.2 + A.3 + A.4)	– 106 313	– 47 100	– 153 413

(EUR '000)

	Átalakított rész	Franciaországi tőkekivonások	Összesen
B FINANSZÍROZÁSI FORRÁSOK			
B.1. Az SNCB általi finanszírozás			
B.1.1 Hitelkeret (később tőkévé alakítandó)	13 300	1 700	15 000
B.1.2 Tőkeemelés (a hitelkeret átalakításán felül)	42 920	37 380	80 300
Az SNCB hozzájárulása összesen (B.1. alösszeg)	56 220	39 080	95 300
B.2. Finanszírozás az IFB saját eszközeivel			
B.2.1 Termelékenység növekedés			
B.2.1.1 Az A.1.1. szakaszban szereplő bruttó működési veszteség részleges vagy teljes felszámolása	25 167		25 167
B.2.1.2 EBITDA 2004-ben, 2005-ben és 2006-ban	10 429		10 429
B.2.2 Pénzügyi bevételek	1 368		1 368
B.2.3 A működőtőke-igény változása (csökkenés)	2 687		2 687
B.2.4 A nem pénzügyi eszközök értékesítése (lényegében az OCHZ terminál 2004-ben)	4 771		4 771
B.2.5 Pénzügyi eszközök (részesedések) értékesítése	1 267	8 020	9 287
B.2.6 Hitelintézeteknél lekötött pénzügyi kötelezettségek	3 300		3 300
B.2.7 Rendkívüli bevételek	1 105		1 105
Az IFB hozzájárulása összesen (B.2. alösszeg)	50 093	8 020	58 113
Források összesen (B.1 + B.2)	106 313	47 100	153 413
Az SNCB általi finanszírozás az összes finanszírozás %-ában	52,9 %		
Az IFB általi finanszírozás az összes finanszírozás %-ában	47,1 %		

SAJÁT HOZZÁJÁRULÁS MAGÁNBEFEKTETŐ

(185) Belgium a következő felvilágosítást adja e táblázatra vonatkozóan.

(186) A finanszírozási igény a következő kategóriákba sorolható:

— a szerkezetátalakítás közvetlen költségei (A.1. szakasz):

e költségek elsősorban a halmozott bruttó működési veszteséget („cash drain”) foglalják magukban, a termelékenység-növekedés figyelembe vétele nélkül. Ha figyelmen kívül hagyjuk az IFB által a szerkezetátalakítási terv végrehajtása során realizált termelékenység-növekedést, a bruttó működési veszteség 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben ugyanakkora maradt, mint 2002-ben, azaz évi 8 millió EUR-t kell finanszírozni, amint azt az alábbi táblázat is mutatja. A finanszírozási igény 2006-ra ezen összeg felére korlátozódott, feltételezve a tőkeemelést 2006. június 30-án. A szerkezetátalakítási időszak egészére összesítve, az IFB-nél a termelékenység-növekedés hiányában felmerült bruttó működési veszteség 27,9 millió EUR,

(ezer EUR)

	2002	2003	2004	2005 Előirányzat	2006 Költségvetés (6.30-ig)	2003-tól 2006.6.30-ig halmozott
Üzemi (üzleti) eredmény	(47 357)	(2 960)	5 740	3 007	1 213	
+Befektetett eszközök értékcsökkenési leírása és értékcsökkenése	6 286	5 139	2 585	1 605	802	
+Forgóeszközök értékcsökkenése	6 433	(258)	(1 851)	(554)	0	
+Céltartalékok	26 662	(4 670)	(1 599)	(980)	460	
Bruttó üzemi (üzleti) eredmény	(7 976)	(2 749)	4 875	3 079	2 475	7 680
Bruttó működési veszteség („cash drain”) a termelékenység-növekedés hatásán kívül		(7 976)	(7 976)	(7 976)	(3 988)	(27 916)

— tőkeigény a szerkezetátalakítás alatt (működőtőke-igény változása és beruházások a szerkezetátalakítás alatt, A.2 szakasz): e költségek a szerkezetátalakítási időszakban szükséges beruházásokból állnak. A működőtőke emelése annak érdekében vált szükségessé, hogy a folyamatban lévő munkákat finanszírozzák, a kereskedelmi követelések és kötelezettségek közötti különbséget megszüntessék és elegendő likvid eszközt tartsanak fenn. A tárgyi eszközökbe történő pótló beruházásokra azért volt szükség, hogy folytatni lehessen az IFB tevékenységét a szerkezetátalakítási terv megvalósítása során. Ezek nem az IFB kapacitásának növelésére irányultak, hanem inkább az életciklusuk lejáratához érkezett és teljes egészében amortizált eszközöket pótló beruházást céloztak meg, valamint különböző beruházásokat, mint gépjárművek, számítógépek, kisebb épület-felújítások stb. A pénzügyi eszközökbe történő 0,6 millió EUR-s beruházások 2004-ben az IFB Maritime Germany leányvállalat szerkezetátalakításához kapcsolódtak: Az IFB Maritime Germany beolvadt a Haeger & Schmidt Internationalbe, és a Haeger & Schmidt International által az RKE-ben birtokolt részesedést átruházták az IFB-re,

— a kötelezettségek és kamatok visszafizetése (A.3. szakasz): a kamatok és pénzügyi kötelezettségek hitelintézeteknek történő visszafizetésén kívül e kategória az SNCB felé fennálló kötelezettségek visszafizetését és a kamatokat mutatja be. A 33,2 millió EUR-s kötelezettség a 63 millió EUR-s kötelezettség azon része, amely nem a francia leányvállalatokhoz kapcsolódik. A 2006-ban megfizetendő 1,4 millió EUR-s kamat az a kamat, amely nem része a tőkeemelésnek (azért, hogy a tőkeemelést a minimumra korlátozzák). A többi kamat (összesen 9,7 millió EUR) a tőkeemelés részét képezi. Mindezek a kamatok az IFB nem francia tevékenységeihez kapcsolódó kötelezettségekre felszámolt kamatok,

— adók (A.4. szakasz): a 2004-ben fizetett adók az 1999. adóévre vonatkozó időbeli elhatárolások.

(187) Belgium szerint e finanszírozási igényeket részben az IFB, részben az SNCB fedezte. Ami az IFB hozzájárulását illeti (B.2. szakasz), Belgium a következő kiegészítő információkkal szolgál:

— a szerkezetátalakítás időszakában az IFB-nél jelentős termelékenység-növekedés következett be (lásd a B.2.1. szakaszt). Ez javította a bruttó üzemi (üzleti) eredményt, úgy, hogy a 2002-es veszteség 2003-ban részben, és 2004-ben, 2005-ben és 2006-ban teljes egészében eltűnt. Ezen felül 2004-ben és 2005-ben többlet keletkezett, és valószínűleg ez lesz a helyzet 2006-ban is. E vívmányok megerősítik az azon tényezőkre alapított előirányzatokat is, amelyről az IFB-nek a szerkezetátalakítási terv kidolgozása során tudomása volt (lásd e határozat (74) és (75) preambulum-bekezdését),

— különböző pénzügyi bevételek (B.2.2. szakasz): 1,4 millió EUR-t képviselnek. E pénzügyi bevételek azok a kamatok, amelyeket az IFB fel tudott halmozni bankszámláin. E bevételek előreláthatóak voltak a szerkezetátalakítási terv idején, mivel megfelelnek az „EURIBOR” kamatoknak azon összegek tekintetében, amelyekre az IFB ésszerűen számíthatott a számláin, tekintettel a szerkezetátalakítási terve előirányzataira,

— rendkívüli bevételek (B.2.8. pont): 1,1 millió EUR-t képviselnek. E rendkívüli bevételek azon értéktöbbletből származnak, amelyet az IFB 263 EAOS vasúti kocsi eladásával realizált [...]. 2003-ban a szerkezetátalakítási terv kidolgozása során ez az értéktöbblet előre látható volt, mivel az EAOS vasúti kocsik piacán jelentős volt a kereslet, az ilyen típusú vasúti kocsik iránti kelet-európai kereslet megnövekedése miatt,

— 2004-ben és 2005-ben az IFB körülbelül 2,7 millió EUR-t szabadított fel működőtőkeigénye leszállítása révén (B.2.3. szakasz),

— az IFB a szerkezetátalakítás költségeit részben eszközök értékesítésével finanszírozta (B.2.4. és B.2.5. szakasz). A viszonylag korlátozott jelentőséggel bíró eszközök értékesítésén kívül a hozzájárulás e része főként az OCHZ terminálban használt eszközöket érintő 2004-es tőke kivonásból állt. Az OCHZ által használt ezen eszközökön fennálló közös tulajdonjogokat (50 %) átruházták [...] (lásd a B.2.4. tételt 2004-ben), és az IFB működőtőkeként 0,9 millió EUR-s kiegészítő összeget hajtott be az OCHZ-tól (lásd a B.2.5. tételt 2004-ben),

— 2003-ban az IFB 2 millió EUR-s összegű bankkölcsönhöz jutott az ING Banktól (lásd a B.2.6. tételt). 2006-ban az IFB finanszírozta a „reach stacker”-vásárlást, 1,3 millió EUR-s külső kölcsön útján.

(188) Belgium úgy véli, hogy saját forrásaiból hozzájárult a szerkezetátalakítási tervhez, amint azt az 1999. évi iránymutatás előírja.

4. ÉRTÉKELÉS

4.1. A megmentési célú és szerkezetátalakítási intézkedések támogatás-jellegének értékelése

(189) A Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint „a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.

4.1.1. Az állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás

(190) Először is az a kérdés vetődik fel, hogy az SNCB által az IFB-nek nyújtott pénzügyi támogatás „az állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás” volt-e. Az Európai Községek Bíróságának a *Stardust Marine*-üggyel kapcsolatos ítélezési gyakorlata⁽²⁶⁾, szerint e kritérium akkor teljesül, ha egyrészt állami forrásról van szó, és ha másrészt annak nyújtása az államnak, azaz Belgiumnak tudható be.

4.1.1.1. Állami forrás

(191) A Bizottság megállapítja, hogy az SNCB a 80/723/EGK irányelv 2. cikkének értelmében vett közvállalkozás: a belga államé az SNCB jegyzett tőkéjének 100 %-a, és az igazgatótanácsot, valamint az ügyvezető igazgatót a király nevezi ki, a Miniszterek Tanácsában hozott határozattal. Így az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt feltételek teljesülnek.

(192) Ezzel összefüggésben „emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatából már következik, hogy az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése magában foglal minden olyan pénzbeli eszközt, amelyet a hatóságok a vállalkozások támogatására hatékonyan fel tudnak használni[...]. Ebből következően, még ha az érintett intézkedéseknek megfelelő összegek nincsenek is állandó jelleggel az államkincstár birtokában, a tény, hogy állandó állami ellenőrzés alatt, és így az illetékes nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy azokat állami forrásnak minősítsék.”⁽²⁷⁾

(193) Ebből következően a Bizottság úgy vélte az eljárás megindításáról szóló levélben (136–138. pont), hogy az IFB rendelkezésére bocsátott összegeket állami forrásoknak kellett minősíteni.

⁽²⁶⁾ A Bíróságnak a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott, a 12. lábjegyzetben már idézett ítélete, 37. pont.

⁽²⁷⁾ A Bíróságnak a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2006. május 16-án hozott, a 12. lábjegyzetben már idézett ítélete, 37. pont.

(194) Belgium vitatja azt a tényt, hogy minden olyan forrás, amellyel az SNCB rendelkezik, állami forrásnak minősülne. A Bizottság a három, Belgium által előterjesztett érvre a következőképpen válaszol:

(195) Az SNCB-nek a közfeladatokhoz rendelt és a kereskedelmi tevékenységekhez rendelt forrásai közötti javasolt különbségtétel nem releváns a *Stardust Marine*-ügy fényében. Ez az ítélet ugyanis egy állami bank forrásait érintette, ami jól igazolja, hogy egy közvállalkozás kereskedelmi tevékenységeihez rendelt forrásai is minősülhetnek állami támogatásnak.

(196) Nem fogadható el az az érv sem, amely szerint az SNCB tulajdona nem áll Belgium rendelkezésére, hanem az SNCB társasági céljához rendelt. Az a tény ugyanis, hogy Belgium birtokolja az SNCB tőkéjének 100 %-át, hogy ez állandó állami ellenőrzés alatt áll, és hogy az állam bármikor határozhat az SNCB privatizálásáról, mutatja, hogy az SNCB vagyona a belga állam rendelkezésére áll. Ezen kívül a Bizottság megjegyzi, hogy a belga állam nevezi ki az igazgatókat a felügyelő bizottságba, továbbá az ügyvezető igazgatót, ami bizonyos fajta ellenőrzési jogot ruház rá a vállalkozás felett.

(197) Az az érv, amely szerint az SNCB által az IFB javára hozott intézkedések nem eredményeznének veszteséget a belga állam vagyonában, a következő ténybeli hibákkal érintett: mivel Belgium az SNCB tulajdonosa, minden olyan rossz befektetés, amely csökkenti az SNCB értékét, csökkenti a belga állam vagyonát is.

(198) A Bizottság tehát megállapítja, hogy a vizsgált intézkedéseket állami forrásból finanszírozták.

4.1.1.2. Az államnak betudhatóság

(199) Ami annak szükségességét illeti, hogy az intézkedést az érintett államnak lehessen betudni, a *Stardust Marine*-ügyben hozott ítélet kifejti, hogy „...a pusztán tény, hogy egy közvállalkozás állami ellenőrzés alatt áll, nem elég az általa hozott olyan intézkedéseknek, mint például a kérdéses pénzügyi támogatási intézkedéseknek az államnak betudásához. Azt is meg kell vizsgálni, hogy úgy tekinthető-e, hogy a hatóságok ilyen vagy olyan módon érintettek voltak az intézkedések elfogadásában. ...⁽²⁸⁾”

(200) A Bíróság ítélkezési gyakorlatából tehát az következik, hogy az államnak betudhatóság kritériumát a Bizottságnak esetről esetre kell vizsgálnia. A Bíróság elismeri, hogy főszabályként „meglehetősen nehéz egy harmadik személynek éppen az állam és egy közvállalkozás közötti privilegizált kapcsolatok miatt egy konkrét esetben bizonyítani, hogy az ilyen vállalkozás által hozott támogatási intézkedéseket ténylegesen a hatóságok utasításai alapján fogadták el.” Ugyanezen ítélkezési gyakorlat szerint „...el

kell ismerni, hogy egy vállalkozás által hozott támogatási intézkedés államnak betudhatósága az adott ügy körülményeiből származó jelek összességéből és abból az összefüggésből lehet következtetni, amelyben erre az intézkedésre sor került.”⁽²⁹⁾

(201) A Bíróság ezt követően világossá teszi, hogy mely kritériumokat lehet használni az államnak betudhatóság igazolására:

„Egy közvállalkozás által hozott intézkedés államnak betudhatósága az adott ügy körülményeiből származó jelek összességéből és abból az összefüggésből lehet következtetni, amelyben erre az intézkedésre sor került. E tekintetben a Bíróság már figyelembe vette azt a tényt, hogy a kérdéses szervezet nem hozhatta meg a vitatott határozatot a hatóságok követelményeinek figyelembe vétele nélkül (lásd különösen a Van der Kooy és társai kontra Bizottság ügyben hozott, már idézett ítélet 37. pontját), vagy hogy azon alapvető jellegű tényezőknél kívül, amelyek a közvállalkozást az államhoz kötik, a közvállalkozásnak, akinek közvetítésével a támogatást nyújtották, figyelembe kellett vennie a comitato interministeriale per la programmazione economica (CIPE) által kiadott irányelveket (az Olaszország kontra Bizottság C-303/88. sz. ügyben 1991. március 21-én hozott, már idézett ítélet 11. és 12. pontja, valamint az Olaszország kontra Bizottság C-305/89. sz. ügyben hozott ítélet 13. és 14. pontja).

Más jelek is relevánsak lehetnek adott esetben a közvállalkozás által hozott intézkedés államnak betudhatósága megállapításának szempontjából, mint például különösen a vállalkozás integrációja a közigazgatási struktúrákba, tevékenységeinek jellege és azok gyakorlása a piacon a magán szereplőkkel folytatott verseny szokásos feltételei mellett, a vállalkozás jogállása, a közjogból, vagy az általános társasági jogból ered-e, a hatóságok által a vállalkozás vezetése felett gyakorolt felügyelet intenzitása, vagy bármely más jel, amely a konkrét esetben a hatóságoknak egy intézkedés elfogadásában való érintettségére vagy érintettség hiányának valószínűtlenségére utal, tekintettel az intézkedés terjedelmére, tartalmára, és a benne foglalt feltételekre is.”⁽³⁰⁾

(202) Az eljárás megindításáról szóló levélben (140–150. pont), a Bizottság az intézkedés államnak betudhatósága tekintetében különbséget tett a keretszerződés 2003. április 7-i megkötése előtti és utáni időszak között. Belgium észrevételeinek ismeretében megfelelőbbnek tűnt három különböző időszak elkülönítése:

⁽²⁸⁾ A Bíróságnak a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott, a 12. lábjegyzetben már idézett ítélete, 52. és 57. pont.

⁽²⁹⁾ A Bíróságnak a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott, a 12. lábjegyzetben már idézett ítélete, 53. és 54. pont.

⁽³⁰⁾ A Bíróságnak a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott, a 12. lábjegyzetben idézett ítélete, 55–57. pont.

— a 2002. július 19-e előtti időszak (az SNCB igazgatótanácsának az előlegnyújtás jóváhagyásáról és az IFB számára nyújtott tőkeemelés „valószínűségének” elfogadásáról szóló határozatának időpontja),

— a 2002. július 19-e és a 2002. december 20-a közötti időszak (az SNCB igazgatótanácsának az IFB-nél végrehajtott tőkeemelés elvi jóváhagyásáról, és az igazgatási bizottságnak 2003. április 7-i keretszerződés letárgyalására történő felhatalmazásáról szóló határozatának időpontja),

— a 2002. december 20-a utáni időszak.

Az igazgatótanács 2002. július 19-i határozatát megelőző időszak

(203) Ami az igazgatótanács e határozatát megelőző időszakot illeti, felmerül a kérdés, hogy az a tolerancia, amelyet az SNCB vezetősége (irányítási bizottsága) tanúsított azáltal, hogy nem követelte meg az IFB-től a szállítási szolgáltatások kifizetését 2000-től, a belga államnak tudható-e be. Az eljárás megindításáról szóló levelében (141–142. pont) a Bizottság kétségeit fejezte ki abban a kérdésben, hogy vajon a 2000 végétől 2003 elejéig tartó időszakban a számlák rendszeres ki nem fizetésének elfogadására vonatkozó határozatot a belga hatóságok beavatkozása nélkül hozták-e meg.

(204) A belga kormány válasza szerint az SNCB igazgatótanácsát csak 2002. július 19-én tájékoztatták e gyakorlatról; a kormánybiztos ugyanabban az időpontban tájékoztatták. A Bizottság nem kapott észrevételeket harmadik személyektől.

(205) A Bizottság a vitákról szóló, a képviselőháznak és a szenátusnak benyújtott 2002. március 6-i, 2002. január 24-i és 2002. február 28-i jelentésekben megjegyzéseket talált az IFB-ről, a képviselőknek és szenátoroknak a vasúti piac megnyitásáról és az ABX-ügyről szóló szélesebb körű vitája keretében. Ebből következően felkérte a belga kormányt, hogy nyújtsa be hozzá a Boston Consulting Group és Team Consult tanulmányait, amelyeket e viták során megemlítenek, valamint a belga kormány 2002. február 22-i határozatát, amely szintén e viták tárgyát képezte.

(206) E dokumentumok elemzése nem tárt fel arra utaló jeleket, hogy a belga kormány befolyást gyakorolt volna az SNCB-nek az IFB jövőjéről hozott határozataira.

(207) Ennélfogva felmerül a kérdés, hogy a közvállalkozás vezetőségének toleranciája, amint azt e határozat (203) preambulumbekézése bemutatja, a belga államnak tudható-e be, mivel nincs a helyzet alakulásába történő sajátos beavatkozásra utaló jel a kormányzat részéről.

(208) Az 1993. évi törvény szerint ugyanis, amely az SNCB-t közjogi részvénytársaságként hozza létre, az SNCB vezetősége, azaz az ügyvezető igazgató és az igazgatási bizottság tagjai autonóm módon irányítják a vállalkozást, a hatóságok beavatkozása nélkül. Ennélfogva, az IFB-ügy kezelésébe történő állami beavatkozás konkrét jeleinek hiányában a Bizottságnak meg kell állapítania, hogy az SNCB vezetőségének az IFB számlái 2000 vége és 2002 júliusa közötti időszakban történő ki nem fizetésének tolerálására irányuló határozata nem a belga államnak tudható be.

Az igazgatótanács 2002. július 19-i határozata és a 2002. december 20-i határozata között eltelt időszak

(209) 2002. július 19-én az SNCB igazgatótanácsa, körében a kormánybiztossal, aki Belgium érdekeit képviseli az SNCB igazgatótanácsában, megtudta, hogy az IFB 2002 vége óta nem fizette ki a számláit, és jóváhagyta a 2,5 millió EUR-s előleg kifizetését az IFB-nek 2002 második felében folyamán.

(210) A Bizottságnak e tekintetben vizsgálnia kell, hogy a *Star dust Marine*-üggyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat által megállapított kritériumok alapján Belgiumnak lehet-e betudni az SNCB igazgatótanácsának e határozatát. Más szóval, jelen esetben azt kell vizsgálni, hogy a kormánybiztos igazgatótanácsai jelenléte alapján, a kérdéses intézkedésbe történő konkrét beavatkozásának hiányában, betudható-e a döntés a belga államnak. A bizottság rendelkezésére álló tényezők közül márpedig az következik, hogy sem az ügy vizsgálata, sem a harmadik személyek észrevételei nem tártak fel arra utaló jeleket, hogy a belga állam megpróbálta befolyásolni az igazgatótanács 2002. július 19-i határozatát. Mivel az SNCB autonóm közvállalkozás, amely a közjogi részvénytársaságok jogállásával rendelkezik, a belga állammal szemben autonóm ügyvezetési jogot élvez. Ami a kormánybiztos jelenlétét illeti az SNCB igazgatótanácsában, a Bizottság megjegyzi, hogy a kormánybiztos szerepe korlátozott volt (lásd még a Számvevőszék jelentését e tárgyban ⁽³¹⁾): a kormánybiztos nem avatkozhatott be a 2002. július 19-i határozat tekintetében, csak ha kockáztatta, hogy veszélyezteti az SNCB közfeladatainak ellátását. Tekintettel a támogatás összegére (2,5 millió EUR) és formájára (előleg, kamatokkal), meg kell állapítani, hogy a határozat jellegénél fogva nem veszélyeztethette az SNCB közfeladatainak ellátását.

⁽³¹⁾ Számvevőszék: A közpénzek helyes felhasználása az SNCB-nél; a képviselőház 2000. május 11-i határozatának végrehajtására lefolytatott ellenőrzés, Brüsszel, 2001. május.

(211) A Bizottság megállapítja, hogy e tények ismeretében a 2,5 millió EUR-s előleg SNCB által az IFB-nek abból a célból történő nyújtása, hogy a közszolgáltatáshoz semmilyen módon nem kapcsolódó kereskedelmi tevékenységét fenntartsa, nem tudható be a belga államnak.

(212) A Bizottság megállapítja, hogy ez az ügy nem tartalmaz a tevékenység jellegének és az alapszabálynak a közigazgatásba történő integrációjára utaló jeleket, ami alapján megállapítható lenne az IFB-nek történő 2,5 millió EUR-s előleg nyújtásáról szóló, 2002. július 19-i határozat belga államnak betudhatósága.

Az igazgatótanács 2002. december 20-i határozatát követő időszak

(213) 2002. december 20-án az igazgatótanács arról határozott, hogy olyan keretszerződést köt az IFB-vel, amelynek megmentési célú, valamint szerkezetátalakítási intézkedéseket kell tartalmaznia, és az IFB-nél történő tőkeemeléshez kell vezetnie.

(214) Az ügy Bizottság általi elemzése az eljárás megindításáról szóló levelében (143–150. pont) három, az IFB javára hozott e megmentési célú és szerkezetátalakítási intézkedések belga államnak betudhatóságra utaló jelet tárt fel. E jelek a következők voltak:

— a szerkezetátalakítási terv jóváhagyásra történő benyújtása a belga államhoz,

— a belga államnak az SNCB-re gyakorolt erőteljes befolyásáról szóló újságcikkek 2003-ban,

— a 2003. április 7-i keretszerződés terjedelme, tartalma és feltételei.

(215) Az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban a belga hatóságok vitatják, hogy e három jel elegendő az intézkedések belga államnak betudhatósága megállapításához a *Stardust Marine*-üggyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat értelmében. A Bizottság alább megismétli e

jelek tartalmát, és kifejti, hogy a belga kormány érvei miért nem fogadhatóak el.

a) A hatóságok általi jóváhagyás (a *Stardust Marine*-ügyben hozott ítélet 56. pontja)

(216) A *Van der Kooy*, ⁽³²⁾ az Olaszország kontra Bizottság ⁽³³⁾ és a Bizottság kontra Franciaország ⁽³⁴⁾ ügyekben hozott ítéleteiben a Bíróság a támogatás államnak betudhatóságára következtetett abból a tényből, hogy a támogatásnyújtást a hatóságok jóváhagyásától tették függővé. A *Van der Kooy*-ügyben hozott ítéletben ez a tény önmagában elegendő az államnak betudhatóság megállapításához; az Olaszország kontra Bizottság és a Bizottság kontra Franciaország ügyekben hozott ítéletekben a jóváhagyás más olyan elemekkel vegyül, amelyek a hatóságok befolyását mutatják. ⁽³⁵⁾ A *Space Park Development GmbH*-ügyben hozott határozat, amely a Bizottság első, a *Stardust Marine*-ügyben hozott ítéletet alkalmazó határozata volt, egy támogatás államnak betudhatóságára abból a tényből is következtetett, hogy a kérdéses kölcsönhöz szükség volt Bréma tartomány (*Land*) hatóságainak engedélyére. ⁽³⁶⁾ Ebből következően egy intézkedés jóváhagyásra történő benyújtása a tagállamhoz az államnak betudhatóságra utaló jelnek minősül.

(217) Márpedig ebben az esetben a keretszerződés 2. cikke arra kötelezi az SNCB és az IFB igazgatótanácsát, hogy a szerkezetátalakítási tervet nyújtsa be jóváhagyásra a belga államhoz. ⁽³⁷⁾ Ez minősül tehát az IFB szerkezetátalakítására utaló SNCB-határozat belga államnak betudhatóságára utaló első jelnek.

(218) A belga kormány arra hivatkozik, hogy a keretszerződésben előírtaktól eltérően, az SNCB és az IFB végül nem nyújtották be jóváhagyásra a szerkezetátalakítási tervet a belga kormányhoz, mivel az sértette volna az SNCB kereskedelmi autonómiáját.

⁽³²⁾ A Bíróságnak a C-67/85.sz., C-68/85. sz. és 70/85. sz. Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV és társai kontra Bizottság ügyben 1988. február 2-án hozott ítélete (EBHT 1988., 219. o.).

⁽³³⁾ A Bíróságnak a C-303/88. sz. és C-305/89. sz. Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélete (EBHT 1991., I-1433. o., és EBHT 1991., I-1603. o.).

⁽³⁴⁾ A Bíróságnak a 290/83. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 1985. január 30-án hozott ítélete (EBHT 1985., 439. o.).

⁽³⁵⁾ Azaz a vezetők állam általi kinevezése a Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítéletek tekintetében; a közintézmény általi finanszírozás, az odaítélés szabályai, amelyek megegyeznek egy hagyományos állami támogatás nyújtásának szabályaival, a támogatás olyan támogatásként történő bemutatása a kormány által, mint amely állami intézkedések összességének részét képezi, a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet tekintetében.

⁽³⁶⁾ A Bizottság 2003. december 17-i határozata a Németország által a Space Park Development GmbH részére nyújtott állami támogatásról, HL L 61., 2004.2.27., 66. o., (30) preambulumbekkezdés.

⁽³⁷⁾ Emlékeztetül, a 4. cikk a következőképpen szól: A Felek megerősítik azon szándékukat, hogy végrehajtsák a következő intézkedéseket, amennyiben azok megfelelnek a két fél igazgatótanácsa, a belga állam és szükség esetén az EK által jóváhagyott szerkezetátalakítási tervnek, az IFB részvényesei általi jóváhagyásra is figyelemmel.

- (219) Amint azt az eljárás megindításáról szóló levél már kifejtette (146. és 147. pont), ez a ténybeli helyzet nem teszi hatástalanná az államnak betudhatóságra utaló e jelet: kizártnak tűnik, hogy a két szerződő fél, az SNCB és az IFB belefoglaltak volna a szerződésbe egy ilyen záradékot, ha nem lett volna a belga állam ilyen értelmű befolyása.
- (220) A tény, hogy a belga kormány azt állítja, hogy hivatalosan nem konzultáltak vele a szerkezetátalakításról, nem elegendő a belga állam nem hivatalos befolyásának kizárásához a 2003. április 7-i keretszerződés előkészítése során, sem annak kizárásához, hogy a jóváhagyásra sor került. Amint azt a Bíróság ugyanis a Stardust Marine-ügyben hozott ítéletben megállapította „meglehetősen nehéz egy harmadik személynek éppen az állam és egy közvállalkozás közötti privilegizált kapcsolatok miatt egy konkrét esetben bizonyítani, hogy az ilyen vállalkozás által hozott támogatási intézkedéseket ténylegesen a hatóságok utasításai alapján fogadták el.” Ebből következően, a pusztán tény, hogy a felek közötti szerződés előírja a belga állam általi jóváhagyást, erőteljes gyanúnak minősül a belga kormány beavatkozása tekintetében.
- (221) Az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában a belga kormány kifejti, hogy a szerződés 2. cikkében foglalt záradék nem magát a szerkezetátalakítási tervet érintette, hanem azt a közleményt, amellyel Belgiumnak be kellett jelentenie a keretszerződést a Bizottsághoz.
- (222) A Bizottság úgy véli, hogy ez az érv nem meggyőző: amennyiben a keretszerződés felei csak a Belgium Bizottságnak tett bejelentésére gondoltak volna, kifejezetten azt írták volna a szerződés 2. cikkébe. A belga kormány által javasolt értelmezés ellentétes a szerződés szövegével.
- (223) Ebből következően a Bizottság megállapítja, hogy a szerződés 2. cikke az intézkedések belga hatóságok általi jóváhagyását foglalja magában, és a szóban forgó intézkedések belga államnak betudhatóságára utaló jelnek minősül.
- b) Újságcikkek
- (224) A belga kormány a jelen ügybe történő beavatkozására utaló további jelek találhatók egyes újságcikkekben is. ⁽³⁸⁾ Így egy, a *La libre Belgique*-ben 2003. május 19-én
- megjelent cikk ⁽³⁹⁾ idézi az SNCB sajtócsoportját, amely kifejti, hogy Belgium 2003. május 19-én még nem jelentette be a megmentési célú intézkedéseket a Bizottsághoz, jöllehet a keretszerződést 2003. április 7-én aláírták, abból kifolyólag, hogy „a szövetségi hatalomnak is lesz (volt) néhány szava”. A www.cheminots.be weboldalon 2003 márciusában megjelent cikk a következőképpen idézi Karel Vincket, az SNCB akkori ügyvezető igazgatóját az ABX- és IFB-ügyről: „Elegendő mozgásteret kér a társaság vezetéséhez.” Ez azt sejteti, hogy az SNCB vezetősége úgy véli, az állam túlságosan beavatkozott ügyeibe.
- (225) Belgium cáfolja ezt a jelet. Ami a *La libre Belgique* cikkét illeti, Belgium arra hivatkozik, a keretszerződés 2. cikkéhez hasonlóan, hogy a szövetségi államnak csak a belga kormány Bizottsághoz benyújtott azon közleménye tekintetében lesz néhány szava, amellyel bejelenti a keretszerződést. Pedig az újságcikk és az SNCB sajtóközleményének szövege világos. Ha az SNCB sajtócsoportja azt kívánta volna mondani, hogy a belga kormánynak csak jóvá kell hagynia egy, a Bizottságnak történő továbbítás szövegét, utalt volna arra, hogy a megoldandó probléma pusztán formális és nem lényegi probléma.
- (226) Ami Karel Vinck szavait illeti, a belga hatóságok úgy vélik, hogy ezek csak a közfeladat ellátására korlátozódnak. Ez kevésbé tűnik hihetőnek, mivel Vincket különösen az ABX- és az IFB-ügyekkel kapcsolatban kérdezték meg, amelyek, amint azt a belga kormány maga is elismeri, az SNCB kereskedelmi tevékenységeivel kapcsolatosak, és nem a közfeladatokkal.
- c) A keretszerződés terjedelme, tartalma és feltételei
- (227) Általánosabban a Bizottság emlékeztet arra, hogy a Stardust Marine-ügyben hozott, fent idézett ítélet 56. pontja, amely szerint „bármely más jelet, amely a konkrét esetben a hatóságoknak egy intézkedés elfogadásában való érintettségére vagy érintettség hiányának valószínűségére utal, tekintettel az intézkedés terjedelmére, tartalmára, és a benne foglalt feltételekre is” figyelembe kell venni egy intézkedés államnak betudhatósága megállapításakor, azt sugallja, hogy a keretszerződés terjedelme, tartalma és feltételei az államnak betudhatóság további jeleinek minősülnek.
- (228) Belgium cáfolja ezt a harmadik jelet, ismételve, hogy az SNCB teljes mértékben autonóm valamennyi döntésének meghozatala tekintetében, kivéve a közfeladatok ellátását.

⁽³⁸⁾ Újságcikkek is minősülhetnek az államnak betudhatóságra utaló jelnek, lásd az ABX Logistics-ügyben (HL C 9., 2004.1.14., 12. o.) és a Sniace SA ügyben (HL L 108., 2003.4.30., 35. o.) hozott határozatokat.

⁽³⁹⁾ „Az Inter Ferry Boats kettéválk”, megjelent 2003. május 19-én a www.lalibre.be weboldalon.

- (229) A Bizottság úgy véli, hogy az 1993. évi törvény, amely az SNCB jogállását közjogi részvénytársaságként szabályozza, bizonyos fokú autonómiát biztosít az SNCB számára kereskedelmi tevékenységei tekintetében. Mindazonáltal a Bizottság emlékeztet arra, hogy a kormánybiztos jelen van az igazgatótanács valamennyi ülésén, és jogorvoslatként a belga hatóságokhoz fordulhat az igazgatótanács olyan határozatának megsemmisítése céljából, amely a közfeladat ellátásán kívüli tárgyat érint, ha e határozat „[...]veszélyezteti a közfeladatok ellátását.”
- (230) Amint már kifejtette, a Bizottság úgy véli, hogy a 2,5 millió EUR-s előleg nyújtásáról szóló határozattal szemben a kormánybiztos nem élhetett jogorvoslattal, mivel az előleg összege és formája okán nem veszélyeztethette a közfeladatok ellátását.
- (231) Ettől eltérően kell értékelni a közel 100 millió EUR-nak egy csőd szélén álló vállalkozásba történő befektetéséről szóló határozatot. E határozatnak beavatkozásra kellett indítania a kormánybiztos, vagy legalább arra, hogy a belga hatóságokat tájékoztassa, hogy azok hivatalosan vagy nem hivatalosan avatkozzanak be, amint tette azt például 2000-ben az ABX olasz leányvállalatába történő beruházások tekintetében.
- (232) Ebből következően a Bizottság úgy véli, hogy a keretszerződés terjedelme, tartalma és feltételei, a kormánybiztos jelenlétével és jogkörével együttvéve az államnak betudhatóságra utaló jelnek minősülnek.
- d) Következtetés
- (233) Ebből következően a Bizottság megállapítja, hogy a szóban forgó intézkedések a belga államnak tudhatók be az SNCB igazgatótanácsának 2002. december 20-i határozatát követő időszakot illetően.
- (234) Elemezni kell tehát, hogy az SNCB által az IFB-t érintően 2002. december 20-a után hozott intézkedések előnyben részesítették-e a kedvezményezettet vagy, hogy – ezzel ellentétesen –, az SNCB úgy járt-e el, mint tette volna egy körütekintő piacgazdasági befektető.
- 4.1.2. A támogatás kedvezményezettjének előnyben részesítése a körütekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazásában
- (235) Elemezni kell, hogy az SNCB igazgatótanácsának 2002. december 20-i, az IFB-nél a lejárt követelések tőkévé alakítása révén végrehajtandó tőkeemelésről és a megmentési célú intézkedések alkalmazásáról szóló határozata, amely arra indította az SNCB-t, hogy 2003. április 7-én keretszerződést írjon alá az IFB-vel, gazdasági előnyben részesítette-e az IFB-t, vagy hogy e határozat a piacgazdasági magánbefektetőre vonatkozó értékelés körébe tartozik-e.
- (236) Mivel az SNCB azon határozata, hogy nem kéri az IFB-től a számlák kifizetését 2000 végétől 2002 decemberéig, valamint az SNCB azon határozata, hogy 2,5 millió EUR-s előleget biztosít, nem Belgiumnak tudható be, nem kell e határozatokat részleteiben vizsgálni.
- (237) Emlékeztetőül, a megmentési célú intézkedések a következőkből álltak:
- fizetési haladék nyújtása a 63 millió EUR-s kötelezettség tekintetében,
 - 15 millió EUR-s hitelkeret nyújtása,
 - 5 millió EUR-s visszatérítendő előleg nyújtása.
- (238) A szerkezetátalakítási intézkedések a franciaországi leányvállalatokból történő tőkekivonást és a belgiumi tevékenységek szerkezetátalakítását és folytatását foglalták magukban. Ezen intézkedések finanszírozását először megmentési célú intézkedések biztosították, mivel a szerkezetátalakítási terv előírta, hogy a finanszírozást a következő követelések saját tőkévé alakítása révén véglegesítik:
- a 63 millió EUR-s kötelezettségek saját tőkévé alakítása, amelyek tekintetében fizetési haladékok adtak,
 - a 15 millió EUR-s hitelkeret saját tőkévé alakítása,
 - a fizetési haladékok és hitelkeretet terhelő kamatok saját tőkévé alakítása.
- (239) Annak megállapítására, hogy az SNCB úgy járt-e el, mint tette volna egy piacgazdasági magánbefektető, azt kell értékelni, hogy vajon hasonló körülmények között egy, az SNCB méretéhez hasonlítható méretű, és az SNCB helyzetéhez hasonló helyzetben levő magánbefektető ugyanígy járt volna-e el.⁽⁴⁰⁾
- ⁽⁴⁰⁾ A C-305/89. sz. Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet, 19. és 20. pont.

(240) A Bíróság kifejtette, hogy ha egy magánbefektető szükségképpen nem is úgy viselkedik, mint egy olyan hétköznapi befektető, aki tőkét fektet be annak jövedelmezővé tételére hosszabb-rövidebb időre, legalább úgy kell viselkednie, mint egy magánholdingnak vagy vállalkozások magáncsoportjának, akik strukturális, globális vagy szektorális politikát folytatnak, és a jövedelmezőség tekintetében hosszabb távú kilátások vezérlik őket. ⁽⁴¹⁾ Az Elsőfokú Bíróság kifejtette, hogy a Bizottság köteles „a vitatott művelet valamennyi vonatkozó tényezője és a művelet háttere teljes körű vizsgálatának lefolytatására”, hogy megtudja, az állam úgy járt-e el, mint tette volna egy körültekintő piacgazdasági befektető. ⁽⁴²⁾

(241) Belgium az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában úgy véli, hogy az SNCB azon döntése, hogy felkéri az IFB-t a csoport francia leányvállalataiból történő tőke kivonásra, valamint az SNCB azon döntése, hogy felkéri az IFB-t belgiumi tevékenységei szerkezetátalakítására és folytatására, megfelelnek az olyan döntéseknek, amelyeket egy piacgazdasági magánbefektető hozott volna.

(242) A Bizottság mindazonáltal úgy véli, hogy a vonatkozó kérdés nem az, hogy az IFB a franciaországi leányvállalataiból történő tőke kivonással és a belgiumi tevékenységeinek szerkezetátalakításával és folytatásával úgy viselkedett-e mint egy piacgazdasági befektető, hanem, hogy az SNCB-nek az e két intézkedés finanszírozására vonatkozó döntése olyan döntés-e, amelyet egy magánbefektető is meghozott volna.

(243) 2002/2003-ban az SNCB-nek tehát el kellett döntenie, hogy összességében kevésbé költséges-e az IFB szerkezetátalakításának (ami magában foglalta a franciaországi leányvállalatokból történő tőke kivonást és a belgiumi tevékenységeik folytatását) finanszírozása, vagy kevésbé költséges-e az IFB csődeljárás alá vonása. A Bizottság állandó gyakorlatként úgy véli, hogy a magánbefektető akkor folytatta volna a leányvállalat tevékenységét, ha a leányvállalat felszámolásának és a leányvállalat szerkezetátalakításának költségei közötti összehasonlítás azt mutatja, hogy a felszámolás költségei meghaladják a szerkezetátalakítás költségeit. ⁽⁴³⁾

(244) Helyénvaló tehát megállapítani először az SNCB költségeit mindkét forgatókönyv estében, az IFB szerkezetátalakítása és felszámolása esetén.

⁽⁴¹⁾ A C-305/89. sz. Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet, 19. és 20. pont.

⁽⁴²⁾ A T-228/99. sz. és T-233/99. sz. WestLB Girozentrale kontra Bizottság ügyben 2003. március 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., II-435. o., 2251. pont).

⁽⁴³⁾ Lásd a Bizottságnak a C 53/03, Belgium, az ABX Logistics társaság szerkezetátalakítása ügyében 2005. december 7-én hozott határozatát, 196. és az azt követő pontok.

4.1.2.1. Az IFB szerkezetátalakításának költségei

(245) Az első forgatókönyv szerint az SNCB 95,3 millió EUR-t szentel az IFB szerkezetátalakításának, a követelések behajtásáról való lemondással, amelyeket tőkévé alakítanak. A szerkezetátalakítás végén 100 %-ban rendelkezik egy olyan vállalkozással, amelynek becsült értéke 31 millió EUR, de 34,2 millió EUR-s céltartaléka és 15 millió EUR-s pénzügyi kötelezettsége van (az SNCB felé fennálló kötelezettségeken kívül), így tehát a nettó vállalati értéke – 18 millió EUR. A Bizottság úgy véli, ezek az elismert módszerekre alapuló becslések reálisak.

(246) A Bizottság megállapítja, hogy ebből következően az IFB esetleges eladása esetén az SNCB csak negatív eladási árhoz jutott volna.

4.1.2.2. Az IFB felszámolásának feltételezett költsége

(247) A második forgatókönyv szerint az SNCB szintén lemond 95 millió EUR-s követelésének behajtásáról. Belgium úgy véli, hogy ezen kívül, a keretszerződés 2003. április 7-i megkötésének idején rendelkezésre álló tényezők alapján, az IFB belga tevékenységeinek felszámolása arra kötelezte volna az SNCB-t, hogy egy 70,6 és 161,8 millió EUR közötti többletköltséget viseljen. Ez az összeg megfelel azon összegeknek, amelyek az eszközök értékesítésével (37,5 millió EUR) általában behajthatók lettek volna, és amelyekből le kell vonni az IFB forrásainak felszámolásával kapcsolatban felmerült költségeket (67–76,9 millió EUR) és az SNCB-nek az IFB tevékenységei beszüntetésével feleslegessé vált személyzetének költségét (41,1–122,4 millió EUR).

(248) A Bizottság nem ért egyet ezzel az elemzéssel. Először is, vitatja, hogy az SNCB-nek ki kellene fizetnie az IFB forrásainak összességét. Vitatja továbbá a szociális többletköltség Belgium által kiszámított összegét.

Az SNCB felelőssége az IFB forrásaiért

(249) Belgium állításával szemben, az a tény, hogy az IFB negatív nettó eszközértékkel (az eszközök behajtásának értékéből levonva a fizetendő források értékét) rendelkezett, nem jelenti, hogy csőd esetén az SNCB-nek kellett volna viselnie a megfelelő forrástöbbletet. A Bizottság emlékeztet arra ugyanis, hogy elvben egy olyan társaság, mint az IFB, kötelezettségeiért saját eszközeivel felel. A részvényesek felelőssége a társaság kötelezettségeiért általában nem haladja meg a társaság saját tőkéjét, és így nem érinti a különböző részvényesek saját vagyonát. Csak kivételes esetekben és nagyon szigorú feltételek mellett fordulhat elő, hogy egyes nemzeti jogszabályok lehetőséget biztosítanak harmadik személyek számára, hogy a részvényesekhez forduljanak. ⁽⁴⁴⁾

⁽⁴⁴⁾ Lásd az eljárás kiterjesztéséről szóló C 53/03, Belgium, ABX Logistics határozat 61. pontját.

(250) Az IFB feltételezett csődje esetén az SNCB elvesztette volna tehát saját tőkéjét, de nem kellett volna kielégítenie az IFB többi hitelezőjét. Eleve, az IFB csődjének költsége az SNCB mint részvényes számára a nullával lenne egyenlő, és nem 29,5–39,4 millió EUR lenne, amint azt a belga hatóságok állítják.

(251) Döntéshozatali gyakorlatában a Bizottság elismeri mindazonáltal, hogy az SNCB helyzetében levő vállalkozás köteles lehetett arra, hogy ne részvényesként, hanem más jogcímen viselje a költségeket.⁽⁴⁵⁾ Jelen esetben e költségek többek között a következők:

— hitelezőként az SNCB elveszti az IFB felé fennálló követeléseit, legalábbis az IFB-nek az eszközök által nem fedezett forrásaiban fennálló részesedése arányában; a Bizottság el tudja fogadni, hogy tekintettel az SNCB-nek az IFB felszámolásában betöltött szerepére, ez a kockázat az SNCB-nek az IFB felé fennálló követeléseinek teljes összegéig, azaz 95 millió EUR-ig növekedhet,

— a Bizottság el tudja fogadni, hogy anyavállalatként hírneve megóvása érdekében tanácsos, hogy az SNCB átvállalja az IFB beszállítóinak – akik az SNCB beszállítói is – ki nem fizetett tartozások egy részét.

(252) Helyénvaló tehát megbecsülni azt a legmagasabb összeget, amelyet az SNCB-nek e címen viselnie kellett volna. E tekintetben Belgium saját maga is úgy véli, hogy az SNCB által e címen viselt többletköltségek valószínűleg nem haladnák meg a 13 millió EUR-t. Valójában, a valódi többletköltségek ettől elmaradhatnak, mivel az IFB hitelezői követeléseik egy részét az IFB felszámolásából hajtánák be először, és az SNCB csak a fennmaradó részt fizetné ki. Ezt a 13 millió EUR-s összeget tehát a legfelső határnak kell tekinteni.

Az SNCB szociális többletköltségének összege

(253) A Bizottság úgy véli, hogy elvben egy piacgazdasági magánbefektető, akinek a leányvállalata szerkezetátalakításának vagy csőd eljárás alá vonásának finanszírozásáról kell határoznia, akkor juthat arra, hogy figyelembe veszi a személyzete csökkentése tekintetében felmerülő költségeket, ha ez a személyzetcsökkentés a leányvállalat csődjének közvetlen és elkerülhetetlen következménye.

(254) Belgium arra a következtetésre jut, hogy az IFB csődje létszámfeleslegként 530 alkalmazottat hagyott volna az

SNCB-re, amelyből 50 az IFB-hez kiküldött alkalmazott, és 480-at az SNCB foglalkoztatott olyan tevékenységek tekintetében, amelyek folytatása az IFB tevékenységeitől függött. Az SNCB személyzetének 530 alkalmazottal történő csökkentése 122,4 millió EUR-s költséget generált volna, azaz 230 000 EUR-t alkalmazottanként. E számítások részleteit e határozat 3. része tartalmazza.

(255) A Bizottság úgy véli, hogy nem reális úgy tekinteni, hogy az SNCB a korábban az IFB által generált forgalomnak csak 21 %-át tudta volna visszanyerni. Mindenekelőtt, amint azt Belgium elismeri az eljárás megindításáról szóló határozatra adott válaszában, azokon a piacokon, amelyeken az IFB aktív, teljes mértékben fellendülés tapasztalható (11 %-os növekedés az áruátrakodás, 12 %-os növekedés a kombinált szállítás tekintetében). Ennélfogva valószínűnek tűnik, hogy az IFB versenytársai felvásárolták volna az IFB eszközeit, hogy tevékenységét folytathassák.

(256) Ezt feltételezve, az IFB vevőjének szüksége lett volna a vasúti áru fuvarozási szolgáltatásokra. Tekintettel az SNCB igen erőteljes pozíciójára a Belgiumból kiinduló nemzetközi áru fuvarozás piacán és a Belgiumon belüli nemzeti áru fuvarozás piacán (2007. január 1-jéig) meglévő monopol helyzetére, a Bizottság úgy véli, hogy az IFB vevője legalább igényei egy jelentős része tekintetében az SNCB-t választotta volna vasúti fuvarozónak. Ennélfogva, még az IFB csődjét feltételezve is, az SNCB az IFB által generált vasúti forgalom jelentős részét visszanyerhette volna.

(257) Ezenfelül, a Bizottság azt az észrevételt teszi, hogy a vasúti szállítási piacon növekedés tapasztalható. Ebből következően ésszerűnek tűnik feltételezni, hogy az SNCB ugyanolyan sebességgel nőhetett volna, mint a piac, ami lehetővé tette volna az IFB-hez kihelyezett 50 alkalmazott fokozatos visszaintegrálását.

(258) Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy Belgium nem tudta meggyőzően bizonyítani, hogy az SNCB-nél 480 alkalmazottat érintő létszámfelesleg keletkezett volna az IFB feltételezett csődje esetén, és hogy nem tudta volna az IFB-hez kihelyezett 50 alkalmazottat visszaintegrálni.

(259) A Belgium által átadott információk alapján a Bizottság úgy véli, hogy a második forgatókönyv szerint az SNCB (az első forgatókönyvhöz hasonlóan) szintén lemond a legfeljebb 95,3 millió EUR-nyi követelése behajtásáról, és ezen felül legfeljebb 13 millió EUR-s költséget visel.

4.1.2.3. Következtetés

(260) Mivel az SNCB mindkét forgatókönyv szerint lemond az IFB felé fennálló 95,3 millió EUR-s követeléséről, Belgium

⁽⁴⁵⁾ Lásd a Bizottságnak a C 53/03, Belgium, az ABX Logistics társaság szerkezetátalakítása ügyében 2005. december 7-én hozott határozatát, 204. és az azt követő pontok.

nem tudta bizonyítani, hogy az első forgatókönyv (a szerkezetátalakítás finanszírozása) választásával, amely arra indította az SNCB-t, hogy egy negatív, – 18 millió EUR-s becsült értékkel rendelkező vállalkozást megtartson, az SNCB a második, felszámolási forgatókönyvhöz képest – amely forgatókönyv szerint az ezen eljárásban egyedül bizonyított többletköltségek legfeljebb 13 millió EUR-t tesznek ki – gazdaságilag körültekintő döntést hozott.

- (261) A Bizottság megállapítja, hogy Belgium nem igazolta, hogy az SNCB úgy járt el, mint egy piacgazdasági magánbefektető, a belga államnak betudható azon határozata meghozatalával, hogy finanszírozza az IFB szerkezetátalakítását és belgiumi tevékenységeinek folytatását, és kivonja a tőkét az IFB franciaországi tevékenységeiből.

4.1.3. A verseny torzítása és a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

- (262) A Bizottságnak elemeznie kell az érintett piac helyzetét és a kedvezményezetteknek az ezen a piacon fennálló részesedését, valamint a pénzügyi támogatásnak a versenyhelyzetre gyakorolt hatását. ⁽⁴⁶⁾
- (263) Jelen esetben a pénzügyi támogatást a verseny számára nyitott piacon aktív vállalkozásnak ítélték oda, amely több tagállam szereplőjével áll versenyben, amint azt e határozat 2. része is bemutatta. A pénzügyi támogatás tehát torzítja vagy azzal fenyeget, hogy torzítja a versenyt és érinti, vagy azzal fenyeget, hogy érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (264) A belga kormány az eljárás megindítására adott válaszelemben vitatja, hogy a 87. cikk (1) bekezdésének e két feltétele teljesül, mivel a Bizottság nem bizonyította semmilyen módon a verseny ilyen torzulását.
- (265) A Bizottság felhívja a belga hatóságok figyelmét arra a tényre, hogy a 87. cikk (1) bekezdése a verseny torzításával való fenyegetésre utal. Ebből következően a Bizottságnak nem kell bizonyítania a versenytorzulást, csak meggyőződen ki kell fejtenie az ilyen torzulás kockázatát, amit meg is tett az eljárás megindításáról szóló levélben (212. és 213. pont), csakúgy, mint e határozatban.

4.1.4. Következtetés: állami támogatás megléte

- (266) Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy az IFB (belgiumi) szerkezetátalakításának és franciaországi tevékenységei beszüntetésének SNCB általi finanszírozása, a 95,3 millió EUR-s kötelezettségek tőkévé alakításának formájában állami támogatásnak minősül.

⁽⁴⁶⁾ A Bíróságnak a 296/82. sz. és 318/82. sz. Holland Királyság és Leeuwarder Papierwarenfabriek kontra Bizottság egyesített ügyekben 1985. március 13-án hozott ítélete (EBHT 1985., 809. o., 24. pont).

4.2. A támogatás összeegyeztethetősége

- (267) A Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja előírja, hogy „a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben.”

- (268) A Belgium által az SNCB-n keresztül adott támogatás összeegyeztethető lehet a közös piaccal a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében, amint azt a Bizottság az 1999. és 2004. évi iránymutatásaiban értelmezte.

4.2.1. Összeegyeztethetőség megmentési célú támogatásként

- (269) Csak a likviditási támogatásból álló intézkedések egyeztetetők össze megmentési célú támogatásként. Jelen esetben likviditási támogatás a fizetési haladék, a hitelkeret, és a visszatérítendő előleg nyújtása.

- (270) Előzetesen felmerül a kérdés, hogy az iránymutatás melyik változatát kell alkalmazni. Ezen iránymutatás legutóbbi változata 2004. október 10-én lépett hatályba. 7. „hatálybalépés és időbeli hatály” című szakaszában meghatározza:

„(102) A Bizottság ezt az iránymutatást 2004. október 10. és 2009. október 9. között alkalmazza.

- (103) A Bizottsághoz 2004. október 10-ét megelőzően beérkezett bejelentések azonban a bejelentés időpontjában hatályos követelmények alapján kerülnek elbírálásra.

- (104) Minden olyan megmentési célú és/vagy szerkezetátalakítási támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét, amelyet a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével a Bizottság engedélye nélkül nyújtottak, a Bizottság ezen iránymutatás alapján vizsgálja meg, amennyiben a támogatás egy részét, illetve egészét az iránymutatásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételét követően nyújtották. A Bizottság minden egyéb esetben a támogatás nyújtásának időpontjában alkalmazandó iránymutatás alapján folytatja le a vizsgálatot.”

- (271) A likviditási támogatást 2003. április 7-én nyújtották, az IFB és az SNCB közötti keretszerződés megkötésével. A támogatásnyújtásra a Bizottságnak tett előzetes bejelentés nélkül, és így a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor. Megmentési célú támogatásként történő összeegyeztethetőségük értékelését tehát az 1999. évi iránymutatás alapján kell elvégezni.

(272) Az 1999. évi iránymutatás 23. pontja a következő öt feltételt határozza meg, hogy a megmentési célú támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek lehessen tekinteni:

„A megmentési támogatásnak meg kell felelnie a következő feltételeknek:

- a) hitelgarancia, illetve kölcsön formájában nyújtott likviditási támogatásból kell állnia. A kölcsön kamatlábának mindkét esetben legalábbis összehasonlíthatónak kell lennie a jól működő vállalkozásoknak nyújtott kölcsönöknél szokásos kamatlábbal, és különösen a Bizottság által elfogadott referencia-kamatlábakkal;
- b) olyan kölcsönökhöz kell kapcsolódnia, amelyeket az utolsó részlet folyósításától számított legfeljebb tizenkét hónapon belül vissza kell fizetni; a megmentési célú támogatáshoz kötött kölcsön visszafizetését esetleg fedezheti a szerkezetátalakítási támogatás, amelyet utólagosan jóvá kell hagyni a Bizottsággal;
- c) súlyos szociális problémáknak kell indokolniuk, és nem megengedhető, hogy nemkívánatos hatásai jogtalanul begyűrűzzenek a többi tagállamba;
- d) a bejelentéskor az érintett tagállamnak köteleznie kell magát arra, hogy a megmentési támogatás engedélyezését követő hat hónapon belül a Bizottság elé terjeszt egy szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet, illetve annak bizonyítékát, hogy a kölcsönt teljes egészében visszafizették és/vagy a kezességvállalás megszűnt;
- e) olyan összegre kell korlátozódnia, amely feltétlenül szükséges a vállalkozás üzleti tevékenységének fenntartásához abban az időszakban, amelyre a támogatást engedélyezik (például a bérköltségek vagy folyó beszerzések fedezésére).”

(273) A visszafizetésre a keretszerződésben megállapított határidő tizenkét hónap. Mindemellett a belga kormány arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy a határidőt a felek a tőkeemelés időpontjáig hallgatólagosan meghosszabbították.

(274) E tény ismeretében a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában (232. és 233. pont) úgy vélte, hogy a 23.b) pontban foglalt követelmény nem teljesül, és

hogy a likviditási támogatást nem lehet megmentési célú támogatásként engedélyezni.

(275) Belgium három érveléssel vitatja ezt a jogi értékelést. Először is úgy véli, hogy az SNCB a megmentési célú intézkedést azzal az egyetlen céllal tartotta fenn, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára az NN 9/2004 ügy vizsgálatának lezárását. Hivatkozik az iránymutatás 24. pontjára, amely előírja, hogy a megmentési támogatás érvényes maradjon mindaddig, amíg a Bizottság meghozza határozatát a szerkezetátalakítási tervvel kapcsolatban. Ebből következően a belga hatóságok felkérlik a Bizottságot, hogy az ezen intézkedések fenntartása időtartamának megkérdőjelezése céljából ne hivatkozzon a megmentési célú intézkedések jóváhagyására vonatkozó saját eljárásának tartamára és, hogy az 1999. évi iránymutatás 24. pontja alapján hagyja jóvá a megmentési célú intézkedéseket, amíg a Bizottság meghozza határozatát a szerkezetátalakítási tervvel kapcsolatban.

(276) A Bizottság úgy véli, hogy ez az érv nem releváns. Az 1999. évi iránymutatás 24. pontja ugyanis azt mondja, hogy „a megmentési támogatást kezdetben legfeljebb hat hónagra vagy – ha az érintett tagállam ez alatt az időszak alatt szerkezetátalakítási tervet terjesztett elő – annyi időre engedélyezik, amíg a Bizottság meghozza határozatát a tervvel kapcsolatban. Kellően indokolt rendkívüli esetekben, az érintett tagállam kérelmére a Bizottság meghosszabbíthatja a kezdeti hathónapos időtartamot.”

(277) A Bizottság megjegyzi, hogy Belgium 2003. április 7-én szerkezetátalakítási támogatást nyújtott. A szerkezetátalakítási terv benyújtására nyitva álló határidő tehát 2003. október 6. Mivel a belga hatóságok a szerkezetátalakítási tervet egy 2003. december 12-i találkozó során nyújtották be a Bizottsághoz, nem tartották be az iránymutatás 24. pontjában előírt határidőt.

(278) A belga hatóságok második érve, amely szerint 2003. augusztus 12-én átadtak minden, a megmentési célú támogatásról való döntéshez szükséges elemet, szintén nem releváns. Az a tény ugyanis, hogy a Bizottság azt követően számos alkalommal kért kiegészítő információt, azt mutatja, hogy a Belgium által átadott információk nem voltak teljesek.

(279) Ami a belga hatóságok azon érvét illeti, amely szerint a Bizottság soha nem emelt kifogást a megmentési célú intézkedés ideiglenes fenntartása ellen, elegendő emlékeztetni arra, hogy a Bizottság a 2003. október 13-i és 2005. január 26-i leveleiben a következő figyelmeztetést tette: a Bizottság felhívja „a belga hatóságok figyelmét az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének a végrehajtás felfüggesztésével kapcsolatos, a 659/99/EK tanácsi rendelet 3. cikkében előírt záradékokra, amely megtiltja az új támogatás hatályba lépését a Bizottság támogatást

engedélyező határozata előtt vagy a határozatának vélemezett meghozatala előtt. Ezen felül, emlékeztetni kívánom a belga hatóságokat arra, hogy az említett rendelet 14. cikke szerint a kedvezményezettet kötelezni lehet az e záradékkal ellentétesen hatályba léptetett valamennyi támogatás visszatérítésére.”

- (280) A Bizottság megállapítja tehát, hogy az SNCB által az IFB számára nyújtott likviditási támogatások túllépték az 1999. évi iránymutatás 23. b) pontjában előírt 12 hónapos határidőt, és hogy a belga hatóságok nem nyújtották be hat hónapon belül a szerkezetátalakítási tervet a Bizottsághoz, amint azt az 1999. évi iránymutatás 24. pontja előírja. Az SNCB által nyújtott támogatásokat tehát nem lehet megmentési célú támogatásként engedélyezni. Mindazonáltal szerkezetátalakítási támogatásként összeegyeztethetők lehetnek a közös piaccal.

4.2.2. A szerkezetátalakítási támogatások összeegyeztethetősége

- (281) Újból felmerül a kérdés, hogy az iránymutatás melyik változatát kell alkalmazni. Az eljárás megindításáról szóló határozatában (240. pont) a Bizottság úgy vélte, hogy ha az SNCB úgy dönt, hogy nem ad újabb előleget az IFB számára, és ha bizonyítást nyer, hogy az SNCB a 2004. évi iránymutatás közzététele előtt tett arra kötelezettségvállalást, hogy követeléseit tőkévé alakítja, a Bizottságnak végső határozatában az 1999. évi iránymutatás alapján kell vizsgálnia az SNCB által az IFB-nek nyújtott támogatásokat.
- (282) A belga hatóságok az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban arról tájékoztatták a Bizottságot, hogy az SNCB elállt a TRW társaságban fennálló részesedésének az IFB-be történő apportálásától, és visszavonja a 2005. február 28-i bejelentését. Ennélfogva a Bizottság megállapítja, hogy az SNCB úgy határozott, hogy nem ad újabb előleget az IFB számára, csak arra szorítkozik, hogy követeléseit tőkévé alakítsa.
- (283) Helyénvaló meghatározni, hogy az SNCB a 2004. évi iránymutatás közzététele előtt vállalt-e kötelezettséget arra, hogy követeléseit tőkévé alakítsa. A belga hatóságok az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban bemutatták, hogy a belga jog szerint az SNCB azon kötelezettségvállalása, hogy követeléseit tőkévé alakítja, 2003. április 7-én, a keretszerződés megkötésekor zárult le, és a tény, hogy e kötelezettségvállalás felfüggesztő feltételhez, azaz a Bizottságnak történő bejelentéshez és a Bizottság általi jóváhagyáshoz kötött, nem eredményezte e kötelezettségvállalás lezárát és végleges jellegének megszűnését. Ugyanis, amint azt a belga hatóságok bemutatták, ha e

felfüggesztő feltétel teljesül, visszaható hatálya van. Az SNCB azon kötelezettségvállalása, hogy követeléseit tőkévé alakítja 2003. április 7-én így lezárult.

- (284) Mivel a két feltétel teljesült, a Bizottság megállapítja, hogy jelen esetben az 1999. évi iránymutatást kell alkalmazni. E megállapítás másfelől megfelel az eljárás megindításáról szóló határozatban (240. pont) bemutatott elemzésnek, amelyben a Bizottság megállapította, hogy:

„[...] ha az SNCB úgy dönt, hogy nem ad újabb előleget az IFB számára, és ha bizonyítást nyer, hogy az SNCB a 2004. évi iránymutatás közzététele előtt tett arra kötelezettségvállalást, hogy követeléseit tőkévé alakítja, a Bizottságnak végső határozatában az 1999. évi iránymutatás alapján kell vizsgálnia az SNCB által az IFB-nek nyújtott támogatásokat.”⁽⁴⁷⁾

- (285) Ahhoz, hogy szerkezetátalakítási támogatásban részesülhessen, egy vállalkozásnak először is támogatásra jogosultnak kell lennie az iránymutatások alkalmazása vonatkozásában. Ahhoz, hogy támogatásra jogosult legyen, a vállalkozásnak nehéz helyzetben levő vállalkozásnak kell lennie. Az 1999. évi iránymutatás (4. és 5. pont) e tekintetben megállapítja, hogy:

„(4) [...]Az iránymutatás alkalmazásában [...]a Bizottság akkor tekint egy vállalkozást nehéz helyzetben lévőnek, ha az képtelen – akár saját erejéből, akár pedig a tulajdonosai/résztvényesei vagy a hitelezői által biztosított források révén – arra, hogy megállítsa a veszteségek halmozódását, amely a hatóságok külső beavatkozása nélkül szinte teljes bizonyossággal azt eredményezné, hogy rövid- vagy középtávon feladja üzleti tevékenységét.

- (5) Ennek az iránymutatásnak az alkalmazásában valamely vállalkozás, függetlenül méretétől, illetve a körülményektől, akkor tekinthető nehéz helyzetben lévőnek, ha

- a) korlátolt felelősségi alapon működő társaság esetén törzstőkéjének több mint a fele nincs meg, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során veszett el.”

⁽⁴⁷⁾ A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat – C-46/05 állami támogatás, 240. pont.

(286) Amint azt az eljárás megindításáról szóló határozat (225. pont) már bemutatta, az IFB 2002. évi éves beszámolója 48 millió EUR jegyzett tőkét és 50 millió EUR-s adózás előtti folyó veszteséget mutat. Ebből következően a saját tőke már nem volt meg, amikor az SNCB 2003. áprilisában elhatározta, hogy támogatást nyújt. Mivel a jegyzett tőke több mint a fele nincs meg, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során vesztett el, az IFB az iránymutatás 4. és 5. pontja értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozás.

(287) Ezen felül, nem szükséges, hogy a vállalkozás újonnan alapított vállalkozás legyen. Az 1999. évi iránymutatás (7. pont) e tekintetben megállapítja, hogy:

„(7) Ennek az iránymutatásnak az alkalmazásában az újonnan alapított vállalkozások nem jogosultak megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásra még akkor sem, ha induló pénzügyi helyzetük bizonytalan. Ez akkor fordul elő például, ha új vállalkozás keletkezik egy korábbi vállalkozás felszámolásából, vagy veszi át ilyen vállalkozás teljes eszköz-állományát.”

(288) Amint azt e határozat 2. része bemutatja, az IFB 1998. április 1-jén jött létre, a FerryBoats SA társaság és az InterFerry SA társaság egyesülésével, és az Edmond Depaire SA „vasúti” ágazatának az egyesüléssel létrejött jogalanyba történő apportálásával. Az eljárás megindításáról szóló levélben (218–223. pont) a Bizottság kétségeit fejezte ki abban a kérdésben, hogy vajon az új vállalkozás, az IFB e három társaság jogutódja-e, vagy újonnan jött létre 1998-ban.

(289) Az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszukban a belga hatóságok azt állították, hogy az IFB az 1923-ban bejegyzett FerryBoats SA jogutódja. A Bizottság megállapítja tehát, hogy az IFB nem újonnan alapított vállalkozás az 1999. évi iránymutatás értelmében.

(290) Az 1999. évi iránymutatás 3.2.2. pontja felsorolja a szerkezetátalakítási támogatás engedélyezésének feltételeit. E feltételek a következők:

- a szerkezetátalakítási tervnek ésszerű időn belül helyre kell állítania a vállalkozás hosszú távú életképességét,
- intézkedéseket kell tenni a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak a lehető legkisebbre csökkentése érdekében,
- a támogatást a szerkezetátalakítás lehetővé tételéhez feltétlenül szükséges minimumra kell korlátozni,

— rendszeresen megküldött részletes beszámolók révén lehetővé kell tenni, hogy a Bizottság folyamatosan meggyőződhesen a szerkezetátalakítási terv megfelelő végrehajtásáról,

— szerkezetátalakítási támogatás csak egyetlen alkalommal adható.

4.2.2.1. A vállalkozás gazdasági életképességét helyreállító szerkezetátalakítási terv

(291) Ami a vállalkozás gazdasági életképességét helyreállító szerkezetátalakítási tervet illeti, az 1999. évi iránymutatás megállapítja, hogy:

„(31) A támogatásnyújtás feltétele a szerkezetátalakítási terv végrehajtása, amelyet valamennyi egyedi támogatás esetén jóvá kell hagyatni a Bizottsággal.

(32) A szerkezetátalakítási tervnek – amely időtartamának a lehető legrövidebbnek kell lennie – ésszerű időn belül helyre kell állítania a vállalkozás hosszú távú életképességét a jövőbeni működési körülményekre vonatkozó reális feltételezések alapján. A szerkezetátalakítási támogatást tehát megvalósítható szerkezetátalakítási tervvel kell összekapcsolni, amely iránt az érintett tagállam elkötelezi magát. A kellően részletes tervet, beleértve egy piacfelmérést is, be kell nyújtani a Bizottságnak. Az életképesség javulásának elsősorban a szerkezetátalakítási tervben foglalt belső intézkedésekből kell fakadnia, és alapulhat olyan külső tényezőkön is, mint az ár- és a keresletbeli változások, amelyekre a vállalkozásnak nincs jelentős befolyása, amennyiben a piaccal kapcsolatos feltételezések általánosságban elfogadhatók. A szerkezetátalakításnak együtt kell járnia azoknak a tevékenységeknek a beszüntetésével, amelyek az átalakítást követően is strukturálisan veszteségesek maradnának.

(33) A szerkezetátalakítási tervnek ismertetnie kell mindazokat a körülményeket, amelyek nehéz helyzetbe hozták a vállalkozást, lehetővé téve annak elbírálását, hogy a javasolt intézkedések megfelelőek-e. A tervnek figyelembe kell vennie – többek között – az érintett termékpiacra uralkodó és a jövőben várható keresleti-kínálati viszonyokat, forgatókönyveket készítve a helyzet legkedvezőbb, illetve legkedvezőtlenebb alakulására, valamint egy köztes állapotra vonatkozó feltételezések alapján, és feltüntetve a vállalkozás erős, illetve gyenge vonásait. A tervnek lehetővé kell tennie a vállalkozás számára, hogy olyan új struktúra felé haladjon, amely hosszú távú esélyt kínál az életképességre, és arra, hogy a vállalkozás a saját lábára álljon.

- (34) A tervnek olyan fordulatot kell eredményeznie, amely lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy a szerkezetátalakítást követően fedezni tudja valamennyi költségét, beleértve az amortizációt és a pénzügyi terheket is. A várható tőke megtérülésnek elégségesnek kell lennie ahhoz, hogy az átalakított vállalkozás saját erejéből is versenyképes legyen a piacon.”
- (292) A Bizottság az eljárás megindításáról (242–247. pont) szóló határozatában megállapította, hogy Belgium olyan szerkezetátalakítási tervet nyújtott be, amely megfelel az iránymutatásban előírt kritériumoknak, tehát e kritérium tekintetében nem fejezte ki kétségeit. Az eljárás megindítását követően a Bizottság nem kapott az e megállapítást vitató megjegyzéseket harmadik személyektől.
- (293) A Bizottság azt az észrevételt teszi, hogy az IFB vállalkozás képes volt gazdasági életképességének bizonyítására mind a 2003-ban benyújtott szerkezetátalakítási tervében, mind az azóta elért eredményeiben. Ebből következően a Bizottság megállapítja, mint az eljárás megindításáról szóló határozatban (271. pont) is, hogy a „vállalkozás gazdasági életképességét helyreállító szerkezetátalakítási tervvel” kapcsolatos kritérium teljesül.
- (294) Mindazonáltal, amint az e határozat (290) preambulumbekzdéséből is következik, a vállalkozás gazdasági életképességét helyreállító szerkezetátalakítási terv nem elégséges feltétel; meg kell állapítani azt is, hogy a támogatás nem vezet-e túlzott versenytorzuláshoz.
- 4.2.2.2. A túlzott versenytorzulás megelőzése**
- (295) A túlzott versenytorzulás megelőzése tekintetében az 1999. évi iránymutatás (35–39. pont) megállapítja, hogy:
- „(35) Intézkedéseket kell tenni a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak a lehető legkisebbre csökkentése érdekében. Ellenkező esetben a támogatást a »közös érdekekkel ellentétesnek«, és ezért a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.
- (36) Ez a feltétel rendszerint úgy valósul meg, hogy korlátozzák a vállalkozás piaci jelenlétét a szerkezetátalakítási időszak után. Amennyiben az érintett piac(ok) nagysága elhanyagolható a Közösségen vagy az EGT-n belül, vagy a vállalkozás piaci részesedése jelentéktelen, úgy kell tekinteni, hogy nem áll fenn a túlzott versenytorzulás esete. Ez a feltétel tehát rendszerint nem vonatkozik kis- és középvállalkozásokra, hacsak az adott ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló szabályok másként nem rendelkeznek.
- (37) A vállalkozás jelenlétének kötelező korlátozása vagy csökkentése az érintett piac(ok)on kompenzációs tényezőként szolgál a versenytársak javára. Az intézkedésnek arányosnak kell lennie a támogatás versenytorzító hatásával, és különösen az adott vállalkozás relatív piaci jelentőségével. A korlátozás, illetve a csökkentés mértékét a Bizottság határozza meg a szerkezetátalakítási tervhez csatolt piacfelmérés és – amennyiben kezdeményeztek ilyen eljárást – az érdekelt felek által szolgáltatott információk alapján. A vállalkozás jelenlétének csökkentését a szerkezetátalakítási terv és az ahhoz kapcsolódó feltételek útján kell hatályba léptetni.
- (38) A Bizottság fontolóra veheti a kompenzációs intézkedések enyhítését, amennyiben az adott vállalkozás szerepének csökkentése vagy korlátozása nyilvánvalóan rontaná a piac szerkezetét, például azáltal, hogy közvetett módon monopólium, illetve kifejezetten oligopolisztikus helyzet kialakulásához vezetne.
- (39) A kompenzációs intézkedések különböző formákat ölthetnek annak megfelelően, hogy az adott vállalkozás olyan piacon működik-e, amelyre többletkapacitás jellemző. [...]”
- (296) Az eljárás megindításáról szóló határozatot megelőzően a belga hatóságok kifejezték, hogy a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak a lehető legkisebbre csökkentése érdekében az IFB két intézkedést hozott:
- visszavonta franciaországi áruátrakodási tevékenységeit,
- bezárta a bressoux-i terminált Belgiumban, és eladta a brüsszeli és zeebruggei terminálban fennálló részesedését Belgiumban.
- (297) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában (252–265. pont) kétségeit fejezte ki azon kérdéssel kapcsolatban, hogy ezek az intézkedések vajon elegendőek-e ahhoz, hogy a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait a lehető legkisebbre csökkentsék. E kétségek azt a két ágazatot érintették, amelyeken az IFB folytatta a tevékenységeit, azaz a belga áruátrakodási piacot és a belga logisztikai piacot.
- a) A belga áruátrakodási piac**
- (298) Az eljárás megindításáról szóló levélben (260. pont) említett két intézkedés a belga áruátrakodási piacot érintette. Az eljárás megindításáról szóló levélben (262–264. pont), a Bizottság kétségeit fejezte ki azon kérdéssel kapcsolatban, hogy ezek az intézkedések elegendőek-e, különös tekintettel arra a tényre, hogy a TRW társaság, amelynek tekintetében azt tervezték, hogy az SNCB a részesedését az IFB-be apportálja, jelentős részesedésekkel rendelkezett a brüsszeli és zeebruggei terminálokban, és hogy az IFB jelentős számú belga terminálban rendelkezik kisebbségi részesedéssel.

- (299) A belga kormány az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában több érvet terjeszt elő a Bizottság kétségeinek megcáfolására. Hangsúlyozza először is, hogy az IFB-nél a piacénál kisebb növekedés következett be (4,1 %-os növekedés az IFB, 10,7 %-os az anvers-i kikötő termináljai, 12 %-os az ARA régió termináljai tekintetében). A Bizottság úgy véli, hogy e kiegészítő információ révén megállapítható, hogy az IFB piaci jelentősége a szerkezetátalakítási terv végrehajtása folytán csökkent.
- (300) Ezt követően Belgium bemutatta, hogy az IFB az áruát-
rakodási piacon a 2002-es 1,5 millió EVP-ről 1,1 millió
EVP-re csökkentette kapacitását 2005 végén. A Bizottság
úgy véli, hogy e kapacitáscsökkentés jelentős csökkentő
intézkedésnek minősül.
- (301) Végül Belgium tájékoztatta a Bizottságot, hogy a TRW
IFB-be történő apportálását nem végzik el. A Bizottság
úgy véli, hogy ez utóbbi módosítás azért jelentős, mivel
azzal a következménnyel jár, hogy a bressoux-i bezárás
és a brüsszeli és zeebruggei részesedések eladása valóban
csökkenti az IFB jelenlétét a belga áruát-
rakodási piacon.
- (302) Ezen érvek ismeretében, és tekintettel arra a tényre, hogy
az IFB piaci részesedése csökkent, a Bizottság úgy véli,
hogy Belgium bizonyította, hogy az áruát-
rakodási piacon elegendő intézkedéseket hoztak annak érdekében, hogy a
támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait
a lehető legkisebbre csökkentsék.
- b) A belga logisztikai piac**
- (303) Az eljárás megindításáról szóló levélben (257–259. pont)
a Bizottság megállapította, hogy a tervezett intézkedések
nem érintik a logisztikai piacot. A Bizottság úgy vélte
ennél fogva, hogy a logisztikai piacon a tervezett intéz-
kedések hiánya, valamint az a tény, hogy a piacon teljes
átalakulás megy végbe, és az a tény, hogy az IFB képes
volt volumenének jelentős mértékű növelésére, kétségeket
ébreszt azon kérdéssel kapcsolatban, hogy vajon Belgium
a lehető legnagyobb mértékben korlátozta-e a támogatás
versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait az IFB
logisztikai tevékenységeit illetően.
- (304) A belga kormány az eljárás megindításáról szóló levélre
adott válaszában öt érvet mutatott be, amelyek célja
annak bizonyítása, hogy az IFB a Bizottság állításaival
ellentétben elegendő intézkedéseket hozott a versenytor-
zulás korlátozására (a részletek tekintetében lásd e hatá-
rozat 3. részét, (177)–(187) preambulumbekzdés). Ezek
az érvek a következőképpen foglalhatók össze:
- az IFB által üzemeltetett vasúti kocsik kapacitásának
49 %-os csökkentése,
 - az IFB 5 %-nál alacsonyabb piaci részesedése,
 - a piacénál lassabb növekedés (9,9 % az IFB tekinte-
tében, szemben az átlag 12 %-os piaci növekedéssel),
 - a növekedés főként az ömlesztett szállításnak köszön-
hető, amely a piacnak egy olyan alszegmense,
amelyen az IFB 2002 előtt kevésbé volt jelen,
 - a vasúti árufuvarozási piac liberalizációja 2007-től
tovább növeli majd a versenykényszert.
- (305) A Bizottság megállapítja, hogy a belga kormány által
előterjesztett öt érve meggyőző. Az első érve tekintetében
úgy véli, hogy a belga kormány igazolta, hogy az IFB
csökkentette logisztikai kapacitását az üzemeltetett vasúti
kocsik 49 %-os csökkentésével, ami lehetővé teszi a
kérdéses intézkedések által előidézett versenytorzulások
korlátozását. A második érve tekintetében a Bizottság
egyetért a belga kormánnyal abban, hogy az IFB piaci
részesedései csökkentek a logisztikai piacon az 1999.
évi iránymutatás 36. pontja értelmében. A harmadik
érve tekintetében a Bizottság úgy véli, hogy a Belgium
által az IFB forgalmának árnyalására előterjesztett magya-
rázatok igazolják, hogy az IFB Logistics kevésbé gyorsan
növekedett, mint versenytársai, és hogy a legjelentősebb
növekedés azt az ágazatot érintette, amelyben az IFB
jelenléte csak marginális. A negyedik érve tekintetében a
Bizottság úgy véli, hogy még ha a terminálok versenyt-
ársak számára történő megnyitásáról szóló határozat
valószínűleg gazdasági megfontolásoknak is tulajdonít-
ható, mindazonáltal azzal a következménnyel jár, hogy
erősödik azon piacok nyitottsága, amelyeken az IFB aktív,
és korlátozhatja a támogatás negatív hatásait is. Az
ötödik érve tekintetében a Bizottság elismeri, hogy az
IFB jelenlegi helyzete hasonlóságokat mutat az SNCF-
Fret helyzetével, amennyiben az IFB, csakúgy, mint az
SNCF-Fret a „vasúti szállítási” és a „kombinált szállítási”
ágazatokban aktív, amelyek 2007. január 1-jétől teljes
mértékben liberalizáltak lesznek ⁽⁴⁸⁾.
- (306) A Bizottság megállapítja, hogy Belgium bizonyította,
hogy a logisztikai ágazatban elegendő intézkedéseket
hozta annak érdekében, hogy a támogatás versenytár-
sakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait a lehető legkisebbre
csökkentsék.

⁽⁴⁸⁾ A piacok e teljes megnyitását, amelyet a 91/440/EK irányelv ír elő,
egy 2005. december 13-i királyi rendelet hajtotta végre.

c) **Következtetés**

- (307) A Bizottság megállapítja, hogy a belga hatóságok bizonyították, hogy a két kérdéses piacon elegendő intézkedéseket hoztak annak érdekében, hogy a támogatás versenytársakra gyakorolt kedvezőtlen hatásait a lehető legkisebbre csökkentsék

4.2.2.3. A minimumra korlátozott támogatás

- (308) A támogatás minimumra korlátozása tekintetében az 1999. évi iránymutatás (40–39. pont) megállapítja, hogy:

„(40) A támogatás összegét és intenzitását szigorúan a vállalkozás, a részvényesek vagy a vállalkozást magában foglaló csoport meglévő pénzügyi erőforrásainak ismeretében a szerkezetátalakítás lehetővé tételéhez feltétlenül szükséges minimumra kell korlátozni. A támogatás kedvezményezettjeinek a szerkezetátalakítási tervhez jelentős mértékben hozzá kell járulniuk saját forrásaikból, ideértve olyan eszközeik eladását, amelyek nem nélkülözhetetlenek a vállalkozás túléléséhez, valamint külső finanszírozásból piaci feltételek mellett. A torzító hatás korlátozása érdekében a támogatás összegét vagy a támogatásnyújtás formáját úgy kell meghatározni, hogy a vállalkozás ne juthasson olyan forrástöbblet, amelyet a szerkezetátalakítási folyamathoz nem kapcsolódó agresszív, piactorzító hatású tevékenységre használhat fel. A Bizottság ennek megfelelően vizsgálja felül a vállalkozás szerkezetátalakítás utáni forrásainak szintjét, beleértve az adósságok esetleges halasztását vagy csökkentését követő helyzetet is, különös tekintettel üzleti tevékenységének folytatására az adott ország joga alapján a vállalkozás ellen indított kollektív fizetésképtelenségi eljárást követően. A támogatás részben sem fordítható olyan új beruházás finanszírozására, amely nem elengedhetetlen a vállalkozás életképességének helyreállításához.

- (41) Minden esetben bizonyítani kell a Bizottság előtt, hogy a támogatást kizárólag a vállalkozás életképességének helyreállítására fordítják, anélkül hogy a szerkezetátalakítási terv megvalósítása során lehetővé tennék a kedvezményezett termelőkapacitásának növelését, kivéve amennyiben ez az életképesség helyreállításához elengedhetetlen a verseny túlzott torzítása nélkül.”

- (309) Azt kell tehát először is ellenőrizni, hogy a támogatás a minimumra korlátozott-e, és ezt követően, hogy az IFB saját hozzájárulása megfelelő volt-e.

a) **A támogatás minimumra korlátozása**

- (310) Annak bizonyítására, hogy a támogatást a feltétlenül szükséges minimumra korlátozták, a belga kormány kifejti, hogy a tőkeemelés az IFB 2001-ben és 2002-ben regisztrált veszteségek következtében negatívvá váló saját tőkéjének helyreállítására korlátozódik, olyan mértékben, amely lehetővé teszi számára a gazdasági életképesség helyreállítását. Amint azt e határozat 2. része kifejtette, az IFB tőkemegfelelési mutatója, azaz a szavatoló tőke/források hányados 35,6 % lesz a tőkeemelést követően.

- (311) Az eljárás megindításáról szóló határozatában (268. pont) a Bizottság megállapította, hogy a tőkeemelés kevesebb, mint 20 millió EUR, amit a McKinsey tanácsadó cég megerősített a szerkezetátalakítási tervben; ezen felül a Bizottság megállapította (268. pont), hogy az IFB számára előírányzott tőkemegfelelési mutató elmarad a terminálokat üzemeltető társaságokétól, és jöllehet kisebb mértékben, a vegyes tevékenységet folytató társaságokétól is.

- (312) Mindemellett megállapította, hogy ez a mutató meghaladja a fuvarozási társaságokban nyilvántartott mutatók átlagát. Tekintettel erre, a Bizottság megállapította, hogy nem rendelkezik elegendő tényezővel annak végleges eldöntésére, hogy a támogatást a feltétlenül szükséges minimumra korlátozták.

- (313) A Bizottság úgy véli, hogy annak megállapításához, hogy a támogatást a minimumra korlátozták, helyénvaló először azt ellenőrizni, hogy a belgiumi tevékenységeit továbbra is folytató IFB tőkemegfelelési mutatója nem haladja-e meg versenytársaié átlagát, és ezt követően, hogy az IFB a lehető legkisebb költségen vont-e ki tőkét franciaországi részesedéseiből.

i. A versenytársakét meg nem haladó tőkemegfelelési mutató

- (314) Belgium az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában kiegészítő információkat adott át. Először is, kiszámolta az IFB-hez leginkább hasonlítható hat, terminállal rendelkező társaság tőkemegfelelési mutatóját, és az IFB-hez leginkább hasonlítható hat logisztikai társaság tőkemegfelelési mutatóját. Ezt követően átlagot számított, a terminálokat üzemeltető társaságok és a logisztikai társaságok átlagos mutatójának az e két tevékenység IFB-beli relatív jelentőségének függvényében történő súlyozásával. Ebből egy 35,6 %-os tőkemegfelelési mutató következik, ami megfelel az IFB tervezett tőkeemelést követő tőkemegfelelési mutatójának.

- (315) Ezen felül Belgium igazolta, hogy az IFB két legközvetlenebb versenytársa, azaz a Gosselin és a Hupac társaságok nagyon hasonló tőkemegfelelési mutatóval rendelkeznek (38,9 %, illetve 34,9 %).

(316) A Belgium által átadott kiegészítő információk, és azon tény ismeretében, hogy a tőkeemelés a 2003. decemberi McKinsey-tervben foglalt kezdeti 120 millió EUR-s javaslatról 95,3 millió EUR-ra csökkentették, a Bizottság úgy véli, hogy a tőkeemelés a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik.

ii. A franciaországi részesedésekből a lehető legkisebb költségen történő tőke kivonás

(317) Ami az IFB franciaországi leányvállalataiból történő tőke kivonást illeti, a Bizottság ezen felül vizsgálta, hogy az IFB mindig a legalacsonyabb költségű lehetőséget választotta-e, hogy a kötelezettségek megszüntetésével kapcsolatos költségeit és így a támogatást a minimumra korlátozza.

a) Acimar

(318) Az Acimarból a bíróság által kimondott szanalás révén történő tőke kivonás 3,9 millió EUR-ba került (lásd e határozat 2. részét). A Bizottság megállapítja, hogy Belgium bizonyította, hogy az alternatívához, azaz a tevékenység folytatásához szükség lett volna az éves *cash-drain* IFB általi finanszírozására 2005 végéig, ami összesen 10,8 millió veszteséget jelentett volna, az arra irányuló legcsekélyebb bizonyosság nélkül, hogy azt a 3,9 millió EUR-s követelést be tudják hajtani, amelyről a bíróság által kimondott szanalás keretében le kellett mondani.

(319) A Bizottság megállapítja ebből következően, hogy az IFB a legkevésbé költséges lehetőséget választotta az Acimar tekintetében.

b) NFTI-ou

(320) Ami az NFTI-ou-t illeti, amely egy az IFB és a Port Autonome de Dunkerque által együttesen ellenőrzött, Dunkerque kikötőjében terminálokat üzemeltető társaság volt, az IFB két lehetőséget tanulmányozott. a tevékenység folytatását, vagy a részesedésének eladása révén történő tőke kivonást. A tőke kivonás 18,5 millió EUR-s költséggel járt (lásd az e határozat 2. részében foglalt részletes leírást).

(321) Ami az alternatívát illeti, azaz a tevékenységek folytatását, Belgium válaszában igazolta, hogy ez 36,2 millió EUR-s veszteséget generált volna (lásd az e határozat 3. részében foglalt részletes leírást).

(322) A két lehetőség költségeire tekintettel a Bizottság úgy véli, hogy az IFB a kevésbé költséges megoldást választotta.

c) IFB France

(323) A később AGEF elnevezésű IFB France NFTI-ou-ra történő átruházása 0,9 millió EUR-ba került (lásd az e határozat 2. részében foglalt részletes leírást). Felmerül tehát a kérdés, hogy az IFB France csődje nem lett volna-e kevésbé költséges az IFB számára.

(324) Mint az eladás esetén is, az IFB-nek el kellett volna engednie az IFB France-nál fennálló követeléseit 0,8 millió EUR értékben. Belgium azt állítja mindazonáltal, hogy a csőd többletköltségeket generált volna: az IFB nem realizálhatta volna a 0,1 millió EUR-s eladási árat, ami a részesedésre elszámolt értékvesztést generált volna, és az IFB-nek összesen 0,8 millió EUR-t kellett volna fizetnie annak a 14 alkalmazottnak, akik a csőd következtében elvesztették volna állásukat a francia szociális jog értelmében.

(325) A Bizottság úgy véli, hogy Belgium nem bizonyította a források fedezésével kapcsolatos e kockázatot. Ennélfogva a Bizottságnak el kell utasítania ezt az érvet⁽⁴⁹⁾. A Bizottság megállapítja tehát, hogy az IFB France átruházása legalább annyiba került, mint a fenntartása.

(326) A Bizottság megállapítja tehát, hogy az IFB a két legkevésbé költséges lehetőség egyikét választotta.

d) Dry Port Dunkerque

(327) A DryPortDunkerque tekintetében elhatározták, hogy felszámolják a társaságot az eszközök egy részének, azaz az NFTI-ou-ban fennálló 8,6 %-os részesedés előzetes értékesítésével. Ez 7,9 millió EUR-s költséggel járt (lásd az e határozat 2. részében foglalt részletes leírást).

(328) Az alternatív forgatókönyv szerint, azaz a tevékenység folytatása esetén az IFB-nek finanszíroznia kellett volna a társaság veszteségei által generált éves *cash drain*t, ami 2,6 millió EUR-s többletterhet jelentett volna.

(329) Ebből következően a felszámolás volt a kevésbé költséges lehetőség.

e) SSTD

(330) A francia piacról való kivonulásról szóló stratégiai döntésre tekintettel az SSTD 0,2 millió EUR-ért történő eladásáról szóló határozat (lásd a 2. részben foglalt fenti részletes leírást) megfelelt az IFB számára legkedvezőbb lehetőségnek.

⁽⁴⁹⁾ Lásd a Bíróságnak a C-278/92. sz., C-279/92. sz. és C 208/92. sz. Spanyolország kontra Bizottság, ún. Hytasa-ügyben 1994. szeptember 14-én hozott ítéletét (EBHT 1999., I-4103. o., 22. pont), és a Bizottságnak az SBDO-ügyben 1998. július 22-én hozott határozatát.

f) **Következtetések**

- (331) A Bizottság megállapítja, hogy az IFB a lehető legkisebb költségen vonta ki a tőkét franciaországi részesedéseiből, és hogy ebből következően az IFB fennmaradó része életképességéhez szükséges tőke kivonás finanszírozásához az SNCB által nyújtott támogatás a lehető legkisebbre korlátozódott.

b) **A kedvezményezett saját hozzájárulása**

- (332) Az 1999. évi iránymutatás 40. pontja megállapítja, hogy:

„A támogatás kedvezményezettjeinek a szerkezetátalakítási tervhez jelentős mértékben hozzá kell járulniuk saját forrásaikból, ideértve olyan eszközök eladását, amelyek nem nélkülözhetetlenek a vállalkozás túléléséhez, valamint külső finanszírozásból piaci feltételek mellett.”

- (333) Az eljárás megindításáról szóló levélben a Bizottság megállapította, hogy a szerkezetátalakítási terv szerint úgy tűnt, az IFB saját maga nem járul hozzá jelentősen szerkezetátalakításához, és hogy ennél fogva a Bizottságnak kétségei voltak azon kérdéssel kapcsolatban, hogy vajon az IFB elégséges mértékben hozzájárult-e a szerkezetátalakításához.
- (334) Belgium az eljárás megindításáról szóló levélre adott válaszában részletesen kifejtette, hogy mit tekint az IFB saját hozzájárulásának a szerkezetátalakításához (lásd az e határozat 3. részében foglalt leírást, (194)–(201) preambulumbekezdés).

- (335) A Bizottság a következőképpen értékeli Belgium magyarázatait:

i. **A szerkezetátalakítás költsége**

- (336) A Bizottság elsőként meghatározza a szerkezetátalakítás összköltségét, a nettó termelékenység növekedést és a működőtőke-igény csökkenését.

A szerkezetátalakítás nettó költsége	
Nettó működési veszteség	2,749
Rendkívüli ráfordítások	0,032
A működőtőke-igény növekedése	12,998
Pótló beruházások nem pénzügyi eszközökbe	6,611
Beruházások pénzügyi eszközökbe	1,882
Kamatfizetés az SNCB-n kívüli vállalkozások számára	2,351
A pénzügyi kötelezettség megtérítése	16,599
Az SNCB felé fennálló kötelezettségek és kamatok részleges visszafizetése	81,7
Adótartozások	0,077
Összesen	125,56

- (337) E tekintetben a Bizottság úgy véli, hogy döntéshozatali gyakorlatával összhangban⁽⁵⁰⁾ a fenti táblázatban szereplő költségeket indokolt elfogadni a Belgium által bemutatott költségek helyett (lásd a (184) preambulumbekezdésben szereplő táblázatot), többek között a következő okokból:

— a működési veszteség („cash drain”) Belgium 27,916 millió EUR-s költséget foglalt bele „bruttó működési veszteségként” a szerkezetátalakítás költségeibe. A Bizottság úgy véli, hogy döntéshozatali gyakorlatát követve⁽⁵¹⁾ csak a nettó működési veszteséget kell szerepeltetni a szerkezetátalakítás költségei között. E költség úgy jöhet ki, hogy a szerkezetátalakítási időszak bruttó működési veszteségéből (27,916 millió EUR) levonják a szerkezetátalakítási időszakban realizált termelékenységnövekedést (25,167 millió EUR). Ebből következően a nettó működési veszteség 2,749 millió EUR,

— a működőtőke-igény változásai Belgium a „költségek” részben és a „saját hozzájárulás” részben megemlíti a működőtőke-igény változásait⁽⁵²⁾. A Bizottság döntéshozatali gyakorlata⁽⁵³⁾, alapján a szerkezetátalakítás költségei között csak a működőtőke-igény nettó növekedését lehet figyelembe venni, ami 12,998 millió EUR⁽⁵⁴⁾;

— csoporton belüli átruházások. Belgium a szerkezetátalakítás költségei között, a „pénzügyi eszközökbe történő beruházások” rovatban szerepelteti a csoport belga részesedéseinek központosításához kapcsolódó, csoporton belüli átruházásokat. Ezek az átruházások a következők voltak: az RKE (az eljárás megindításáról szóló levél 2. részében – 47. pont – részletesen bemutatott belga vállalkozás) Haeger & Schmidt International (egy 100 %-ban az IFB tulajdonában álló németországi leányvállalat, amelyet az eljárás megindításáról szóló levél 2. része – 47. pont – mutat be részletesen) által birtokolt eszközeit az

⁽⁵⁰⁾ Lásd a Bizottságnak az ABX Logistics C 53/2003 ügyben 2005. december 5-én hozott határozatát, 247. pont.

⁽⁵¹⁾ Lásd a Bizottságnak az ABX Logistics C 53/2003 ügyben 2005. december 5-én hozott határozatát, 247. pont.

⁽⁵²⁾ A felfelé történő változás azzal az igénnyel magyarázható, hogy finanszírozni kell a folyamatban lévő munkákat és el kell tüntetni a követelések és kereskedelmi kötelezettségek közötti különbséget, valamint elegendő likvid eszközt kell tartani a szerkezetátalakítási időszak kezdetén. A felfelé történő változásra a szerkezetátalakítási időszak közepén és végén került sor: Így 2004-ben és 2005-ben az IFB körülbelül 2,7 millió eurót szabadított fel működőtőke-igényének leszállítása révén. Ezt a 0,9 millió eurós működőtőkének az OCHZ-tól történő behajtása tette lehetővé az e társaságban fennálló 50 %-os részesedés eladásakor, valamint az ügyfelek fizetési határidejének 2003-hoz viszonyított leszállítása 2004-től, a beszállítók kifizetésére irányuló változatlan politika mellett.

⁽⁵³⁾ Lásd a Bizottságnak az ABX Logistics C 53/2003 ügyben 2005. december 5-én hozott határozatát, 247. pont.

⁽⁵⁴⁾ Ez az eredmény a következőképpen jön ki: 7,685 millió euró (növekedés Belgiumban) + 8,000 (növekedés Franciaországban) – 2,687 millió euró (csökkentés), lásd a 3. rész (184) preambulumbekezdésében szereplő táblázatot.

IFB-re ruházták, amely azokkal most közvetlenül és nem közvetve, a Haeger & Schmidt Internationalon keresztül rendelkezik. E tranzakció ára 1,6 millió EUR-t tett ki, amit 0,6 millió EUR értékben likvid eszközökkel és az IFB-nek a Haeger & Schmidt International felé fennálló 1 millió EUR-s (folyószámla-) követelésének leszállításával egyenlítették ki.

A Bizottság úgy véli, hogy ez a tranzakció, amely az IFB-csoporton belüli átruházásból áll, nem vehető figyelembe a szerkezetátalakítás költségeként, mivel pénzügyileg semleges a csoport szintjén. Az IFB 0,6 millió EUR-s költségével szemben ugyanis a Haeger & Schmidt International 0,6 millió újuló eredménye áll, amely a csoport konszolidált éves beszámolójában nyereségnövekedésként jelenik meg.

ii. Az SNCB finanszírozása és az IFB saját részesedése

(338) Az SNCB 95,3 millió EUR erejéig finanszírozza a szerkezetátalakítást. Amint azt a (199)–(237) preambulumbekzdés bemutatta, ez a finanszírozás Belgiumnak tudható be. Erre úgy kerül sor, hogy a hitelkeretet és azokat a követeléseket, amelyek tekintetében fizetési haladékok engedélyeztek, valamint a kapcsolódó kamatokat tőkév alakítják.

(339) A 2004. évi iránymutatás 43. pontjával ellentétben az 1999. évi iránymutatás nem zárja ki, hogy a vállalkozás saját részesedése jövőbeni haszonból álljon. A Bizottság úgy véli, hogy az 1999. évi iránymutatás keretében a saját hozzájárulás akkor állhat jövőbeni haszonból, ha e jövőbeni haszon a szerkezetátalakítási terv kidolgozásakor előrelátható.

(340) Az IFB a saját szerkezetátalakításához mindenekelőtt a 2004., 2005., és 2006. év tekintetében előirányzott nyereséggel járul hozzá, amelyek valószínűleg 10,5 millió EUR-t tesznek majd ki. Amint az már kifejtésre került, e nyereség előirányozása az IFB által a szerkezetátalakítási terv kidolgozásakor ismert ténybeli elemeken alapult, mint például jelentős új szerződések megkötése, a munkaerő-csökkentés következményeként előálló bérköltség-csökkenés, és a szerkezetátalakítási tervben előírt összehangolások. Ebből következően a Bizottság megállapítja, hogy a jövőbeni hasznok előreláthatóak voltak a szerkezetátalakítási terv kidolgozásakor.

(341) Ezt követően az IFB saját pénzügyi bevételeiből tesz hozzájárulást, amely bevételek az IFB bankszámláin felhalmozódott kamatokból keletkeznek, és összesen 1,4 millió EUR-t tesznek ki. Amint azt a (187) preambulumbekzdés bemutatta, e jövőbeni bevételek előreláthatóak voltak a szerkezetátalakítási terv kidolgozásakor.

(342) A „nem pénzügyi” eszközök magánvállalkozásoknak történő eladása révén az IFB 4,771 millió EUR-s hozzájárulást tesz. A viszonylag korlátozott jelentőséggel bíró – összesen 0,271 millió EUR-t kitevő – eszközök értékesí-

tésén kívül a hozzájárulás e része főként az OCHZ terminálban használt eszközöket érintő 2004-es tőkekivonásból állt. Az OCHZ által használt ezen eszközökön fennálló közös tulajdonjogot (50 %) 4,5 millió EUR-s árért ruházták át.

(343) A „pénzügyi” eszközök eladása révén, azaz a kisebbségi részesedések magánvállalkozásoknak történő eladása révén az IFB 9,287 millió EUR-t mobilizál. E bevételeket a következőkből történő tőkekivonások eredményezték:

— Autocare Europe és IFB France 2003-ban,

— az OCHZ gazdasági egyesülés, a Brussels Port Invest SA és a Brussels Terminal Intermodal SA 2004-ben, és

— CNC Ferry Boats Intermodal 2005-ben.

Amint azt a (187) preambulumbekzdés bemutatta, e jövőbeni bevételek előreláthatóak voltak a szerkezetátalakítási terv kidolgozásakor.

(344) A Bizottság úgy véli, hogy Belgium igazolta, hogy az IFB tevékenységeit az imént bemutatott, magánvállalkozásoknak történő eladások révén a *core business*-re korlátozta.

(345) A magán-hitelintézeteknél felvett hitelek révén az IFB 3,3 millió EUR-t tudott mobilizálni 2003-ban és 2006-ban. E hiteleket az eljárás megindításáról szóló határozat 75–79. pontja mutatta be részletesen. Ezeket piaci feltételek mellett, az SNCB-nek vagy a belga államnak a bankok felé fennálló kezességvállalása nélkül szerezték.

(346) Végül, az IFB 1,105 millió EUR-s hozzájárulást tesz, amelyek rendkívüli bevételekből erednek. E rendkívüli bevételek a nem pénzügyi eszközök (főként EAOS vasúti kocsik és a terminálok járművei) értékesítésével realizált értéktöbbletnek felelnek meg.

(347) A Bizottság megállapítja, hogy az IFB saját részesedése szerkezetátalakításának költségeiből 24,927 millió EUR-t tesz ki. A következő táblázat bemutatja az IFB valamennyi hozzájárulását:

Nyereség 2004–2006	10,429
Pénzügyi bevételek	1,368
A nem pénzügyi eszközök eladása	4,771
A pénzügyi eszközök eladása	9,287
Magánbankoknál felvett hitelek	3,300
Rendkívüli bevételek	1,105
Összesen	30,26

A saját hozzájárulásra vonatkozó következtetések

- (348) Összefoglalva, az IFB szerkezetátalakításának összköltségéből, amely 125,56 millió EUR-t tesz ki, 95,3 millió EUR-t, vagyis 76 %-ot az SNCB fizet. Ez a finanszírozás a belga államnak tudható be. 30,26 millió EUR, vagyis 24 % erejéig e költségeket az IFB saját maga viseli.
- (349) Jelen esetben a Bizottság emlékeztet arra, hogy az 1999. évi iránymutatás nem határoz meg minimumszintet a saját hozzájárulás tekintetében, csak jelentős hozzájárulást. Mindazonáltal, amennyiben a 2004. évi új iránymutatás, amely jelen esetben nem alkalmazható, 50 % feletti saját hozzájárulást ír elő, a Bizottság hasznosnak véli felidézni a szerkezetátalakítás (amelytől 250 állás közvetlenül függ Belgiumban) hátterének sajátos nehézségeit; a kapacitáscsökkentések (a vasúti kocsik számának 49 %-os csökkentése; több terminál átruházása) fontosságát, és a kombinált szállításhoz, azaz az IFB elsődleges piacának az Európai Unió közlekedéspolitikájában betöltött jelentőségét.
- (350) A Bizottság megállapítja, hogy a 24 %-os részesedés jelentős részesedésnek minősül, tekintettel az IFB vállalkozás méretére és a szerkezetátalakítás előtti katasztrofális pénzügyi helyzetére.
- 4.2.2.4. Éves beszámoló és az „elsőször és utoljára” („one time last time”) feltétel
- (351) Az 1999. évi iránymutatás 45. és 48. pontja megállapítja, hogy:
- „(45) Az érintett tagállam által rendszeresen megküldött részletes beszámolók révén lehetővé kell tenni, hogy a Bizottság folyamatosan meggyőződhesen a szerkezetátalakítási terv megfelelő végrehajtásáról.
- (48) Annak megakadályozására, hogy egyes vállalkozások jogtalanul részesülhessenek támogatásban, szerkezetátalakítási támogatás csak egyetlen alkalommal adható. A tervezett szerkezetátalakítási támogatásról a Bizottságnak küldött bejelentés során a tagállamnak közölnie kell, hogy az adott vállalkozás kapott-e korábban szerkezetátalakítási támogatást, ideértve az iránymutatás hatálybalépése előtt nyújtott és a Bizottságnak be nem jelentett támogatásokat is. Ha igen, és amennyiben a szerkezetátalakítási időszak vége óta kevesebb, mint tíz év telt el, vagy a terv végrehajtása megtorpant, a Bizottság rendszerint csak olyan rendkívüli és előre

nem látható körülmények esetén engedélyezi további szerkezetátalakítási támogatás nyújtását, amelyekért a vállalkozás nem felelős. Előre nem láthatónak olyan körülmény minősül, amelyre semmiféleképpen nem lehetett számítani a szerkezetátalakítási terv készítésekor.”

- (352) Amint azt az eljárás megindításáról szóló határozat már megállapította (271. pont), a belga kormány elfogadta, hogy éves beszámolót küld a Bizottságnak, hogy lehetővé tegye számára annak értékelését, hogy a szerkezetátalakítási tervet a belga hatóságok kötelezettségvállalásai szerint hajtják végre.
- (353) Amint azt az eljárás megindításáról szóló határozat szintén megállapította (271. pont), a „one time last time” feltételt betartották.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

- (354) A Bizottság megállapítja, hogy Belgium a kérdéses rendelkezések egy részét jogellenesen, a Szerződés 88. cikke (3) bekezdését megsértve hajtotta végre. Mindazonáltal az intézkedések vizsgálata bebizonyította, hogy azok részben nem minősülnek támogatásnak, és a fennmaradó rész tekintetében összeegyeztethető a közös piaccal,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az InterFerryBoats SA belgiumi tevékenységei szerkezetátalakításának és az InterFerryBoats SA franciaországi tevékenységeiből történő tőke kivonásnak a Belga Államvasutak általi, 95,3 millió EUR összegű finanszírozása, amely a belga államnak tudható be, és amelyet a belga állam hajt végre, olyan szerkezetátalakításhoz nyújtott állami támogatásnak minősül, amely összeegyeztethető a közös piaccal.

2. cikk

Ennek a határozatnak a címzettje a Belga Királyság.

Kelt Brüsszelben, 2007. április 24-én.

a Bizottság részéről
Jacques BARROT
alelnök

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2008. június 4.)

a Magyarország által a hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások keretében nyújtott állami támogatásról C 41/05

(az értesítés a C(2008) 2223. számú dokumentummal történt)

(Csak a magyar nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/609/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

HTM-ek jogellenes állami támogatási elemeket tartalmaznak.

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután az említett rendelkezéseknek megfelelően felkérte az érdekelt feleket észrevételeik megtételére ⁽¹⁾, és ezen észrevételek figyelembevételével,

1. ELJÁRÁS

(1) A 2004. március 31-i keltezésű, ugyanazon a napon iktatott levelükben a magyar hatóságok tájékoztatták a Bizottságot a 183/2002. (VIII.23.) kormányrendeletéről ⁽²⁾, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Málta Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés IV. melléklet 3. fejezete (1) pontjának c) alpontjában hivatkozott eljárás („ideiglenes eljárás”) szerint. A bejelentett kormányrendelet az állami tulajdonban álló közüzemi villamos energia nagykereskedelmi engedélyes, a Magyar Villamos Művek Zrt. (a továbbiakban: MVM) által viselt költségek kompenzációs rendszeréről rendelkezik. A bejelentést a Bizottság a HU 1/2004. állami támogatás ügyszám alatt vette nyilvántartásba.

(2) Az intézkedésre vonatkozóan a magyar hatóságok és a Bizottság között több alkalommal is hivatalos levélváltásra került sor ⁽³⁾. A Bizottság harmadik felektől is kapott észrevételeket ⁽⁴⁾. Az ideiglenes eljárás során a Bizottság felfedezte, hogy a magyar nagykereskedelmi villamosenergia-piac lényegében az MVM és bizonyos villamosenergia-termelők között kötött hosszú távú villamos energia vásárlási megállapodások (a továbbiakban: HTM) köré épül fel. Az akkoriban rendelkezésére álló információk alapján a Bizottság gyanította, hogy a

(3) A 2005. április 13-án kelt és 2005. április 15-én iktatott levelükben a magyar hatóságok visszavonták a 183/2002. sz. kormányrendeletre vonatkozó bejelentést. 2005. május 4-én a Bizottság az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelettel ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: Eljárási Rendelet) összhangban – saját kezdeményezésre – a HTM-ekre vonatkozó állami támogatási ügyet (ügyszám: NN 49/05) vett nyilvántartásba.

(4) A 2005. május 24-i keltezésű levelében (D/54013) a Bizottság további tájékoztatást kért a magyar hatóságoktól. A magyar hatóságok 2005. július 20-i keltezésű válaszát a Bizottság 2005. július 25-én vette nyilvántartásba. A magyar hatóságok a 2005. szeptember 28-i keltezésű és 2005. szeptember 30-án iktatott levelükben további információkat bocsátottak rendelkezésre.

(5) A Bizottság 2005. november 9-én kelt levelében értesítette Magyarországot azon határozatáról, hogy a HTM-ek tekintetében megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárást (a továbbiakban: az eljárás megindításáról szóló határozat). E határozatot közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁶⁾.

(6) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában kétségeit fejezte ki a HTM-ek közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően. A Bizottság felhívta az érdekelt feleket észrevételeik előterjesztésére.

(7) Az észrevételek benyújtási határidejének meghosszabbítására irányuló, a Bizottság által elfogadott kérelmet ⁽⁷⁾ követően Magyarország 2006. január 31-én benyújtotta az eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatos észrevételeit, amelyeket a Bizottság 2006. február 1-jén iktatott.

⁽¹⁾ HL C 324., 2005.12.21., 12. o.

⁽²⁾ 183/2002. (VIII.23.) Korm. rendelet az átállási költségek meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól.

⁽³⁾ A magyar hatóságok 2004. június 4-én kelt, ugyanazon a napon iktatott levele és a 2004. október 20-án kelt és 2004. október 21-én iktatott levele.

⁽⁴⁾ Az AES-Tisza Erőmű Kft. 2004. december 21-én kelt levele.

⁽⁵⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

⁽⁶⁾ HL C 324., 2005.12.21., 12. o.

⁽⁷⁾ A 2005. december 14-i kérelem, amelyet a Bizottság 2005. december 20-án fogadott el.

- (8) Az észrevételek benyújtási határidejének meghosszabbítására irányuló, a Bizottság által elfogadott számos kérelmet⁽⁸⁾ követően a harmadik felektől érkezett észrevételeket a Bizottság a következő napokon iktatta: az MVM által benyújtott észrevételeket 2006. január 11-én, a neve elhallgatását kérő harmadik fél által benyújtott észrevételeket 2006. január 20-án, a Mátrai Erőmű Rt. által benyújtott észrevételeket 2006. január 20-án és március 6-án, a [...] által benyújtott észrevételeket 2006. február 10-én, az AES-Tisza Erőmű Kft. által benyújtott észrevételeket 2006. február 13-án és 14-én, a [...] által benyújtott észrevételeket 2006. február 13-án, az Electrabel S.A. és leányvállalata, a Dunamenti Erőmű Rt. által benyújtott észrevételeket 2006. február 14-én, a Budapesti Erőmű Rt. által benyújtott észrevételeket 2006. február 21-én és a Csepeli Áramtermelő Kft. által benyújtott észrevételeket pedig 2006. február 21-én.
- (9) Miután a magyar hatóságok megerősítették, hogy bizalmasan kezelik a harmadik felek által ezen eljárás keretében szolgáltatott információkat⁽⁹⁾, a Bizottság a fenti észrevételeket a 2006. április 25-i levélben továbbította Magyarországnak.
- (10) A magyar hatóságok a harmadik felek észrevételeivel kapcsolatos megjegyzéseik első részét a 2006. június 28-i keltezésű és 2006. június 29-én iktatott levelükben, a második részét pedig a 2006. július 24-i keltezésű és 2006. július 25-én iktatott levelükben terjesztették elő.
- (11) A magyarországi energiaágazat tekintetében tervezett jogszabály-módosítások tudatában Kroes Biztos Asszony a Kóka Miniszter Úrnak címzett 2006. október 17-i levelében arra ösztönözte a magyar kormányt, hogy az új jogszabályok keretében az uniós jogszabályokkal összhangban rendezze a HTM-ek és valamennyi potenciális kompenzációs intézkedés kérdését.
- (12) Az AES-Tisza társaság 2006. december 19-én további észrevételeket tett, kifogásolva a bizottsági eljárás számos elemét.
- (13) A 2006. november 21-i keltezésű és 2006. november 23-án iktatott, valamint a 2007. január 15-i keltezésű és ugyanazon a napon iktatott levélben, továbbá a Bizottsággal való – 2006. december 18-i és 2007. március 8-i – találkozón a magyar hatóságok megerősítették szándékukat, hogy az energiaágazat liberalizációjával összefüggésben módosítsák a jogszabályokat, és egyúttal megváltoztassák a nagykereskedelmi villamosenergia-piacon fennálló helyzetet.
- (14) A Bizottság 2007. április 23-án további tájékoztatást kért. Magyarország erre a kérésre 2007. június 5-én küldte meg válaszáat, amelyet 2007. augusztus 6-án további információkkal egészített ki.
- (15) 2007. május 4-én a magyar hatóságok tájékoztatták a Bizottságot, hogy munkabizottságot hoztak létre annak érdekében, hogy az a HTM-ek megszüntetéséről vagy jelentős mértékű módosításáról tárgyalásokat folytasson valamennyi érintett termelővel. Ennek megfelelően 2007. május 11-én a kormány elfogadta a villamosenergia-iparban kötött hosszú távú szerződések rendezéséről szóló 2080/2007. (V.11.) határozatot⁽¹⁰⁾, amelyben a kormány létrehozta a miniszterelnöki hivatal által vezetett, fent említett munkabizottságot annak érdekében, hogy a HTM-ek helyzetét haladéktalanul az EU állami támogatásokra vonatkozó szabályaival összhangban rendezze, valamint elrendeli az érintett villamosenergia-termelőkkel e tekintetben folytatandó hivatalos tárgyalások megkezdését. 2007. július 3-i levelükben a magyar hatóságok tájékoztatást adtak a 2007. júniusában lezajlott első tárgyalások eredményéről.
- (16) A liberalizációs folyamattal összefüggésben az új, villamos energiáról szóló törvényt⁽¹¹⁾ 2007. július 2-án hirdették ki, és részben 2007. október 15-én, részben 2008. január 1-jén lépett hatályba. 2007. július 25-i levélben a magyar hatóságok tájékoztatták a Bizottságot az új törvény által a magyar villamosenergia-piac megnyitása tekintetében elért eredményekről. Az új törvény azonban nem módosította az MVM és az eljárás megindításáról szóló határozatban felsorolt villamosenergia-termelők közötti HTM-eket, amelyek így változatlanul hatályban maradtak.
- (17) A 2007. július 26-i levelében a Bizottság további kérdéseket intézett a magyar hatóságokhoz.
- (18) 2007. szeptember 7-én a Bizottság iktatta a magyar hatóságok levelét, amelyben további időt kértek a termelőkkel folytatott tárgyalások sikeres befejezéséhez.
- (19) 2007. szeptember 24-én és október 31-én a Bizottság iktatta Magyarországnak a 2007. július 26-i kérdésekre adott válaszát.
- (20) A Bizottság 2007. december 14-én a 659/1999/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti emlékeztetőt küldött a magyar hatóságoknak, amelyben felsorolta azokat a kérdéseket, amelyekkel kapcsolatban a benyújtott információ továbbra is hiányos. A magyar hatóságok 2008. január 16-án kelt levélben válaszoltak.
- (21) Mivel a Dunamenti Erőmű és az AES-Tisza Erőmű nem bocsátotta rendelkezésre a kért adatokat, a magyar hatóságok azt állították, hogy nem tudnak teljes választ adni a Bizottság kérdéseire.

⁽⁸⁾ A 2006. január 9-én (Budapesti Erőmű), 2006. január 16-án (AES-Tisza, [...]) (*), 2006. január 17-én (Electrabel), 2006. január 19-én [...], illetve 2006. január 20-án (Csepeli Erőmű) iktatott kérelmek, amelyeket a Bizottság a 2006. január 13-i, 18-i, 20-i, 24-i, illetve február 27-i levelében fogadott el.

(*) A szakmai titoknak minősülő adatokat a határozat a továbbiakban [...] jellel jelöli.

⁽⁹⁾ A levelet 2006. április 3-án iktatták.

⁽¹⁰⁾ 2080/2007. (V.11.) Korm. Határozat a villamosenergia-iparban kötött hosszú távú szerződések rendezéséről.

⁽¹¹⁾ 2007. évi LXXXVI. Törvény.

- (22) Ennek megfelelően a Bizottság 2008. február 15-én információnyújtási rendelkezést fogadott el, felszólítva Magyarországot arra, hogy 15 napon belül bocsássa rendelkezésre a határozatban felsorolt adatokat.
- (23) Február 27-én a Dunamenti Erőmű elküldte a Bizottságnak a magyar hatóságok kérdéseire adott válaszának másolatát. E levelében a Dunamenti Erőmű kifejti az okokat, amelyek miatt nem áll módjában a neki címzett kérdésekre válaszolni. A magyar hatóságok 2008. március 4-én és 13-án küldték meg válaszukat. A Dunamenti Erőmű kifejezett kérésére a magyar hatóságok válaszukhoz csatolták Dunamenti Erőmű 2007. május 14-i, 2007. augusztus 21-i, 2007. szeptember 13-i, 2007. december 7-i, 2008. január 14-i és 2008. február 20-i leveleit, amelyeket a Pénzügyminisztériumnak, illetve a Magyar Energia Hivatalnak címzett. A magyar hatóságok a korábbiakban nem továbbították a Bizottsághoz e levelek másolatát ⁽¹²⁾, azonban az eljárás során belefoglalták a Bizottság kérdéseire adott válaszaikba azon információkat, melyeket relevánsnak találtak.
- (24) A magyar hatóságok válaszából úgy tűnik, hogy az AES-Tisza Erőmű semmilyen választ nem bocsátott rendelkezésükre. 2008. március 10-én az AES-Tisza Erőmű fax útján küldött levelet Kroes Biztos Asszonynak, kifejezve azon véleményét, amely szerint a Bizottság által kért összes adat már a magyar hatóságok rendelkezésére áll.
- (25) A magyar hatóságok a 2008. március 13-án kelt levelükben eljuttatták a Bizottsághoz az információnyújtási rendelkezés III. fejezete (1) bekezdésének a)–d) pontjában megfogalmazott kérdésekre vonatkozó adatokat a rendelkezésükre álló információk alapján. Nem szolgáltatottak azonban kiegészítő információt az információnyújtási rendelkezés III. fejezete (1) bekezdésének e) pontjában megfogalmazott kérdésre a fent említett két villamosenergia-termelő beruházásaival kapcsolatban.
- (26) A HU1/2004. sz. ügy nyilvántartásba vétele óta az információcsere jelentős része az átállási költségekhez kötődő állami támogatás értékelésének módszertanáról (a továbbiakban: a „Módszertan”) szóló bizottsági közlemény értelmezésére és konkrét alkalmazására vonatkozott ⁽¹³⁾. Az eljárás során benyújtott dokumentumokból úgy tűnt, hogy a magyar hatóságok be kívánnak vezetni egy állami támogatási rendszert az átállási költségek kompenzációjára, amely rendszer értékelését a jelen határozat magában foglalhatta volna. Ennek megfelelően a jelen eljárás során a Bizottság és a magyar hatóságok érdemi megbeszéléseket folytattak azon kompenzációs rendszer részleteiről, amelyet Magyarország elfogadna annak érdekében, hogy e rendszer megfelelően a Módszertannak.
- (27) A lehetséges jövőbeli kompenzációs mechanizmusokról folyó technikai jellegű megbeszélések ellenére a magyar hatóságok – a jelen határozat időpontjáig – nem nyújtottak be a Bizottság részére a magyar kormány által megerősített kompenzációs mechanizmust. 2008. március 13-i levelükben a magyar hatóságok kifejezetten megerősítették, hogy jelenleg nem kívánnak a villamosenergia-termelők részére átállási költség-kompenzációt juttatni. Kifejezetten fenntartották azonban a jogot, hogy egy későbbi szakaszban bizonyos villamosenergia-termelőknek ilyen jellegű kompenzációt fizessenek.
- (28) A Bizottság a 2008. április 7-i levelében bizonyos adatok megerősítését kérte a magyar hatóságoktól. 2008. április 22-én iktatott levélben a magyar hatóságok elküldték a kért válaszokat.
- (29) A 2008. május 20-i levelükben a magyar hatóságok arról tájékoztatták a Bizottságot, hogy a Paksi Atomerőmű HTM-jét a felek 2008. március 31-i hatállyal megszüntették. A Csepeli Áramtermelő Kft. és a Pannonpower Holding Rt. ugyan aláírták a HTM-jük megszüntetéséről szóló megállapodást 2008. áprilisa során, e megállapodások hatálybalépése a jelen határozat időpontjában még részvényesek, illetve hitelintézetek jóváhagyásától függ.

További kapcsolódó, függőben lévő eljárások

- (30) Az eljárás megindításáról szóló határozatot a Budapesti Erőmű Rt. a 2006. március 3-án benyújtott, T-80/06. ügyszámon iktatott keresetében megtámadta az Elsőfokú Bíróság előtt. 2006. június 6-án a Csepeli Áramtermelő Kft. kérte, hogy a Budapesti Erőmű kérelmét támogatva az eljárásban beavatkozóként részt vehessen, amit a Bíróság 2008. március 11-i végzésével engedélyezett.
- (31) Ezenkívül a Magyar Köztársaság ellen két nemzetközi választottbírói eljárás van folyamatban a washingtoni Nemzetközi Befektetések Vitarendezési Központja (International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID) előtt, amelyeket a(z) [...] S.A. és a(z) [...] villamosenergia-termelő társaságok – a HTM keretében működő magyarországi erőművek részvényesei – indítottak. Az eljárások az Energia Charta Egyezményben foglalt beruházásvédelmi rendelkezéseken alapulnak.

2. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

A HTM-ek történeti háttere

- (32) 1991. december 31-től 2002. december 31-ig a magyar villamosenergia-piac az egyetlen közüzemi nagykereskedő, a Magyar Villamos Művek (MVM) köré szerveződött („Single Buyer”, avagy „egyvásárlós” modell). Az MVM 99,9 %-ban állami tulajdonban álló társaság, amelynek tevékenysége kiterjed a villamos energia termelésre, nagykereskedelemre, átvitelre és viszonteladásra. Az

⁽¹²⁾ Kivéve a 2007. december 7-i és a 2008. január 14-i levelet.

⁽¹³⁾ A Bizottság 2001. július 26-án fogadta el. Megtalálható a Bizottság honlapján a következő címen: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html

„egyvásárlás” modell keretében a villamosenergia-termelő társaságok az energiát közvetlenül csak az MVM-nek adhatták el (kivéve ha arról az MVM lemondott a területi áramszolgáltató javára), és az MVM volt egyedül jogosult villamos energiával ellátni a területi áramszolgáltatókat. Az MVM-et a villamos energiáról szóló 1994. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: I. Villamos Energia Törvény) alapján az MVM-et az a kötelezettség terhelte, hogy a lehető legkisebb költség elve mellett biztosítsa a magyarországi energiaellátás biztonságát.

- (33) A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény (az I. Villamos Energia Törvény helyébe lépett, a továbbiakban: II. Villamos Energia Törvény) 2003. január 1-jén lépett hatályba. A magyar villamosenergia-rendszer kettős modellje 2008. január 1-jéig, azaz a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: III. Villamos Energia Törvény, a II. Villamos Energia Törvény helyébe lépett) hatálybalépéséig maradt hatályban. E kettős modell szerint létezett egy közüzemi szektor és egy verseny szektor, és a feljogosított fogyasztók (amelyek köre fokozatosan bővült) jogosultak voltak arra, hogy átlépjenek a verseny szektorba. A közüzemi szektorban az MVM továbbra is az egyetlen nagykereskedő maradt, azonban a szabadpiaci szektorban megjelentek más kereskedők. A III. Villamos Energia Törvény megszüntette a közüzemi szektort, azonban a háztartási fogyasztókra és néhány kereskedelmi fogyasztóra vonatkozóan – ahogyan azt a második villamosenergia-irányelv⁽¹⁴⁾ lehetővé tette – megőrizte az egyetemes szolgáltatási kötelezettséget.
- (34) Az I. Villamos Energia Törvény arra kötelezte az MVM-et, hogy felmérje az ország teljes villamos energia igényét és kétfévente Országos Erőműépítési Tervet dolgozzon ki. E Tervet elfogadásra be kellett nyújtani a magyar kormány és az Országgyűlés részére.
- (35) Az I. Villamos Energia Törvényből és a magyar kormány beadványaiból⁽¹⁵⁾ kitűnik, hogy a kilencvenes évek közepén a magyar energiapiac legsürgetőbb célkitűzései a következők voltak: a lehető legalacsonyabb költségek mellett biztosítani a magyarországi energiaellátás biztonságát, korszerűsíteni az infrastruktúrát, különös figyelemmel a mindenkori környezetvédelmi szabványokra, valamint elvégezni az áramszolgáltatási ágazat szükségessé szerkezeti átalakítását. Ezen általános célkitűzések megvalósítása érdekében hosszú távú villamos energia vásárlási megállapodást ajánlottak fel az olyan külföldi befektetőknek, akik vállalták, hogy befektetnek magyarországi erőművek építésébe és modernizálásába. Az egyes HTM-eket egyrészt az erőművek, másrészt az MVM írták alá.

A HTM-ek

- (36) Az MVM és az egyes erőművek⁽¹⁶⁾ között létrejött HTM-ek kiegyensúlyozott termelési portfóliót hoztak létre, amely lehetővé teszi az MVM számára hogy eleget tegyen az energiaellátás biztonságára vonatkozó kötelezettségének. A HTM-ek lehetővé teszik az MVM számára, hogy eleget tegyen mind a zsinórterhelési igénynek (széntüzelésű erőművekkel és atomerőművel), mind pedig a csúcsterhelési igénynek (gáztüzelésű erőművekkel).
- (37) A HTM-ek értelmében a villamosenergia-termelők kötelesek a termelő egységek megfelelően karbantartására és üzemeltetésére. A HTM-ek az MVM részére az erőművek termelői kapacitásának (MW) egészét, vagy túlnyomó részét lekötik. A kapacitás lekötése független az erőmű tényleges kihasználtságától. A lekötött kapacitáson felül az MVM minden HTM keretében működő erőműtől köteles egy meghatározott minimális mennyiségű villamos energiát (MWh) vásárolni (garantált átvétel).
- (38) Néhány HTM tartalmaz úgynevezett „rendszerszintű szolgáltatásokat”⁽¹⁷⁾ olyan erőművek esetében, amelyek műszakilag képesek azokat nyújtani. Az MVM e rendszerszintű szolgáltatásokat a rendszerirányító MAVIR számára kínálja.
- (39) Az 1995–1996-ban kötött HTM-eket (a vizsgált tíz HTM közül hét) a felek az erőművek privatizációjának előkészítése keretében írták alá. E HTM-ek egy szerződésmintát követtek, amelyet a magyar kormány kérésére egy nemzetközi ügyvédi iroda készített. Ezen HTM-ek aláírására nem versenytárgyalási eljárás keretén belül került sor. Az erőművek privatizációja azonban versenytárgyalási eljárás keretében folyt. A (privatizáció előtt aláírt) HTM-ek a privatizációs szerződések részét képezték. A privatizációt követően e megállapodások egy részét (főként a Mátrai Erőművel, a Tiszai Erőművel és a Dunamenti Erőművel kötött megállapodások) a felek részben módosították.
- (40) A Csepeli Áramtermelő Kft.-vel 1997-ben aláírt HTM némileg eltérő szerződésmintát követett. E megállapodás odaítélése sem versenytárgyalási eljárás keretében történt, és szintén az erőmű privatizációjához kapcsolódott.
- (41) Az Újpesti Erőmű (a Budapesti Erőmű három erőművének egyike) esetében kötött HTM-et a Budapesti Erőművel 1997-ben írták alá, szintén versenytárgyalási eljárás nélkül.
- (42) Csúpan a Kispesti Erőművel (a Budapesti Erőmű egy másik – elöregedő – erőműve, amely abban az időben lényegében átépítés alatt állt) kötött HTM aláírására került sor nyílt versenytárgyalási eljárást követően, 2001-ben.

⁽¹⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve (2003. június 26.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2003.7.15., 37. o.).

⁽¹⁵⁾ A 2005. július 25-én iktatott, 2005. július 20-i beadvány.

⁽¹⁶⁾ Néhány esetben külön HTM-ek léteztek az egyes erőművek, mint például a Mátrai Erőmű és a Dunamenti Erőmű különböző blokkjai esetében.

⁽¹⁷⁾ Úgy mint kiegyenlítő energia, perces tartalék, black-start képesség stb.

- (43) A 2000–2004 közötti időszakban a HTM-ek által lekötött kapacitás a teljes magyarországi villamosenergia-igény (MW) hozzávetőlegesen 80 %-át tette ki. 2005-től a jelen határozat időpontjáig e részesedés 60-70 % körül mozgott. A HTM-ek megszüntetésével ez az arány 2011 és 2024 között várhatóan fokozatosan csökkenne ⁽¹⁸⁾.
- (44) Magyarország EU-csatlakozásának időpontjában (2004. május 1.) az 1995 és 2001 között aláírt közel húsz HTM közül tíz még mindig hatályban volt.
- (45) E jelen határozat csak azokra a HTM-ekre vonatkozik, amelyek 2004. május 1-jén hatályban voltak. A határozat tehát nem vonatkozik az említett időpontot megelőzően megszünt HTM-ekre. Jóllehet egyes HTM-eket a felek

2008 áprilisa folyamán önként megszüntettek (lásd a fenti (28) preambulumbekendést), a jelen határozat ezen HTM-ekre is kiterjed, és megvizsgálja azok állami támogatási jellegét, valamint a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket a 2004. május 1. és a megszűnésük időpontja (2008 áprilisa) közötti időszakban.

HTM keretében működő erőművek és a HTM-ek időtartama

- (46) A jelen határozat hatálya alá tartozó, HTM keretében működő erőműveket az alábbi táblázat sorolja fel. A HTM-ek e táblázatban feltüntetett futamideje az eredetileg kijelölt – maguk a HTM-ek által meghatározott – lejáratú időpontot jelölik.

1. táblázat

A HTM alatt álló termelők, a többségi tulajdonosok és a HTM-ek futamidejének áttekintése

A termelő társaság neve	A többségi tulajdonos csoport	A HTM keretében működő erőmű	A HTM időtartama
Budapesti Erőmű Rt.	EDF	Kelenföldi Erőmű	1996–2011
		Újpesti Erőmű	1997–2021
		Kispesti Erőmű	2001–2024
Dunamenti Erőmű Rt.	Electrabel	Dunamenti F blokkok	1995–2010 (1995-ben írták alá, 1996-ban lépett hatályba)
		Dunamenti G2 blokk	1995–2015 (1995-ben írták alá, 1996-ban lépett hatályba)
Mátrai Erőmű Rt.	RWE	Mátrai Erőmű	1995–2022 (az eredeti futamidő: 2015-ig, amelyet 2005-ben 2022-ig meghosszabbítottak)
AES-Tisza Erőmű Kft.	AES	Tisza II Erőmű	1995–2016 (1995-ben írták alá, 1996-ban lépett hatályba) (...)
Csepeli Áramtermelő Kft.	ATEL	Csepel II Erőmű	1997–2020 (1997-ben írták alá, 2000-ben lépett hatályba)
Paksi Atomerőmű Rt.	MVM	Paksi Atomerőmű	1995–2017 (*) (1995-ben írták alá, 1996-ban lépett hatályba)
Pannonpower Holding Rt.	Dalkia	Pécsi Erőmű	1995–2010 (1995-ben írták alá, 1996-ban lépett hatályba)

(*) 2008 márciusában közös megegyezéssel megszünt

⁽¹⁸⁾ E ráták a termelési kapacitás lekötés (MW) kiszámításán és nem a villamos energia értékesítésének mértékén (MWh) alapulnak. E rátákat a magyar hatóságok a 2004. június 4-i levelükben nyújtották be a Bizottsághoz. Ugyanezen értékek jelennek meg a Magyar Gazdasági Versenyhivatalnak a magyarországi villamosenergia-piacon lefolytatott ágazati vizsgálatról szóló jelentésében. (2006. május 15.)

Árak

- (47) A villamos energia árszabályozásáról szóló 1074/1995. (VIII.4.) kormányhatározatban a kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy 1997. január 1-től (az úgynevezett első árszabályozási ciklusban) „a viszonteladói és végfelhasználói áraknak az indokolt működési költségeken túl 8 %-os tőkearányos nyereséget kell tartalmazniuk”. A kormány ezáltal 8 %-os tőkemegtérülést garantált a HTM keretében működő erőművek számára.
- (48) 2001. január 1-jétől (a második árszabályozási ciklus kezdetétől) a hatósági árak 9,8 %-os eszközarányos megtérülést tartalmaztak az erőművek számára. A százalékos emelkedése nem szükségszerűen jelentette a tényleges összegek változását, mivel a két megtérülési ráta alapja különbözött (az első számítási alapja a saját tőke, a másodiké pedig az eszközérték). Az árak az infláció változását tükrözték.
- (49) A hatósági árak az erőművek tekintetében 2003. december 31-ig maradtak hatályban.
- (50) Az árszabályozás ideje alatt a Magyar Energia Hivatal elemezte minden egyes erőmű költségstruktúráját és úgy határozta meg az MVM által megvásárolandó elektromos áram árát, hogy az biztosította a garantált haszonkulcsot.
- (51) Az említett árrögzítő mechanizmus által fedezett költségek listájához tartoztak a következő fő költségtételek ⁽¹⁹⁾:
- állandó (fix) költségek: értékcsökkenés, biztosítás, bizonyos állandó karbantartási és üzemeltetési költségek, hitelkamatok, rekultivációs költségek, adók, személyi jellegű költségek, környezetvédelmi költségek, Központi Nukleáris Alap befizetések az atomerőmű esetében és rendkívüli ráfordítások,
 - változó költségek: tüzelőanyag-költségek.
- (52) A Magyar Energia Hivatal szerepe volt annak ellenőrzése volt, hogy a fedezett költségek ténylegesen felmerült és szükségszerű kiadások voltak.
- (53) A hatósági árak felülírták a HTM-ekben megszabott árat.
- (54) 2004. január 1-jétől az árakat a HTM-ek árképlete határozta meg. Az árképletek pontos tartalmát az MVM és a villamosenergia-termelők éves ártárgyalások keretében tisztázták.
- (55) A HTM-ek árképlete rendkívül összetett, azonban ugyanazon elvek szerint épül fel, mint a Magyar Energia Hivatal 2004. januárja előtt alkalmazott módszertana. A magyar hatóságok beadványa ⁽²⁰⁾ szerint a HTM-eknek az ár meghatározását érintő mellékletét a fent említett, a villamos energia árszabályozásáról szóló 1074/1995. kormányhatározat képleteinek és meghatározásainak alkalmazásával készítették el. (A beadvány szerint „a szerződés mintegy áttemelte a Kormányhatározatban szereplő képleteket, meghatározásokat”). Ennek eredményeként a HTM-ek árrögzítési elvei – a hatósági árak árrögzítési mechanizmusához hasonlóan – az indokolt költségek kategóriáin alapulnak.
- (56) Minden egyes HTM két fajta díjelemet tartalmaz: a lekötött kapacitásért (MW) fizetett kapacitásdíjat (vagy rendelkezésre állási díjat), amely fedezi az állandó (fix) költségeket és a nyereséget (tőke költség), valamint a változó költségeket fedező energiadíjat. A különböző HTM-ek különböző további díjakról rendelkeznek. A HTM-től függően e további díjak lehetnek bonus/malus díjak, amelyek ösztönzik a villamosenergia-termelőket a legkisebb költség elve mellett működésre, valamint olyan kiegészítő díjak, amelyekre a termelő tartalék tartása után, a karbantartásnak az MVM kérésére történő átütemezése esetén, a csúcsidei teljesítmény növelése illetve a minimális terhelésű időszakban a terhelés minimalizálása esetén, stb. jogosult. A kapacitásdíj periodikus (éves, negyedéves, havi) változása számos tényezőtől függ: a végrehajtott retrofit beruházások aktiválása, a különféle kamatkategóriák, devizaárfolyamok, inflációs indexek stb. A kapacitásdíj illetve a kiegészítő díjak fedezik a rendszerszintű szolgáltatásokat is (ahol a HTM erre is kiterjed). Az energiadíjak lényegében a tüzelőanyag-költségekhez és a fajlagos tüzelőő-felhasználáshoz kapcsolódnak, és a változó költségek áthárításának (pass-through) elvén alapulnak.
- (57) Meg kell jegyezni, hogy a fedezett költségek kategóriáinak a 2004. január 1. előtti árszabályozásban foglalt meghatározása nem minden esetben egyezett meg a HTM-ekben foglaltakkal. Magyarország beadványából ⁽²¹⁾ úgy tűnik, hogy például a [...] és a Dunamenti Erőmű kapacitásdíja magasabb volt a HTM-ük szerint, mint az árszabályozás szerint. Ennek oka az a tény, hogy a HTM-ek figyelembe vették a retrofitet, ami magasabb állandó költségekhez vezetett. E magasabb állandó költségek fokozatosan jelentek meg (a fokozatos retrofitet követve) az árszabályozás szerinti kapacitásdíjknál magasabb, HTM-ek szerinti kapacitásdíjakban. Az MVM és a termelők közötti kétoldalú tárgyalások eredményeként egyéb különbségek is megfigyelhetők az árszabályozás szerinti árak és a HTM-ek szerinti árak között.

⁽¹⁹⁾ A jegyzék a magyar hatóságok által 2004. október 20-án szolgáltatott információkra, valamint a Magyar Energia Hivatalnak a 2001. januári ármegállapítás előkészítését célzó költség-felülvizsgálat végzéséről szóló irányelvén (A Magyar Energia Hivatal irányelve a 2001. januári ármegállapítás előkészítését célzó költség-felülvizsgálat végzéséhez) alapul.

⁽²⁰⁾ A 2005. július 20-i keltezésű, 2005. július 25-én iktatott levél.

⁽²¹⁾ A 2006. június 28-i keltezésű, 2006. június 29-én iktatott levél.

- (58) Az ilyen különbségek ellenére Magyarország 2004. október 20-i és 2005. július 20-i beadványában a HTM keretében működő egyes erőművek megerősítették, hogy az ár kalkuláció módszere, valamint az árszabályozási időszak végét követően alkalmazott költségkategóriák nagymértékben hasonlítottak a Magyar Energia Hivatal által az adott időpont előtt alkalmazottakhoz.
- (59) A HTM-ek szerinti – 2004. január 1-je után – alkalmazott árak így továbbra is az indokolt (állandó és változó) költségek + nyereség kiszámításán alapultak.
- (60) A fentiekből következik, hogy az árszabályozás ugyan 2003. december 31-én megszűnt, az árakat ténylegesen nem liberalizálták, hiszen a villamos energia termelői árát a HTM-ek alapján továbbra is a beruházások megtérülésének elve határozta meg ⁽²²⁾.
- (61) 2006. február 6-án a magyar Országgyűlés elfogadta a 2006. évi XXXV. törvényt ⁽²³⁾, és ezáltal visszaállította a hatósági árszabályozást a HTM-ek keretében az MVM-nek értékesített villamos energia vonatkozásában. Az első új árrendelet 2006. december 9-én lépett hatályba. Ezen időponttól a kormányzati árszabályozás megközelítőleg egy éves időszakra (2007. december 31-ig) ismét felülírta a HTM-ek árképletét.
- (62) 2008. január 1-jétől – a piac liberalizációjával összefüggésben – a III. Villamos Energia Törvény megszüntette a hatósági termelői árakat, valamint a közüzemi és szabadpiaci szektort tartalmazó kettős modellt is.
- (63) Következésképpen 2008. január 1-jétől a villamosenergia-termelők által az MVM számára értékesített villamos energia árát ismét a HTM-ek árképlete határozza meg. Ezen árképletek alapjául szolgáló alapelvek nem változtak legutóbbi alkalmazásuk óta: tehát ugyanazon elveket követik, mint a 2004. január 1. és 2006. december 8. közötti időszakban (vö. a fenti (54)–(59) preambulumbekzdést).
- (64) Ennek megfelelően a HTM-ek keretében működő termelők áralakítását továbbra is a beruházás megtérülésének elve vezérli.

Lekötött teljesítőképesség (kapacitás)

- (65) A HTM-ek az MVM számára lekötik a HTM-ek keretében működő termelő egységek kapacitásának egészét vagy egy jelentős részét.

2. táblázat

Magyarország belföldi termelői teljesítőképessége ⁽²⁴⁾

(MW)				
Kapacitás	2004	2005	2006	2007
Beépített teljesítőképesség ⁽¹⁾	8 777	8 595	8 691	8 986
Rendelkezésre álló állandó teljesítőképesség ⁽²⁾	8 117	8 189	8 097	8 391
Igénybe vehető teljesítőképesség ⁽³⁾	7 252	7 792	7 186	7 945
A magyar villamosenergia-rendszer csúcsterhelése	6 356	6 409	6 432	6 605

⁽¹⁾ Beépített teljesítőképesség: a magyarországi erőművekben beépített gépegységek szavatolt névleges teljesítőképessége MW-ban. Csak bővítés vagy leszerelés alkalmával változhat.

⁽²⁾ Rendelkezésre álló állandó teljesítőképesség: az a teljesítmény, amelyet az erőmű tartósan megengedhető túlterhelések és a meglévő állandó hiányok figyelembevételével szolgáltatni tud. A Beépített teljesítőképesség állandó jellegű okok miatt csökkentett és megengedhető túlterhelésekkel növelt értéke.

⁽³⁾ Igénybe vehető teljesítőképesség: a Rendelkezésre álló állandó teljesítőképesség tervezett karbantartások következtében kieső teljesítőképességgel csökkentett értéke.

⁽²²⁾ Lásd a magyar Gazdasági Versenyhivatal által a magyarországi villamosenergia-piacon végzett ágazati vizsgálatról szóló jelentést. (2006. május 15.)

⁽²³⁾ A villamos energia árszabályozását érintő egyes törvények módosításáról szóló 2006. évi XXXV. törvény.

⁽²⁴⁾ A táblázatban szereplő értékek a Villamosenergia Statisztikai Évkönyvben közzétett statisztikán alapulnak. Lásd szintén a magyar hatóságok 2008. április 21-én regisztrált levelét.

3. táblázat

A HTM-ek keretében működő erőművek termelői kapacitása ⁽²⁵⁾

(MW)					
Erőmű	Kapacitás	2004	2005	2006	2007
Kelenföld	Igénybe vehető teljesítőképesség	90,1	97,6	97,2	78,0
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke ⁽¹⁾	83,3	89,8	89,4	71,9
Újpest	Igénybe vehető teljesítőképesség	106,3	106,1	106,2	106,0
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	99	98,8	98,9	98,7
Kispest	Igénybe vehető teljesítőképesség	46,1	110,2	110,2	109,6
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	43	102,6	102,6	102,3
Dunamenti F	Igénybe vehető teljesítőképesség	1 020	1 020	1 020	1 020
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	928,2	923,1	923,1	923,1
Dunamenti G2	Igénybe vehető teljesítőképesség	187,6	223,1	223,1	223,7
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	178,4	212,4	212,4	213
AES-Tisza	Igénybe vehető teljesítőképesség	638,0	824,7	824,7	824,7
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	[...] ^(a)	[...] ^(b)	[...] ^(b)	[...] ^(b)
Csepeli	Igénybe vehető teljesítőképesség	348,9	331	355	349,5
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	323	307	329	324
Pannon	Igénybe vehető teljesítőképesség	25,9	25,9	25,9	25,9
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	20,1	20,1	20,1	20,1
Mátrai	Igénybe vehető teljesítőképesség	593	552	552	552
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	496	460	460	460
Paks	Igénybe vehető teljesítőképesség	1 597	1 596	1 596	1 596
	Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke	1 486	1 486	1 485	1 485
A HTM keretében működő erőművek teljes igénybe vehető teljesítőképessége		4 652,0	4 886,6	4 910,3	4 885,4
Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke összesen		[...] ^(c)	[...] ^(d)	[...] ^(e)	[...] ^(f)

⁽¹⁾ Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke

^(a) 400 és 700 MW között (a kisbetűs sorszámozású lábjegyzetek nem szerepelnek a határozat hiteles változatában, a nyilvános változatba azonban beillesztettük azokat annak érdekében, hogy jelezzük a szakmai titoktartási kötelezettség hatálya alá tartozó egyes adatok nagyságrendjének értéktartományát.)

^(b) 600 és 900 MW között

^(c) 4 057 és 4 357 MW között

^(d) 4 725,9 és 5 025,9 MW között

^(e) 4 749,6 és 5 049,6 MW között

^(f) 4 724,7 és 5 024,7 MW között

(66) A fenti adatokból kitűnik, hogy az értékelt időszakban az MVM a HTM-ekkel a magyarországi igénybe vehető teljesítőképesség hozzávetőlegesen 60 %-át köti le. A ténylegesen igénybevehető teljesítőképesség valamint az önfogyasztás figyelembevétele esetén az arány a fentieknél magasabb.

(67) A fenti táblázatokból az is kitűnik, hogy a HTM-ek az egyes erőművek rendelkezésre álló kapacitásának egészét, vagy annak egy jelentős részét lekötik az MVM részére.

⁽²⁵⁾ A táblázatban található értékek a magyar hatóságok által a Bizottsághoz eljuttatott HTM-eken alapulnak. Lásd szintén a magyar hatóságok 2008. április 21-én nyilvántartásba vett levelét.

- (68) Az MVM rendelkezésre állási díjat fizet a kapacitás lekötésért (lásd a fenti (56) preambulumbeközdést), függetlenül az erőmű tényleges használatától.
- (69) Magyarország importkapacitása 1 000–1 300 MW. Az importkapacitásból az MVM részére körülbelül 600 MW-t egyéb hosszú távú szerződések kötnek le.

Értékesített mennyiségek

- (70) Amikor az MVM ténylegesen használja a lekötött kapacitást és villamos energiát vesz az erőműtől, akkor az átvett energiáért energiadíjat fizet (lásd a fenti (56) preambulumbeközdést).
- (71) Minden egyes erőmű esetében a HTM-ek bizonyos minimális átvételt garantálnak.
- (72) Magyarországon a belföldi villamos energia termelés évi 32 és 36 TWh (= 32–36 000 000 GWh) között mozog.

4. táblázat

A HTM-ek szerint termelt villamos energia ⁽²⁶⁾

(GWh)					
Erőmű	Termelt villamos energia	2004	2005	2006	2007
Budapesti (ideértve a Kelenföldi, Újpesti és Kispesti erőműveket)	Teljes villamosenergia-termelés	1 228	1 510	1 643	1 742
	Az erőmű önfogyasztása	87	89	91	84
	Garantált átvétel	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)
	Tényleges átvétel	939	1 302	1 451	1 538
Dunamenti (*) (F + G2)	Teljes villamosenergia-termelés	4 622	3 842	3 450	4 300
	Az erőmű önfogyasztása	174	148	147	188
	Garantált átvétel	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]
	Tényleges átvétel	4 232	2 888	2 495	3 296
AES-Tisza	Teljes villamosenergia-termelés	1 621	1 504	1 913	2 100
	Az erőmű önfogyasztása	96	97	117	116
	Garantált átvétel	(...)	(...)	(...)	(...)
	Tényleges átvétel	1 525	1 407	1 796	1 984
Csepeli	Teljes villamosenergia-termelés	1 711	1 764	1 710	2 220
	Az erőmű önfogyasztása	48	49	48	53
	Garantált átvétel	(...)	(...)	(...)	(...)
	Tényleges átvétel	1 662	1 715	1 661	2 166
Pannon (*)	Teljes villamosenergia-termelés	673	266	237	232
	Az erőmű önfogyasztása	116	52	34	29
	Garantált átvétel	(...)	(...)	(...)	(...)
	Tényleges átvétel	361	206	203	203

⁽²⁶⁾ A táblázatban szereplő értékek a magyar hatóságok által benyújtott HTM-eken, a Magyar Energia Hivatal által a honlapján közzétett statisztikán (www.eh.gov.hu) és a magyar hatóságok 2008. április 21-i levelén alapulnak. A garantált átvétel kereskedelmi megállapodásokban rögzített mennyisége némileg eltérhet a HTM-ek által előírt mennyiségektől. A tényleges átvételi adatok magukban foglalják a HTM-ek által érintett erőműveknek az MVM számára történő valamennyi értékesítését.

(GWh)					
Erőmű	Termelt villamos energia	2004	2005	2006	2007
Mátrai (*)	Teljes villamosenergia-termelés	5 688	5 698	5 621	6 170
	Az erőmű önfogyasztása	675	670	667	710
	Garantált átvétel	(...)	(...)	(...)	(...)
	Tényleges átvétel	3 730	3 762	3 587	4 082
Paksi	Teljes villamosenergia-termelés	11 915	13 833	13 460	14 677
	Az erőmű önfogyasztása	750	821	800	848
	Garantált átvétel	(...)	(...)	(...)	(...)
	Tényleges átvétel	11 112	13 012	12 661	13 828

(*) A teljes villamosenergia-termelésre és az önfogyasztásra vonatkozó adatok magukban foglalják az erőművek azon blokkjait is, amelyek nem tartoznak HTM hatálya alá.

- (73) A garantált átvételi mennyiség az a mennyiség, amelyet az MVM minden évben köteles átvenni, függetlenül a tényleges piaci igénytől. Amennyiben az MVM nem veszi át a rögzített minimális mennyiséget, a felmerült tüzelőanyag-költségeket (a Dunamenti Erőmű, a Kelenföld Erőmű, Pécs Erőmű és a(z) [...] Erőmű esetében), a tüzelőanyag-szállítási megállapodás alapján a termelőnél felmerült valamennyi költséget vagy ellentételezést (a Csepeli Áramtermelő Kft. esetében), illetve valamennyi igazolt költséget (a Kiszepi Erőmű és az Újpesti Erőmű esetében) köteles megtéríteni.

3. AZ ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉSÉNEK INDOKA

3.1. A HTM-ek

- (74) Az eljárás megindításáról szóló határozatában a Bizottság arra az előzetes következtetésre jutott, hogy a HTM-ek az azokat aláíró villamosenergia-termelőknek az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást biztosítanak.
- (75) A Bizottság hangot adott azon véleményének, hogy a HTM-ek a Csatlakozási Okmány⁽²⁷⁾ IV. melléklet 3. fejezete (1) pontjának c) alpontja értelmében csatlakozás után is alkalmazandó intézkedések, és nem minősülnek létező támogatásnak, ugyanis a HTM-ek nem felelnek meg azoknak a támogatási kategóriáknak, amelyek a csatlakozást követően a Csatlakozási Okmány előírásai alapján az EK-Szerződés 88. cikke (1) bekezdése értelmében vett létező támogatásnak minősülnek.
- (76) Először, a HTM-ek egyike sem lépett hatályba 1994. december 10. előtt. Másodszor, egyetlen HTM sincs feltüntetve a Csatlakozási Okmány IV. mellékletéhez csatolt létező támogatások jegyzékében, harmadszor pedig a HTM-eket nem jelentették be a Bizottsághoz az úgynevezett „ideiglenes eljárás” keretében.

Az állami támogatás fennállása

- (77) A Bizottság azon a véleményen volt, hogy a beruházások garantált megtérülése és a HTM-ek által biztosított magas árak a HTM-ek keretében működő villamosenergia-termelőknek gazdaságilag előnyösebb helyzetet biztosítanak a HTM-ekben részt nem vevő villamosenergia-termelőkhez képest, ideértve az esetleges új piaci szereplőket, valamint azokhoz az összehasonlítható ágazatokban működő társaságokhoz képest, amelyekben ilyen hosszú távú megállapodásokat nem is kínáltak a piaci szereplőknek. A Bizottság ezért előzetesen úgy találta, hogy az intézkedés szelektív előnyt jelent az említett villamosenergia-termelők számára.
- (78) A Bizottság azt is megjegyezte, hogy a villamosenergia-piacon megnyílt a szabad verseny, és a villamos árammal kereskedelem folyik a tagállamok között, különösen a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv⁽²⁸⁾ hatálybalépése óta. Ennek következtében egy tagállam villamos energia ágazatában egyes társaságoknak előnyt biztosító intézkedések akadályozhatják más tagállamok társaságait abban, hogy az adott tagállamba villamos energiát exportáljanak, illetve ösztönözhetik a villamos energia exportját e tagállamból más tagállamok felé.
- (79) A Bizottság annak a nézetnek is hangot adott, hogy ez az előny állami forrásból származik, ugyanis a HTM-ek megkötése az állami tulajdonban álló közüzemi nagykereskedő MVM-en keresztül megvalósított állami politika eredménye. Az Európai Közösségek Bírósága (a továbbiakban: Európai Bíróság) ítélkezési gyakorlata szerint abban az esetben, ha az állam tulajdonában levő társaság olyan módon használja fel eszközeit, amely az államnak tudható be, akkor ezeket az eszközöket az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami forrásoknak kell tekinteni⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ A Cseh Köztársaság, Észtország, Ciprus, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány, HL L 236., 2003.9.23.

⁽²⁸⁾ HL L 27., 1997.1.30., 20. o.

⁽²⁹⁾ Az Európai Bíróság C-482/99. sz. Francia Köztársaság vs az Európai Közösségek Bizottsága ügyben 2002. május 16-án hozott ítélete (EBHT 2002., I-04397. o.)

- (80) A Bizottság tehát arra az előzetes megállapításra jutott, hogy a HTM-ek a villamosenergia-termelők számára nyújtott, az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek, mely támogatások a Csatlakozási Okmány IV. melléklet 3. fejezete (1) pontjának c) alpontja értelmében „a csatlakozás időpontja után is alkalmazandók”.

A HTM-ek összeegyeztethetősége az EK-Szerződéssel

- (81) A Bizottság megállapította továbbá, hogy a villamosenergia-termelőknek nyújtott állami támogatás vizsgálatahoz a Módszertan alkalmazása szükséges. Az eljárás megindításáról szóló határozat időpontjában rendelkezésre álló dokumentáció alapján a Bizottság kétségének adott hangot a tekintetben, hogy a HTM-ek megfelelnek-e a Módszertanban meghatározott kritériumoknak.
- (82) Először is a Bizottság kétségesnek tartotta, hogy a HTM-eket vezérlő alapelvek – amelyek a szabad verseny akadályát képezik – összeegyeztethetők-e a Módszertan alapvető céljával, azaz azzal, hogy az állami támogatás segítse az ágazat liberalizációját az új versenykörülményeknek kitett inkumbens társaságok számára nyújtott arányos ellentételezés formájában.
- (83) Másrészt a Bizottság kétségesnek tartotta, hogy a HTM-ekben foglalt állami támogatás megfelel-e a Módszertanban meghatározott részletes kritériumoknak a támogatható átállási költségek kiszámítása és a megfelelő ellentételezés megállapítása tekintetében.

3.2. A 183/2002. (VIII.23.) számú kormányrendelet az átállási költségekről

- (84) Annak érdekében, hogy az MVM eleget tudjon tenni a HTM-ekben foglalt kötelezettségvállalásának, és ugyanakkor a közüzemi szegmensben a viszonteladói árak nagyjából a szabadpiaci ár szintjén maradjanak, a 183/2002. (VIII.23.) számú kormányrendelet bizonyos körülmények mellett az MVM-nek állami kompenzáció fizetését irányozta elő.
- (85) Eredeti bejelentésükben (HU 1/2004, amelyet 2005. április 13-án visszavontak) a magyar hatóságok az említett kompenzációt az MVM-nek nyújtott állami támogatásnak tekintették.
- (86) Az eljárás megindításáról szóló határozatában azonban a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a kompenzáció nem minősül az MVM-nek nyújtott állami támogatásnak, mivel a 183/2002. (VIII.23.) számú kormányrendelet alapján kapott összeg az MVM által a HTM-ek alatt álló erőműveknek fizetett beszerzési ár részét képezi, és így része annak az előnynek, amelyhez a termelők a HTM-ek révén jutnak.
- (87) Az eljárás megindításáról szóló határozat ezért csak a HTM-ek tekintetében és nem a 183/2002. (VIII.23.) számú kormányrendelet vonatkozásában indít hivatalos vizsgálatot.

4. MAGYARORSZÁG ÉSZREVÉTELEI AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HATÁROZATTAL KAPCSOLATBAN

- (88) Magyarország hangot adott azon véleményének, hogy – tekintettel a konkrét feltételeikben fennálló különbségekre – indokoltnak tűnne a HTM-ek egyedi értékelése.
- (89) A magyar villamosenergia-piac liberalizálását illetően Magyarország úgy véli, hogy a piacnyitás a szabad piacot választó fogyasztók száma tekintetében sikeres volt (azaz megfelelt az európai átlagnak). Magyarország arra a következtetésre jut, hogy a HTM-ek nem akadályozták a fogyasztókat a szabad piac választásában. Az ilyen jellegű akadályok sokkal inkább Magyarország korlátozott határkeresztesző kapacitásának, illetve az ebből eredő magas áraknak az eredménye.
- (90) Ezenfelül Magyarország azon az állásponton van, hogy a HTM-ek hosszú futamideje önmagában nem jelenthet versenyelőnyt a termelők számára, mivel a hosszú távú szerződések mind Európában, mind más kontinensen széles körben elterjedt gyakorlatnak számítanak a villamosenergia-ágazatban.
- (91) Az eljárás megindításáról szóló határozatban említett referencia-ár kapcsán a magyar hatóságok kifejtik, hogy a Bizottságnak a referencia-ár megállapításakor figyelembe kellene vennie Magyarország regionális sajátosságait, valamint az üzemanyagárak közelmúltban bekövetkezett emelkedését.
- (92) A villamosenergia-piac új belépőit illetően Magyarország tájékoztatja a Bizottságot, hogy 2004. május 1-je óta (amely Magyarország uniós csatlakozásának és az energiapiac liberalizációjának az időpontja) nem volt új belépő a villamosenergia-piacra. A magyar hatóságok rámutatnak az ilyen jellegű beruházások időigényes voltára, valamint arra, hogy – ennek következményeként – igen valószínűtlen, hogy bármely beruházás 2011 előtt működőképesé váljon.
- (93) Végül, válaszul a Bizottság arra vonatkozó kétségeire, hogy a HTM-ek összeegyeztethetők-e a Módszertan 4.6. pontjával, Magyarország megerősíti, hogy nem nyújt állami támogatást az értékelés tárgyát képező HTM-ek kedvezményezett társaságainak megmentéséhez és szerkezetátalakításához.

5. AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

- (94) Az eljárás megindításáról szóló határozat közzétételét (2005. december 21.) követően és a vonatkozó határidőn belül (legtöbb esetben az érdekelt felek kérésére a Bizottság által jóváhagyott határidő-hosszabbítás után) a Bizottsághoz az alábbi érdekelt felek részéről érkeztek észrevételek:

— az alábbi villamosenergia-termelő társaságoktól: AES-Tisza Erőmű Kft., Budapesti Erőmű Rt., Csepeli Áramtermelő Kft., Dunamenti Erőmű Rt. és fő részvényese, az Electrabel S.A., és a Mátrai Erőmű Rt.,

— a következő bankok, amelyek finanszírozást biztosítottak a villamosenergia-termelők számára: [...] Bank, a Csepeli Áramtermelő Kft.-nek kölcsönt folyósító tizenkét bank képviselője, valamint a [...] Bank, az AES-Tisza Erőmű Kft.-nek kölcsönt folyósító kilenc bank képviselője,

— MVM, valamint

— egy, a neve elhallgatását kérő harmadik fél.

- (95) A felek Bizottsághoz eljuttatott észrevételeinek nagy része hasonló érvelésen alapul. Ebből adódóan az egyes érintelt felek észrevételeinek külön ismertetése helyett a Bizottság az alábbi általános kategóriákba csoportosította őket (lásd az alábbi 5.1–5.7. pontokat).

5.1. A HTM-ek egyedi értékelésére vonatkozó észrevételek

- (96) A Mátrai Erőmű és egy másik, nevének elhallgatását kérő érintelt fél kifejtette azt az általános észrevételét, hogy az egyes HTM-ek esetében a konkrét tartalmukban fennálló eltérések miatt a Bizottságnak egyedi értékelést kellene végeznie. Más villamosenergia-termelők hallgatólágoosan azáltal kérték HTM-jük egyedi értékelését, hogy a Bizottság rendelkezésére bocsátották saját HTM-jük konkrét feltételeire vonatkozó részleteket.

5.2. Az állami támogatás létrehozására vonatkozó észrevételek

Az értékelés megfelelő időpontja

- (97) Az AES-Tisza Erőmű, a Budapesti Erőmű, Csepeli Áramtermelő Kft. és a Dunamenti Erőmű úgy érvel, hogy az állami támogatás meglétének kritériumait a HTM-ek megkötése időpontjában, az akkori piaci feltételek alapján kellene vizsgálni. Az észrevételek egy része kifejezetten említi e követelményt, míg más észrevételek közvetetten teszik ezt azzal, hogy az állami támogatás fennállásának vizsgálata során a HTM-ek megkötésének körülményeire utalnak. E vonatkozásban az érintelt felek hivatkoztak a Bíróság ítélezési gyakorlatára ⁽³⁰⁾.

A gazdasági előny hiánya

i. Rossz referencia-ár/Előnyt képező árak hiánya

- (98) Valamennyi villamosenergia-termelő úgy érvel, hogy a HTM-ek nem jelentenek gazdasági előnyt.
- (99) Kritikusan fogadják a Bizottság előzetes megállapításait, amelyek szerint a HTM-ek szerinti árak magasabbak a termelői piaci áraknál.
- (100) Érvelésük szerint a más határozatokban alkalmazott, és az eljárás megindításáról szóló határozatban hivatkozott

36 EUR/MWh a jelen eljárásban nem megfelelő referencia ár, mivel teljesen más földrajzi és időbeli környezetből ered. Szerintük az ár értékelése során figyelembe kell venni a HTM-ek megkötésének időpontjában fennálló körülményeket. Kiemelik azt is, hogy a hosszú távú megállapodások alapján kialakult árak mindig alacsonyabbak lesznek az azonnali (spot) piaci áraknál. Ezen felül azok a termelők, amelyek az MVM számára főként csúcsterhelési villamos energiát biztosítanak, azzal is érvelnek, hogy az ő áraik nem hasonlíthatók össze a zsinórtermékek árával. Legtöbbjük azt javasolja, hogy a Bizottság vegye figyelembe az elmúlt évek jelentős tüzelőanyag-ár emelkedését.

- (101) A termelők közül sokan azt állítják, hogy a tényleges megtérülési arány nem érte el az eljárás megindításáról szóló határozatban említett százalékokat.

- (102) Hangsúlyozzák azt is, hogy (az eljárás megindításáról szóló határozatban sugallattal ellentétben) a termelőknek a HTM-ek keretében jelentős kockázatokat kell viselniük, amelyek elsősorban kivitelezési, regulációs, környezetvédelmi, karbantartási, illetve adózási/pénzügyi kockázatok. Az árszabályozást a regulációs kockázatok egyik fontos kategóriájaként említették meg. A termelők hátrányként ítélték meg, hogy termelői kapacitásuk jelentős részét lekötötte az MVM, mivel ez megakadályozza őket abban, hogy e kapacitásokat felhasználják más potenciális fogyasztók számára történő villamosenergia-termelésre. Ezen felül a HTM-ek egyértelmű kötelezettségeket írnak elő a termelők számára; és amennyiben a termelők ezeknek nem tesznek eleget, az alacsonyabb kifizetésekhez, illetve kártérítéshez vezet.

- (103) Az [...] jelezte, hogy Magyarország számára a HTM-ekből eredő egyik előnyt a megbízható kiegyenlítő szolgáltatások jelentették, amelyeket csak az [...] és a Dunamenti Erőmű tudott nyújtani. E termelő érvelése szerint HTM nélkül nem lépett volna be a piacra és nem kínálta volna fel e szolgáltatásokat.

- (104) A Mátrai Erőmű szerint saját szénbányáinak és az emiatt alacsony bányászati költségeinek köszönhetően versenyképesek az áraik. Állítása szerint saját áraik még az MVM viszonteladói árainál is alacsonyabbak, ellentétben más HTM szerinti árakkal.

ii. Privatizációs ár

- (105) A Dunamenti Erőmű azt állítja, hogy a HTM-jéből kifolyólag nem részesült előnyben, mivel a piaci árat fizette ki erőműveinek privatizációja során, és az értékesítési árban figyelembe vették a HTM szerinti jogait és kötelezettségeit. Vagyis a privatizációs ár részeként kifizette a HTM (és az esetleg azzal járó előny) ellenértékét.

⁽³⁰⁾ Hivatkozás történt a T-366/00. számú Scott S.A. ügyre.

iii. A piaci befektető elve

(106) A Budapesti Erőmű, az AES-Tisza Erőmű, a Mátrai Erőmű és a Csepeli Áramtermelő Kft. szerint a HTM-ek a megkötésük időpontjában fennálló piaci feltételeket tükrözik mind az MVM, mind pedig a termelők vonatkozásában. Érvelésük szerint az MVM helyzetében (azaz az ellátásbiztonság biztosítására jogilag kötelezett egyetlen vásárlóként) bármely magánszereplő úgy döntött volna, hogy megkötötte a HTM-eket. Szerintük a termelők tekintetében a HTM-ekből származó gazdasági „előny” nem haladja meg azt a szintet, amely bármely üzleti megállapodásban részt vevő fél által szokásosan elért gazdasági előnynek tekinthető. Megkötésük időpontjában az érintett ágazatban a HTM-ek megfeleltek a szokásos piaci feltételeknek. Ezenfelül a HTM-ek szokásos üzleti módszert, valamint a kockázatmegosztás és kockázatkezelés szokványos formáját képviselik.

(107) A HTM volt az egyetlen módja annak, hogy biztosítsák azon beruházásokat, amelyek megfeleltek a magyarországi villamosenergia-ágazat követelményeinek (kiváltképpen az egész rendszer korszerűsítése, a környezetvédelem és a ellátásbiztonság tekintetében). A magánbefektető elve alkalmazásának e követelmények figyelembevételéhez kellene vezetnie, e követelményeket pedig csak a HTM-ek révén lehetett teljesíteni. Az érdekelt felek felhívják a figyelmet, hogy ennek megfelelően a HTM-ek beruházási és rendelkezésre állási kötelezettséget írnak elő a villamosenergia-termelők részére.

iv. Általános gazdasági érdekű szolgáltatás

(108) A Budapesti Erőmű és a Csepeli Áramtermelő Kft. szerint a HTM-ekben félként szereplő termelők általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat végeznek. Beadványuk szerint a HTM-ek eszközként szolgálnak az MVM számára abban, hogy megfeleljen az ellátásbiztonságra vonatkozó kötelezettségének. A HTM-ek tehát biztosítanak e közüzemi szolgáltatási kötelezettség teljesítését. A Budapesti Erőmű érvei szerint úgy is lehet tekinteni, hogy tulajdonképpen a Budapesti Erőműnek kell eleget tennie a HTM által rá kiszabott közüzemi szolgáltatási kötelezettségnek. Mindkét érdekelt fél a 2003. december 16-i N 475/03 sz. állami támogatás (Írország) ügyben hozott bizottsági határozatra⁽³¹⁾ hivatkozik, amelyben a Bizottság elismerte, hogy az ellátásbiztonság biztosítása érdekében új termelői kapacitás építése általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak tekinthető.

(109) Az érdekelt felek azon a véleményen vannak, hogy az ír ügghöz hasonlóan a HTM-ek keretein belüli állami támogatás – amennyiben fennáll – teljesíti az Európai Bír-

ságnak a C-280/00. sz. ügyben (a továbbiakban: Altmark ügy) hozott ítéletében⁽³²⁾ foglalt négy konjunktív kritériumot.

(110) Először, a magyar Villamos Energia Törvényekből kitűnik, hogy az MVM-nek számos közüzemi szolgáltatási kötelezettsége volt, mint például az ellátásbiztonság legalacsonyabb költségek mellett való biztosítása, a környezetvédelem és a hatékonyság. Az MVM közüzemi szolgáltatási kötelezettségeit tehát a törvény egyértelműen meghatározza, és a HTM-ek a villamosenergia-termelőkre ruházzák ezen általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtását.

(111) Másodszor, az árakról szóló kormányrendeletek és a HTM-ek árképletei előre meghatározták az ellentételezés mértékét. Az ellentételezést tehát objektív és átlátható mutatók alapján lehet kiszámolni.

(112) Harmadszor, a HTM-ek alapján folyósított ellentételezések nem magasabbak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások költségeinél. A HTM-ek szigorúan költség-alapúak, és a haszonkulcs nem lépi túl a szokásos piaci haszonkulcsokat. Ezt – a Budapesti Erőmű érvei szerint – az biztosítja, hogy HTM-jeit nyílt és átlátható versenytárgyalási eljárást követően kötötték. Az erőműveket a legmagasabb árajánlatot tevő és a legjobb üzleti tervvel rendelkező pályázónak adták el. A versenytárgyalási eljárásból következik, hogy a HTM-ek alapján nyújtott kompenzáció nem lépheti túl a közüzemi szolgáltatási kötelezettség teljesítéséből eredő költségeket és az ésszerű haszonkulcsot.

(113) Negyedszer, a Budapesti Erőmű érvei szerint az általa kötött valamennyi HTM-et nyílt és átlátható versenytárgyalási eljárást követően kötötték, vagy a privatizációs csomag elengedhetetlen részeként, vagy pedig különállón. A Csepeli Áramszolgáltató Kft. állítása szerint az erőművet ugyan nem nyílt versenytárgyalás során választották ki, ettől függetlenül kompenzációja a költségek fedezésére és egy ésszerű haszonkulcsra korlátozódik. Az árképzési mechanizmus biztosítja a túlkompensáció elkerülését.

(114) A fenti észrevételek fényében az érdekelt felek megállapítják, hogy a HTM-ek teljesítik az Altmark-ügyben hozott ítéletben szereplő négy konjunktív kritériumot, és így azok nem minősülnek az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak.

⁽³¹⁾ HL C 34., 2004.2.7., 8. o.

⁽³²⁾ Az Európai Bíróságnak a C-280/00. sz. Altmark trans Gmbh, és Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH és Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht ügyben hozott ítélete (EBHT 2003., I-07747. o.).

(115) A Budapesti Erőmű továbbá kiemeli, hogy még ha a Bizottság úgy is ítélné meg, hogy a HTM-ek nem teljesítik az Altmark-ügyben hozott ítéletben szereplő négy konjunktív kritériumot, azokat az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdése szerint akkor is a közös piac elveivel összeegyeztethetőknek lehetne nyilvánítani. Az érdekelt fél véleménye szerint elhanyagolható az a hatás, amelyet a HTM-jei gyakorolnak a magyar villamosenergia-piac állítólagos lezárására, mivel azok a magyar villamosenergia-fogyasztásnak csupán 3 %-át fedik le. Ezen felül – technikai okok miatt – a villamosenergia-import szintjének növekedése egyébként sem volt lehetséges a HTM-ek megkötése időpontjában. Ebből adódóan HTM-jei nem lehetnek káros hatással a kereskedelemre. Észrevételeiben az érdekelt fél kiemeli a kapcsoltenergia termelésű technológiával történő távfűtés fontosságát, mely technológia megfelel az EU energia és környezetvédelmi szakpolitikai célkitűzéseinek.

(116) A Mátrai Erőmű szerint köteles volt meghatározott minimális kapacitást lekötni az MVM számára annak érdekében, hogy a belföldi szénforrások felhasználásával biztosítsa az energiaellátást a magyar piacon. Érvei szerint – a villamosenergia-irányelv⁽³³⁾ 11. cikkének (4) bekezdésével összhangban – az állami támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek kell tekinteni, amennyiben – az ellátás biztonságának érdekében – olyan villamosenergia-termelést finanszíroz, amely belföldi szén felhasználásával történik.

v. A hosszú futamidőből eredő előnyök hiánya

(117) A Csepeli Áramtermelő Kft., a Mátrai Erőmű és a Budapesti Erőmű szerint a szerződés hosszú futamideje önmagában nem tekinthető előnynek. A Csepeli Áramtermelő Kft. szerint a hosszú távú megállapodásban mindkét fél árat fizet a hosszú távú ajánlatok által jelentett biztonságért. A villamosenergia-termelők elfogadják, hogy a spot piaci árnál alacsonyabb árat kínálnak, valamint azt is, hogy a megállapodás szerinti ár kötelező a számukra, bármekkora is lenne a spot piaci ár, továbbá elfogadják azt is, hogy a megállapodás teljes futamideje alatt egyetlen társaság számára kötik le kapacitásukat. Ennek alapján úgy érvelnek, hogy a hosszú távú megállapodások mindkét fél számára kiegyensúlyozzák a gazdasági kockázatokat és lehetőségeket, és nem tekinthetők egyértelműen előnynek.

(118) A fenti érvek alapján valamennyi villamosenergia-termelő arra a következtetésre jut, hogy a HTM-ek nem nyújtanak gazdasági előnyt a számukra, és ezért nem minősülnek az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak.

Szelektivitás

(119) Az AES-Tisza Erőmű szerint a HTM-ek nem biztosítanak szelektív előnyt. Az érdekelt fél arra hivatkozik, hogy az egész villamosenergia-ágazatban léteznek hosszú távú

megállapodások, amelyeket nemcsak a termelők és az MVM, hanem az MVM és az áramszolgáltató társaságok között, a tüzelőanyag-szolgáltatók és a villamosenergia-termelők között, valamint a villamos energia importja esetében kötöttek. A termelők tekintetében az I. Villamos Energia Törvény (1994) és a 34/1995. kormányrendelet kifejezetten megköveteli a termelőktől, hogy az MVM-mel hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodást kössenek annak érdekében, hogy építési és működési engedélyt kaphassanak. Ennélfogva valamennyi termelő kötött megállapodást az MVM-mel, és csupán a megújuló energiát hasznosító és a kapcsoltenergia termelő erőművek rendelkezhetnek rövidebb távú megállapodásokkal abból kifolyólag, hogy e termelők más jogi garanciákkal rendelkeznek (például kötelező átvétel).

Állami források juttatása

(120) A Mátrai Erőmű állítása szerint a HTM-ekben csupán az ár minősülhet állami támogatásnak. A HTM-ek futamideje és a garantált átvételi mennyiség nem tekinthető állami támogatásnak, mivel még akkor sem vezetnek állami források juttatásához, ha előnyt biztosítottak volna. A harmadik fél azt a következtetést vonja le, hogy a Mátrai Erőmű renkdívíl versenyképes árai miatt (vö. a fenti i. ponttal) az ő HTM-je nem tartalmaz semmilyen állami támogatási elemet.

Az államnak betudhatóság

(121) Az AES-Tisza társaság érvelése szerint a HTM keretében megállapított árakat nem az állam, hanem a HTM-ek felei határozzák meg. Az AES-Tisza Erőmű kifogásolja az államnak való betudhatóságra vonatkozó kérdésnek az eljárás megindításáról szóló határozatban való értékelését a tekintetben, hogy a határozat az államnak való betudhatóságot csak a HTM-ek pusztá megkötése tekintetében vizsgálja, nem pedig az árrögzítés szempontjából, míg Bizottság ugyanakkor azzal érvel, hogy a versenyelőnyt az előnyös árak biztosítják. A központi árrögzítési időszak után (azaz 2004 januárját követően, a 2007. évet kivéve) az árak megállapítása az MVM és a villamosenergia-termelők közötti tárgyalások alapján történik, és azok nem tudhatók be az államnak.

A verseny torzulása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás

(122) Az AES-Tisza Erőmű, a Budapesti Erőmű és a Csepeli Erőmű vitatja a HTM-ek torzító hatását és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt esetleges befolyásukat.

(123) A fenti felek először is azt állítják, hogy ezt a kritériumot is a HTM-ek megkötésének időpontjában kellene vizsgálni. Abban az időben Magyarország nem volt tagja az EU-nak, és a villamosenergia-piac liberalizációjára még nem került sor. Következésképpen úgy érvelnek, hogy a HTM-ek értelemszerűen nem torzíthatták a közös piaci versenyt.

⁽³³⁾ 2003/54/EK irányelv.

- (124) Másodszor, véleményük szerint a tagállamok közötti versenyt és kereskedelmet a HTM-eken kívül egyéb tényezők befolyásolják. Nevezetesen Magyarország határkeresztező kapacitása lenne az a fő tényező, amely hatással lehet Magyarország és más országok közötti kereskedelemre. E határkeresztező kapacitások maximálisan ki vannak használva. A villamosenergia-kereskedelem tehát nyilvánvalóan Magyarország korlátozott határkeresztező kapacitása, nem pedig a HTM-ek miatt korlátozódik. Az érvek szerint a jogszabályok képezik a másik tényezőt, amely a tagállamok közti kereskedelmet befolyásolja. A magyar jogszabályok alapján a magyar villamosenergia-termelők egyébként sem jogosultak a villamos energiát közvetlenül értékesíteni külföldre.
- (125) A Csepeli Erőmű állítása szerint HTM-je nem gyakorolhat tényleges hatást a tagállamok közötti kereskedelemre, mivel csak Magyarországon értékesít villamos energiát.
- (126) További állítása szerint a magyar villamosenergia-piac az európai uniós kötelezettségekkel összhangban fokozatosan megnyílt a verseny előtt. A fogyasztók jelentős hányada nagyon hamar váltott a szabadpiaci szegmensre. Az észrevételek szerint azok az okok, amelyek meggátolhatják az új szereplőket abban, hogy belépjenek a magyar villamosenergia-piacra, illetve hogy bővítsék jelenlétüket a piacon, nem a HTM-ekhez, hanem a megtérülések kiszámíthatatlanságához kapcsolódnak. A Csepeli Erőmű érvelése szerint az elmúlt években csak akkor épültek Magyarországon erőművek, amikor az állam biztosította a stabilitást és a projektek megtérülésének kiszámíthatóságát hosszú távú megállapodások vagy kötelező átvétel formájában, illetve amikor az új kapacitások felhasználását a vertikálisan integrált elosztási tevékenység által támasztott kereslet garantálta. Mindenesetre a fennálló HTM-ek nem minősülnek olyan tényezőnek, amely visszatartja az új belépőket.
- (127) A további érvek szerint Magyarországon nincs piaci kereslet a további kapacításra. Ezt bizonyítaná az a tény, hogy az MVM villamosenergia-árverésein az értékesítésre kínált kapacitások jelentős hányada nem kelt el.

5.3. Alkalmazandóság a csatlakozást követően

- (128) Ezen észrevételeket a Budapesti Erőmű nyújtotta be.
- (129) A Budapesti Erőmű érvelése alapján a HTM-ek nem tekinthetők a Csatlakozási Okmány IV. melléklete (3) fejezete 1. pontjának c) alpontja szerinti, „a csatlakozás időpontja után is alkalmazandó” intézkedésnek.
- (130) Az érdekelt fél úgy érvel, hogy az európai uniós csatlakozást megelőzően jogszerűen létrehozott támogatási intézkedéseket a csatlakozást követően a Bizottság nem vizsgálhatja felül. Ez összhangban áll a visszaható hatályú

szabályozás tilalmának általános alapelvével. Mivel a közösségi állami támogatási szabályok csak a csatlakozás időpontjától alkalmazandók, ezért csak az azt követően további kedvezményt biztosító támogatási intézkedéseket lehet a csatlakozást követően is alkalmazandó intézkedésnek tekinteni. Érvelésük szerint a HTM-ek a csatlakozást követően nem hoztak létre további előnyt, mivel az árképletüket azt megelőzően határozták meg, és ennek megfelelően a csatlakozást megelőzően teljes mértékben ismert volt az állam pénzügyi elkötelezettsége.

5.4. Létező támogatás

- (131) Ezen érvet a Budapesti, a Csepeli, az AES-Tisza és a Mátrai erőművek, valamint a [...] Bank nyújtották be.
- (132) Az érdekelt felek úgy érvelnek, hogy még ha el is fogadjuk, hogy a HTM-ek az EK-Szerződés 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek, a Csatlakozási Okmány IV. melléklete (3) fejezete 1. pontjának c) alpontja értelmében akkor is létező támogatásnak tekintendők. Azon a véleményen vannak, hogy a Bizottság nem emelt kifogást az intézkedés ellen a Csatlakozási Okmány által előírt 3 hónapos időszakon belül. A magyar hatóságok 2004. március 31-én jelentették be az intézkedést, és – bizonyos információcserét követően – a Bizottság nem reagált Magyarország 2004. október 19-én kelt levelére a 3 hónapos időszakon belül, kizárva ezzel, hogy az intézkedés „új támogatásnak” minősüljön.
- (133) A Budapesti Erőmű úgy véli továbbá, hogy a csatlakozás előtt odaítélt és a csatlakozás után is fennálló támogatás „új támogatásnak” vagy „létező támogatásnak” minősítését nem lehet kizárólag a Csatlakozási Okmány IV. mellékletében rögzítettekre alapozni. A Budapesti Erőmű szerint, ha egy támogatás nem minősül a Csatlakozási Okmány IV. melléklete alapján létező támogatásnak, azt még a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának ii.–v. alpontja fényében is meg kell vizsgálni.
- (134) Kiemeli, hogy a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja alkalmazandó a HTM-ekre, ezért ezek „létező támogatásnak” minősülnek. Véleménye szerint a 659/1999/EK tanácsi rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának utolsó mondata három okból nem alkalmazható a HTM-ekre.
- (135) Először is az Alzetta Mauro ügyben ⁽³⁴⁾ a Bíróság megállapította, hogy egy kezdetben a verseny előtt zárt, liberalizáció előtti piacon nyújtott támogatást a liberalizáció után létező támogatásnak kell tekinteni. Az érdekelt fél szerint ezen ítélet közvetlenül az EK-Szerződés 88. cikke (1) bekezdésének értelmezésén alapul, és ennél fogva a jogi hierarchia rendjének megfelelően elsőbbséget élvez a 659/1999/EK rendelet előírásaival szemben.

⁽³⁴⁾ Az Elsőfokú Bíróságnak a T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 és a T-23/98 sz. egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítélete.

(136) Másodszor, tekintettel arra, hogy a 659/1999/EK rendelet még egyébként sem volt hatályos a villamosenergia-piacnak a 96/92/EK irányelv alapján történő liberalizációja, illetőleg a HTM-ek aláírása idején, nem a 659/1999/EK tanácsi rendelet, hanem az Alzetta Mauro ügy ítéletében rögzített szabályok alkalmazandók.

(137) Harmadszor, a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjában szereplő különféle kategóriák meghatározásának összehasonlításából az következik, hogy az 1. cikk b) pontjának v. alpontja csak az állami támogatási programokat érinti, ugyanis az egyedi támogatást nem említi kifejezetten.

(138) Az AES-Tisza Erőmű ezzel szemben azzal érvel, hogy ha a HTM-ek új támogatásnak minősülnek, akkor az ilyen jellegű meghatározást a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjára kell alapozni.

5.5. A Bizottság nem helyezheti hatályon kívül az érvényesen megkötött magánjogi megállapodásokat („pacta sunt servanda”) – Jogbizonytalanság

(139) Ezen érveket a Budapesti és az AES-Tisza erőművek, valamint a [...] Bank nyújtották be.

(140) A felek hangsúlyozzák, hogy jóhiszeműen írták alá a HTM-eket, a HTM-ek megkötésekor fennálló piaci körülmények között. Fontos beruházási kötelezettségeket fogadtak el, amelyeket hitelintézetek támogattak finanszírozási megállapodásokon keresztül. Nézeteik szerint a Bizottság vizsgálata jelentős jogbizonytalansághoz vezet, amit javasolt elkerülni. Az AES-Tisza Erőmű Kft. megkérdőjelezi a Bizottság azon jogát, hogy az állami támogatásokra vonatkozó szabályok, valamint szélesebb értelemben az EK-Szerződés versenypolitikai szabályai alapján megszüntessen érvényesen megkötött kereskedelmi megállapodásokat ⁽³⁵⁾.

5.6. Arányosság

(141) Az AES-Tisza Erőmű Kft. kétségét fejezte ki a HTM-ek Bizottság által előírt megszüntetésének arányosságát illetően, és utal a megállapodások újratárgyalásának lehetőségére.

5.7. A HTM-ek közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó megjegyzések

(142) A Csepel és az AES-Tisza erőművek azon álláspontjukat ismertetik, miszerint a HTM-ek nem kompenzációs rendszernek készültek, ezért nem helyénvaló azokat a Módszertanhoz hasonlítani. Megkötésük idején a HTM-eket nem is hozhatták létre átállási költség-kompenzációs céllal, mivel Módszertan akkor még nem is létezett. Az erőművek véleménye szerint a Módszertan csak olyan helyzetben alkalmazható, ahol a HTM-ek előzőleg megszüntek.

(143) Ezzel szemben a [...] Bank a Csepel HTM tekintetében úgy érvel, hogy a HTM keretében fizetett ellenszolgáltatás

valójában az Módszertan szerint támogatható költségek (azaz fix költségek, változó költségek és egy ésszerű haszonkulcs) fedezésére korlátozódik. Az érvelés szerint a Csepel HTM nem tartalmaz a támogatható átállási költségeket meghaladó kompenzációt.

(144) A Csepeli Erőmű azt állítja továbbá, hogy a HTM-ek megfelelnek az EK-Szerződés 87. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, mivel jelentős mértékben hozzájárulnak a magyarországi villamosenergia-ellátás biztonságához, szélesebb értelemben pedig a magyar gazdaság fejlődéséhez.

(145) Az AES-Tisza Erőmű (részletesebb indoklás nélkül) azt állítja, hogy a HTM-eket a 87. cikk (3) bekezdés (a) pontja szerinti régióban végrehajtott beruházás biztosítékának kell tekinteni.

(146) Ezenfelül az AES-Tisza Erőmű kifogásolja, hogy az eljárás megindításáról szóló határozat nem világos az alkalmazandó „benchmark” piaci ár, a „veszteséges beruházás” fogalma, valamint a Bizottság által a közös piaccal való összeegyeztethetőség értékeléséhez figyelembe vett gazdasági hipotézisek és időpontok tekintetében.

6. MAGYARORSZÁG VÁLASZA AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEIRE

(147) A Csepeli Erőmű észrevételeire reagálva Magyarország megjegyezte, hogy az észrevételekben sugallattal ellentétben a Csepeli Erőmű HTM-je is tartalmaz garántált átvétel alá eső minimum-mennyiséget.

(148) A Dunamenti Erőmű érvelésével kapcsolatban, amely szerint a Dunamenti Erőmű még akkor sem tagadhatja meg az MVM által diktált feltételek szerinti energiatermelést, ha az a szabadpiaci értékesítései rovására megy, a magyar hatóságok kiemelik, hogy az MVM 2006-ban 4 F-blokkra vonatkozóan kezdeményezte azok HTM alól való kivonását, mely blokkok következképpen közvetlenül versenyezhetek volna a rendszerszintű szolgáltatások piacán. A Dunamenti Erőmű azonban elutasította ezt a lehetőséget.

(149) Az AES-Tisza Erőmű észrevételeivel kapcsolatban, amelyek szerint a HTM-mel nem rendelkező termelők elsősorban akkor ruháztak be, ha garántált átvétel alá estek, a magyar hatóságok közlik, hogy jelentős erőművek és erőműblokkok értékesítenek villamos energiát a szabad piacon HTM és garántált átvétel nélkül (például a Dunamenti G1 blokk, a Vértesi Erőmű, a Mátrai Erőmű I-II. blokkjai).

(150) Magyarország azt is hangsúlyozza, hogy az AES-Tisza Erőmű által bemutatottakkal ellentétben az MVM tárgyalási pozíciója is korlátozott a HTM-ekben foglalt rendelkezések (árképzési képletek és garántált átvételi mennyiségek) miatt.

⁽³⁵⁾ A levelet 2006. december 19-én iktatták.

7. A BIZOTTSÁG ÉRTÉKELÉSE

7.1. Jogellenes támogatás

- (151) A HTM-ekben foglalt támogatást a magyar hatóságok nem jelentették be a Bizottságnak az állami támogatások eljárási szabályaival összhangban, így e támogatás jogellenes támogatásnak minősül.

7.2. A HTM-ek egyedi értékelésére vonatkozó általános észrevételek

- (152) Észrevételeikben egyes érdekelt felek és a magyar hatóságok a HTM-ek egyedi értékelését javasolták, tekintettel az azok konkrét szerződési feltételeiben fennálló különbségekre.
- (153) E határozat kiterjed minden olyan HTM-re, amely az MVM és az erőművek között jött létre, és Magyarország uniós csatlakozásának időpontjában hatályban volt (vö. (44) és (45) preambulumbekzdés). A Bizottság véleménye szerint a HTM-ek vezérlő elvei olyan hasonlóságokat mutatnak, amelyek egy állami támogatásra vonatkozó eljárásban indokolják együttes értékelésüket. Amint az az alábbiakban bemutatásra kerül, a Bizottság úgy véli, hogy a HTM-ekből eredő legfőbb előny valamennyi vizsgált HTM-nek közös jellemzője, valamint hogy az 1995–2001 közötti időszakban a megkötésükre vonatkozó döntés ugyanazon szakpolitikai célkitűzéseket követte és azonos jellegű megoldást kínált. Konkrétan a HTM-ek mindegyike az eszközök élettartamának jelentős részét lefedő időtartamra vételi kötelezettséget ír elő az MVM számára a lekötött kapacitások és a garantált átvételi mennyiség vonatkozásában, olyan árképzési mechanizmust alkalmazva, amely lehetővé teszi a termelők számára fix és változó költségeik fedezését. Ezenfelül az állami támogatás fennállásának további feltételei is olyan hasonlóságokat mutatnak, amelyek indokolják együttes értékelésüket. Szelektivitásuk azonos alapelven nyugszik, azon kérdés megválaszolásához, hogy a HTM-ek állami források juttatásához vezettek-e, nagyrészt ugyanazon értékelést kell elvégezni, továbbá a versenyre és a kereskedelemre gyakorolt hatásuk vizsgálata is ugyanazon gazdasági értékelést követi és figyelembe veszi a többi HTM létezését is a magyar piacon. Ezért a Bizottság úgy véli, annak érdekében, hogy a magyar energiatermelési piac valóságát hűen tükrözze, a jelen állami támogatási határozatnak a HTM-eket egyetlen eljárást lezáró határozattal, együttesen kell értékelnie.

- (154) Ez az átfogó megközelítés mindazonáltal nem akadályozza meg a Bizottságot abban, hogy figyelembe vegye a szóban forgó HTM-ek között ténylegesen meglévő különbségeket. Ezért e határozat megállapítja a HTM-ek közötti különbségeket, amennyiben azok relevánsak e határozat alkalmazása szempontjából.

7.3. Állami támogatás fennállása az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint

- (155) Az alábbiakban a Bizottság megvizsgálja az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatás fennállásának mind a négy konjunktív kritériumát: az állami források igénybevételét, a gazdasági előny meglétét, az előny szelektív voltát és a kereskedelemre gyakorolt hatást.

Az értékelés megfelelő időpontja

- (156) Az érdekelt felek észrevételeikben (több értékelési kritérium kapcsán) úgy érveltek, hogy a Bizottságnak kizárólag a HTM aláírásakor fennálló helyzetet kellene figyelembe vennie, majd ezen elemzés eredményét kellene kiterjesztenie a HTM-ek teljes futamidejére. A Budapesti Erőmű ezzel kapcsolatban a jogellenes állami támogatás értékelésére alkalmazandó szabályok meghatározásáról szóló bizottsági közleményre ⁽³⁶⁾ hivatkozik.
- (157) Az értékelés megfelelő időpontjának megállapításához a Bizottságnak először figyelembe kell vennie Magyarország Csatlakozási Okmányát, az Eljárási Rendeletet, valamint a Bíróság ítélezési gyakorlatát.
- (158) A Csatlakozási Okmány IV. mellékletének vonatkozó része a következőképpen rendelkezik:

„IV. MELLÉKLET

A csatlakozási okmány 22. cikkében hivatkozott lista

(...)

3. Versenypolitika

- A csatlakozást követően, az új tagállamokban a csatlakozás időpontja előtt hatályba léptetett és ezt követően is alkalmazandó alább felsorolt támogatási programok és egyedi támogatások az EK-Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése szerinti létező támogatásnak minősülnek:
 - az 1994. december 10-e előtt hatályba léptetett támogatások;
 - az e melléklet függelékében felsorolt támogatások;
 - azok a támogatások, amelyeket a csatlakozás időpontja előtt az új tagállam állami támogatásokat ellenőrző hatósága megvizsgált és a közösségi vívmányokkal összeegyeztethetőnek talált, és amelyekkel kapcsolatban a Bizottság a (2) bekezdésben meghatározott eljárás során úgy találta, hogy nem merül fel komoly kétség a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően.

Minden olyan, a csatlakozás időpontja után is alkalmazandó intézkedést, amely állami támogatásnak minősül és nem felel meg a fenti feltételeknek, a csatlakozástól az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének alkalmazása során új támogatásnak kell tekinteni.

⁽³⁶⁾ HL C 119., 2002.5.22., 22. o.

A fenti rendelkezéseket a közlekedési ágazatnak, valamint az EK-Szerződés I. mellékletében felsorolt termékek – kivéve a halászati termékek, illetve az ezekből származó termékek – előállításával, feldolgozásával vagy forgalmazásával kapcsolatos tevékenységekre nyújtott támogatásokra nem kell alkalmazni.

A fenti rendelkezések szintén nem érintik a versenypolitikára vonatkozó, ezen okmányban foglalt átmeneti rendelkezéseket.”

- (159) Az Eljárási Rendelet 1. cikkének vonatkozó része a következőképpen rendelkezik:

„b) a »létező támogatás«

i.–iv. [...]

v. olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá. Egyes intézkedéseknek egy tevékenység közösségi jog általi liberalizálását követő támogatássá válása során az ilyen intézkedések a liberalizációra megállapított időpontot követően már nem minősülnek támogatásnak;

c) az „új támogatás” olyan támogatás, azaz támogatási program és egyedi támogatás, amely nem létező támogatás, beleértve a létező támogatások módosítását is”.

- (160) Fenti rendelkezésekből következik, hogy olyan intézkedések, amelyek nyújtásuk időpontjában nem minősültek állami támogatásnak, bizonyos körülmények között az EK-Szerződés 87. cikke szerinti állami támogatássá válhatnak. E szempontból lényegtelen, hogy az állami támogatássá váló intézkedés besorolása létező vagy új állami támogatás-e.

- (161) Bár igaz, hogy a Bizottságnak értékelnie kell az intézkedés hatálybalépésekor jellemző helyzetet, amikor egy adott esetben az állami támogatás fennállását vizsgálja, ez nem jelenti azt, hogy az állami támogatás definíciójában szereplő négy kritérium értékelését minden körülmények között kizárólag a támogatás odaítélésének időpontjára kell korlátozni.

- (162) Az Eljárási Rendelet 1. cikke b) bekezdésének v. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy vannak olyan rendkívüli körülmények, mint például a közös piac fejlődése vagy valamely ágazat liberalizációja, amelyek során a gazdaság

egy vagy több ágazatában számottevő gazdasági és jogi változások mennek végbe, és amely körülmények között – e változások következtében – olyan intézkedések is az állami támogatások ellenőrzési körébe kerülhetnek, amelyek eredetileg nem tartoztak az EK-Szerződés 87. cikkének hatálya alá. Ha például a gazdaság egy ágazatának liberalizációja során megtartanánk mindazokat az intézkedéseket, amelyek odaítélésük időpontjában – a jelentős mértékben eltérő piaci feltételek következtében – nem minősültek állami támogatásnak, ám a liberalizáció időpontjától kezdve teljesítik az állami támogatások valamennyi feltételét, ezzel de facto meghosszabbítanánk a versenyhelyzet előtti piaci körülmények legnagyobb részét. Ez pedig ellentétes lenne azzal a szándékkal, hogy valamely piacon megszűnjön a verseny nélküli helyzet, vagyis a tagállamok azon döntésével, hogy az adott ágazatot liberalizálják. Azon speciális rendelkezéseknek, melyek alapján valamely intézkedés állami támogatássá válhat, éppen az a célja, hogy ne maradjon fenn olyan intézkedés, amely ugyan nem minősült állami támogatásnak a korábbi gazdasági és jogi körülmények között, ám ütközik az újonnan bevezetett piaci feltételek szereplőinek érdekeivel⁽³⁷⁾.

- (163) Azt a kérdést, hogy az adott állami támogatás létező vagy új támogatás-e a Bizottságnak külön, az állami támogatás fennállásának megállapítását követően kell értékelnie.

- (164) Magyarország gazdasága drasztikus változáson ment keresztül a kilencvenes években. Az ország az Európai Unióhoz való csatlakozás mellett döntött és 2004. május 1-jén annak teljes jogú tagállamává vált. Magyarország pontosan tisztában volt azon kötelezettségével, hogy meglévő intézkedéseit összhangba hozza azon belső piac versenypolitikai szabályaival, amelyhez csatlakozni kíván, mivel az általa 1991-ben aláírt Európa-megállapodás⁽³⁸⁾ kifejezetten említette e kötelezettséget.

- (165) Azzal, hogy csatlakozott az Európai Unióhoz, Magyarország az energia liberalizált belső piacához is csatlakozott. A Csatlakozási Okmány nem rendelkezik a magyar energiapiac tekintetében a versenypolitikai szabályok alóli kivételekről. A fenti érvelés alapján a Bizottság – az érintett felek megjegyzéseivel szemben – úgy véli, hogy a HTM-ek, amelyeket (amint azt az érdekelt felek is elismerik) jelentős mértékben eltérő gazdasági körülmények között, az energia liberalizált belső piacához való csatlakozás előtt kötöttek meg, állami támogatássá válhatnak az új gazdasági és jogi körülmények között. E támogatás fennállásának megállapítása érdekében az állami támogatás meglétének négy kritériumát az új gazdasági és jogi körülmények között kell értékelni.

⁽³⁷⁾ Az Elsőfokú Bíróság 2000. június 15-én, az Alzetta Mauro ügyben hozott ítélete, amelyre a Budapesti Erőmű hivatkozik, valójában ugyancsak megerősíti, hogy az intézkedést értékelni kell a liberalizáció utáni új piaci körülmények között, ha felismerik, hogy az intézkedés, amely nem minősült állami támogatásnak a liberalizáció előtt, (létező vagy új) állami támogatássá válik.

⁽³⁸⁾ Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Magyar Köztársaság közötti társulást létrehozó Európa-megállapodást 1991. december 16-án írták alá.

- (166) Az értékelés szempontjából releváns időpont kérdését a Csatlakozási Okmány fényében kell tovább vizsgálni. Szemben valamennyi korábbi csatlakozással, a tagállamok beleegyeztek, hogy a Csatlakozási Okmányt különös rendelkezésekkel egészítik ki, amelyek értelmében valamennyi, a csatlakozást követően alkalmazandó és 1994. december 10. után megkötött támogatási intézkedést a csatlakozás előtt be kellett jelenteni a Bizottságnak, amely a közösségi vívmányok (acquis communautaire) alapján felülvizsgálja azokat.
- (167) Az EU-hoz 2004. május 1-jén csatlakozott országok túlnyomó többségében történelmi okokból erős hagyománya volt az állami intervenciónak. Akadhatnak azonban olyan intézkedések, amelyek a csatlakozás előtt – az akkor uralkodó, jelentősen eltérő piaci feltételek miatt – nem feleltek meg az állami támogatás négy kritériumának, azonban a csatlakozás utáni új jogi és gazdasági feltételek mellett már valamennyi kritériumot teljesítik.
- (168) A Csatlakozási Okmány vonatkozó cikkeinek célja a torzítatlan verseny biztosítása a belső piacon a szerződés hatálybalépését követő időszakra. Következésképpen a Csatlakozási Okmány vonatkozó cikkei arra irányulnak, hogy a csatlakozást követően ne torzítsák a közös piaci versenyt összeegyeztethetetlen állami támogatási intézkedések. E tekintetben irreleváns, hogy a kilencvenes években, az intézkedés elfogadásakor az teljesítette-e az állami támogatások feltételeit vagy sem. Következésképpen a támogatás fennállása kritériumainak értékelése szempontjából releváns időszak a Magyarország EU-hoz, és ezzel a liberalizált belső energiapiachoz való csatlakozását követő időszak.
- (169) Minden más megközelítés olyan helyzetet eredményezne, amelyben a csatlakozást és a liberalizációt megelőző időszak (amely a legtöbb új tagállam esetében a kommunista rezsimet követő átmeneti időszaknak felel meg) gazdasági viszonyai jóval az ország Európai Unióhoz való csatlakozását követően is fennmaradhatnak. Így azokat az intézkedéseket, amelyek a csatlakozás előtt nem minősültek állami támogatásnak, a tagállam fenntarthatná, sőt tetszés szerint meghosszabbíthatná még akkor is, ha azok a csatlakozást követően fennálló feltételek mellett már állami támogatásnak minősülnének, tekintettel arra, hogy ezen intézkedések nem esnének a Bizottság állami támogatásokra vonatkozó ellenőrzési hatáskörébe.
- (170) Az érdekelt felek ezirányú észrevételei pontosan erre irányulnak. Az érintett feleknek az értékelés megfelelő időpontjára vonatkozó valamennyi érvelésének célja annak alátámasztása, hogy a jelen állami támogatási eljárás keretében a HTM-ek gazdasági és jogi értékelésének kizárólag a HTM-ek megkötésének időpontjában (azaz 1995 és 2001 között) fennálló körülményeken kell alapulnia, és e jogi és gazdasági körülmények alapján arra a következtetésre kellene jutnia, hogy a HTM-ek nem minősülnek állami támogatásnak. Az érdekelt felek azt állítják, hogy a piacgazdasági szereplő tesztjét, valamint a verseny torzítására és a kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó kritériumokat a kilencvenes évek közepének gazdasági kontextusában kell elemezni, hogy a Bizottságnak figyelembe kell vennie az MVM akkori kötelezettségét (ellátásbiztonság biztosítása), és az energiaágazat akkoriban uralkodó modelljét (egyvásárlós modell, stb.). Véleményük szerint az e körülmények alapján hozott értékelés eredménye marad irányadó a HTM-ek lejáratának napjáig (ez a leghosszabb szerződés esetében 2024), függetlenül olyan változásoktól, mint Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz és az energiapiac azt követő kötelező liberalizálása.
- (171) A Bizottság nem ért egyet ezzel az érveléssel. A Bizottság véleménye szerint a Csatlakozási Okmány vonatkozó cikkeinek célja éppen az ilyen helyzetek elkerülése azáltal, hogy előírják az állami támogatásokra vonatkozó szabályoknak a gazdasági szereplőkre történő azonnali alkalmazását. A Csatlakozási Okmány bizonyos gazdasági ágazatok esetében kivételeket biztosít (vö. a közlekedésre vonatkozó rendelkezések), a villamos energia piacának szereplőire vonatkozóan azonban semmiféle kivétel nem szerepel a szerződésben. Ezért a közösségi vívmányok, ideértve a 96/92/EK irányelvet, a csatlakozás időpontjától haladéktalanul alkalmazandók a magyar villamosenergia-piac valamennyi szerződéses viszonyára.
- (172) A HTM-ek értékelése során ezért a Bizottság abból indul ki, hogy az EU liberalizált belső energiapiacához csatlakozva Magyarország elfogadta, hogy ezen piacgazdaság elveit alkalmazza a magyarországi energiapiac valamennyi szereplőjére, beleértve valamennyi kereskedelmi viszonyt.
- (173) Ezért a Bizottság az alábbiakban azt vizsgálja meg, hogy az eljárás tárgyát képező intézkedés Magyarország uniós csatlakozásának napjától kezdve teljesíti-e az állami támogatás meglétének valamennyi kritériumát.

Előny

- (174) Az előny fennállására vonatkozó vizsgálat bevezetéseként érdemes említést tenni arról, hogy a legtöbb villamosenergia-termelő elismerte az észrevételeiben, hogy a HTM-ek által kínált garanciák nélkül nem ruházott volna be ezekben az erőművekbe. A [...] Erőmű Rt. az észrevételeiben azzal érvel, hogy „[a] HTM a bankok számára egy fontos tényező a befektetés finanszírozásának hajlandósága és a működési költségek folyamatos előfinanszírozása tekintetében. [...]”... a [...] bekérte a konzorciumnak [azaz a bankoknak] a HTM-ek módosításával kapcsolatos állásfoglalását [...]”-én, de a bankok mind a lekötött teljesítmény csökkentéséhez, mind a garantált átvétel mennyiségének csökkentéséhez való hozzájárulás megadásától elzárkóztak ⁽³⁹⁾.

⁽³⁹⁾ A termelő észrevételeinek 3. pontjából származó idézet.

- (175) Ezzel kapcsolatban a [...] (a Csepeli Áramtermelő Kft.-nek közel [...] kölcsönt folyósító tizenkét bank képviselőjeként) azt állítja, hogy „[a] bankok álláspontja szerint a HTM azon egymáshoz szorosan kapcsolódó üzleti megállapodások része, melyek biztosítékát képezték és képezik ma is a projekt piaci feltételekkel történő finanszírozását szolgáló hitelmegállapodásnak. Vagyis a HTM-ek bármilyen módosítása automatikusan a bankokat is érintené, és mivel az utóbbiaknak pénzügyi érdekeik védelmére megfelelő szerződéses mechanizmusok állnak rendelkezésre, így következképp a Csepel II. projekt egészét veszélybe sodorná.”
- (176) A [...] (az AES-Tisza Erőmű Kft.-nek közel [...])-t folyósító kilenc bank képviselőjeként) azt állítja, hogy „[a] finanszírozás legfőképpen a HTM, illetve a többi vonatkozó projektdokumentum (pl.: a tüzelőanyag ellátási megállapodás) létén alapult. [...] A HTM-ek stabilitást biztosítanak (az értékesített villamos energia mennyiségével és árával kapcsolatos) keresleti kockázattal szemben.” „A kereslet stabilitása az a meghatározó tényező [...] amely a szükséges biztonságot nyújtja a bankoknak egy kialakulatlan piacon való hosszú távú finanszírozás biztosítása esetén.”
- (177) Az előny fennállására vonatkozó vizsgálat érdekében a Bizottság előzetesen azt elemezte, hogy milyen érvelést kell követnie ezen vizsgálat során. A (180)–(190) preambulumbeközlésben felvázolt előzetes elemzés eredményeként a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy az előny fennállásának megállapítása érdekében azt kell megvizsgálni, hogy Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor fennálló piaci körülmények között egy átlagos piaci szereplő a HTM-ekben foglalthoz hasonló garanciát adott volna-e a termelőknek, vagyis olyat, amely alapján az MVM 15–27 éves – az érintett berendezések szokásos várható üzemeltetési vagy amortizációs idejének megfelelő – időszak során köteles a HTM-ben lekötött kapacitást (amely megfelel az erőmű rendelkezésére álló kapacitása egészének vagy legnagyobb részének), illetve garantált minimális mennyiségű megtermelt villamos energiát az erőmű állandó és változó költségeit (a tüzelőanyag-költségeket is beleértve) fedező áron megvásárolni⁽⁴⁰⁾.
- (178) A Bizottság második lépésben erre a kérdésre keresett választ az európai villamosenergia-piacok szokásos üzleti gyakorlatainak fényében.
- (179) Végül a Bizottság röviden értékelte a HTM-eknek a piacra gyakorolt hatását a Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását követő időszakban. Bár ez utóbbi elemzés nem szükséges annak megállapításához, hogy a HTM-ek nyújtanak-e gazdasági előnyt, mégis érdemes elvégezni az érdekelt felek által benyújtott egyes észrevételek megfelelő vizsgálatát érdekében.
1. *Előzetes elemzés: az előny fennállásának értékelése érdekében követendő érvelés*
- (180) Az eljárás folyamán benyújtott észrevételeikben a harmadik felek azoknak a körülményeknek az alapján

elemezték az előny fennállását, amelyek között a kilencvenes évek közepén sor került a HTM-ek aláírására. Lényegében arra a következtetésre jutottak, hogy az említett időszakban és a villamosenergia-termelő társaságok privatizációja során egy átlagos piaci szereplő a HTM-ekben szereplőkhöz hasonló garanciát nyújtott volna a termelőknek annak érdekében, hogy ösztönözze a befektetőket, és ennek révén biztosítsa a magyarországi ellátásbiztonságot.

- (181) A Bizottság megvizsgálta e megközelítés megalapozottságát, és arra a következtetésre jutott, hogy az két okból nem megfelelő. Először is nem a vizsgált intézkedés tényleges kedvezményezettjeit veszi figyelembe. Másodsorban, e megközelítés nem megfelelő időszakot vesz tekintetbe az előny fennállásának értékelése szempontjából.

A potenciális előny kedvezményezettjei

- (182) A Dunamenti Erőmű Rt. azt állítja, hogy a HTM-jéből kifolyólag nem részesült előnyben, mivel a piaci árát fizette ki erőműveinek privatizációja során, és az értékesítési árban figyelembe vették a HTM szerinti jogait és kötelezettségeit. Vagyis amennyiben a HTM előnyhöz juttatta volna is, annak ellenértékét kifizette a privatizációs ár részeként.
- (183) A Bizottság úgy véli, hogy ezek az érvek a jelen esetben nem helytállóak. A jelen eljárás tárgyát képező támogatás kedvezményezettjei a privatizált erőművek (már amelyeknél sor került privatizációra) és nem pedig azok részvényesei. Az erőművek privatizációja tulajdonosi részesedésszerzés formájában történt meg.
- (184) A Bíróság már vizsgálta azt a kérdést, hogy milyen módon befolyásolja a társaságnak jogellenesen nyújtott támogatás fennállását és a kedvezményezett személyét a tulajdonosi viszonyokban részesedésszerzés eredményeként bekövetkezett változás. A Bíróság ítélete szerint az ilyen jogellenesen odaítélt támogatás a tulajdonosi viszonyokban bekövetkezett változástól függetlenül az eredetileg kedvezményezett társaság javára továbbra is fennáll⁽⁴¹⁾. Az üzletrészek piaci áron történő átruházása csak azt biztosítja, hogy maga a részesedést szerző nem kap állami támogatást. Ez azonban független attól, hogy a kedvezményezett erőmű tevékenysége részesül-e gazdasági előnyben.
- (185) A jelen eljárásban vizsgált támogatás kedvezményezettjei az erőműveket üzemeltető magyar társaságok, amelyek a HTM-eket aláírták, nem pedig ezen erőművi társaságok tagjai (részvényesei). Ráadásul az erőművek tulajdonosi viszonyaiban bekövetkezett változásra azon időpontot megelőzően került sor, amelyben az állami támogatás

⁽⁴⁰⁾ Függetlenül attól, hogy ez az ár a HTM-ek ármechanizmusán vagy árrendeleteken alapul, tekintettel arra, hogy mindkét árszabályozás hasonló elveken alapul.

⁽⁴¹⁾ A C-328/99. és a C-399/00. sz. Olaszország és a SIM 2 Multimédia kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2003., I-4035. o., 83. pont).

fennállását vizsgáljuk, és az erőműveket üzemeltető társaságoknak nyújtott állami támogatás fennállására vonatkozó vizsgálat szempontjából e változás irreleváns. A HTM-eket aláíró társaságok tehát – tulajdonosi viszonyaitól függetlenül – részesültek a HTM-ekben foglalt előnyökben.

Az előny fennállásának értékelésekor tekintetbe veendő időszak

- (186) A Bizottság tisztában van azzal, hogy a kilencvenes évek magyarországi piaci körülményei között a HTM-ek vezérelve, azaz a befektetés megtérülésének garanciája volt az alapvető feltétele annak, hogy a szükséges beruházások megvalósulhassanak.
- (187) Az a tény, hogy a villamosenergia-termelő ágazat jellemzői és Magyarország akkori politikai és gazdasági helyzete miatt közérdekből szükség volt az állami beavatkozásra, és hogy a legjobb megoldásnak a HTM-ek számos termelőnek történő odaítélése tűnt, semmiféleképp nem mond ellent annak a ténynek, hogy a HTM-ek előnyt biztosítanak a termelőknek.
- (188) A legtöbb termelő azt állítja, hogy a HTM-ek nem juttatják előnyhöz őket, mert megfelelnek az MVM, illetve a termelők helyzetében lévő bármely piacgazdasági szereplő rendes piaci viselkedésének. Azzal érvelnek, hogy az MVM (azaz az ellátásbiztonság biztosítására jogilag kötelezett egyetlen vásárló) helyzetében lévő bármely magánszereplő úgy döntött volna, hogy megkötí a HTM-eket, valamint hogy az azokból származó gazdasági előny nem haladja meg azt a szintet, amelyet a kilencvenes évek kialakulatlan magyarországi piaci körülményei között a felek szokásosan elérhettek. Ezenfelül a működési engedély megszerzése érdekében a termelők jogilag kötelesek voltak megállapodást kötni az MVM-mel. A termelők azt hangsúlyozzák, hogy a magánbefektető elve alapján a Bizottságnak figyelembe kellene vennie a HTM-ek megkötésekor fennálló jogi követelményeket és gazdasági realitást.
- (189) A Bizottság az érdekelt felek magánbefektető elvvel kapcsolatos érvelése tekintetében a jelen határozat azon preambulumbekézdéseire hivatkozik, amelyek meghatározzák, hogy mely időszakot kell figyelembe venni a HTM-ekkel nyújtott állami támogatás fennállásának értékelésekor. A Bizottság ismételten rá kíván mutatni, hogy nem szándékozik kétségbe vonni, hogy a HTM-ek megkötésének időpontjában fennálló körülmények között szükség volt e szerződések megkötésére. Amint azonban a jelen határozat a fentiekben kifejti, ez semmiképpen sem jelenti azt, hogy a HTM-ek nem biztosítanak előnyt a termelőknek. Az érdekelt felek lényegében kizárólag azt állítják, hogy e megállapodások megfelelnek a megkötésük időpontjában fennálló piaci körülményeknek. Egyik érdekelt fél sem állítja azonban, hogy azok a jelenlegi belső piaci feltételeknek is megfelelnek.

Az előzetes elemzés következtetése

- (190) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a HTM-ekkel nyújtott előny fennállásának vizsgálata során arról kell megbizonyosodnia, hogy a Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor fennálló körülmények között egy átlagos piaci szereplő adott-e volna a HTM-ekben szereplőkhöz hasonló – a (177) preambulumbekézdésben ismertetett – garanciát a termelőknek.
2. A Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor a villamosenergia-termelőknek nyújtott előny fennállásának elemzése
- (191) Annak érdekében, hogy választ adhasson az előző preambulumbekézdésben említett kérdésre, a Bizottság meghatározta az európai villamosenergia-piacok üzleti szereplőinek az ezen elemzés céljából irányadó legfontosabb gyakorlatait, elemezte továbbá, hogy a HTM-ek összhangban állnak-e ezekkel a gyakorlatokkal vagy pedig olyan garanciákat adnak a termelőknek, amelyeket egy kizárólag üzleti alapon eljáró vásárló nem fogadna el.
- (192) Előzetes észrevételként hasznos említést tenni arról, hogy a villamosenergia-piac hagyományosan négy részpiacra oszlik: i. termelés/import és nagykereskedelmi szolgáltatás, ii. átvitel/elosztás, iii. viszonteladás, iv. kiegyenlítő szolgáltatások. Mivel az MVM a belföldi termelőktől vásárolja, illetve importálja a villamos energiát, majd azt a regionális áramszolgáltató vállalatok és üzleti szolgáltatók (a viszonteladói piac szolgáltatói) felé értékesíti, ezért a HTM-ek értékelése szempontjából az első és a negyedik kategóriába tartozó részpiac bír jelentőséggel. Az MVM ezenfelül a rendszer-irányító számára is szolgálat lekötött kapacitást annak érdekében, hogy biztosítsa a rendszer kiegyenlítését.
- (193) A magyarországi viszonteladói piac a vizsgált időszakban két szektorra oszlik: i. a közüzemre, ahol a regionális áramszolgáltató vállalatok szabályozott áron szolgáltatnak villamos energiát a nem feljogosított, valamint a jogosultságukkal nem élő fogyasztóknak; ii. a szabadpia-cira, ahol az üzleti szolgáltatók a feljogosított fogyasztók számára szállítanak energiát a piaci mechanizmusok folytán kialakult áron. A III. Villamos Energia Törvénnyel bevezetett rendszer az egyetemes szolgáltatási kötelezettség alá tartozó háztartásokra és üzleti fogyasztókra korlátozza a közüzemi szektort.
- (194) A vizsgált időszakban az MVM mind a regionális áramszolgáltató vállalatok (a közüzemi szektor szolgáltatói), mind pedig a szabadpiaci szektor szolgáltatói számára szállított villamos energiát. Ugyanakkor azonban – mint azt a (221)–(231) preambulumbekézdésben felvázoltuk – az MVM szabadpiaci szolgáltatók részére történő értékesítése csupán a HTM-ek keretében megvásárolt és a közüzemi szektor által nem igényelt többletmennyiség kibocsátását jelentette. Az ilyen értékesítésre nem önálló üzleti tevékenységként, hanem inkább maguknak a HTM-eknek a következményeként kerül sor. Ennélfogva

az előny létezését az MVM számára megállapított elsődleges célkitűzéssel – azaz a regionális áramszolgáltató vállalatok számára a közüzemi szektor igényeinek ellátásához elegendő villamos energia szolgáltatásával – egybevetve kell értékelni. Vagyis azt kell megvizsgálni, hogy a HTM-ek hiányában az azokban szereplőkkel azonos biztosítékokat kínált volna-e egy kizárólag üzleti alapon eljáró gazdasági szereplő, amelyet azzal bíztak meg, hogy a regionális áramszolgáltató vállalatokat lássa el elegendő villamos energiával. Ezt az értékelést a versenyfeltételek szerint működő nagykereskedelmi piac fényében kell elvégezni. A következő preambulumbekendések először áttekintést nyújtanak az elemzés szempontjából lényeges, tipikus üzleti gyakorlatokról, majd összehasonlítják a HTM-eket az említett gyakorlatokkal. Végül a Bizottság az összehasonlítás fényében megvizsgálta a HTM-eknek azokat a következményeit, amelyekre a hatóságok Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor számíthattak, illetve azt, hogy más típusú megállapodások esetén jobb egyensúlyra számíthattak volna-e a kedvező és kedvezőtlen következmények között.

2.a) A HTM-ek el biztosított előny fennállására vonatkozó értékelés szempontjából releváns európai villamosenergia-piaci üzleti gyakorlatok rövid leírása

- (195) A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata során ⁽⁴²⁾ a Bizottság részletesen megvizsgálta az európai nagykereskedelmi piacok villamosenergia-forgalmazásának feltételeit.
- (196) A villamos energiával – a teljesítési időszaktól függően – az azonnali (spot) vagy a határidős piacokon lehet kereskedni. Az azonnali piacokon jellemzően a tényleges teljesítést megelőző napon kötnek a következő napra vonatkozó villamosenergia-üzleteket. A villamos energia spot tőzsdei értékesítése minden esetben határáraikon történik, amelyek kizárólag a rövidtávú határköltségek fedezetét garantálják ⁽⁴³⁾.
- (197) A határidős piacokon későbbi teljesítési időpontokkal értékesítik a villamos energiát. A határidős termékek lehetnek hetesek, hónaposak, negyedévesek, valamint évesek. Az azonnali és határidős termékek forgalmazása az energiatőzsdéken, valamint az elszámolóházakon keresztül lebonyolított tőzsdén kívüli ügyletek (OTC) formájában egyaránt lebonyolítható. E termékek közti

folyamatos választás következtében közelítenek egymáshoz az azonos termékek árai az energiatőzsdéken és az OTC piacokon. Ezért az energiatőzsdék egyre inkább meghatározzák valamennyi azonnali és határidős termék, tehát az egész nagykereskedelmi piac referencia-árait.

- (198) A határidős termékek árát ezenfelül a piaci szereplőknek az azonnali piacok jövőbeni áralakulására vonatkozó várakozásai határozzák meg. A piaci szereplők azért kötnek határidős ügyleteket, mert az ismeretlen jövőbeni azonnali vételi árakkal szemben előnyben részesítik a biztos árakat, és így a határidős vételi árak szintén tartalmaznak kockázati elemet. A gyakorlatban a határidős termékek árai tartalmaznak egy olyan meghatározó elemet, amely tükrözi a piaci szereplőknek az azonnali vételi árak alakulására vonatkozó várakozásait, illetve – attól függően, hogy a piaci szereplők nagy értéket tulajdonítanak-e az árbiztonságnak – kockázati prémiumot vagy engedményt, bár ez a gyakorlatban többnyire prémiumként jelenik meg. Az azonnali vételi árak ebből adódóan valamennyi energiaár tekintetében referenciát jelentenek. Amennyiben van azonnali tőzsdei értékesítés, akkor annak árai az egész piac számára referenciának minősülnek. Több nagykereskedelmi piacon a vásárlók – annak érdekében, hogy rálátással rendelkezzenek a költségeikre – általában a határidős ügylettekkel kísérik meg fedezni várható szükségleteik legnagyobb részét. A határidős ügylettekkel lefedetten felüli szükségleteiket pedig az azonnali piacokon végzett vásárlásokkal fedezik.
- (199) A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata azt mutatta, hogy a sztenderdizált energiatőzsdei és az OTC piacokon keresztül lebonyolított tőzsdén kívüli forgalmazás mellett „egyedi bilaterális ügyletekre” is sor kerül. A szállított termékek vagy a szolgáltatások tekintetében nagyon eltérőek lehetnek ezek az ügyletek, amelyekben szereplő árakról általában nem készül jelentés. Viszont verseny-piaci feltételek mellett az energiatőzsdei és az OTC piacokon keresztül lebonyolított tőzsdén kívüli forgalmazás szükségképpen befolyásolja ezeket az ügyleteket, mivel az adott termelő vagy importőr nem fogadná el, hogy olyan egyedi kétoldalú ügyletet kössön, amely egyértelműen kedvezőtlenebb feltételeket kínál a szabványos azonnali vagy határidős ügyletnél. Tehát az európai nagykereskedelmi piacokon létrejövő szabványos azonnali vagy határidős ügyletek megfelelő összehasonlítási alapot jelentenek annak vizsgálatához, hogy a HTM-ek jelentenek-e előnyt a termelőknek.
- (200) A határidős piacokon a leghosszabb teljesítési időszak egy év. Továbbá a szerződés megkötése és a tényleges teljesítési időszak kezdete közötti leghosszabb időtartamok a következők: 4 év – NordPool (skandináv országok), 3 év – Powernext (Franciaország), 5 év – UKPX (Nagy-Britannia) és 6 év – EEX (Németország). Bizonyos tőzsdéken, mint pl. az OMEL Spanyolországban, határidős ügyleteket egyáltalán nem kötnek. A szabványos határidős ügyletek arra kötelezik a szolgáltatót, hogy előre megállapított áron szolgáltatson bizonyos mennyiségű villamos energiát a szerződés megkötését követő legfeljebb hat éven belül megkezdődő legfeljebb egy éves időszak során. Az említett időtávok

⁽⁴²⁾ 2005 júniusában a Bizottság megkezdte az európai gáz és villamosenergia-piacok működésének vizsgálatát. A jelen határozat a villamosenergia-szektor vizsgálatáról 2007. január 10-én kiadott zárójelentést olyan, az európai villamosenergia-piacon megfigyelhető lényeges üzleti trendekkel és gyakorlatokkal kapcsolatos információforrásként használja, amelyek már Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor, 2004. május 1-jén is fennálltak. A jelentés a következő internetcímen érhető el: http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁴³⁾ A rövid távú határköltségek az a költségek, amelyeket a termelő elkerülhet, amennyiben rövid távon az energiatermelés szüneteltetését határozza el. Ezek a költségek megközelítőleg megfelelnek a változó költségeknek, mivel mindkét esetben alapvető jelentőséggel bírnak a tüzelőanyag-költségek.

nagyságrendileg elmaradnak bármely erőmű amortizációs, illetve üzemeltetési idejétől. Ebből adódóan a termelőknek szokásos piaci feltételek között még abban az esetben sincs rálátásuk az erőmű termelő berendezéseinek amortizációs, illetve üzemeltetési ideje alatti árakra és értékesítési mennyiségre, ha az általuk megtermelt villamos energia legnagyobb részét határidős ügyletek segítségével forgalmazzák. Ezenfelül – mivel az árakat előre meghatározzák – a termelőknek szembe kell nézniük annak kockázatával, hogy költségeik meghaladják a megállapított árakat. Ez a kockázat különösen a tüzelőanyag-költségek ingadozása miatt jelentős. A legtöbb termelési technológia esetén ez utóbbi képezi a változó költségek legfontosabb elemét. Továbbá a termelőknek a verseny nyomásával is szembesülniük kell, mivel termelő-berendezéseik üzemeltetési időszakában számos alkalommal meg kell újítaniuk a határidős szerződéseiket, és kínálatukat ezáltal a versenyfeltételek alakulásához kell igazítaniuk.

(201) A nagykereskedelmi piacokon található termelői kapacitások lekötésével járó ügyletek is „lehívási jogok” (drawing rights) formájában, amelyeket ennél fogva érdemes összehasonlítani a HTM-ekkel. A lehívási jogok megszerzése azt jelenti, hogy általában az adott erőmű várható üzemeltetési idejére lekötik a termelői kapacitások egy részét, és a lekötött kapacitáshoz kapcsolódó tőkének és állandó költségeknek megfelelő „kapacitás-díjat” fizetnek a létesítmény üzemeltetőjének. Az erőmű üzemeltetője viseli a technikai kockázatokat. A lehívási jogok jogosultja határozhatja meg a lekötött kapacitások kihasználtsági fokát, és a lekötött kapacitások segítségével előállított villamos energiával kapcsolatban felmerült változó költségeknek megfelelő árat fizet az erőmű üzemeltetőjének.

(202) A HTM-ek keretében biztosított előny további értékelése érdekében érdemes figyelembe venni az üzleti vagy ipari végső nagyfogyasztók helyzetét is, amelyek ugyan nem a nagykereskedelmi, hanem a viszonteladói (az értékesítési lánc következő szintjén lévő) piacok szereplői. Mivel előfordul, hogy a termelők közvetlenül az üzleti vagy ipari nagyfogyasztókat látják el villamos energiával, ezért helytálló a HTM-ekkel való összevetés.

(203) A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata azt mutatta, hogy a villamosenergia-szolgáltatók gyakran kötnek rögzített áras ügyleteket az üzleti vagy ipari nagyfogyasztókkal. Ezen ügyletek futamideje szokásosan egy vagy két évre korlátozódik. Általában szállítási ütemtervet határoznak meg a korábbi fogyasztás alapján. Az árat a határidős piacok nagykereskedelmi áraiból származtatják, továbbá olyan egyéb költségelemeket is tartalmaznak, mint a hálózat kiegyenlítésének várható költségei, valamint a szolgáltató haszonkulcsa. A teljesítési ütemtervtől való eltérés esetén életbe lép a „take or pay” záradék, amely arra kötelezi a vásárlót, hogy vagy a számára felesleges villamos energiát, vagy pedig egy pótdíjat fizessen

ki. Ebből a szempontból úgy tekinthető, hogy az ügyletek a garantált minimális átvétel és a kapacitás-lekötés együttes alkalmazásán alapulnak ⁽⁴⁴⁾.

(204) A HTM-ek keretében biztosított előny vizsgálata céljából figyelembe kell venni egy további megállapodás-típust is, mégpedig a rendszer-irányítók (TSO) által nyújtott kiegyenlítő szolgáltatások céljából megkötött szerződéseket. Mivel a villamos energia nem tárolható, ezért minden egyes időpontban meg kell feleltetni egymásnak a keresletet és a kínálatot. Amennyiben a kereslet vagy a kínálat eltér az előrejelzésektől és további energiatermelést tesz szükségessé, akkor a rendszer-irányító feladata, hogy bizonyos termelőket felkérjen termelésük rövid időn belüli növelésére. Annak biztosítása érdekében, hogy rendelkezésre álljanak az ilyen helyzetek kezeléséhez szükséges termelői kapacitások, a rendszer-irányítók lekötik azon termelőegységek kapacitásának egy részét, amelyek rövid időn belül képesek megváltoztatni termelésük szintjét. Tekintve, hogy Magyarországon nincs tárolós vízerőmű, így a földgáztüzelésű erőművek rendelkeznek az e szolgáltatások nyújtásához legmegfelelőbb műszaki jellemzőkkel.

(205) A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata áttekintést adott a kiegyenlítő szolgáltatások nyújtására vonatkozó kapacitás-lekötési szerződésekkel kapcsolatos európai rendszer-irányítói gyakorlatról. Az áttekintésből kitűnik, hogy a kapacitásokat tenderek segítségével kötik le. Egy év tekinthető azon szokásos időszaknak, amely megfelelő rugalmasságot biztosít a TSO-knak ahhoz, hogy tényleges szükségleteikhez igazítsák a lekötött kapacitások mennyiségét. A szerződések általában meghatározzák az igényelt szolgáltatás műszaki jellemzőit, a lekötött kapacitást, továbbá vagy csak a szolgáltatott villamos energia árát, vagy mind az energia, mind a kapacitás árát.

2.b) A HTM-ek összehasonlítása a szokásos üzleti gyakorlatokkal

(206) A Bizottság összehasonlította a HTM-ekben szereplő vételi kötelezettséget a határidős és azonnali ügyletek, a „lehívási jogokat” alkalmazó ügyletek, a végső nagyfogyasztók által megkötött hosszú távú szerződések, valamint a termelők és a rendszer-irányítók között a kiegyenlítő szolgáltatások nyújtása céljából megkötött szerződések legfontosabb jellemzőivel.

A sztenderd azonnali (spot) és határidős ügyletek

(207) A (195)–(200) preambulumbekzdésben felvázolt helyzetből következik, hogy a hosszú távú villamosenergia-kapacitás-lekötés, a garantált minimális átvétel, és a változó-, állandó- és tőke-költségeket fedező ármeghatározási mechanizmus együttes alkalmazása nem felel meg az európai nagykereskedelmi piacok szokásos ügyleteinek és a sztenderd határidős és azonnali ügyleteknél több kockázattól óvja meg a termelőket.

⁽⁴⁴⁾ A kapacitás-lekötéssel egyenértékűnek tekinthető az a tény, hogy a szolgáltató kötelezi magát a szerződésben meghatározott mennyiség szállítására.

(208) A villamos energia spot tőzsdei forgalmazása minden esetben határárakon történik, amelyek kizárólag a rövidtávú határköltségek – és nem valamennyi állandó- és tőkekölség – fedezetét garantálják. Ezenfelül az azonnali piacokon a villamosenergia-termelő társaságok nem rendelkeznek biztosítékkal termelőkapacitásuk kihasználtsági fokára vonatkozóan. A villamos energia gazdaságos tárolásának megvalósíthatatlansága – amely kifejezetten az iparág egyedi jellegzetessége – a legtöbb gyártási ágazathoz képest jelentősen megnöveli ezt a kockázatot. Amennyiben egy adott időpontban a kereslet fedezéséhez elegendő villamos energiát kínálnak az adott termelő villamosenergia-termelő egységeinél alacsonyabb áron, akkor az adott egységet nem indítják be, vagyis az érintett időszakra nézve elvesz annak a termelői kapacitása.

(209) Ennélfogva az spot piaci értékesítés nagyfokú bizonytalansággal jár az állandó- és tőkekölségek megtérülése, továbbá a termelői kapacitások kihasználtsági foka tekintetében.

(210) A határidős piacok – amelyek árai a spot vételi árakból származtatottak – szintén nem nyújtanak biztosítékot a termelőknek, hogy értékesítésük valamennyi állandó- és tőkekölségüket fedezi, mivel az árakat előre meghatározzák. Amennyiben a teljesítési időszak során a tüzelőanyag-költségek a várakozásokat meghaladóan növekednek, akkor a villamosenergia-termelés költségei meghaladhatják az előre megállapított árat. A határidős piacokon az ügyletek hosszabb időtartamának köszönhetően kisebb a termelési kapacitások kihasználtságával kapcsolatos bizonytalanság, mint a spot piacok esetében. Ugyanakkor azonban – még amennyiben a termelő képes is villamosenergia-termelésének legnagyobb részét határidős ügyletek segítségével értékesíteni – az üzemeltetési időhöz képest csak korlátozott időszakra nyer rálatást villamosenergia-termelő egységeinek kihasználtsági fokára.

(211) Az érdekelt felek hangsúlyozzák, hogy a termelőknek jelentős kockázatokat kell viselniük a HTM-ek keretében, amelyek elsősorban a kivitelezéssel, a szabályozással, a környezetvédelemmel, a karbantartással, illetve az adózással/a finanszírozással kapcsolatosak. A Bizottság elismeri, hogy a HTM-ek nem szüntetik meg az erőművek üzemeltetéséhez kapcsolódó valamennyi kockázatot. A termelők észrevételeiben felsorolt kockázatokat minden bizonnyal valóban ők maguk viselik. Ezek azonban megfelelnek azoknak a szokásos kockázatoknak – a sztenderd spot és határidős piaci értékesítés esetét is ideértve –, amelyeket a villamosenergia-piac bármely szereplőjének magának kellene viselnie. Azonban a villamos energia termelési költségeinek – különösen a tüzelőanyag-költségeknek – ingadozásához, a végfelhasználók által fizetendő villamosenergia-árak változásaihoz, továbbá a végfelhasználók villamosenergia-igényének egyenetlenségéhez kapcsolódó üzleti kockázatokat a HTM-ek keretében működő berendezések üzemeltetési idejének nagy részében (vagy teljes egészében) az MVM viseli.

(212) Az érdekelt felek észrevételeikben azt is állították, hogy az MVM javára létesített kapacitás-lekötés számukra hátrányt jelent, mivel az MVM-nek való értékesítésen

kívül más célra nem tudják felhasználni ezeket a kapacitásokat. A garantált minimum átvételi rendszer azonban nagy mértékben csökkenti e megkötöttség hátrányát. A garantált minimális átvételi rendszer a termelőknek nyújtott arra vonatkozó garanciának tekinthető, hogy amennyiben az MVM nem hasznosítja lekötött kapacitásaikat, akkor sem fogja megakadályozni e kapacitások villamosenergia-termelés és értékesítés céljára történő hasznosítását. Amint a következő táblázat mutatja, a minimális garantált átvétel valójában azt jelentette, hogy a lekötött kapacitás kihasználtsági aránya meghaladta Magyarországon rendelkezésre álló teljes kapacitás átlagos kihasználtsági arányát.

5. táblázat

Garantált minimális átvétel és lekötött kapacitások

	2004	2005	2006
Garantált átvétel (GWh)	23 234	23 528	23 516
Lekötött kapacitások (MW)	4 242	4 460	4 481
Garantált átvétel és lekötött kapacitások aránya (éves üzemóraszám)	5 477	5 275	5 248
Magyarországi villamosenergia-termelés és az igénybe vehető teljesítőképesség aránya (éves üzemóraszám)	4 272	4 225	4 601

(213) A fentiekből következően az azonnali és a határidős ügyletek sokkal több kockázattal járnak a termelők számára, mint a HTM-ek. Ez utóbbiak ugyanis az állandó- és a tőkekölségek megtérülése és a termelői kapacitások kihasználtsága tekintetében egyaránt biztonságot nyújtanak.

Lehívási jogok (Drawing rights)

(214) Ami a lehívási jogokat illeti, a legfontosabb különbség a megállapodás e típusa és a HTM-ek között, hogy a lehívási jogokhoz nem szokott garantált minimális átvétel kapcsolódni. A lehívási jogok jogosultja viseli a lekötött kapacitások segítségével előállított energia értékesítéséhez kötődő üzleti kockázatot. Viszont azzal a biztosítékkal rendelkezik, hogy képes lesz legalább a változó költségeket fedező áron értékesíteni az említett energia egészét, mivel dönthet úgy, hogy nem termel villamos energiát, amennyiben az árak a változó költségek alá esnek. A HTM-ek – az erőművek javára biztosított minimális átvételi kötelezettségből kifolyólag – nem nyújtanak ilyen biztosítékot az MVM-nek.

A végső nagyfogyasztók által kötött hosszú távú vásárlási szerződések

(215) A nagyfogyasztók által kötött hosszú távú vásárlási szerződések vonatkozásában teljesen egyértelmű, hogy sokkal

előnyösebbek a vásárlónak, mint a HTM-ek az MVM-nek, mivel a többnyire a szerződés egész futamidejére rögzített ár egyrészt általában nem olyan mutatókhoz – mint például a tüzelőanyag árakhoz – kapcsolódik, amelyek alakulása a szerződés futamideje alatt nem látható előre, másrészt nem úgy alakítják ki, hogy fedezze az állandó és tőkeköltségeket, mivel a nagykereskedelmi piacok jegyzési áraitól függ. A vásárlónak valójában csak akkor fűződik érdeke a hosszú lejáratú szerződések megkötéséhez, ha ezek a szerződések valamilyen védelmet biztosítanak számukra a villamosenergia-piac áringadozásai ellen, különösképpen a tüzelőanyagok áringadozásával okozott változásokkal szemben. Ebből kiindulva a vásárló olyan hosszú lejáratú szerződésben lehet gazdaságilag érdekelt, amelyben az eladó ajánlatot tesz a tüzelőanyag áringadozásával kapcsolatos kockázat egy részének átvállalására, vagy akkor, ha a villamosenergia-előállítás technológiája stabil tüzelőanyag-költségeket biztosít – amire példa a vízerőművek és bizonyos feltételek mellett az atomerőművek technológiája. Ezenfelül a szerződéseket általában a HTM-eknél sokkal rövidebb futamidőre kötik, ezáltal lehetőséget adva a vásárlónak a szolgáltatóváltásra, amennyiben a versenytárs kedvezőbb árakat kínál. A lehető legalacsonyabb árak elérése érdekében e vásárlók gyakran alkalmaznak versenytárgyalási eljárásokat.

Kiegyenlítő energia szolgáltatására vonatkozó szerződések

- (216) A kiegyenlítő energia szolgáltatására vonatkozó szerződések azért relevánsak az előny fennállásának elemzése szempontjából, mert az MVM a HTM-ek keretében lekötött kapacitások egy kis részét a rendszer-irányító részére kiegyenlítő energia biztosítására fordítja ⁽⁴⁵⁾. Az MVM a gyakorlatban évente csomagban értékesíti a kapacitásokat a rendszer-irányító számára, és a HTM-ek keretében lekötött kapacitások egy részét használja fel erre a célra. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a termelők nem viselik azt a kockázatot, amely az éves versenytárgyalásokhoz ⁽⁴⁶⁾, és az általuk szolgáltatandó villamos energia mennyiségével kapcsolatos bizonytalansághoz kötődik. A termelők szempontjából a kiegyenlítő energia nyújtásának szerződéses feltételei a HTM-ek feltételeinek felelnek meg. Amint azonban azt a (204) preambulumbekkezdésben kimutattuk, a HTM-ek előírásai – különösen hosszú futamidő és a garantált átvétel – még a kiegyenlítő energia nyújtása esetében sem indokolhatók üzleti alapon. A Bizottság elismeri, hogy Magyarországon – az érdekelt felek állításának megfelelően – csak kevés energiatermelő egység lehet képes a szükséges kiegyenlítő energiát rendelkezésre bocsátani a rendszer-irányító számára, azonban arra következtetésre jutott, hogy a HTM-ek által kínált feltételek még ilyen körülmények között is túllépnek azon, amit az rendszer-irányítók üzleti okokból elfogadhatónak tarthatnak.

⁽⁴⁵⁾ 2005-ben a szerződéses kapacitás 15 %-át.

⁽⁴⁶⁾ Az éves versenytárgyalások miatt az átviteli rendszer-üzemeltető számára felkínálható kapacitásmennyiség és a kifizetett ár évente változik, illetve előfordulhat, hogy csökken, amennyiben az átviteli rendszer-üzemeltető igényei csökkennek/vagy amennyiben más szolgáltatók alacsonyabb árakat vagy nagyobb mennyiséget kínálnak.

A HTM-ek és a szokásos üzleti gyakorlatok közötti összehasonlítás eredménye

- (217) Ez az összehasonlítás azt mutatja, hogy a HTM-ek – szerkezetükből adódóan – a szokásos üzleti szerződéseknél több garanciát nyújtanak a termelőknek. A termelők tehát előnyösebb helyzetben vannak a HTM-eknek köszönhetően, mint amilyen helyzetben a HTM-ek nélkül, a szabad piacon lennének. Az előny fennállására vonatkozó lehető legteljesebb értékelés érdekében meg kell vizsgálni azokat a kedvező és kedvezőtlen hatásokat, amelyekre a magyar hatóságok Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának időpontjában számíthattak. Meg kell vizsgálni továbbá, hogy a szokásos üzleti gyakorlatokra épülő más megközelítések esetén számíthattak volna-e előnyösebb egyensúlyra a kedvező és kedvezőtlen hatások között.

2.c) A HTM-eknek a hatóságok számára előre látható következményei az európai villamosenergia-piacok szokásos vásárlói üzleti gyakorlatainak fényében

- (218) A hatóságok azt várhatták a HTM-ektől, hogy azáltal az MVM hosszú időn keresztül képes lesz a közüzemi szegmens ellátásához elegendő villamos energiát biztosítani.

- (219) A hatóságok ugyanakkor nem rendelkeztek biztosítékkal arra vonatkozóan, hogy ugyanezen időszak során az MVM-nek milyen árakat kell majd fizetnie, mert a HTM-ek nem biztosítanak védelmet az áringadozásokkal, különösen a tüzelőanyag árak ingadozásával szemben.

- (220) Ezenfelül a hosszú távú kapacitás-lekötés és az ahhoz társuló garantált minimális átvétel együttes alkalmazása megfosztja a hatóságokat attól, hogy éljenek a többi termelő vagy importőr által kínált kedvezőbb árak lehetőségével. A HTM-ek kapacitásai és garantált minimális átvételi mennyisége, az MVM által megkötött hosszú távú import szerződések és a kötelező átvételi rendszer ⁽⁴⁷⁾ keretében általa vásárolt mennyiség elegendő volt szükségleteinek fedezésére. Így az MVM nem tudta diverzifikálni a szolgáltatói portfólióját, annak ellenére, hogy rendelkezésre álltak alternatív termelői kapacitások. 2004-ben több villamosenergia-termelő nem rendelkezett hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodással. Két erőmű 470 MW-os telepített kapacitásra vonatkozó HTM-je 2003 végén járt le, ami jelentősen megnövelte a HTM-eken kívüli szolgáltatói kapacitást. Ráadásul közel 700 MW-os import kapacitást nem fednek le a hosszú távú import szerződések. Amennyiben a lekötött kapacitások rendszere és a minimális garantált átvétel nem kötné az MVM-et, akkor felhasználhatta volna ezt az import energiát.

⁽⁴⁷⁾ A magyar jogszabályok előírják az MVM és a regionális áramszolgáltató vállalatok számára, hogy szabályozott árakon vásárolják meg a kapcsolt energiatermelők által előállított, vagy a hulladékból, illetve megújuló energiaforrásból származó villamos energiát.

(221) Emellett – amint az a következő preambulumbekendésekben bemutatásra kerül – 2003-ban és 2004-ben, Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor világos volt, hogy a teljes magyarországi energiafogyasztást az MVM közvetítésével kiszolgáló egyvásárlós rendszer keretében kialakított kapacitás-lekötési, valamint garantált minimális átvételi rendszer azzal a jelentős kockázattal jár, hogy a szerződések az MVM-re a szükségleteit meghaladó mértékű energia vásárlását írják elő.

(222) E tekintetben fontos figyelembe veendő tényezőt jelent a villamosenergia-piac 2003. évi részleges megnyitása. 2001. december 18-án a Magyar Országgyűlés elfogadta a II. Villamos Energia Törvényt, amely lehetővé tette, hogy a nagyfogyasztók – vagyis amelyek éves fogyasztás meghaladta a 6,5 GW-ot – „feljogosított fogyasztókká” váljanak, és így módon megvásárolhassák saját villamosenergia-szolgáltatójukat. Ez a 2003. január 1-jén hatályba lépett jogszabály azt eredményezte, hogy az azt megelőzően létező közüzemi szegmens mellett létrejött egy szabad piac, ahol az árak a kínálati és a keresleti viszonyok eredményeként alakultak ki. Az említett intézkedés azzal az előre látható hatással járt, hogy csökkent az a mennyiség, amelyet a közüzemi szegmens által támasztott kereslet kielégítése érdekében az MVM-nek a regionális áramszolgáltatók számára kell szállítania. A következő táblázat bemutatja, hogy a szabad piacon értékesített mennyiség 2003 és 2006 között valóban folyamatosan növekedett, a regionális áramszolgáltatókon keresztül a közüzemi szegmens részére értékesített mennyiség pedig ennek megfelelően csökkent.

6. táblázat

Értékesítés a viszonteladói piacon (közüzemi és szabadpiaci szektor)

	(GWh)			
	2003	2004	2005	2006
Összfogyasztás	33 584	33 836	34 596	35 223
Értékesítés a szabad piaci szektorban	3 883	7 212	11 685	13 057
Értékesítés a közüzemi szektorban	29 701	26 624	22 911	22 166

Forrás: A magyar villamosenergia-rendszer 2006. évi statisztikai adatai ⁽¹⁾
⁽¹⁾ Lásd Többek között a <http://www.mvm.hu> honlapon

(223) 2003 és 2006 között 25 %-kal csökkent a közüzemi szegmensben értékesített – egyben az MVM tényleges szükségletével egyenértékű – mennyiség. Az MVM szükségleteinek csökkenése – különösen a közüzemi szektor hatósági árai (a szolgáltatók által a regionális áramszolgáltató vállalatoknak fizetett árak) és a szabad piaci szegmensben 2003-ban és 2004-ben fizetett árak közötti jelentős különbség alapján – nagymértékben előre látható volt Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának időpontjában.

7. táblázat

A közüzemi és a szabadpiaci szektor árai közötti különbségek a viszonteladói piacon 2003-ban és 2004-ben

	(HUF/kWh)	
	2003	2004
Átlagos ár a szabad piacon	11,1	12,7
Átlagos ár a közüzemi szektorban ⁽¹⁾	19	21,1

Forrás: A magyar villamosenergia-rendszer 2006. évi statisztikai adatai
⁽¹⁾ A fogyasztás mértékétől függő szabályozott díjakból kialakult ár.

(224) A szabadpiaci árak egyértelmű ösztönzést jelentettek a feljogosított fogyasztóknak, hogy éljenek a jogosultságukkal. Ráadásul 2003-ban és 2004-ben szintén közismert volt, hogy Magyarország küszöbön álló Európai Unióhoz való csatlakozása következtében hatályba fog lépni a Második Villamos Energia Irányelv ⁽⁴⁸⁾, és ennek következtében 2007. július 1-től valamennyi fogyasztó feljogosítottá kell váljon, ami a HTM-ek hátralévő futamidejénél jelentősen rövidebb időn belül az MVM szükségleteinek további csökkenéséhez fog vezetni.

(225) Következtetésképpen, 2003-ban és 2004-ben világos volt, hogy a teljes magyarországi energiafogyasztást az MVM közvetítésével kiszolgáló egyvásárlós rendszer keretében kialakított HTM-ek nem csupán azt gátolják, hogy az MVM diverszifikálhassa szolgáltatói portfólióját és a szolgáltatók közötti versenyt kihasználva kedvezőbb árakat érjen el, hanem valószínűleg azzal az eredménnyel is járnak, hogy az MVM a tényleges szükségleténél több villamos energiát lesz kénytelen megvásárolni.

(226) A hatóságok valóban számoltak is ezzel a kockázattal. 2002-ben a magyar kormány kiadott egy rendeletet ⁽⁴⁹⁾, amely arra kötelezi az MVM-et, hogy a lekötött kapacitás mennyiségének kiigazítása céljából kezdeményezze a HTM-ek újratárgyalását az összes termelővel. Bár az említett rendelet a HTM-ek megszüntetését nem írta elő, önmagában is világosan jelzi, hogy a viszonteladói piac fokozatos liberalizációjának fényében túl nagy a HTM-ek keretében lekötött kapacitás (és ebből következően a garantált minimális átvétel) mennyisége. A fenti rendelet azt is lehetővé teszi, hogy amennyiben nem vezetnek sikerre a termelőkkel folytatott tárgyalások, az MVM az alábbi „értékesítési mechanizmusok” segítségével értékesíthesse azon kapacitásokat és villamos energiát, amelyről bebizonyosodott, hogy meghaladják a közüzemi szektor ellátásához ténylegesen szükséges mennyiséget: kapacitás árverések, kapacitásra vonatkozó versenytárgyalások, valamint az ún. „Piacteren”, az interneten található virtuális kereskedési platformon történő értékesítés. Bár a három mechanizmus formája eltérő, mindegyiknek az a lényege, hogy az MVM különféle határidős teljesítési termékeként eladásra kínálja a szabad piacon azt

⁽⁴⁸⁾ 2003/54/EK irányelv.

⁽⁴⁹⁾ 183/2002. sz. kormányrendelet.

az energiafelesleget, amelyre nincs szüksége a közüzemi szektor ellátásához, viszont a HTM-ek feltétele szerint köteles megvenni.

- (227) A következő táblázat bemutatja az MVM által végzett első három árverésre vonatkozó adatokat. Kiderül belőle, hogy azok az árak, amelyek az MVM a kibocsátási mechanizmusokon keresztül értékesítette az energiát, lényegesen alacsonyabbak a HTM-ek keretében ugyanazért az energiáért fizetett áraknál.

8. táblázat

Az MVM első három árverése

	Első árverés 2003. június	Második árverés 2003. december	Harmadik árverés 2004. június
Alapterhelési termékek:			
Az értékesített villamos energia mennyisége (GWh)	375	240	133
Az árverések értékesítési árai (HUF/KWh)	8,02	9,5	8,4
Völgyidőszaki termékek:			
Az értékesített villamos energia mennyisége (GWh)		259	421
Értékesítési ár az árveréseken		5,6	3,5
A HTM-ek átlagos éves árai			
	2003	2004	
	11,3	11,7	

- (228) A magyar jogalkotó egyértelműen számított erre a hatásra, és előírta, hogy a magyar államnak kompenzációt kell fizetnie azokért a veszteségekért, amelyek a kapacitás árverések segítségével kibocsátott mennyiségért fizetett ár és a piaci értékesítési árak közötti különbségből eredően az MVM-nél keletkeznek. Az MVM-nek fizetett kompenzáció 2003-ban 3,8 milliárd forintot tett ki ⁽⁵⁰⁾. Az MVM 2004. évi éves jelentése szerint 2004-ben a kompenzáció összege 2,4 milliárd forinttal nőtt.

- (229) A hatóságok szempontjából egyértelmű, hogy nem indokolható üzleti okokkal ez a rendszer, amely gyakorlatilag a termelők szabad piaci szegmensre történő értékesítéseinek támogatásával ér fel.

- (230) A következő táblázat – Magyarország 2007. szeptember 24-i és 2008. április 21-i információközlése alapján – bemutatja az MVM által 2003 és 2004 között az értékesítési mechanizmusokon keresztül értékesített teljes villamosenergia-mennyiséget.

⁽⁵⁰⁾ Lásd a magyar hatóságok 2004. június 4-i levelét.

9. táblázat

Az MVM által értékesítési mechanizmusokon keresztül értékesített mennyiségek

	(TWh)			
Év	2003	2004	2005	2006
Az MVM teljes kibocsátási mechanizmusokon keresztüli értékesítése ⁽¹⁾	0,6	1,9	6,5	6,5

⁽¹⁾ Kapacitás árverések, kapacitásra vonatkozó versenytárgyalások, valamint az MVM Piacról.

- (231) Egyértelmű, hogy szokásos piaci körülmények között a vásárlók nem kötnek olyan szerződéseket, amelyek azzal a komoly kockázattal járnak, hogy a szükségesnél több villamos energiát kénytelenek megvásárolni, és annak továbbértékesítése során jelentős veszteségeket szenvednek. Elméletileg a végső nagyfogyasztók által kötött határidős ügyletek és hosszú távú szerződések esetében is fennáll ez a kockázat, azonban sokkal kisebb mértékben.

- (232) A határidős ügyletek futamideje sokkal rövidebb a HTM-ekénél. Ilyen futamidő alatt a vásárló sokkal több rálátással rendelkezik a szükségleteire, mint egy 15-től 27 évi terjedő időszak során. Ezenfelül a vásárlók arra törek-szenek, hogy várható szükségleteiknek csak egy részét fedezzék határidős szerződésekkel, az ezen felül szükséges mennyiséget pedig a spot piacon szerzik be.

- (233) A végső nagyfogyasztók által kötött hosszú távú szerződések esetében is csak korlátozott mértékben merül fel a túlzott mértékű vásárlás kockázata, mivel az említett szerződések futamideje korlátozott, és mivel az ilyen szerződéseket kötő ipari és üzleti végső nagyfogyasztók fogyasztása általában stabil és kiszámítható – ami az MVM esetében a fent kifejtett okokból nem áll fenn.

- (234) Ezenfelül hasznos felidézni, hogy a végső fogyasztók által kötött határidős ügyletek és hosszú távú vásárlási szerződések alapján a vásárlók elfogadják, hogy kötelezettséget vállaljanak bizonyos mennyiségű villamos energiának a teljesítés tényleges időpontja előtt több hónappal vagy évvel történő megvásárlására, mivel a vásárlási szerződések védelmet biztosít számukra az áringadozásokkal szemben. A HTM-ekben nincs meg ez az előny, mert a változó költségeket fedező árak, a tüzelőanyag árak változásainak köszönhetően előre nem látható mértékben növekedhetnek.

Az állami támogatás fennállására vonatkozó következtetés

- (235) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy azok az előnyök, amelyekhez a hatóságok a HTM-ből kifolyólag hozzájutnak, nem nyújtanak olyan villamosenergia-ár stabilitást, mint amelyet az átlagos piaci szereplők a hosszú távú szerződésekkel kapcsolatban elvárnak, továbbá azzal a komoly kockázattal járnak, hogy a tényleges szükségleteknél nagyobb mennyiségű energiát kénytelenek megvásárolni, majd veszteséget szenvedni a

felesleges mennyiségek továbbértékesítése során. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor a magyar hatóságok jól ismerték ezeket a kockázatokat. A HTM-ek és az európai villamosenergia-piacokon szokásos vásárlói üzleti gyakorlatok összehasonlítása azt mutatja, hogy a kizárólag üzleti alapon eljáró vásárló nem fogadott volna el ilyen hátrányos hatásokat, és – a szokásos üzleti gyakorlattal összhangban – más vásárlási stratégiát alakított volna ki, illetve más fajta megállapodásokat kötött volna.

- (236) A Bizottság a fentiek alapján arra a következtetésre jut, hogy a HTM legfontosabb kikötései a szokásos kereskedelmi ügyleteken túlmenő előnyt jelentenek a termelőknek. Ezzel kapcsolatban kihangsúlyozandó, hogy a HTM-ek legfontosabb elemei – azaz a hosszú távú kapacitás-lekötés, a garantált minimális átvétel és a kapacitás- és energiadíjon alapuló, az állandó-, a változó- és a tőke-költségek fedezésére irányuló árazási mechanizmus – egymástól el nem választhatók, és egymástól elkülönítetten nem vizsgálhatók. Az előny ezen elemek együttes alkalmazása következtében áll fenn. A HTM-ek hosszú futamideje, amint az a fentiekből kiderül, nagymértékben hozzájárul az előny fennállásához.

3) A HTM-ek piacra gyakorolt hatása a Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását követő időszakban

- (237) Az érdekelt felek észrevételeikben azt állítják, hogy a HTM-ek keretében alkalmazott árak nem haladják meg a nagykereskedelmi árakat. A Mátrai Erőmű Rt. külön is hangsúlyozza, hogy saját szénbányáinak és az emiatt alacsony bányászati költségeinek köszönhetően versenyképesek az árai. A fent említett felek ennek megfelelően úgy ítélik meg, hogy nem jutnak előnyhöz.

- (238) A Bizottság nem ért egyet ezzel az érveléssel.

- (239) Először is – amint azt a jelen határozat a fentiekben részletesen kifejtette – a HTM-ek keretében ténylegesen kifizetett ár a HTM-eknek csupán az egyik következménye, de nem az alkotja a HTM-ek által biztosított előny legfontosabb részét. A bankintézmények fent említett észrevételei (lásd különösen a (175) és a (176) bekezdést) szintén megerősítik, hogy a HTM-ek valamennyi olyan eleme, amely garantálja a termelői egységekbe történő beruházások megtérülését, és megóvjaa a termelőket a működésükből fakadó üzleti kockázatoktól, együttesen alkotja a HTM-ek előnyének lényegét.

- (240) Másodsorban a piaci árakhoz képest fennálló árkülönbözet a piaci fejlődéshez kapcsolódó nagyszámú olyan tényezőtől függ, amelyek a HTM-ek tartalmától függetlenek, és kizárólag utólag értékelhetők. Az említett HTM árak egy bizonyos időpontban irányadó egységárak, amelyek nem veszik figyelembe a HTM-ek összes többi eleméből származó előnyt, így például azt, hogy mekkora kapacitást, illetve mennyiséget értékesíthettek volna a

termelők, amennyiben a piaci kereslettől függött volna az értékesítésük. Amint az a fentiekből kiderül, a Bizottság véleménye szerint valamennyi vizsgált HTM-nek szerves részét képezi a termelőknek biztosított gazdasági előny, függetlenül attól, hogy egy adott időpontban a piaci árnál magasabb árakhoz vezetnek vagy sem.

- (241) A Bizottság mindazonáltal összehasonlította a HTM-ekben ténylegesen alkalmazott árakat a nagykereskedelmi piac HTM-ekkel le nem fedett részén kialakult árakkal annak érdekében, hogy teljes körű válaszokat adhasson a hozzá beérkezett észrevételekre, illetve jobban megértse a HTM-ek következményeit.

- (242) Ezen összehasonlítás során a Bizottság nem veszi figyelembe a 2007. évi árakat, mivel ez év során (pontosabban 2006. december 9-től 2007. december 31-ig) a hatósági árak felülírták a HTM-ek árait. Ennek megfelelően az alkalmazott árak nem szükségképpen tükrözik azt a pontos árat, amelyhez a HTM-ek árképletének alkalmazása vezetett volna.

- (243) Következtetésképpen a Bizottság a HTM-ek alapján alkalmazott árakat a 2004–2006-os évek szabadpiaci áraival vetette össze.

10. táblázat

A HTM-ek keretében az MVM számára értékesített villamos energia átlagára ⁽⁵¹⁾

	HUF/kWh		
A HTM keretében működő erőmű	2004	2005	2006
Dunamenti Erőmű F blokkjai	(...)	(...)	(...)
Dunamenti Erőmű G2 blokkja	(...)	(...)	(...)
Tisza II. Erőmű	(...)	(...)	(...)
Pécsi Erőmű	(...)	(...)	(...)
Csepel II. Erőmű	(...)	(...)	(...)
Kelenföldi Erőmű	(...)	(...)	(...)
Újpesti Erőmű	(...)	(...)	(...)
Kispesti Erőmű	(...)	(...)	(...)
Mátrai Erőmű	(...)	(...)	(...)
Paksi Atomerőmű	(...)	(...)	(...)

- ⁽⁵¹⁾ A táblázatban szereplő számadatok a magyar hatóságok 2007. szeptember 24-én és 2008. január 16-án nyilvántartásba vett leveleire épülnek. A két tájékoztató levélben közölt számok között bizonyos minimális eltérések (kevesebb mint 5 %) figyelhetők meg a 2006. évi árak tekintetében. Az ilyen esetekben a jelen határozat a későbbi tájékoztatásra (a 2008. január 16-i levélre) támaszkodik.

11. táblázat

A belföldi termelők által a HTM-eken kívül, a szabad piacon értékesített villamos energia mennyisége és átlagára ⁽⁵²⁾

Erőmű	2004		2005		2006	
	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)
Mátrai Erőmű ([...] blokk)	989 097	8,15	972 813	8,33	1 082 699	9,26
Vértesi Erőmű	157 701	8,02	942 999	8,79	1 213 622	10,51
Dunamenti Erőmű [...] blokk	215 647	8,57	805 381	9,85	814 702	13,29
EMA	133 439	11,07	129 252	11,83	101 607	12,92
AES Borsodi Erőmű	(...)	(...)	18 301	11,25	n. a. (*)	
AES Tiszapalkonyai Erőmű	364 869	12,76	86 673	9,87	119 218	14,27

(*) Az értékesített mennyiség kevesebb, mint 1 000 MWh. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ennyire csekély mennyiségeknek megfelelő árak nem képeznek megfelelő összehasonlítási alapot a HTM árakkal való összevetés szempontjából.

12. táblázat

Az MVM által megvásárolt villamos energia import mennyisége és átlagára ⁽⁵³⁾

Import	2004		2005		2006	
	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)	Mennyiség (MWh)	Árak (HUF/kWh)
Ukrajnából Szlovákián keresztül ([...] (*))	1 715 200	[...] (**)	1 525 600	[...] (**)	1 311 400	[...] (**)
Svájcból Szlovákián keresztül ([...] (*))	1 768 100	[...] (**)	1 761 700	[...] (**)	1 709 200	[...] (**)
Svájc ([...] (*))	631 700	[...] (**)	629 500	[...] (**)	626 200	[...] (**)

(61) Import partnercég neve.

(**) A táblázatban szereplő importok 2004-es súlyozott átlagára 9,14 HUF/kWh, a 2005-ös súlyozott átlagár 10,41 HUF/kWh, és a 2006-os súlyozott átlagár 11,49 HUF/kWh.

(244) Az MVM 2003 óta – a II. Villamos Energia Törvénnyel ⁽⁵⁴⁾ összhangban – kibocsátja a felesleges energiát (vagyis a közüzemi szektor ellátásához szükséges felülieket) annak érdekében, hogy az alábbi értékesítési mechanizmusokon keresztül ellássa a versenypiacot: i. közüzemi termelői kapacitás árverések, ii. kapacitásra vonatkozó versenytárgyalások, valamint iii. virtuális kereskedési platformja, az ún. „Piactér”. Az alábbi táblázat szemlélteti az ezen értékesítések során elért átlagárakat:

⁽⁵²⁾ A magyar hatóságok 2007. szeptember 24-én nyilvántartásba vett levelére épülő információk. A 2005-ben és 2006-ban az E.ON DKCE vállalat is értékesített villamos energiát a szabad piacon. A magyar hatóságok 2008. április 22-én iktatott levelében nyújtott tájékoztatás szerint azonban csekély volt az értékesített mennyiség, így a magyar hatóságok nem rendelkeznek a megfelelő árakra vonatkozó adatokkal.

⁽⁵³⁾ A magyar hatóságok 2007. szeptember 24-én, illetve 2008. január 16-án iktatott leveleire épülő információk. A két tájékoztató levélben közölt számok között minimális eltérések (kevesebb mint 2 %) figyelhetők meg. Ilyen esetben a jelen határozat a későbbi tájékoztatásra (a 2008. január 16-i levélre) támaszkodik. Az MVM importja szintén hosszú távú megállapodásokra épül. E megállapodások nem képezik a jelen eljárás tárgyát.

⁽⁵⁴⁾ Lásd a jelen határozat (32) bekezdését.

13. táblázat

Az MVM kapacitás-árverésein, versenytárgyalásain és a Piac téren elért átlagárak ⁽⁵⁵⁾

Az árverésen értékesített termék szállítási éve (*)	A kapacitás árverések súlyozott átlagára (HUF/kWh)	A versenytárgyaláson és a Piac téren való értékesítés éve	A versenytárgyaláson és a Piac téren való értékesítés átlagára (HUF/kWh)
2004-es év	4,7	2004	6,5
2002. június 17-i árverés	Völgy: 3,48 Alap: 8,4		
2005-ös év	5,4	2005	8,1
2004. december 9-i árverés	Völgy: 4,54 Alap: 8,32		
2005. június 10-i árverés	Völgy: 4,6 Alap: 8,5		
2005. július 21-i árverés	Alap: 9,3 Csúcs: 10,42		
2006-os év	9,9	2006	9,1
2005. november 9-i árverés	Völgy: 6,02 Alap: 9,74 Csúcs: 11,76		
2006. május 31-i árverés	Alap: 11,33		

(*) Az értékesített mennyiség termékfajtánként (völgy/alap/csúcs) 25 000 és 2 000 000 MWh között alakul.

(245) A fenti számadatokból látható, hogy Magyarországon a versenyszektorban 2004-ben 4,7 és 12,76 HUF/kWh között alakult a nagykereskedelmi villamosenergia-értékesítés átlagára. A HTM-ek keretében működő termelők közül a Paksi Atomerőmű és a Mátrai Erőmű értékesített áramot az MVM számára ebben az ártartományban. A Dunamenti Erőmű [...] blokkja a HTM keretében a legmagasabb szabadpiaci árnak [...] megfelelő, [...] HUF/kWh áron értékesítette a villamos energiát. Az összes többi termelő 13,86 és 25,46 HUF/kWh közötti átlagos árat számított fel az MVM-nek. Ez a legmagasabb szabadpiaci árnál 10–100 %-kal magasabb árat jelent.

(246) 2005-ben 5,4 és 12,91 HUF/kWh között mozogtak a vizsgált HTM-eken kívüli értékesítési árak. A HTM-ek keretében működő termelők közül csak a Paksi és a Mátrai Erőmű értékesített áramot a HTM-je alapján ebben az ártartományban. Az összes többi termelő 13,99 és 25,64 HUF/kWh közötti átlagárat számított fel az villamos energiájáért a HTM-je alapján. Ez a legmagasabb szabadpiaci árnál 10–100 %-kal magasabb árnak felel meg.

(247) 2006-ban 9,1 és 14,27 HUF/kWh között alakultak a szóban forgó HTM-eken kívüli értékesítési árak. A HTM-ek keretében működő termelők közül csak a Paksi és a Mátrai Erőmű értékesített áramot a HTM-je alapján ebben az ártartományban (Paks esetében tulajdonképpen a legalacsonyabb szabadpiaci ár alatt). Az összes többi termelő 16,67 és 33,49 HUF/kWh közötti átlagárat számított fel a villamos energiájáért a HTM-je alapján. Ez a legmagasabb szabadpiaci árnál 15–135 %-kal magasabb árat jelent.

(248) A fenti számítások az átlagos árak adataira épülnek, azaz nem számítanak külön völgyidőszaki, zsinór vagy a csúcsidőszaki árakkal. Azok a termelők, amelyek HTM-ek nélkül nagyrészt csúcsterhelési termékeiket értékesítenének ⁽⁵⁶⁾, úgy érvelnek, hogy az árak nem összehasonlíthatók az alapterhelési árakkal. A Bizottság elismeri, hogy a csúcsidőszaki villamos energia árai rendszerint valóban magasabbak, mint a zsinórterhelési energiáé. Ezeket az árakat a szabadpiaci értékesítéssel (például az MVM villamosenergia árveréseivel) összehasonlítva a csúcsidőszaki termékek átlagos árszintje nagyjából 10–30 %-kal haladja meg a zsinórtermékek árát.

⁽⁵⁶⁾ A magyar hatóságok becslése szerint HTM-ek hiányában a különböző, jelenleg HTM-ek keretében működő termelők az alábbi módon érhetnék el a legnagyobb nyereséget. A Paksi és a Pécsi Erőmű termelése 100 %-át zsinórtermékként értékesítené, a Mátrai Erőmű, a Dunamenti Erőmű G2-es blokkja, a Kelenföldi, az Újpesti, valamint a Kiszepi Erőmű az általuk megtermelt villamosenergia-megközelítőleg 50 %-át zsinórterhelési, illetve 50 %-át csúcsidőszaki termékként értékesítené, a Csepeli Erőmű, a Dunamenti Erőmű F blokkja, valamint a Tisza II. Erőmű pedig nagyrészt (megközelítőleg 70 %-ban) csúcsidőszaki villamos energiát értékesítené.

⁽⁵⁵⁾ Az átlagárak indikatív súlyozott árakat jelentenek.

- (249) Ha azonban összehasonlítjuk a Csepeli Erőmű, a Duna-menti Erőmű F blokkja, valamint a [...] csúcsidőszaki árait a kapacitás-árveréseivel, szintén jól látszik, hogy az előbbieket magasabbak, mint a három évi időszak árverései során bármely csúcsidőszaki termékért kifizetett ár. Ezenfelül a 11. táblázatban felsorolt, a szabadpiacon HTM nélkül villamos energiát értékesítő termelők között is vannak olyanok (például az EMA erőmű), amelyek szintén főleg csúcsidőszaki termékeket értékesítettek.
- (250) A fenti összehasonlításból kitűnik, hogy a Paksi és a Mátrai Erőmű kivételével a HTM keretében működő termelők HTM-ek szerinti árai a 2004–2006-os években valóban meghaladták a legmagasabb a szabadpiaci árakat.
- (251) Ennek megfelelően a Bizottság nem ért egyet az érintett felek arra vonatkozó érveivel, hogy a HTM szerinti árak nem haladták meg a szabad piaciakat.
- (252) A Mátrai és Paksi Erőművek vonatkozásában a fenti táblázat azt mutatja, hogy árai alatta maradtak a szabad piacon elért legmagasabb árak. Ami a Mátrai Erőművet illeti, árai a szabad piaci árak felsőbb szintjének feleltek meg. Bár árai valószínűsíthetően valóban versenyképesebbek, mint a legtöbb HTM ár, azt nem állíthatja a Bizottság, hogy az erőmű a HTM nélkül is képes lett volna elérni legalább ugyanezen árakat. E tekintetben a Bizottság megjegyzi, hogy a Mátrai Erőmű HTM nélkül üzemelő blokkjainak értékesítési árai jelentősen alatta maradtak a HTM-es blokkok értékesítési árainak.
- (253) A Bizottság tisztában van azzal, hogy a szabad piaci szektorban (a HTM-ek nélkül) kialakult árak nem tekinthetők azon piaci árak pontos megfelelőinek, amelyeket a HTM-ek nélkül üzemelő termelők akkor értek volna el, ha a vizsgált időszakban nem léteznek HTM-ek. A termelői piac hozzávetőlegesen 60 %-át lefedő HTM-ek kétségtelenül befolyásolják az árakat a piac fennmaradó részében. Az összehasonlítás azonban legalább a vizsgált HTM szerinti és a HTM-eken kívül ténylegesen elért árak közötti különbség nagyságrendjét jelzi.
- (256) A közösségi jogszabályok szerint a tagállamok bizonyos mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásában, hogy mely szolgáltatásokat tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak. Magának az adott tagállamnak az előjoga, hogy a közösségi jogszabályok által kijelölt keretek között meghatározza a tagállami általános gazdasági érdekű szolgáltatások tartományát. A támogatási intézkedések kedvezményezettjei nem minősíthetik saját szolgáltatásaikat közüzemi szolgáltatásnak.
- (257) A magyar hatóságok azonban a jelen eljárás során soha nem állították, hogy a termelők bármelyike általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtana, és nem is támogatták a termelők erre vonatkozó érvelését.
- (258) A Bizottság egyébiránt azon az állásponton van, hogy a HTM-ek nem merítik ki az Altmark ügyben hozott ítéletben kifejtett kritériumokat.
- (259) Először is az Altmark ítélet értelmében a kedvezményezett cég köteles közüzemi szolgáltatást nyújtani, és e szolgáltatás szerinti kötelezettségeit a tagállamnak egyértelműen meg kell határoznia.
- (260) A vizsgált időszakban hatályos magyar jogszabályok szerint az MVM kötelessége az ellátásbiztonság biztosítása. Ez azonban általános kötelezettség, amely arra vonatkozik, hogy az akkori egyetlen vásárlónak biztosítania kellett az energiaigények teljes fedezéséhez szükséges energiaellátást, viszont egyetlen konkrét termelőre sem ró meghatározott általános gazdasági érdekű szolgáltatási kötelezettséget.
- (261) Az energiaellátás biztonságára vonatkozó célkitűzés nagyon általános jellegű. Bizonyos fokig azt lehetne mondani, hogy e célkitűzés megvalósítását mindegyik energiaágazati termelő elősegíti. Az érdekelt felek nem nyújtottak be a magyar hatóságoktól származó olyan hivatalos dokumentumot, amely egyértelműen meghatározná valamely általános gazdasági érdekű szolgáltatást, és konkrét termelőt (vagy termelőket) e pontosan körülhatárolható szolgáltatás nyújtásával bízna meg.

Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

- (254) A Budapesti Erőmű és a Csepeli Áramtermelő Kft. azt állítja, hogy a HTM-eket a villamos energia ellátásbiztonságát biztosító általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak kell tekinteni. Véleményük szerint a HTM-ek kimerítik az Altmark ügyben hozott ítéletben foglalt kritériumok mindegyikét, ennek fényében pedig nem tekinthetők az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak.
- (255) A Bizottság megvizsgálta ezeket az érveket, amelyekkel a következő okokból nem ért egyet.
- (262) Ebben a vonatkozásban a HTM-ek hasonlóak: rögzítik a felek kötelezettségeit, azonban nem határoznak meg konkrét közüzemi szolgáltatást. Önmagában az a tény, hogy a HTM keretében működő mind a tíz erőműnek le kell kötnie a kapacitását az MVM számára, nem azt jelenti, hogy kifejezetten kijelölték őket a közüzemi szolgáltatási kötelezettség ellátására. Ez a megközelítés, amint arra a fentiekben utaltunk, arra a következtetésre vezetne, hogy a teljes energiatermelő ágazat megfelel az általános gazdasági érdekű szolgáltatás kritériumainak. Ez nyilvánvalóan ellentétes e fogalomnak a közösségi jogalkotásban és jogalkalmazásban szánt jelentéssel.

- (263) Jelen esetben az állítólagos közüzemi szolgáltatási kötelezettségek nincsenek pontosan definiálva, és egyetlen termelő sem köteles ilyen konkrétan meghatározott közszolgáltatási kötelezettséget teljesíteni.
- (264) Az érdekelt felek azt emelik ki, hogy a HTM-ek olyan dokumentumok, amelyek a termelőkre az általános gazdasági érdekű szolgáltatások kötelezettségét róják. Ugyanakkor a HTM-ek az általános gazdasági érdekű szolgáltatás semmiféle konkrét definícióját nem tartalmazzák és nem utalnak ilyen kötelezettségekre, sem pedig olyan jogszabályi rendelkezésekre, amelyek jogalapot szolgáltatnának az állam által egyéb szervezetekre hárított általános gazdasági érdekű szolgáltatások tekintetében.
- (265) Eddigi határozataiban⁽⁵⁷⁾ a Bizottság elismerte, hogy az ellátásbiztonság valóban képezhet általános gazdasági érdekű szolgáltatást, figyelembe véve a 96/92/EK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében foglalt korlátozásokat (ami megfelel a 2003/54/EK irányelv 11. cikke (4) bekezdésében foglaltaknak), azaz feltéve, hogy az adott termelők az energia termeléséhez elsődleges energiaforrásként belföldi primer energiahordozót használnak, és az energia össz mennyisége bármely naptári évben nem haladja meg az érintett tagállamban felhasznált villamos energia előállításához szükséges teljes primer energia 15 %-át.
- (266) A Mátrai Erőmű Rt. volt az egyetlen, amely azt állította, hogy belföldi primer energiahordozót használ fel. A többi termelők egyike sem terjesztett elő ilyen érvet. Viszont a Mátrai Erőmű Rt. sem mutatott be egyetlen olyan hivatalos dokumentumot sem, amely értelmében a magyar állam pontosan definiált általános érdekű szolgáltatással kifejezetten megbízta volna.
- (267) A Bizottság a fentiek alapján elutasítja azt az érvet, hogy a HTM-ek az energiaellátás biztonsága területén közüzemi szolgáltatást valósítanának meg.
- (268) Másrészt a kompenzáció kiszámításának alapjául szolgáló mutatókat korábban, objektív és átlátható módon kellett volna meghatározni, a kompenzáció pedig nem haladhatná meg a közüzemi szolgálati kötelezettség teljesítéséből eredő költségek teljes vagy részbeni fedezetéhez szükséges összeget, figyelemmel továbbá a kötelezettségek teljesítéséből származó bevételekre és a rajtuk meglevő ésszerű nyereségtartalomra⁽⁵⁸⁾.
- (269) A teljesítendő általános gazdasági érdekű szolgáltatások pontos definiálásának hiányában, különösképpen az említett szolgáltatások és az erőmű hétköznapi gazdasági tevékenységének pontos elhatárolása hiányában, lehetetlen megállapítani a kompenzációs mutatókat és/vagy ellenőrizni, hogy a kompenzáció nem lépi-e túl az általános gazdasági érdekű szolgáltatás teljesítésével felmerülő többletköltségek fedezéséhez szükséges összeget.
- Még azt sem lehet pontosan meghatározni, hogy konkrétan minek is felel meg a kompenzáció.
- (270) A HTM-ek szerinti árak bizonyos mutatók alapján való meghatározása egyáltalán nem egyenértékű az általános gazdasági érdekű szolgáltatások kompenzálásának számításához használt pontos mutatókkal, ugyanis az ár semmiképpen sem azonos a kompenzációval. Az a tény továbbá, hogy az ár kizárólag az energia előállítási költségének haszonkulccsal növelt összegét tartalmazza, nem jelenti egyben azt is, hogy nem tartalmaz semmiféle túlzott kompenzációt. Ugyanis számos, a villamos energia előállításához elszámolt költség olyan szokásos költség, amelyet bármely villamos energiát előállító termelőnek viselnie kellene, ellentétben az általános gazdasági érdekű szolgáltatások teljesítésével járó többletköltségekkel.
- (271) Harmadrészt pedig, ha a közüzemi szolgáltatási kötelezettséget teljesítő társaság nem közbeszerzési eljárás során került kiválasztásra, akkor a szükséges kompenzáció összegét költségelemzés útján kell meghatározni. A költségelemzés azokra a költségelemekre épül, amelyeket a közüzemi szolgáltatási kötelezettség teljesítésének okán bármely átlagos, jól irányított és a közüzemi szolgáltatás teljesítéséhez megfelelő termelőeszközökkel rendelkező vállalkozás viselne, figyelemmel az abból származó bevételekre és ésszerű nyereségtartalomra.
- (272) A tíz HTM-ből kilencet versenytárgyalás nélkül írtak alá. Jóllehet a Kispesti Erőmű esetében folyt versenytárgyalás, az általános érdekű szolgáltatásokra vonatkozó konkrét cél nem fogalmazódott meg. Ez még annak megítélését is megnehezíti, hogy az erőmű tevékenységének mely része lenne megfeleltethető a közüzemi szolgáltatásnak, és ennél fogva mekkora volna az a kompenzáció, amely nem haladja meg a közüzemi szolgáltatási kötelezettség teljesítéséből származó költségek fedezéséhez szükséges mértéket.
- (273) Ezenkívül sem a magyar hatóságok, sem pedig az érdekelt felek nem terjesztettek elő az érdekelt termelőkre vonatkozó költségelemzést annak alátámasztására, hogy a költségek valóban megfelelnek egy átlagos vállalkozás által viselt költségeknek.
- (274) A Bizottság végül megjegyzi, hogy a Kispesti Erőmű kivételével valamennyi vizsgált HTM-et versenytárgyalás nélkül írták alá.
- (275) Következésképpen a HTM-ek nem felelnek meg az Altmark ügyben hozott ítéletben foglalt kritériumoknak.
- (276) Az érdekelt felek úgy érveltek, hogy az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése abban az esetben is alkalmazható a HTM-ekre, ha azok egyébként nem felelnek meg az Altmark ügyben hozott ítéletben kifejtett kritériumoknak. Az intézkedésnek az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésével való összeegyeztethetőségével jelen határozat 7.7. pontja foglalkozik.

⁽⁵⁷⁾ Lásd a Bizottság határozatait az N34/99. (HL C 5., 2002.1.8., 2. o.), NN49/99. (HL C 268., 2001.9.22., 7. o.), N6/A/2001. (HL C 77., 2002.3.28., 25. o.) és a C7/2005. sz. ügyekben (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽⁵⁸⁾ Ez ténylegesen az Altmark ügyben született ítélet második és harmadik kritériuma.

Szelektivitás

- (277) A HTM-eket egy bizonyos gazdasági ágazat egyes vállalataival kötötték. A fenti 1. táblázat sorolja fel a szóban forgó HTM-ekben részes társaságokat.
- (278) Az AES-Tisza Erőmű Kft. érvelése szerint a HTM-ek nem szelektívek, mivel hosszú távú megállapodások az egész energiaágazatban léteznek: az MVM és a termelők, az MVM és az áramszolgáltató vállalatok között, valamint a villamosenergia-importra vonatkozóan. Azt állítja, hogy az akkori magyarországi jogszabályok következtében valamennyi termelőnek szerződése volt az MVM-el, illetve csupán a megújuló energiát hasznosító és a kapcsolt energiatermelő erőművek rendelkeztek rövidebb távú megállapodásokkal.
- (279) A magyar hatóságok az érdekelt felek észrevételeihez kapcsolódó beadványukban kifejtik, hogy jelentős erőművek és erőmű-blokkok értékesítenek villamos energiát a szabad piacon HTM-ek és kötelező átvétel nélkül (például a Dunamenti Erőmű G1-es blokkja, a Vértesi Erőmű, a Mátrai Erőmű I-II. blokkja).
- (280) Csakugyan jelentős erőművek és erőmű-blokkok működnek HTM nélkül (vö. a magyar hatóságok által szolgáltatott példákkal). Az AES-Tisza Erőmű Kft. maga is rendelkezik két olyan erőművel, amely nem HTM keretében működik.
- (281) A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy az, hogy egy támogatást nem kifejezetten egy vagy több előre meghatározott kedvezményezettnek címezzük, hanem a kedvezményezetteket adott számú objektív ismérv alapján kerülnek kiválasztásra, nem jelenti azt, hogy a kérdéses intézkedés nem jelent szelektív előnyt a kedvezményezetteknek. A kedvezményezettek beazonosításához szükséges eljárás nem befolyásolja azt, hogy az intézkedés jellege szerint állami támogatás⁽⁵⁹⁾.
- (282) Ezenfelül a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján még az olyan intézkedést is, amely a gazdaság hasonló helyzetű más ágazataihoz képest az egész ágazatot kedvezőbb helyzetbe hozza, a kérdéses ágazatnak szelektív előnyt biztosító intézkedésnek kell tekinteni⁽⁶⁰⁾.
- (283) A fenti megfontolások alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy a HTM-ek szelektív intézkedések.

Állami források, és az államnak való betudhatóság

- (284) A Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a HTM-ek állami források juttatásával járnak-e együtt.

⁽⁵⁹⁾ Az Elsőfokú Bíróság T-55/99. sz. CETM kontra az Európai Községek Bizottsága ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének 40. és 52. pontja.

⁽⁶⁰⁾ A Bíróság 203/82. sz. az Európai Községek Bizottsága kontra Olasz Köztársaság ügyben 1983. július 14-én hozott ítéletének 4. pontja.
A Bíróság 173/73. sz. Olasz Köztársaság kontra az Európai Községek Bizottsága ügyben 1973. július 2-án hozott ítéletének 18. pontja.

- (285) Valamennyi vizsgált HTM meghatározó alapelve az MVM-nek az a kötelessége, hogy 15–27 éves időszak során az erőmű állandó és változó költségeit fedező áron vásároljon meghatározott termelői kapacitást, illetve rögzített minimális mennyiségű megtermelt áramot. Gazdasági szempontból e vételi kötelezettség következtében az MVM a szerződés egész futamideje alatt folyamatosan köteles az erőműveknek meghatározott árat fizetni bizonyos mennyiségű kapacitásért (kapacitásdíj), illetve bizonyos mennyiségű energiáért (energiadíj). A fenti 2. fejezetben bemutatottak szerint, egyes HTM-ek további pénzügyi kötelezettségeket is előírnak az MVM számára. A pénzügyi források termelőkre való folyamatos átengedése (vagyis az említett díjak fizetése) valamennyi HTM szerves részét képezi, és kiterjed a HTM-ek teljes futamidejére. Természetesen minél hosszabb a HTM, annál nagyobb az átengedett pénzügyi források összértéke.

- (286) Annak megállapítása érdekében, hogy az MVM részéről a termelőknek juttatott források állami forrásból származónak tekintendők-e, a Bizottság az intézkedést különösen a következő szempontok alapján értékelte:

Az állami források léte – a PreussenElektra ítélet⁽⁶¹⁾

- (287) A PreussenElektra ügyben hozott ítéletében a Bíróság olyan mechanizmust vizsgált, amelyben az állam arra kötelezett magántulajdonban lévő vállalatokat, hogy bizonyos villamosenergia-termelőktől az állam által rögzített, a piaci árnál magasabb áron vásároljanak energiát. A Bíróság úgy döntött, hogy ilyen esetben nincs szó közforrások felhasználásáról, így nem áll fenn állami támogatás.
- (288) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a magyar rendszer jelentős különbségeket mutat a Bíróság által a fent említett döntésben megvizsgált rendszerhez képest, elsősorban a vételi kötelezettséggel rendelkező vállalatok tulajdonosi szerkezetének különbözősége miatt.
- (289) A PreussenElektra ügyben az a vállalat, amelyre az állam a vételi kötelezettséget előírta, magántulajdonban állt, ezzel szemben az MVM teljes mértékben állami tulajdonú vállalat. Ebből következően a felhasznált források egy teljes mértékben állami vállalat tulajdonában álló és általa ellenőrzött források.
- (290) A PreussenElektra ügyben a kedvezményezettől a forrásig visszakövetve a pénz útját az derült ki, hogy az soha nem került az állam akár közvetett, akár közvetlen irányítása alá. Azonban a jelen esetben a pénz állami ellenőrzés alá kerül, mivel a forrásig visszakövetve a pénz útját megállapítható, hogy az állami vállalat irányítása alá került.

⁽⁶¹⁾ A Bíróságnak a C-379/98. sz. ügyben hozott 2001. március 13-i ítélete.

Az államnak való betudhatóság: a Stardust ítélet ⁽⁶²⁾

- (291) A Bizottság úgy véli továbbá, hogy az MVM magatartása a magyar államnak betudható. Hozzá kell fűzni, hogy a magyar hatóságok a jelen eljárás során sosem állították, hogy a HTM-ek nem lennének betudhatók az államnak és ennél fogva ne járnának együtt állami források juttatásával.
- (292) A HTM-ek alapjául szolgáló azon elv, amely az érintett erőművek jövedelmezőségét garantáló vételi kötelezettséget ró az MVM-re, betudható a magyar államnak. Tekintettel arra, hogy ezt a HTM-ek teljes futamidejére irányadó alapvető a szerződések megkötésekor alakították ki, a Bizottságnak meg kell vizsgálnia a HTM-ek megkötésének feltételeit (azaz azokat a körülményeket, amelyek között sor került ennek az alapvető elvnek a megállapítására) annak tisztázása érdekében, hogy betudható-e az a magyar államnak vagy sem.
- (293) A Bizottság az államnak való betudhatóságra vonatkozó kérdés értékelésekor figyelembe vette többek között a következő körülményeket:
- (294) A HTM-ek megkötésének idején az I. Villamos Energia Törvény alapján az a jogi kötelezettség terhelte az MVM-et, hogy a lehető legalacsonyabb költségek mellett biztosítsa a magyarországi energiaellátás biztonságát.
- (295) Ugyanez az I. Villamos Energia Törvény arra kötelezte az MVM-et, hogy felmérje a villamosenergia-igényeket és ez alapján kezdeményezze a termelési kapacitás szükséges bővítését. Az MVM Országos Erőműépítési Tervet volt köteles kidolgozni, amelyet jóváhagyásra a Kormánynak és az Országgyűlésnek nyújtott be.
- (296) A magyar kormány és az érdekelt felek észrevételeikben egyetértenek, hogy megkötésük időpontjában a HTM-ek jelentették azt a magyar kormány által meghatározott eszközt, amely az energiaellátás biztonságának, illetve a többi kormányzati célkitűzésnek – így az energiaágazat korszerűsítésének, különös figyelemmel a mindenkori környezetvédelmi szabványokra, valamint az áramszolgáltatási ágazat szükséges átszervezésének – a biztosítására irányult ⁽⁶³⁾. Amint azt a Csepeli Áramtermelő Kft. észrevételeiben megfogalmazza: „A HTM-et aszerint kell értékelni ami: a magyar állam arra irányuló próbálkozásának szerves része, hogy az MVM-en keresztül diverzifikált termelői portfóliót építsen ki egy olyan időszakban, amikor az állam nem rendelkezett pénzügyi eszközökkel ahhoz, hogy maga valósítsa meg azt.” ⁽⁶⁴⁾
- (297) A magyar hatóságok tájékoztatták a Bizottságot ⁽⁶⁵⁾, hogy az erőművek privatizációs eljárásának keretében a 1114/1994. (XII.7.) kormányrendelet alapján kezdődött meg a HTM-ek aláírásának előkészítése. A HTM-ek előkészítésére irányuló és a privatizációs eljárás egésze során szoros együttműködés állt fenn a Magyar Energia Hivatal (a szabályozó szerv), az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az Állami Vagyonügynökség Rt., azaz a privatizációért felelős kormányzati szerv, az MVM, továbbá számos nemzetközi tanácsadó között.
- (298) Ennek keretében a fenti szervek egy részének képviselőiből álló munkabizottságot hoztak létre, amely többek között a HTM-ek kidolgozására és az árrögzítő módszerekre vonatkozó iránymutatást fogadott el.
- (299) A magyar kormány kérésére egy nemzetközi ügyvédi iroda kidolgozta a HTM-ek egységes szerződés-mintáját. A magyar hatóságok megerősítették, hogy a HTM-ek erre az egységes szerződés-mintára épültek. Megerősítették továbbá, hogy a HTM-ek árrögzítő mechanizmusai a villamos energia árszabályozásáról szóló 1074/1995. (III.4.) kormányhatározaton alapultak. E kormányhatározat tartalmazta a hatósági villamosenergia-árak kiszámítására vonatkozó részletes szabályokat. A HTM-ek átvették a kormányhatározatban szereplő képleteket és meghatározásokat ⁽⁶⁶⁾.
- (300) A HTM-ek aláírására vonatkozó döntést mind a privatizációval összefüggésben, mind azt követően az MVM Igazgatósága hozta. Az Igazgatóság tagjait a Közgyűlés választja meg. A magyar hatóságoktól kapott tájékoztatás alapján ⁽⁶⁷⁾ „figyelemmel arra, hogy az MVM Rt. több, mint 99 %-ban állami tulajdonban áll, az Igazgatósági tagok jelölése, megválasztása, illetve visszahívása kizárólag az állami akaratnak megfelelően történik”.
- (301) A I. Villamos Energia Törvény végrehajtásáról rendelkező 34/1995. (IV.5.) számú kormányrendelet alapján az MVM köteles volt az Erőműépítési Terv elfogadását követő kilencven napon belül ajánlatkérés szervezni.
- (302) A Kiszepesi Erőmű Rt. HTM-jét az alábbi jogi eljárás szerinti versenytárgyalást követően írták alá:
- (303) Az erőmű létesítés engedélyezési eljárásrendjéről és a versenyztetés általános szabályairól szóló együttes irányelvet a felelős szakminisztérium és a Magyar Energia Hivatal 1997-ben adta ki.

⁽⁶²⁾ A Bíróságnak a C-482/99. sz. ügyben hozott 2002. március 16-i ítélete.

⁽⁶³⁾ Lásd például a magyar hatóságok 2005. július 25-én nyilvántartásba vett levelét.

⁽⁶⁴⁾ Az észrevételek 5. oldala. Szabad fordítása az eredeti angol szövegekből.

⁽⁶⁵⁾ A levelet 2005. július 25-én vették nyilvántartásba.

⁽⁶⁶⁾ „A szerződés mintegy átemelte a Kormányhatározatban szereplő képleteket, meghatározásokat.” A magyar hatóságok 2005. július 25-én nyilvántartásba vett levele.

⁽⁶⁷⁾ Idézet a 2005. július 20-i keltezésű, 2005. július 25-én nyilvántartásba vett levélből.

- (304) Az együttes irányelv ismerteti a tulajdoni szerkezet átalakításának, illetve az új villamosenergia-termelői kapacitás létesítésének szükségességét alátámasztó indokokat. Az irat világosan meghatározza a követendő célokat: az ellátás biztonsága a lehető legalacsonyabb költségek mellett, az infrastruktúra modernizálása a környezetvédelmi szabványok előírásai szerint, az elsődleges energiaforrások diverzifikálása, a szükséges tartalékkal rendelkező, rugalmasabb erőmű-hálózat létesítése, amely képes együttműködni a nyugat-európai villamosenergia-hálózatokkal. Azt is kiemeli, hogy a jövőbeni erőmű-hálózat működtetése „lehetővé kell tegye a nyereséges működtést és karbantartást az áraknak a törvény előírásaival összhangban történő alakításával” ⁽⁶⁸⁾.
- (305) A minisztérium és a Magyar Energia Hivatal együttes irányelvének 2. pontjában az is szerepel, hogy a fenti célok végrehajtásának eredményeként létre kellene jöjjön „a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő modern villamosenergia-hálózat, amely biztosítja az európai együttműködést, az indokolt befektetések és a hatékonyan működő engedélyes által viselt költségek megtérülését, valamint a hosszú távú működéshez szükséges nyereséget biztosító árakat. A fenti célkitűzések oly módon teljesítendőek, hogy biztosítsák ...az elsődleges energia-ellátás biztonságát, tegyék lehetővé a befektetni szándékozó szereplők számára, hogy befektetéseiket és a befektetés megtérülését biztonságban érezzék, ..., és biztosítsák a kormány nyilvánosságra hozott szándékainak teljesítését”.
- (306) Az együttes irányelv szabályozza továbbá a villamosenergia termelési-teljesítőképesség létesítésére vonatkozó versenytárgyalási eljárást.
- (307) A tender győztesére a végső javaslatot az Értékelő Főbizottság terjesztette elő. E Főbizottság tagjai a Gazdasági Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium, a Magyar Energia Hivatal, az MVM és az ERSTE Bank képviselői. A végső döntést az MVM Igazgatósága hozta. Az együttes irányelv szerint a tender hivatalos eredményét (kizárólag) a Minisztérium hivatalos közlönyében kellett megjelentetni.
- (308) A II. Villamos Energia Törvény oly módon épült fel, hogy a HTM-ek létezését eleve adottnak tekinti. E törvény, amely az értékelés időszakában megteremtette a magyar energiapiac működésének jogszabályi kereteit, számos esetben utal az MVM hosszú távú vételi kötelezettségeire.
- (309) Az átállási költségekről szóló, 183/2002. (VIII.23.) kormányrendelet 5. paragrafusának (2) bekezdése rendelkezik az MVM azon kötelezettségéről, hogy kezdeményezze a HTM-ek újratárgyalását a lekötött kapacitás mértékének csökkentése érdekében. A kormányrendelet így módon arra kötelezi az MVM-et, hogy tegyen javaslatot a HTM-ek módosítására.
- (310) Az AES-Tisza Erőmű Kft. észrevételeiben azt állítja, hogy az árszabályozási időszakot követően (azaz 2004. január 1. után, a 2007. évi új árszabályozás kivételével) a HTM-ek szerinti árak nem az államnak voltak betudhatóak, hanem az adott erőmű és az MVM közötti tárgyalások eredményeként alakultak ki.
- (311) A Bizottság elismeri, hogy a kedvezményezettekre átengedett források pontos összege nem kizárólag a HTM-ekben szereplő és az államnak betudható záradékoktól függ, hanem az MVM-nek a termelőkkel folytatott időszakos kétoldalú tárgyalásaitól is. A HTM-ek valójában bizonyos mozgásteret kínálnak a feleknek, hogy megállapodhassanak az MVM által ténylegesen megvásárolt villamos energia mennyiségéről, valamint – különösen a kapacitásdíj tekintetében – az árak egyes olyan elemeiről, amelyek – amint az a (356) bekezdésben említésre került – számos tényezőtől függenek és időszakonkénti kiigazítást tesznek szükségessé. Ugyanakkor a megvásárolt villamosenergia-mennyiségről folytatott tárgyalások soha nem vezethetnek a HTM-ekben megállapított garantált minimális átvételi szintnél kisebb mennyiséghez. Hasonlóképpen, az ártárgyalások kizárólag a HTM-ekben foglalt és az államnak betudható ármegállapító mechanizmusok keretében folytathatók. Az ártárgyalások tehát nem vonhatják kétségbe az indokolt költségek és az erőmű működtetéséhez szükséges nyereség fedezését biztosító áron történő vételi kötelezettséget.
- (312) Ezenfelül – függetlenül az MVM és a termelők közötti időszakonkénti tárgyalásoktól – az állami forrásoknak a kedvezményezettek részére történő átengedésével jár önmagában az a tény, hogy a HTM-ek előírják az erőművi kapacitások legnagyobb részének ellenérték fejében történő lekötését.
- (313) Észrevételeiben ⁽⁶⁹⁾ valamennyi érdekelt fél egyetértett azzal, hogy az árszabályozás fő szabályait követték a 2004. január 1-jét követően a HTM-ek alapján alkalmazott legfontosabb árképletek és ármeghatározások. Maga a(z) [...] ⁽⁷⁰⁾ Erőmű Rt. mind a fent említett megjegyzésekben, mind pedig az eljárás megindításáról szóló határozathoz fűzött észrevételeiben kifejti, hogy az ártárgyalások „tisztázták” az árazási képletek alkalmazását és „értelmezték” azok tartalmát (*). Elismeri, hogy a HTM-ek költségalapúak és az indokolt költségeket fedezik, továbbá hogy kezdettől fogva nagymértékben figyelembe vették az árrendeletekben alkalmazott árszámítási módszert.
- (314) A(z) [...] Erőmű Rt. ezenfelül kifejti, hogy a HTM-ének [...] évi módosításában szereplő árképlet szintén a kormányrendeleteken alapul: „[a] [...] évi módosításban a rendelkezésre állási díj kiszámítására vonatkozóan szereplő képlet (a [...] melléklet [...] jegyzéke)

⁽⁶⁸⁾ Az együttes irányelv szövegét csak angolul nyújtották be a Bizottságnak.

⁽⁶⁹⁾ A magyar hatóságok által a Bizottságnak 2004. október 20-án továbbított, továbbá a Dunamenti Erőmű Rt. esetében 2005. július 25-én továbbított levél.

⁽⁷⁰⁾ A(z) [...] Erőmű Rt. beadványainak 3. melléklete.

(*) Áramfejlesztő neve.

megegyezik azzal, amely a vonatkozó rendeletekben a termelők maximális rendelkezésre állási és energiadíját állapítja meg” (a lábjegyzetben hivatkozás található az 55/1996/IKIM és a 46/2000/GM rendeletre, továbbá a 2004. január 1-jét megelőző legutolsó alkalmazandó jogszabályra, a 60/2002/GKM rendeletre).

- (315) A fentiekből jól látható, hogy sem az ártárgyalások, sem a HTM-ek módosításai nem érintették a HTM-ek alapelveit, amelyek a fent vázolt körülmények között, az adott megállapodások megkötésekor kerültek megállapításra. Ma is ugyanazon elv, azaz a beruházások megtérülését biztosító vásárlási kötelezettség képezi a HTM-ek alapját.
- (316) A fentiekből nyilvánvaló, hogy a magyar államnak tudható be az MVM villamosenergia-termelőkkel szembeni vételi kötelezettsége, amely az indokolt állandó és változó költségek fedezésének elvére épül.
- (317) Ezenfelül az állandó ítélezési gyakorlat szerint, valamely intézkedés nem csupán akkor minősül állami támogatásnak, ha állami források közvetlen és egyértelmű mozgósításával nyújtanak előnyt a vállalkozásoknak, hanem akkor is, ha bizonyos feltételek jövőbeni teljesülése esetén a hatóságoknak olyan további pénzügyi terhet kell viselniük, amelyet az előny nyújtása nélkül elkerülhettek volna ⁽⁷¹⁾. 2004-ben egyértelmű volt, hogy az MVM-nek ilyen további terhet kell viselnie abban a valószínű esetben, ha a villamosenergia-termelők és importőrök a HTM-ekben szereplőknél alacsonyabb árakat ajánlanak, mivel ezen ajánlatok arra ösztönöznék az MVM-et, hogy módosítsa a villamosenergia-ellátási portfólióját és ebből adódóan csökkentse a HTM-ek keretében működő villamosenergia-termelőktől vásárolt mennyiséget, illetve elérje az árak csökkentését. A HTM-ekből eredő kötelezettség alapján azonban az MVM-nek nincs ilyen választási lehetősége, mert – amint az a fentiekben bemutatásra került – nem csökkentheti egy adott minimális szint (a garantált átvételi mennyiség) alá a HTM-ek keretében működő termelőktől vásárolt mennyiséget, továbbá nem folytathat ártárgyalásokat a versenyző termelőktől érkező alternatív ajánlatok alapján, hanem köti a HTM-ekben szereplő költségalapú árképzési mechanizmusok. A Bizottság ez a tény, valamint a (315)–(316) preambulumbekzdésben leírtak alapján arra a következtetésre jut, hogy az állami források átruházásának feltételei a HTM-ekben 2004. május 1. óta fennálltak, és fenn is fognak állni a HTM-ek teljes futamideje alatt a tényleges piaci körülményektől függetlenül mivel a HTM-ek megfosztják az MVM-et az olyan választási lehetőségtől, amely az igényei fedezéséhez szükséges villamos energia vásárlására fordított források összegének lehető legkisebbre csökkentését tenné lehetővé.
- (318) A fenti megfontolásokból az következik, hogy a HTM-ek állami források juttatásához vezetnek.

A verseny torzítása és a tagállamok közti kereskedelemre gyakorolt hatás

- (319) A villamosenergia-piacon megnyílt a szabad verseny, és a villamos árammal kereskedelem folyik a tagállamok között, különösen az Európai Parlament és a Tanács 1996. december 19-i, a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 96/92/EK irányelvének ⁽⁷²⁾ hatálybalépése óta.
- (320) Ennek következtében egy tagállam villamosenergia-ágazatában egyes vállalkozásoknak előnyt biztosító intézkedések akadályát képezhetik a más tagállamok vállalatai által e tagállamba történő energia-exportnak, illetve ösztönözhetik a villamos energia exportját e tagállamból a többi felé. Ez különösen igaz Magyarországra esetében, mivel Európán belüli központi fekvése miatt kapcsolódik, vagy könnyen kapcsolódni tud számos jelenlegi vagy jövőbeni tagállam hálózatához.
- (321) Különösen igaz ez Magyarország esetében, amely Európában központi fekvésű, és a hét szomszédos ország közül négy az Európai Unió tagállama. Az uniós tagállamok közül Szlovákiával, Ausztriával, valamint Romániával van rendszerösszeköttetése. 2004-ben közel 14 000 GWh-t importált, és 6 300 GWh-t exportált. 2005-től a behozatal 15 000 GWh fölé, a kivitel 8 000 és 10 000 GWh közöttire nőtt.
- (322) A magyarországi termelői kapacitás megközelítőleg 60 %-a állt HTM alatt Magyarország uniós csatlakozását követő években. A HTM-ek 2010 vége és 2024 vége között járnak le. Az MVM vásárlási kötelezettségének fent bemutatott feltételei a megállapodások lejártáig változatlanul fennállnak.
- (323) A magyarországi piacnyitás első lépésére 2004. július 1-jén került sor, amikor valamennyi nem lakossági fogyasztó feljogosítást kapott, hogy kilépjen a szabad piacra. 2008. január 1-től a közüzemi szektor megszűnt, és ennek megfelelően valamennyi fogyasztó „feljogosítottá” vált.
- (324) A feljogosított fogyasztók legnagyobb hányada a 2004 óta lezajlott piacnyitás ellenére sem választotta a szabadpiaci szektort. A Gazdasági Versenyhivatalnak a magyar villamosenergia-piacon lefolytatott ágazati vizsgálata egyértelműen arra a következtetésre jut, hogy a HTM-ek által lekötött jelentős kapacitások miatti versenyképes kapacitások szűkülsége jelentős akadályt képezi a versenypiacra kilépésnek ⁽⁷³⁾. A HTM-eken keresztül a magyarországi termelői kapacitás körülbelül 60 %-a közüzemi szektorhoz és egyedül az MVM-hez kapcsolódik, és a valóságban csak a maradék kapacitás versenyezhet az új fogyasztóért.

⁽⁷¹⁾ Lásd különösen az Elsőfokú Bíróság 2000. június 13-án a T-204/97. sz. és T-290/97. sz. EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA kontra az Európai Közösségek Bizottsága egyetemes ügyben hozott ítéletét [EBHT 2000., II-02267. o.]

⁽⁷²⁾ HL L 27., 1997.1.30., 20. o.

⁽⁷³⁾ 2006. május 15-én tették közzé.

- (325) A lekötött kapacitások, azaz az ilyen hosszú időre garantált mennyiségek akadályát képezik annak is, hogy új termelők lépjenek a piacra, mivel az összes kapacitás 60 %-a egyetlen – vételi garanciát nyújtó – (állami tulajdonban álló) vállalathoz kapcsolódik.
- (326) A Bizottság ebben a vonatkozásban is figyelembe vette a Magyar Gazdasági Versenyhivatal ágazati vizsgálatát, amely kifejezetten megállapítja, hogy a HTM-ek piaclezáráshoz vezetnek azáltal, hogy korlátozzák a feljogosított fogyasztókat tényleges szolgáltató váltásban, és megakadályozzák a potenciális nagykereskedőket abban, hogy a piacra lépjenek ⁽⁷⁴⁾.
- (327) A HTM-eken kívül rendelkezésre álló kapacitások szűkössége ezenfelül a versenypiaci árak emelkedéséhez vezet. A HTM-ek keretében lekötött jelentős mennyiségű kapacitás és villamosenergia-mennyiség a szabad piacon is befolyásolja az árakat.
- (328) A Regionális Energiagazdasági Kutatóközpontnak a HTM-ek magyarországi nagykereskedelmi villamosenergia-árakra gyakorolt hatására vonatkozó mennyiségi vizsgálata ⁽⁷⁵⁾ szerint a HTM-ek magasabb nagykereskedelmi árakhoz vezetnek, mint amelyek a HTM-ek nélkül elérhetőek volnának. A tanulmány általánosabb megfogalmazásban azt is állítja, hogy a HTM-ek jelentik azon fő tényezők egyikét, amelyek következtében olyan piaci struktúra jön létre, amely „összeegyeztethetetlen a versenypiaci működés elveivel” ⁽⁷⁶⁾. E tanulmány egyébiránt javaslatot tesz a HTM-ek felbontására, mint ami megoldást jelentene a szabad verseny biztosítására a magyar nagykereskedelmi villamosenergia-piacon.
- (329) A Bizottság a villamosenergia-szektorban folytatott ágazatvizsgálatában ⁽⁷⁷⁾ szintén kitért a HTM-ek versenyre és kereskedelemre gyakorolt hatására. A Bizottság a 467–473 bekezdésben megállapítja, hogy „A hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások (HTM-ek) szintén alkalmasak a nagykereskedelmi piacon rendszeresen forgalmazott villamos energia mennyiségének befolyásolására”. A lengyelországi HTM-ekkel kapcsolatban a dokumentum azt állítja, hogy „jelentős akadályt képezhetnek a lengyel nagykereskedelmi piac fejlődésének az útjában”. Majd úgy folytatja, hogy „Hasonló helyzet áll fenn Magyarországon, ahol a Magyar Villamos Művek (MVM), azaz a közüzemi nagykereskedő hosszú távú HTM-ek révén vásárol villamos energiát, amelyet azt követően a helyi viszonteladóknak értékesít. A tagállam villamosenergia-szükségletének legnagyobb részét fedező magyar HTM-ek a lengyel nagykereskedelmi piac kapcsán fent bemutatotthoz hasonló, vagy annál is jelentősebb hatást gyakorolhatnak a nagykereskedelemre.”
- (330) Valamennyi fent említett tanulmány tehát arra a következtetésre jut, hogy a HTM-ek torzítják a versenyt és hatást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelemre.
- (331) Az érdekelt felek azzal is érvelnek, hogy nem fedi a valóságot, hogy a rendelkezésre álló szabad kapacitások szűkössége vezetne a verseny torzulásához, mivel az MVM kapacitásárverései azt igazolják, hogy a vállalat még a felkínált villamosenergia-termékeket sem volt képes értékesíteni.
- (332) A felkínált mennyiség és a sikeresen elárverezett termékek összehasonlítása ⁽⁷⁸⁾ ugyanakkor azt mutatja, hogy az MVM majdnem mindegyik árverésen valamennyi felkínált terméket értékesítette. Sőt, a legtöbb esetben még azt a további 10 %-nyi terméket is értékesítette, melynek felkínálását a jogszabály lehetővé tette.
- (333) Az érdekelt felek észrevételeikben azt is kihangsúlyozták, hogy számos egyéb tényező gyakorolt hatást a kereskedelemre, és befolyásolta a szabad verseny kiépítését a magyarországi nagykereskedelmi villamosenergia-piacon. A Bizottság természetesen egyetért azzal, hogy nem a HTM-ek jelentik a versenyt és a kereskedelmet befolyásoló egyetlen tényezőt. Az összes fent említett tanulmány is elismeri, hogy nagyszámú egyéb tényező (a jogszabályok, a határkeresztező kapacitásokhoz való korlátozott hozzáférés, a nemzetközi energiapiacok átalakulásának jelentős befolyása stb.) szintén hatást gyakorol a piacnyitás sikerére, valamint a tényleges árszintre. Ugyanakkor a jelen vizsgálat során a Bizottsághoz benyújtott vagy egyébként a rendelkezésére álló valamennyi tanulmány – az AES-Tisza Erőmű Kft. által megrendelt és benyújtott tanulmány kivételével ⁽⁷⁹⁾ – egyértelműen elismeri, hogy a HTM-ek jelentős hatást gyakorolnak a versenyre és a kereskedelemre.
- (334) A HTM-ek által lekötött kapacitások, a garantált átvétel és az árazási mechanizmus a megállapodások teljes futamidejére megvédik az erőműveket az üzemeltetésükhöz kapcsolódó üzleti kockázatoktól. Amint az a fenti (211) preambulumbekkezdésben kifejtésre került, az előbbiek közé tartozik a villamos energia termelési költségeinek – különösen a tüzelőanyag költségeinek – az ingadozása, a végfelhasználók által fizetendő villamosenergia-árak változásai, továbbá a végfelhasználók villamosenergia-igényének egyenetlensége. Tekintettel arra, hogy ezek olyan szokásos kockázatok, melyeket a HTM-ek nélkül üzemelő villamosenergia-termelőknek viselniük kell, a HTM-ek akadályozzák a termelők közti azonos versenyfeltételek kialakulását és torzítják az érdemen alapuló versenyt.

⁽⁷⁴⁾ A jelentés Összefoglalás fejezetének 24. pontja.

⁽⁷⁵⁾ 2006 novemberében tették közzé. Az eredeti cím a következő: „A hosszú távú áramvásárlási szerződések megszűnésének hatása a villamos energia nagykereskedelmi árakra”.

⁽⁷⁶⁾ A tanulmány 2. pontjából származó idézet „összeegyeztethetetlen a versenypiaci működés elveivel”.

⁽⁷⁷⁾ 2007. január 10. http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁷⁸⁾ Az információk megtalálhatók az alábbi internetcímen, a Magyar Energia Hivatal honlapján: www.eh.gov.hu A jelen határozatban szereplő magyar szöveg az eredeti angol szöveg szabad fordítása.

⁽⁷⁹⁾ Dr. Theon van Dijk tanulmánya, 2006. március.

- (335) A Bizottság azt is megállapítja, hogy a HTM alatt álló erőművek olyan nagy nemzetközi vállalatok tagjai, amelyek számos más tagállamban is jelen vannak. A kérdéses vállalatoknak versenylőnyt biztosító intézkedés kétség kívül hatást gyakorol a kereskedelemre, és alkalmas arra, hogy torzítsa a versenyt a közös piacon.
- (336) Az érdekelt felek többsége a HTM-ek megkötésének idején jellemző, vagy mindenesetre a Magyarország uniós csatlakozását megelőző piaci körülményekre hivatkozva vizsgálja a kereskedelemre gyakorolt hatásnak és a verseny torzulásának kritériumait. A Bizottság nem tudja elfogadni ezt a megközelítést, és ezzel kapcsolatosan utal a fenti (156)–(172) bekezdésekre.
- (337) Egyes érdekelt felek azt is állítják, hogy a saját HTM-jük külön vizsgálva nem gyakorol hatást a kereskedelemre, mivel az ország teljes kapacitásához viszonyítva csekély az erőművek termelői kapacitása. Mivel valamennyi HTM alapelve azonos (bizonyos minimális mennyiségű megtermelt villamos energia megvásárlásának kötelezettsége, a termelői kapacitások lekötése, az indokolt állandó és változó költségeket fedező ár alkalmazása 15–27 éves időszak során), ezért mindegyik gyakorol hatást a piacra. Ugyanakkor tíz HTM együttes jelenléte a magyar piacon értelemszerűen megsokszorozza ezt a hatást. Az említett hatás annál jelentősebb, minél több kapacitást fed le HTM.
- (338) Ennek következtében a Bizottság megállapítja, hogy a HTM-ek fent bemutatott rendelkezései hatást gyakorolnak a kereskedelemre, és alkalmasak arra, hogy torzítsák a versenyt.
- (339) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatának 3.1. pontjában kétségét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a Paksi Atomerőmű HTM-je állami támogatást képez-e, tekintettel a többi HTM-től való esetleges lényegi eltérésekre. A vizsgálatának eredményeként azonban a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az állami támogatási kritériumok fenti értékelése a Paksi Atomerőmű HTM-jére is egyaránt vonatkozik, mivel e HTM releváns rendelkezései a többi HTM alapelveivel megegyeznek. A Paksi HTM releváns egyedi jellemzőit a jelen határozat a vonatkozó kritérium elemzése keretében a fentiekben ismertette.
- (340) A fenti elemzés alapján a Bizottság úgy véli, hogy az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek a HTM-ekben szereplő vételi kötelezettség legfontosabb feltételei: vagyis az MVM általi kapacitás-lekötés és garantált átvétel olyan feltételek mellett kikötése, amelyek célja az erőművek befektetési megtérülésének biztosítása, mentesítve őket az üzemeletésből származó üzleti kockázatoktól. Ezen állami támogatás a kapacitás-lekötés, a garantált minimális átvétel, a kapacitás- és energiadíjon alapuló, állandó-, változó- és tőkekölségek fedezésére irányuló árazási mechanizmus, valamint a szokásos piaci gyakorlatot meghaladó hosszú futamidő együttes alkalmazásának eredménye.

7.4. A HTM-ek csatlakozást követő alkalmazandósága

- (341) Az érdekelt felek azzal érvelnek, hogy az európai uniós csatlakozást megelőzően jogszerűen hozott intézkedéseket a csatlakozást követően a Bizottságnak nem szabad felülvizsgálnia. Ez összhangban állna a visszaható hatályú szabályozás tilalmának általános alapelvével.
- (342) A Bizottság nem ért egyet ezzel az érveléssel. A csatlakozás időpontjától valamennyi intézkedésre a közösségi vívmányokat kell alkalmazni, függetlenül attól, hogy azok azt megelőzően a nemzeti jogszabályok alapján jogszerűek voltak-e. A Csatlakozási Okmány IV. mellékletében előírt, állami támogatási intézkedésekre vonatkozó különleges szabályok alkalmazandók a támogatási intézkedésekre, még akkor is, ha azokat egyébként a csatlakozást megelőzően az akkori nemzeti jogszabályokkal összhangban fogadták el.
- (343) A Csatlakozási Okmány IV. melléklete 3. fejezetének (1) pontja kizárólag az alábbi három intézkedéskategóriát minősíti létező támogatásnak: i. az 1994. december 10. előtt hatályba léptetett támogatások; ii. azon támogatások, amelyeket – a Bizottság vizsgálatát követően – belefoglaltak a Csatlakozási Okmány IV. mellékletének függelékébe, valamint iii., amelyeket az úgynevezett „ideiglenes mechanizmus” keretében a Bizottság jóváhagyott. Minden olyan, a csatlakozás időpontja után is alkalmazandó intézkedést, amely állami támogatásnak minősül és nem felel meg e három kategória valamelyikének, a csatlakozás időpontjától új támogatásnak kell tekinteni; a Bizottságnak tehát teljes hatásköre van ezen intézkedések megtiltására, amennyiben azok nem egyeztetettek össze a közös piaccal. Az állami támogatási szabályoknak a csatlakozást követően is alkalmazandó intézkedések jövőbeni hatásaira való alkalmazása nem jelenti az EK állami támogatásra vonatkozó szabályainak visszamenőleges alkalmazását, és mindenképpen a Csatlakozási Okmány felhatalmazása alapján kerül rá sor.
- (344) A Csatlakozási Okmány IV. melléklete 3. fejezetének (2) pontja definiálja az „ideiglenes mechanizmust”. E bekezdés rendelkezik az új tagállamokban a csatlakozás időpontja előtt hatályba léptetett és ezt követően is alkalmazandó támogatási programok és egyedi támogatások vizsgálatára vonatkozó jogszabályi keretről.
- (345) Az érdekelt felek úgy érvelnek, hogy mivel a közösségi állami támogatási szabályok csak a csatlakozás időpontjától alkalmazandók, ezért csak az azt követően további kedvezményt biztosító intézkedések határozhatók meg a csatlakozást követően is alkalmazandóként. Érvelésük szerint a HTM-ek a csatlakozást követően nem hoztak létre további előnyt, mivel az árképletüket azt megelőzően határozták meg, és ebből adódóan a csatlakozást megelőzően teljes mértékben ismert volt az állam pénzügyi elkötelezettsége.

(346) A Bizottság a következő észrevételeket teszi. A HTM-ek 2010–2024 közötti időszakban járnak le, tehát a csatlakozást követően. Csak nagyon kivételes körülmények között ítélte meg úgy a Bizottság, hogy a csatlakozás időpontját követően is hatályban lévő valamely támogatási intézkedés nem minősül a Csatlakozási Okmány értelmében vett csatlakozás után is alkalmazandó intézkedésnek. Ezt a kivételes gyakorlatot azonban – a kivételek jogi értelmezésének általános alapelvei szerint – szűkítően kell értelmezni annak érdekében, hogy ne kerüljenek ki a Bizottság állami támogatások felett gyakorolt ellenőrzése alól olyan intézkedések, amelyekre a Csatlakozási Szerződés aláíróinak szándéka szerint ezen ellenőrzési hatáskörnek ki kell terjednie.

(347) E tekintetben a Bizottság eddigi gyakorlatában⁽⁸⁰⁾ valóban úgy ítélte meg, hogy a Csatlakozási Okmány IV. melléklete értelmében nem a csatlakozás után alkalmazandók azok a támogatási intézkedések, amelyek esetében a csatlakozást megelőzően pontosan ismert volt az állam gazdasági elkötelezettségének pontos mértéke.

„Az állam gazdasági elkötelezettségének pontos mértéke”

(348) A HTM-ek nem határozzák meg az állam pénzügyi elkötelezettségének maximális szintjét, és a csatlakozás előtt nem volt pontosan kiszámítható e pénzügyi elkötelezettség pontos mértéke a HTM-ek teljes futamidejére.

(349) Ellenkezőleg, az állam HTM-ek szerinti gazdasági elkötelezettségének mértéke olyan mutatóktól függ, amelyek jövőbeni alakulása a csatlakozás napján még ismeretlen volt. A HTM-ek garantálják továbbá a termelőknek az olyan költségingadozásokkal szembeni védelmet, amely költségek nem a csatlakozást megelőző, hanem jövőbeni ügyletekhez vagy eseményekhez kapcsolódtak, és így a csatlakozás időpontjában ismeretlenek voltak.

(350) Kiváltképpen a következő körülmények támasztják alá azt a tényt, hogy a csatlakozás időpontjában ismeretlen volt az állam HTM-ek keretén belüli elkötelezettségének mértéke, és hogy a HTM-ek az államra a csatlakozást követően is további kötelezettségeket rónak.

(351) Először is a HTM-ek nem határozzák meg azt a pontos árat, amelyen a termelők értékesítik energiájukat az MVM számára. Az árak kiszámítása olyan képleteken alapuló számítások eredménye, amely képletek számos előreláthatatlan módon ingadozó mutatóból állnak össze.

(352) A HTM-ek árképlete tartalmaz rendelkezésre állási díjat (avagy kapacitásdíjat), energia díjat, amelyhez a termelőkől függően további különböző kiegészítő díjak társulnak.

(353) A képlet csupán az elfogadható költségeket és díjakat határozza meg az egyes díjkategóriák szerint, továbbá azt, hogy mennyire jelentős az adott díjkategória az árban.

⁽⁸⁰⁾ Lásd például az állami támogatásról szóló 2004. január 28-i bizottsági határozatot: CZ 14/2003 – Cseh Köztársaság „Česka sportitlna, a.s.”.

(354) Maguk a termelők és az MVM is elismerték az észrevételekben, hogy bizonyos díjkategóriák pontos tartalma további tisztázásra szorult az MVM-mel folytatott tárgyalások keretében.

(355) A HTM-ekben elismert költségkategóriák közül számos változó, és nem lehetett pontosan ismert a csatlakozást megelőzően. Például:

(356) Kapacitásdíj

Ez a díjkategória mind a garantált, mint az MVM által ténylegesen igénybe vett kapacitásokat figyelembe veszi. Többek között az éves, a havi és a heti tervezéstől függ. Mindegyik HTM hivatkozik az időszakos tervezés szabályaira, illetve a pontos végső ár valamennyi HTM esetében az éves, a havi és a heti tervektől függ. Magától értetődően nem lehet előre meghatározni ezeket a költségkategóriákat. A felek például terveikben többletkapacitást irányozhatnak elő egy adott időszakra vonatkozóan. Az MVM által fizetendő teljes ár szükségszerűen a villamosenergia-igényt befolyásoló egyéb tényezőktől – így például az időjárástól – is függ.

A magyar forint átváltási árfolyama is befolyásolja ezt a költségkategóriát.

(357) Energia díj

E költségkategóriát elsődlegesen a tüzelőanyag-költségek határozzák meg. E költségek ingadozása olyan piaci szabályokat követ, amelyeket a felek nem képesek ellenőrizni. A HTM-ek nem határoznak meg semmiféle konkrét felső határt a jövőbeni tüzelőanyag-áralakuláshoz kapcsolódó költségekre vonatkozóan.

Az energia díj adott időszakra fizetendő pontos összegét természetesen az MVM-nek értékesített energia pontos mennyisége is befolyásolja. Ez utóbbi pedig csak utólag számítható ki.

(358) Kiegészítő díjak (ahol alkalmazandó)

Egyes HTM-ek kiegészítő díjat írnak elő a lekötött, de végül igénybe nem vett kapacitásért. Természetesen ennek pontos összege sem határozható meg előre.

(359) A legtöbb HTM-ben bonus/malus rendszer szerepel, amely alapján a termelők felárú jogosultak, amennyiben például a csúcsideszakokban a HTM-ben előírtól több kapacitást üzemeltetnek vagy több energiát állítanak elő. Ellenben árcsökkentést irányoznak elő ha a termelő a HTM-ben, illetve az éves/havi tervben előírtól kevesebb kapacitást nyújt.

(360) Ezek a számítások – a fentiekben felsoroltakhoz hasonlóan – időszakos üzemeltetési terven alapulnak, továbbá függenek a termelő saját magatartásától is. Semmilyen körülmények között sem határozhatók meg előre.

- (361) A fentiekből jól látható, hogy 15-27 éves futamidejű szerződések esetén technikailag nem lehet pontosan rögzíteni az energia végső beszerzési árát. A pontos ár függ az időszakos termelési tervektől, továbbá befolyásolja az energia iránti kereslet mértéke, a szerződő felek magatartása, a tüzelőanyagárak stb.
- (362) Bár az említettek közül nem minden érv vonatkozik valamennyi HTM-re (mivel az elfogadható költségek kategóriái az egyes megállapodásoktól függően bizonyos mértékig eltérnek), azonban a HTM-ek mindegyike tartalmaz olyan árelemet, amely előre nem határozható meg pontosan.
- (363) Ennek alapján a Bizottság úgy véli, hogy az ármeghatározási képletek megléte nem határolja be megfelelően az állam gazdasági elkötelezettségét. Az a tény, hogy a képlet számos változó mutatóból áll, lehetetlenné teszi az állami elkötelezettség jövőbeni mértékének elegendően pontos meghatározását.
- (364) Emellett megjegyzendő, hogy az MVM HTM-ekből fakadó pénzügyi elkötelezettsége nagy mértékben függ a keresleti viszonyoktól is. E pénzügyi elkötelezettség ugyanis egyenlő a HTM-ek szerinti beszerzési ár és az MVM által értékesített energiából származó bevétel különbözetével. Márpedig az az ár, amelyen az MVM értékesíteni fogja az energiát nem határozható meg előre. E bevételt ugyanis befolyásolja, hogy az MVM pontosan mekkora bevételre tesz szert a regionális forgalmazókkal kötött megállapodások keretében történő értékesítéséből, versenytárgyalásainak és árveréseinek eredményéből, valamint a „Piactéren” történő értékesítéséből. Ezen árakat az időszakos hatósági árszabályozás, továbbá a piaci kereslet ingadozása is befolyásolják. Ez tovább növeli a HTM-ek következtében fennálló, állami pénzügyi elkötelezettség kiszámíthatatlanságát. Ezenfelül az is előfordulhat, hogy a HTM-ekben foglalt garantált átvételi mennyiségek egyre inkább meghaladják az MVM valós szükségleteit, főként a 2008. januári teljes energiapiaci liberalizációt követően. Az energiafelesleg pedig tovább növelheti az ismeretlen költségeket, és ezáltal még inkább előreláthatatlanná teheti a HTM-ek keretén belüli állami kötelezettségvállalás pontos mértékét.
- (365) A fentiek alapján tehát az MVM részéről a villamos-energia-termelők számára a csatlakozást követően teljesített kifizetések nem pusztán egy, a csatlakozást megelőzően megállapított pontos támogatási keret részleteinek folyósítását jelentik.
- (366) Ebből adódóan a jelen határozatban vizsgált HTM-ek – a Csatlakozási Okmány IV. melléklete 3. fejezete értelmében – a csatlakozás után alkalmazandó intézkedések.

7.5. A HTM mint „új támogatás”, szemben a „létező támogatással”

- (367) A Csatlakozási Okmány IV. mellékletének 3. fejezete szerint „ha a Bizottság a támogatásra vonatkozó összes szükséges információ vagy az új tagállamnak a bejelentést a kért kiegészítő információ hozzáférhetetlensége vagy korábbi megküldése miatt teljesnek tekintő nyilatkozata kézhezvételét követő három hónapon belül nem kifogásolja a létező támogatást azon az alapon, hogy komoly kétség merülne fel a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, úgy kell tekinteni, hogy a Bizottság nem emelt kifogást.”
- (368) E cikk alapján az érdekelt felek némelyike úgy érvel, hogy a Bizottság elmulasztotta a három hónapos határidőt Magyarország 2004. március 31-i bejelentését követően, és ezáltal hallgatólagosan jóváhagyta az intézkedést az ideiglenes eljárás keretében.
- (369) E tekintetben a Bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy az ideiglenes eljárás keretén belül tett 2004. március 31-i bejelentés tárgyát az MVM-nek nyújtott kompenzációról szóló rendelet, és nem a HTM-ek képezték. Magyarország visszavonta e bejelentést és a Bizottság később magukra a HTM-ekre vonatkozóan, „NN” regisztrációs számmal új ügyet indított (vö. a fenti 1. fejezettel).
- (370) Ettől függetlenül megjegyzendő, hogy – amint azt az alábbi táblázat mutatja – a Bizottság nem mulasztotta el az érdekelt felek által említett három hónapos határidőt:

Esemény	Időpont	Az információk kézhezvételétől az intézkedésig eltelt idő
Magyarország bejelentése	2004.3.31.	
A Bizottság kérdései	2004.4.29.	29 nap
Magyarország válaszai	2004.6.4.	
A Bizottság kérdései	2004.8.10.	2 hónap és 6 nap
Magyarország válaszai	2004.10.21.	
A Bizottság kérdései	2005.1.17.	2 hónap és 27 nap
Magyarország válaszai	2005.4.7.	
Magyarország visszavonja a bejelentést	2005.4.15.	8 nap

- (371) A fenti írásbeli érintkezésen túl 2004. július 15-én, 2004. november 30-án, valamint 2005. január 12-én személyes találkozóra is sor került a Bizottság és a magyar hatóságok között.

(372) Ami a jelen határozat tárgyát képező eljárást illeti, a Bizottság az alábbiakban megvizsgálja, hogy a HTM-ek létező vagy pedig új támogatást tartalmaznak-e a Csatlakozási Okmány rendelkezése, valamint az Eljárási Rendelet alapján.

(373) A Csatlakozási Okmány IV. mellékletének 3. fejezete szerint minden olyan, a csatlakozás időpontja előtt hatályba lépett és az után is alkalmazandó intézkedést, amely állami támogatásnak minősül és nem felel meg a fentiekben felsorolt létező támogatás kategóriák egyikének, a csatlakozástól az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének alkalmazása során új támogatásnak kell tekinteni.

(374) A jelen határozatban tárgyalt HTM-ek 1995 és 2001 között, azaz Magyarország uniós csatlakozását (2004. május 1.) megelőzően léptek hatályba. E határozat csak azokra a HTM-ekre terjed ki, amelyek hatályban voltak a csatlakozás időpontjában. Nem terjed ki semelyik, az említett időpont előtt felbontott HTM-re. Az intézkedés a fenti 7.4. pontban említett valamennyi további indokból a csatlakozás után alkalmazandónak minősül a Csatlakozási Okmány alkalmazása során.

(375) Az alábbiak tartoznak a létező támogatás Csatlakozási Okmányban említett három kategóriájába:

1. az 1994. december 10. előtt hatályba léptetett támogatások.

Valamennyi HTM 1994. december 10. után került aláírásra és lépett hatályba.

2. azok a támogatási intézkedések, amelyek a Csatlakozási Okmányhoz mellékelt függelékben szerepelnek.

Sem a HTM-ek általában, sem az egyes HTM-ek önállóan nem szerepelnek a Csatlakozási Okmány IV. mellékletének 3. fejezete 1. pontjának b) alpontja szerinti azon függelékben, amely a létező támogatási intézkedések jegyzékét tartalmazza.

3. azok a támogatások, amelyeket a csatlakozás időpontja előtt az új tagállam állami támogatásokat ellenőrző hatósága megvizsgált és a közösségi joganyaggal összeegyeztethetőnek talált, és amelyekkel kapcsolatban a Bizottság a Csatlakozási Okmányban meghatározott eljárás, az ún. ideiglenes eljárás (vö. a Csatlakozási Okmány IV. melléklete 3. fejezetének (2) pontjával) során úgy találta, hogy nem merül fel komoly kétség a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően.

Egyetlen HTM-et sem terjesztettek a Bizottság elé az úgynevezett ideiglenes eljárás keretében.

(376) Tekintettel arra, hogy a HTM-ek a Csatlakozási Okmányban felsorolt létező támogatások egyik kategóri-

ájába sem tartoznak, ezért a csatlakozás időpontjától új támogatásnak minősülnek.

(377) A Bizottság arra is felhívja a figyelmet, hogy a HTM-ek ilyen minősítése egybeesik az Eljárási Rendelet 1. cikk b) pontja v. alpontjának utolsó mondatában foglalt előírással. E rendelkezés előírja, hogy abban az esetben, ha az adott intézkedések a közösségi jog szerint a liberalizációt követően válik állami támogatássá (vagyis jelen esetben az energiapiac liberalizációjáról szóló 96/92/EK irányelv hatálybalépését követően, ami Magyarországon az Európai Unióhoz való csatlakozás időpontjában következett be), akkor azok a liberalizáció időpontját követően nem tekinthetők létező támogatásnak, vagyis új támogatásként kell kezelni őket.

(378) A Budapesti Erőmű érvelése szerint az Eljárási Rendelet 1. cikk b) pontja v. alpontjának utolsó mondata nem alkalmazandó. Az Alzetta Mauro ügyben hozott ítéletre⁽⁸¹⁾ hivatkozik azt állítva, hogy az a támogatás, amelyet egy versenytől elzárt piacon ítétek oda a liberalizációt megelőzően, a liberalizáció időpontjától létező támogatásnak minősül.

(379) A Bizottság nem tudja elfogadni ezt az érvet. Amint az fent már kifejtésre került, a Bizottság álláspontja szerint a Csatlakozási Okmány állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek éppen annak biztosítása volt a célja, hogy a Bizottság felülvizsgáljon valamennyi olyan intézkedést, amely a csatlakozás időpontját követően alkalmas lehet a tagállamok közötti verseny torzítására. A 2004. május 1-jét megelőző csatlakozási szerződésekkel ellentétben a 2004. május 1-jén hatályba lépett Csatlakozási Okmány arra törekedett, hogy a létező támogatásnak minősülő intézkedések körét a három, fentiekben ismertetett konkrét esetre korlátozza. Az Alzetta Mauro ügyben hozott ítélet nem a Csatlakozási Okmány körébe tartozó intézkedéseket érint, és ezért ebben a vonatkozásban nem alkalmazható a vizsgálat tárgyát képező HTM-ekre. Ezenfelül az Alzetta Mauro ügyben hozott ítélet a 659/1999/EK rendelet hatálybalépését megelőző ténybeli helyzetre vonatkozik.

(380) A Budapesti Erőmű azt is állítja, hogy az 1. cikk b) pontjának v. alpontja nem alkalmazható az egyedi támogatási intézkedésekre „mivel az egyedi támogatási intézkedésekről nem tesz kifejezett említést”. A Bizottság elvetette ezt az okfejtést. Nincs olyan ok, amely miatt a „támogatásra”, illetve a „bizonyos intézkedésekre” való hivatkozás ne utalhatna egyszerre az egyedi támogatásokra és a támogatási programokra is. A 659/1999/EK rendelet 4. cikke következetesen bejelentett „intézkedésekre” hivatkozik, azonban a Bizottság nem feltételezi, hogy az érdekelt fél szerint a 4. cikk kizárólag a bejelentett támogatási programok előzetes vizsgálatára volna irányadó.

(381) Következésképp, a Csatlakozási Okmány és az Eljárási Rendelet alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a HTM-ek új támogatásnak minősülnek.

⁽⁸¹⁾ Lásd a 32. lábjegyzetet.

7.6. A Bizottság nem helyezheti hatályon kívül az érvényesen megkötött magánjogi megállapodásokat („pacta sunt servanda”) – Jobbizonytalanság – Arányosság

- (382) Ebben a tekintetben a Bizottság állást kíván foglalni az érdekelt felek által benyújtott azon észrevételekkel kapcsolatban, amelyek szerint a Bizottság nem helyezheti hatályon kívül a magánjogi szerződéseket, mivel az érdekelt felek szerint ez ellentétes volna az EK-Szerződés állami támogatásra vonatkozó szabályaival, sértené továbbá a jogbiztonság elvét és az arányosság követelményét.
- (383) A Bizottság elutasítja ezt az érvelést. Az állami támogatás tekintetében a támogatás formájának (a HTM-ek esetében magánjogi szerződés) nincs jelentősége, mivel a Bizottság vizsgálata szempontjából kizárólag az adott intézkedés hatása lényeges. Amennyiben valamely magánjogi szerződés feltételei következtében az egyik félnél jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatás keletkezik, akkor az adott tagállamnak hatályon kívül kell helyeznie az ilyen feltételeket. A Bizottságnak még akkor is el kell rendelnie a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatási intézkedés megszüntetését, ha az állami támogatás olyan lényeges elemét alkotja megállapodásnak, hogy annak megszüntetése magának a megállapodásnak az érvényességét is érinti.
- (384) A jogbiztonság vonatkozásában a Bizottság az alábbi észrevételeket teszi. A csatlakozást előkészítő, az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrésről a Magyar Köztársaság közötti társulást létrehozó Európa-megállapodást 1991. december 16-án írták alá és 1994. február 1-jén lépett hatálya, vagyis azelőtt, hogy sor került volna a HTM-ek megkötésére. Magyarország hivatalosan 1994. március 31-én nyújtotta be a csatlakozási kérelmét. Abban az időszakban, amikor a felek megkötötték a HTM-eket (1995 és 2001 között), Magyarország – az Európa-megállapodás 62. cikkével összhangban – már köteles volt összehangolni versenyszabályait az EK-Szerződéssel. Az is egyértelmű volt, hogy a HTM-eket olyan hosszú futamidőre írták alá, amely nem fog lejárni Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása előtt.
- (385) A Magyar Köztársaság 2003. április 16-án aláírta a Csatlakozási Szerződést⁽⁸²⁾. A Csatlakozási Szerződés 2004. május 1-jén lépett hatályba. A csatlakozás időpontjától az eredeti alapszerződések, valamint a másodlagos jogszabályok rendelkezései kötelezővé váltak Magyarországon, összhangban a Csatlakozási Okmány 2. cikkével. Ebből adódóan az új tagállamokban valamennyi szerződéses kapcsolatra alkalmazni kell az úgynevezett közösségi vívmányokat, és kizárólag magából a Csatlakozási Okmányból származhat az e szabály alóli bármely kivétel. A Csatlakozási Szerződéshez csatolt Csatlakozási Okmány, valamint annak mellékletei nem tartalmazzak

olyan kivételt az állami támogatási szabályok alól, amely kizárná a HTM-eket vagy általában az energiaágazatot az állami támogatásokkal kapcsolatos uniós jogszabályok közvetlen alkalmazásából.

- (386) A Bizottság ennél fogva az energiaágazat tekintetében köteles az uniós versenyjogi szabályokat Magyarországra az összes tagországhoz hasonlóan alkalmazni. A Bizottság az érdekelt felek érvelésével szemben azon a véleményen van, hogy inkább az vezetne jogbizonytalansághoz a közös energiapiacra, ha a HTM-ekre nem alkalmazná az állami támogatásra vonatkozó szabályokat. Valamely ország EU-hoz való csatlakozása valóban teremthet olyan helyzetet, hogy egy intézkedés, amely a csatlakozást megelőzően nem sértette a nemzeti jogszabályokat, a csatlakozástól állami támogatásnak minősül, és ezáltal a Bizottság állami támogatásra vonatkozó ellenőrzési jogkörébe kerül.
- (387) A Bizottság az érdekelt felek észrevételeiben nem talál arra vonatkozó megalapozott érvet, hogy a jelen eljárás miatt volna összeegyeztethetetlen a jogbiztonság elvével.

7.7. Az összeegyeztethetőség vizsgálata

- (388) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése lefekteti az általános elvet, amely értelmében a Közösségen belül tilos az állami támogatás nyújtása.
- (389) Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdése kivételeket fogalmaz meg az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében foglalt általános szabály alól, miszerint az ilyen támogatások összeegyeztethetetlenek a közös piaccal.
- (390) Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdésében foglalt mentességek a jelen ügyben nem alkalmazhatók, ugyanis ez az intézkedés nem rendelkezik szociális jelleggel, azt nem magánszemély fogyasztó számára nyújtották, nincs természeti csapás vagy más rendkívüli esemény által okozott kár helyreállítását szolgáló jellege, továbbá nem a Német Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatás.
- (391) A további mentességeket az EK-Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése rögzíti.
- (392) A 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja akként rendelkezik, hogy a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekintendő „az olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatás, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság”. A csatlakozás időpontjában Magyarország egész területét ilyen térségnek lehetett tekinteni, és az ország régióinak többsége továbbra is részesülhet ilyen támogatásban⁽⁸³⁾.

⁽⁸²⁾ HL L 236., 2003.9.23.

⁽⁸³⁾ A Bizottság 2006. szeptember 13-án hagyta jóvá, és a Hivatalos Lap 256. számában (HL C 256., 2006.10.24., 7. o.) tették közzé Magyarország regionális támogatási térképét.

- (393) A Bizottság az ilyen támogatások értékelésére vonatkozóan iránymutatást fogadott el. Magyarország EU-csatlakozásának időpontjában a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó iránymutatás⁽⁸⁴⁾ volt hatályban (a továbbiakban: a korábbi regionális támogatási iránymutatás). Ez az iránymutatás az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja tekintetében is szabályozta a regionális támogatások értékelését. A Bizottság a 2007. január 1-jét követő időszakra a regionális támogatásra vonatkozó új iránymutatást fogadott el⁽⁸⁵⁾ (a továbbiakban: az új regionális támogatási iránymutatás).
- (394) Főszabályként kizárólag beruházási költségek fedezetére nyújtott állami támogatás engedélyezhető mindkét regionális támogatási iránymutatás szerint⁽⁸⁶⁾. Mindkét iránymutatás megfogalmazása szerint:
- (395) „Egy vállalat folyó kiadásainak csökkentésére irányuló regionális támogatás (működési támogatás) rendszerint nem megengedett. Kivételes esetben azonban a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti régiókban nyújthatnak ilyen támogatást, feltéve hogy i. a regionális fejlődéshez való hozzájárulása és természete szempontjából indokolt, és ii. mértéke az általa enyhíteni kívánt hátrányokkal arányos. A tagállam feladata, hogy bizonyítsa a hátrányok létezését és fontosságát⁽⁸⁷⁾”
- (396) A támogatást nem lehet beruházási támogatásnak tekinteni. A beruházási támogatást mindkét regionális támogatási iránymutatás a lehetséges támogatható költségek jegyzékének felhasználásával határozza meg. A HTM-ek alapján történő kifizetések nyilvánvalóan egyéb költségeket is fedeznek. A legszembeötlőbb példa az erőművek üzemeltetéséhez szükséges tüzelőanyag-költségek fedezetére vállalt garancia. A HTM-ek a munkae-
rővel kapcsolatos költségeket is fedezhetik. Természetesen ezek a költségek nem jogosultak beruházási támogatásra. Ellenkezőleg, az üzemeltető folyó kiadásainak felelnek meg, ennél fogva azokat mindkét regionális támogatási iránymutatásban meghatározott működési költségek közé kell sorolni.
- (397) A működési támogatás vonatkozásában sem a magyar hatóság, sem az érintett felek az eljárás során nem igazoltak konkrét régiókhoz fűződő regionális hátrányokat, amelyek enyhítésére irányulhatnának a HTM-ek, és azt sem mutatták be, hogy a támogatás mértéke arányos lenne ezekkel a hátrányokkal.
- (398) Ráadásul mindkét regionális támogatási iránymutatás előírja, hogy a működési támogatásnak minden esetben fokozatosan csökkenő mértékűnek és korlátozott idejűnek kell lennie. A HTM-ek keretében nyújtott támogatás nem csökken fokozatosan, továbbá a 15–27 éves futamidő messze meghaladja a két iránymutatás alapján megengedhető mértéket. A HTM-ek a regionális támogatási iránymutatások keretében engedélyezett különleges kivételek semelyikének sem felelnek meg, és ezt sem a magyar hatóságok, sem az érdekelt felek soha nem is állították.
- (399) A fentiek figyelembevételével a Bizottság megállapítja, hogy a támogatás nem részesülhet az EK-Szerződés 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában előírt mentességben.
- (400) Az EK-Szerződés 87. cikk (3) bekezdésének b) pontja kimondja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető a „valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projekt megvalósításának előmozdítására vagy egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatás”.
- (401) A Bizottság megállapítja, hogy a tárgyalt támogatás nem valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projekt megvalósításának előmozdítására irányul.
- (402) A Bizottság arra sem talált bizonyítékot, hogy a támogatás a magyar gazdaságban bekövetkezett komoly zavar megszüntetését szolgálja. A Bizottság elismeri azt a tényt, hogy a villamos energia fontos termék minden tagállam gazdasága számára, továbbá hogy az 1990-es években Magyarországon szükséges volt ennek az ágazatnak a korszerűsítése.
- (403) Ugyanakkor a Bizottság megítélése szerint a „tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar” lényegesen súlyosabb esetekre utal, illetve nem alkalmazható a szokásos energiaellátásra vonatkozó megállapodásokra. Ezenfelül a Bizottság rámutat, hogy a fenti megfogalmazás bizonyos fokú sürgősséget feltételez, ami pedig összeegyeztethetetlen a HTM-ekkel.
- (404) Sem a magyar hatóságok, sem az érdekelt felek nem állították, hogy a HTM-ek összeegyeztethetőek volnának az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontjával.
- (405) A fentiek alapján a Bizottság megállapítja, hogy a támogatás nem felel meg az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő mentesség feltételeinek.
- (406) Az EK-Szerződés 87. cikk (3) bekezdésének d) pontja kimondja, hogy az EK-Szerződéssel összeegyeztethetőnek lehet nyilvánítani a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatást, ha az a Közösségen belüli kereskedelmi és versenytételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben. E pont nyilvánvalóan nem alkalmazható a HTM-ekre.
- (407) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja lehetővé teszi az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás engedélyezését, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben. A Bizottság számos iránymutatást és közleményt dolgozott ki, amelyekben kifejti, hogy hogyan kell alkalmazni az említett cikkben foglalt mentességet.

⁽⁸⁴⁾ HL C 74., 1998.3.10., 9. o.

⁽⁸⁵⁾ HL C 54., 2006.3.4., 13. o.

⁽⁸⁶⁾ A korábbi regionális támogatási iránymutatás 4.15. pontja, valamint az új regionális támogatási iránymutatás 5. pontja.

⁽⁸⁷⁾ Az idézet az új regionális támogatási iránymutatás 5. pontjából származik.

- (408) A fenti (393)–(398) preambulumbekzdés bemutatta, hogy a HTM-ek mind a korábbi mind az új regionális támogatási iránymutatással összeegyeztethetetlenek.
- (409) A Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának időpontjában alkalmazandó környezetvédelemre vonatkozó iránymutatás⁽⁸⁸⁾ tekintetében a Bizottság arra hívja fel a figyelmet, hogy a regionális támogatási iránymutatásokhoz hasonlóan mindenekelőtt a beruházási támogatást engedélyezi. A működési támogatás egyedi célkitűzések támogatására korlátozódik. Ezek közül az első a hulladékgazdálkodást és az energiatakarékosságot érinti (E.3.1. pont), mely legtovább 5 éven keresztül folyósítható. A második az adócsökkentés vagy adómentesség (E. 3.2. pont). A harmadik a megújuló energiaforrásokat érinti (E.3.3. pont). Természetesen e rendelkezések egyike sem alkalmazható a jelen ügyben.
- (410) A működési támogatás negyedik és egyben utolsó engedélyezhető fajtája a hő- és villamosenergia-kapcsolt termeléséhez nyújtott működési támogatás (E.3.4. pont, a továbbiakban „kapcsolt energia termelés”). Az érintett termelők némelyike hőt és energiát állít elő. Viszont a HTM-ek nem felelnek meg a környezetvédelmi iránymutatás 66. pontjában foglalt feltételeknek, illetve ennek megfelelően az 58–65. pontok szerinti választási lehetőségek egyikének sem. A 66. pontban megállapított feltételek egyike arra vonatkozik, hogy a támogatási intézkedés környezetvédelmi szempontból kedvező, mert a konverzió hatásfoka különösen nagy, mert az intézkedés lehetővé teszi az energiafogyasztás csökkentését, vagy mert a termelési folyamat kevésbé károsítja a környezetet. A Bizottság rendelkezésére álló információk egyike sem tanúskodik arról, hogy ezek a feltételek teljesülnek.
- (411) Ezenfelül a következő három választási lehetőséget használhatják a tagállamok a kapcsolt energia termeléshez való támogatásnyújtáshoz:
- 1. lehetőség: a kapcsolt energia termelő erőmű termelési költségei és a termelt energia piaci ára közötti különbséget ellentételező támogatás;
 - 2. lehetőség: olyan piaci mechanizmusok bevezetése, mint a zöld tanúsítványok és a pályázatok;
 - 3. lehetőség: az elkerült külső költségeket, vagyis azon környezeti költségeket ellentételező támogatás, amelyek a társadalmat terhelnék, ha ugyanazt az energiát nem kapcsolt energia termelésével állítanák elő;
 - 4. lehetőség: legfeljebb öt évig nyújtott támogatás, melynek mértéke vagy fokozatosan csökken, vagy nem haladja meg a többletköltségek 50 %-át.
- (412) Nyilvánvaló, hogy a HTM-ek nem felelnek meg a 2. és a 3. választási lehetőség feltételeinek. Az 1. választási lehetőség feltételei sem teljesülnek, mivel a támogatás összegének kiszámításánál nem alkalmazták az előállított energia piaci árát. Egy adott HTM keretében nyújtott támogatás összege nem a többi villamosenergia-termelő által kínált ártól, hanem kizárólag a szóban forgó termelőnél felmerült beruházási és üzemeltetési költségektől függ.
- (413) Ezenfelül valójában sem Magyarország sem az érintett termelők nem érveltek az e cikkeken alapuló összeegyeztethetőség mellett, illetve soha nem igazolták, hogy az erőművek megfelelnek a környezetvédelmi iránymutatás kapcsolt energiatermeléshez nyújtott működési támogatásra vonatkozó kritériumainak.
- (414) 2008. január 23-án a Bizottság a környezetvédelem állami támogatására vonatkozó új iránymutatást fogadott el⁽⁸⁹⁾. Ez az új iránymutatás szintén csak az energiatakarékosság, a megújuló energiaforrások felhasználása, valamint az adócsökkentés és adómentesség esetében engedélyez működési támogatást. Amint azt korábban említettük, e rendelkezések egyike sem alkalmazandó a HTM-ekre.
- (415) Ami a hő- és energia kapcsolt termelését illeti, a tagállamok az alábbi három választási lehetőség alapján nyújthatnak ilyen támogatást:
- 1. lehetőség: a kapcsolt energiatermelő erőmű termelési költségei és a termelt energiafajta piaci ára közötti különbséget ellentételező támogatás;
 - 2. lehetőség: olyan piaci mechanizmusok bevezetésével, mint a zöld tanúsítványok és a pályázatok;
 - 3. lehetőség: legfeljebb öt évig nyújtott támogatás, melynek mértéke vagy fokozatosan csökken, vagy nem haladja meg a többletköltségek 50 %-át.
- A HTM-ek e választási lehetőségek egyikének a feltételeit sem teljesítik. Sem a magyar hatóságok, sem a villamosenergia-termelők nem szolgáltattak semminemű bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy teljesülnek az új környezetvédelmi iránymutatás említett kritériumai.
- (416) A jelen ügyben egyedül az átállási költségek Módszertana (vö. fenti (26) bekezdés) alkalmazható azon iránymutatások és közlemények közül, amelyeket a Bizottság a 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjában szereplő mentesség pontos alkalmazási módjának magyarázata érdekében dolgozott ki.

⁽⁸⁸⁾ Közösségi iránymutatás a környezetvédelem állami támogatásáról HL C 37., 2001.2.3., 3. o.

⁽⁸⁹⁾ HL C 82., 2008.4.1., 1. o.

- (417) A Módszertan azon inkumbens vállalatoknak nyújtott támogatásra vonatkozik, amelyek a liberalizációt megelőzően hajtották végre az erőműberuházásokat és a már liberalizált piacon nehézséget okozhat számukra beruházásaik megtérülésének biztosítása. A Módszertan azért tekintendő a HTM-ek összegegyeztetetőségére vonatkozó vizsgálat megfelelő alapjának, mivel az utóbbiak egyik alapvető jellemzője, hogy egyes olyan társaságok számára, amelyek az energiaágazat liberalizációját megelőzően villamosenergia-termelő berendezésekbe történő beruházásokat hajtottak végre, lehetővé teszik, hogy továbbra is olyan garantált bevételhez jussanak, amely biztosítja beruházásuk megtérülését.
- (418) A Bizottság megjegyzi, hogy sem a magyar hatóságok, sem az érintett termelők nem állították észrevételeikben, hogy maguk a HTM-ek összegegyeztetettek volnának a Módszertan kritériumaival. A termelők többsége valójában úgy ítéli meg, hogy a HTM-ek jóval a Módszertan előtt létrejött üzleti megállapodások, és a kompenzációs mechanizmus kritériumai egyszerűen nem megfelelőek az említett megállapodások értékeléséhez.
- (419) A Módszertannak az a legfontosabb célja, hogy elősegítse az energiaszektor áttérését a liberalizált piacra azáltal, hogy lehetőséget nyújt az inkumbens villamosenergia-ipari vállalkozásoknak arra, hogy alkalmazkodjanak a versenykörülmények bevezetéséhez⁽⁹⁰⁾.
- (420) Az energiapiac liberalizációja miatt nem teljesíthető kötelezettségek és garanciák költségeinek kompenzációjára irányuló támogatási intézkedések elemzése során a Módszertan felvázolja a Bizottság által alkalmazott elveket. „Átállási költségként” hivatkozik ezekre a kötelezettségekre vagy garanciákra, amelyek számos formában, így különösen burkolt vagy nyílt értékesítési garanciák mellett megvalósuló beruházások formájában jelenhetnek meg.
- (421) Mivel maguk a HTM-ek is a liberalizáció időpontját megelőzően adott kifejezett értékesítési garanciának minősülnek, ezért úgy tekinthető, hogy a HTM-ek keretében működő erőművek a Módszertan alkalmazási körébe tartoznak.
- (422) A Bizottság azonban megállapítja, hogy a HTM-ek legfontosabb elveinek több eleme nem felel meg a Módszertan 4. szakaszában meghatározott feltételeknek. Először is nem teljesítik a Módszertan 4.2 bekezdésében szereplő azon feltételt, amely előírja, hogy a támogatás fizetésére irányuló rendelkezésekben figyelembe kell venni a verseny fejlődését. A HTM-ek ármegállapító mechanizmusait oly módon alakították ki, hogy az árak megállapításakor csak az érintett erőmű egyedi mutatóit vegyék figyelembe. Nem kell figyelembe venni a versenyző termelők által kínált árakat, illetve termelői kapacitásaikat.
- (423) A Módszertan 4.9. pontja értelmében a Bizottság a legkomolyabb kétségeket támasztja az olyan támogatással kapcsolatban, amelynek összege nincs tekintettel az átállási költségek eredeti megbecslésekor figyelembe vett gazdasági és piaci feltevések és az idővel ezekben bekövetkezett tényleges változások közti különbségekre. A HTM-ek ilyen támogatásnak minősülnek, mivel a támogatás kialakításához nem használtak piaci feltevéseket. Ezenfelül az a tény, hogy az energiapiac fokozatos megnyitása ellenére a HTM-ek legfontosabb rendelkezései változatlanok maradtak, és a szükségleteinél több energia vásárlását írják elő az MVM részére, mely ennek következtében a többletet a szabad piacon értékesíti, egyértelműen azt igazolja, hogy a HTM-ek nem veszik figyelembe a valós piaci fejleményeket.
- (424) Továbbá – amint a fenti 3. fejezetben bemutatásra került – a villamosenergia-termelők számára az az egyik legfontosabb előnye a HTM-eknek, hogy az MVM az állandó, a változó és a tőke költségeket fedező áron köteles meghatározott kapacitást és garantált mennyiséget megvásárolni az érintett berendezések üzemeltetési vagy amortizációs idejének nagyjából megfelelő időtartam alatt. Ennek következtében a HTM-ek olyan hatással járnak, hogy a felek egyikét villamos energia vásárlására kötelezik a másik féltől, figyelmen kívül hagyva a versenytársak kínálatának tényleges alakulását.
- (425) Több tagállam olyan kompenzációs mechanizmusokat hozott létre, amelyek segítségével – a jövőbeni versenypiac és különösen a kínálati és a keresleti viszonyokból származó jövőbeni piaci árak elemzése alapján – előre meghatározzák a támogatás összegének felső határát. Ha az előre jelzettnél magasabbnak bizonyul az érintett termelők tényleges bevétele, akkor újra kiszámítják és a maximálisnál alacsonyabb értékben határozzák meg a támogatás összegét. A kompenzáció piacra gyakorolt hatása tehát a lehető legkisebbre csökken, különösen mert nem biztosít minimális termelési és értékesítési szintet a kedvezményezett számára.
- (426) A HTM-ek ebben a vonatkozásban – ahelyett, hogy elősegítenék a versenypiacra való áttérést – inkább gátját képezik a villamosenergia-termelői piac jelentős részén a valódi verseny kialakulásának. Tehát a támogatás kifizetésére irányuló rendelkezések nem teszik lehetővé a verseny jövőbeni alakulásának figyelembevételét, és a támogatás összege nem függ a tényleges verseny alakulásától.
- (427) Következésképpen az említett rendelkezések a Módszertan 5. szakaszában megállapított azon elveknek is ellentmondanak, amelyek szerint a finanszírozási módszerek nem lehetnek ellentétesek a közösségi érdekekkel és különösen a versennyel. Az 5. szakasz szerint a finanszírozási módszerek nem téríthetik el a külső vállalkozásokat vagy az új szereplőket attól, hogy adott nemzeti vagy regionális piacokon fellépjenek. Amint azonban azt többek között a (220) preambulumbekkezdésben foglaltak kiemelik, a kapacitás-lekötés és kapacitásdíj rendszere képes eltéríteni az MVM-et, vagyis a nagykereskedelmi piac messze legnagyobb vásárlóját attól, hogy a HTM-ek keretében működők helyett más termelőkkel kössön szerződést. Ráadásul a piacnyitás és a HTM-ekben megállapított feltételek arra kötelezik

⁽⁹⁰⁾ Lásd a Módszertan bevezető rendelkezéseit.

az MVM-et, hogy a szükségleteinél több energiát vásároljon, illetve arra készítetik, hogy az így beszerzett villamos energiát a szabad piacon kibocsátási mechanizmusok segítségével értékesítse tovább. Ez önmagában is gátolja új szereplők fellépését a nagykereskedelmi piacon. A Bizottság végül úgy ítéli meg, hogy a HTM-ek a versenypiacra való áttéréshez ésszerűen szükségesnél sokkal hosszabb ideig torzítják a versenyt a magyar nagykereskedelmi villamosenergia-piacon.

- (428) A HTM-eket létrehozó szabályok nem felelnek a Módszertan 4.5. pontjában szereplő kritériumoknak, mivel nem határozzák meg előre a termelőknek 2004. május 1. és a HTM-ek lejárta között kifizetendő támogatás összegének felső határát.
- (429) Ezenfelül a Módszertan 4.8. pontja szerint a Bizottság a legkomolyabb kétségeket támasztja azon támogatásokat illetően, amelyek célja a 96/92/EK irányelv hatálybalépését⁽⁹¹⁾ megelőzően keletkező bevétel egy részének vagy egészének megőrzése anélkül, hogy szigorúan figyelembe venné a piacnyitás következtében adott esetben keletkező támogatható átállási költségeket.
- (430) A HTM-ek Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását követő fenntartása pontosan azzal jár, hogy biztosítják a 96/26/EK irányelv hatálybalépését megelőzően az érintett villamosenergia-termelők által elért bevételek legnagyobb részét. Ráadásul a HTM-ek alatt álló erőművek a piac jelentős részét teszik ki, valamint a piaci viszonyokhoz való alkalmazkodáshoz ésszerűen szükséges időtartamot lényegesen túllépő futamidőre szólnak.
- (431) Továbbá, a Bizottság a HTM-eket alkotó fő rendelkezéseken belül nem tud olyan elemeket elkülöníteni, amelyeket a Módszertan alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek lehetne tekinteni. Kiváltképpen a HTM-ek futamidejének csökkentése nem lenne elegendő azok összeegyeztethetőségének biztosításához, mivel a lekötött kapacitásokra és garantált átvételi mennyiségekre épülő finanszírozási mechanizmus továbbra is akadályozná a valódi verseny kialakulását. Az árképzési mechanizmus továbbra is ellentmondana annak a célkitűzésnek, hogy előmozdítsák az olyan valóban versengő piac kialakulását, ahol a kínálat és a kereslet viszonya szabja meg az árakat.
- (432) A fenti megfontolások alapján a Bizottság megállapítja, hogy a HTM-ek összeegyeztethetetlenek a Módszertanban meghatározott kritériumokkal.
- (433) Az érdekelt felek némelyike azzal is érvelt, hogy az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése abban az esetben is alkalmazható a HTM-ekre, ha azok egyébként nem

felelnek meg az Altmark ügyben hozott ítéletben kifejtett kritériumoknak.

- (434) A Bizottság úgy véli, hogy a (255)–(275) preambulum-bekezdésben kifejtett, az Altmark ítélet kritériumaival kapcsolatos észrevételek egyben arra a következtetésre is vezetnek, hogy a 86. cikk (2) bekezdése a HTM-ekre nem alkalmazható.
- (435) A 86. cikk (2) bekezdése kizárólag akkor alkalmazható, ha a kedvezményezett cég kifejezetten megállapított általános gazdasági érdekű szolgáltatásra kötelezett, ez a feltétel viszont – ahogy arra a (256)–(267) preambulum-bekezdésben foglaltak rámutatnak – ez esetben nem teljesül. Továbbá az általános gazdasági érdekű szolgáltatásért járó kompenzációknak a felmerült többletköltségekkel arányosnak kell lennie, ez pedig azt jelenti, hogy az említett szolgáltatási körnek pontosan meghatározhatónak kell lennie annak érdekében, hogy megállapítható legyen e szolgáltatáshoz kötődő költség. Amint arra a (268)–(270) preambulumbekezdések rámutatnak, a jelen esetben ez a feltétel nem teljesül.
- (436) A jelen határozat tárgyát képező támogatás tehát összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül.

7.8. Visszafizetetés

- (437) Az EK-Szerződés és az Európai Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján – amennyiben meggyőződött arról, hogy egy támogatás a közös piaccal nem összeegyeztethető – a Bizottság rendelkezik hatáskörrel a tekintetben, hogy az érintett államnak el kell-e törölnie vagy módosítania kell-e a támogatást⁽⁹²⁾. Szintén a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján, a Bizottság által a közös piaccal nem összeegyeztethetőnek tekintett támogatások esetében az államra a támogatás eltörlése vonatkozásában kirótt kötelezettség célja a korábbi helyzet visszaállítása⁽⁹³⁾. A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy a célkitűzés akkor valósul meg, ha a kedvezményezettek visszatérítették a jogellenes támogatás jogcímén nyújtott összegeket, elvesztve így azon előnyt, amelyet a piaci versenytársakkal szemben élveztek, és visszaállt a támogatás juttatása előtti helyzet⁽⁹⁴⁾.
- (438) Az említett ítélkezési gyakorlatot követve a 659/99/EK rendelet 14. cikke megállapítja, hogy „amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére. A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével”.

⁽⁹²⁾ A C-70/72. sz. Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet (EBHT 1973., 00813. o. 13. pont).

⁽⁹³⁾ A C-278/92., C-279/92. és C-280/92. sz. Spanyol Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1994., I-4103. o. 75. pont).

⁽⁹⁴⁾ A C-75/97. sz. Belga Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügyben hozott ítélet (EBHT 1999., I-03671. o. 64–65. pont).

⁽⁹¹⁾ Valójában az energiapiac liberalizációjának időpontjától, ami Magyarország esetében 2004. május 1.

- (439) Bizonyos érdekelt felek a beadványaikban úgy érveltek, hogy a magánjogi szerződéseknek a Bizottság határozatával történő megszüntetése ellentétes lenne a jogbiztonság elvével, mert a HTM-ek olyan magánjogi szerződések, amelyeket a termelők jóhiszeműen, a megkötésük időpontjának megfelelő piaci körülmények között kötöttek. Az is állítják, hogy az ilyen határozat sértené az arányosság elvét. A Bizottság a (382)–(387) bekezdésben kifejtett okok alapján elutasítja ezt az érvelést.
- (440) A Bíróság az arányosság tekintetében kimondta, hogy jogellenesen nyújtott állami támogatásnak a korábbi állapot visszaállítása céljából történő visszavétele nem tekinthető aránytalannak a Szerződés állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseinek célkitűzéseihez képest⁽⁹⁵⁾.
- (441) A Bizottság úgy véli tehát, hogy elegendő indok van arra, hogy a verseny feltételeinek helyreállítása érdekében vizsgálatazra kerüljön a HTM-ek keretében nyújtott támogatás.

A visszafizetendő összeg kiszámítása

- (442) A (176)–(236) preambulumbekkezdésben bizonyítást nyert, hogy a HTM-ekből származó előny messze meghaladja a HTM-ek árai és az azok hiányában a piacon elérhető árak közötti esetleges pozitív különbözetet.
- (443) A Bizottság azonban úgy véli, hogy nem számítható ki pontosan az MVM hosszú távú beszerzési kötelezettségéhez kapcsolódó összes – a (174)–(236) preambulumbekkezdésben leírt – feltétel teljes értéke a 2004. május 1. és a HTM-ek megszűnése közötti időszakra. Ebből adódóan a Bizottság a jogellenes támogatási összegek visszafizetetésének elrendelésekor a visszafizetést arra a különbözetre fogja korlátozni, amely a HTM-ek keretében működő erőművek bevételei és a között a bevétel között állhat fenn, amelyhez a fent említett időszakban az erőművek a HTM-ek hiányában a piacon juthattak volna.
- (444) A visszafizetendő összeg tekintetében a Bizottság tisztában van azzal, hogy igen bonyolult a kedvezményezetteknek nyújtott állami támogatás összegének pontos kiszámítása, mivel az attól függ, hogy a 2004. május 1. és a HTM-ek megszűnése közötti időszakban milyen áron, mekkora mennyiségű energia megtermelésére és értékesítésére került volna sor a magyar nagykereskedelmi piacon, ha az említett időszakban egyetlen HTM sem lett volna hatályban. Mivel a HTM-ek lefedik a magyar termelői kapacitások legnagyobb részét, ezért az „alter-

natív forgatókönyv” (counterfactual scenario)⁽⁹⁶⁾ megvalósulása esetén a valóságban bekövetkezethez képest nagymértékben eltérően alakult volna a piac.

- (445) A villamos energia egyik sajátos jellemzője, hogy előállítását követően nem tárolható gazdaságosan. A hálózat stabilitásának biztosítása érdekében mindig kiegyenlített kereslet és kínálat szükséges. Következésképpen nem a vásárlók által egy adott időszak során igényelt energia összmenyiségétől, hanem az egyes időpontokban igényelt villamos energia mennyiségétől függ, hogy a termelők és az importőrök mekkora energiamennyiséget, milyen áron képesek értékesíteni a nagykereskedelmi piacon az említett időszakban⁽⁹⁷⁾. A villamos energia iránti igény ezenfelül napközben és szezonálisan is jelentős mértékben ingadozik, aminek következtében a kereslet kielégítéséhez szükséges termelői- és importkapacitás is eltér az egyes időpontokban, továbbá egyes villamosenergia-termelő egységek csak olyan időszakokban szolgáltatnak energiát, amikor nagy a kereslet⁽⁹⁸⁾. Ebből adódóan, a Bizottság rendelkezésére álló, éves fogyasztásra, termelésre és árra vonatkozó adatok alapján nem értékelhető teljes pontossággal a piac működése.

- (446) A Bíróság ítélezési gyakorlata értelmében azonban nincs olyan közösségi jogi rendelkezés, amely előírná, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás visszafizetetésének elrendelésekor a Bizottságnak meg kell határoznia a visszafizetendő támogatás pontos összegét. Elegendő, ha a Bizottság határozata tartalmazza azokat az információkat, amelyek segítségével maga a címzett túlzott nehézség nélkül kiszámíthatja az összeget⁽⁹⁹⁾.

- (447) Ennek megfelelően a Bizottság iránymutatást ad arra nézve, hogy hogyan kell kiszámítani a visszafizetendő összeget. Amint azt korábban említettük, a HTM-ek olyan jelentős részét fedik le a magyar termelői piacnak, hogy azok hiányában az árak minden bizonnyal eltérően alakultak volna a versenyszegmensben ténylegesen megfigyelt ártól. Vagyis az az ár, amelyet a termelők a HTM-ek hiányában érthettek volna el, olyan piaci szimuláció eredményének felhasználásával számítható ki, amely a nagykereskedelmi villamosenergia-piac működésének az „alternatív forgatókönyv” alapján történő elemzéséből áll. Az ilyen szimuláció célja annak megbecsülése, hogy milyen értékesítés és milyen árak alakultak volna ki az alternatív forgatókönyv esetében. Ez alapján adható megbízható becslés arra vonatkozóan, hogy az alternatív

⁽⁹⁵⁾ A C-75/97. sz. Belga Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügyben hozott ítélet (EBHT 1999., I-030671. o. 68. pont), a C-142/87. sz. Belga Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügyben hozott ítélet (EBHT 1990., I-00959. o. 66. pont), valamint a C-278/92–C-280/92. sz. Spanyol Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1994., I-04103. o. 75. pont).

⁽⁹⁶⁾ Vagyis egy olyan képzeletbeli esetben, ha 2004. május 1. és a HTM-ek felbontása között egyetlen HTM sincs hatályban, és minden egyéb tényező hasonlóan alakul. A „valódi forgatókönyv” annak féle meg, ami HTM-ek létezése miatt a valóságban bekövetkezett.

⁽⁹⁷⁾ Ezt a jellemzőt MW-ban fejezik ki, és szokásosan „rendszerterhelésnek” nevezik.

⁽⁹⁸⁾ Szokásosan „csúcsterhelésnek” hívják azokat az időszakokat, amikor nagy a kereslet, szemben az „zsinórterhelés” időszakaival.

⁽⁹⁹⁾ Lásd különösen a C-480/98. sz. Spanyol Királyság kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügyben hozott ítéletet (EBHT 2000., I-8717. o. 25. pont), valamint a C-415/03. sz. az Európai Közösségek Bizottsága kontra Görög Köztársaság ügyben hozott ítéletet (EBHT 2005., I-03875 o. 39. pont).

forгатókönyv szerint megvásárolt energiáért az MVM-nek mekkora összeget kellett volna fizetnie az érintett termelőknek. A szimulációnak meg kell felelnie a következő preambulumbekendésekben említett feltételeknek.

(448) Mindenekelőtt, tekintettel az energiakereslet rendkívül alacsony árrugalmasságára, a szimulációt azon feltevés alapján kell elvégezni, hogy az alternatív forгатókönyv szerinti rendszerterhelés minden egyes időpontban azonos az adott időpontban ténylegesen mérttel.

(449) Másodsorban – amint azt a (196) preambulumbekendés kihangsúlyozta – a villamos energia spot vagy határidős ügyletek keretében kerül értékesítésre. A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata azt mutatta, hogy a határidős árakat a spot piac árának alakulására vonatkozó egyedi elvárások határozzák meg. A spot piacoktól eltérően – ahol a közgazdasági elmélet szerint az ár, tökéletes versenyfeltételek esetén, minden egyes időpontban azonos a kereslet kielégítéséhez szükséges valamennyi termelő egység rövid távú határköltségei közül a legmagasabbal⁽¹⁰⁰⁾ – a határidős piacokon nincs olyan nyilvánvaló árszint, amely a közgazdasági elmélet alapján megbecsülhető lenne. Ezenfelül az eladók és vevők spot és határidős ügyletek közötti választásai tekintetében alkalmazott stratégiáinak hatását nem lehet szimulálni. A nagykereskedelmi piacokon Európa szerte megfigyelhető számos eltérő helyzet jól szemlélteti ezt a tényt. A villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata azt mutatta, hogy tagállamonként jelentősen eltérő a spot termékként fogalmazott mennyiség és a nemzeti villamosenergia-fogyasztás aránya⁽¹⁰¹⁾.

(450) A (198) preambulumbekendésben megállapítottak szerint, a spot árak – és különösen azok, amelyek a spot energiatőzsdéken figyelhetők meg – referenciálul szolgálnak az egész nagykereskedelmi piac számára, a határidős termékeket is ideértve. Ezért a Bizottság álláspontja szerint a nagykereskedelmi piac szimulációjának – a visszafizetett összeg megállapítása érdekében – abból a feltevésből kell kiindulnia, hogy a (453)–(456) preambulumbekendésben említett különleges esetek kivételével valamennyi villamos energia értékesítésére spot ügyletek keretében kerül sor.

(451) Az érintett termelőegységek rövidtávú határköltségei alapján kell elvégezni a szimulációt. Ennek megfelelően a szimulációnak figyelembe kell vennie a 2004. május 1.

⁽¹⁰⁰⁾ Tökéletes versenyfeltételek között a keresletet azon termelési egységek elégítik ki, amelyeknek a legalacsonyabb a rövidtávú határköltsége, és képesek a hálózatot ellátni a kereslet kielégítéséhez szükséges teljes villamos energiával. Az erőművek egységei rövidtávú határköltségeik alapján rangsorolhatók. Piacra lépésük minden egyes időpontban attól függ, hogy milyen helyet foglalnak el ebben az „érdemek szerinti” sorrendben, hogy mekkora a rendszerterhelés, továbbá hogy az érdem szerinti rangsorban előttük álló termelési egységek mennyi villamos energiát szállítanak.

⁽¹⁰¹⁾ Ez az arány például Franciaországban 5 %, az Egyesült Királyságban 11 %, Olaszországban 44 %, Spanyolországban 84 %.

és a HTM-ek tényleges megszűnése közötti időszakban Magyarországon működő összes villamosenergia-termelő egységgel⁽¹⁰²⁾ kapcsolatos releváns adatot – különösen a beépített teljesítőképességre, a termikus hatásfokra, a tüzelőanyag-költségekre, valamint a változó költségek egyéb fontos elemeire, továbbá a tervezett és a kényszerű üzemszünet időszakaira vonatkozóan. Ezenfelül a szimulációt annak az alapvető feltevésnek a szem előtt tartásával kell végrehajtani, hogy minden egyes időpontban csak egyetlen, a keresleti és kínálati mechanizmus eredményeként létrejövő ár van a szimulált spot piacon. Ez az egyetlen ár időszakonként módosul az igény és a változó költségek változása következtében.

(452) Arra is figyelemmel kell lenni a szimuláció során, hogy az alternatív forгатókönyv szerint az MVM-nek nem kellene a közüzemi szektor szükségleteinek kielégítéséhez szükségset meghaladó mennyiségű energiát vennie⁽¹⁰³⁾. Ebből adódóan az alternatív forгатókönyvben nem szerepelnek a (226) preambulumbekendésben említett értékesítési mechanizmusok, és az MVM szükségletei a közüzemi szektorban jelentkező igény kielégítéséhez szükséges mennyiségre korlátozódnak.

(453) A szimulációnak továbbá olyan egyedi, kellően indokolt helyzeteket is figyelembe kell vennie, amelyek az egész szimuláció alapjául szolgáló határköltség elvtől való eltéréshez vezethetnek. A kapcsolt energia-termelő egységek szembesülhetnek ilyen egyedi helyzetekkel. Szerződésben vagy jogszabályban meghatározott hőszolgáltatási kötelezettségeiktől függően előfordulhat, hogy ezek az egységek a rövidtávú határköltségeiknél alacsonyabb áron értékesítenek villamos energiát.

(454) Azok a termelőegységek is ilyen helyzetbe kerülhetnek, amelyek az általuk alkalmazott környezetbarát technológiák miatt részesülnek állami támogatási programokból. Ez a helyzet Magyarországon, ahol a jogszabályok olyan kötelezettséget rónak az MVM-re és a regionális áramszolgáltató vállalatokra, hogy a nagykereskedelmi piac versenyszegmensében tapasztaltnál általában magasabb, hatóságilag szabályozott árakon vegyék át a kapcsolt energiatermelők által előállított, vagy a hulladékból, illetve megújuló energiaforrásból származó villamos energiát. A szimuláció során úgy kell tekinteni, hogy az alternatív forгатókönyv szerint is fennállna ez a kötelező átvételi rendszer. Ezért úgy tekintendő, hogy az MVM által a kötelező átvételi rendszer keretében megvásárolt energia mennyisége, és az érte fizetett ár azonos azzal, mint amely a valóságban, a „valódi forгатókönyv” mellett megfigyelhető volt⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰²⁾ Akár HTM keretében működött, akár nem.

⁽¹⁰³⁾ Az átvételi- és az elosztórendszerben keletkező veszteségek megfelelő figyelembevételével.

⁽¹⁰⁴⁾ A „valódi forгатókönyv” annak felel meg, ahogyan a piac 2004. május 1. óta a HTM-ek fennállása mellett ténylegesen fejlődött.

- (455) A szimuláció során arra is tekintettel kell lenni, hogy bizonyos mennyiségű fizikailag rendelkezésre álló termelői kapacitás nem fordítható a nagykereskedelmi piac villamosenergia-ellátására, mivel azokat a rendszer-irányító kiegyenlítő szolgáltatásainak fedezésére kötétték le. A valódi forgatókönyv szerint mind a HTM-ek keretében működő, mind az egyéb termelők nyújtottak kiegyenlítő szolgáltatásokat. A szimulációt azon feltevés alapján kell elvégezni, hogy az alternatív forgatókönyv szerint az átviteli rendszer-irányító kiegyenlítő szolgáltatásaira lekötött kapacitás, az e kapacitás alapján szolgáltatott villamos energia, valamint az azért kapott ár a valódi forgatókönyvnek megfelelő módon alakulna.
- (456) Az alternatív forgatókönyv alapján a valódi forgatókönyv szerintitől eltérően alakulhatna az importált és az exportált villamos energia mennyisége, valamint ára. Ugyanakkor nem lehet pontosan felmérni ezt a hatást anélkül, hogy az exportáló és az importáló országokra is kiterjesztenénk a szimuláció körét, mert a piaci szereplőknek egy adott országból történő kivitelre, illetve egy másik országba való behozatalra vonatkozó döntéseit az azokban fennálló piaci körülmények szabják meg. Tekintve, hogy a belföldi termeléshez és fogyasztáshoz képest korlátozott a Magyarországra behozott, illetve az országból kivitt villamos energia mennyisége, figyelembe véve továbbá, hogy az import egyharmadát hosszú távú szerződések szabályozzák⁽¹⁰⁵⁾, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szimuláció ilyen kiterjesztése aránytalan erőfeszítéseket tenne szükségessé. Magyarország ezért tekintheti úgy, hogy az alternatív forgatókönyv keretében a behozatali és a kiviteli mennyiségek, illetve a megfelelő árak azonosak lennének a valódi forgatókönyv szerintiekkel.
- (457) A Bizottság tisztában van azzal, hogy bizonyos termelők – amelyek nem kötöttek HTM-et az MVM-mel – más fogyasztókkal kötöttek hosszú- vagy középtávú szolgáltatási szerződéseket. A Bizottság azonban azon az állásponton van, hogy e szerződéseket nem kell figyelembe venni a szimulációban, mert ha a HTM-ek az alternatív forgatókönyv alapvető feltevésének megfelelően 2004. május 1-jén vagy még korábban megszűntek volna, akkor a HTM-ek keretében lekötött, beépített teljesítőképesség jelentős arányára tekintettel valamennyi termelőnek módosítania kellett volna az üzleti stratégiáját. Amint az a (449) preambulumbekzdésben kifejtésre kerül, nem lehet megbecsülni a spot és határidős termék-ként értékesített villamos energia arányát. Ezért indokolt azt feltételezni, hogy – amennyiben nem vonatkozik rájuk a (453)–(456) preambulumbekzdésben említett helyzetek valamelyike – valamennyi termelő spot termék-ként értékesítené az általa megtermelt teljes villamos energiát.
- (458) A legpontosabban óránkénti alapon, az egyes órákra irányadó valamennyi mutató figyelembevételével lehetne elvégezni a nagykereskedelmi piac szimulációját. A Bizottság azonban azt is elfogadja, ha a szimuláció reprezentatív időpontokból álló mintákra korlátozódik, és az ilyen időpontokban elvégzett szimuláció során kapott eredményeket a vizsgált időszak egészére kivetíti.
- (459) A szimulációnak megbízható becslést kell adnia arra vonatkozóan, hogy az alternatív forgatókönyv szerint az egyes termelőegységek mennyi villamos energiát értékesítenének és milyen áron. A közüzemi szektor végfelhasználóinak, illetve az összes végfelhasználónak a teljes fogyasztásával kapcsolatos korábbi adatok alapján becslést kell készíteni arról, hogy milyen a közüzemi szektor szükségleteinek kielégítése érdekében az MVM által igényelt villamos energia⁽¹⁰⁶⁾, valamint a nagykereskedelmi piacon az egyes időpontokban szolgáltatott teljes villamosenergia-mennyiség aránya a valódi forgatókönyv szerint.
- (460) A fenti arány felhasználásával kell becslést készíteni arról, hogy az alternatív forgatókönyv szerint az egyes termelők az egyes időpontokban mekkora mennyiségű villamos energiát értékesítettek volna az MVM-nek. E becslések alapján fel kell mérni, hogy a vizsgált időszak egésze során mekkora lett volna az az összeg, amelyet az MVM az alternatív forgatókönyv szerint fizetett volna az egyes termelőknek a közüzemi szektor igényének kielégítése érdekében vásárolt energiáért⁽¹⁰⁷⁾.
- (461) A visszafizetendő összegre vonatkozó számítás utolsó lépésének figyelembe kell vennie, hogy a valódi forgatókönyvben a termelők nem feltétlenül az MVM-nek értékesítették a HTM-ek alapján működő erőműblokkok által termelt villamos energia egészét, hanem a le nem kötött kapacitásokat egyéb vevők számára történő értékesítésre használták fel. Minden egyes érintett erőműblokk esetében évenként kell kiszámítani a visszafizetendő támogatás összegét, annak alapján, hogy mekkora a különbség a valódi forgatókönyv szerint a HTM-ek keretében az MVM számára értékesített energiából származó bevétel⁽¹⁰⁸⁾ és azon összeg között, amelyet az MVM-nek – a fent kifejtett alapelveknek megfelelő számítások szerint – az alternatív forgatókönyv szerint kellett volna fizetnie.
- (462) A Bizottság azonban elismeri, hogy az alternatív forgatókönyv esetén az érintett termelők a valódi forgatókönyv szerintinél lehet, hogy magasabb árakon értékesítettek volna az MVM-től eltérő fogyasztók számára. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy az alternatív forgatókönyvben nem szerepelnek az MVM részére lekötött

⁽¹⁰⁵⁾ Amelyek a tényekkel ellentétes forgatókönyv esetén is hatályban maradtak volna.

⁽¹⁰⁶⁾ Ez a mennyiség megfelel a közüzemi szektor fogyasztói által ténylegesen elfogyasztott villamos energia, valamint az átviteli- és az elosztórendszerben keletkező veszteségek miatt igényelt további mennyiség összegével.

⁽¹⁰⁷⁾ 2004. május 1-je és a HTM-ek tényleges megszűnése között.

⁽¹⁰⁸⁾ E bevételeket az MVM által ténylegesen fizetett árak alapján kell kiszámítani. E számítások során a hatósági árat kell figyelembe venni arra az időszakra vonatkozóan, amikor a hatósági felülrártak a HTM-ekben szereplő árképletet (2006. december 9. és 2007. december 31. között).

kapacitások, ami további lehetőségeket nyit meg a termelőknek, hogy az MVM-től eltérő fogyasztók számára értékesítsék az általuk megtermelt villamos energiát. Magyarország ennek megfelelően levonhatja a (461) preambulumbekezdéssel összhangban kiszámított összegekből az alternatív forgatókönyv szerint az MVM-től eltérő fogyasztóknak való értékesítésből befolyó, illetve a valódi forgatókönyv alapján az ilyen értékesítésekből ténylegesen befolyt bevételek közti különbözetet, amennyiben e különbözet pozitív.

(463) A 659/1999/EK rendelet 14. cikkének (2) bekezdése szerint a visszafizettetési kamatot éves alapon kell kiszámítani.

(464) Annak érdekében, hogy a Bizottság meg tudja vizsgálni a szimuláció pontosságát és megbízhatóságát, a magyar hatóságoknak részletes leírást kell adniuk a számításhoz alkalmazott módszerekről, továbbá a szimulációba bevitt adatokról.

(465) A Bizottságnak tudomása van olyan megfelelő eszközről, amelyek alkalmasak a szimuláció elvégzésére. A Bizottság ilyen eszközt használt fel a villamosenergia-szektor ágazatvizsgálata keretében hat európai nagykereskedelmi piac struktúrájának és teljesítményének felmérése céljából⁽¹⁰⁹⁾. Számos villamosenergia-termelő és forgalmazó is használ ilyen eszközöket hosszú távú energia-előrejelezésekhez, erőforrás-tervezési vizsgálatokhoz, valamint a termelési kihasználtság optimalizálásához. Ezenfelül a Bizottság – a fent felvázoltak szerint – kész elfogadni bizonyos egyszerűsítéseket, különösen az óránkénti alapú szimuláció helyett reprezentatív időpontokból álló minták alkalmazását. Magyarország tehát – az EK-Szerződés 10. cikkében megállapított jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően – ésszerű határidőn belül és a fenti alapelveknek megfelelően köteles elvégezni a szimulációt, és az említett szimuláció alapján kiszámítani a visszafizettetendő támogatás összegét.

A határozat végrehajtása

(466) Az Európai Bíróság álláspontjának megfelelően amennyiben egy tagállam előre nem látható vagy előre nem látott nehézségekkel, vagy a Bizottság által figyelmen kívül hagyott következményekkel szembesül, e problémákat – a megfelelő módosításokra vonatkozó javaslatokkal együtt – megfontolásra a Bizottság elé terjesztheti, amely ezeket értékeli. Ebben az esetben a Bizottság és a tagállam jóhiszeműen együttműködik a nehézségek megoldása érdekében, az EK-Szerződés rendelkezéseinek⁽¹¹⁰⁾ teljes körű betartásával.

⁽¹⁰⁹⁾ Az érintett tagállamok: Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Hollandia, Spanyolország, valamint az Egyesült Királyság. Ezen országok nagykereskedelmi piacai a legnagyobbak között vannak Európában.

⁽¹¹⁰⁾ Lásd a C-94/87. sz. az Európai Közösség Bizottsága kontra Német Szövetségi Köztársaság ügyben hozott ítéletet (EBHT 1989., 175. o. 9. pont), valamint a C-348/93. sz. az Európai Közösségek Bizottsága kontra Olasz Köztársaság ügyben hozott ítéletet (EBHT 1995., 673. o. 17. pont).

(467) A Bizottság ezért felkéri Magyarországot, hogy megfontolásra terjesszen a Bizottság elé minden olyan problémát, amellyel e határozat végrehajtása során szembesül.

8. KÖVETKEZTETÉS

(468) A Bizottság megállapítja, hogy a HTM-ek az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti jogellenes állami támogatást nyújtanak a villamosenergia-termelőknek, mely állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal.

(469) Amint az a 7.3. pontban kifejtésre került, a HTM-ek állami támogatási elemét az MVM-nek azon vételi kötelezettsége képezi, amely értelmében köteles bizonyos kapacitást és bizonyos garantált minimális mennyiségű villamos energiát az állandó, a változó és a tőkeköltségeket fedező áron megvásárolni a termelő egységek élettartamának jelentős része során, ily módon garantálva a beruházások megtérülését.

(470) Mivel ez az állami támogatás nem egyeztethető össze az EK-Szerződéssel, ezért azt meg kell szüntetni.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

(1) A Magyar Villamos Művek Rt., valamint a Budapesti Erőmű Rt., Dunamenti Erőmű Rt., Mátrai Erőmű Rt., AES-Tisza Erőmű Kft, Csepeli Áramtermelő Kft., Paksi Atomerőmű Rt. és a Pécsi Erőmű Rt. (az eredeti HTM aláírója és a Pannon Hőerőmű Rt, jogelődje) között⁽¹¹¹⁾ kötött hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodásokban meghatározott vételi kötelezettség az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatást tartalmaz a villamosenergia-termelőknek.

(2) Az 1. cikk (1) bekezdésében említett állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal.

(3) Magyarország az e határozatról való értesítést követő hat hónapon belül megszünteti az (1) bekezdésben említett állami támogatás nyújtását.

2. cikk

(1) Magyarországnak a kedvezményezettekkel vissza kell fizetnie az 1. cikkben említett támogatást.

(2) A visszafizettetendő támogatási összegeknek tartalmazniuk kell a kamatokat, a támogatásnak a kedvezményezett rendelkezésére bocsátásától a tényleges visszafizetés időpontjáig.

⁽¹¹¹⁾ A feltüntetett társasági formák a HTM aláírásakor alkalmazott neveket tükrözik.

(3) A kamatokat a 271/2008/EK bizottsági rendelettel⁽¹¹²⁾ módosított 794/2004/EK bizottsági rendelet⁽¹¹³⁾ V. fejezetével összhangban kamatos kamattal kell kiszámítani.

3. cikk

(1) Az e határozatról való értesítését követő két hónapon belül a Magyar Köztársaság tájékoztatja a Bizottságot a határozatnak való megfelelés érdekében már megtett és tervezett intézkedésekről és különösen a visszafizettetendő összeg megállapítása érdekében a nagykereskedelmi piac megfelelő szimulációjának elvégzése érdekében tett lépésekről, az alkalmazni kívánt módszerek részleteiről, és az előbbi célra használni kívánt adatok részletes leírásáról.

(2) A Magyar Köztársaság folyamatosan tájékoztatja a Bizottságot a jelen határozat végrehajtása érdekében hozott nemzeti intézkedésekről, amíg az 1. cikkben említett támogatás visszafizettetése be nem fejeződött. A Bizottság kérésére azonnal benyújtja a Bizottság részére az információkat azokra a tervezett és már elfogadott intézkedésekre vonatkozóan, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a jelen határozatnak megfeleljen. Részletes információkat biztosít a kedvezményezettekől már befolyt támogatási összegekre és a visszafizettetési kamatokra vonatkozóan is.

4. cikk

(1) Magyarország a nagykereskedelmi villamosenergia-piac azon helyzetének megfelelő szimulációja segítségével számítja ki a visszafizettetendő támogatás pontos összegét, amely

akkor alakult volna ki, ha az 1. cikk (1) bekezdésében említett hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások egyike sem lett volna hatályban 2004. május 1. óta.

(2) Magyarország az e határozatról való értesítést követő hat hónapon belül az (1) bekezdésben említett módszer alapján kiszámítja a visszafizettetendő összegeket, valamint a Bizottság elé terjeszt az említett szimulációra vonatkozó valamennyi releváns információt, különösen annak eredményeit, az alkalmazott módszerek részletes leírását, és a szimuláció elvégzéséhez használt adatokat.

5. cikk

Magyarország biztosítja, hogy az 1. cikkben említett támogatást a jelen határozatról való értesítésétől számított tíz hónapon belül visszafizetteti.

6. cikk

E határozat címzettje a Magyar Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2008. június 4-én.

a Bizottság részéről

Neelie KROES

a Bizottság tagja

⁽¹¹²⁾ HL L 82., 2008.3.25., 1. o.

⁽¹¹³⁾ HL L 140., 2004.4.30., 1. o.

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA**(2008. július 2.)****a Görögország által a Hellenic Shipyards AE vállalat javára nyújtott C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 és CP 133/05) támogatásról***(az értesítés a C(2008) 3118. számú dokumentummal történt)***(Csak a görög nyelvű szöveg hiteles)****(EGT-vonatkozású szöveg)****(2009/610/EK)**

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután felhívta az érdekelt feleket, hogy a fenti cikkek alapján nyújtsák be észrevételeiket ⁽¹⁾ és ezen észrevételek figyelembevételével,

mivel:

1. ELJÁRÁS

- (1) 2003. szeptember 9-én kelt levelükben a görög hatóságok kérelmet nyújtottak be a Bizottsághoz a Hellenic Shipyards AE (a továbbiakban: HSY) vállalat szerkezetátalakítással kapcsolatos beruházási tervének módosítása érdekében, amelynek javára a Bizottság az 1997. július 15-én kelt, az N 401/97 ügyben hozott határozatában ⁽²⁾ (a továbbiakban: N 401/97 határozat) hagyott jóvá támogatást. A 2002. novemberi módosított terv szerint a HSY a görög hatóságok által jóváhagyott kérelmet nyújtott be arra vonatkozóan, hogy a beruházási terv megvalósítását 2004. június 30-ig befejezi. Továbbá a módosított terv szerint a Bizottság által 1997-ben jóváhagyott támogatást még nem fizették ki a HSY-nak.
- (2) 2003. október 31-én kelt levelükben a görög hatóságok magyarázatként közölték, hogy a módosított tervet „tájékoztatásul” küldték meg a Bizottságnak, és azt nem értesítésnek szánták.
- (3) 2003. november 18-án kelt levelében a Bizottság felkérte a görög hatóságokat annak tisztázására, hogy szándékoznak-e támogatást odaítélni vagy kifizetni a HSY-nak a módosított beruházási terv céljaira. Ugyanebben a levelében a Bizottság emlékeztette a görög hatóságokat arra, hogy ebben az esetben – az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelettel ⁽³⁾ (a továbbiakban: 659/1999/EK tanácsi rendelet) összhangban – a támogatásról értesítést kellett volna küldeni a Bizottságnak, és nem lett volna szabad sort keríteni a megvalósítására, amíg a Bizottság végleges döntést nem hoz az ügyben.

- (4) 2004. január 16-án kelt levelükben a görög hatóságok kijelentették, hogy az általuk nyújtani kívánt támogatás egy már „létező támogatás”, amely megfelel a Bizottság 1997-ben elfogadott jóváhagyó határozatában megfogalmazott feltételeknek, és azt is kijelentették, hogy jogi illetékességgel rendelkeznek a szerkezetátalakítási terv módosításainak jóváhagyására, beleértve a megvalósítás ütemtervének meghosszabbítását is.
- (5) 2004. február 20-án kelt levelében a Bizottság kételyeit fejezte ki a görög hatóságoknak a fenti nyilatkozatok érvényességét illetően.
- (6) 2004. február 27-én kelt levelükben a görög hatóságok kijelentették, hogy a HSY-nak addig az időpontig nem nyújtottak támogatást.
- (7) C(2004) 1359. számú, 2004. április 20-án kelt határozatával ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: eljárást indító határozat) a Bizottság megindította a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást a részben az N 401/97 határozattal jóváhagyott beruházási támogatásból finanszírozott beruházási terven végrehajtott módosításokkal kapcsolatban. Az eljárást indító határozat azt is megemlíti, hogy az állami tulajdonú Hellén Iparfejlesztési Bank (a továbbiakban: ETVA) különböző hiteleket és garanciákat nyújtott a HSY-nak, valamint azt, hogy a görög hatóságok elmulasztottak benyújtani éves jelentéseket.
- (8) Miután észrevételei benyújtásához határidő-meghosszabbítást kért és kapott, 2004. október 20-án kelt levelében Görögország észrevételeket nyújtott be az eljárást indító határozattal kapcsolatban.
- (9) A Bizottságnak az eljárást megindító határozatát az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁵⁾ tették közzé. Ennek keretében a Bizottság felkérte az érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket az intézkedésekkel kapcsolatban.
- (10) Miután észrevételei benyújtásához határidő-meghosszabbítást kért és kapott, 2004. október 18-án kelt levelében a HSY észrevételeket nyújtott be az eljárást indító határozattal kapcsolatban. Ezek az észrevételek azonosak azokkal, amelyeket Görögország nyújtott be 2004. október 20-án. Az Elefsisi Hajógyár, a HSY görög versenytársa, 2004. szeptember 10-én kelt levelében nyújtott be észrevételeket. E megjegyzéseket a 2004. december 16-án és 2004. december 23-án kelt

- levelekben küldték meg Görögországnak. Görögország a 2005. január 20-án, illetve 2005. január 26-án küldött leveleiben válaszolt rájuk. 2005. március 29-én kelt levelében a Bizottság kiegészítő észrevételeket küldött az Elefsisi Hajógyár részéről Görögországnak, amelyekre Görögország a 2005. május 23-án kelt levelében válaszolt.
- (11) A Bizottság 2002-től folyamatosan kapott panaszleveleket az Elefsisi Hajógyártól, amely azt állította, hogy a HSY különböző jogosulatlan és összeegyeztethetetlen támogatási intézkedéseknek volt a kedvezményezettje, és visszaélészerűen használta fel a Bizottság által jóváhagyott támogatásokat. E levelek 2002. május 23-án, 2002. május 28-án, 2002. augusztus 14-én, 2003. április 24-én, 2004. február 3-án, 2004. március 4-én, 2004. június 30-án, 2005. április 8-án, 2005. április 27-én, 2005. május 24-én, 2005. június 10-én, 2005. július 15-én, 2005. július 28-án, 2005. szeptember 13-án, 2005. szeptember 16-án, 2005. október 21-én, 2005. december 12-én, 2005. december 23-án, 2006. január 6-án, 2006. január 10-én, 2006. január 12-én, 2006. január 18-án, 2006. január 23-án, 2006. február 3-án, 2006. február 9-én, 2006. március 23-án, 2006. március 28-án, 2006. április 6-án, 2006. április 20-án, 2006. május 24-én és 2006. június 2-án keltek. A Bizottság 2002. június 27-én, 2004. július 22-én és 2005. augusztus 12-én küldött levelet a panasztevőnek.
- (12) A panaszokat CP 71/02 és CP 133/05 ügyszámon iktatták.
- (13) A Bizottság 2003. január 30-án, 2004. július 30-án, 2005. május 2-án, 2005. május 24-én, 2006. március 24-én, 2006. május 24-én és 2006. május 29-én kelt leveleiben kért felvilágosítást Görögországtól. Görögország 2003. március 31-én, 2004. október 21-én, 2004. december 17-én, 2005. június 20-án, 2006. április 25-én, 2006. május 30-án és 2006. június 1-jén küldött leveleiben válaszolt.
- (14) A Bizottság 2006. március 22-én találkozott a görög hatóságokkal, és erre a találkozóra a görög hatóságokat elkísérték a HSY és a Piraeus Bank képviselői is, akik kiegészítő iratokat nyújtottak be a Bizottsághoz. A Bizottság a panasztevővel 2003. január 10-én, 2005. január 14-én, 2005. március 10-én, 2005. május 20-án, 2005. október 19-én, 2005. november 8-án és 2006. március 23-án, a Thyssen Krupp Marine Systems AG-vel (a továbbiakban: TKMS) pedig 2006. március 21-én találkozott.
- (15) 2006. július 4-én kelt, C(2006) 2983. számú határozatával ⁽⁶⁾ (a továbbiakban: az eljárást kiterjesztő határozat) a Bizottság kiterjesztette a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárást annak érdekében, hogy az különféle kiegészítő intézkedéseket is magába foglaljon a HSY javára. Az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban az a következtetés is megfogalmazódik, hogy különféle be nem jelentett intézkedések vagy a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartoznak, vagy nem tekintendők támogatásnak a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében.
- (16) Az eljárás kiterjesztése a C 16/04 ügyben nem érintette a HSY-val kapcsolatos egyéb fennálló vagy jövőbeli állami támogatási eljárást, különös tekintettel a C 40/02 eljárásra.
- (17) Miután a válaszához határidő-hosszabbítást kért és kapott, Görögország 2006. október 5-én kelt levelében válaszolt az eljárást kiterjesztő határozatra.
- (18) A Bizottságnak az eljárást kiterjesztő határozatát az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁷⁾ tették közzé. Ennek keretében a Bizottság felkérte az érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket az intézkedésekkel kapcsolatban.
- (19) A Bizottsághoz az alábbi érdekelt felek nyújtottak be észrevételeket: a HSY 2006. október 30-án kelt levelében nyújtott be észrevételeket; a Greek Naval Shipyard Holding (a továbbiakban: GNSH) és a TKMS közösen nyújtották be észrevételeiket 2006. október 30-án kelt levelükben; a Piraeus Bank 2006. október 27-én kelt levelében, valamint – a Bizottsággal 2007. november 15-én lezajlott találkozó után – 2006. december 27-én kelt levelében nyújtott be észrevételeket. Miután a válaszához határidő-hosszabbítást kért és kapott, az Elefsisi Hajógyár 2006. november 17-én kelt levelében nyújtott be észrevételeket.
- (20) 2007. február 22-én kelt levelében a Bizottság továbbította az említett észrevételeket Görögországnak, amely 2007. március 7-én és 2007. március 19-én kelt leveleiben fűzött hozzájuk észrevételeket. 2007. április 27-én kelt levelében a Bizottság megküldte Görögországnak a harmadik felek észrevételeivel kapcsolatos azon kiegészítéseket, amelyeket nem csatolt február 22-én kelt leveléhez. 2007. április 27-én kelt levelében a Bizottság kérdéseket is intézett Görögországhoz, amelyekre Görögország a 2007. június 29-én kelt levelében válaszolt. 2007. augusztus 23-án kelt levelében a Bizottság kérdéseket intézett a HSY-hez, amely 2007. október 9-én válaszolt. 2007. november 13-án kelt levelében a Bizottság további információkat kért Görögországtól, és továbbította a HSY által 2007. október 9-én benyújtott válaszokat. Görögország 2007. december 4-én és 2007. december 14-én kelt leveleiben válaszolt. A Bizottság 2007. október 16-án és 2008. január 21-én találkozott a görög hatóságokkal. 2008. február 12-én a Bizottság további kérdéseket intézett Görögországhoz, amely 2008. március 3-án kelt levelében válaszolt rájuk.
- (21) 2007. május 8-án találkozóra került sor a Bizottság és a TKMS/GNSH, illetve a HSY ügyvédje között. A TKMS/GNSH 2007. június 21-én kelt levelében nyújtotta be további észrevételeit. A Bizottság a levelet 2007. szeptember 11-én továbbította Görögországnak. Görögország 2007. október 11-én kelt levelében nyújtott be észrevételeket. A Bizottság és az említett személyek között 2008. január 9-én lezajlott újabb találkozó után a TKMS/GNSH kiegészítő észrevételeket nyújtott be 2008. január 18-án kelt levelében, amelyeket 2008. február 12-én kelt levelben továbbítottak a görög hatóságoknak.

- (22) A Bizottság 2007. március 15-én és 2007. augusztus 7-én találkozott az Elefsisi Hajógyár képviselőivel. Az utóbbi találkozó után az Elefsisi Hajógyár 2007. november 8-án kelt levelében kiegészítő észrevételeket nyújtott be, amelyeket 2008. január 17-én kelt levélben továbbítottak a görög hatóságoknak. Görögország 2008. február 15-én kelt levelében nyújtott be hozzájuk észrevételeket.
- (23) A Piraeus Bank 2007. október 22-én kelt levelében nyújtott be kiegészítő észrevételeket, amelyeket 2007. november 13-án kelt levélben továbbítottak Görögországnak. 2008. február 12-én a Piraeus Bank újabb találkozót kért a Bizottságtól. A találkozóra 2008. március 5-én került sor.
- (24) A 659/1999/EK rendelet 6. cikke szerint az érintett tagállamnak és az egyéb érdekelt feleknek egy hónap határidő áll rendelkezésükre, hogy benyújtsák észrevételeiket, és „kellően indokolt esetekben a Bizottság meghosszabbíthatja az előírt határidőt”. A szóban forgó esetben a felek e határidő lejártá után is folytatták az észrevételek benyújtását (és a találkozók kezdeményezését a Bizottsággal). Eleinte a Bizottság továbbította Görögországnak az egy hónapos határidő lejártá után benyújtott észrevételeket, jelezve ezzel Görögország felé, hogy hozzájárult a határidő lejártával történő észrevételezéshez. A Bizottság helyt adott az érdekelt felek találkozók iránti kérelmének, és amikor e találkozók során valamely érdekelt fél engedélyt kért arra, hogy a találkozón érintett kérdésekhez kiegészítő észrevételeket nyújtson be, a Bizottság hozzájárult ehhez. Mindazonáltal a Bizottság soha nem jelezte az érdekelt feleknek, hogy hajlandó lesz figyelembe venni az egy hónapos határidő lejártá után benyújtott észrevételeket. Soha nem jelezte az érdekelt feleknek, hogy határozatlan ideig folytathatják az észrevételek benyújtását vagy hogy majd értesíti őket, hogy mikortól nem fogad el észrevételeket.
- (25) A Bizottság úgy véli, hogy az előre meghatározott határidő egy hónapon túli meghosszabbítása indokolt volt a szóban forgó esetben, mivel az eljárást kiterjesztő határozat nagyszámú intézkedést ölel fel. Ezenfelül a szóban forgó intézkedések közül többnek az értékelése bonyolult jogi elemzést és olyan tényállások tisztázását teszi szükségessé, amelyek fennállása óta akár egy évtized is eltelt.
- (26) Mindezek ellenére egyes érdekelt felek még az eljárást kiterjesztő határozat közzétételétől számított egy év eltelte után is folyamatosan nyújtottak be további észrevételeket a Bizottsághoz. Ha a Bizottság nem döntött volna úgy, hogy figyelmen kívül hagyja az adott időpont után benyújtott észrevételeket, az észrevételek folyamatos benyújtása lehetetlenné tette volna, hogy ésszerű időn belül végleges döntésre jusson ⁽⁸⁾. Ezenfelül a felek bizonyos esetekben új tények feltárása nélkül fűztek újbóli észrevételeket olyan kérdésekhez, amelyekkel kapcsolatban korábban már benyújtottak észrevételeket. Ez pedig nem lehet célja az észrevételek benyújtására szabott határidő meghosszabbításának.
- (27) A Bizottság ezért úgy döntött, hogy a 2008. március 5. (a Bizottság 2008. február 12-én kelt levelére Görög-

ország által küldött, 2008. március 3-i keltű négyoldalas válaszlevél Bizottság általi kézhezvételének időpontja) után kapott észrevételeket úgy tekinti, mint amelyek az észrevételek benyújtására szabott határidő lejártá után érkeztek. Ilyenek az Elefsisi Hajógyár 2008. március 7-én, 2008. április 24-én és 2008. június 2-án benyújtott észrevételei ⁽⁹⁾, valamint a GNSH/TKMS által 2008. április 2-án benyújtott észrevételek. Ebből következően ezeket az észrevételeket nem küldték meg Görögországnak észrevételezés céljából, és nem vették figyelembe ebben a határozatban.

2. A BIZOTTSÁG ÉS A TANÁCS KORÁBBI HATÁROZATAI

- (28) A HSY a Földközi-tenger keleti térségének egyik legnagyobb hajógyára. A hajógyár Skaramangasban található, Athéntől nyugatra, Attikában. A HSY-t 1939-ben a Görög Haditengerészet alapította, és 1957-ben a Niarchos cégcsoport vásárolta meg. Az a hosszan tartó válság, amely az első olajválság után sújtotta a hajózási ágazatot, kedvezőtlen hatást gyakorolt a HSY termelési szintjére. 1985 áprilisában a helyzet olyan súlyos volt, hogy a társaság beszüntette tevékenységét, és felszámolás alá került. 1985 szeptemberében az állami tulajdonú ETVA vásárolta meg a társaságot. A megvétel után a társaság újakezdte tevékenységét. E tevékenység azonban nem érte el az üzem méretei és a dolgozók nagy száma alapján indokolt szintet ⁽¹⁰⁾.
- (29) 1990-ben a Tanács Görögország javára külön rendelkezést iktatott be a hajógyártásnak nyújtott támogatásról szóló, 1990. december 21-i 90/684/EGK tanácsi irányelvbe (a továbbiakban: 90/684/EGK irányelv) ⁽¹¹⁾, amely lehetővé tette a szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatás nyújtását különféle hajógyárak privatizációjának keretében.
- (30) Pénzügyi kötelezettségei és felhalmozott vesztesége miatt 1992-ben a HSY felszámolás alá került. 1993 novemberében, a HSY eladására irányuló két sikertelen kísérlet után, a felszámolási eljárást visszavonták. Mivel a görög kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy 1993. március 31-ig privatizálja az állami kézben lévő hajógyárait, a Bizottság 1992. december 23-án ⁽¹²⁾ adósságleírást hagyott jóvá a HSY javára. A görög kormány nem tartotta be az 1993. márciusi határidőt, és 1994. március 10-én a Bizottság eljárást indított (ügyszám: C 10/94) a jóváhagyott támogatás visszaélésszerű felhasználása miatt ⁽¹³⁾. 1995. július 26-án a Bizottság úgy döntött ⁽¹⁴⁾, hogy a HSY-nak nyújtott támogatás tekintetében elutasító határozattal zárja le az eljárást. Azonban a görög kormány kérelmére, amely arra hivatkozott, hogy küszöbön áll a hajógyár eladása, a Bizottság úgy döntött, hogy felfüggeszti a határozatról szóló bejelentést. A görög hatóságok végül tájékoztatták a Bizottságot, hogy a HSY részvényeinek 49 %-át eladták a munkavállalóknak, és Görögország kihasználta az alkalmat, hogy nemzetvédelmi okokból – a 90/684/EGK irányelv

10. cikke (3) bekezdésének megfelelően – megtartsa a részvények többségét. 1995. október 31-én a Bizottság visszavonta a HSY-val kapcsolatos végső elutasító határozatot⁽¹⁵⁾. Eközben az adósság mértéke folyamatosan növekedett, és a szerkezetátalakításra nem került sor. A Bizottság ezért 1997. január 8-án kiterjesztette a C 10/94 ügyben indított eljárást⁽¹⁶⁾. Ezután látott napvilágot a szerkezetátalakítás alatt álló bizonyos hajógyáraknak nyújtandó támogatásról rendelkező, 1997. június 2-i 1013/97/EK tanácsi rendelet⁽¹⁷⁾ (a továbbiakban: 1013/97/EK rendelet), amely kitért a HSY-ra.

- (31) 1997. július 15-én a Bizottság két külön határozatban hagyott jóvá támogatást a HSY részére:

— az első határozatban⁽¹⁸⁾ (a továbbiakban: C 10/94 határozat) a Bizottság lezárta a C 10/94 ügyben indított eljárást 54,5 milliárd drachma (160 millió EUR) összeg adósságleírását hagyva jóvá az 1013/97/EK rendelet alapján,

— a görög hatóságok 1997. június 20-i értesítését követően elfogadott N 401/97 határozatában a Bizottság 7,8 milliárd drachma (22,9 millió EUR) juttatást hagyott jóvá egy, a hajógyár szerkezetátalakítását célzó, 15,6 milliárd drachma (45,9 millió EUR) értékű beruházási tervhez.

- (32) 2001-ben a kormány úgy döntött, hogy teljes egészében privatizálja a HSY-t. A görög kormány nyílt ajánlattételi eljárást hirdetett, amelyhez eljárási dokumentációt állított össze. 2002. május 31-én az ETVA és a HSY dolgozói eladták a birtokukban lévő HSY-részvényeket a HDW és a Ferrostaal által létrehozott konzorciumnak⁽¹⁹⁾ (a továbbiakban: HDW/Ferrostaal). Ez a konzorcium alapította a HSY-ban való részesedésének kezelésére a GNSH-t. A HDW és a Ferrostaal egyenlő részesedéssel bírtak a GNSH-ban. A ThyssenKrupp 2005 januárjában vásárolta ki a HDW-t⁽²⁰⁾ és 2005 novemberében szerezte meg a Ferrostaalnak a GNSH-ban birtokolt részvényeit⁽²¹⁾. Így tehát 2005 végétől a ThyssenKrupp teljes körű tulajdonjogot és ellenőrzést gyakorol a HSY felett. A GNSH és a HSY a TKMS-ben kapott helyet, amely a ThyssenKrupp tengeri vízi járművek rendszereire és különleges kereskedelmi hajókra szakosodott részlege.

- (33) 2001 augusztusában, a HSY eladásával kapcsolatos ajánlattételi eljárás időszakában hozta a görög állam a 2941/2001. számú törvényt, amely a HSY eladását megkönnyítő intézkedéseket tartalmaz. Először is a törvény ösztönzőket kínál a vállalat dolgozóinak önkéntes kilépésre. Másodszor, a görög állam átvállalja egy részét a HSY-t terhelő, nyugdíjazással kapcsolatos egyszeri kiadásoknak. Harmadszor, a törvény lehetőséget nyújt a HSY-nak arra, hogy különféle adómentes tartalékokat használjon fel, amennyiben azokat az előző évek veszteségeinek ellentételezésére fordítja. Negyedszer, a törvény rendelkezést tartalmaz azon munkavállalók kárpótlására, akik a HSY részvényesei voltak a társaság

privatizációja előtt. Eszerint a görög állam visszafizetné a dolgozóknak azokat az összegeket, amelyeket az előző évi tőkeemelések kapcsán fektettek a HSY-ba. 2002. június 5-én a Bizottság egy két részből álló határozatot fogadott el (a továbbiakban: N 513/01 határozat)⁽²²⁾ a 2941/2001. számú törvényben foglalt egyes intézkedésekkel kapcsolatban, amelyet Görögország 2001-ben jelentett be (N 513/01 értesítés). A Bizottság úgy döntött, hogy 29,5 millió EUR üzembezárási támogatást hagy jóvá a HSY javára, és megindítja (C 40/02 ügyszám) az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében foglalt hivatalos vizsgálati eljárást az alábbiak tárgyában: (1) a HSY dolgozóinak nyugdíjazásával kapcsolatos egyszeri kiadások egy részének kifizetése a görög állam részéről; (2) egyes, mérleg szerinti tartalékok átsorolása a törvényben előírt 10 % adó megfizetése nélkül. A 2004. október 20-án elfogadott végső határozat⁽²³⁾ (a továbbiakban: C 40/02 határozat) megállapította, hogy e két intézkedés összeegyeztethetetlen állami támogatás, amelyet be kell hajtani.

3. HORIZONTÁLIS KÉRDÉSEK VIZSGÁLATA

- (34) Ez a határozat tizenhat intézkedést érint. Mielőtt ezeket egyenként megvizsgálná, a Bizottságnak tisztáznia kell bizonyos alapvető kérdéseket egyes intézkedések értékelésével kapcsolatban.

3.1. 1. horizontális kérdés: Fizetőképesség és tőkepiaci hozzáférés 1997 és 2002 között

- (35) Az e határozattal érintett intézkedések többségének értékeléséhez elengedhetetlenül fontos annak megállapítása, hogy milyen volt a HSY gazdasági és finanszírozási helyzete 1997 és 2002 között, és mennyire volt megalapozott az az elvárás, hogy visszaállítható a vállalat hosszú távú életképessége. Emellett azt is meg kell állapítani, hogy ilyen körülmények között egy piacgazdasági befektető hajlandó lett volna-e olyan hiteleket és garanciákat nyújtani a HSY-nak, mint amilyeneket az állam és az állami tulajdonú bank, az ETVA nyújtott neki. Az utóbbi volt az egyetlen pénzügyi intézmény, amely ebben az időszakban finanszírozást nyújtott a HSY-nak.
- (36) A Bizottság az 1997-es helyzet elemzésével kezdi, és ezt követően tér rá a 2002-ig terjedő fejleményekre.

3.1.1. Az 1997-es helyzet

- (37) Mielőtt az elemzésre rátérnénk, érdemes ellenőrizni, hogy nyilvánított-e véleményt a Bizottság e kérdéssel korábbi határozataiban. Először is a Bizottság emlékeztet arra, hogy 1997. július 15-én elfogadott N 401/97 és C 10/94 határozataiban nem vonta kétségbe a Görögország által benyújtott üzleti terv érvényességét. Ebből következően a Bizottság hallgatlagosan elismerte, hogy megvalósítása esetén a terv képes lenne helyreállítani a HSY életképességét. Másodszor, az N 401/97 határozat leíró része rámutat arra, hogy a szerkezetátalakítási terv egy részét a hajógyár finanszírozná 4,67 milliárd drachma összegű bankhitelből, amelyet piaci feltételek mellett, állami garanciavállalás nélkül venne fel. Azáltal, hogy nem vonta kétségbe e finanszírozás megvalósíthatóságát,

a Bizottság elismerte, hogy a vállalat hozzáférhet a hitelpiachoz, legalábbis a kérdéses összeg erejéig. Ha a Bizottság úgy vélte volna, hogy a hajógyár nem képes legalább 4,67 milliárd drachma hitel felvételére, ki kellett volna jelentenie, hogy a szerkezetátalakítási terve megvalósíthatatlan, és nem engedélyezhette volna a magas összegű szerkezetátalakítási támogatásokat (beleértve a beruházási támogatásokat is). Ebből következően a Bizottságnak ebben a határozatban nincsen alapja kétségbe vonni e két régebbi értékelést.

- (38) Anélkül, hogy ezeket kétségbe vonná, a Bizottság emlékeztet arra, hogy mennyire ingatag volt a vállalat helyzete 1996–1997-ben.
- (39) Először is az anyagi infrastruktúrával kapcsolatban az N 401/97 határozat megemlíti, hogy a hajógyár felszereltsége elavult és korszerűtlen, valamint hogy a gyár építése óta ez az első beruházási terv ⁽²⁴⁾. A C 10/94 határozat azt is megemlíti, hogy az infrastruktúra ily módon történő korszerűsítése feltétlenül szükséges a vállalat versenyképességének és életképességének helyreállításához. Ebből következik, hogy az életképesség visszaállítása a beruházási terv mielőbbi megvalósításától függ.
- (40) Másodszor, a HSY üzleti tevékenységével és megrendeléseinek volumenével kapcsolatban maguk a görög hatóságok is elismerik, hogy „a beruházási terv benyújtásának idején a társaság nem rendelkezett aláírt hajóépítési szerződésekkel, a hajógyár tevékenységét a jövő iránti nagyfokú bizonytalanság jellemezte, világos üzleti stratégia és beruházások nélkül. Az egyedüli komoly tevékenység a

haditengerészet számára készített MEKO típusú fregattok befejezési munkálatai voltak” ⁽²⁵⁾. Tekintettel arra, hogy nem voltak hajóépítési megrendelések, és a hajógyárnak az elkövetkező évek életképességének biztosításához megfelelő szintű hajóépítési tevékenységre volt szüksége, a Bizottság úgy véli, hogy az életképesség visszaállítása nyereséges katonai és polgári célú hajóépítési szerződések mielőbbi aláírásától (megkötésétől) függött.

- (41) Harmadszor, a HSY pénzügyi helyzetével kapcsolatban az 1. táblázat tartalmazza az alapvető számviteli adatokat. A társaság 1997-es fizetőképességét illetően látható, hogy jelentős összegű saját tőkével rendelkezett ⁽²⁶⁾. Ez a kedvező helyzet azonban kizárólag azoknak a nagyarányú adósságleírásoknak volt köszönhető, amelyeket az állam hajtott végre 1996-ban. Akkor az állam 54,52 milliárd drachma (160 millió EUR) polgári célú tevékenységgel kapcsolatos adósságot írt le – az adósságleírást a C 10/94 határozatban hagyták jóvá –, valamint 46,35 milliárd drachma (136 millió EUR) katonai célú tevékenységgel kapcsolatos adósságot. Az 1996. december 31-i, látszólag egészséges mérleg némileg kozmetikázott volt, és semmiképpen sem szolgált bizonyítékkal arra, hogy a hajógyár visszanyerte versenyképességét, és hogy sikerült orvosolni az utóbbi húsz év nehézségeinek okát. A szerkezetátalakítási terv teljes körű megvalósítása nélkül a hajógyár valószínűleg olyan veszteségeket könyvelt volna el, amelyek rövid idő alatt felemésztették volna saját forrásait (a saját tőkét). Szem előtt kell tartani, hogy a megelőző tizenkét éves időszak alatt a HSY kétszer került felszámolás alá. Összefoglalva megállapítható, hogy a pozitív saját tőke nem lett volna elégséges ahhoz, hogy egy bankot meggyőzzön arról, hogy rendes kamatra hitelezzen tőkét a HSY-nak, azaz olyan kamatra, amelyre egészséges vállalkozásoknak szokott tőkét nyújtani.

1. táblázat

A HSY forgalma, nyeresége és saját tőkéje számokban 1997 és 2005 között

	(Millió EUR)								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Résztvénytőke	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Saját tőke	82	88	54	17	–4	–78	–83	–111	–182
Forgalom	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Nyereség	7	1	–36	–42	–21	–115	–1	–45	–71

⁽¹⁾ A 2003-as pénzügyi év 2003.1.1-jétől 2003.9.30-ig tartott.

(42) Összefoglalva megállapítható, hogy a Bizottság megítélése szerint a hajógyár 1997-ben továbbra is nehéz helyzetben volt, és még nem volt versenyképes. Mindazonáltal lehetségesnek látszott életképességének helyreállítása, ha a beruházási tervet teljeskörűen és idejekorán végrehajtanák, és ha a hajógyár mielőbb nyereséges hajóépítési szerződéseket köthetne. Tekintettel arra, hogy az életképesség helyreállítása e két bizonytalan kimenetelű eseménytől függött, 1997-ben és a rákövetkező években a hitelnyújtás a HSY-nak „különleges kockázatot” jelentett. Egy magánbank hajlandó lett volna hitelt vagy garanciát nyújtani a HSY-nak, de olyan áron, amely tükrözi a számottevő kockázati szintet. „Különleges kockázatot” jelentő helyzetben a Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról ⁽²⁷⁾ megemlíti, hogy az állami támogatás meglétének és mértékének megállapításához a görögországi referencia-kamatláb szolgál alapul (azaz ATHIBOR plusz 300 bázispont 2000. december 31-ig és az ötéves euro bankközi kamatláb plusz 75 bázispont 2001. január 1-jétől), legalább 400 bázisponttal megnövelve (azaz ATHIBOR plusz legalább 700 bázispont 2000. december 31-ig és az ötéves euro bankközi kamatláb plusz legalább 475 bázispont 2001. január 1-jétől). Hitelgaranciák esetében a Bizottság ugyanilyen módszerrel értékeli ki a támogatás meglétét, összehasonlítva a garantált hitel összköltségét (azaz a bank részéről a HSY-nak felszámított kamatlábat plusz a HSY által a kezesnek fizetett garanciadíjat) azzal a költséggel, amely akkor hárulna a HSY-ra, ha a piacról venné fel a kölcsönt (azaz a görögországi referencia-kamatláb plusz legalább 400 bázispont).

3.1.2. Az 1997 óta bekövetkezett fejlemények

(43) Amint alább kifejtésre kerül, a Bizottság nem zárhatja ki annak lehetőségét, hogy 1999. június 30-ig a HSY-nak még módjában állt piaci hitelt felvennie az előző részben meghatározott kamatlábbal ⁽²⁸⁾.

(44) A HSY-nak 1997-ben és 1998-ban sikerült kisebb nettó nyereséget elkönyvelnie ⁽²⁹⁾. Ugyanakkor azonban ebben a két évben egyetlen – katonai vagy polgári célú – hajóépítési szerződést sem kötött ⁽³⁰⁾, holott ez elengedhetetlenül fontos lett volna a megfelelő termelési szint biztosításához a rákövetkező években, valamint a veszteségek elkerüléséhez. A hajógyár által kötött első hajóépítési szerződés a Strintzis Lines által megrendelt két komphajóra vonatkozott, és csupán 1999 elején került sor az aláírására ⁽³¹⁾. Emellett kezdettől fogva tudni lehetett, hogy a vételár az önköltséget sem fedezte, és ezért a szerződés veszteséget idéz elő ⁽³²⁾. 1999 júliusában a Görög Haditengerészet három tengeralattjáró építésével bízta meg a HSY-t és a HDW-t. A három tengeralattjáró építési ütemezése csaknem egy évtizedet foglalt magában,

és a szerződés összértéke mintegy 350 milliárd drachma (1 milliárd EUR) volt, amelynek csaknem háromnegyede a HDW részesedése, amely a tervek szerint a gépi berendezéseket, a nyomástartó szerelvényeket és az érzékeny elektronikus berendezéseket szállítaná. Emellett az első tengeralattjáró a tervek szerint a HDW kielő hajógyárában készülne ⁽³³⁾. Következésképp ez a szerződés nem biztosít a HSY számára nagy volumenű termelést és bevételt az első években ⁽³⁴⁾.

(45) Tekintettel arra, hogy nem sikerült nagy volumenű és nyereségesnek ígérkező rendelésállományt biztosítani 1997-ben, 1998-ban és 1999 első hónapjaiban, a hajógyár helyzetének elemzése alapján a vezetőségnek és bármely befektetőnek legkésőbb 1999 első hónapjaiban fel kellett ismernie, hogy a hajógyár termelése 1999-ben és 2000-ben nem fogja elérni a fenntartásához szükséges szintet, és ezekben az években olyan nagy veszteséget fog elkönyvelni, hogy saját tőkéje jelentéktelen összegre zsugorodik ⁽³⁵⁾. Ilyen körülmények között többé már nem lehetne a vállalat életképességének helyreállítására számítani ⁽³⁶⁾. Kiegészítő érvként a Bizottság megjegyzi, hogy a beruházási terv megvalósításáról a görög hatóságok által készített első jelentés szerint 1999. június 30-án a tervnek csupán egy kis része realizálódott. Ebből következően az üzleti kudarcokon túlmenően az üzem korszerűsítése is késlekedett ⁽³⁷⁾. A Bizottság végül arra is rámutat, hogy az előre látható nehézségek konfliktust idéztek elő a hajógyár független vezetése (a Brown & Root szakembergárdája, amely 1996 szeptemberében kapta kinevezését) és a munkavállalók/részvényesek között. A vezetőség amellet foglalt állást, hogy tovább kell csökkenteni a dolgozói állományt a termelés alacsony szintje miatt. A szakszervezetek vezetői szembeszegültek a reformelképzeléssel, és sikerült elérniük a vállalatot vezető csoport menesztését ⁽³⁸⁾. Ez az eset, amely vezetési vákuumot idézett elő és érzékeltette, hogy milyen nehézségekkel jár a megfelelő szintű reformok megvalósítása a hajógyárban, ugyancsak elbátortalanított volna egy piacgazdasági befektetőt attól, hogy tőkét hitelezzen a HSY-nak.

(46) A fentiekből a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy 1999. június 30. után nem volt ésszerű esély a vállalat életképességének helyreállítására. A Bizottság tehát úgy ítéli meg, hogy attól az időponttól kezdve a hajógyárnak egy bank sem lett volna hajlandó – még magas kamatra sem – tőkét hitelezni, és egyetlen bank sem lett volna hajlandó – még magas garanciadíjért sem – garanciát nyújtani. Tekintettel arra, hogy a HSY nem kapott volna piaci hiteleket, illetve garanciákat, az 1999. június 30. után kapott hitelek, illetve garanciák automatikusan támogatásnak tekintendők. Amennyiben ezek az intézkedések összeegyeztethetetlennek minősülnek, és továbbra is érvényben maradnak, a garanciákat haladéktalanul meg kell szüntetni, és a hiteleket vissza kell fizetni. Mindazonáltal az 1999. június 30. után nyújtott hiteleknek a hitelszerződésben foglalt szabályos ütemezés és e határozat alapján történő visszafizetése nem

elegendő az eredeti állapot helyreállításához, hiszen a visszafizetés időpontjáig a HSY-nak olyan finanszírozás állt a rendelkezésére, amelyhez rendes körülmények között a piacról nem juthatott volna hozzá. Az eredeti állapot helyreállításához ezt az előnyt is vissza kell téríteni, amelynek mértéke csak megközelítőleg számítható ki a kiemelten magas kockázatú hitelek esetében alkalmazott kamatláb alapján. Ebből következően a hitelnek a HSY részére történő folyósításától a HSY által történő visszatérítéséig terjedő időszakra a Bizottságnak azon összeg visszatérítését kell elrendelnie, amely a HSY-nak ténylegesen felszámított kamatláb és egy kiemelten magas kockázatú hitel esetén alkalmazandó elméleti kamatláb különbözete. Ez utóbbi kamatláb megállapításával kapcsolatban a Bizottság rámutat arra, hogy a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról szóló bizottsági közlemény szerint a kockázati prémium 400 bázisponttal meghaladhatja a referencia-kamatlábát, „amennyiben egyetlen magánbank sem járul hozzá az adott kölcsön nyújtásához”, ami erre az esetre is igaz. Számos határozatában a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a referencia-kamatláb 600 bázisponttal meghaladó prémium az az elégséges minimum, amely egy kiemelt kockázattal járó helyzetben indokolt ⁽⁴⁹⁾. A Bizottság úgy véli, hogy ez a minimális hitelpremium ebben az esetben is. Az 1999. június 30. után nyújtott állami támogatásokkal kapcsolatban a Bizottság ugyanezt a megközelítést alkalmazza: a garantált hitel folyósításától a garanciának a – garanciális szerződésben foglalt ütemezés alapján vagy e határozat nyomán történő – megszüntetéséig terjedő időszakra a Bizottság azon összeg visszatérítését rendeli el, amely egyenlő a garantált hitel költsége (felszámított kamatláb plusz a kifizetett garanciadíj) és a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb különbözetével.

- (47) Azon állításának alátámasztására, miszerint az állam és az ETVA által nyújtott hiteleket és garanciákat azonos feltételek mellett magánbank is nyújthatta volna, a HSY benyújtotta az első Deloitte-jelentést ⁽⁴⁰⁾. A jelentés 5. részében a Deloitte a HSY fizetőképességét elemzi 1999-ben és a rákövetkező években. Arra a következtetésre jut, hogy „a vállalat adott esetben más, nem kapcsolt (azaz a rendszeres üzleti együttműködésen kívül másmilyen kapcsolatban nem álló) pénzintézetektől is felvehetett volna hitelt vagy kaphatott volna bankgaranciát a vizsgált időszakban” ⁽⁴¹⁾. A Bizottság megállapítja: a jelentésből nem derül ki, hogyan egyeztethető össze ez a következtetés a ténnyel, hogy kudarcot vallottak a HSY próbálkozásai arra, hogy más pénzintézetektől jusson tőkéhez ⁽⁴²⁾. Emellett a Bizottság rámutat arra, hogy az elemzés számos hibát tartalmaz ⁽⁴³⁾, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a végkövetkeztetést.

3.1.3. A vállalatcsoporton belüli kapcsolatok elemzése

- (48) Az ebben az eljárásban érintett valamennyi hitelt és garanciát az ETVA vagy az állam nyújtotta. A görög

hatóságok arra hivatkoznak, hogy a hitelek és garanciák a vállalatcsoport belső ügyleteinek tekinthetők, hiszen az ETVA és (az ETVA-n keresztül) a görög állam a HSY részvényesei voltak. Ennek kapcsán Görögország két állítást fogalmaz meg:

- Először is azt, hogy természetes dolog az, ha egy anyavállalat kedvező feltételekkel nyújt hitelt a leányvállalatának. Valójában a leányvállalatnak nyújtott előny növeli az anyavállalat által birtokolt részvények értékét. Ezért, még ha a Bizottság úgy véli is, hogy az ETVA és az állam a piacinál alacsonyabb áron nyújtott hitelt, ez elfogadható lett volna egy hasonló helyzetben levő piacgazdasági befektető számára. Ebből következően a szóban forgó hitelek és garanciák nem minősülnek támogatásnak.
- Másodszor pedig azt, hogy természetes dolog az, ha egy anyavállalat hitelt nyújt a nehéz helyzetben levő leányvállalatának. Valójában az ilyen hitelnyújtás célja az anyavállalat által birtokolt részvények értékének megőrzése. Ezért, még ha a Bizottság úgy véli is, hogy egyetlen magánbank sem nyújtana hitelt egy bizonyos időszakban a HSY-nak a hajógyár rendkívül kedvezőtlen helyzete miatt, az ETVA és az állam által nyújtott hiteleket és garanciákat akkor is elfogadhatónak kell tekinteni egy hasonló körülmények közé került piacgazdasági befektető szemszögéből. Ebből következően a szóban forgó hitelek és garanciák nem minősülnek támogatásnak.

- (49) A Bizottság úgy véli, hogy Görögország következtetései nem helytállóak.

- (50) Először is a Bizottság felhívja a figyelmet a következő két körülményre. Mindenekelőtt arra, hogy egyetlen piacgazdasági befektető sem hozná magát olyan helyzetbe, mint amilyenbe az ETVA került. Elég, ha például arra gondolunk, hogy 1985-ben, amikor a HSY-t megvásárolta, az ETVA olyan fejlesztési bank volt, amely kormányutastásra cselekedett, hogy elkerülhető legyen egy, a görög gazdaság számára nagy jelentőségű vállalat bezárása ⁽⁴⁴⁾. A HSY életben tartása érdekében az ETVA 1986-ban tőkejuttatást nyújtott, amelyet a Bizottság támogatásnak minősített ⁽⁴⁵⁾. 1995-ben az ETVA birtokolta a HSY „51 %-os többségi tulajdonrészét” arra való hivatkozással, hogy ezt „nemzetvédelmi érdekek indokolják” a 90/684/EGK irányelv 10. cikke értelmében. Másodszor, a Bizottság megállapítja, hogy ha figyelembe vesszük az összes intézkedést, amelyet a HSY javára az állam hozott (beleértve az ETVA által hozott intézkedéseket is, tekintettel arra, hogy – mint e határozat későbbi részében bizonyítani fogjuk – ezek az államnak tudhatók be), különös tekintettel a HSY-nak nyújtott többszöri nagy összegű állami támogatásokra a 2002-ig terjedő időszakban, nyilvánvalóvá válik, hogy ebben az időben

az állam nem piacgazdasági befektetőként járt el. Folyamatosan biztosította a HSY életben tartásához szükséges nagy összegű pénzügyi támogatást, és ez rendkívül költségesnek bizonyult. Ebből következően – tekintettel arra, hogy az állam (az ETVA-n keresztül) csak azért lépett fel a HSY részvényesének szerepében, mert a HSY tevékenységét mindenáron fenntartani szándékozó állami hatóságként járt el, valamint azért, mert sohasem járt el a HSY részvényeinek birtoklása révén nyereség elérésére törekvő piacgazdasági befektetőként – minden hihetőséget nélkülöz az állítás, miszerint az ETVA és az állam egy piacgazdasági befektető számára elfogadható módon járt el, hiszen – úgymond – a HSY-nak nyújtott finanszírozásért (hitelekért és garanciákért) felszámított igen alacsony kamatokat (illetve garanciadíjakat) ellensúlyozta a HSY részvényeinek értéknövekedése. Tekintettel arra, hogy az állam (az ETVA-t is ideértve) soha nem járt el nyereség elérésére törekvő befektetőként, hanem épp ellenkezőleg, belement abba, hogy magas ráfordítással tartsa életben a HSY-t, Görögországnak és a HSY-nak illett volna állításukat részletes elemzéssel alátámasztaniuk, bebizonyítva, hogy a HSY részvényeseiként az állam és az ETVA joggal számíthat olyan tőkenyereségre (azaz a társaság részvényeinek értéknövekedésére), amely meghaladja a „bevételekiesést” (azaz a túlságosan alacsony kamatlábat, illetve a túlságosan alacsony garanciadíjat). Mivel ilyen elemzés benyújtására nem került sor, és a HSY és Görögország ezt a kétséges és feltevészerű állítást bizonyító anyag felvonultatása nélkül tette, a Bizottság további elemzés nélkül elutasítja azt az állítást, hogy az állam (az ETVA-t is ideértve) piacgazdasági befektetőként járt el, mivel a kedvező feltételekkel nyújtott finanszírozás olyan mértékben növelte meg a HSY részvényeinek értékét, hogy az értéknövekedés ellensúlyozni tudta a „bevételekiesést”.

(51) Másodszor, még ha a fenti okfejtés elutasításra talál is, és sor kerül a vállalatcsoporton belüli kapcsolatok különféle vetületeinek elemzésére (mint amilyen a HSY részvényeinek lehetséges értéknövekedése), számtalan bizonyíték szól amellett, hogy az ETVA által tett lépések nem lennének elfogadhatók egy olyan piacgazdasági befektető számára, aki a HSY részvényeinek 51 %-át birtokolja.

(52) 1995 végén a HSY részvényeinek 49 %-át a dolgozókra ruházták át. A dolgozók által a részvények megvásárlásáért fizetett árról abban az időpontban döntöttek. Ennélfogva a rákövetkező években, amikor az ETVA és az állam alacsonyabb áron nyújtottak finanszírozást a HSY-nak, mint amilyet egy (nem kapcsolt) magánbank számított volna fel, a HSY megtakarításból (alacsonyabb kamatlábak) származó értéknövekedésének 49 %-a a HSY

többi részvényesének hajtott hasznót. Csupán az ETVA és az állam részéről a HSY-nak biztosított előny (csökkentett kamatlábak és garanciadíjak felszámítása a társaságnak) 51 %-át kapták vissza a HSY értéknövekedésének formájában. Egyetlen piacgazdasági befektető sem lett volna hajlandó ilyen ajándékot adni a HSY többi részvényesének. Annak érdekében, hogy ne veszítsen pénzt a többi részvényes javára, a piacgazdasági befektető a (nem kapcsolt) magánbankok által számított kamatlábnak megfelelő kamatlábat alkalmazott volna. Ebből következően a görög hatóságok első állítása megalapozatlan.

(53) Az 1999. június 30-át követő időszakra, amely alatt az igen magas csődkockázat miatt egyetlen magánbank sem nyújtott volna finanszírozást a HSY-nak, ugyanez az okfejtés alkalmazandó. Egy ésszerűen eljáró befektető, aki egy társaság részvényeinek mindössze 51 %-át birtokolja, arra kérte volna legalább a többi részvényest, hogy a HSY-ban birtokolt részvényhányaduk arányában nyújtsanak finanszírozást. Ha a többi részvényes nem rendelkezett volna a finanszírozáshoz szükséges eszközökkel, az ésszerűen eljáró befektető a HSY-nak nyújtandó finanszírozás fejében legalább nagyobb tulajdonhányadot alku-dott volna ki a vállalatban. Az, hogy a HSY-nak a többi részvényes részéről történő társfinanszírozás vagy ellenszolgáltatások nélkül nyújtottak finanszírozási tőkét, olyan volt, mintha valaki azért tenné ki nagy kockázatnak a pénzét, hogy mentse valamilyen más személy részvényeinek értékét. Hasonló körülmények között egyetlen piacgazdasági befektető sem lett volna hajlandó ilyen ajándékot adni a HSY többi részvényesének⁽⁴⁶⁾. Ebből következően Görögország második állítását el kell utasítani.

3.2. 2. horizontális kérdés: az ETVA által tanúsított magatartás államnak tulajdoníthatósága

(54) Az ebben a határozatban elemzett tizenhat támogatás egy részét nem közvetlenül az állam nyújtotta, hanem az állami tulajdonú ETVA. Tekintettel arra, hogy Görögország, a HSY és a TKMS/GNSH elutasítják azt, hogy e támogatások az államnak tulajdoníthatók, az Elefsisi Hajógyár és a Piraeus Bank viszont emellett száll síkra, a kérdés elemzése megkerülhetetlen.

(55) A szóban forgó támogatásokat 1996 és 2002 között nyújtotta az ETVA. Az ítélezési gyakorlat szerint a támogatások csak akkor minősülnek a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak, ha az állam ellenőrzést gyakorolhatott az ETVA felett, és a hatóságok „valamilyen módon szerepet vállaltak az intézkedések meghozatalában”⁽⁴⁷⁾.

- (56) Az ETVA, amelynek teljes neve Hellén Iparfejlesztési Bank Rt., 1964-ben jött létre három szervezet (az Iparfejlesztési Szervezet, a Gazdaságfejlesztést Finanszírozó Szervezet és az Idegenforgalmi Hitelszervezet) összeolvasásával. Az 1369/1973. sz. törvény alapján alakult át részvénytársasággá. Ebből következően 1973-tól állami tulajdonú bankként működik. Görögország állítása szerint ⁽⁴⁸⁾ „az ETVA mint fejlesztési bank alapszabály szerinti fő tevékenysége az ország fejlődésének elősegítése a görög gazdaság termelő tevékenységének (idegenforgalom, ipari termelés stb.) finanszírozásával”. Az ETVA volt Görögország egyetlen fejlesztési bankja. Ennélfogva döntő szerepet vállalt az ország gazdasági és regionális fejlődésében vállalatok finanszírozása, az ország regionális infrastruktúrájának fejlesztése, kockázati tőke nyújtása és a görög gazdaság számára stratégiai jelentőségű vállalkozásokban való részvétel révén. 1995-ben, a szóban forgó tevékenységekkel összefüggő pénzügyi nehézségek nyomán a bank újratőkésítése, szerkezetátalakítása és korszerűsítése a görög kormány első számú prioritása lett. E célok megvalósítására egy ötéves program keretében került sor a 2359/95. sz. törvény alapján. Egy, a kormány részéről nyújtott, 427 milliárd drachma összegű tőkejuttatáson kívül a szerkezetátalakítás célja stratégiai irányváltás, a szervezeti struktúra átalakítása és a mai versenyfeltételeknek megfelelő üzleti eljárások kialakítása volt. Ebből következően „fejlesztési banki jellegén túlmenően az ETVA – különösen 1997-től – kereskedelmi banki szolgáltatásokat is kifejezett” ⁽⁴⁹⁾.
- (57) 1999-ben az ETVA részvényeit 100 %-ban birtokoló állam úgy döntött, hogy a bankot bevezeti az Athéni Tőzsdére, és részvénytőkéjének 24 %-át felkínálja megvételre a hazai magánbefektetőknek. Az állam úgy döntött, hogy tovább lép: privatizálja a bankot és részesedését 50 % alá csökkenti. Pályázatot írtak ki, amelyből a Piraeus Bank került ki győztesen. 2002. március 20-án az ETVA részvényállományának 57,7 %-át képviselő részvények kerültek a Piraeus Bank tulajdonába ⁽⁵⁰⁾.
- (58) Az ETVA felett gyakorolt állami ellenőrzés lehetőségét illetően a Bizottság rámutat arra, hogy 1999 végéig az ETVA teljes egészében a görög állam tulajdonában volt. Az állam fenntartotta többségi tulajdonát egészen 2002. március 20-ig, amikor a részvények többsége a Piraeus Bank tulajdonába került. Ebből következően az állam legalább 2002. március 20-ig ellenőrzést gyakorolhatott az ETVA felett. Ez is mutatja, hogy az ETVA által alkalmazott intézkedések állami forrásokat foglaltak magukban.
- (59) A különféle támogatási intézkedésekben kimutatható állami szerepvállalással kapcsolatban a Bizottság az alábbi észrevételeket teszi:
- Először is a Bizottság megjegyzi, hogy az ETVA-nak a HSY-ban birtokolt részesedésével kapcsolatban hozott három legfontosabb döntését az ETVA vezetősége nem önállóan hozta: a döntéseket a kormány hozta, és az ETVA hajtotta végre. Valójában, amikor 1985-ben az ETVA megvásárolta a csődbe jutott HSY-t, kormánydöntést hajtott végre ⁽⁵¹⁾. Az ETVA csupán végrehajtója volt a kormánydöntésnek, és sürgősen nagy összegű tőkejuttatásban részesítette a HSY-t, amit a Bizottság állami támogatásnak tekintett ⁽⁵²⁾. Ez mutatja, hogy az ETVA és a HSY kapcsolata kezdettől fogva egy, a görög kormány számára foglalkoztatási és tevékenységi szempontból fontos vállalat állami támogatásán alapuló kapcsolat volt. A második fontos döntés az volt, amikor az ETVA értékesítette a HSY dolgozóinak a HSY részvénytőkéjének 49 %-át: e döntésről született a 2367/1995. számú törvény ⁽⁵³⁾. Emellett ez a törvény jelentős szerkezetátalakítási intézkedéseket ír elő a HSY-nak ⁽⁵⁴⁾ (és jelentős összegű támogatásban részesíti a hajógyárat). A harmadik fontos esemény a HSY privatizálása volt 2001–2002-ben (amikor tehát az ETVA-nak el kellett adnia a HSY-ban birtokolt tulajdonhányada maradvékát (51 %) is). Erről a privatizációról az illetékes Tárcaközi Privatizációs Bizottság a 14/3-1-2001. számú határozatában döntött, és a privatizációról szóló 2000/91. számú görög törvény keretében került rá sor. E tényt unos-untalan említik azok a versenypályázati anyagok, amelyeket az érdeklődő befektetőknek/pályázóknak küldött az Alpha Finance, az állam és az eladók (ETVA és a munkavállalók) képviselőiben az értékesítés lebonyolítását vállaló bank. A 2001. április 2-i versenypályázat anyagában az is szerepel, hogy az állam választja ki az eladókkal közösen a nyertes pályázót. Ebből következően az ETVA-nak a HSY-ban birtokolt részesedésével kapcsolatos három kulcsfontosságú döntését az állam hozta.
 - A fenti három esetben tanúsított közvetlen szerepvállalása mellett az állam rendkívül nagy összegű támogatásokat nyújtott 1995–2002 között. Ekkor 54,52 milliárd drachma (160 millió EUR) polgári célú tevékenységgel kapcsolatos adósságot írt le – az adósság-leírást a C 10/94 határozatban hagyták jóvá –, valamint 46,35 milliárd drachma (136 millió EUR) katonai célú tevékenységgel kapcsolatos adósságot. Az N 401/97 határozat szerint az állam 7,8 milliárd drachma (22,9 millió EUR) beruházási támogatást is kívánt nyújtani. 2001-ben, az ajánlattételi eljárás idején, született meg a 2941/2001. számú törvény, amely nagy összegű finanszírozási támogatást írt elő a HSY privatizációjának megkönnyítésére (lásd e határozat (33) preambulumbekzdését). Az N 513/01 határozatban a Bizottság megemlítette, hogy az állam például 118 millió EUR ösztönző kifizetését

vállalta annak érdekében, hogy bátorítsa a dolgozók önkéntes kilépését a vállalatból. Többszöri nagy összegű támogatásaival a kormány egyértelművé tette, hogy politikai szempontból kiemelkedő jelentőséget tulajdonít annak, hogy a HSY életben maradjon ⁽⁵⁵⁾.

— Végül a Bizottság rámutat arra, hogy abban az időszakban az állam stratégiai jelentőségű védelmi megbízást adott a HSY-nak, mint amilyen a tengeralattjárók építése volt. Ebből következően az állam közvetlenül érdekelt volt abban, hogy figyelemmel kísérje a HSY tevékenységét, és biztosítsa a hajógyár működésének folyamatoságát.

(60) Azáltal, hogy meghatározta az ETVA-nak a HSY-ban birtokolt részesedése mértékét, folyamatosan jelentős összegű támogatásokban részesítette a HSY-t, és Görögország biztonsága szempontjából nagy jelentőségű katonai célú megbízásokat adott neki, a görög kormány teljesen egyértelmű jelét adta annak, hogy nagy jelentőséget tulajdonít a HSY tevékenységének, és nagy figyelemmel kíséri a hajógyár helyzetét. Ebben az általános összefüggésben a Bizottság úgy véli, hogy az ETVA 2002 márciusában bekövetkezett privatizációját nem vonható kétségbe, hogy az ETVA által tanúsított magatartás az államnak tulajdonítható. Azon körülmények között az ETVA vezetősége számára fel sem merülhetett annak lehetősége, hogy a HSY-val szemben olyan hitelpolitikát folytasson, amely nem felel meg a kormány által követett eltökélt támogatási politikának. Így lehetetlen lett volna, hogy az ETVA olyan döntést hozzon, amely pénzügyi nehézségeket okozott volna a HSY-nak. Az ETVA például nem szabhatott volna meg magas (a bankközi kamatlábat jóval meghaladó) kamatlábat a HSY-nak nyújtott hitelek után, ugyanis ez rontotta volna a HSY pénzügyi helyzetét, ami politikailag elfogadhatatlan lett volna a kormány számára. Az ETVA hasonlóképpen nem tagadhatta meg azon kölcsönök nyújtását, amelyeket a HSY igényelt tevékenysége finanszírozásához ⁽⁵⁶⁾. Másként szólva, az ETVA nem tehetett mást, mint hogy követte a HSY erős és folyamatos támogatásának politikáját, amelyet az állam képviselt. Ennek következtében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az ETVA által a HSY-val szemben alkalmazott összes intézkedés (hitelek, garanciák, tőkejuttatások stb.) automatikusan az államnak voltak tulajdoníthatók, és nincs szükség további bizonyítékokra az állam szerepvállalását illetően abban az időpontban, amikor az ETVA kérdéses intézkedéseit meghozták. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az ETVA által alkalmazott különféle intézkedések az államnak tulajdoníthatók.

(61) Kiegészítő szempontként a Bizottság még az alábbi körülményekre hivatkozik, amelyek megerősítik azt, hogy az ETVA által tanúsított magatartás az államnak tulajdonítható.

(62) Először is 1995-ben az ETVA csak a HSY részvényeinek 49 %-át – és nem 100 %-át – értékesítette a vállalat dolgozóinak. „Hogy a részvények 51 %-át megtarthassa – amit az irányelv 10. cikke lehetővé tesz – Görögország a hajóépítő iparhoz fűződő katonai érdekeire hivatkozott.” A 90/684/EGK tanácsi irányelv 10. cikkének (3) bekezdése kimondja: „a (2) bekezdésben foglalt, a hajógyárak értékesítésére vonatkozó kötelezettség ellenére a görög kormány fenntarthatja 51 %-os többségét a hajógyárak valamelyikében, amennyiben az ilyen értelmű döntést nemzetvédelmi érdekek indokolják” ⁽⁵⁷⁾. Ez bizonyítja, hogy az ETVA 51 %-os részesedése a HSY-ban azt a célt szolgálta, hogy az állam számára lehetővé váljon a HSY ellenőrzése Görögország védelmi érdekeinek megőrzése céljából. Nyilvánvaló, hogy ilyen körülmények között az ETVA vezetősége nem tudott üzleti alapú kapcsolatot kiépíteni a HSY-val. A HSY finanszírozásával és ennek feltételeivel kapcsolatos egyetlen döntés sem kereshetett Görögország védelmi érdekeit. A Bizottság számára nem világos, hogy az ETVA vezetősége hogyan tagadhatta volna meg a HSY finanszírozását, illetve hogyan szabhatott volna magas kamatlábat a mindenkori finanszírozás után. Ha pedig Görögország célja védelmi érdekeinek megőrzése volt, úgy tekinthető, hogy a kormány valójában közvetlen felügyeletet gyakorolt a HSY vezetőségének összes fontos döntése és az ETVA-nak a HSY finanszírozását érintő összes döntése felett.

(63) Másodszor abból, hogy az ETVA fejlesztési bankként játszott szerepét az állam határozta meg, arra lehet következtetni, hogy az ETVA e feladatköréből eredő összes tevékenysége az államnak volt tulajdonítható. Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy egy vállalat által hozott intézkedések tulajdoníthatóságának elemzésében döntő szerephez juthat „tevékenységének természete és e tevékenység folytatása a magánvállalatokkal folyó szokásos verseny feltételei között” ⁽⁵⁸⁾. Ennek kapcsán a görög hatóságok elismerik, hogy „az ETVA már alapításakor sem működött úgy, mint egy szokványos kereskedelmi bank: sajátos feladatot ellátó fejlesztési hitelintézet volt, és főleg a hosszú távú hitelágazatban fejtette ki tevékenységét, ahol döntő szerepet játszott az ország gazdasági és regionális fejlődésében” ⁽⁵⁹⁾. Ennek kapcsán a Bizottság emlékeztet arra, hogy az ETVA 1985-ben vásárolta meg a HSY-t. Az ETVA tulajdonszerzése a HSY-ban tehát fejlesztési bankként ellátott feladatköréhez kapcsolódott, és nem kereskedelmi tevékenységéhez, amelyet csak 1997-ben kezdett el. Mivel addig az időpontig az ETVA-nak fejlesztési banki szerepköréből adódóan kellett támogatnia a HSY-t, 1997-ben nem állíthatta le hirtelen a hitelek és garanciák nyújtását, hagyva, hogy csődbe menjen a hajógyár. Ennek kapcsán a Bizottság emlékeztet arra, hogy az 1990-es évek második felében az ETVA a kereskedelmi tevékenységre a fejlesztési banki tevékenység mellett kapott engedélyt, és nem ez utóbbi tevékenység helyett, hiszen ezt is tovább kellett folytatnia.

- (64) Harmadszor, az ítélkezési gyakorlat szerint „a vállalkozás jogi személye, a közjog, illetve a szokásos társasági jog hatálya alá tartozása”⁽⁶⁰⁾ döntő jelentőséggel bírhat a tulajdoníthatóság bizonyításában. Ebből a szempontból az ETVA – tekintettel arra, hogy állami tulajdonú fejlesztési bankként fő feladata az volt, hogy a görög gazdaság finanszírozásával elősegítse az ország fejlődését – nem tartozott a banki irányelvek hatálya alá⁽⁶¹⁾. Csak az ETVA részvényeinek az Athéni Tőzsdére történő 2000. január 12-i bevezetése nyomán vonták az ETVA-t a kereskedelmi bankokra vonatkozó szokásos felügyeleti szabályok alá.
- (65) Negyedszer, a Bizottság rámutat arra, hogy 1996–2002 között az állam különösen nagy figyelemmel kísérte az ETVA tevékenységét. Az állam meghozta a 2359/95. sz. törvényt az ETVA szerkezetátalakítása érdekében, és több százmilliárd drachma tőkejuttatást hajtott végre ennek keretében. 1999-ben úgy döntött, hogy a tőke egy részét bevezeti az Athéni Tőzsdére. Egy évvel később úgy döntött, hogy az ETVA tőkéjének legnagyobb részét privatizálja. Ez a privatizáció 2002-ben zárult le. Ez mutatja, hogy 1996–2002 között az állam erős érdeklődést mutatott az ETVA tevékenysége iránt. A bank által a HSY-nak nyújtott hitelek és garanciák olyan nagy összegűek voltak⁽⁶²⁾, hogy az ETVA vezetősége az ezek nyújtásáról szóló határozatokat nem hozhatta volna meg egyetlen részvényesének beleegyezése vagy közvetlen utasítása nélkül.
- (66) A fenti pontokban a Bizottság bizonyította, hogy az ETVA-nak a Piraeus Bank részére történő 2002. márciusi értékesítését megelőző időszakban az ETVA által alkalmazott összes intézkedésben állami források kerültek felhasználásra, és a bank által a HSY javára alkalmazott intézkedések az államnak tulajdoníthatók. Ebből következően az ETVA által alkalmazott egyes intézkedések egyenkénti értékelése során a Bizottság már nem tér ki e két körülmény bizonyítására.
- (67) A két kérdés vizsgálatára a Bizottság csak a K18c intézkedés értékelése kapcsán kerít ismét sort, mivel egyes felek azt állítják, hogy az ETVA ezt az intézkedést 2002 májusában alkalmazta, azaz azután, hogy a Piraeus Bank megvette az ETVA-t.
- 3.3. 3. horizontális kérdés: a HSY katonai tevékenységét részben finanszírozó támogatási intézkedések**
- (68) Az eljárást kiterjesztő határozatra adott válaszában Görögország arra hivatkozik, hogy a Bizottság által vizsgált több intézkedés a hajógyár katonai célú tevékenységét támogatta. Görögország ennél fogva azt állítja, hogy a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartoznak, és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján nemhogy visszatérítenni, de még értékelni sem lehet őket.
- (69) A Bizottságnak ezért értékelnie kell, hogy egyes intézkedések részben vagy egészben a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartoznak-e.
- (70) Az ezen eljárásban érdekelt felek egyike sem vitatja azt a tényt, hogy a HSY egyaránt folytat katonai és polgári célú tevékenységet. Az utóbbi tizenöt évben a hajógyár polgári célú tevékenysége főleg kereskedelmi hajók javításából állt. A HSY emellett vasúti gördülőállományt és kereskedelmi hajók számára hajótesteket gyártott. A HSY katonai célú tevékenysége hajóknak és tengeralattjáróknak a Görög Haditengerészet számára történő gyártásából és javításából állt.
- (71) A Bizottság emlékeztet arra, hogy az eljárást kiterjesztő határozat már azonosította azokat az intézkedéseket, amelyek kizárólag a hajógyár katonai tevékenységének támogatását szolgálták. Az eljárást kiterjesztő határozat arra a következtetésre jut, hogy ezek az intézkedések teljes egészében a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartoznak, és nem vonatkoznak rájuk az állami támogatási szabályok. Az eljárást kiterjesztő határozatot nem támadták meg a Bíróság előtt.
- (72) Az e határozattal érintett állami támogatások közül egyesek nem adott tevékenységgel kapcsolatosak, azaz nem adott terv finanszírozására nyújtották őket. A Bizottságnak ennél fogva meg kell határoznia, hogy ezek az állami támogatások mennyiben segítettek a katonai célú tevékenységeket, illetve mennyiben segítettek a polgári célú tevékenységeket. A számszerű mérlegelést bonyolítja az a körülmény, hogy a HSY nem vezetett külön számlákat a katonai célú és a polgári célú tevékenységeiről. Ilyen körülmények között a Bizottság az elemzést a kétféle tevékenység egymáshoz viszonyított nagysága alapján fogja elvégezni. A Bizottság rámutat arra, hogy a HSY-nak nyújtott összes (nem adott tevékenység finanszírozását szolgáló) állami támogatás (finanszírozás, tőkejuttatás stb.) múltbeli veszteségeket (korábbi szerződésekből adódó veszteségeket) fedezett, és egyúttal lehetővé tette a hajógyár számára a jövőbeli tevékenységek finanszírozását. A Bizottság úgy véli, hogy annak meghatározásához, hogy egy állami támogatás mennyiben segítette a polgári célú, illetve a katonai célú tevékenységeket, az elemzést nem szabad arra korlátozni, hogy milyen volt a katonai célú és a polgári célú tevékenységek részaránya (az egyes tevékenységek viszonylagos súlya) abban az évben, amikor az adott támogatást nyújtották, hanem hosszabb időtartamra kell kiszámítani a kétféle tevékenység átlagos részarányát. Egy több évet felölelő átlag felvételét az is indokoltá teszi, hogy a kétféle tevékenység viszonylagos súlya évről évre erősen változik. Valójában egy adott év nem biztos, hogy hitelesen tükrözi a két tevékenységfajta átlagos részarányát közép- és hosszú távon.

(73) A C 40/02 határozattal jogellenesnek és összeegyeztethetetlennek minősített támogatások visszatérítésére irányuló eljárással kapcsolatban Görögország azt állította, hogy a polgári célú tevékenység 25 %-ot és a katonai célú tevékenység 75 %-ot tesz ki a HSY tevékenységén belül. Állításának alátámasztására Görögország adatokat küldött a kétféle tevékenységgel kapcsolatos munkaóráról és üzleti forgalomról (eladási értékről) az 1977-től 2005-ig terjedő időszakról⁽⁶³⁾. Ezen eljárás keretében Görögország nem vonta kétségbe ezeket az adatokat. Emellett a Bizottság az N 513/01, a Bíróság előtt meg nem támadott határozatban a Bizottság már elfogadta a 25 % polgári/75 % katonai célú tevékenységre vonatkozó részarányokat. A fentiek alapján a Bizottság úgy fogja tekinteni, hogy a polgári célú tevékenység a HSY tevékenységének 25 %-át és a katonai célú tevékenység a vállalat tevékenységének 75 %-át tette ki.

(74) A HSY katonai célú tevékenységével kapcsolatban a Bizottság a korábbi határozatokban mindig elfogadta, hogy az ezekre nyújtott támogatás nem tartozik az állami támogatásokra vonatkozó szabályok hatálya alá⁽⁶⁴⁾. A Bizottság ezt az értékelést az eljárás kiterjesztéséről szóló határozat 86–90. cikkében is megismételte. Abból, hogy az e határozattal érintett intézkedéseket ugyanazon időszakban hozták a HSY (az egész HSY) javára, amelyet a fentebb említett korábbi határozatokban vizsgáltak, szükségszerűen következik, hogy az intézkedések azon része, amely a HSY katonai célú tevékenységét támogatta, ugyancsak a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esik, és nem vonatkoznak rá az állami támogatási szabályok.

(75) Az egyes intézkedések értékelése során a Bizottság megállapítja, hogy az intézkedés kizárólag a HSY polgári célú tevékenységeivel volt-e kapcsolatos, vagy meghatározott rendeltetés nélkül szánták-e a vállalatnak⁽⁶⁵⁾:

— Ha csak polgári célú tevékenységet támogattak vele, a Bizottság megítélése szerint nem alkalmazható rá a Szerződés 296. cikke, és az egész intézkedést a Szerződés 87. cikke alapján lehet értékelni.

— Ha a HSY-t a maga egészében támogatták vele, a Bizottság megítélése szerint – tekintettel arra, hogy a hajógyár tevékenységének 75 %-a volt katonai célú termelés – az állami támogatás 75 %-át fordították katonai célú tevékenység javára, és ez a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartozik. Az állami támogatás fennmaradó 25 %-a az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján értékelhető.

4. AZ INTÉZKEDÉSEK: ISMERTETÉSÜK, AZ ELJÁRÁS INDÍTÁSÁNAK OKAI, KAPOTT ÉSZREVÉTELEK, ÉRTÉKELÉSÜK ÉS A KÖVETKEZTETÉS

(76) Görögország és harmadik felek észrevételeivel kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy azok érvek széles

körére terjednek ki. A Bizottsághoz intézett nagyszámú észrevételében az Elefsisi Hajógyár például azt állította, hogy számos oka van annak, hogy az intézkedéseket összeegyeztethetetlen támogatásnak kell tekinteni. A Bizottsághoz több részletben benyújtott észrevételeiben Görögország, a HSY és a TKMS/GNSH azt állította, hogy számos oka van annak, hogy az intézkedéseket a közös piaccal összeegyeztethetőnek kell tekinteni.

(77) A Szerződés 253. cikke értelmében a bizottsági határozatokat indokolással kell ellátni. Ugyanakkor azonban a Bizottság nem köteles a felek által benyújtott érvek mind-egyikére válaszolni. Ebből következően ez a határozat csak a felek által érintett nagyobb kérdésekkel foglalkozik kifejezetten. A határozat nem vizsgál egyes, a felek által felvetett okokat, amelyek nyilvánvalóan összeegyeztethetetlenek a tényekkel, ellentmondanak ugyanazon fél más alkalommal benyújtott észrevételeiben közölt érveknek, vagy egyértelműen elutasíthatók az e határozatban foglalt tények és értékelés alapján.

(78) Tekintettel arra, hogy ez a vizsgálat jelentős számú intézkedésre terjed ki, feltétlenül szükség van ezek számozására a könnyebb olvashatóság és a félreértések elkerülése végett. Ennek alapján az eljárást indító határozattal érintett négy intézkedés I1-től I4-ig (I: indító) terjedő számozást kap. Az eljárást kiterjesztő határozattal érintett tizenkét intézkedés megtartja a határozatban kapott számozást, amely elé egy K (kiterjesztő) betű járul.

4.1. Az 1997-ben jóváhagyott beruházási támogatás visszaélészerű felhasználása (I1 intézkedés)

4.1.1. Az intézkedés ismertetése

(79) Az N 401/97 határozatban a Bizottság 7,8 milliárd drachma (22,9 millió EUR) összegű beruházási támogatást hagyott jóvá, amelyet Görögország 1997. június 20-án jelentett be. A határozatban a támogatást a 90/684/EGK irányelv II. fejezetének („Szerkezetátalakítási támogatások”) 6. cikke („Beruházási támogatások”) alapján értékelték, amelyben ez áll: „A beruházási támogatások [...] csak akkor nyújthatók, [...] ha olyan szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódnak, amely nem jár az adott hajógyár termelőkapacitásának növelésével [...]”. Ezek a támogatások csak akkor nyújthatók hajójavító üzemeknek, ha olyan szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódnak, amely az érintett tagállam teljes hajójavító kapacitásának csökkentését eredményezi.” Az N 401/97 határozat szerint üzleti terv készült, amely a termelékenység növelésével és az üzem korszerűsítésével kívánja a hajógyár versenyképességét helyreállítani. A terv első pillére a munkaerő jelentős mértékű átszervezését és csökkentését

tízi ki célul. 1997 végéig a terv a dolgozói létszám 2 000 főre történő csökkentését és rugalmasabb munkafolyamatok bevezetését írja elő. Az N 401/97 határozat szerint a munkaerő csökkentése már nagyrészt megtörtént a határozat elfogadásakor, és ez hozzájárulhat a termelékenység növeléséhez. A szerkezetátalakítási terv második pillére egy beruházási terv, amelynek célja az elavult és korszerűtlen berendezések új, korszerű technikával való felváltása. A határozatban az áll, hogy a terv szerint a hajógyár 2000-re, az üzleti terv megvalósításának végére nyeri vissza életképességét. A beruházási terv összköltsége becslés szerint eléri a 15,62 milliárd drachmát (45,9 millió EUR-t). A határozat leíró része szerint a terv finanszírozása a következőképpen alakul: 7,81 milliárd drachma (22,9 millió EUR) állami támogatásból, 3,13 milliárd drachma (9,2 millió EUR) részvénytőke-emelésből és 4,67 milliárd drachma (13,7 millió EUR) bankhitelből. A tőkeemelést az eredeti tőkerészesedések arányában írta elő a terv, azaz 51 %-ot az ETVA és 49 %-ot a hajógyári dolgozók részéről. A határozat azt is előírta, hogy a bankhitelek felvételére a szokásos piaci feltételek mellett, állami garanciák nélkül kerül sor. Értékelésében a Bizottság megjegyzi, hogy a szerkezetátalakítási terv értelmében a hajóépítési kapacitás nem nő, a javítási kapacitás viszont csökken. A Bizottság azt is megjegyzi, hogy a támogatási intenzitás (50 %) a görögországi regionális támogatások engedélyezett keretein belül marad. A támogatási intenzitást a szerkezetátalakítás mértéke is indokolja.

4.1.2. Az eljárás indításának okai

- (80) Az eljárás megindítása előtt a Görögország és a Bizottság között folyt levélváltás ismertetésére e határozat 1. fejezetében („Eljárás”) került sor.

- (81) Az eljárást indító határozatban a Bizottság annak a gyanújának adott hangot, hogy az N 401/97 határozattal jóváhagyott beruházási támogatást esetleg visszaélészerűen használták fel. Először is, a Bizottság megjegyezte, hogy a beruházási tervet csak részben és nagy késedellel valósították meg. A görög hatóságok 1999. december 31. után többször meghosszabbították a beruházási terv teljesítési határidejét anélkül, hogy a Bizottsággal egyeztettek volna. Másodszor, noha az N 401/97 határozatban az áll, hogy a beruházási tervet bankhitelekkel finanszírozzák a szokásos piaci feltételek mellett, állami garanciák nélkül, a jelek szerint a vállalat állami tulajdonú banktól vett fel hitelt olyan kamatlábbal, amely nem felel meg a piacon érvényes kamatlábnak, és az egyik ilyen hitelre szemlátomást állami garanciát nyújt-

tottak. Harmadszor, a görög hatóságok nem nyújtották be a terv megvalósításával kapcsolatos éves jelentéseket, amelyeket az N 401/97 határozat előírt. Az N 401/97 határozat e három megsértése miatt úgy látszik, hogy a beruházási támogatást visszaélészerűen használták fel.

4.1.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (82) Az Elefsisi Hajógyár hangsúlyozza, hogy a késedelem indokául felhozott földrengés 1999 szeptemberében volt, tehát négy hónappal 1999. december 31., a beruházási terv megvalósítási határidejének lejárta előtt. 1999 végén a HSY a beruházási tervnek csak egy kis részét valósította meg. Ez azt mutatja, hogy a HSY már a földrengés előtt is több ízben jelentős késedelembe került a terv megvalósítását illetően, és akkor sem tudta volna idejében teljesíteni a beruházási programot, ha a földrengésre nem kerül sor. Másfelől a HSY privatizációjára, amelyet az egyik késedelem indokául felhoztak, jóval 1999 vége után került sor, és így nem szolgálhat indoklásként arra, hogy a HSY nem tartotta be az N 401/97 határozatot. Végül az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy a HSY azáltal, hogy államilag garantált hitelt, valamint a szokásos piaci feltételektől eltérő feltételekkel nyújtott hitelt vett fel, megsértette az N 401/97 határozatban rögzített feltételeket. Ebből következően ezt a kiegészítő támogatást, valamint a beruházási támogatást vissza kell téríteni.

- (83) A HSY ugyanazokat az észrevételeket nyújtotta be, mint Görögország: ezek összefoglalása a következő részben található.

4.1.4. Görögország észrevételei

- (84) 2004. október 20-án kelt levelükben a görög hatóságok megerősítik azt, hogy eredetileg 1999. december 31-ére tűzték ki a beruházási terv befejezésének határidejét. 1999 decemberében kerítettek sort a terv megvalósításának ellenőrzésére, amely a HSY által 1999. június 30-ig eszközölt ráfordításokra terjedt ki. Megállapították, hogy a ráfordítások 2,7 milliárd drachmát (8,1 millió EUR-t) tettek ki, amely a beruházási terv összes ráfordításának mindössze 17,7 %-a. 2001. június 27-én a görög hatóságok 2001. december 31-ig adtak haladékot a beruházási terv befejezésére, tekintettel arra, hogy az 1999. szeptember 7-i földrengés károkat okozott a hajógyár létesítményeiben, amelyek hátráltatták a beruházási terv megvalósítását. 2001. december 28-án kelt határozatukban a görög hatóságok újabb haladékot adtak 2002. június 30-ig, mivel a 2001 januárjában kezdődött (és végül 2002. május 31-én befejeződött) privatizációs eljárás a beruházási terv befagyasztását tette szükségessé. 2002 májusában, amikor a görög hatóságok másodszor is sort kerítettek a terv ellenőrzésére, megállapították, hogy 2001. december 31-ig a HSY 9,8 milliárd drachma

(28,9 millió EUR) ráfordítást használt fel, amely a beruházási terv összes ráfordításának 63 %-a. A 2002. június 14-én kelt határozat 2004. december 31-ig adott újabb haladékokat. 2003. július 23-i határozatukban a hatóságok módosítást hagytak jóvá a beruházási tervet illetően. Ezzel kapcsolatban a társaság kérte, hogy töröljenek bizonyos ráfordításokat, amelyeket a második ellenőrzés alkalmával igazoltak. E ráfordítások olyan beruházásokkal kapcsolatos előlegek voltak, amelyek a vállalat döntése alapján nem kerültek be a beruházási tervbe. Ennek következtében a második ellenőrzés során igazolt összes ráfordítás 23,3 millió EUR-ra, azaz a teljes támogatás 50,75 %-ára csökkent. 2004. június 30-án kelt levelében a hajógyár 2004. december 31-ig kért újabb haladékokat. A beruházási támogatást mind a mai napig nem fizették ki teljesen a hajógyárnak.

- (85) A görög hatóságok azt állítják, hogy amikor a haladékokat adták, jóhiszeműen úgy vélték, hogy a Bizottság jóváhagyó határozata által szabott kereteken belül jártak el, és azt is állítják, hogy már elnyert támogatásról volt szó, amelynél nincs szükség új értesítésre. Úgy vélték, gyakorlatilag elképzelhetetlen, hogy ne legyen lehetőség egy ilyen volumenű és léptékű beruházási terv határidejének meghosszabbítására, különös tekintettel arra, hogy a hajógyárnak nem volt tapasztalata az ilyen jellegű tervek megvalósításában, ahogyan azt a jóváhagyó határozatban maga a Bizottság is elismerte. Azt is állítják, hogy értesítették a Bizottságot a haladékkal kapcsolatban 2002 novemberében. Ami a beruházási terv 2003-ban jóváhagyott módosítását illeti, az nem változtatta meg a jóváhagyott támogatás természetét, lényegét és rendeltetését. Csupán a megváltozott körülményekhez igazította a terv tartalmát: a hajógyár privatizációjához, az előre nem látható jellegű új szerződésekhez (tengeralattjárók), az 1999-es földrendezéshez és a műszaki haladáshoz. Emellett a görög hatóságok nem látják, hogy a határidőmeghosszabbítások mennyiben befolyásolnák a támogatás lényegét és közvetve annak összeegyeztethetőségét. Végezetül pedig azt állítják, hogy a Bizottságnak a beruházási terv összeegyeztethetőségét a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás⁽⁶⁶⁾ (a továbbiakban: az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás) 52. pontja alapján kell értékelnie. A szóban forgó esetben a támogatást összeegyeztethetőnek kell minősíteni, tekintettel arra, hogy a felülvizsgált terv az életképesség visszaállításával ésszerű határidőn belül, 2004. június 30. előtt számol. A görög hatóságok legfőképp azt állítják, hogy a késedelemről nem a vállalat tehet, hanem annak oka *vis maior* (az 1999-es földrendezés és a vállalat privatizációja) volt. Végül pedig nem került sor az „először és utoljára” elv megsértésére, mivel a támogatást meglévő szerkezetátalakítási terv adaptációja kapcsán kívánták igénybe venni.

- (86) Azzal kapcsolatban, hogy nem nyújtottak be éves jelentéseket a beruházási terv megvalósításáról, Görögország

úgy véli, hogy ez a körülmény nem eléggé jelentős ahhoz, hogy akadály legyen a terv módosításának.

4.1.5. Értékelés

4.1.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (87) Mielőtt sor kerülne az összeegyeztethetőség értékelésére a Szerződés 87. és 88. cikke alapján, meg kell vizsgálni, hogy alkalmazható-e a Szerződés 296. cikke. Ezzel kapcsolatban a Bizottság a következőket jegyzi meg. Először is, a beruházási tervet Görögország 1997-ben a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében előírt eljárás szerint jelentette be. Azáltal, hogy a támogatást közölte, Görögország elismerte, hogy a beruházási terv főleg a HSY polgári célú tevékenységével volt kapcsolatos (javítási és hajóépítési munkák), ha ugyanis a terv katonai célú tevékenységgel lett volna kapcsolatos, és nemzetbiztonsági szempontból fontos lett volna, Görögország akkoriban hivatkozhatott volna a Szerződés 296. cikkére, és nem lett volna köteles közölni a beruházási támogatást⁽⁶⁷⁾. Emellett Görögország nem vonta kétségbe a jóváhagyó határozatot, amelyben a Bizottság a közölt támogatást az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján értékelte. Végezetül pedig az eljárást indító határozatra adott válaszában Görögország nem hivatkozott a 296. cikkre. E körülmények elegendők annak megállapítására, hogy a beruházási terv nem érintette Görögország nemzetbiztonsági érdekeit, és a beruházási tervet finanszírozó minden támogatás vizsgálható a Szerződés 87. és 88. cikkének az állami támogatásokra vonatkozó szabályai alapján.

4.1.5.2. A támogatás visszaélésszerű használatának tényállása

- (88) Az alábbiakban sorra vesszük az eljárást indító határozatban megfogalmazott három aggályt.
- (89) A hitelek piaci feltételek alapján és állami garanciák nélkül történő felvételét előíró feltétel megsértése kapcsán a Bizottság úgy véli, hogy e feltétel megsértése a másodlagos intézkedések összeegyeztethetőségét érinti, és nem a beruházási támogatás összeegyeztethetőségét. Valójában e feltétel célja annak elkerülése, hogy többlettámogatásokat nyújtsanak a beruházási tervhez (azaz, hogy kizárható legyen a támogatáshalmaz, amely az N 401/97 határozatban megállapított támogatási intenzitás túllépéséhez vezet). Mindenesetre, amint e határozat további részében kifejtésre kerül, más jogi szempontok alapján

a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a HSY-nak nyújtott állami garancia nem összeegyeztethető támogatás, és vissza kell téríteni. A hitelek esetében a Bizottság ugyancsak úgy ítéli meg, hogy a támogatási elem visszatérítendő. A támogatási elemek visszatérítése teszi lehetővé az eredeti állapot helyreállítását, és a HSY finanszírozási költsége nem lesz alacsonyabb a piaci költségnél. Ez azt jelenti, hogy ezen összegek visszatérítése révén elérhetővé válik az N 401/97 határozatban szereplő feltételben megfogalmazott cél, azaz további támogatások nyújtása ki lesz zárva annak révén, hogy a HSY a piacinál alacsonyabb költséggel jut finanszírozáshoz. Ennélfogva a Bizottság elutasítja az Elefsisi Hajógyár fentebb említett állítását, miszerint vissza kell téríteni nemcsak a hitelekben és a garanciában rejlő támogatási elemet, hanem az N 401/97 határozatban jóváhagyott beruházási támogatást is.

(90) Az éves jelentések benyújtásának elmulasztásával kapcsolatban, amelyet az eljárást indító határozat tesz szóvá, a Bizottság úgy véli, hogy az éves jelentések benyújtásának elmulasztása önmagában véve nem minősül a támogatás visszaélésszerű használatának. Valójában ettől nem változnak meg sem a támogatás jellemzői, sem a hatása, és a beruházási program jellemzői sem. Azáltal azonban, hogy Görögország nem küldte meg idejében ezeket az információkat, és így nem tájékoztatta a Bizottságot a késedelmekről azok bekövetkezésének időpontjában, nem tette lehetővé a Bizottság számára, hogy a megfelelő időpontban döntsön ezekről a kérdésekről. Ebből következően a jelentések hiánya azt vonja maga után, hogy Görögországot terheli annak bizonyítása, hogy a Bizottság jóváhagyta volna a beruházási terv megvalósítására szánt idő többszöri meghosszabbítását.

(91) A beruházási terv megvalósításában tapasztalható késedellel kapcsolatban, amely a fő aggály volt az eljárást indító határozatban, a Bizottság a következő következtetésre jutott. Az N 401/97 határozatban a Bizottság támogatást hagyott jóvá a „szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódó” beruházások támogatására a 90/684/EGK irányelv III. fejezete („Szerkezetátalakítási támogatások”) alapján. Mint a beruházási tervnek az N 401/97 határozatban közölt ismertetése mutatja, a beruházási terv voltaképpen nem csak érintőlegesen kapcsolódott a szerkezetátalakításhoz. Maga is egyike volt a szerkezetátalakítás két pillérének, mivel a megelőző években a hajógyár nem költött beruházásokra, és „az elavult és korszerűtlen berendezéseket új, korszerű technikára” kellett cserélni. 2004. október 20-án kelt levelük 2.1. pontjában a görög hatóságok megerősítik, hogy a beruházási terv célja a HSY versenyképességének helyreállítása volt a termelékenység javítása és a korszerűsítés révén annak érdekében, hogy országos és nemzetközi szinten versenyképes legyen. Görögország egyébként megerősíti, hogy a cél az elavult

és használaton kívüli berendezések korszerű technikán alapuló berendezésekre történő cseréje volt. Így magából az N 401/97 határozatból, valamint Görögország leveleiből is következik, hogy a beruházási terv döntő szerepet játszott a szerkezetátalakítási tervben és a vállalat életképességének helyreállításában⁽⁶⁸⁾. Tekintettel arra, hogy „szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódott”, és döntő jelentősége volt az életképesség visszaállításában, a beruházási terv megvalósítása nyilvánvalóan nem szenvedhetett jelentős késedelmet. Éppen ellenkezőleg: gyorsan kellett megvalósítani, hogy a vállalat életképességét helyre lehessen állítani. Ebből következően a Bizottság egy olyan beruházási terv érdekében hagyott jóvá támogatást, amelyet meghatározott időben kellett megvalósítani, és nem bármilyen, a jövőben megvalósítandó program támogatása volt a célja.

(92) Ami a beruházási terv megvalósításának pontos idejét illeti, az N 401/97 határozat nem tartalmazza ennek ütemtervét. Az N 401/97 határozatban csupán az áll, hogy „a hajógyár az üzleti terv végén, 2000. évben nyeri vissza életképességét”. 2004. október 20-án kelt levelükben a görög hatóságok azt írják, hogy a támogatást nyújtó 1997. decemberi miniszteri rendelet szerint a beruházási tervet 1999. december 31-ig kell befejezni⁽⁶⁹⁾. Az N 401/97 határozatban azonban ez az időpont nem szerepel. A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy az N 401/97 határozat szerint a beruházási tervet legkésőbb 2000 végéig be kellett fejezni.

(93) A fentiek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy a 2000. december 31-i határidő betartása fontos volt a beruházási terv sikeréhez. Arról nem is beszélve, hogy egy jóval 2000 után megvalósuló beruházás aligha minősülhetett volna az N 401/97 határozatban ismertetett szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódónak, amint azt a 90/684/EGK irányelv előírja.

(94) Az N 401/97 határozat itt közölt elemzése után a Bizottságnak mérlegelnie kell, hogy mennyiben engedélyezett volna hosszabbítást a megvalósítási időszakra, ha Görögország ilyen értelmű kérelmet nyújtott volna be, és szabályszerűen értesítette volna a Bizottságot a késedelmekről. 1999 szeptemberében földrengésre került sor, amely a hajógyár következő létesítményeiben okozott károkat: falszerkezetek, tetőszerkezetek, ablaktáblák, három épület tartószerkezete, csővezetékek, elektromos hálózat, mólók és daruk sínjei. Görögország azt állítja, hogy a földrengés miatt a hajógyár kénytelen volt szüneteltetni a beruházási tervet, hogy figyelmét a károk helyreállítására összpontosítsa.

(95) A késedelmet a földrengéssel magyarázva a hajógyár 2000 novemberében először kért haladékot a beruházási terv befejezésére 2001. december 31-ig. Felmerül

a kérdés, hogy a Bizottság helyt adott volna-e ennek a kérelemnek, ha benyújtották volna hozzá. A Bizottság rámutat arra, hogy ha az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 52. pontja szerint járt volna el, nem hagyta volna jóvá az első hosszabbítást, tekintettel arra, hogy az 1997-ben jóváhagyott szerkezetátalakítási terv nyilvánvalóan nem lett volna elegendő ahhoz, hogy a 2000. novemberi állapotnak megfelelően állítsa helyre a vállalat életképességét, valamint tekintettel arra is, hogy akkoriban nem létezett más, az életképesség helyreállítását lehetővé tévő szerkezetátalakítási terv. A Bizottság azonban kétli, hogy az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 52. pontja szerint járt volna el, mivel a támogatást nem ezen iránymutatás alapján hagyta jóvá, nem került sor a terv tartalmának „módosítására”, hanem csak a beruházások befejezési határidejének meghosszabbítására, és az N 401/97 határozat, valamint a 90/684/EGK irányelv szerint nem voltak egyértelmű rendelkezések a beruházások határidejének módosítására vonatkozóan. Mivel pedig egy nagy földrengés olyan rendkívüli esemény, amelynek bekövetkeztéért sem a hajógyár, sem a görög hatóságok nem tehetők felelőssé, és amely nem áll kapcsolatban a gazdasággal és az üzleti tevékenységgel, a Bizottság minden valószínűség szerint úgy vélte volna, hogy indokolt lehet néhány hónapos késedelem. Emellett egy beruházási terv megvalósítása nehéz feladat, amelyhez szükség lehet néhány további hónapra. Következésképp, noha az egyéves hosszabbítás tetemesnek számít, feltételezhető, hogy a Bizottság adott esetben elfogadta volna.

- (96) A görög hatóságok által adott második hosszabbítás esetében Görögország és a HSY a hajógyár privatizációját hozták fel indokul, amelynek tartama alatt a beruházási tervet befagyasztották ⁽⁷⁰⁾. Ez azt jelentette, hogy a beruházási program megvalósításának késedelmé a megvalósítás felfüggesztésére irányuló tudatos döntés következménye volt. A Bizottság semmi szín alatt nem hagyhatja jóvá egy beruházási program megvalósítási idejének meghosszabbítását, ha tudatos döntés alapján egynél több negyedéven át kívánják szüneteltetni a megvalósítását. A fentebb levont következtetés szerint a szerkezetátalakítási program megvalósítási ütemtervének betartása döntő jelentőségű volt. A Bizottság egy adott időpontban megvalósítandó adott szerkezetátalakítási tervhez hagyott jóvá támogatást. Kiegészítő szempontként a Bizottság megjegyzi, hogy ha a 2001. december 31. utáni hosszabbításoknak helyt adott volna, a szerkezetátalakítási időszak olyan hosszúra nyúlt volna, hogy az ezen időpont után megvalósult beruházások már nem minősülnek a még 1996-ban elkezdett szerkezetátalakításhoz – a 90/684/EGK irányelv értelmében – „kapcsolódó” beruházásnak. Az 1997-ben jóváhagyott szerkezetátalakítási program nem bizonyult elegendőnek a hajógyár 2001 utáni nehéz pénzügyi helyzetének kezelésére.

Ráadásul 2001–2002-ben jelentős szerkezetátalakítási intézkedéseket alkalmaztak, amelyek újak voltak, és nem szerepeltek az N 401/97 határozatban ismertetett szerkezetátalakítási tervben (például a dolgozói állomány további csökkentése). A fentiek alapján a Bizottság úgy véli, hogy nem hagyta volna jóvá a beruházási időszak 2001. december 31-én túli meghosszabbítását.

- (97) Ebből következően a Bizottság úgy véli, hogy a 2001. december 31. után eszközölt beruházási ráfordításokra felhasznált összes támogatás kívül esik az N 401/97 határozat hatálya.
- (98) Görögország azt állítja, hogy a támogatások az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás alapján még akkor is összeegyeztető szerkezetátalakítási támogatásnak minősülnek, ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy nem esnek az N 401/97 határozat hatálya alá. Ebből következően a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a HSY által 2001. december 31. után eszközölt beruházási ráfordításokra felhasznált támogatások összeegyeztethetőek minősíthetők-e. A Bizottság leszögezi, hogy a HSY minden kétséget kizáróan nehéz helyzetben levő vállalat volt 2001. december 31. után. Az előző években felhalmozott veszteség például olyan jelentős volt, hogy saját tőkéje negatív lett. Ebből következően a vállalatnak nyújtott minden támogatást – különösen, ha azt elavult berendezések korszerűsítésére szánták – szerkezetátalakítási támogatásnak kellene tekinteni. Ugyanakkor azonban a Bizottság úgy véli, hogy a vállalat nem tartotta be a támogatások igénybevételére az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatásban szabott feltételeket. Megsértették például az iránymutatás 48. pontjában foglalt „először és utoljára” feltételt, mivel Görögország az 1997. decemberi miniszteri rendeletben már nyújtott szerkezetátalakítási támogatást a HSY-nak. Valójában az N 401/97 határozatban jóváhagyott beruházási támogatás a 90/684/EGK irányelv értelmében vett szerkezetátalakítási támogatás volt az N 401/97 határozat szerint is. Az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 48. pontja „rendkívüli, előre nem látható, a vállalkozásnak fel nem róható okból felmerült körülmények” esetén megenged eltérést az „először és utoljára” feltételtől. A Bizottság nem lát olyan rendkívüli, előre nem látható, a vállalkozásnak fel nem róható okból felmerült körülményeket, amelyek indokolnák szerkezetátalakítási támogatások nyújtását a 2001. december 31. után eszközölt beruházási ráfordításokra. Az 1999. szeptemberi földrengés a fentebb közölt okfejtés alapján indokoltá tehet korlátozott idejű késedelmet a beruházási terv megvalósításában. Ugyanakkor azonban nem tekinthető a beruházási terv 2001. december 31. utáni

megvalósításában tapasztalható késedelem okának. Ami a tervnek a privatizációs eljárás alatti befagyasztását illeti, az nem felel meg a „rendkívüli, előre nem látható, a vállalkozásnak fel nem róható okból felmerült körülmények” meghatározásának. Görögország azt állítja, hogy nem sérült az „először és utoljára” elve, mivel a támogatás nyújtására már létező szerkezetátalakítási terv adaptációja kapcsán kerülne sor. A fentiekben részletesen kifejtett okok miatt a Bizottság úgy véli, hogy a 2001. december 31. után megvalósult beruházások nem részei az N 401/97 határozatban ismertetett beruházási tervnek. Nem beszélve arról, hogy az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 52. pontja szerint „a felülvizsgált tervnek mindig ésszerű időn belül kell előírnia az életképesség helyreállítását”. Az eredeti terv szerint a hajógyárnak 2000-ig vissza kellett volna nyernie az életképességét. Következésképp a Bizottság szerint az életképesség 2004 júniusára tervezett helyreállítása túlságosan nagy késedelem az eredeti tervhez képest, és túllépi az ésszerű időbeli határokat. Végül pedig a Bizottság megjegyzi, hogy a szerkezetátalakítási idő ilyen mértékű módosításának elfogadása az „először és utoljára” feltétel megkerülését jelentené.

- (99) A fentiekből következően a Bizottság úgy véli, hogy a 2001. december 31-ig megvalósult beruházási ráfordításokra felhasznált és az N 401/97 határozatban ismertetett beruházási tervvel kapcsolatos támogatások úgy tekinthetők, hogy ezen határozat hatálya alá tartoznak. Az összes többi támogatás kívül esik az N 401/97 határozat hatályán. Nem beszélve arról, hogy a HSY egyéb beruházási ráfordításaira felhasznált bármilyen más támogatások nem egyeztethetők össze a közös piaccal. Mivel Görögország nyilatkozatba adta, hogy a beruházási támogatást még nem folyósították a HSY-nak, a támogatást nem kell visszafizettetni a HSY-val.

4.2. 1999-ben nyújtott, 4,67 milliárd drachma (13,72 millió EUR) összegű államilag garantált hitel (12 intézkedés)

4.2.1. Az intézkedés ismertetése

- (100) Görögország szerint ezt a nyolcéves futamidejű, 4,67 milliárd drachma (13,72 millió EUR) összegű hitelt az ETVA nyújtotta a beruházási terv finanszírozására⁽⁷¹⁾. 1999. december 8-án kelt határozatában a kormány garanciát nyújtott hozzá, amely után éves garanciadíjként 100 bázispontot számolt fel. A hitelszerződés megkötésére 1999. december 29-én került sor, és a HSY-nak attól az időponttól kezdve több részletben 2000. október 26-ig összesen 12,76 millió EUR összeg került kifizetésre⁽⁷²⁾. A kamatláb ATHIBOR (2001. január 1-jétől EURIBOR) plusz 25 bázispont volt. 2002. május 31-én az állami garanciát és a hitelt 2009. június 30-ig meghosszabbították, és a kamatláb 100 bázisponttal emelkedett. A tőketörlesztés első részletét 2003 decemberében fizették ki.

4.2.2. Az eljárás indításának okai

- (101) Az eljárást indító határozatban az áll, hogy az állami garancia adott esetben állami támogatásnak minősül, amelynek összeegyeztethetősége kétséges. Arról nem is beszélve, hogy – függetlenül attól, hogy a garancia összeegyeztethető támogatásnak minősül-e vagy sem – az N 401/97 határozat szerint a beruházási terv finanszírozásához rendes piaci körülmények között, állami garancia-vállalás nélkül kell banki hiteleket előteremteni. Ebből is látható, hogy ez a határozat eleve tiltotta az állami garanciák igénybevételét.

4.2.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (102) Az Elefsisi Hajógyár a következő észrevételeket tette az I2, I3 és I4 intézkedéssel kapcsolatban. Emlékeztet arra, hogy az N 401/97 határozat értelmében a HSY finanszírozását szolgáló banki hiteleket rendes piaci körülmények között, állami garanciavállalás nélkül kellett előteremteni. Bizonyítható, hogy a három hitel egyikét sem piaci versenyfeltételek mellett nyújtották. Először is, ezeket a hiteleket 1999 végétől kezdődően nyújtották, amikor a HSY pénzügyi helyzete katasztrofális volt, és az a veszély fenyegetett, hogy visszavonják a társaság működési engedélyét. Másodszor, a hiteleket akkor nyújtották, amikor nyilvánvaló volt, hogy a HSY-nak sem a szerkezetátalakítási/beruházási tervet nem sikerült megvalósítania, sem az N 401/97 határozat feltételeit nem tudja betartani. Harmadszor, tekintettel egyfelől a vállalat katasztrofális pénzügyi helyzetére, másfelől arra, hogy a hitelek nem piaci versenyfeltételek mellett nyújtottak biztosítékot, a HSY nem lett volna képes ezeket a hiteleket a magángazdaságból biztosítani.

4.2.4. Görögország észrevételei

- (103) A görög hatóságok (és a HSY) azt állítják, hogy az állami garancia nem minősül állami támogatásnak, és azt szokásos piaci feltételek mellett nyújtották. Elemzésüket a következő körülményekre alapozzák:

- A hajógyár bármely más banktól is felvehetett volna hasonló hitelt más, az állami garanciától eltérő biztosítékok fejében. Például biztosítékként felkínálhatta volna követelések engedményezését jelentősebb szerződésekben vagy vagyontárgyakra terhelt jelzálogot.
- Az 1 %-os éves garanciadíj a piaci ár. Emellett nem szelektív, mivel a görög állam az adott időszakban számos garanciát adott, méghozzá bizonyos esetekben jóval alacsonyabb garanciadíjjal.
- Még ha a Bizottság úgy véli is, hogy a garanciadíj a piaci kamatláb alatt volt, a görög állam szabadpiaci magánbefektetőként járt el, tekintettel arra, hogy részvényese volt (az ETVA-n keresztül) a HSY-nak, és kedvezményezettje lett volna annak, ha a vállalat jövedelmezősége a beruházási terv nyomán helyreáll.

— Az a körülmény, hogy a hitelfelvétel célja egy, a Bizottság által jóváhagyott beruházási terv finanszírozása volt, kellő súlyú indok lehetett arra, hogy a hitelező bank és a kezes úgy vélje, a HSY képes lesz visszafizetni a hitelt.

— A hiteltörlesztés szabályosan folyik, és fizetik a garanciáját.

4.2.5. Értékelés

4.2.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (104) Mielőtt a Szerződés 87. cikke alapján sor kerülne a támogatás összeegyeztethetőségének értékelésére, meg kell vizsgálni, hogy mennyiben alkalmazható a Szerződés 296. cikke. A Bizottság rámutat arra, hogy a támogatást nyújtó határozat értelmében a HSY köteles volt a garantált hitelt, valamint az eljárást indító határozatban érintett másik két hitelt (az I3 és I4 intézkedést) a beruházási terv finanszírozására fordítani⁽⁷³⁾. Mint az I1 intézkedés értékelésének következtetései leszögeznek, a beruházási terv nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá. A Bizottság ennél fogva úgy véli, hogy erre a három, a beruházási terv finanszírozására szánt hitelre az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazandók, és nem esnek a Szerződés 296. cikkének hatálya alá.

4.2.5.2. Támogatás megléte

- (105) Mindenekelőtt ellenőrizni kell, hogy az állami garancia megfelel-e azon feltételeknek, amelyeket az állami támogatással szemben a Szerződés 86. cikkének (1) bekezdése támaszt.
- (106) Annak érdekében, hogy értékelje a támogatási elem meglétét az e határozatban vizsgált különféle garanciákban, a Bizottság felhasználja az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a garanciák formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt⁽⁷⁴⁾ (a továbbiakban: a garanciákról szóló közlemény), amelyet 2000 márciusában tettek közzé. Mint ennek az 1.4. része leszögezi, a közlemény nem jelent változást a politikában, csupán részletesebben fejt ki azt a módszert, amelyet a Bizottság addig is alkalmazott a garanciák értékelésére. Ebből következően a garanciákról szóló közleményben meghatározott elvek a 2000 márciusa előtt nyújtott garanciák értékelésére is használhatók. E következtetésre támaszkodva a Bizottság a garanciákról szóló közleményt használta fel az I2 intézkedés értékelésére. Görögország nem emelt kifogást ennek az elvnek az alkalmazása ellen. Sőt, maga Görögország is alkalmazta ezt az I2 intézkedés értékelésére⁽⁷⁵⁾.
- (107) Először is ahhoz, hogy egy intézkedés a 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá essen, állami forrásokat kell tartalmaznia. Az I2 intézkedés esetében ez teljesül, hiszen

a szóban forgó garancia nyújtásával a görög állam állami forrásokat kockáztatott.

- (108) Másodszor meg kell állapítani, hogy az intézkedés szelektív-e. Görögország azt állítja, hogy a görög állam számos esetben adott más vállalatoknak is garanciát 1 %-os díj ellenében. A Bizottság úgy véli, hogy ez a körülmény nem bizonyítja azt, hogy az intézkedés általános jellegű volt. Egy intézkedés akkor minősül általános jellegűnek, ha a tagállamban működő összes gazdálkodó egység esetében alkalmazható. Azonos feltételek mellett alkalmazandónak kell lennie az összes vállalkozás esetében, és hatóköre *de facto* nem korlátozható például azzal, hogy alkalmazása az állam mérlegelési jogkörétől függ, illetve egyéb, a gyakorlati hatását korlátozó szempontokkal. Ebből következően a vizsgált intézkedés nem tekinthető általános jellegűnek. Abból, hogy egyes vállalatok állami garanciát kaptak, nem következik, hogy minden vállalat kaphatott volna ilyen garanciát. Görögország nem bizonyította, hogy az állami garanciavállalás azonos feltételek mellett alkalmazható valamennyi gazdasági egység esetében. Emellett a Görögország által benyújtott jegyzékben szereplő vállalatok között sok az állami vállalkozás, illetve a katonai tevékenységet folytató vállalkozás. Ebből láthatóan magánvállalatok a szokásos tevékenységük finanszírozására nem kaphattak volna ilyen garanciát. Görögország ráadásul nem közli azt a jogalapot, amely alapján 1999. december 8-án a pénzügyminiszter a garancia nyújtásáról döntött. A jogalap valószínűleg a 2322/1995. számú törvény volt, amely szelektív intézkedés, miként azt a K12b intézkedés kapcsán kifejtjük.

- (109) Harmadszor, bizonyítani kell az előny meglétét. A garanciákról szóló közlemény 2.2.2. pontja értelmében, tekintettel arra, hogy a garanciát a hitelnyújtás előtt adták, és nem utólag, nem áll fenn a hitelezőnek nyújtott támogatás vétele. Ebből következően a vizsgálatnak a hitelfelvevőnek nyújtott támogatásra kell irányulnia, összhangban a garanciákról szóló közlemény 2.1.1. pontjával. Görögország azt állítja, hogy nincs előny, tekintettel arra, hogy a HSY kaphatott volna hasonló hitelt akkor is, ha az állami garancia helyett más biztosítékokat kínált volna a banknak. A Bizottság úgy véli, hogy nem szükséges azt vizsgálnia, hogy más biztosítékok felkínálása esetén a HSY megkaphatta volna-e ezt a hitelt. A Bizottságnak azt kell értékelnie, hogy a görög állam által végrehajtott adott ügylet – hitelgarancia nyújtása biztosíték nélkül – elfogadható lett volna-e egy szabadpiaci magánbefektető számára. Hitelgarancia nyújtása vagyontárgyakon alapított zálogjog vagy követelések engedményezésének fedezete mellett másfajta ügylet. A garanciákról szóló közlemény 2.1.1. pontja kimondja, hogy az állami garancia egyik lehetséges előnye abban áll, hogy „kevesebb biztosíték felkínálását” teszi lehetővé a hitelfelvevő számára. Továbbá, még ha helyénvaló lenne is értékelni annak lehetőségét, hogy mennyiben lehetne finanszírozáshoz jutni több biztosíték felkínálásával, a Bizottság e határozat 3.1. szakaszában már arra a következtetésre

jutott, hogy 1999. június 30. után a HSY nem kapott volna hitelt vagy garanciát magánbanktól, még akkor sem, ha valamilyen biztosítékot kínált volna fel a banknak. A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy mivel az állami garanciát 1999 decemberében nyújtották, előnyt jelentett a HSY számára, hiszen olyan finanszírozáshoz juttatta a vállalatot, amelyet az a piacról nem kaphatott volna meg.

- (110) Görögország azt is állítja, hogy az 1 %-os garanciadíj volt az uralkodó piaci ár, és ezért az nem nyújt előnyt. A Bizottság rámutat arra, hogy Görögország nem nyújtott be olyan piaci adatokat, amelyek azt bizonyítanák, hogy a bankok hajlandóak lettek volna ilyen garanciadíj fejében garanciát nyújtani. Görögország csupán azokról a garanciákról nyújtott be jegyzéket, amelyeket a görög állam biztosított azonos garanciadíj mellett ugyanabban az időszakban. A Bizottság nem érti, hogy az állami garanciáknak ez a jegyzéke hogyan bizonyítja azt, hogy a HSY-nak felszámított garanciadíj összhangban van a piaci feltételekkel, és nem minősül állami támogatásnak. A jegyzék nem tekinthető „olyan állami támogatási rendszernek, amely nem minősül állami támogatásnak a 87. cikk (1) bekezdése szerint”, ugyanis a HSY-nak nyújtott garancia tanúsága szerint a garanciákról szóló közlemény 4.3. szakaszában foglalt feltételek közül többet nem teljesít. Arról nem beszélve, hogy még ha az 1 %-os garanciadíj összhangban lenne is más (egészséges) vállalkozások piaci feltételeivel, akkor sem lenne automatikusan összhangban egy olyan, nehéz helyzetben levő vállalkozás piaci feltételeivel, mint amilyen a HSY.
- (111) Ami azt az érvet illeti, miszerint a piaci árnál alacsonyabb garanciadíj igenis elfogadható lenne egy magánbefektető számára hasonló helyzetben, mivel a görög állam részvényese volt a HSY-nak, a Bizottság már elutasította ezt e határozat 3.1. szakaszában.
- (112) A 3.1. szakaszban került sor annak kifejtésére is, hogy 1999. június 30-án elegendő információ állt rendelkezésre ahhoz, hogy levonható legyen a következtetés: a HSY nem tudott elég hajóépítési szerződést kötni ahhoz, hogy életképessége helyreálljon, és 1999-ben és 2000-ben komoly veszteségekre kellett számítani. Ebből következően, bár az a körülmény, hogy a hitelt egy, a Bizottság által 1997-ben jóváhagyott beruházási terv finanszírozására szánják, 1997-ben és 1998-ban még megnyugtató volt egy esetleges hitelezőt, 1999 decemberében már nem nyugtató volt meg egy bankot, tekintettel arra, hogy az üzleti terv nyilvánvalóan kudarcot vallott. Görögország ezzel kapcsolatos érvelését tehát el kell utasítani.
- (113) Végül pedig, ami azt a Görögország által említett körülményt illeti, hogy a hitel törlesztése a szerződéses feltételeknek megfelelően folyik, a Bizottság nem érti, hogy ez

mennyiben szolgálhat annak bizonyítékául, hogy egy magánbank is nyújthatta volna a szóban forgó hitelt. Valójában a lényeges szempont a vállalat helyzete és a rendelkezésre álló információk a garancia nyújtásának idején⁽⁷⁶⁾. Kiegészítő érvként a Bizottság megjegyzi, hogy összhangban a garancia nyújtásának idején rendelkezésre álló és a hajógyár számára a rákövetkező években komoly veszteségeket kilátásba helyező információkkal, a hajógyár valóban tetemes veszteségeket könyvelt el a rákövetkező években, amelyek következtében saját tőkéje erősen negatív szintre csökkent. Emellett a HSY kizárólag a folyamatos állami támogatásoknak köszönhetően maradt életben (és volt képes törleszteni a hitelt).

- (114) Ezen okoknál fogva a Bizottság úgy véli, hogy az intézkedés előnyhöz juttatja a HSY-t.
- (115) E szelektív előny versenytorzulást idéz elő, mivel olyan időszakban nyújtott finanszírozást a HSY-nak, amikor a vállalat egyfelől nem talált volna finanszírozást a piacon, másfelől pedig nehéz helyzetben volt. Ebből következően az intézkedés hozzájárult a HSY életben tartásához és tevékenysége finanszírozásához. Tekintettel arra, hogy a HSY versenytársai közül egyesek más tagállamokban találhatók⁽⁷⁷⁾, a szóban forgó versenytorzulás érinti a tagállamok üzleti kapcsolatait is⁽⁷⁸⁾.
- (116) Tekintettel arra, hogy kimeríti a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében foglalt összes feltételt, a garancia állami támogatásnak minősül. Mivel pedig a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltétel megsértésével előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.
- (117) Tekintettel arra, hogy a Bizottság az imént bizonyította, hogy a HSY-nak nyújtott szelektív előny torzulást idéz elő a versenyben és az üzleti kapcsolatokban, a következőkben – a további intézkedések elemzése során – a Bizottság nem ismétli meg a verseny és az üzleti kapcsolatok torzulásának kimutatására irányuló elemzést.

4.2.5.3. A támogatás összeegyeztethetősége

- (118) Ami a Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdése szerinti összeegyeztethetőséget illeti, a Bizottság leszögezi, hogy a 87. cikk (2) bekezdése és a 87. cikk (3) bekezdése b) és d) pontjaiban foglalt egyik rendelkezés alkalmazására sem kerül sor. Ami a 87. cikk (3) bekezdésének a), c) és e) pontja szerinti összeegyeztethetőséget illeti, 1999. január 1-jétől a hajógyártáshoz nyújtott támogatásokat a hajógyártáshoz nyújtott támogatások új szabályainak megállapításáról szóló, 1998. június 29-i 1540/98/EK tanácsi rendelet⁽⁷⁹⁾ (a továbbiakban: 1540/98/EK rendelet) szabályozza. Tekintettel arra, hogy a garantált hitelt egy szerkezetátalakítási terv részét képező beruházási terv finanszírozására szánták, és tekintettel arra is, hogy a HSY nehéz helyzetben levő vállalat volt, az állami garanciát az 1540/98/EK rendelet 5. cikke alapján kell értékelni. Nyilvánvaló, hogy az intézkedés nem felel meg az ebben a cikkben meghatározott feltételeknek. Az 5. cikk azt írja, hogy a szerkezetátalakítási

támogatások „kivételesen összeegyeztethetőnek tekinthetők a közös piaccal, ha betartják a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló általános közösségi iránymutatást”. A támogatás nyújtásának időpontjában érvényes iránymutatás az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás volt, amelyet 1999. október 9-én tettek közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁸⁰⁾, és ugyanazon a napon lépett hatályba. A támogatás jóváhagyási feltételei közül, amelyeket ezen iránymutatás 3.2.2. szakasza ír elő, több nem teljesül. Így például a b) feltétel – „Az életképesség helyreállítása” – kapcsán a Bizottság rámutat arra, hogy az állami garanciát olyan beruházási terv finanszírozására használták fel, amely egy, a HSY hosszú távú életképességének helyreállítására 1999. decemberében már teljességgel alkalmatlan szerkezetátalakítási terv része volt. A d) feltétel – „A támogatásnak a szükséges minimumra történő korlátozása” – kapcsán a Bizottság már az N 401/97 határozatban úgy döntött, hogy az állami támogatás felső határa a beruházási költség 50 %-a lehet, és a további 50 %-ot a részvényesektől származó forrásokból és piaci feltételek mellett felvett bankhitelekkel kell finanszírozni. Ebből következően nem nyújtható további támogatás a tervhez, mert ebben az esetben túllépne az 50 %-ban meghatározott maximális támogatási intenzitást. Emellett az állami garancia nyújtása során megsértették az „először és utoljára” elvét is, amelyet az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 3.2.3. szakasza ír elő, tekintettel arra, hogy az N 401/97 határozatban a Bizottság beruházási támogatás nyújtását hagyta jóvá, amely a 90/684/EGK irányelv értelmében egyfajta szerkezetátalakítási támogatásnak minősül. Ezt a támogatást az 1997. decemberi miniszteri rendeletben nyújtották a HSY-nak (de, mint e határozat (84) preambulumbekzdésében ismertetésre került, Görögország azt állítja, hogy még nem fizették ki a HSY-nak).

(119) Ezen okoknál fogva a Bizottság úgy véli, hogy az állami garancia jogosulatlan és összeegyeztethetetlen támogatás, amelyet vissza kell téríteni. Ha e határozat elfogadásakor még nem került sor az átadására, az állami támogatást haladéktalanul le kell állítani. Ez azonban nem lesz elég az állami segély nélküli állapot visszaállítására, ugyanis a HSY éveken át volt kedvezményezettje egy olyan hitelnek, amelyhez a görög állam közbenjárása nélkül nem juthatott volna hozzá. Ezen előny visszanyeréséhez a Bizottság az e határozat 3.1. szakaszában levont következtetéssel összhangban úgy véli, hogy a garanciával biztosított évekre a garantált hitel összköltségének (kamatláb plusz garanciadíj) és a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatlábnak a különbözetét kell visszatérítenni.

(120) A Bizottság úgy véli, hogy ilyen módon helyreállítható az állami garancia nélküli állapot. Ezáltal megszűnik az állami garanciák nyújtására és a piacinál alacsonyabb

kamatlábbal történő finanszírozásra vonatkozó, az N 401/97 határozatban foglalt tilalom sérelme.

4.3. 1999-ben nyújtott, 1,56 milliárd drachma (4,58 millió EUR) összegű hitel (I3 intézkedés)

4.3.1. Az intézkedés ismertetése

(121) 1999-ben a HSY 1,56 milliárd drachma (4,58 millió EUR) összegű hitelt kapott az ETVA-tól, amely biztosítékként jogot szerzett az N 401/97 határozattal jóváhagyott beruházási támogatás első részletének folyósítása felett. A hitelszerződés megkötésére 1999. július 28-án került sor, és a hitelt másnap teljes egészében kifizették a HSY-nak. Futamideje eredetileg 2001. március 31-ig tartott. Többszöri hosszabbítás után törlesztése 2004. augusztus 2-án fejeződött be. A kamatláb ATHIBOR (2001. január 1-jétől EURIBOR) volt plusz 100 bázispont ⁽⁸¹⁾.

4.3.2. Az eljárás indításának okai

(122) Az eljárást indító határozatban a Bizottság megemlíti, hogy a hitel olyan támogatásnak minősülhet, amelynek összeegyeztethetősége kétséges. Emellett, ha bizonyítást nyerne, hogy a hitelt állami garancia biztosította, az intézkedés megsértene az N 401/97 határozatot, amely előírta, hogy a beruházási terv finanszírozásához rendes piaci körülmények között nyújtott bankhiteleket kell felvenni állami garancia nélkül.

4.3.3. Az érdekelt felek észrevételei

(123) Az I2 intézkedéssel kapcsolatban korábban benyújtott észrevételein túlmenően az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy az I3 és I4 intézkedést akkor alkalmazták, amikor nyilvánvaló volt, hogy a HSY sem a szerkezetátalakítási/beruházási tervet nem valósította meg, sem az N 401/97 határozat feltételeit nem tartotta be, és ezért jelentős kockázata volt annak, hogy a hitelek fejében nyújtott biztosíték – a jóváhagyott beruházási támogatás kifizetése – jogosulatlan volt, és ebből következően érvénytelen és alkalmazhatatlan.

4.3.4. Görögország észrevételei

(124) A görög hatóságok (és a HSY) azt állítják, hogy a hitelt piaci feltételek mellett nyújtották. A kamatláb hasonló volt ahhoz a kamatlábhöz, amellyel az ETVA más vállalkozásoknak nyújtott bizonyos hiteleket ugyanabban az időszakban. A HSY bármely más banktól is felvehetett volna hitelt, de érthető módon az ETVA-t részesítette előnyben, amely részvényese volt. Emellett a beruházási támogatás első részletével kapcsolatos követelések engedményezése, amelyet biztosítékként ajánlott fel, bármely bank számára elfogadható lett volna. Végül pedig Görögország rámutat arra, hogy a hitelt teljes összegben visszafizették a banknak.

4.3.5. Értékelés

4.3.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (125) A Bizottság az I2 intézkedés értékelése során már arra a következtetésre jutott, hogy az I3 intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá. Ennélfogva az állami támogatásokra vonatkozó szabályok szerint kell értékelni.

4.3.5.2. Támogatás megléte

- (126) Mindenekelőtt a Bizottság rámutat arra, hogy a hitelt az ETVA adta állami garanciavállalás nélkül.
- (127) Ami az intézkedés szelektivitását illeti, Görögország megjegyzi, hogy más vállalatok is kaptak hasonló kamatlábakkal hitelt az ETVA-tól. Csakhogy, amint azt az I2 intézkedés értékelése során már kifejtettük, egy intézkedés csak akkor tekinthető általános jellegűnek, ha szigorú feltételeknek tesz eleget, de ezek a feltételek ebben az ügyben nyilvánvalóan nem teljesülnek. Példának okáért az intézkedést nem azonos feltételekkel alkalmazzák az összes vállalat esetében, hiszen különféle hitelfelvevők esetében különböző kamatlábakat alkalmaznak, attól függően, hogy az ETVA a mindenkori hitel megadása mellett dönt-e vagy sem, és attól függően, hogy milyen feltételeket szab. Ebből következően az intézkedés szelektív.
- (128) Ami azt a kérdést illeti, hogy létezett-e előny, a Bizottság rámutat arra, hogy a hitelt 1999. június 30. után nyújtották, amikor a vállalat már nem tudott kilépni a hitelpiacra, amint az e határozat 3.1 szakaszában már kifejtésre került. Az a körülmény, hogy az ETVA hasonló kamatlábat alkalmazott más vállalatoknak nyújtott hiteleinél ugyanebben az időszakban, nem bizonyítja, hogy az adott kamatláb egy magánbank számára is elfogadható lett volna hasonló feltételek mellett. Először is, az a kamatláb, amelyet egy magánbank kér valamely hitel után, a hitelfelvevő fizetőképességétől függ. Görögország nem bizonyította, hogy a jegyzékben feltüntetett többi hitelfelvevő is ugyanolyan fizetéseképtelenségi kockázatnak volt kitéve, mint a HSY. A Bizottság emlékeztet arra, hogy a HSY helyzete rendkívül kedvezőtlen volt a szóban forgó időszakban. Egy piacgazdasági magánbefektető ezért valószínűleg magasabb kamatot kért volna a HSY-nak nyújtandó hitelért, mint amelyet az egészséges vállalkozásoktól kért volna. Másodszor, még ha a többi hitelfelvevő esetében a fizetéseképtelenségi kockázat azonos lett volna is a HSY kockázatával, a Görögország által benyújtott jegyzék akkor sem lett volna elégséges alap annak megállapítására, hogy a felszámított kamatláb

a piaci kamatláb volt. Valójában a Görögország által benyújtott jegyzék csak az ETVA által nyújtott hiteleket tartalmazza, amely állami tulajdonú (és ráadásul fejlesztési) bank volt, és ebből következően alighanem a többi hitel is tartalmazott támogatási elemet. Ebből következően a jegyzék nem bizonyítja, hogy ezek a hitelek egy magánbank számára is elfogadhatók lettek volna.

- (129) A görög hatóságok azt is állítják, hogy a beruházási támogatás első részletével kapcsolatos követelések engedményezése, amelyet biztosítékként ajánlottak fel, olyan biztosíték volt, amely bármely bank számára elfogadhatóvá tette volna a hitelt. A Bizottság rámutat arra, hogy a beruházási támogatást jóváhagyó görög kormányrendelet szerint a támogatás első részletének kifizetése akkor esedékes, amikor az illetékes ellenőrző szerv megállapítja, hogy a beruházási ráfordítások elérik a 2,73 milliárd drachmát. Emellett a kifizetésre 1999. december 31. előtt kellett sort keríteni. A görög hatóságok által 1999. decemberében végzett vizsgálat szerint (lásd Görögország észrevételeit az I1 intézkedéshez) a 2,73 milliárd drachma összeget éppenhogy elérték 1999. június 30-ig. Tekintettel arra, hogy a hitelt 1999. júliusában nyújtották, és abban az időben már alighanem látható volt, hogy sikerült elérni vagy hamarosan sikerül elérni a 2,73 milliárd drachma határértéket, első pillantásra igen nagy volt annak valószínűsége, hogy a támogatás első részletét fel lehet venni. Ugyanakkor azonban még különböző nehézségek merülhettek fel, amelyek a támogatás kifizetését megakadályozhatták volna. Először is, a HSY csődje esetén kétséges lett volna, hogy a görög hatóságok hajlandóak lettek volna kifizetni e beruházási támogatást egy olyan vállalatnak, amelynél várható volt, hogy beszünteti működését⁽⁸²⁾. Ennek bekövetkezése esetén a bank költséges és hosszadalmas jogorvoslati eljárás igénybevételére kényszerült volna ahhoz, hogy visszakapja a hitelt. Másodszor, nem biztos, hogy az illetékes ellenőrző szervek hajlandóak lettek volna igazolni a megvalósult beruházási ráfordításokat, például tanúsítani azt, hogy a kitűzött határértéket a vállalat megfelelő időben érte el. Harmadszor, egyéb adminisztratív nehézségek is felmerülhettek volna. Pontosan ez következett be⁽⁸³⁾, hiszen a görög hatóságok hosszú éveken át nem fizették ki a támogatás első részletét. Amint e határozat „Eljárás” címét viselő 1. fejezetében olvasható, amikor a Bizottság idővel értesült a beruházási terv késedelmes megvalósításáról, kérte a HSY-nak még nem folyósított támogatás felfüggesztését. A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a beruházási támogatás első részletének a görög állam részéről történő kifizetése valószínű volt ugyan, de nem volt biztosra vehető. A HSY nehézségeire tekintettel egy magánbank gyorsan és biztosan teljesíthető biztosítékokat kért volna, és nem érte volna be egy olyan biztosítékkal, amelynek értéke bizonyos körülmények között nullával lett volna egyenlő. Ezen okoknál fogva a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy egy magánbank nem lett volna hajlandó ezt a hitelt megadni. Amint fentebb említésre került, ezt a következtetést az is alátámasztja, hogy a HSY több esetben sikertelenül próbált finanszírozáshoz jutni piacgazdasági befektetőknél.

(130) Görögország azt is állítja, hogy mivel az ETVA a HSY részvényese volt, érdekében állt ezt a hitelt nyújtani a HSY számára. E határozat 3.1.3. szakaszában a Bizottság már elutasította ezt az érvet.

(131) Végül pedig ami azt a körülményt illeti, hogy a hitelt visszafizették, a Bizottság az I2 intézkedés értékelésénél már kifejtette, hogy ez miért nem szolgálhat annak bizonyítékául, hogy egy magánbank is hajlandó lett volna ilyen finanszírozást nyújtani a HSY-nak abban az időben.

(132) A fenti okoknál fogva a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a hitel előnyt biztosít a HSY számára, tekintettel arra, hogy vállalat a piacon nem juthatott volna hozzá.

(133) A Bizottság azt vonja le következtetésként, hogy az I3 intézkedés támogatásnak minősül a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében. Tekintettel pedig arra, hogy a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében előírt követelménnyel ellentétben az intézkedést előzetes értesítés nélkül alkalmazták, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.3.5.3. A támogatás összeegyeztethetősége

(134) Az I2 intézkedéshez hasonlóan az itt vizsgált intézkedés összeférhetőségét is az 1540/98/EK rendelet alapján kell értékelni. Tekintettel arra, hogy az I2 intézkedéshez hasonlóan ez a hitel is olyan beruházási tervet volt hivatott finanszírozni, amely szerkezetátalakítási tervnek volt a része, és tekintettel arra is, hogy nehéz helyzetben levő vállalat kapta, olyan szerkezetátalakítási támogatásnak kell tekinteni, amely az 1540/98/EK rendelet 5. cikkének hatálya alá esik. Nyilvánvaló, hogy az intézkedés nem felel meg a hivatkozott cikkben előírt feltételeknek. Az 5. cikk leszögezi, hogy a szerkezetátalakítási támogatások „kivételesen összeegyeztethetőnek tekinthetők a közös piaccal, ha betartják a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló általános közösségi iránymutatást”. A támogatás nyújtásának időpontjában érvényes iránymutatás az az iránymutatás volt, amelyet 1994. december 23-án tettek közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁸⁴⁾, és ugyanazon a napon lépett életbe (a továbbiakban: „az 1994. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás”). A támogatás jóváhagyási feltételei közül, amelyek ezen iránymutatás 3.2.2. szakasza ír elő, több nem teljesül. Így például az i. feltétel – „Az életképesség helyreállítása” – kapcsán a Bizottság rámutat arra, hogy az állami garanciát olyan beruházási terv finanszírozására használták fel, amely egy, a HSY hosszú távú életképességének helyreállítására 1999 júniusában már teljességgel alkalmatlan szerkezetátalakítási terv része volt. A iii. feltétel – „A szerkezetátalakítás ráfordításaival és előnyeivel arányos támogatások” – kapcsán a Bizottság már az N 401/97 határozatban úgy döntött, hogy az állami támogatás felső

határa a beruházási költség 50 %-a lehet, és a további 50 %-ot a részvényesektől származó forrásokból és piaci feltételek mellett felvett bankhitelekkel kell finanszírozni. Ebből következően nem nyújtható további támogatás a tervhez, mert ebben az esetben túllépnek az 50 %-ban meghatározott maximális támogatási intenzitást, és a Bizottság nem tekintené a támogatást „a szerkezetátalakítás ráfordításaival és előnyeivel arányosnak”.

(135) A fenti okoknál fogva a Bizottság úgy véli, hogy a hitel jogosulatlan és összeegyeztethetetlen támogatás, amelyet vissza kell téríteni. Tekintettel arra, hogy 1999. június 30. után a HSY nem kaphatott volna piaci hitelt, a teljes hitelösszeget kell visszatéríteni. Ez azonban nem elég az állami segély nélküli állapot visszaállítására, ugyanis a HSY éveken át volt kedvezményezettje egy olyan hitelnek, amelyhez a görög állam közbenjárása nélkül nem juthatott volna hozzá. Ezen előny visszanyeréséhez a Bizottság az e határozat 3.1. szakaszában levont következtetéssel összhangban úgy véli, hogy a hitel folyósításától a visszatörlesztéséig minden év után a hitel kamatlábának és a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatlábnak a különbözetét ⁽⁸⁵⁾ kell visszatéríteni.

(136) A Bizottság rámutat arra, hogy 2002 márciusában a görög állam eladta az ETVA részvényeinek többségét a Piraeus Banknak. Ebből következően a 2004-ben visszafizetett hitel utolsó két évében az ETVA már nem volt a görög állam tulajdonában. Ebből következően felmerülhet a kérdés (mind az itt vizsgált hitellel, mind pedig az ETVA által 2002 márciusa előtt nyújtott és 2002 márciusát meghaladó futamidejű többi hitellel és garanciával kapcsolatban), hogy a hitelnek a 2002 márciusa utáni időszakra vonatkozó részét a görög állam helyett nem inkább az ETVA részére kell-e visszafizetni. E kérdés megválaszolásához a Bizottság emlékeztet arra, hogy amikor a görög állam a piaci kamatlábnál alacsonyabb kamatlábbal nyújt hitelt, a támogatás nyújtására a hitelszerződés megkötésekor kerül sor, még akkor is, ha az előny csak a mindenkori kamatfizetésekor ölt kézzelfogható formát, amikor a hitelfelvevőnek alacsonyabb kamatlábat számítanak fel ⁽⁸⁶⁾. Hasonlóképpen egy, a hitelfelvevő tényleges nehézségeit nem megfelelően tükröző kamatlábbal terhelt hitel piaci értéke nyomban ⁽⁸⁷⁾ a hitelszerződés aláírását követően csökken (és nem későbbi időpontokban, amikor a hitelfelvevő a piaci kamatlábnál alacsonyabb kamatlábbal fizet kamatot). Ezzel szemben egy bank értéke vagyonelemeinek értékétől és különösen a kihelyezett hiteli portfóliójától függ. Ebből következően a piaci feltételekkel összhangban nem levő feltételekkel történő hitelnyújtás csökkentette az ETVA értékét, és így csökkentette azt az árat, amelyet később a görög állam kapott, amikor eladta az ETVA részvényeit ⁽⁸⁸⁾, ami azt bizonyítja, hogy a görög állam viselte e támogatási intézkedések költségét még a 2002 márciusát követő időszakban is.

4.4. 2002-ben nyújtott, 13,75 millió EUR összegű hitel (I4 intézkedés)

4.4.1. Az intézkedés ismertetése

- (137) Az ETVA és a HSY között a hitelszerződést 2002. május 31-én írták alá. A hitel összege 13,75 millió EUR volt, a futamideje két év, és EURIBOR plusz 125 bázispont kamatlábbal adták. A hitelt előlegnek szánták a beruházási támogatás második és harmadik részletéhez. A hitel biztosítékaul a beruházási támogatás második és harmadik részletének fizetésével kapcsolatos követelések engedményezése szolgált ⁽⁸⁹⁾.

4.4.2. Az eljárás indításának okai

- (138) Az eljárást indító határozatban a Bizottság megemlíti, hogy a hitel olyan állami támogatásnak minősülhet, amelynek összeegyeztethetősége kétséges. Emellett, ha bizonyítást nyerne, hogy a hitelt állami garancia biztosította, az intézkedés megsértene az N 401/97 határozatot, amely előírta, hogy a beruházási terv finanszírozásához rendes piaci körülmények között nyújtott bankhitelek kell felvenni állami garancia nélkül.

4.4.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (139) Az Elefsisi Hajógyárnak az intézkedéssel kapcsolatos észrevételei hasonlóak az I3 intézkedéshez fűzött észrevételekhez.

4.4.4. Görögország észrevételei

- (140) A görög hatóságok azt állítják, hogy a hitelt piaci feltételek mellett nyújtották. A kamatláb hasonló volt ahhoz a kamatlábbal, amellyel az ETVA más vállalkozásoknak nyújtott bizonyos hitelek ugyanabban az időszakban. A HSY bármely más banktól is felvehetett volna hitelt, de érthető módon az ETVA-t részesítette előnyben, amely részvényese volt. Emellett a beruházási támogatás második és harmadik részletével kapcsolatos követelések engedményezése, amelyet biztosítékként ajánlott fel, bármely bank számára elfogadható lett volna. Végül pedig a hitelt sohasem fizették ki a HSY-nak, következtésképp nem minősül támogatásnak a HSY javára. Az a körülmény, hogy az ETVA nem volt hajlandó kifizetni a támogatást, amikor megállapította, hogy a beruházási támogatás kifizetését ügyrendi okokból leállították, és a támogatás kifizetése bizonytalan, azt bizonyítja, hogy az ETVA úgy járt el, mint ahogyan bármelyik másik bank járt volna el.

4.4.5. Értékelés

4.4.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (141) A Bizottság az I2 intézkedés értékelése során arra a következtetésre jutott, hogy az I4 intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá. Ennélfogva az állami támogatásokra vonatkozó szabályok szerint kell értékelni.

4.4.5.2. Támogatás megléte

- (142) Mindenekelőtt a Bizottság rámutat arra, hogy a hitelt az ETVA adta állami garanciavállalás nélkül.
- (143) A Bizottság megjegyzi, hogy tekintettel arra, hogy az ETVA nem volt hajlandó a hitelt kifizetni a HSY-nak, e hitelszerződés alapján a HSY sohasem kapott finanszírozást. Ebből következően a HSY nem jutott előnyhöz, és ebből a Bizottság azonnal levonhatja a következtetést, hogy az intézkedés nem minősül támogatásnak.
- (144) Az alább következő, az I4 intézkedéssel kapcsolatos két szempont ugyan nem döntő jelentőségű az intézkedés értékelése tekintetében, de kételyeket támaszthat a többi intézkedés értékelésének érvényét illetően. A Bizottság ezért sort kerít az elemzésükre.
- (145) Először is Görögország azt állítja, hogy az a körülmény, miszerint az ETVA a beruházási támogatás ki nem fizetésének kockázata miatt nem folyósította a hitelt a HSY-nak, azt bizonyítja, hogy az ETVA úgy járt el, mint egy átlagos piaci magánhitelező, és nem részesítette kedvező elbánásban a HSY-t. A Bizottság rámutat arra, hogy Görögország érvelése nem veszi figyelembe azt a körülményt, hogy amikor az ETVA elutasította a hitel folyósítását, már nem az állam, hanem a Piraeus Bank irányítása alatt állt. Ebből következően a hitelfolyósítás elutasítása nem mérvadó arra nézve, hogy az ETVA milyen magatartást tanúsított, amikor állami irányítás alatt állt. Ebből következően megerősítést nyer az az álláspont, hogy egy magánbank óvakodott volna attól, hogy hitelt nyújtson a HSY-nak.
- (146) Másodszor, a Bizottság rámutat arra, hogy az I4 rendelkezés ugyanolyan fajta biztosítékokat tartalmaz, mint az I3 intézkedés. Az I4 intézkedés aláírására akkor került sor, amikor a Piraeus Bank már megszerezte az ETVA irányítását. Ez a körülmény azonban nem bizonyítja, hogy az I3 intézkedés valóban elfogadható lett volna egy magánbank számára. Valójában a két helyzet több szempontból nem hasonlítható össze. A Bizottság rámutat például arra, hogy amikor 2002. május 31-én aláírták a hitelszerződést, már ismeretes volt (az ETVA számára bizonyosan, hiszen még a HSY részvényese volt abban az időpontban), hogy adminisztratív okokból befagyasztották a beruházási támogatás folyósítását ⁽⁹⁰⁾. Ebből következően 2002. május 31-én, amikor az ETVA aláírta a szerződést, már módjában állt elutasítani a hitel folyósítását ⁽⁹¹⁾. Tisztában volt azzal, hogy ezt megteheti. Ez a helyzet más volt, mint az, amelyben akkor volt az ETVA, amikor 1999 júliusában aláírta a hitelszerződést. Egy másik különbség az I3 intézkedéshez képest abban mutatható ki, hogy amikor 2002. május 31-én aláírták a hitelszerződést, két nemzetközi vállalat volt túl a HSY kivásárlásán, és arra készültek, hogy beruházzanak a hajógyárba. A kivásárlással megnőtt a vállalat túlélésének esélye. 1999 júliusában nem lehetett volna előre látni egy ilyen kivásárlást.

4.5. 1997-ben jóváhagyott 54 milliárd drachma (160 millió EUR) összegű támogatás visszaélésszerű felhasználása (K7 intézkedés)

4.5.1. Az intézkedés ismertetése

- (147) 1997. július 15-én a Bizottság a beruházási támogatást jóváhagyó N 401/97 határozat mellett elfogadta a C 10/94 határozatot is. E határozattal zárta le a 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárást, amikor az 1013/97/EK rendelet alapján jóváhagyta 54 milliárd drachma (160 millió EUR) adósság leírását, amely a hajógyár polgári célú tevékenységével összefüggő adósságállománynak felelt meg. A hajógyár katonai célú tevékenysége nyomán keletkezett adósság leírását nem értékelték az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján.

4.5.2. Az eljárás indításának okai

- (148) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság kételemnek ad hangot két, a C 10/94 határozatban foglalt feltétel betartását illetően. Először is az adósságleírás jóváhagyásának feltétele a szerkezetátalakítási terv megvalósítása volt, amelynek a beruházási terv volt az egyik pillére. Ahogyan az eljárást kiterjesztő határozatban (lásd az II intézkedés ismertetését) kifejtette, a Bizottságnak kétségei vannak aziránt, hogy mennyiben valósították meg helyesen a beruházási tervet. Másodszor a C 10/94 határozat megtiltotta további működési támogatás nyújtását a szerkezetátalakítás céljából. Úgy tűnik tehát, hogy ezt a feltételt nem tartották be.

4.5.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (149) Az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy az eljárást kiterjesztő határozatban közölt két feltétel megsértése elégséges ok annak megállapítására, hogy a támogatást visszaélésszerűen használták fel. Emellett az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy az 1995-ös privatizáció sohasem volt tényleges privatizáció, elsősorban azért nem, mert egyfelől a vállalat dolgozói sohasem viseltek részvényesi mivoltukból következő pénzügyi kockázatot, ugyanis csak egy kis részét fizették be annak az összegnek, amelyet be kellett volna fizetniük, másfelől pedig a ténylegesen befizetett hozzájárulásaikat a görög állam teljes egészében visszafizette nekik, amikor 2001–2002-ben sor került a privatizációra. Az adósságleírás feltételeként szabott tényleges privatizáció hiányát a Bizottságnak úgy kell tekintenie, mint a C 10/94 határozat további megsértését.

4.5.4. Görögország észrevételei

- (150) Az eljárást kiterjesztő határozattal kapcsolatban benyújtott észrevételeiben Görögország és a HSY⁽⁹²⁾ azt állítja,

hogy a további szerkezetátalakítási támogatás tilalma csupán jogosulatlanul tesz minden újabb támogatást. Megsértése esetén e tilalom nem teszi összeegyeztethetlenné a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatást. Emellett Görögország hangsúlyozza, hogy a határozat megtiltja a (90/684/EGK tanácsi irányelv 5. cikkében meghatározott) kiegészítő „működési támogatás” nyújtását szerkezetátalakítás céljára. Ezen oknál fogva vitatja, hogy 1997 után nem volt engedélyezve szerkezetátalakítási támogatás nyújtása a HSY-nak.

- (151) A beruházási tervvel kapcsolatban Görögország és a HSY azt állítja, hogy a C 10/94 határozat nem tartalmazott a szerkezetátalakítási terv megvalósítására vonatkozó feltételt. Nem beszélve arról, hogy nem is tartalmazhatott ilyen feltételt, tekintettel arra, hogy a határozat jogalapjául szolgáló 90/684/EGK irányelv, és az 1013/97/EK rendelet sem tartalmazott ilyen feltételt. Az egyetlen feltétel a HSY részleges privatizációja és egy beruházási terv benyújtása (de nem megvalósítása) volt.

4.5.5. Értékelés

4.5.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (152) A 296. cikk nem alkalmazható ennél az intézkedésnél, tekintettel arra, hogy olyan adósságok leírására vonatkozik, amelyek kizárólag a hajógyár polgári célú (üzleti) tevékenységével kapcsolatosak. A C 10/94 határozat egyébként is az állami támogatásokra vonatkozó szabályokon alapult, és nem a Szerződés 296. cikkén.

4.5.5.2. A beruházási terv megvalósítása

- (153) A beruházási terv megvalósításával kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy ez a C 10/94 határozatban foglalt feltétel volt. A határozat vége előtt két bekezdéssel ez áll: „A beruházási terv megvalósítása még nem kezdődött meg [...]. Amikor a terv megvalósul, a folyamatban levő szerkezetátalakítás lezárul, és a hajógyár visszanyeri életképességét.” Az utolsó előtti bekezdésben a Bizottság emlékeztet arra, hogy tilos a szerkezetátalakításra további támogatást fordítani. Végül pedig az utolsó bekezdésben ez áll: „A fentiek alapján a Bizottság úgy döntött, hogy lezárja a 93. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást, engedélyezve az e levélben ismertetett feltételek mellett a támogatást. Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy e feltételek valamelyikét nem tartották be, követelheti a támogatás beszüntetését és/vagy visszafizetését.” Az a körülmény, hogy a Bizottság többes számban használta a „feltétel” szót, arra utal, hogy a további szerkezetátalakítási támogatások tilalmán kívül volt még legalább

egy feltétel. A határozat felépítéséből és tartalmából arra lehet következtetni, hogy a beruházási terv megvalósítása volt ilyen feltétel. A beruházási támogatás felhasználását a Bizottság már az I1 támogatás elemzésekor részletesen értékelte. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a GNSH nem valósította meg a beruházási tervet észszerű időn belül. 2001. december 31-én – a beruházási terv befejezésére adott határidő meghosszabbítása után – a GNSH csupán 63 %-ban teljesítette a tervet. Ennek alapján a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy ezt a feltételt nem tartották be.

- (154) Görögország azt állítja, hogy a C 10/94 határozat jogalapjául szolgáló 1013/97/EK rendeletben nem szerepel feltételként a beruházási terv megvalósítása. A Bizottság emlékeztet arra, hogy a támogatás jóváhagyására a C 10/94 határozattal került sor. Ebből következően az ebben a határozatban előírt feltételeket kell betartani. Ha Görögország úgy vélte, hogy a C 10/94 határozatban foglalt feltételek nincsenek összhangban az 1013/97/EK rendeletben foglalt feltételekkel, meg kellett volna támadnia a határozatot. Ezt azonban nem tette meg a Szerződés 230. cikkében előírt határidőn belül. Kiegészítő szempontként a Bizottság emlékeztet arra, hogy az 1013/97/EK rendelet csupán a 90/684/EGK tanácsi irányelv módosítása, amelynek célja azon támogatási összeg növelése, amely három hajóépítő vállalatcsoportnak adható. A GNSH-val kapcsolatban az 1013/97/EK rendeletben ez áll: „A 90/684/EGK irányelv összes többi rendelkezése alkalmazandó a szóban forgó hajógyár esetében.” A Bizottság emlékeztet arra, hogy a 90/684/EGK irányelv akkor hagy jóvá támogatást görög hajógyárak részére, ha „azok célja a hajógyárak pénzügyi szerkezetátalakítása az értékesítésükkel kapcsolatos, összefüggő és egyértelműen meghatározott szerkezetátalakítási program keretében.” Ez azt jelenti, hogy a Tanács nem elégedett volna meg a szerkezetátalakítási terv pusztá benyújtásával, hanem ténylegesen szükségesnek tartotta a megvalósítását is. Elvégre hogyan lehetne támogatást nyújtani egy „összefüggő és egyértelműen meghatározott szerkezetátalakítási program keretében”, ha nem kerül sor a program megvalósítására?

- (155) Mivel a feltételt nem tartották be, a támogatást visszaélés-szerűen használták fel, és a C 10/94 határozat utolsó bekezdése értelmében a támogatást vissza kell téríteni.

4.5.5.3. „Szerkezetátalakítást szolgáló további működési támogatás” nyújtásának tilalma

- (156) A C 10/94 határozat utolsó előtti bekezdésében az áll, hogy „a Bizottság rámutat arra, hogy a Tanács azzal a feltétellel hozta az 1013/97/EK rendeletet, hogy a

rendelet által érintett hajógyáraknak nem nyújtható szerkezetátalakítást szolgáló további működési támogatás. Ebből következően a jövőben nem adható ilyen, a szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatás ennek a hajógyárnak”. Az ezen eljárásban érdekelt felek között nézetkülönbség van az adott feltétel értelmezését illetően. Görögország és a HSY úgy vélik, hogy e feltétel alapján minden, a határozat elfogadása után nyújtott és szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatás automatikusan összeegyeztethetetlen lenne, és vissza kellene téríteni. Az Elefsisi Hajógyár szerint e feltétel alapján minden, a határozat elfogadása után nyújtott és szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatás a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatás visszaélés-szerű felhasználásának minősülne, és ebből következően a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatás visszatérítését vonná maga után, a szerkezetátalakítást szolgáló további működési támogatás visszatérítésén túlmenően.

- (157) A Bizottság megjegyzi, hogy a szerkezetátalakítást szolgáló további működési támogatás nyújtására vonatkozó tilalom célja a támogatások halmozódásának elkerülése a határozatban előírt szinten felül. A Bizottság úgy véli, hogy ez a cél akkor valósul meg, ha sikerül visszatéríteni bármely, a C 10/94 határozat elfogadása után nyújtott további működési támogatást. Elvégre a többlétszámú támogatás visszatérítésével helyreáll az eredeti állapot, és elkerülhető a támogatások halmozódása a C 10/94 határozatban előírt szinten felül. Ezért a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy szerkezetátalakítást szolgáló működési többlétszámú támogatás nyújtása a C 10/94 határozat elfogadása után nem vonja maga után a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatás visszatérítési kötelezettségét, amennyiben ténylegesen sor kerül a többlétszámú támogatás visszatérítésére.

- (158) A Bizottság megjegyzi, hogy a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatás visszatérítendő voltának megállapításához nem szükséges annak meghatározása, hogy a C 10/94 határozat elfogadása után jogosulatlanul alkalmazott támogatási intézkedések közül melyik minősül „szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatásnak”. Jelen határozatban a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a C 10/94 határozat elfogadása után jogosulatlanul alkalmazott összes támogatási intézkedést vissza kell téríteni. Ebből következően vissza kell téríteni minden olyan intézkedést, amely szerkezetátalakítást szolgáló működési többlétszámú támogatásnak minősíthető. A visszatérítéssel helyreáll az eredeti állapot, és ezáltal elkerülhető a szerkezetátalakítási támogatások halmozódása. Így teljesül a C 10/94 határozatban előírt feltétel.

4.5.5.4. Vételár kifizetésének elmulasztása

(159) Az ügynek a vizsgálati eljárás keretében elvégzett alaposabb elemzése során a Bizottság még egy szabálytalanságot talált a C 10/94 határozat alkalmazásával kapcsolatban: mindazon idő alatt, amíg a dolgozók – mint a HSY részvényeinek 49 %-os birtokosai – részt vettek a HSY irányításában, soha nem fizették meg azt a vételárat, amelynek megfizetését az 1995. szeptemberi részleges privatizációs szerződés alapján vállalták.

(160) Ahhoz, hogy érthetővé váljon a C 10/94 határozat megsértése, először elemezni kell a határozat szövegét és jogalapját.

(161) A 90/684/EGK irányelv preambulumban ez áll: „szükséges a görög hajógyártás rövid távon megvalósuló pénzügyi szerkezetátalakítása annak érdekében, hogy a hajógyárakat tulajdonló közszervezetek helyreállíthassák ezek versenyképességét azáltal, hogy új tulajdonosok tulajdonába adják őket”. Ennek kapcsán az irányelv 10. cikke kimondja: „(2) 1991-ben a hajóépítő, hajóátalakító és hajójavító üzemeknek nyújtott, nem új megbízásokhoz kapcsolódó működési támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthetők, ha azok célja a hajógyárak pénzügyi szerkezetátalakítása az értékesítésükkel kapcsolatos, összefüggő és egyértelműen meghatározott szerkezetátalakítási program keretében. (3) A (2) bekezdésben foglalt, a hajógyárak értékesítésére vonatkozó kötelezettség ellenére a görög kormány fenntarthatja 51 %-os többségét a hajógyárak valamelyikében, amennyiben az ilyen értelmű döntést nemzetvédelmi érdekek indokolják.” A Bizottság megjegyzi, hogy az irányelv az „azáltal, hogy új tulajdonosok tulajdonába adják őket” kitéltet használja, és nem az új tulajdonosoknak „adják át őket” kitéltet. Ez azt jelenti, hogy az új tulajdonosoknak a hajógyárak tulajdonjogának megszerzése fejében vételárat kellett fizetniük. A tulajdonjogot nem adják ingyen. Az „annak érdekében, hogy [...] helyreállíthassák ezek versenyképességét azáltal, hogy új tulajdonosok tulajdonába adják őket” mondat megmagyarázza a feltétel célját. Amíg a hajógyárak állami tulajdonban voltak, nem tették meg a szükséges intézkedéseket versenyképességük helyreállítása érdekében. Ennek következtében állandóan állami támogatásra szorultak. Annak érdekében, hogy ezt a Szerződés 87. cikke értelmében elfogadhatatlan helyzetet orvosolja, a Tanács még utoljára támogatást hagyott jóvá (azaz 1991-ben még lehetséges volt támogatás nyújtása), de előírta, hogy a hajógyárakat új tulajdonosok részére értékesíteni kell, abból a megfontolásból kiindulva, hogy az új tulajdonosok majd megteszik a szükséges intézkedéseket a versenyképesség helyreállítása érdekében, és így a hajógyárak nem szorulnak többé szerkezetátalakítást szolgáló működési támogatásra ⁽⁹³⁾.

(162) Amint e határozat „A Bizottság és a Tanács korábbi határozatai” címet viselő 2. részében olvasható, 1995 júliusában

a Bizottság elutasító határozatot fogadott el a C 10/94 eljárásban, mivel a HSY-t nem értékesítették, amint azt a 90/684/EGK irányelv kérte. Görögország kérte a szóban forgó határozat felfüggesztését arra hivatkozva, hogy az értékesítésre hamarosan sor kerül. Ezek után maga Görögország úgy állította be az 1995. szeptemberi szerződést, mint a hajógyár értékesítését. Ennek alapján a Bizottság visszavonta az elutasító határozatot.

(163) Az 1013/97/EK rendelet preambulumban ez áll: „mivel annak ellenére, hogy a görög kormány erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy privatizálja az összes állami hajógyárat 1993 márciusáig, a Hellenic Shipyards vállalatot csak 1995 szeptemberében adták el a dolgozóiból alakult szövetkezetnek, miközben az állam nemzetvédelmi okokból továbbra is fenntartja a részvények többségi, 51 %-os tulajdonán alapuló ellenőrzést; mivel a Hellenic Shipyards pénzügyi életképességének biztosításához és szerkezetátalakításához támogatásra van szükség, amely lehetővé teszi a társaság számára a késedelmes privatizáció előtt felhalmozott adósságai törlesztését”. Az 1013/97/EK rendelet 1. cikkének (3) bekezdésében ez áll: „A közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető a Hellenic Shipyards adósságai eltörlésének formájában nyújtott támogatás 54 525 millió drachma összeghatárig, amely megfelel a hajógyár kereskedelmi hajókon végzett munkái nyomán keletkezett adósságoknak az 1991. december 31-i állapot szerint, az 1996. január 31-ig terjedő kamatokkal és bírságokkal növelten. A 90/684/EGK irányelv összes többi rendelkezésének hatálya kiterjed a szóban forgó hajógyára.” Az 1013/97/EK rendelet elfogadására tehát azért került sor, mert életképessége biztosításához a HSY-nak több hitelre volt szüksége annál, mint amennyit a 90/684/EGK irányelv 10. cikke alapján jóváhagytak. Az 1013/97/EK rendelet jóváhagyta az adóssággal kapcsolatban 1991. december 31-én fennálló és azóta megnövekedett kamatok és bírságok elengedését. Az 1013/97/EK rendelet 1998. december 31-ig volt hatályban. A Bizottság megjegyzi, hogy a Tanács ebben az esetben is az „eladták” és „privatizáció” szavakat használta a HSY-val kapcsolatban. A Tanács azért hagyta jóvá a támogatást, mert úgy vélte, hogy 1995 szeptemberében érvényes értékesítési szerződés megkötésére került sor a 90/684/EGK irányelvben foglalt feltételnek megfelelően. Más szóval a hajógyár értékesítését azért nem kellett feltételként szabni, mert már létezett érvényes szerződés.

(164) A C 10/94 határozat eleje felhívja a figyelmet arra, hogy a 90/684/EGK irányelv 10. cikke a hajógyár értékesítését írja elő. Ezután a C 10/94 határozat megemlíti, hogy ennek a feltételnek eleget tettek, „amikor 1995. szeptember 18-án a hajógyár részvényeinek 49 %-át eladták a hajógyár dolgozói által alapított szövetkezetnek”. Tekintettel azonban arra, hogy a támogatás összege nagyobb annál, mint amelyet a 90/684/EGK irányelv jóváhagyott, „a Bizottság nem adhatta jóváhagyását a 7. irányelv rendelkezései alapján”, amelyet ezért az 1013/97/EK

rendelettel módosítottak, hogy fel lehessen emelni a HSY-nak nyújtható támogatás összegét. Tekintettel arra, hogy az 1013/97/EK rendeletben és a 90/684/EGK irányelvben foglalt feltételek teljesültek, a C 10/94 határozat jóváhagyta a támogatást. A Bizottság megjegyzi, hogy a C 10/94 határozatban ismét az „eladás” szó fordul elő, és úgy tekintette, hogy az ETVA és a dolgozók között a HSY részvényei 49 %-ának eladásáról kötött szerződés érvényes értékesítési ügylet. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a C 10/94 határozat elfogadása előtt másolatot kapott az értékesítési szerződésből, és ezért ismerte annak tartalmát. A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy amikor a C 10/94 határozatot elfogadta, a Bizottságnak nem volt oka arra, hogy a HSY értékesítését kérje (hogy azt a jövőben teljesítendő feltételként kifejezetten előírja), tekintettel arra, hogy 1995 szeptemberében már érvényes értékesítési szerződést írtak alá.

- (165) Mindazonáltal a Bizottság emlékeztet arra, hogy az 1995 szeptemberében aláírt szerződés a szokásostól eltérő rendelkezéseket tartalmazott a vételár kifizetésével kapcsolatban: a 8,1 milliárd drachma (24 millió EUR) vételárat a dolgozóknak nem azonnal kellett kifizetniük, hanem 13 éves részletben egy kétéves türelmi időszak után, azaz 1998-tól 2010-ig. Ennek ellenére a részvények tulajdonjoga azonnal átszállt a dolgozókra. Amíg dolgozók a vételárat ki nem fizetik, az ETVA zálogjogot tartott fenn a részvények felett. Az ETVA-nak fizetendő éves részletek finanszírozása érdekében a HSY visszatartotta volna a dolgozók munkabérének és egyéb juttatásainak egy részét. 1995 szeptembere után néhány hónappal szerződést írt alá egymással az ETVA, a HSY, a dolgozói szövetkezet és a HSY minden dolgozója egyénileg (az 1995. szeptemberi szerződést az ETVA és a dolgozói szövetkezet kötötte). E szerződés értelmében minden dolgozó beleegyezett abba, hogy az 1995. szeptemberi szerződés feltételei alapján meghatározott számú részvényt vásároljon. Ezekben a szerződésekben is ismét szerepel az a kitétel, hogy a HSY visszatartja a munkabér, illetve a karácsonyi és húsvéti juttatások egy részét az éves részletek fizetésének finanszírozására.

- (166) A Bizottság megállapította, hogy a dolgozók sohasem fizették be az éves részleteket: annak ellenére nem fizették be ezeket, hogy a részvények 49 %-ának tulajdonosaiként részt vettek a hajógyár irányításában. Az 1995. szeptemberi szerződésben előírt első három részlet – azok, amelyeket 1998-ban, 1999-ben, illetve 2000-ben kellett volna befizetni – nem került befizetésre. 2001-ben, a HSY privatizációjának kapcsán a dolgozók és az ETVA szerződést kötöttek, amelynek értelmében a dolgozók lemondtak a HSY részvényeinek a HDW/Ferrostaal részére történő értékesítéséből befolyt összeg 49 %-a felett szerzett jogaikról. Cserébe az ETVA lemondott a dolgozókkal szembeni követeléséről a HSY részvényei 49 %-a vételárának megfizetésével kapcsola-

latban, amelyet a dolgozóknak az 1995. szeptemberi szerződés alapján kellett megfizetniük. Ilyenformán a dolgozók, mint tulajdonosok semmilyen pénzügyi kockázatot nem vállaltak a szerkezetátalakítás sikerét vagy kudarcát illetően.

- (167) A Bizottság jelezte Görögországnak és a HSY-nak, hogy a vételár dolgozók által történő megfizetésének elmulasztása a jelek szerint a C 10/94 határozat visszaélészerű alkalmazásának minősül, tekintettel arra, hogy ennek folytán sohasem valósult meg a hajógyár versenyképeségének helyreállítását célzó részleges privatizáció.
- (168) Görögország és a HSY vitatja ezeket a következtetéseket. Egyebek mellett az alábbi három szempontra hivatkoznak, amikor elutasítják a Bizottság aggályait.
- (169) Első szempontként Görögország arra hivatkozik, hogy a privatizáció „tényleges” és „valódi”. A görög kormány hangsúlyozza, hogy: „A dolgozók a görög jogszabályok rendelkezései alapján tettek szert a részvényesi jogállásra. Bejegyezték őket a részvényesek névjegyzékébe, és megkapták a részvényeseket megillető összes jogot, beleértve a közgyűléseken való részvétel és szavazás jogát, és ezáltal ellenőrzést gyakoroltak és befolyással bírtak a hajógyár napi irányítása felett. Emellett a részvények megszerzése magában rejtette értékvesztésük kockázatát.” „A dolgozók gyakorolták a hatályos jogszabályokban előírt elővételi jogot, és részt vettek az alaptőke-emelésben alaptőke-részesedésük arányában, és így magántőkét ruháztak be a hajógyárba.”⁽⁹⁴⁾
- (170) Második szempontként Görögország arra hivatkozik, hogy a vételár megfizetése nem szerepelt feltételként a C 10/94 határozatban, de még ha szerepelt volna is, a Bizottság úgy tekintette, hogy ez a feltétel már teljesült. Görögország emlékeztet arra, hogy „a Bizottság az 1995. október 31-i határozatban megemlítette, hogy az elindított eljárás keretében tovább fogja vizsgálni a görög kormány a részvények 49 %-át a dolgozók szövetkezetére átruházó szerződés alkalmazásával kapcsolatos összes intézkedését, valamint a szerződés tartalmát, mielőtt végleges döntést hozna az adósságeltörlés jóváhagyásáról. Így is tett, amikor 1997-ben végleges döntést hozva úgy hagyta jóvá a törlést, hogy nem szabta feltételként a privatizációt. 1997-ben tehát a Bizottság már megvizsgálta a szerződés tartalmát, és mielőtt jóváhagyta volna az adósságeltörlést, arra a megállapításra jutott, hogy valóban privatizációról van szó.”⁽⁹⁵⁾

(171) Harmadik szempontként Görögország arra hivatkozik, hogy az ETVA helyesen alkalmazta az értékesítési szerződést. Elvégre a dolgozók, akiknek már három tőkeemelésben kellett részt venniük a beruházási terv finanszírozása érdekében⁽⁹⁶⁾, „képtelenek voltak eleget tenni a vételár kifizetése iránti kötelezettségüknek. Az ETVA nem folyamodott kényszerintézkedésekhez annak érdekében, hogy a 2 000 dolgozótól egyenként behajtsa a vételárat, mert nem volt reális lehetőség az intézkedések sikeres végrehajtására [...]. Ahelyett, hogy követeléseivel perrel történő érvényesítésének tekervényes, időrabló, rendkívül költséges és eredményre végül nem vezető útjára lépett volna [...], az ETVA az értékesített és még be nem fizetett részvények feletti zálogjogra támaszkodva a dolgozók tulajdonát képező, záloggal terhelt részvények értékesítéséből befolyt összegből hajtotta be a követelését abban a mértékben, amennyire az fedezte a tartozást”⁽⁹⁷⁾. Más szóval Görögország azt állítja, hogy tekintettel arra, hogy a HSY privatizációja keretében 2001–2002-ben az ETVA a HDW/Ferrostaaltól a vételár 100 %-át – és nem csupán 51 %-át – szedte be, „végül, mint látható, sor került a vételár beszedésére. Nyilvánvaló, hogy a dolgozói részvények vételárának az értékesítés révén történő kiegyenlítése kielégítette az ETVA-nak a vételár beszedése iránti igényét [...]. [...] szó sincs arról, hogy nem fizették ki a kivásárlási árat”⁽⁹⁸⁾. Emellett ahhoz sem fér kétség, hogy a hajógyár értékesítése a HDW/Ferrostaal részére tényleges privatizációnak minősül.

(172) A Bizottság az alábbi következtetésekre jutott. Amint fentebb említésre került, a C 10/94 határozat és az 1013/97/EK rendelet arra a megállapításra jut, hogy mivel a HSY részvényeit az 1995-ös szerződésben eladták a dolgozóknak, teljesült a hajógyár értékesítésére vonatkozó feltétel, amelyet a 90/684/EGK irányelv 10. cikke írt elő. Amint fentebb említésre került, a feltétel célja az volt, hogy magánszemélyekre ruházzák át a tulajdonjogot, akik, tekintettel arra, hogy befektetésük értékének maximalizációjára törekednek, várhatóan megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy helyreállítsák a hajógyár versenyképességét. Ennek kapcsán a Bizottság érvényes értékesítésnek fogadta el az 1995. szeptemberi szerződést, mivel szerződéses kötelezettségként írta elő a dolgozóknak, hogy fizessenek

vételárként 24 millió EUR-t a HSY részvényeinek megszerzése fejében. A fizetendő vételár hatására várható volt, hogy a hajógyár vezetésében részt vevő dolgozók gondoskodnak arról, hogy megőrizzék és gyarapítsák befektetésük értékét⁽⁹⁹⁾. A jelek szerint a görög állam ellenőrzése alatt álló ETVA sohasem tett komoly kísérletet arra, hogy behajtsa a vételár azon részét, amelyet az 1995. szeptemberi szerződés értelmében a dolgozóknak 1998-ban, 1999-ben és 2000-ben kellett volna befizetniük. Az ETVA-nak számos eszköze lett volna arra, hogy kieszközölje a vételár befizetését. Az ETVA ellenőrzése alatt állt a HSY, amelynek törvényes joga volt arra, hogy ezt az összeget beszedje a dolgozók munkabéréből és juttatásaiból⁽¹⁰⁰⁾. Emellett a HSY és a dolgozói szövetkezet az 1995. szeptembere után az egyes dolgozókkal kötött egyedi szerződések révén ugyancsak szerződéses kötelezettséget vállalt az ETVA-val szemben. Az ETVA tehát a HSY és a dolgozói szövetkezet ellen indíthatott volna peres eljárást, és nem kellett volna egyénileg fellépnie minden egyes dolgozóval szemben, ahogyan a görög hatóságok állították. Ebből a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a görög hatóságok szándékosan nem kérték az éves részletek befizetését a dolgozóktól. E magatartásával Görögország megmutatta, hogy nem állt szándékában a dolgozókkal megfizettetni a vételárat, és ez a körülmény gyökeresen eltérő helyzetet teremtett a dolgozók számára: ahelyett, hogy a vételár megfizetésére kényszerültek volna, a dolgozóknak nem kellett pénzüket erre eső részét kockára tenniük, és ennek folytán, amikor részt kaptak a hajógyár irányításában, kisebb jelentőséget tulajdonítottak a részvények értékmegőrzésének és értéknövelésének, valamint a pénzügyi életképesség helyreállításának (és fokozottabban érdeklődtek a foglalkoztatás és a munkafeltételek megőrzése iránt). Emellett, mivel a dolgozók nem fizették meg a vételárat, arra lehetett számítani, hogy az ETVA közép- vagy hosszú távon bírósági végrehajtáshoz folyamodik a részvények feletti zálogjoga alapján, és így a dolgozók el fogják veszíteni részvényhányadukat a hajógyárban. Ennek kapcsán a Bizottság nem érti, hogy a dolgozókat milyen alapon érdekelte volna a HSY értékének megőrzése és növelése, illetve a versenyképessége helyreállítását szolgáló intézkedések megtétele. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az a körülmény, hogy a görög állam nem törekedett arra, hogy az 1995. szeptemberi szerződés előírásai szerint megfizettesse a dolgozókkal a vételárat, gyökeresen eltérő helyzetet teremtett a dolgozók számára, amikor részt kaptak a hajógyár vezetésében. Ebből következően, mivel az ETVA nem kérte a dolgozóktól a vételár megfizetését, az 1995. szeptemberében lezajlott tulajdonátruházás nem volt tényleges, a hajógyár versenyképességének helyreállítását célzó „értékesítés”, ahogyan a 90/684/EGK irányelv megkívánta. Összegezve az elmondottakat, mivel nem kérte a dolgozóktól a vételár megfizetését, Görögország visszaért a C 10/94 határozattal. A határozatot a Bizottság azért fogadta el, mert okkal feltételezte, hogy az állami kézben lévő ETVA bank alkalmazni fogja a szerződést, és ennek keretében be fogja szedni a vételárat a HSY dolgozóitól, amit a szerződés rendelkezései kifejezetten előírtak, hiszen ez biztosította, hogy az új tulajdonosok anyagilag érdekeltek legyenek abban, hogy megtegyék a szükséges lépéseket a hajógyár versenyképességének és életképességének helyreállítása érdekében. A Bizottság nem láthatta előre, hogy Görögország, amely az 1995. szeptemberi szerződést maga is úgy tüntette fel, mint a HSY értékesítését, szándékosan

nem kerít majd sort arra, hogy a vevőtől beszédje a vételárat, annak ellenére, hogy több szerződéses és jogi rendelkezés tette lehetővé a vételár beszedését. A Bizottság úgy véli, hogy ez a magatartás hasonló ahhoz, mint amikor valótlan adatokat közöltek, illetve a támogatások visszaélészerű alkalmazásához. Ebből következően a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatást be kell hajtani a HSY-tól.

- (173) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a Görögország és a HSY által hivatkozott és fentebb kivonatoltan ismertetett három szempontot el kell utasítani.

- (174) Az első szemponttal kapcsolatban, miszerint „a privatizáció tényleges és valódi volt, mivel a dolgozók megszerzték a részvények tulajdonjogát és az ezeknek megfelelő ellenőrzést a HSY felett”, a Bizottság megjegyzi, hogy a tulajdonátruházás szükséges, de nem elégséges feltétel volt. A C 10/94 határozat és az 1013/97/EK rendelet azon a tényen alapul, hogy 1995 szeptemberében a részvényeket „értékesítették” a dolgozóknak. Más szóval azon a feltevésen alapulnak, hogy a dolgozók az 1995. szeptemberi szerződés feltételei szerint megfizetik a vételárat. Nem azon alapulnak, hogy a részvényeket „átruházták” a dolgozókra vagy a dolgozóknak „adták”. Mint fentebb kifejtésre került, logikus, hogy a Bizottság és a Tanács döntő jelentőségűnek tekintette a vételár megfizetését, mivel arra készítette a dolgozókat, hogy a részvények értékének szem előtt tartásával irányítsák a hajógyárat. Amint fentebb említésre került, mivel a vételárat nem kellett megfizetniük, egészen más helyzetben voltak, mint egy szabadpiaci tulajdonos. Ami Görögország azon érvét illeti, miszerint „a részvények megszerzése magában rejtette értékvesztésük kockázatát”, a Bizottság rámutat arra, hogy noha nem vitatható az a tény, hogy a dolgozók formálisan a részvények tulajdonosai lettek, a részvények árának alakulása a kelleténél kevésbé érdekelte őket, mivel nem kellett a megszerzésükért (munkabéruk és járulékaik 12 éven át tartó csökkentésével) magas árat fizetniük. Emellett, mivel a dolgozók nem fizették meg a vételárat, várható volt, hogy az ETVA bírósági végrehajtáshoz folyamodik a részvények feletti zálogjoga alapján, aminek következtében a dolgozók elveszíthetik a részvények tulajdonjogát. Végül pedig, ami Görögország azon érvét illeti, hogy „a dolgozók [...] részt vettek az alaptőke-emelésben alaptőke-részesedésük arányában, és így

magántőkéket ruháztak be a hajógyárba”, a Bizottság nem vonja kétségbe, hogy a dolgozók részt vettek az alaptőke-emelésben (ennek ismertetésére a K10 intézkedés ismertetése és értékelése kapcsán kerül sor). A Bizottság azonban emlékeztet arra, hogy az 1995. szeptemberi szerződés szerint az alaptőke-emelésben való részvétel nem jogosította fel a dolgozókat arra, hogy újabb HSY-részvényekre tegyenek szert. A Bizottság nem érti, hogy a részvétel önmagában hogyan készíthetné a dolgozókat arra, hogy a hajógyárat a részvények értékének megőrzését és növelését biztosító módon vezessék, tekintettel arra hogy ez a részvétel nem juttatta őket új részvények birtokába⁽¹⁰¹⁾. A Bizottság azt sem érti, hogy ez a részvétel mennyiben tekinthető a HSY „értékesítésének”, tekintettel arra, hogy a dolgozók nem kaptak további részvényeket a befektetéseikért cserébe. Ehhez kapcsolódva a Bizottság emlékeztet arra, hogy az az összeg, amelyet a dolgozók a három alaptőke-emelés során összesen befektettek, messze nem érte el azt az összeget, amelyet akkor kellett volna befektetniük, ha részt vettek volna ezekben az alaptőke-emelésekben, és egyúttal befizették volna a vételárat az 1995. szeptemberi szerződés feltételeinek megfelelően. Emlékeztetünk arra, hogy a C 10/94 határozat és az 1013/97/EK rendelet azon a feltevésen alapul, hogy az 1995. szeptemberi szerződést alkalmazni fogják, azaz, hogy a dolgozók be fogják fizetni a vételárat és az alaptőke-emelésekben vállalt részesedésüket. Tekintettel arra, hogy a dolgozók által befizetendő pénzösszeg messze nem érte el azt az összeghatárt, amelyre a Bizottság okkal számított, amikor elfogadta a C 10/94 határozatot (és azt, amelyre a Tanács számított okkal, amikor elfogadta az 1013/97/EK rendeletet), a Bizottság úgy véli, hogy ez az összeg nem volt elegendő ösztönző ahhoz, hogy a dolgozók kellő jelentőséget tulajdonítsanak a részvények értékének és a HSY versenyképessége helyreállításának.

- (175) A Görögország által hivatkozott második szemponttal kapcsolatban, miszerint „a vételár megfizetése nem szerepelt feltételként a C 10/94 határozatban, de még ha szerepelt volna is, a Bizottság úgy tekintette, hogy ez a feltétel már teljesült”, a Bizottság fentebb emlékeztetett arra, hogy a hajógyár értékesítése feltételként szerepelt a 90/684/EGK irányelvben, és azt is kifejtette, hogy miért került be ez a feltétel. A Bizottság már azt is kifejtette, hogy 1995 júliusában azért fogadott el elutasító határozatot, mert a hajógyárat nem értékesítették. Görögország számára tehát nyilvánvaló volt, hogy a Bizottságot nem fogja kielégíteni a dolgozókra történő egyszerű tulajdonátruházás, és a Bizottság végül csak azért fogadta el az 1995. szeptemberi szerződést, mert tényleges értékesítés volt, azaz a dolgozók jelentős összegű vételárat fizettek volna ki, és ezáltal ténylegesen is érdekeltek lettek volna a versenyképesség helyreállításában. A Bizottság

emlékeztet arra is, hogy az 1013/97/EK rendelet csak a HSY-nak nyújtható szervezetátalakítási célú működési támogatás intenzitása tekintetében módosította a 90/684/EGK irányelvet. Tekintettel arra, hogy az 1995. szeptemberi szerződést már benyújtották a Bizottsághoz és a Tanácshoz, amikor az 1013/97/EK rendeletet és a C 10/94 határozatot elfogadták, e jogszabályokban nem kellett megismételni a hajógyár értékesítésére vonatkozó feltételt. Ezek csupán utalnak arra, hogy a HSY részvényeit „értékesítették”. Ebből kiindulva a C 10/94 határozat megállapítja: „teljesültek az irányelv 10. cikkében meghatározott feltételek [...]”. Más szóval a Bizottság által a C 10/94 határozatban adott értékelés (akárcsak a Tanács által az 1013/97/EK rendeletben adott értékelés) számol az 1995. szeptemberi szerződés létevel, amelyet Görögország értékesítésként mutatott be, és amely mindenekelőtt azt írja elő szerződéses kötelezettségként a dolgozók számára, hogy 24 millió EUR-t fizesse a HSY részvényeinek megvásárlásáért, pontosan meghatározva a vételár beszédésének és az ETVA részére történő megfizetésének módját. Tekintettel arra, hogy a szerződés pontosan meghatározta a felek jogait és kötelezettségeit, tekintettel arra, hogy maga Görögország mutatta be a szerződést a HSY értékesítéseként és tekintettel arra, hogy maga a görög kormány alkotott törvényt, amely a dolgozókat a vételárnak az ETVA részére történő megfizetésére kötelezi (lásd a 100. lábjegyzetet), a Bizottságnak nem volt oka kételkednie abban, hogy a görög állam helyesen alkalmazza a szerződést. A Bizottság nem számíthatott arra, hogy maga az állam mulasztja el szándékosan a vételár beszédését a vevőtől. A Bizottságnak minden oka megvolt annak feltételezésére, hogy a HSY-t értékesítették, és nem kellett újfent kijelentenie, hogy a HSY-t értékesíteni kell.

- (176) A Görögország által a Bizottság aggályainak eloszlatása érdekében hivatkozott harmadik szemponttal kapcsolatban, miszerint „az 1995. szeptemberi szerződést helyesen alkalmazták”, a Bizottság megjegyzi, hogy az 1995. szeptemberi szerződés egyértelműen rögzíti, hogy a vételár kifizetésére sor kerül. Az éves részletek fizetésének kezdete 1998-ra volt ütemezve, és a finanszírozásuk a munkabér és a karácsonyi, valamint húsvéti juttatások egy részének a visszatartásával történt volna. Tekintettel arra, hogy a dolgozók belementek jövőbeni munkabérek és juttatásaik csökkentésébe, az ETVA-nak nem kellett a vételárat minden dolgozótól egyénileg beszélnie: a HSY-nak módjában állt munkabérük egy részét közvetlenül visszatartania. Ilyen körülmények között a Bizottság nem érti, hogy az éves részletek befizetésének elmulasztását hogyan lehet azzal indokolni, hogy „a dolgozók képtelenek voltak eleget tenni a vételár kifizetése iránti kötelezettségüknek”. Az ETVA-nak mindössze arról kellett volna gondoskodnia, hogy a HSY visszatartsa a megfelelő összegeket a juttatásokból és a munkabérekéből. Többségi részvényesként az ETVA ellenőrzést gyakorolt a HSY felett. Emellett a HSY-nak az ETVA, a HSY, a dolgozói szövetkezet és a dolgozók között egyénileg kötött szerződések feltételei alapján kellett visszatartania a szóban forgó összegeket. Az ETVA tehát pert indíthatott volna a HSY ellen, ha az utóbbi nem tartotta be a szerződéses feltételeket⁽¹⁰²⁾. A

Bizottság ebből arra a következtetésre jut, hogy a görög állam ellenőrzése alatt álló ETVA nem tette meg a kellő lépéseket arra, hogy biztosítsa a vételár megfizetését az 1995. szeptemberi értékesítési szerződés rendelkezései szerint. Mint fentebb kifejtésre került, ez a körülmény a C 10/94 határozat visszaélésszerű alkalmazásának minősül, tekintettel arra, hogy ez a határozat joggal tételezte fel a szóban forgó szerződés helyes alkalmazását. Kiegészítő érvként a Bizottság rámutat arra, hogy még ha helytálló lenne is Görögország érvelése, miszerint az ETVA-nak nem állt módjában beszélni a vételárat a dolgozóktól, akkor is vissza kellett volna téríteni a C 10/94 határozattal jóváhagyott támogatást. Elvégre, ha az említett érvelés helytálló, ez azt jelenti, hogy Görögország olyan értékesítési szerződésről küldött értesítést a Bizottságnak, amely eleve alkalmazhatatlan volt (hiszen a görög állam nem tudja beszélni a vételárat a vevőtől)⁽¹⁰³⁾. Ebben az esetben a Bizottság kénytelen úgy tekinteni, hogy a C 10/94 határozat a Görögország által benyújtott félrevezető információkon alapul, és ezért vissza kell azt vonni.

- (177) Ami a Görögország által hivatkozott harmadik okot illeti, a Bizottság elutasítja azt az érvelést is, miszerint a be nem fizetett részvények feletti zálogjogon alapuló bírósági végrehajtás, és e részvényeknek a 2001–2002-es privatizáció keretében történő értékesítése olyan, mintha az 1995. szeptemberi szerződés alapján esedékes befizetést hajtánák be a dolgozókon. Először is, tekintettel arra, hogy az ETVA nem tett lépéseket annak érdekében, hogy a dolgozóktól beszédjék a vételárat, a dolgozók nem számítottak arra, hogy ténylegesen be kell fektetniük a megfelelő összeget, és ebből következően nem viseltek kockázatot a részvények értékvesztése esetén. Mint fentebb kifejtésre került, ez ellentétes a C 10/94 határozattal, amely úgy tekintette, hogy a HSY-t „értékesítették”, azaz, hogy egy magánbefektető meghatározott és jelentős pénzösszeget tett kockára azáltal, hogy a HSY részvényeit megvásárolta, és hogy ezen oknál fogva érdekében állt a hajógyár oly módon való irányítása, amely biztosítja részvényállománya értékének maximalizálását. Másodszor, az ETVA – és ezen keresztül a görög állam – által beszédett pénzek teljesen más jellegűek. A részvények feletti zálogjogon alapuló bírósági végrehajtással az ETVA a HSY értékével összefüggő kockázat 100 %-át vállalta (és ezáltal megfordította a részleges privatizációt). Emellett az ETVA csak 6,1 millió EUR-t kapott, amikor a HSY részvényeinek 100 %-át értékesítette a HDW/Ferrostaalnak, ami azt jelenti, hogy az ETVA csak 3 millió EUR-t kapott a részvények 49 %-ának értékesítéséből. Ez az összeg jóval alacsonyabb annál, amelyet az ETVA-nak az 1995. szeptemberi szerződés feltételei alapján kellett volna beszélnie a dolgozóktól, azaz az 1998 decemberétől 2010 decemberéig éves részletekben fizetendő 24 millió EUR-nál.

- (178) Végezetül a Bizottság nem vonja kétségbe azt az érvet, hogy tényleges privatizációra került sor, amikor a HDW/Ferrostaal megszerezte a HSY részvényeinek 100 %-át. Emlékeztet azonban arra, hogy a 90/684/EGK irányelv 10. cikke csak olyan támogatás nyújtását hagyta jóvá, amely összefügg a hajógyár értékesítésével. Hasonlóképpen az 1013/97/EK rendelet és a C 10/94 határozat

is azért hagyta jóvá a támogatást, mert a hajógyárat „értékesítették”. A támogatást tehát a hajógyár értékesítésének keretében kellett nyújtani. Nem lehetett olyan értékesítésre nyújtani, amely több évvel később realizálódott. Tehát az a körülmény, hogy a HSY-t ténylegesen csak a HDW/Ferrostaal részére történő értékesítéssel privatizálták, nem cáfolja azt a megállapítást, hogy a C 10/94 határozatot visszaélészerűen alkalmazták. Emlékeztetnünk kell arra is, hogy a HDW/Ferrostaal részére történő értékesítés idején már több év telt el, mind a 90/684/EGK irányelv, mind pedig az 1013/97/EK rendelet hatályának lejártá óta. A HSY tehát nem kaphatta volna meg a C 10/94 határozat alapján jóváhagyott támogatást a 2001–2002-es privatizáció keretében.

- (179) A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a Görögország által hivatkozott szempontok közül egyik sem cáfolhatja meg azt a fenti megállapítást, miszerint az állami tulajdonú ETVA visszaélészerűen alkalmazta a C 10/94 határozatot, amikor nem tett lépéseket annak érdekében, hogy biztosítsa a vételár beszedését a dolgozóktól. Ez a körülmény tehát újabb visszaélés – a beruházási terv alkalmazásának elmulasztásán túlmenően – a C 10/94 határozattal kapcsolatban, és újabb indok arra, hogy az említett határozatban jóváhagyott támogatást visszatérítsék.

4.5.5.5. A Bizottság által választott eljárás indoklása

- (180) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság aggályainak adott hangot amiatt, hogy a dolgozók nem fizették meg a HSY 49 %-a után járó vételárat. Ezen aggályoknak azonban a K10 intézkedés értékelésének keretében adott hangot (amely a „10. intézkedés” elnevezést viseli az eljárást kiterjesztő határozatban). Ebből következően az eljárást kiterjesztő határozat nem említi, hogy a vételár megfizetésének elmulasztása a C 10/94 határozat visszaélészerű alkalmazásának minősül. Felmerül tehát a kérdés, hogy nem kellett volna-e a 659/1999/EK rendelet 6. cikke alapján a Bizottságnak új határozatot elfogadnia, amelyben másodszor is meghosszabbította volna a hivatalos vizsgálati eljárást annak érdekében, hogy hangot adjon ezzel kapcsolatos aggályainak. Görögország azt állítja, hogy pontosan erre lett volna szükség ⁽¹⁰⁴⁾.
- (181) A Bizottság úgy véli, hogy nem volt köteles másodszor is kiterjeszteni a vizsgálati eljárást erre a konkrét ügyre. Először is, mint fentebb említésre került, a pontos ténnyel (a vételárnak a dolgozók általi kifizetésével vagy ennek elmulasztásával) kapcsolatos aggályoknak hangot adott az eljárást kiterjesztő határozatban, és így a feleknek lehetőségük volt arra, hogy ezzel kapcsolatban

benyújtsák észrevételeiket. Másodszor, ami azt a jogi megfontolást illeti, miszerint ez a tény a K7 intézkedés visszaélészerű alkalmazásának minősülhet, a Bizottság erre a következtetésre csak a tények és a törvények alapos elemzése nyomán jutott, amelyre a hivatalos vizsgálati eljárás keretében kerített sort. Egy ilyen szerteágazó és bonyolult ügyben, amely tíz évvel ezelőtt alkalmazott intézkedésekre is kiterjed, a vizsgálati eljárás szinte automatikusan lehetővé teszi a Bizottság számára a részletesebb elemzést, hiszen elvezet a tények és az ügy jogi vonatkozásainak alaposabb ismeretéhez. Harmadszor, Görögország hosszú időn keresztül félrevezető információkat nyújtott be a vételár dolgozók általi megfizetéséről. Még nem is olyan régen, az eljárást kiterjesztő határozatra adott válaszában Görögország és a HSY azt állította, hogy 1998-ban kezdték megfizetni a vételárat, az 1995. szeptemberi szerződés előírásainak megfelelően ⁽¹⁰⁵⁾. A vizsgálati eljárás keretében a Bizottság ennek ellenkezőjére gyűjtött össze bizonyítékokat. Ezért felszólította Görögországot és a HSY-t, hogy szolgáltatssanak kétségbevonhatatlan adatokat álláspontjuk alátámasztására ⁽¹⁰⁶⁾. Végül a HSY és Görögország elismerte, hogy a dolgozók nem fizették be az éves részleteket az 1995. szeptemberi szerződés előírásainak megfelelően. A Bizottságnak, miután feltárta az ügy tényalapját, módjában állt elbírálni, hogy visszaéltek-e korábbi határozatokkal.

- (182) A Bizottság azt is hangsúlyozza, hogy annak érdekében, hogy lehetővé tegye Görögország és a HSY számára az eljárásban való érdemi részvételt, és biztosítsa a védekezés jogának érvényesülését, Görögországnak és a HSY-nak (ti. az egyedüli feleknek, akik észrevételeket nyújtottak be a K10 intézkedéssel kapcsolatban az Elefsisi Hajógyáron kívül, amely az észrevételeiben már rámutatott arra, hogy a Bizottságnak el kell rendelnie a C 10/94 határozatban jóváhagyott támogatás visszatérítését, mivel a vételárat nem fizették meg) lehetőséget nyújtott arra, hogy fűzzenek megjegyzéseket azon értékeléséhez, miszerint a megfizetés elmulasztása a C 10/94 határozat visszaélészerű alkalmazásának tekinthető ⁽¹⁰⁷⁾. Görögország és a HSY egyaránt terjedelmes észrevételeket nyújtott be ⁽¹⁰⁸⁾.

4.6. A 2002-ben jóváhagyott 29,5 millió EUR összegű üzembezárási támogatás visszaélészerű felhasználása (K8 intézkedés)

4.6.1. Az intézkedés ismertetése

- (183) 2002. június 5-én az N 513/01 határozattal 29,5 millió EUR összegű támogatás jóváhagyására került sor a dolgozóknak a hajógyárból történő önkéntes kilépésének bátorítására. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a 29,5 millió EUR támogatás összeegyeztethető üzembezárási támogatásnak minősül az 1540/98 rendelet 4. cikke értelmében, és a termelési kapacitás elegendő mérvű csökkentésének fogadta el a hajógyár éves hajójavítási kapacitásának 420 000 közvetlen munkaóra-ra történő csökkentését, beleértve ebbe az alvállalkozókat is.

4.6.2. Az eljárás indításának okai

- (184) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság aggályának adott hangot amiatt, hogy mennyiben került sor a termelési kapacitás csökkentésére. Nem tartották be a féléves jelentések benyújtására vonatkozó kötelezettséget. Emellett a görög hatóságok félrevezető adatokat továbbítottak, amikor az információk benyújtására felszólítást kaptak.

4.6.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (185) Az Elefsisi Hajógyár szerint a HSY forgalma és a hajógyárban éves szinten javított hajók száma olyan magas, hogy nem lehetséges a termelési kapacitás 420 000 munkaóra csökkentése.

4.6.4. Görögország észrevételei

- (186) Görögország és a HSY szerint a hajógyár gyakran veszi igénybe alvállalkozók szolgáltatásait, akik két csoportra oszthatók. Egyfelől a „HSY alvállalkozóira”, akiket a

HSY választ ki és fizet. Másfelől „harmadik felek vállalkozóira”, akiket a hajótulajdonosok választanak ki, és akikkel közvetlen ártárgyalást folytatnak. A harmadik felek vállalkozói fizetnek a HSY-nak a létesítményei használatáért. Görögország szerint csak a vállalkozók első csoportjára vonatkoztatható az N 513/01 határozatban előírt, a termelési kapacitás csökkentésére irányuló kötelezettség. Ugyanakkor azonban a HSY nem tudja, hogy hány munkaórát teljesítenek a „HSY alvállalkozói”, mivel általában fizetik őket. Görögország ezért egy módszert javasol a ledolgozott munkaórák megközelítő becslésére: először is a részükre kifizetett szerződéses érték együttes összegéből levonásra kerül 15 %, amely a haszonkulcs, valamint 20 %⁽¹⁰⁹⁾, amely a termeléssel közvetve összefüggő munkaórát képviseli. A kapott összeget ezután el kell osztani „a munkaóra éves rezsikulcsával, amely a hivatalos könyvelés alapján állapítható meg a HSY esetében”⁽¹¹⁰⁾. E módszerrel Görögország a 2002 és 2006 közötti időszak minden évére 420 000-nél kevesebb összes munkaórát mutat ki. Ennek alapján Görögország arra a következtetésre jut, hogy a termelési kapacitás csökkentését előíró kötelezettségnek eleget tettek. A módszer az alábbi táblázatban foglalható össze:

	2002.1.1.– 2002.12.31.	2003.1.1.– 2003.9.30.	2003.10.1.– 2004.9.30.	2004.10.1.– 2005.9.30.	2005.10.1.– 2006.8.31.
A. A HSY dolgozóinak a termeléssel közvetlenül összefüggő munkaórái	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. A HSY alvállalkozóinak díjazása (EUR)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (2006.6.30-ig)
C. = B a haszonkulcs (15 %) és a termeléssel közvetve összefüggő munkaórák (20 %) levonása után	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. A HSY dolgozóinak órábéré (EUR)	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. A HSY alvállalkozóinak dolgozói által teljesített, a termeléssel közvetlenül összefüggő munkaórák kiszámítása (= C osztva D-vel)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Az N 513/01 határozat hatálya alá eső, a termeléssel közvetlenül összefüggő munkaórák összesen (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Szakmai titoktartási kötelezettség alá eső adatok.

4.6.5. Értékelés

4.6.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (187) Azzal kapcsolatban, hogy alkalmazható-e a 296. cikk erre az intézkedésre, a Bizottság emlékeztet arra, hogy a katonai és polgári célú tevékenység részarányának

megállapítására már az N 513/01 határozatban sor került, amely úgy tekinti, hogy az állami támogatásnak az állami támogatásokra vonatkozó szabályok hatálya alá eső része 25 %-ot tesz ki. A 29,5 millió EUR értékű támogatás tehát kizárólag a HSY polgári célú tevékenységére vonatkozott, és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok szerint értékelhető.

4.6.5.2. Támogatás visszaélésszerű használatának tényállása

- (188) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az alábbi szempontok mindegyike önmagában is elégséges ok annak megállapítására, hogy a jóváhagyó határozatban előírt korlátozást nem tartották be, és ezért visszaélésszerűen alkalmazták a támogatást.
- (189) Először is, mivel a munkaórák számának korlátozását írták elő számára, a HSY-nak egy mechanizmust kellett bevezetnie e munkaórák pontos kiszámításához. Mivel nem vezetett be mechanizmust az alvállalkozók által teljesített munkaórák pontos kiszámításához, és így nem tette lehetővé a hajógyár által teljesített munkaórák pontos kiszámítását, a HSY visszaélésszerűen alkalmazta az N 513/01 határozatot, annál is inkább, mert éppen Görögország javasolta a „munkaórák” mérőszámként való használatát annak bizonyítására, hogy a HSY csökkentette termelési kapacitását.
- (190) Másodszor, a Bizottság vitatja Görögország azon állítását, hogy „harmadik felek vállalkozóira” nem vonatkozik a munkaórák korlátozása. Görögország azt állítja, hogy a velük fennálló szerződéses jogviszony csak a létesítmények bérbeadására terjedt ki. Először is, a Bizottság úgy véli, hogy ennek az érvelésnek az elfogadása esetén könnyen megkerülhető lenne a korlátozás: ahelyett, hogy az alvállalkozóival saját maga szerződne, a HSY a hajótulajdonosokat kérné meg arra, hogy szerződjenek velük, és így nem kerülne sor szerződés kötésére a HSY és az alvállalkozók között. Másodszor, a korlátozás célja a hajógyárban folyó tevékenység csökkentése volt. Ebből logikusan következik, hogy amikor az N 513/01 határozatban az áll, hogy a hajógyár termelési kapacitásának csökkentése magában foglalja „az alvállalkozói szerződések alapján dolgozókat” is, ez egyaránt vonatkozik a HSY alvállalkozóira és a hajótulajdonosoknak a hajógyár területén dolgozó alvállalkozóira is. Harmadszor, a Bizottság által hozzá intézett részletes kérdések nyomán⁽¹¹⁾. Görögország elismerte, hogy a HSY kezeli a kifizetéseket egyes „harmadik felek vállalkozói” felé: ez utóbbiak szerződnek a hajótulajdonosokkal a végzendő munkákkal és azok díjazásával kapcsolatban, de ezután a hajótulajdonosok a HSY-nak fizetnek, és az utalja tovább az összeget a vállalkozóknak. Ezekben az esetekben szerződéses jogviszony áll fenn a HSY és a vállalkozók között, és a hajótulajdonosok által a vállalkozók munkájáért fizetett összegek a HSY bevétel-kiadás kimutatásában bevételként szerepelnek (részét képezik a HSY üzleti forgalmának). Ebből következően nem férhet kétség ahhoz, hogy legalábbis ezek a „harmadik felek vállalkozóival” kötött szerződések is a korlátozás alá esnek. Görögország nem számította ki és nem közölte a Bizottsággal a „harmadik felek vállalkozói” által teljesített munkaórákat, ami az N 513/01 határozat további megsértését jelenti. Emellett a Bizottság megjegyzi, hogy a HSY hajójavító tevékenységének forgalma gyors növekedést mutatott 2002-től, de ez a folyamat egyáltalán nem tükröződik a Görögország által közölt összes munkaóraszámában. Valószínű tehát, hogy jelentősen megnőtt a harmadik felek vállalkozói által teljesített munkaórák száma, akik a HSY-től kapták díjazásukat. Tekintettel arra, hogy a Görögország által benyújtott adatok szerint a HSY 2003-ban épphogy csak a 420 000 órás határ alatt volt, a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a harmadik felek HSY által fizetett vállalkozói is beszámításra kerülnek a HSY által teljesített összes munkaórába, joggal feltételezhető, hogy a korlátozást nem tartották be a rákövetkező években.
- (191) Harmadszor, még ha elfogadjuk is, hogy a „harmadik felek vállalkozói” nem esnek az N 513/01 határozatban előírt munkaóra-korlátozás alá (ami tényszerűen nem igaz), valamint hogy a „HSY alvállalkozói” által teljesített munkaórák megközelítőleg kiszámíthatók, ha díjazásukat elosztjuk az egy órára jutó munkaköltséggel, a korlátozási kötelezettség akkor sem teljesül. A Görögországban alkalmazott „munkaóra éves rezsikulcsa, amely a hivatalos könyvelés alapján állapítható meg a HSY esetében” nem megfelelő módszer azon személyek egy órára jutó költségének hozzávetőleges kiszámítására, akik alvállalkozóknak dolgoznak. Az említett számadatok erős ingadozásai (pl. 27 EUR-ról [...] EUR-ra módosulnak a következő évben) azt bizonyítják, hogy a munkaóra éves rezsikulcsa, amely a hivatalos könyvelés alapján állapítható meg a HSY esetében nem mutatja meg, hogy mennyibe kerül egy dolgozó óránként⁽¹²⁾. A bruttó órabér egy iparágban sohasem alakul ilyen módon: az idő előrehaladtával folyamatosan nő ugyan, de nem nőhet kétszerezőre egy éven belül. Emellett a hajógyár azért vesz igénybe alvállalkozókat, mert ez kevesebbe kerül neki, mint ha saját maga venne fel munkaerőt. Ebből következően a munkaóra éves rezsikulcsa, amely a hivatalos könyvelés alapján állapítható meg a HSY esetében, túlbecsüli az alvállalkozók által foglalkoztatott dolgozók munkaórára vetített költségét. E körülményt a Bizottság által megkérdezett szakértő is megerősítette. Ha az egy órára jutó költség megállapításához ésszerűbb becslési módszereket alkalmazunk, az alvállalkozók által teljesített munkaórák száma jóval nagyobb lesz⁽¹³⁾, és 2003-ra és 2005-re nem teljesül a 420 000 munkaórás korlátozás.
- (192) Negyedszer, a Görögország által javasolt módszernél a 2003. pénzügyi év csak kilenc hónapból állt, hiszen 2003 szeptemberéig terjedt. Görögország azt állítja, hogy akkor kezdték el a pénzügyi évet októbertől októberig számítani. Elfogadhatatlan azonban egy éves felső határ alkalmazása egy mindössze kilenc hónapos tevékenységre. A Bizottság felszólította Görögországot, hogy nyújtson be részletes adatokat 2003 utolsó három hónapjára vonatkozóan, de Görögország nem nyújtotta be a kért adatokat⁽¹⁴⁾. Ha a 2003. naptári év utolsó három hónapjának tevékenységét hozzávetőlegesen a 2004. pénzügyi évben kifejtett tevékenység egy negyedére becsüljük, nyilvánvalóvá válik, hogy a munkaórák korlátozására vonatkozó kötelezettséget megsértették.

- (193) Tekintettel arra, hogy különböző, egymástól független okok alapján visszaélésre lehet következtetni, a Bizottság arra a megállapításra jut, hogy a támogatást vissza kell téríteni.

4.7. 8,72 milliárd drachma (25,6 millió EUR) értékű tőkejuttatás a görög államtól vagy az ETVA-tól 1996–1997-ben (K9 intézkedés)

4.7.1. Az intézkedés ismertetése

- (194) 1996–1997-ben az ETVA 8,72 milliárd drachma (25,6 millió EUR) értékű tőkejuttatásban részesítette a HSY-t.

4.7.2. Az eljárás indításának okai

- (195) Az eljárást kiterjesztő határozatban kétségek fogalmazódnak meg abban a tekintetben, hogy az adott tőkejuttatás mennyiben felel meg egy piacgazdasági befektető magatartásának. Először is, a Bizottság rámutat arra, hogy Görögország ellentmondásos kijelentéseket tett a kérdéssel kapcsolatban, eleinte azt állítva, hogy a szóban forgó összeget az állam adta annak érdekében, hogy kompenzálja az 1 000 fős létszámleépítés költségeit, utóbb pedig cáfolta ezt a magyarázatot, kijelentve, hogy az említett tőkejuttatást az ETVA nyújtotta. Másodszor, a Bizottság rámutat arra, hogy a társaság dolgozói, akiknek tulajdonában volt a részvények 49 %-a, nem vettek részt az adott tőkejuttatásban. Ezen túlmenően meglepő, hogy az ETVA által nyújtott tőkejuttatás nem növelte a bank részesedését a HSY-ban.

- (196) A Bizottság arra is rámutatott, hogy amennyiben megállapítást nyer, hogy az adott intézkedés állami támogatás, kérdéses, hogy mennyiben tekinthető összeegyeztethető támogatásnak.

4.7.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (197) Az Elefsisi Hajógyár utal arra, hogy 1996-ban a HSY részvényeinek 49 %-a a dolgozók tulajdonában volt. Ha az ETVA úgy hajtott volna végre tőkejuttatást, hogy abban nem vettek volna részt arányosan (*pro rata*) a dolgozók, tőkerészesedése 51 % fölé emelkedett volna, amit a törvény tiltott, és ami nem is következett be. Ebből arra lehet következtetni, hogy az ETVA nem kapott új részvényeket az adott tőkejuttatásért cserébe. Ilyen forgatókönyv elfogadhatatlan lenne egy magánbefektető számára.

4.7.4. Görögország észrevételei

- (198) Görögország megerősíti, hogy az ETVA 1996–1997-ben 8,72 milliárd drachma (25,6 millió EUR) értékű tőkejuttatást hajtott végre, és ennek megfelelő összeget kapott az államtól. Görögország azt állítja, hogy az állam piacgazdasági befektetőként járt el, mivel a dolgozói létszámnak a tőkejuttatással finanszírozott csökkentése jelentősen javította a hajógyár hatékonyságát és jövőbeni

jövedelmezőségét. A HSY kifejti, hogy a társasághoz befolyt összegek nem vezettek új részvénykibocsátáshoz, és formai szempontból nem minősültek tőkejuttatásnak. Ez a körülmény azt is megmagyarázza, hogy az állam részesedése miért nem emelkedett 51 % fölé. Ha azonban a Bizottság ennek ellenére úgy tekinti, hogy a vizsgált intézkedés állami támogatásnak minősül, Görögország úgy véli, hogy összeegyeztethető üzembeszárási támogatásról van szó a 90/684/EGK irányelv 7. cikke értelmében.

4.7.5. Értékelés

4.7.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (199) A vizsgált intézkedés a hajógyár tevékenysége egészének a finanszírozására szolgált, és nem szánták kizárólag polgári célú tevékenységek támogatására. Ha tekintetbe vesszük, hogy – amint azt e határozat 3.3. része megállapítja – a hajógyár termelésének 75 %-a katonai célú, és Görögország a Szerződés 296. cikkére hivatkozik, az intézkedésnek csupán 25 %-a – azaz 2,18 milliárd drachma (6,4 millió EUR) – értékelhető az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok szemszögéből.

4.7.5.2. Támogatás megléte

- (200) A Bizottság megjegyzi, hogy az állam az ETVA-n keresztül úgy juttatott tőkét a HSY-nak, hogy nem kapott új részvényeket, noha a HSY-nak csupán 51 %-a volt a tulajdonában. Egy piacgazdasági befektető nem nyújtott volna ilyen ajándékot a többi részvényesnek. Új részvényeket kért volna vagy arányos (*pro rata*) tőkejuttatást követelt volna a többi részvényestől. Ebből következően hasonló helyzetben egy magánbefektető nem kerített volna sort az itt vizsgált tőkejuttatásra.

- (201) Tekintettel arra, hogy az állam olyan forrásokat nyújtott a HSY-nak, amelyeket az nem tudott volna a piacról előteremteni, az intézkedés szelektív előnyhöz juttatta a HSY-t. Ebből következően az intézkedés a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében támogatásnak minősül. Mivel pedig a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésében foglalt követelmény megsértésével előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.7.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (202) A vizsgált támogatás összeegyeztethetőségével kapcsolatban a Bizottság rámutat arra, hogy nem vitatható az a tény, hogy a HSY dolgozói állománya az 1995-ös 3 022 főről 1997-ben 1 977 főre csökkent. A dolgozói

állomány csökkentése szerepelt a két 1997. július 15-i határozatban is (C 10/1994 és N 401/97 határozat), mivel a szerkezetátalakítási terv egyik pillére volt. Az N 401/97 határozat lehetővé tette beruházási támogatás nyújtását, amely a 90/684/EGK irányelv értelmében csak akkor tekinthető összeegyeztethetőnek, ha „olyan szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódik, amely a teljes hajójavító kapacitás csökkentését eredményezi”, és „nem jár az adott hajógyár termelőkapacitásának növelésével”. Az N 401/97 határozat úgy véli, hogy megfigyelhető „a hajógyár hajójavító kapacitásának csökkenése, amely megfelel a dolgozói létszám oly módon történő csökkenésének, hogy az nem ellensúlyozható a termelékenység tervezett növelésével és a kereskedelmi hajók dokk-kapacitásának csökkenésével”. A határozat arra is rámutat, hogy kisebb mértékben csökkent a hajóépítő kapacitás. Mivel az N 401/97 határozatban maga a Bizottság is elismerte, hogy a dolgozói állomány csökkenése a görög hatóságok által javasolt egyéb intézkedésekkel együtt csökkenteni fogja mind a hajóépítő, mind a hajójavító kapacitást, a Bizottság úgy véli, hogy a 90/684/EGK irányelv 7. cikkének megfelelően a kapacitás csökkentésére valóban sor került. A támogatás összegével és intenzitásával kapcsolatban a Bizottság rámutat arra,

hogy a dolgozói állomány 1 000 fővel való csökkentéséhez felhasznált támogatás 25,6 millió EUR-t tett ki. 2002-ben, tehát alig hat évvel később, a Bizottság összeegyeztethetőnek minősített egy négyszer akkora összeget egy kisebb mértékű létszámcsökkentésre. A Bizottság tehát indokoltnak tartja a támogatás összegét és intenzitását. Összegezve az elmondottakat, a Bizottság úgy véli, hogy teljesültek a 90/684/EGK irányelv 7. cikkében meghatározott feltételek, és ebből azt a következtetést vonja le, hogy a támogatás összeegyeztethető a közös piaccal.

4.8. 1998–2000-es alaptőke-emelés a beruházási terv finanszírozásához (K10 intézkedés)

4.8.1. Az intézkedés ismertetése

- (203) Az N 401/97 határozatban megfogalmazott tervvel összhangban 1998-ban, 1999-ben és 2000-ben három, összesen 2,98 milliárd drachma (8,7 millió EUR) értékű tőkeemelésre került sor a HSY beruházási tervének részleges finanszírozása céljából. Az emeléseket az ETVA és a HSY dolgozói a HSY-ban tulajdonolt részvényeik arányában finanszírozták.

(Millió drachma (millió EUR))

	Összesen	Az ETVA hozzájárulása (51 %)	A dolgozók hozzájárulása (49 %)
1998. május 20.	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
1999. június 24.	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
2000. május 22.	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) 2001-ben a görög állam a dolgozóknak akkora összeget fizetett ki, amely megfelelt a három alaptőke-emelés keretében befizetett hozzájárulásuknak (lásd a (33) preambulumbekezdést, amely ismerteti a 2941/2001. sz. törvényt).

4.8.2. Az eljárás indításának okai

- (205) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság azon gyanújának adott hangot, hogy az ETVA részvétele a tőkeemelésekben összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül. Noha az 1997. július 15-én elfogadott N 401/97 határozat arra a következtetésre jut, hogy az ETVA jövőbeni részvétele a tőkeemelésekben elvben úgy tekinthető, mint amely nem tartalmaz támogatási elemet a szerkezetátalakítási terv megvalósításának keretében, mindazonáltal a szóban forgó részvétel lehetséges, hogy támogatásnak minősül, amikor 1998-ban, 1999-ben és 2000-ben sor került rá. A HSY helyzete romlott az említett időszakban. Az eljárást kiterjesztő határozatban az is áll, hogy az a körülmény, hogy a dolgozók a HSY-ban szerzett tőkerészesedésük arányában vettek részt a tőkeemelésben, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy támogatásról volt szó. Először is, nem biztos, hogy ténylegesen befizették az ETVA-nak a HSY 49 %-os tulaj-

donrésze ellenértékét, ahogyan azt az 1995. szeptemberi részleges privatizációs szerződés előírta. Másodszor, nem elképzelhetetlen, hogy az állam titokban kötelezettséget vállalt arra, hogy visszatérít minden olyan összeget, amellyel a dolgozók a HSY tőkéjéhez hozzájárultak. Egy ilyen kötelezettségvállalás azt jelentené, hogy a dolgozók jelen esetben semmilyen kockázatot nem vállaltak.

4.8.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (206) Az Elefsisi Hajógyár egyetért az eljárást indító határozatban kifejtett aggályokkal, az esetjogról emlékeztet a saját vállalat tőkeemelésében való dolgozói részvétellel kapcsolatos Alitalia ügyre⁽¹¹⁵⁾, és arra a megállapításra jut, hogy az ETVA részvétele a tőkeemelésekben összeegyeztethetetlen támogatás volt.

4.8.4. Görögország észrevételei

- (207) A görög hatóságok emlékeztetnek arra, hogy az ETVA és a dolgozók részvételét a tőkeemelésben jogilag az 1995. szeptemberi részleges privatizációs szerződés szabályozta. Az N 401/97 határozatban az is szerepelt, hogy a tőkeemeléseket az ETVA és a dolgozók 51 %-os, illetve 49 %-os részvételével fogják végrehajtani, de nem jutottak arra

a következtetésre, hogy az ETVA részvétele támogatásnak minősül. Végezetül a görög hatóságok és a HSY cáfolják mind azt a feltételezést, hogy a dolgozók végül is nem fizették meg a vételárat az ETVA-nak, mind pedig a titkos megállapodás létezését, amely szerint az állam megígérte a dolgozóknak, hogy visszatéríti azt az összeget, amelyet a beruházási terv finanszírozására esetleg befizettek. A HSY azt állítja, hogy ha a Bizottság az intézkedést támogatásnak minősítené, akkor az összegegyeztethető szerkezetátalakítási támogatás lenne.

4.8.5. Értékelés

4.8.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (208) A Szerződés 296. cikkének alkalmazhatóságát illetően a Bizottság megjegyzi, hogy a tőkeemelések célja a beruházási terv finanszírozása volt. Ahogy az I1, I2, I3 és I4 intézkedések értékelésével kapcsolatban már megállapítást nyert, a beruházási tervet és a finanszírozásához nyújtott állami támogatást az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok szemszögéből lehet értékelni.

4.8.5.2. Támogatás megléte

- (209) A Bizottság a következő következtetésekre jutott. A vállalat részleges privatizációjáról szóló 1995. szeptemberi szerződés alapján az ETVA szerződéses kötelezettsége volt, hogy 51 % erejéig részt vegyen a HSY jövőbeni tőkeemelésében, amelyhez további 49 %-kal a dolgozók járultak hozzá. A tőkeemelésre a beruházási terv részfinanszírozása miatt volt szükség. A beruházási támogatással kapcsolatos N 401/97 határozatban a Bizottság hallgatólagosan úgy ítélte meg, hogy az ETVA említett részvétele a HSY jövőbeni tőkeemelésében nem minősül állami támogatásnak. Ez a következtetés összhangban volt az ugyanazon napon elfogadott C 10/94 határozattal, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a HSY részvényei 49 %-ának értékesítése a dolgozók részére érvényes részleges privatizációnak minősül, és várható az életképesség visszaállítása.
- (210) Ami az ETVA részvételét illeti az 1998. május 20-i tőkeemelésekben, a Bizottság úgy véli, hogy nincs elégséges ok arra, hogy eltérjen az N 401/97 határozatban foglalt hallgatólagos értékeléstől, miszerint ezek esetében nincs szó támogatásról. Az 1998 májusában fennálló viszonyok ugyanis nem tértek el jelentősen a határozat elfogadása idején prognosztizált viszonyoktól. Emellett a Bizottság nem talált bizonyítékot arra, hogy az állam (titokban) kötelezettséget vállalt volna a tőkeemelések keretében befizetett bármely összeg visszatérítésére a dolgozóknak.

- (211) Ezzel ellentétben az 1999. június 24-i és 2000. május 22-i tőkeemelések végrehajtásának idején már nem állt fenn néhány olyan, alapvető fontosságú körülmény, amelyen az 1997. július 15-i következtetés alapult, miszerint az emelés nem minősül támogatásnak:

— Először, mint fentebb kifejtésre került, az 1997. július 15-én elfogadott mindkét határozat azon alapult, hogy Görögország alkalmazni fogja az 1995. szeptemberi részleges privatizációs szerződést, közelebbről pedig azon, hogy a dolgozók meg fogják fizetni a vételárat az ETVA-nak a szerződésnek megfelelően, és így olyan pénzügyi kockázatot vállalnak, amely a versenyképesség helyreállításához szükséges intézkedések támogatására ösztönzi őket. Noha a dolgozóknak a vételár első részletét 1998. december 31. előtt kellett volna megfizetniük az ETVA-nak, semmilyen fizetésre nem került sor. Az állam pedig nem követelte járandóságát. Mint a K7 intézkedés értékelése megállapítja, e körülményből az következett, hogy a dolgozók – ellentétben azzal, amire a Bizottság számított 1997 júliusában, amikor a két határozatot elfogadták – nem kerültek olyan befektetők helyzetébe, akiknek összesen 8,17 milliárd drachmát (24 millió EUR-t) kellett volna az elkövetkezendő tizenkét év folyamán megfizetniük. A fizetés elmulasztása azt is jelentette, hogy a dolgozók nem teljesítették az 1995. szeptemberi részleges privatizációs szerződésben vállalt kötelezettségüket. Így az ETVA-t sem kötötte a szerződéses kötelelem a részleges privatizációs szerződés alapján⁽¹¹⁶⁾, mivel a dolgozók megszegtek azt. Összegezve az elmondottakat, ellentétben azzal, amire joggal lehetett számítani az N 401/97 határozat elfogadása idején a meglévő szerződések alapján, gyakorlatilag nem került sor a részleges privatizációra, és a szerződés elvesztette kötelező hatályát az ETVA-ra nézve. A Bizottság úgy véli, hogy számottevő eltérések tapasztalhatók ahhoz képest, amire az N 401/97 határozat elfogadása idején számított az 1995. szeptemberi szerződés alapján. Ez a körülmény elégséges ok az akkor levont következtetés felülvizsgálatára, miszerint a tőkeemelések nem minősülnek támogatásnak.

— Másodszor, mint azt már e határozat 3.1 szakaszában részletesen kifejtettük, az N 401/97 határozat elfogadásakor tervezett üzleti és pénzügyi fellendülés nem következett be. A vállalat nem tudott nagy volumenű és nyereséges rendelésállományt biztosítani 1997-ben és 1998-ban. Ebből következően 1998 végétől egyre bizonyosabbá vált, hogy a hajógyár veszteséges lesz az elkövetkezendő években. A Bizottság 1999. június 30-át jelölte meg azon időpontként, amelytől kezdve nem lehetett megalapozottan számítani az életképesség visszaállítására. Bizonyos, hogy 1999. június elején már a rossz hírek többsége ismert volt, és az életképesség visszaállítása a meglévő szerkezetátalakítási terv alapján nagyon bizonytalan volt.

(212) A fentebb kifejtettek alapján a Bizottság úgy véli, hogy ha egy piacgazdasági befektető olyan helyzetbe került volna, mint az ETVA, nem fektetett volna be újból a HSY-ba ⁽¹¹⁷⁾.

(213) Tekintettel arra, hogy a tőkejuttatás szelektív előnyhöz juttatja a HSY-t, a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy az ETVA részvétele a második és harmadik tőkeemelésben állami támogatásnak minősül a HSY javára. Ami a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének való megfelelést illeti, a Bizottság rámutat arra, hogy sohasem fogadott el olyan határozatot, amelyben kifejezetten értékelte és jóváhagyta volna az ETVA részvételét a HSY tőkeemelésében. Ezért a Bizottság úgy véli, hogy a támogatást a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével alkalmazták.

(214) A Bizottság rámutat arra, hogy még ha elfogadjuk is, hogy a vizsgált intézkedést az N 401/97 határozat engedélyezte (az N 401/97 határozat kifejti, hogy az ETVA részt vesz a HSY tőkeemelésében, és mivel nem fogalmaz meg aggályokat az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályoknak való megfelelésről, értelemszerűen úgy tekinti, hogy ez a részvétel nem minősül támogatásnak), az sem változtatna az alábbiakban ismertetendő következtetésen, amely szerint az adott támogatást vissza kell téríteni. Egy ilyen esetben úgy kellene tekinteni, hogy az állami tulajdonú ETVA bank visszaélészerűen alkalmazta a szóban forgó határozatot, tekintettel arra, hogy nem szedte be a vételárat a dolgozóktól, ahogyan azt az 1995. szeptemberi szerződés előírta. Az a következtetés, hogy az ETVA részesedése a jövőbeni tőkeemelésekben nem minősült támogatásnak, azon az elvárás alapján, hogy a dolgozók meg fogják fizetni a vételárat, ahogyan azt az 1995. szeptemberi szerződés előírta. Arra kell tehát következtetni, hogy visszaélészerűen alkalmazták az N 401/97 határozat azon részét, amely jóváhagyja az ETVA részvételét, és ebből következően a HSY-val vissza kell téríteni az ETVA által befizetett tőkerészesedést.

4.8.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

(215) A görög hatóságok azt állítják, hogy a vizsgált intézkedés összeegyeztethető szerkezetátalakítási támogatásnak minősülhet. A Bizottság emlékeztet arra, hogy a tőkeemelések célja a beruházási terv finanszírozása volt. Az 12 és 13 intézkedés értékelése kapcsán a Bizottság már kifejtette, hogy miért nem összeegyeztethető a közös piaccal további szerkezetátalakítási támogatások nyújtása a beruházási terv finanszírozásához.

(216) Tekintettel arra, hogy a két tőkeemelés összeegyeztethetetlen támogatás, vissza kell őket téríteni a HSY-val.

4.9. Állami viszontgarancia a HSY-nak az OSE-vel és az ISAP-pal kötött szerződési kapcsán (K12b)

4.9.1. Az intézkedés ismertetése

(217) A HSY-nak a Görög Vasutak Szervezetével (OSE) és az Athén–pireuszi Villamos Vasúttal (ISAP) gördülőállomány szállítására kötött szerződési kapcsán az ETVA előlegfizetési és teljesítési garanciákat (a továbbiakban: előlegfizetési garanciák) nyújtott. Az ETVA az ISAP-pal kötött szerződéssel kapcsolatos előlegfizetési garanciákat 1998 februárjában és 1999 januárjában, az OSE-vel kötött szerződéssel kapcsolatos garanciákat pedig 1999 augusztusában nyújtotta. Ezekért cserébe az ETVA megfelelő összegű viszontgaranciákat kapott az államtól. Az OSE-vel, illetve az ISAP-pal kötött szerződésekkel kapcsolatban nyújtott garanciák 29,4 millió EUR-t, illetve 9,4 millió EUR-t tettek ki.

4.9.2. Az eljárás indításának okai

(218) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság fenntartásainak adott hangot azzal kapcsolatban, hogy egy magánbank biztosította volna-e a vizsgált viszontgaranciát azonos feltételek mellett. Ismerve a HSY nehézségeit, joggal merül fel a kérdés, vajon egy bank adott volna-e egyáltalán ilyen viszontgaranciákat.

4.9.3. Az érdekelt felek észrevételei

(219) Az Elefsisi Hajógyár egyetért a Bizottság fenntartásaival. Jelen esetben az állam nem járt el piacgazdasági magánbefektetőként, mivel többszörös kockázatot vállalt, hiszen a HSY-nak nem csak többségi tulajdonosa volt, hanem egyszersmind egyedüli hitelezője és keze is, és szinte teljes egészében viselte a működésével kapcsolatos kockázatot.

4.9.4. Görögország észrevételei

(220) A görög hatóságok és a HSY azt állítják, hogy noha az állami viszontgaranciákat formálisan 1999 decemberében nyújtották, az ETVA már akkor ígéretet kapott rájuk, amikor 1998 februárjában és 1999 januárjában az ISAP-pal kötött szerződéshez nyújtott előlegfizetési garanciákat, illetve amikor 1999 augusztusában az OSE-vel kötött szerződéshez nyújtott garanciákat. A görög hatóságok azt állítják, hogy a szóban forgó viszontgaranciák nem voltak szelektív intézkedések. A 2322/1995. számú törvény értelmében nyújtották őket ⁽¹¹⁸⁾, amely alapján jó néhány vállalat kapott állami garanciát. Emellett a görög hatóságok azt állítják, hogy a 0,05 % éves garanciadíj megfelelő ellentételezése volt a

kockázatvállalásnak. Ami az ETVA magatartását illeti, az egy magánbank számára is elfogadható lett volna, mivel állami viszontgaranciát biztosított, és 0,4 % garanciadíjat számított fel⁽¹¹⁹⁾. A HSY tanácsadó cég által készített jelentést nyújtott be (ez volt az első Deloitte-jelentés), amely megerősíti a fenti érvelést. Ugyanez a jelentés azt is állítja, hogy ha nem kapott volna állami viszontgaranciát, a HSY akkor is kaphatott volna az ETVA által nyújtotthoz hasonló garanciát, amennyiben bizonyos vagyontárgyain létesített dologi biztosítékot („lien”) kínált volna fel biztosítékként. Végül pedig Görögország azt állítja, hogy a viszontgarancia jogosultja az OSE és az ISAP volt, és nem a HSY.

4.9.5. Értékelés

4.9.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (221) A vizsgált intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá, mivel polgári célú tevékenység közvetlen támogatásával kapcsolatos.

4.9.5.2. Támogatás megléte

- (222) Mindenekelőtt tisztázni kell, hogy a kétfajta intézkedés – az ETVA által nyújtott előlegfizetési garanciák, illetve az állam által az ETVA-nak nyújtott viszontgaranciák – közül melyik minősülhet állami támogatásnak. Mivel a görög hatóságok állítása szerint az ETVA már határozott ígéretet kapott az állami viszontgarancia elnyerésére, amikor az előlegfizetési garanciákat nyújtotta, arra kell következtetni, hogy a garanciák nyújtásának idején az ETVA-t teljes mértékben védte az állami garanciavállalások. Ebből következően – ha figyelembe vesszük, hogy az ETVA nem vállalt semmilyen kockázatot (az állami garanciáknak köszönhetően), és emellett 0,4 %-os negyedéves garanciadíjat kapott – a vizsgált intézkedés elfogadható lett volna hasonló körülmények között egy piaczgazdasági befektető számára. Ezzel szemben az állam olyan viszontgaranciákat nyújtott, amelyekre nem volt semmilyen fedezet, és amelyekért mindössze 0,05 % garanciadíjat kapott. Ez az utóbbi intézkedés bizonyosan elfogadhatatlan lett volna egy piaczgazdaságban működő befektető számára. Ebből következően ez az utóbbi intézkedés az, ami állami támogatásnak minősül. A Bizottság azonban megjegyzi, hogy – mivel az ETVA 100 %-ban az állam tulajdonában volt, és a bank által alkalmazott összes intézkedés az államnak tulajdonítható – a kétféle intézkedés (garanciák és viszontgaranciák) szétválasztása némileg mesterkélt.

- (223) Tekintettel arra, hogy a görög hatóságok állítása szerint az intézkedés jogosultja az OSE és az ISAP volt, tisztázni kell, hogy jelen esetben ki a jogosult. A Bizottság megjegyzi, hogy a gördülőállomány szállításával kapcsolatos szerződések esetében a vevő többnyire bankgaranciát kér az eladótól az előlegek fejében. A vevő bizonyosságot szeretne arról, hogy visszakapja a szóban forgó összegeket, ha az eladó nem szállítja neki az árut, például azért, mert csődbe ment. Ebből következően az eladónak kell megszereznie a szükséges garanciákat a banktól, viselve az ezekkel járó költségeket. Szokásos kiadásról van tehát szó, amely a gördülőállomány szállítóját terheli. Az itt ismertetett ügyben az állam viszontgaranciája lehetővé tette a HSY számára, hogy az ETVA-tól 0,4 %-ot meg nem haladó negyedéves díj ellenében garanciákhoz jusson. Mint alább látni fogjuk, állami viszontgarancia nélkül egy magánbank legalább évi 480 bázispontot számított volna fel az 1999. június 30. előtt nyújtott garanciákért. Ezen időpont után pedig egyetlen magánbank sem nyújtott volna garanciákat. Nyilvánvaló tehát, hogy az 1999. június 30. előtti időszakban az állami viszontgaranciák tették lehetővé a HSY számára, hogy alacsonyabb áron jusson garanciákhoz. Az 1999. június 30. utáni időszakban az állami viszontgaranciák tették lehetővé a HSY számára, hogy olyan garanciákhoz jusson, amelyeket a piacon meg sem kaphatott volna. A következtetés tehát az, hogy a támogatás jogosultja a HSY.

- (224) Görögország azon állításával kapcsolatban, miszerint az intézkedés nem szelektív, a Bizottság emlékeztet arra, hogy egy intézkedés akkor tekinthető általánosnak, ha ténylegesen és egyenlő feltételek mellett férhet hozzá a tagállamban tevékenykedő összes gazdálkodó egység, és hatóköre *de facto* nem korlátozható például azzal, hogy alkalmazása az állam mérlegelési jogkörétől függ, illetve egyéb, a gyakorlati hatását korlátozó szempontokkal. A Bizottság úgy véli, hogy a 2322/1995. sz. törvény messze nem tesz eleget a fenti meghatározásnak. Először is, a törvény 1. cikke kimondja, hogy garanciát a pénzügyminiszter nyújthat a háromtagú tárcaközi bizottság egyetértésével. Ebből következően a garancianyújtás a hatóságok mérlegelési jogkörétől függ. Másodszor, a tárgyalta törvény alapján állami garancia magánvállalatnak csak akkor nyújtható, ha székhelye félreeső területen található, és akkor is a térség – és nem az adott vállalat – gazdasági fejlődésének fellendítése céljából (1bb. cikk), illetve akkor, ha természeti csapás érte (1cc. cikk). Másfelől viszont 100 %-ban vagy abszolút többséggel állami tulajdonú vállalatok kaphatnak állami garanciát általános célokra, mint amilyen a kötelezettségeik fedezése (1b. cikk). Nyilvánvaló tehát, hogy az állami tulajdonú vállalatok sokkal szabadabban férhetnek hozzá az állami garanciákhoz, mint a magánvállalatok. Ezt a következtetést megerősíti az első Deloitte-jelentésben közölt

elemzés azon hitelek soráról, amelyekhez garanciát nyújtottak (¹²⁰). Harmadszor, a garancianyújtásra nem azonos feltételek mellett kerül sor. A törvény 1. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a garancianyújtás alkalmával az állam elégséges biztosítékokat kérhet (dologi biztosíték létesítése a vállalat állóeszközein). A garancia kérésével kapcsolatos döntés a pénzügyminiszter döntési jogkörétől függ. Az itt tárgyalt esetben az állam nem követelt garanciát a K12b intézkedés nyújtása során. Ami az egyenlő feltételekkel való hozzáférést jelenti az intézkedéshez, a Bizottság rámutat, hogy a garanciadíj nem minden hitel esetében azonos. Például a vizsgált esetben a garanciadíj mindössze 0,05 % volt. A K14 intézkedés esetében, amelyet ugyancsak a 2322/1995. sz. törvény alapján nyújtottak, a garanciadíj 1 % volt. Az első Deloitte-jelentésben felsorolt garantált hitelek esetében a garanciadíj egyes tételeknél ugyancsak 0,1 % és 0,5 % volt. Összegezve az elmondottakat, a Bizottság elutasítja Görögország azon állítását, miszerint a 2322/1995. sz. törvény általános intézkedés volt.

- (225) Ami az első Deloitte-jelentésben megfogalmazott állítást illeti, miszerint a HSY a kérdéses előlegfizetési garanciákat magánbanktól is megkaphatta volna, ha bizonyos vagyontárgyain létesített dologi biztosítékokat nyújtott volna biztosítékként állami garancia helyett, a Bizottság úgy véli, hogy ez az állítás nem segíti elő az intézkedés elemzését. A Bizottságnak azt kell vizsgálnia, hogy az állam által ténylegesen nyújtott intézkedések feltételei mennyiben minősültek támogatásnak a hajógyár számára. A Bizottság nem köteles kideríteni, hogy – nagyobb összegű biztosíték fejében – a hajógyár mennyiben jutott volna hozzá ugyanehhez a garanciához a piacon. A garanciák formájában nyújtott állami támogatásokról szóló közlemény 2.1.1. része szerint az állami garancia egyik lehetséges előnye abban rejlik, hogy a hitelfelvevőnek „kevesebb biztosítékokat kell nyújtania”. Az itt vizsgált ügyben az állami viszontgaranciák egyikére sem nyújtottak a hajógyár bizonyos vagyontárgyain létesített dologi biztosítékokat. Ebből következően az állóeszközön létesített biztosíték fejében nyújtott viszontgarancia más ügylet, amelyet nem kell értékelni. Kiegészítő szempontként a Bizottság megjegyzi, hogy – még ha az első Deloitte-jelentésben foglalt állítás vizsgálatot igényelt volna is – a HSY garancianyújtással sem lett volna képes rávenni egy magánbankot, hogy hasonló előlegfizetési garanciákat nyújtson. A vállalat tárgyi eszközeit már biztosítékokkal terheltek, és alacsony volt a felszámolási értékük (lásd a 43. lábjegyzetben elemzett második és harmadik esetet). Ebből következően még a HSY bizonyos vagyontárgyain létesített dologi biztosíték felkínálása sem tudott volna rávenni egy piacgazdasági befektetőt arra, hogy hitelt nyújtson a HSY-nak.

- (226) A Bizottság e határozat korábbi részében megállapította azt a kamatlábat, amelyet egy magánbank alkalmazott volna a HSY-nak nyújtott hitelnél. Az 1999. június 30-ig terjedő időszakkal kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy a HSY fokozottan kockázatos vállalat, és ezért az egészséges vállalkozásnak nyújtandó hitel kamatlábihoz legalább 400 bázispont kockázati felárat kell hozzáadni. Ha ugyanezt az elvet akarjuk alkalmazni az előlegfizetési garanciákra, meg kell állapítanunk, hogy egy piacgazdasági befektető milyen garanciadíjat kérne egy egészséges vállalkozásnak nyújtandó előlegfizetési garanciáért. Az ezen eljárásban érdekelt felek egyike sem említett hitelt érdemlő piaci árat az ilyen garanciákra vonatkozóan. A hajógyártás területét érintő különböző állami kezességvállalási programok esetében, amelyeket a Bizottság megvizsgált és – mivel nem tartalmaztak támogatási elemet – jóváhagyott (¹²¹), a legalacsonyabb hitelkockázatú hiteligénylő éves garanciadíja 0,8 %, azaz 80 bázispont volt. Tekintettel arra, hogy nem állnak rendelkezésre más megbízható mutatószámok, a Bizottság ezt a kulcsot fogja használni az éves minimális garanciadíj becslésére, amelyet a kérdéses időszakban az egészséges hajóépítő vállalatok fizettek Görögországban. Noha az OSE-vel és az ISAP-pal kötött szerződések tárgya nem a hajóépítés, hanem gördülőállomány gyártása, a Bizottság a 0,8 %-ot fogja viszonyítási alapként használni, tekintettel arra, hogy a gördülőállomány gyártása igen korlátozott jelentőségű tevékenység volt a HSY számára, amelynél a termelés zöme – és ennek megfelelően a vállalat által képviselt kockázat java – a hajógyártással és a hajóépítéssel volt kapcsolatos. A HSY-nak 1999. június 30. előtt nyújtott előlegfizetési garanciák esetében tehát a támogatási elem meglétét és összegét oly módon értékeli, hogy összehasonlítja a HSY által ténylegesen fizetett éves garanciadíjat (beleértve az államnak fizetett viszontgarancia-díjat is) egy 480 bázispontos garanciadíjjal (80 bázispont megnövelve 400 bázisponttal). A 1999. június 30. utáni időszakra vonatkozóan a Bizottság e határozat korábbi részében arra a következtetésre jutott, hogy a hajógyár nem tudott már kijutni a pénzpiacra, és a hitellel kapcsolatban visszatérítendő támogatási elem egyenlő a HSY által ténylegesen fizetett kamatláb és a 600 bázisponttal megnövelt referencia-kamatláb különbözetével. Az előlegfizetési garanciák esetében tehát a visszatérítendő támogatást úgy kapja meg, hogy összehasonlítja a HSY által fizetett tényleges garanciadíjat (beleértve az államnak fizetett viszontgarancia-díjat is) egy 680 bázispontos garanciadíjjal (80 bázispont megnövelve 600 bázisponttal).

- (227) A Bizottság megállapítja, hogy a görög hatóságok állítása szerint, amikor az ETVA az előlegfizetési garanciákat adta, már ígéretet kapott a viszontgaranciákra. Ebből következően az ISAP előlegfizetési viszontgaranciáit 1999. június vége előtt nyújtották. A garanciák éves összköltsége (az ETVA-nak fizetett garanciadíj és az államnak fizetett viszontgarancia-díj együttes összege) jóval kevesebb volt 480 bázispontnál. Ennélfogva ezek a garanciák

állami támogatást tartalmaznak, amely egyenlő ez utóbbi garanciadíj és a HSY összes garanciaköltsége (az ETVA-nak fizetett garanciadíj⁽¹²²⁾ plusz az államnak fizetett garanciadíj) különbözetével). Tekintettel arra, hogy a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelmény megsértésével ezt a támogatást előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

- (228) Az OSE előlegfizetési viszontgaranciáit 1999 júniusa után nyújtották, olyan időpontban, amikor egyetlen bank sem lett volna hajlandó új garanciát nyújtani. Ebből következően e viszontgaranciák mindegyike támogatásnak minősül. Mivel pedig ezt a támogatást a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelmény megsértésével előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül. Ha megállapítást nyer, hogy a szóban forgó támogatási intézkedések összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülnek, és továbbra is hatályban vannak, haladéktalanul meg kell szüntetni őket. Ez azonban nem lenne elegendő az eredeti állapot helyreállításához, tekintettel arra, hogy a HSY hosszú éveken át élvezhette egy olyan garancia előnyeit, amelyhez a szabad piacon nem juthatott volna hozzá. A garancia lejártáig ugyancsak helyénvaló lenne 680 bázispont és a HSY által ténylegesen fizetett garanciadíjak különbözetének megfelelő támogatás visszafizetése.

4.9.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (229) A Bizottság rámutat arra, hogy a vizsgált támogatás működési támogatás, tekintettel arra, hogy csökkent az azon kiadásokat, amelyeket rendes körülmények között a HSY lenne kénytelen vállalni szabadpiaci szerződések kapcsán. Mivel a gördülőállomány-gyártásban nem volt engedélyezve működési támogatás, a támogatás nem egyeztethető össze a közös piaccal, és ebből következően vissza kell téríteni.

4.10. Az OSE-vel és az ISAP-pal szembeni kötelezettségek elhalasztása/átütemezése és kötbérek törlése (K12c intézkedés)

4.10.1. Az intézkedés ismertetése

- (230) A HSY nem tudta teljesíteni az OSE-vel és az ISAP-pal a gördülőállomány szállítására kötött szerződésekből eredő kötelezettségeit. Közelebbről ez azt jelentette, hogy a HSY nem tudta elkészíteni a gördülőállományt a szerződéses ütemezés szerint. Ebből kifolyólag 2002–2003-ban a szerződések egy részét újratárgyalták, és új szállítási ütemezésben állapodtak meg. Emellett bizonyos jelek

arra mutatnak, hogy az eredeti szerződésekben rögzített kötbérek és késedelmi kamatok alkalmazásától eltekintettek, illetve elhalasztották azt.

4.10.2. Az eljárás indításának okai

- (231) Az eljárást kiterjesztő határozatban a Bizottság kétségeit fejezi ki abban a tekintetben, hogy az OSE és az ISAP – tehát két állami tulajdonú vállalat – magatartása a 2002–2003-ban folytatott tárgyalások idején elfogadható lett volna-e hasonló körülmények között egy magánvállalat számára. Lehetséges, hogy a szerződések részükről történő alkalmazása és/vagy újratárgyalása a HSY-nek kedvezett, ami azt jelentené, hogy voltaképpen állami támogatáshoz juttatták a HSY-t.

4.10.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (232) Az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy az OSE és az ISAP nem tett lépéseket a késedelmekből eredő kötbérek és késedelmi kamatok teljes körű behajtása érdekében, és nem vette igénybe a HSY részéről a szerződéses kötelezettségek megfelelő teljesítése céljából nyújtott garanciákat sem.

4.10.4. Görögország észrevételei

- (233) A görög hatóságok azt állítják, hogy a HSY a szerződéses kötelezettségeivel összhangban maradéktalanul kifizette a kötbéreket és késedelmi kamatokat, és hogy az esetleges újratárgyalások az elfogadott üzleti gyakorlat keretei között zajlottak. Az OSE és az ISAP sohasem törölt kötbért vagy késedelmi kamatot.

- (234) Az OSE és a HSY között 1997 végén az alábbi hat programszerződés (a továbbiakban: PSZ) megkötésére került sor: PSZ 33 SD 33, PSZ 33 SD 33^a, PSZ 35 SD 35, PSZ 37 SD 37^a, PSZ 39 SD 39 és PSZ 41 SD 41^a. A programszerződések hatályba léptetésére 1999 augusztusában és szeptemberében került sor, amikor az OSE kifizette az 1997. évi szerződésekben rögzített előlegeket. Az OSE 2000-től kezdve lépett fel a szerződések idejében történő teljesítésének igényével, amikor a szóban forgó évben az első késedelmek jelentkeztek a megrendelt termékek szállításában. Azok a konzorciumok, amelyeknek a HSY is tagja volt, a hat szerződés módosítását javasolták az alábbi feltételekkel:

— az esedékes kötbérek és kamatok kifizetése a konzorciumok részéről, pénzben vagy tárgyi eszközben, az OSE kívánsága szerint,

— az árkorrekciós képletnek a hosszú távú szerződések szerződéses szállítási ütemezése alapján történő alakítása, szemben a konzorciumok által javasolt új szállítási ütemezésekkel, annak érdekében, hogy az új ütemezések elfogadásra kerüljenek,

— egyenértékű gördülőállomány ellenszolgáltatás nélküli rendelkezésre bocsátása az OSE részére egyfelől az új szállítási ütemezések elfogadtatása érdekében, másfelől pedig azért, hogy ne kelljen további kötbérek és késedelmi kamatokat felszámítani. Az egyenértékű gördülőállomány rendelkezésre bocsátására vonatkozó feltételt nem alkalmazták a PSZ 39-re (villanymozdonyok), mivel az OSE nem fejezte be a Patra–Athén–Thesszaloniki-tengely villamos vontatási hálózatát, a PSZ 35 esetében pedig azért nem került sor az alkalmazására, mert a konzorcium azt kívánta, hogy folytatódjon a kötbérek és kamatok szerződésben rögzített felszámítása,

— amennyiben nem kerül sor egyenértékű gördülőállomány rendelkezésre bocsátására, valamint késedelmes szállítás esetén (a szerződésben rögzített termékek tekintetében) a kötbérek és késedelmi kamatok felszámítására továbbra is sor kerül oly módon, hogy felszámításuk a szüneteltetésük időpontjától, 2002.12.31-től újra kezdődik.

- (235) 2003.1.7-én az OSE igazgatótanácsa jóváhagyta a javasolt módosításokat. 2003 első harmadában 3 PSZ-t (33^a, 35 és 39) módosítottak, és a módosító szerződéseket 2003.2.28-án, 2003.4.17-én, illetve 2003.2.28-án írták alá ⁽¹²³⁾.
- (236) A PSZ-k felmondása vagy módosítása közötti döntés kényszerbe került OSE a 2004-es olimpiai játékok igényeit is figyelembe véve úgy döntött, hogy az üzleti érdekeit jobban szolgálja a konzorciumoknak a szerződések módosítására tett javaslata, mint a szerződések felmondása. A felmondás folytán az OSE-nek nem lenne lehetősége arra, hogy további új gördülőállományt vegyen át, mivel legalább 3–4 évre lenne szükség arra, hogy a gördülőanyag beszerzésére irányuló új eljárások meghozzák eredményüket. A módosító szerződések törvényesek voltak, és összhangban álltak az eredeti szerződésekkel.
- (237) A görög hatóságok álláspontja szerint a fenti információk azt mutatják, hogy a konzorciumok – és ezeken keresztül a HSY – sohasem részesültek kivételes elbánásban az OSE többi szállítójához képest, valamint azt is, hogy a kötbérekre és késedelmi díjakra kivétel nélkül minden esetben igényt tartottak, és be is hajtották azokat ⁽¹²⁴⁾. A szerződés nem tartalmazott késedelmi kamatra vagy kötbérre vonatkozó kitélt, de az OSE igényt tartott az ilyen kamatokra, és fel is számította ezeket a konzorciumoknak.
- (238) Hasonló a helyzet az ISAP-pal kapcsolatos összegek esetében is, amelyek tényleges kifizetéseknek felelnek meg a HSY részéről, és nem csupán szerződéses kitételek. Emellett arra is rámutatnak, hogy az 1/97. programszerződés esetében nemhogy újratárgyalásra, de még szerződésmódosításra sem került sor ⁽¹²⁵⁾. A szerződés 40 darab, egyenként három kocsiból álló félhosszú szerelvény tervezéséről, gyártásáról, szállításáról és üzembe helyezéséről szólt. A szerelvényeket késedelmesen szállították, és erre való hivatkozással kivették és levonták a programszerződésben rögzített kötbérek és kamatokat ⁽¹²⁶⁾.

4.10.5. Értékelés

4.10.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (239) A vizsgált intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá, tekintettel arra, hogy kizárólag polgári célú tevékenység közvetlen támogatásával kapcsolatos.

4.10.5.2. Támogatás megléte

- (240) A Bizottság megjegyzi, hogy a görög hatóságok részletes tájékoztató adatokkal szolgáltak a vizsgált szerződésekről, összhangban az eljárást kiterjesztő határozattal. Ezen adatok alapján a Bizottság aggályai teljesen megszűntek. A HSY a szerződéses kötelezettségeinek megfelelően fizette a kötbérek és az ezekhez kapcsolódó kamatosz-
szegeket. A Bizottság egyébként a szerződések újratárgyalásának eseteinél sem talált olyan adatokat, amelyek azt bizonyítanák, hogy az újratárgyalás nem az elfogadott üzleti gyakorlat alapján történt. Amint azt maga az Elefsisi Hajógyár is elismeri, a szerződések teljesítésében mutatkozó késedelmek több tízmillió EUR-ba kerültek a HSY-nak, pontosan azért, mert az OSE és az ISAP ragaszkodott a kötbérek és késedelmi kamatok megfizetéséhez, illetve – ennek elmulasztása esetén – egyenértékű gördülőállomány biztosításához. Ami az Elefsisi Hajógyár azon állítását illeti, miszerint, ha az OSE és az ISAP magánvállalatok lettek volna, elutasították volna a konzorciumok által javasolt összes módosítást, és ennek megfelelően ragaszkodtak volna a kötbérek és késedelmi kamatok teljes körű megfizetéséhez, és a hosszabb időszakot felölelő részletfizetés helyett gyors készpénzes fizetéshez ragaszkodtak volna – nos, ez felettlébb valószínűtlennek látszik. Ha az OSE és az ISAP ilyen merev magatartást tanúsítottak volna a HSY értékesítésének lezárása előtt, ez a körülmény alighanem eltántorította volna az új tulajdonost a hajógyár megvételétől. Ha a kivásárlásra nem került volna sor, minden valószínűség szerint csődeljárást kellett volna kezdeményezni a hajógyár ellen, amint azt a K18c intézkedés elemzése kifejti. A hajógyár pénzügyi helyzete még akkor sem javult, amikor a HDW/Ferrostaal kivásárolta. Ha tehát az OSE és az ISAP végletesen merev magatartást tanúsított volna, valós kockázata lett volna annak, hogy a HSY csődbe jut. Ennek az lett volna a következménye, hogy megszakad a folyamatban levő szerződések teljesítése. Ennek bekövetkezése után az OSE és az ISAP kénytelen lett volna új pályázatot kiírni, a szerződések teljesítésével új szállítót kellett volna megbízni, és a szállítás jó néhány éves késedelmet szenvedett volna. Ilyen körülmények között a Bizottság úgy véli, hogy egy piacgazdasági vevő valószínűleg elfogadott volna egy részleges újratárgyalást, amely ésszerű időn belül biztosítja a folyamatban levő szerződés teljesítését annak érdekében, hogy a vevő végül viszonylag csekély késedelemmel vehesse át a megrendelt gördülőállományt. E kérdéssel kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy a szerződések ésszerű időn belüli teljesítésének valószínűsége megnőtt, amikor privatizálták a HSY-t, tekintettel arra, hogy az új magántulajdonosnak voltak tapasztalatai a bonyolult projektek irányításával kapcsolatban, és haszonért dolgozó magánvállalkozás volt, tehát eltökélt szándéka volt a késedelem csökkentése annak érdekében, hogy csökkentse az abból adódó hátrányos pénzügyi következményeket.

- (241) Összegezve az elmondottakat a Bizottság úgy véli, hogy nincsenek meggyőző bizonyítékok arra, hogy az OSE és az ISAP magatartása nem lett volna elfogadható hasonló körülmények között egy magántársaság számára. Ennek alapján a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy az OSE-val és az ISAP-pal kötött szerződések teljesítésének módja, és a szerződéseknek az OSE által a 2002–2003-as időszakban elfogadott korlátozott módosításai nem tartalmaznak állami támogatási elemeket.

4.11. Az ETVA hitele a Strintzis-szerződés finanszírozására (K13a intézkedés)

4.11.1. Az intézkedés ismertetése

- (242) 1999. október 29-én az ETVA 16,9 milliárd drachma (49,7 millió EUR) összegű hitelt nyújtott a HSY-nak a Strintzis társaság által megrendelt két darab személy- és gépkocsiszállító komphajó építésének finanszírozására. A kamatláb LIBOR ⁽¹²⁷⁾ volt plusz 100 bázispont. 2001 júniusában első ranghelyű hajójelzálogot jegyeztek be a két építés alatt álló hajóra. A hitelt 2004. október 8-án teljes egészében visszafizették a hitelnyújtó banknak.

4.11.2. Az eljárás indításának okai

- (243) Az eljárást kiterjesztő határozat kétségeket fogalmaz meg abban a tekintetben, hogy jelzálognak a hajókra történő bejegyzésének lehetővé tétele az ezzel kapcsolatos biztosítási díjakkal elégséges biztosítéknak minősül-e. Ezen túlmenően megállapítható, hogy a hitelt azonnali hatállyal folyósították a HSY-nak, holott részletekben, a gyártási költségekkel párhuzamosan kellett volna kifizetni. Emellett a hajógyár nehézségeihez képest a kamatláb túlságosan alacsonynak tűnt. Végül pedig az itt tárgyalt hitelnek az utána következő intézkedéssel (K13b) való párosításából megállapítható, hogy a Strintzis által rendelt két hajó finanszírozásának jelentős részét az ETVA vállalta magára.

4.11.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (244) Az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy egyetlen magánbank sem nyújtott volna ilyen hitelt. Először is, az ETVA-nak a hitelszerződés megkötésekor semmilyen biztosíték nem állt a rendelkezésére, mivel a hajójelzálogot jóval később létesítették a hajókra. Emellett az Elefsisi Hajógyár egyetért azzal, hogy egy épülő hajótest piaci értéke alacsony.

4.11.4. Görögország észrevételei

- (245) A görög hatóságok és a HSY hangsúlyozzák, hogy a vizsgált hitelt az adott időszakban szokásos feltételekkel vették fel. A Deloitte-jelentés is megerősíti, hogy mind az érintett bank (ETVA), mind pedig általában véve a görög bankok hasonló kamatlábbal nyújtottak hitelt a vállalatoknak. A HSY részletes adatokkal szolgált az ETVA-nak nyújtott biztosítékokról a hitelfelvétel idején (a két hajó

árának, a biztosítási díjaknak és minden, a hajók bérbeadásából, illetve általában véve ezek üzemeltetéséből adódó, harmadik személlyel szembeni követelés engedményezése), valamint későbbi időpontban (hajójelzálog létesítése a hajókon), és arra a következtetésre jut, hogy ezek a biztosítékok elegendőek voltak. Görögország részletezi az ütemtervet is, amely alapján az ETVA a hitelt folyósította a HSY-nak, és amelyből látható, hogy a hitelrészletek felvétele a gyártási munkálatok menetéhez igazodott.

4.11.5. Értékelés

4.11.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (246) A vizsgált intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá, tekintettel arra, hogy polgári célú tevékenység közvetlen támogatásával kapcsolatos.

4.11.5.2. Támogatás megléte

- (247) A Bizottság az alábbi következtetésekre jutott. A vizsgált hitelt 1999 júniusa után vették fel, azaz olyan időpontban, amikor már egyetlen bank sem lett volna hajlandó hitelt nyújtani a HSY-nak. A görög hatóságok azt állítják, hogy a hitelhez adott biztosítékok a viszonylagos kockázatot olyan mértékben csökkentették, hogy egy magánbefektető hajlandó lett volna megadni a hitelt. Ez az állítás nem fogadható el. A hajók vételárának engedményezése csak akkor minősül megbízható biztosítéknak, ha a hajógyár ténylegesen és sikeresen befejezi a hajók építését, ami igen bizonytalan. Ha a hajók építése során a hajógyár csődbe jut, ez a biztosíték elveszti az értékét, mivel a Strintzis társaságtól nem követelhető a vételár megfizetése, ha nem szállították le a megrendelt hajókat ⁽¹²⁸⁾. Ez azt jelenti, hogy a biztosíték éppen abban az esetben nem bírna értékkel, amikor szükség lenne rá. Az épülő hajótestekre létesített jelzáloggal kapcsolatban megjegyzendő, hogy ezt az ETVA csak 2001 júniusában kapta, azaz jóval a hitelnek a HSY részére történő folyósítása után. Ezen túlmenően a Bizottság megjegyzi, hogy egy épülő hajótest értéke viszonylag csekély, és az ilyen hajótestek értékesítése nehézségekbe ütközik. Ezt a körülményt az itt vizsgált ügy is bizonyítja. A HSY nem tudta befejezni a két hajó építését, aminek következtében 2002 júliusában sor került a Strintzisszel kötött szerződés felbontására. A HSY több mint két év után tudta eladni az épülő hajókat, és mindössze 14 millió EUR-t kapott értük, amely egyharmada volt annak az összegnek, amelyet az ETVA-tól vett fel hitel formájában, hogy finanszírozza az építésüket.

- (248) A görög hatóságok, a HSY és a Deloitte azon érve, amely szerint a HSY-nak biztosított hitelkamatláb hasonló volt jó néhány egyéb hitel kamatlábiához, amelyet az ETVA és más görög bankok nyújtottak ugyanezen időszakban, nem bizonyítja, hogy a HSY-nak nyújtott hitel nem minősül támogatásnak. A görög hatóságok, a HSY és a Deloitte nem végeztek erre vonatkozóan elemzést, és nem bizonyították, hogy az ügy kapcsán viszonyítási alapként hivatkozott többi hitelígénylet pénzügyi helyzete hasonló volt a HSY helyzetéhez, azaz, hogy pénzügyi helyzetük éppoly kedvezőtlen volt, mint a HSY pénzügyi

helyzete. Ebből következően nem bizonyították, hogy magánbankok hajlandók lettek volna nehéz helyzetben levő vállalatoknak hitelt nyújtani a vizsgált hitel esetében alkalmazott kamatlábhoz hasonló kamatlábbal. Céltalan és értelmetlen a különböző vállalatoknak nyújtott hitelek kamatainak összehasonlítása, ha nem tisztázzuk, hogy hasonló volt-e a kockázat, amelyet az adott esetben a hitelnyújtó bankok vállaltak. Így a Bizottság arra a megállapításra jut, hogy egyetlen piaccgazdasági befektető sem nyújtotta volna hasonló körülmények között a kérdéses hitelt a HSY-nak, és ebből következően a hitel támogatásnak minősül. Mivel pedig a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésében foglalt követelmény megsértésével a támogatást előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.11.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

(249) A Bizottság rámutat arra, hogy a vizsgált támogatás működési támogatás, tekintettel arra, hogy csökkenti azokat a költségeket, amelyeket rendes körülmények között a HSY-nak az üzleti szerződések keretei között vállalni kellene. Mint fentebb megállapításra került, lényegében a vizsgált hitel tette lehetővé a HSY számára, hogy vállalja a szóban forgó üzleti szerződést, amelyet a szabad piacról szerzett tőkéből nem tudott volna finanszírozni. A Bizottság rámutat arra, hogy az 1540/98/EK rendelet 3. cikke a 2000. december 31. előtt kötött hajóépítési szerződések teljesítéséhez engedélyezte működési támogatások nyújtását. A HSY azonban nem volt jogosult támogatás igénybevételére a Strintzis-szerződés után, mivel sohasem fejezte be a hajókat, és így sohasem került sor azok átadására, és a szerződést felbontották⁽¹²⁹⁾. Ráadásul az épülő hajótestekre csak 2004-ben, azaz jóval 2000. december 31. után sikerült új vevőt találni.

(250) Mivel a támogatás jogosulatlan és összeegyeztethetetlen, vissza kell téríteni. Mivel a hitelt visszatörlesztették, a HSY ebből származó előnyének egy része megszűnt. Ennek ellenére az ETVA által adott hitelnek köszönhetően a HSY-nak hosszú éveken át állt rendelkezésére a hitelösszeg – egy olyan összeg, amellyel máskülönben nem rendelkezhetett volna az adott időszakban. Ezt az előnyt ugyancsak vissza kell téríteni. A Bizottság ennél fogva úgy véli, hogy vissza kell téríteni az ETVA-nak fizetett kamatláb és a görögországi referenciakamatláb⁽¹³⁰⁾ plusz 600 bázispont különbözetének megfelelő támogatást azon időpontig, amikor a hitel biztosítékeként jelzálogot létesítettek az építés alatt álló hajókra. Az ezt követő és a hitel visszafizetéséig terjedő időszakra a visszatérítendő támogatás az ETVA-nak fizetett kamatláb és a görögországi referenciakamatláb plusz 400 bázispont különbözetével egyenlő. A kockázati felár egyharmados csökkentésében az a körülmény jut kifejezésre, hogy az építés alatt álló

hajókra létesített jelzálog részben csökkentette volna a hitelnyújtó veszteségét a HSY késedelmes szállítása esetén, és ezáltal csökkentette az ETVA hitelkockázatát is. Amint az imént jeleztük, a HSY az építés alatt álló hajótesteket az ETVA-tól felvett hitelösszeg körülbelül egyharmadának megfelelő árért tudta értékesíteni.

4.12. Az ETVA garanciája a Strintzis-szerződésre (K13b intézkedés)

4.12.1. Az intézkedés ismertetése

(251) 1999-ben a HSY két garanciát vett igénybe, amelyek a Strintzis 6,6 millió EUR összegű előlegének biztosítékaul szolgáltak. A garanciákat 2002 júliusában törölték, amikor felbontották a Strintzisszel kötött hajóépítési szerződést.

4.12.2. Az eljárás indításának okai

(252) Az eljárást kiterjesztő határozat szerint a két garancia, amelyek feltételei nem voltak ismeretesek a határozat elfogadásakor, adott esetben támogatásnak minősülhet.

4.12.3. Az érdekelt felek észrevételei

(253) Az Elefsisi Hajógyár hangsúlyozza, hogy az állam/ETVA egyszerre lépett fel a HSY garancianyújtója, hitelezője és legjelentősebb ügyfele szerepkörében. Ilyen módon az állam komoly pénzügyi kockázatot vállalt. E sokoldalú szerepvállalással az állam lényegében biztosíték nélkül nyújtott finanszírozást, hiszen a társaság késedelme és/vagy fizetéseképtelensége esetén az állam nem rendelkezett volna semmilyen érdekérvényesítési eszközzel, és végleges kárt szenvedett volna el, ugyanis a hajógyár eszközállományának értéke nem bizonyult volna elegendőnek összes kötelezettsége kielégítésére.

4.12.4. Görögország észrevételei

(254) A görög hatóságok rámutatnak arra, hogy az első garanciát 1999. március 4-én és a másodikat 1999. június 17-én nyújtották. A HSY által benyújtott első Deloitte-jelentés szerint a garanciák összege 3,26 millió EUR, illetve 3,38 millió EUR volt. Görögország emlékeztet arra, hogy a Strintzis-szerződés hatályon kívül helyezése után az ETVA semmilyen összeget nem fizetett az említett garanciák kapcsán. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy a HSY magas késedelmi kockázatú hitelígyénlyő volt. Emellett a görög hatóságok és a HSY megemlítik, hogy az említett 6,6 millió EUR garancia fejében az ETVA a HSY-nek az OSE-vel kötött 39. számú, a HSY részét illetően 8,5 millió EUR szerződéses értékű szerződéséből várható jövedelme engedményezését kapta meg biztosíték gyanánt. Az említett tanácsadó cég megerősíti, hogy a HSY a két garanciát magánbanktól is megkaphatta volna.

4.12.5. *Értékelés*

4.12.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (255) A vizsgált intézkedés nem esik a szerződés 296. cikkének hatálya alá, mivel polgári célú tevékenység közvetlen támogatásával kapcsolatos.

4.12.5.2. Támogatás megléte

- (256) A Bizottság megjegyzi, hogy mindkét garanciát 1999. június 30. előtt nyújtották. Mint fentebb kifejtésre került, a Bizottság úgy véli, hogy a HSY akkoriban hozzáfért ugyan a pénzüpiachoz, de olyan áron, amely megfelelő rendkívül bizonytalan pénzügyi helyzetének.
- (257) A görög hatóságok és a HSY azt állítják, hogy az OSE-vel kötött 39. számú szerződésből származó bevételek engedményezése elegendő biztosítéknak minősül, amely egy magánbefektető számára is elfogadhatóvá teszi a garancianyújtást. A Bizottság rámutat arra, hogy a HSY csődje esetén a szóban forgó biztosíték nem tette volna lehetővé egy bank számára, hogy visszakapja a pénzét. Ha a HSY ellen csődeljárást indítottak volna, leállt volna a gördülőanyag gyártása, nem került volna sor szállításra az OSE részére, és az említett szerződés alapján nem lehetett volna kifizetést követelni az OSE-től⁽¹³¹⁾. Ennélfogva a Bizottság nem érti, hogy a szóban forgó biztosíték hogyan csökkentette volna jelentős mértékben a HSY részére történő hitelnyújtás kockázatát.
- (258) A HSY sem a Bizottság, sem pedig saját tanácsadója (lásd az első Deloitte-jelentést, 4–9. o.) számára nem tudta egyértelműsíteni, hogy szerződés kötelezte-e arra, hogy garanciadíjat fizessen az ETVA-nak, és mennyi volt e garanciadíj mértéke. Mint a K12b intézkedés értékelése kifejti, a HSY-nak rendes körülmények között legalább 480 bázispont éves díjat kellett volna fizetnie egy ilyen garanciáért. A HSY által az ETVA-nak fizetett többi garanciadíj alapján rendkívül valószínűtlen, hogy a HSY valóban 480 bázispont nagyságrendű garanciadíjat fizetett volna. Ennek alapján a Bizottság megállapítja, hogy az ETVA által nyújtott garancia állami támogatásnak minősül, amelynek összege azonos az ETVA-nak ténylegesen kifizetett éves garanciadíj és a 480 bázispontot kitevő garanciadíj különbözetével. Mivel pedig a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltétel megsértésével a szóban forgó támogatást előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.12.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (259) Mint a K13a intézkedés értékelésében rámutattunk, a Bizottság úgy véli, hogy az ilyen jellegű támogatások működési támogatásnak minősülnek, amelyek nem tekinthetők összeegyeztethetőnek az 1540/98/EK rendelet alapján. Ebből következően jogosulatlan és

összeegyeztethetetlen támogatásról van szó, amelyet vissza kell téríteni.

4.13. **Állami garancia 10 milliárd drachma (29,3 millió EUR) hitelre (K14 intézkedés)**

4.13.1. Az intézkedés ismertetése

- (260) Az 1999. szeptemberi földrengés után, egészen pontosan 2000. január 13-án az ETVA 10 milliárd drachma (29,3 millió EUR) összegű hitelt nyújtott a HSY-nak, amelyet a pénzügyi és gazdasági miniszter 1999. december 8-i rendelete alapján adott állami garancia biztosított. Ebben az esetben az ETVA kamatlábként az EURIBOR plusz 125 bázispontot⁽¹³²⁾, az állam pedig 100 bázispontnak megfelelő garanciadíjat számított fel.

4.13.2. Az eljárás indításának okai

- (261) Figyelembe véve a HSY pénzügyi helyzetét a kérdéses időszakban, kétséges, hogy egy piaccgazdasági befektető elfogadta volna a garancianyújtás feltételeit. Ami az intézkedésnek a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontjával való összeegyeztethetőségét illeti, Görögország nem szolgáltat bizonyítékkal arra nézve, hogy az intézkedés mértéke összhangban volt a HSY-t ért kárral.

4.13.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (262) Az Elefsisi Hajógyár úgy véli, hogy az adott időpontban egyetlen bank sem nyújtott volna hitelt a HSY-nak, tekintettel a vállalat pénzügyi helyzetére. A garancia csak akkor tekinthető összeegyeztethetőnek, ha azon összegekre korlátozódik, amelyek feltétlenül szükségesek az adott természeti csapás által okozott károk helyreállításához.

4.13.4. Görögország észrevételei

- (263) A görög hatóságok és a HSY vitatják a vizsgált intézkedés szelektív jellegét, tekintettel arra, hogy a garanciát a 2322/1995. sz. törvény rendelkezései alapján nyújtották, amely meghatározza azon feltételeket és kikötéseket, amelyek alapján a görög állam garanciát nyújt az e célból kérelmet benyújtó vállalatoknak. Emellett azt is állítják, hogy az 1 %-os garanciadíj elfogadható lett volna egy magánbefektető számára. A HSY egyébként a szabad piacról is kaphatott volna hitelt állami garancia nélkül, ha más jellegű biztosítékhoz folyamodik, például nagy értékű szerződésekből eredő követelések engedményezéséhez vagy dologi biztosíték létesítéséhez a vagyontárgyain. De ha el is fogadjuk, hogy az intézkedés valóban támogatás, a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján akkor is összeegyeztethetőnek minősül, tekintettel arra, hogy a szóban forgó tőkét azon károk helyreállítására adták, amelyeket a HSY a földrengés következtében szenvedett el. Emellett az intézkedés részben a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esik, amennyiben közvetlenül kapcsolódik a HSY katonai célú tevékenységeinek köréhez.

4.13.5. Értékelés

4.13.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (264) Ami a 296. cikk alkalmazhatóságát illeti, a garantált hitel nyújtásáról szóló ETVA-határozat szövege bizonyítja, hogy az ETVA egyebek mellett a HSY katonai célú tevékenységének folytatását is fontosnak tartotta. Ugyanakkor nem létezik olyan szerződéses záradék, amely arra kötelezné a HSY-t, hogy a garantált hitelt a katonai célú tevékenységének finanszírozására használja fel. Ebből következően az ETVA ugyan arra törekedett, hogy életben tartsa a HSY-t a katonai célú tevékenység folytatásának biztosítása érdekében, de a garantált hitel felhasználását nem kötötte meghatározott célú tevékenység finanszírozásához. A HSY saját belátása szerint szabadon használhatta fel a pénzeszeget. Mint már kifejtésre került, a hajógyár egészének nyújtott intézkedések esetében a Bizottság úgy tekinti, hogy a garantált hitel 25 %-át fordították üzleti célú tevékenységre és 75 %-át katonai célú tevékenységre. Ebből következően csak az állami garancia 25 %-át (azaz eredetileg 2,5 milliárd drachma (7,34 millió EUR) összeget) kell az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok szemszögéből értékelni, és ezt kell adott esetben visszatéríteni, ha összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül. Az állami garancia 75 %-a a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esik, és nem vonatkoznak rá az állami támogatásokkal kapcsolatos jogszabályok.

4.13.5.2. Támogatás megléte

- (265) Ami az intézkedés szelektív jellegét illeti, a Bizottság már a K12b intézkedés értékelése kapcsán bizonyította, hogy a 2322/1995. sz. törvény nem általános jellegű intézkedés.
- (266) Az előny meglétének kérdésével kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy a garantált hitelt 2000 januárjában nyújtották, azaz olyan időpontban, amikor már egyetlen piaczgazdasági befektető sem lett volna hajlandó hitelt vagy garanciát nyújtani a HSY-nak, amint az fentebb megállapításra került. Állami garancia nélkül tehát egyetlen bank sem nyújtott volna hitelt a HSY-nak. Ebből következően a kérdéses állami garancia vitathatatlan előnyhöz juttatta a HSY-t.
- (267) Összegezve az elmondottakat, az állami garancia azon része, amely nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá, támogatásnak minősül. Mivel pedig a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltétel megsértésével előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.13.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (268) Ami a vizsgált támogatás összeegyeztethetőségét illeti a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján, a

felek egyike sem vonja kétségbe, hogy az 1999. szeptemberi földrengés „természeti csapás” volt. Noha a hitelnyújtási szerződés aláírására csak 2000. január 13-án került sor, a HSY azzal a kéressel fordult az ETVA-hoz, hogy az igényelt tőkét már a földrengést követő első hetekben bocsássa rendelkezésére. A görög hatóságok szerint a hajógyár által elszenvedett károk egyfelől a fizikai létesítmények javítási költségeiből, másfelől a szerződések késedelmes teljesítésének költségeiből álltak. Ennek ellenére Görögország nem nyújtott be megközelítő becslést az utóbbi csoportba tartozó károkról. Ha a görög hatóságok célja az lett volna, hogy kártérítést nyújtsanak a HSY-nak az utóbbi csoportba tartozó károkról, legalább kísérletet kellett volna tenniük arra, hogy kiszámítsák ezek mértékét, és pedig egy ellenőrizhető számítási módszerrel. Mivel ezt nem tették meg, és mivel egy támogatás a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján csak akkor tekinthető összeegyeztethetőnek, ha szigorúan az okozott kár helyreállítására szolgál, a Bizottság úgy véli, hogy ezek a feltételezett költségek nem tekintendők kellő indoknak a támogatás összeegyeztethetővé nyilvánításához⁽¹³³⁾. Az előbbi csoportba tartozó kiadásokkal – a fizikai infrastruktúrát érintő javításokkal – kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy nem került kialakításra olyan mechanizmus, amely biztosította volna, hogy az állami garanciavállalás mértéke csökkenjen, amint pontosan megállapítható a vállalatot ért károk mértéke, és a biztosítótársaságok kifizetik a HSY-nak a kártérítést. 2004. október 20-án kelt⁽¹³⁴⁾ levelükben a görög hatóságok úgy becsülték, hogy a HSY fizikai infrastruktúrájában bekövetkezett károk körülbelül 3 milliárd drachmát (8,8 millió EUR-t) tettek ki. Ennek alapján a Bizottság úgy véli, hogy az ezeket meghaladó összeg, azaz 20,5 millió EUR nem állt összefüggésben a földrengés okozta károkkal. Másfelől viszont a 8,8 millió EUR is csak 2002 első negyedévéig tekinthető az okozott károk ellentételezésének, amikor a biztosítótársaságok 3,52 millió EUR kártérítést fizettek ki⁽¹³⁵⁾. Ezen időpont után az állami garanciát arányosan csökkenteni kellett volna. Ebből következően az adott időponttól csak a maradék (8,8 millió EUR mínusz 3,5 millió EUR = 5,3 millió EUR) tekinthető úgy, hogy arányban áll a vállalat által elszenvedett károkkal (okozott károk mínusz a HSY által a biztosítótársaságoktól kapott kártérítések).

- (269) Mint már rámutattunk, a garantált hitel 75 %-a úgy tekinthető, hogy a HSY katonai célú tevékenységi körének finanszírozására szolgált, és csak a garancia 25 %-a ellenőrizhető az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok alapján, amelyről megállapítást nyert, hogy állami támogatás. Ugyanakkor feltételezhető, hogy a HSY-t ért kárnak is csupán 25 %-a kapcsolatos a polgári célú tevékenységi körrel, hiszen a földrengés a katonai célú, polgári célú és vegyes (katonai és polgári) célú tevékenységi körök megkülönböztetése nélkül okozott károkat a HSY infrastruktúrájában. Ebből következően semmilyen ok nincs annak feltételezésére, hogy a HSY által elszenvedett károk 100 %-át az állami támogatásnak minősülő állami garancia 25 %-ával kell finanszírozni. Így tehát

csak a kár 25 %-a vehető figyelembe annak megállapításánál, hogy az állami támogatás mennyiben áll arányban a vállalatot ért kárral. Összegezve az imént mondottakat, a teljes állami támogatásból a vállalat által elszenvedett károknak (az előző bekezdésben meghatározott módon) megfelelő állami garancia 25 %-a minősül összeegyeztethető támogatásnak a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján. Az állami garancia támogatásnak minősülő részéből tehát 750 millió drachma (2,20 millió EUR), azaz a 3 milliárd drachma (8,8 millió EUR) 25 %-a minősül összeegyeztethetőnek mindaddig, amíg a biztosítótársaságok 2002 első negyedévében ki nem fizették a kártérítéseket. Ezen időpont után azonban csak 1,32 millió EUR-t kitevő összeg, azaz a 3 milliárd drachma (8,8 millió EUR) mínusz 3,52 millió 25 %-a minősül összeegyeztethetőnek. A támogatás fennmaradó része nem egyeztethető össze a közös piaccal.

- (270) Amennyiben az állami garanciavállalás továbbra is fennáll, a garancia összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülő részét (tehát a továbbra is fennálló garancia 25 %-át mínusz 1,32 millió EUR összeegyeztethető összeget) haladéktalanul meg kell szüntetni. Az összeegyeztethetetlen garancia megszüntetése nem elegendő az eredeti állapot visszaállításához. Az összeegyeztethetetlen állami garanciának köszönhetően a HSY-nak hosszú éveken át rendelkezésére állt egy olyan hitel, amelyhez máskülönben nem juthatott volna hozzá. Annak érdekében, hogy az adott összeegyeztethetetlen többlettámogatást visszatérítse, a Bizottság úgy tekinti, hogy a garantált hitel nyújtásától az összeegyeztethetetlen állami garancia lejártáig terjedő időszak után visszatérítendő támogatás egyenlő a garantált hitel összköltsége (kamatláb plusz a HSY által fizetett garanciaadíj) és a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb különbözetével. Ezt az összeget kell az állami garancia azon részéhez viszonyítva kiszámítani, amely összeegyeztethetetlen támogatásnak minősült.

4.14. Az ETVA által 1997-ben és 1998-ban nyújtott hitelek (K16 intézkedés)

4.14.1. Az intézkedés ismertetése

- (271) A vizsgált intézkedés három hitelt foglal magában, amelyeket az ETVA 1997-ben és 1998-ban nyújtott a HSY-nak.
- (272) Először 1997. július 25-én nyújtott az ETVA 1,99 milliárd drachma (5,9 millió EUR) hitelkeretet, amelynek lejáratát 1997. október 31-én állapították meg. A kamatláb ATHIBOR plusz 200 bázispont volt, és a hitelkeret nyújtásának célja a HSY működőtőke-igényének kielégítése volt. A Görög Haditengerészettel szemben fennálló követeléseket nyújtottak biztosítékként.
- (273) Másodszor 1997. október 15-én nyújtott az ETVA 10 millió USD hitelkeretet a HSY működőtőke-igényének kielégítésére⁽¹³⁶⁾. A hitel kamatlába LIBOR plusz 130

bázispont volt, és a Görög Haditengerészettel kötött szerződésből eredő követeléseket nyújtottak biztosítékként. 1999. május 19-én az ETVA további biztosítéket kapott a hitelre: a HSY reá engedményezte az ISAP-pal 125 motorkocsi gyártására és szállítására kötött 1/97. számú programszerződéssel kapcsolatos összes követelését. Ezt a hitelt 2000 januárjában fizették vissza.

- (274) Harmadszor 1998. január 27-én nyújtott az ETVA 5 millió USD hitelkeretet ugyancsak LIBOR plusz 130 bázispont kamattal. A hitelnyújtás célja ezúttal is a HSY működőtőke-igényének kielégítése volt. E harmadik hitelkeretre semmilyen biztosítéket nem nyújtottak.

4.14.2. Az eljárás indításának okai

- (275) Az eljárást kiterjesztő határozatban az áll, hogy a vizsgált hitelek állami támogatásnak tűnnek, amelynek összeegyeztethetősége kétséges. Emellett az a körülmény, hogy az első két hitelre a Görög Haditengerészettel szembeni követeléseket nyújtottak biztosíték gyanánt, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a hitelek a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esnek.

4.14.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (276) Az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy egyetlen magánbank sem nyújtotta volna a szóban forgó hiteleket a HSY-nak, tekintettel a hajógyár pénzügyi helyzetére a kérdéses időszakban.

4.14.4. Görögország észrevételei

- (277) A görög hatóságok és a HSY azt állítják, hogy az ETVA elegendő biztosítéket kapott a Görög Haditengerészettel szemben fennálló követelések engedményezése formájában. A görög hatóságok rámutatnak arra, hogy a három hitelt teljes egészében visszafizették a hitelnyújtó banknak, és azt állítják, hogy minden esetleges jogosulatlan állami támogatás – *quod non* – visszatérítésre került a hitel visszafizetése révén. Végül pedig a görög hatóságok kijelentik, hogy a hitelnyújtó banknak adott biztosítékok jellegéből következően, valamint azon körülményből adódóan, hogy a HSY főleg védelmi téren fejt ki tevékenységet, a Bizottság nincs feljogosítva arra, hogy a kérdéses intézkedéseket a Szerződés 88. cikke alapján vizsgálja, hanem köteles a Szerződés 298. cikkében előírt eljárást követni.

4.14.5. Értékelés

4.14.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (278) A Szerződés 296. és 298. cikkének alkalmazásával kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy az 1997-ben nyújtott két hitelkeretet védelmi felszereléssel kapcsolatos szerződésből eredő követelésekkel biztosították. Ez a körülmény azonban önmagában véve nem bizonyítja, hogy a hitelkereteket az adott katonai célú szerződések

teljesítésének finanszírozására adták. A görög hatóságok nem szolgáltatottak bizonyítékot arra, hogy létezett olyan szerződéses kötelezettség, amelynek alapján a szóban forgó tőkét kötelező jelleggel kizárólag védelmi célú szerződések teljesítésére kellett volna fordítani. Éppen ellenkezőleg, a görög hatóságok jelzik, hogy a két hitelt a HSY működtetőke-igényének kielégítésére nyújtották. Az első Deloitte-jelentés is megerősíti, hogy a hiteleket működtetőke-igények kielégítésére nyújtották, és nem említi, hogy meghatározott tevékenységre szánták volna őket. Ezt az a körülmény is igazolja, hogy a 10 millió USD hitelkeretre további biztosítékot is nyújtottak, amely polgári célú szerződéshez kapcsolódott (az ISAP-pal kötött szerződéshez). Ebből következően a Bizottság úgy véli, hogy a három vizsgált hitel a hajógyár egészét finanszírozta, és nem kizárólag a katonai célú tevékenységek körét. Ahogyan a 3.3. részben jeleztük, a Bizottság ilyenkor úgy tekinti, hogy a hitelek 25 %-a finanszírozta a HSY polgári célú tevékenységét, erre nem vonatkozik a Szerződés 296. cikke, és ezért értékelhető az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok szemszögéből.

4.14.5.2. Támogatás megléte

- (279) A nyújtott biztosítékokkal – a Haditengerészettel és az ISAP-pal kötött szerződések alapján esedékessé váló követelések engedményezésével – kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy ezek nem nyújtottak teljes körű védelmet azon veszteségek ellen, amelyekre a HSY csődje esetén kellett számítani. Ilyen esetben a HSY beszüntetné tevékenységét, és ezzel egyidejűleg a Haditengerészettel és az ISAP-pal kötött, folyamatban levő szerződések teljesítése is szünetelne. Mivel nem kerülne sor szállításra a Haditengerészettől és az ISAP felé, a HSY e két szerződéses partnere nem lenne arra kötelezhető, hogy kifizesse a vételárat⁽¹³⁷⁾. Ami a Haditengerészettől és az ISAP-nak esetlegesen már leszállított termékekre vonatkozó követeléseket illeti, a görög hatóságok nem bizonyították először is azt, hogy ilyen követelések egyáltalán léteztek, másodsor azt, hogy behajtásuk lehetséges, harmadszor pedig azt, hogy a hitel fennállásának teljes időtartama alatt folyamatosan eléggé nagy összeget képviseltek ahhoz, hogy a HSY csődje esetén mérsékeljék a kockázatot.

- (280) A 3.1. szakaszban tett megállapítás szerint 1997-ben és 1998-ban egy magánbank a referencia-kamatláb plusz 400 bázispontnak megfelelő kamatlábat számított volna fel, azaz ATHIBOR plusz 700 bázispontot. Nincs referencia-kamatláb dollárban. Mindazonáltal, mivel az erős devizák referencia-kamatlábát a bankközi kamatláb 75

bázisponttal történő növelésével határozták meg⁽¹³⁸⁾, és figyelemmel arra, hogy a két dollárhitel kamatlába változó és a LIBOR-tól függ, a Bizottság úgy véli, hogy a fenti módszer alapulvételével a támogatási összeget US LIBOR plusz 475 bázispont alapján ésszerű kiszámítani (azaz US LIBOR plusz 75 bázispont, amiből megkapjuk a referencia-kamatlábat, valamint 400 bázispontot kitevő kockázati felár, amely megfelel a HSY-nak történő hitelnyújtás sajátos kockázatának). A fentebb mondottak alapján a három vizsgált hitel után felszámított garancia díj alacsonyabb annál, amelyet egy piacgazdasági befektető számított volna fel.

- (281) A Bizottság megállapítja, hogy a három hitel azon része, amelyik nem esik a 296. cikk hatálya alá, azaz a hitelösszegek 25 %-a állami támogatást tartalmaz. A támogatás egyenlő az ETVA által felszámított kamatláb és egy piacgazdasági befektető által alkalmazott, fentebb meghatározott kamatláb különbözetének. Mivel pedig a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltétel megsértésével, előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.14.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (282) A három vizsgált hitelt a HSY működtetőke-igényének fedezésére nyújtották. Ennek következtében működési támogatásnak minősülnek, azaz olyan támogatásnak, amelyet nem egy adott projekt támogatására, hanem a hajógyár általános működésének támogatására nyújtottak. A hitelnyújtásra olyan időszakban került sor, amikor a hajógyártásnak nyújtott támogatásokat még mindig a 90/684/EGK irányelv rendelkezései szabályozták. Az irányelv 4. és 5. cikke előírja, hogy működési támogatás hajóépítési és hajóátalakítási tevékenységre nyújtható, amelyek meghatározását az irányelv 1. cikke tartalmazza. Azokban az években azonban, amikor a hiteleket nyújtották – azaz 1997-ben és 1998-ban – a HSY nem folytatott ilyen tevékenységet. A 90/684/EGK irányelv tiltotta támogatás nyújtását hajójavítás céljára, amely a HSY fő polgári célú tevékenysége volt 1997-ben és 1998-ban. Ezen oknál fogva a vizsgált támogatás nem tekinthető összeegyeztethetőnek a közös piaccal, és – mivel jogosulatlanul nyújtották – vissza kell téríteni.
- (283) Mint a görög hatóságok hangsúlyozták, a hiteleket visszafizették. Ebből következően a fentebb meghatározott támogatást a hiteleknek a HSY részére történő folyósításától a visszafizetésükig terjedő időszakra kell visszatéríteni.

4.15. Keresztmogatás a katonai és a polgári célú tevékenységek között 2001-ig (K17 intézkedés)

4.15.1. Az intézkedés ismertetése

- (284) Az eljárást kiterjesztő határozatban az áll, hogy bizonyos jelek szerint keresztmogatásra került sor a katonai és a polgári célú tevékenységek között. A határozat két olyan esetet ismertet, amikor a HSY katonai célú megrendelések kapcsán nagy összegű, a mindenkor szerződés teljesítésének rövid távú igényeit meghaladó előlegeket kapott, ami lehetővé tette a HSY számára, hogy ezt a készpénzt más tevékenységek finanszírozására használja. Először, a HSY 2001. évi irányítási beszámolójában az áll, hogy „81,3 millió EUR-t kitevő összeg folyt be előlegként a katonai célú tevékenységre, de főleg a társaság egyéb tevékenységére és működési költségeire fordítottuk”. Másodsor, a HDW/Ferrostaal konzorcium a görög bírósághoz benyújtott keresetéhez mellékelt anyagban megemlíti, hogy a rakétanaszádok gyártása céljából (a szerződéskötés időpontja: 1999. december 21.) a HSY rendelkezésére bocsátott forrásoknak legalábbis egy részét (amely az Elefsisi Hajógyár becslése szerint meghaladja a 40 millió EUR-t) más célokra használták fel.

4.15.2. Az eljárás indításának okai

- (285) Az eljárást kiterjesztő határozat azt állítja, hogy amikor bizonyos dokumentumokban kifejezetten az áll, hogy a katonai célú szerződések teljesítésére kapott tőkét „más tevékenységre” használták fel, akkor a Bizottság joggal vonhatja kétségbe, hogy e tőke a 296. cikk hatálya alá esik, és nem minősül állami támogatásnak a 87. cikk (1) bekezdése értelmében. Az eljárást kiterjesztő határozat ajánlást is tartalmaz külön számlák bevezetésére a pénzügyi kimutatásokban a polgári célú és a katonai célú tevékenységekkel kapcsolatban annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az üzleti célú tevékenység katonai célra nyújtott állami forrásokból történő finanszírozása.

4.15.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (286) Az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy az esetleges keresztmogatás kimutatása azért nehéz, mert nem különül el számviteli szempontból a HSY katonai célú és polgári célú tevékenysége. Ennek ellenére a hajógyár 2001. évi tevékenységének elemzéséből megállapítható, hogy a katonai jellegű tevékenység korlátozott volt. Ebből nyilvánvaló, hogy az irányítási beszámoló szerint finanszírozott „más tevékenység” zömmel üzleti célú tevékenység volt.
- (287) A TKMS/GNSH, amely csak ezzel az intézkedéssel és a rákövetkezővel (K18c intézkedés) kapcsolatban nyújtott be észrevételeket, azt állítja, hogy a Szerződés 296. cikke (1) bekezdésének a) pontja elismeri, hogy bizonyos korlátozások indokoltak lehetnek az informá-

ciók kiadásával kapcsolatban. Ebből következően a Bizottság nem követelheti, hogy Görögország közöljön olyan információkat, amelyek például a különféle katonai projektekre fordított pontos összegekkel kapcsolatosak. Másfelől a TKMS/GNSH azt állítja, hogy nincs megfelelő jogalapja a polgári célú tevékenységi kör és a katonai célú tevékenységi kör számviteli kimutatásai szétválasztásának.

4.15.4. Görögország észrevételei

- (288) A görög hatóságok állítása szerint, amennyiben a panaszban említett összegek a hajógyár védelmi célú tevékenységi körével kapcsolatosak, a Bizottság által a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése alapján indított eljárás téves és *ultra vires*. Ha a Bizottság úgy véli, hogy az adott intézkedések torzítják a versenyt, a Szerződés 298. cikkében előírt eljárást kell követnie. A HSY ehhez hozzáteszi, hogy jogilag nem kötelezhető külön számviteli kimutatások vezetésére. Ebből következően szerinte a Bizottság kérése minden jogalapot nélkülöz.

4.15.5. Értékelés

4.15.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (289) Annak megválaszolására, hogy alkalmazható-e ebben az esetben a Szerződés 296. és 298. cikke, először tisztázni kell a tényállást. Az eljárást indító határozatban említett dokumentumokból láthatóan legalábbis több negyedéven át nem használták a kérdéses előlegeket a katonai célú szerződés teljesítésére. Sem a görög hatóságok, sem pedig a HSY nem vitatta azokat a dokumentumrészleteket, amelyeket az eljárást indító határozat idéz. Emellett a HSY számviteli kimutatásai megerősítik, hogy a társaság 2000-ben és 2001-ben annyi előleget vett fel a Haditengerésztől, amennyi jóval meghaladta az érintett katonai célú szerződések teljesítéséhez szükséges rövid távú tőkeigényt. A 2000. december 31-i mérlegből⁽¹³⁹⁾ például kiderül, hogy a rakétanaszádokkal kapcsolatos szerződés és a tengeralattjárókkal kapcsolatos szerződés után a HSY által felvett előlegek 49,1 millió EUR-t, illetve 33,1 millió EUR-t tettek ki. Ugyanezen a napon a Haditengerészzel kötött szerződésekkel kapcsolatos készletek, folyamatban levő munkák, készletvásárlási előlegek és vevőkkel szembeni követelések együttes összege (a könyvelés nyelvén e tételek neve: forgóeszközök) 14,8 millió EUR-t tett ki. Ez azt jelenti, hogy az előlegek 67,4 millió EUR-val haladták meg a finanszírozni kívánt forgóeszközöket. Tekintettel arra, hogy senki nem vitatta az eljárást kiterjesztő határozatban idézett pénzüsségeket, és mivel más forrásból láthatóan úgy tűnik, hogy ezek az összegek ésszerű megközelítésben tükrözik a valós helyzetet, a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy a kérdéses előlegeket legalább egy éven keresztül nem a nekik megfelelő katonai célú szerződések teljesítésére fordították.

(290) A Szerződés 296. és 298. cikkének alkalmazását illetően a Bizottság elutasítja Görögország azon érvelését, miszerint minden olyan előleg, amelyet védelmi tevékenységgel kapcsolatos szerződés kapcsán folyósítottak, automatikusan a 296. cikk hatálya alá tartozik. A vizsgált ügyben maga a HSY vezetősége is elismerte, hogy egyes előlegek jóval meghaladták azon összegeket, amelyekre rövid távon szükség volt a szerződések teljesítéséhez, és ebből következően ideiglenesen más célokra fordították őket. Egy intézkedés csak akkor tartozik a 296. cikk hatálya alá, ha Görögország úgy véli, hogy az intézkedés „a fegyver-, lőszer- és hadianyag-termeléssel és -kereskedéssel kapcsolatos alapvető biztonsági érdekeinek védelmét szolgálja”. A Bizottság megjegyzi, hogy Görögország nem adott magyarázatot arra, hogy mennyiben segíti elő „alapvető biztonsági érdekeinek védelmét” az előlegek azon része, amely meghaladta a védelmi projektek teljesítéséhez szükséges tőke összegét. A Bizottság nem érti, hogyan lehetséges ez, tekintettel arra, hogy a hajógyárnak az adott hadianyag gyártásához nem volt szüksége a kérdéses tőkére, és azt nem is fordította erre a célra. Egy ilyen esetben, amikor a tények arra utalnak, hogy nem alkalmazható a 296. cikk, Görögországnak magyarázattal kellett volna szolgálnia arra, hogy az itt vitatott, eltúlzott összegű előlegek hogyan segítették elő nemzetbiztonságát. Mivel erre nem került sor, a Bizottság arra a megállapításra jut, hogy a szóban forgó előlegek azon idő alatt, amelyben nem volt rájuk szükség a védelmi munkálatokkal kapcsolatos szerződések teljesítéséhez, nem esnek a Szerződés 296. cikkének hatálya alá.

(291) Tekintettel arra, hogy az előlegeket első lépésben a hajógyár egész tevékenységének finanszírozására fordították, a Bizottság úgy tekinti, hogy az előlegek 75 %-a szolgált katonai célú tevékenységek finanszírozására, és 25 %-uk üzleti célú tevékenységek finanszírozására. Ebből következően legalább egy éven keresztül a 81,3 millió EUR 25 %-a és a 40 millió EUR 25 %-a az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok hatálya alá tartozott.

4.15.5.2. Támogatás megléte

(292) A fentebb említett, eltúlzott összegű előlegek kamatmentes állami hitelek. Ilyen értelemben szelektív előnyhöz juttatják a HSY-t. Kijelenthetjük, hogy ha az állam olyan feltételekkel vásárol terméket, amelyek elfogadhatók lennének egy magánvállalkozás számára, a termékvásárlási szerződés – beleértve az előleget és az egyéb feltételeket – nem juttathatja szelektív előnyhöz a termelőt. A HSY-nek adott, védelmi munkákkal kapcsolatos szerződések esetében azonban az állam semmi

esetre sem tanúsított olyan magatartást, amely elfogadható lett volna egy termékvásárlási szándékkal fellépő magánvállalat számára. Egy magánvállalat arra törekedne, hogy minél alacsonyabb árat fizessen, nemzetközi szinten számba véve az összes lehetséges szállítót. Görögország ezzel szemben mindig Görögországban tevékenykedő szállítókra korlátozta választását (vagy olyan konzorciumokra, amelyek egyik tagja Görögországban tevékenykedik) annak érdekében, hogy támogassa a görögországi foglalkoztatást, és hogy fenntartsa a védelmi eszköz gyártására irányuló kapacitást Görögországban⁽¹⁴⁰⁾. Ebből következően egy magánvállalat nem kötötte volna meg a kérdéses termékvásárlási szerződéseket. Sőt, egy magánvállalat nem lett volna hajlandó a megrendelése teljesítéséhez szükséges összegnél nagyobb előlegeket fizetni, hanem arra törekedett volna, hogy ezeket a lehető legalacsonyabb összegre korlátozza.

(293) Ilyen körülmények között a Bizottság úgy véli, hogy az itt vizsgált, eltúlzott összegű előlegek kamatmentes hitelek. A fentebb említett dokumentumok bizonyítják, hogy a kérdéses tőkét legalább egy éven át más irányú tevékenységre, és nem az érintett szerződések teljesítésére fordították⁽¹⁴¹⁾. A Bizottság ezért úgy tekinti, hogy egy éves futamidejű kamatmentes hitelnek minősülnek. A HSY hitelfeltevő képességének a 3.1. szakaszban kifejtett elemzése alapján az 1999. június 30. után nyújtott hitelek támogatási összege egyenlő a görögországi referencia-kamatláb plusz 600 bázisponttal. Mivel pedig a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltétel megsértésével a szóban forgó támogatást előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.

4.15.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

(294) A Bizottság nem talált olyan támpontot, amelynek alapján az adott támogatást összeegyeztethetőnek lehetne tekinteni. Mivel ez a támogatás a hajógyár egész működését segíti elő, működési támogatásnak látszik, de amint azt más intézkedések értékelése kapcsán korábban kifejtettük, az adott hajógyár 1999-ben, 2000-ben és 2001-ben nem rendelkezett jogosultsággal működési támogatás elnyerésére.

(295) Mivel a támogatás jogosulatlan és összeegyeztethetetlen, vissza kell téríteni.

(296) Ami a számviteli kimutatások szétválasztását illeti, a Bizottság e határozat végén foglalkozik ezzel a kérdéssel.

4.16. Kártalanítási záradék a HDW/Ferrostaal javára jogosulatlan támogatásoknak a HSY-n való behajtása esetére (K18c intézkedés)

4.16.1. Az intézkedés ismertetése

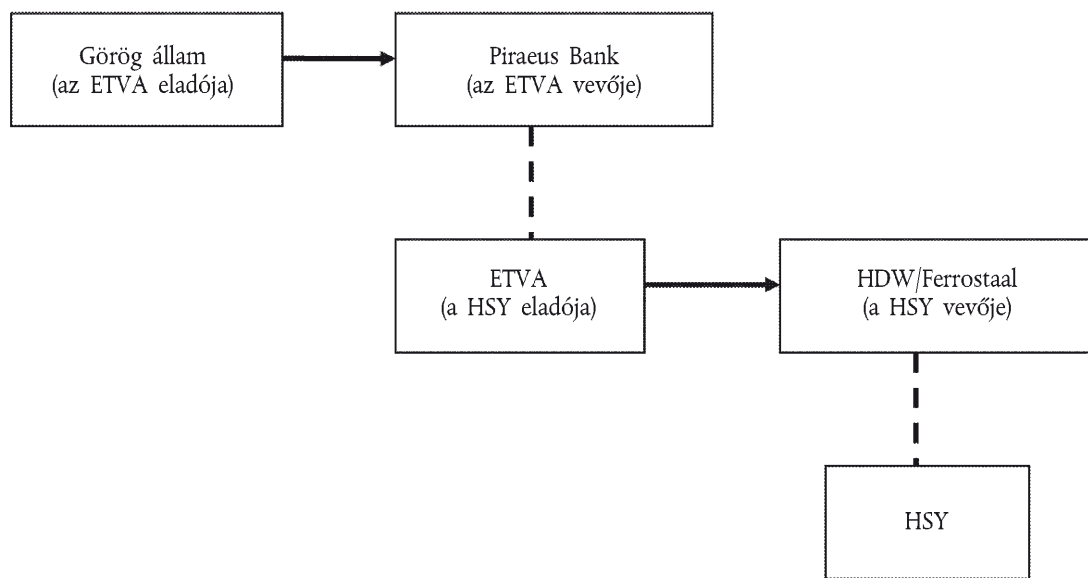
(297) Az eljárást kiterjesztő határozatban az áll, hogy a görög állam ígéretet tett a HSY vevőjének (a HDW/Ferrostaalnak) a kártalanítására abban az esetben, ha a privatizáció előtt vagy annak folyamán a HSY-n összeegyeztethetetlen támogatásokat hajtanak be. Jogi szempontból ezt a garanciát egy kétlépcsős mechanizmuson keresztül nyújtották:

— Egyfelől az ETVA nyújtott garanciát a HSY vevőjének (a HDW/Ferrostaalnak). E kártalanítási garancia értelmében az ETVA kártalanítja a HDW/Ferrostaalt azon támogatások után, amelyeket visszatérítettek a HSY-val. Az eljárást kiterjesztő határozat hangsúlyozza, hogy a HSY részvényeinek értékesítéséről az ETVA és a HDW/Ferrostaal között 2001. október 11-én

kötött részvényvásárlási szerződésben (a továbbiakban: HSY RVSZ) az akkor még állami ellenőrzés alatt álló ETVA már ígéretet tett arra, hogy ezt a garanciát biztosítja a HDW/Ferrostaalnak. Ebből az következik, hogy az ETVA által nyújtott garancia minden jel szerint az államnak tulajdonítható.

— Másfelől az állam nyújtott garanciát az ETVA részvényei 57,7 %-a vásárlójának (a Piraeus Banknak). E kártalanítási garancia értelmében az állam megfizeti a Piraeus Banknak minden olyan összeg 100 %-át, amelyet az ETVA a HSY vevőjének kifizetett azon kártalanítási garancia alapján, amelyet az ETVA nyújtott a HSY vevőjének.

(298) Az alábbi grafikonon láthatjuk e kétlépcsős garancia-nyújtás mechanizmusát az eljárást kiterjesztő határozatban közölt leírás alapján (a folyamatos vonal a kártalanítás irányát jelzi a garancianyújtás két lépcsőjének mindegyikében, a szaggatott vonal pedig a tulajdonviszonyokat mutatja a HSY értékesítésének és az ETVA részvényállománya 57,7 %-a értékesítésének lezárása után).

4.16.2. Az eljárás indításának okai

(299) Az eljárást kiterjesztő határozatban az áll, hogy egy magánadó nem nyújtott volna ilyen garanciát, tekintve, hogy az nem esik időbeli és mennyiségi korlátozás alá. Emellett egy piacgazdasági részvényes inkább hagyta volna a HSY-t csődbe menni és felszámolási eljárás alá kerülni, mintsem hogy ilyen körülmények között értékesítse. Az állam által kapott vételár mindössze 6 millió EUR volt, miközben a garancia alapján fizetendő kártalanítási összegek ennél jóval nagyobbak voltak.

(300) Noha a kétlépcsős garancianyújtás törvényes jogosultja a HDW/Ferrostaal, az eljárást kiterjesztő határozat hangsúlyozza, hogy az egész mechanizmus igazi kedvezménye-

zettje a HSY. A szóban forgó állami kártalanítási záradék nélkül egyetlen befektető sem lett volna hajlandó megvásárolni a HSY-t. A görög állam egyértelműen elismerte ezt a tényt. Ebből következően valószínű, hogy a szóban forgó garancia nélkül a HSY-t nem lehetett volna értékesíteni, a vállalat nem lett volna képes megoldani a pénzügyi nehézségeit és csődbe ment volna.

(301) Az eljárást kiterjesztő határozatban az is áll, hogy a szóban forgó garancia önmagában (per se) összeegyeztethetetlennek minősül, tekintettel arra, hogy csökkenti bármely visszatérítési határozat hatékony érvényesülését („effet utile”).

4.16.3. Az érdekelt felek észrevételei

- (302) Az Elefsisi Hajógyár a Bizottság eredeti értékelésével összhangban azt állítja, hogy egyetlen magáneladó sem nyújtana ilyen korlátlan garanciát. Ami a Bizottság azon állítását illeti, miszerint egyetlen befektető sem lenne hajlandó megvásárolni a hajógyárt a szóban forgó záradék nélkül, az Elefsisi Hajógyár vitatja ezt, tekintettel arra, hogy ő, amikor részt vett a HSY-ra kiírt pályázati eljárásban, és meg akarta vásárolni a HSY-t, nem támasztott ilyen feltételt a HSY-ra benyújtott vételi ajánlatában, és kész volt e garancia nélkül megvenni a vállalatot. Az Elefsisi Hajógyár szerint a garanciát kizárólag a HDW/Ferrostaalnak nyújtották.
- (303) A Piraeus Bank, amely csak ezzel az intézkedéssel kapcsolatban nyújtott be megjegyzéseket, mert ebben érintett közvetlenül, különféle dokumentumokat nyújtott be, amelyekből kiderül, hogy az ETVA már a HSY RVSZ-ének megkötése idején, 2001 októberében – amikor még állami ellenőrzés alatt állt – egyetértett azzal, hogy a HDW/Ferrostaal javára iktassák be a kártalanítási záradékot. A Piraeus Bank szerződéseket, dokumentumokat és sajtócikkeket nyújtott be, amelyekből kiderül, hogy az állam irányította a HSY privatizációs folyamatát. A görög állam és a Piraeus Bank között 2002. március 20-án kötött megállapodás kimondja, hogy noha a Piraeus Bank lett az ETVA többségi részvényese, továbbra is az állam intézi a HSY privatizációs folyamatát. Végül pedig a Piraeus Bank közli, hogy a pályázóknak 2001 júliusában megküldött ajánlatkérési felhívás egyértelműen leszögezte, hogy amennyiben az uniós jogszabályok esetleges megsértése miatt a HSY-n állami támogatásokat hajtanak be, a pályázat nyertese nem felel a szóban forgó összegek megfizetéséért.
- (304) A TKMS/GNSH közli, hogy az ETVA-val a HSY megvásárlásáról folytatott tárgyalások során nyilvánvalóvá vált, hogy az utóbbi pénzügyi segítséget kapott a görög államtól. A vevőjelöltek azonban nem ismerték sem az ezzel kapcsolatos intézkedések terjedelmét, sem meghozataluk pontos körülményeit. Az ajánlattételi eljárás során a vevőjelöltek alig kaptak tájékoztatást az itt folyó eljárás tárgyát képező különféle intézkedésekről. Ebből következően a vevőjelöltek nem tudták számszerűsíteni a HSY-nak nyújtott állami támogatások várható kihatásait. Annak érdekében, hogy mentesüljön a régebbi vagy még folyamatban levő támogatásokból adódó kockázat alól, a HDW/Ferrostaal ragaszkodott ahhoz, hogy a Bizottság adjon számára jóváhagyást vagy megerősítő levelet/nemleges megállapítást a régebbi támogatásokkal kapcsolatban. Amennyiben ez nem lett volna lehetséges, a vevő javasolt volna valamilyen elfogadható garanciát az eladónak. A Bizottsággal folytatott tárgyalások során egyértelművé vált, hogy a Bizottságnak nem áll szándékában ilyen megerősítő levelet/nemleges megállapítást kibocsátania. A HSY-nak a HDW/Ferrostaal általi kivásárlását jóváhagyó határozatában maga a Bizottság is elismeri, hogy nem volt ismeretes a szubvenciók mértéke. Ilyen körülmények között született 2002. május 31-én megállapodás a kártalanítási záradékról, amelyet a HSY RVSZ-éhez csatoltak: ennek értelmében az ETVA mint a HSY eladója garanciát vállalt minden olyan pénzügyi kár megtérítésére, amely a vevőt érheti abban az esetben, ha támogatásokat térítenek meg a HSY-val. A TKMS/GNSH arra a megállapításra jut, hogy egyetlen befektető sem lett volna hajlandó megvenni a HSY-t a szóban forgó garancia nélkül. Ezt az állítást a TKMS/GNSH által 2007 júniusában benyújtott második Deloitte-jelentés is megerősítette.
- (305) A TKMS/GNSH úgy véli, hogy az intézkedés nem tulajdonítható az államnak, mivel a garanciát akkor adta az ETVA, amikor már nem állt az állam ellenőrzése alatt. A HSY 2001 októberében kötött RVSZ-e alapján a GNSH kártalanítása nem volt az ETVA szerződéses kötelezettsége. Az ETVA csak 2002 májusában határozta el e garancia nyújtását. A TKMS/GNSH azt is állítja, hogy az ETVA és az állam magáneladóként járt el. Annak valószínűsége, hogy a garancia megfizetésére kényszerülnek, viszonylag csekély volt. Ha ellenben a hajógyár felszámolás alá kerül, akkor a HSY-nak nyújtott hitelekkel és garanciákkal származó károk jóval nagyobb összegeket tettek volna ki. (Az iménti állítást alátámasztó számítás a TKMS/GNSH által benyújtott második Deloitte-jelentésben található.) Emellett a TKMS/GNSH úgy tudja, hogy az állam által a Piraeus Banknak 2002. március 20-án nyújtott garancia értelmében az állam csak 57,7 % erejéig fizet kártalanítást a Piraeus Bank részére minden olyan összeg után, amelyet az ETVA a HSY vevőjének (azaz a HDW/Ferrostaalnak) folyósít. Ezzel szemben az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak 2002. május 31-én nyújtott garancia értelmében az ETVA a HSY-n behajtott támogatások összegének 100 %-a erejéig fizet kártalanítást a HDW/Ferrostaalnak. A TKMS/GNSH arra a megállapításra jut, hogy az ETVA által 2002. május 31-én adott garancia átfogóbb annál, mint amelyet a Piraeus Bank 2002. március 20-án kapott. Ebből következően nem alkothatnak egységes garancianyújtási mechanizmust, és az a körülmény, hogy az ETVA átfogóbb garanciát nyújtott, azt bizonyítja, hogy magáneladóként járt el.
- (306) A TKMS/GNSH nem érti, hogy egy ilyen kártalanítási záradék mennyiben minősülhet a támogatás-visszatérítés kijátszásának. Valójában, ha a HSY-val támogatásokat térítenek vissza, az állam nem a HSY-t kártalanítja, hanem a vevőjét (azaz a TKMS/GNSH-t, amely a HDW/Ferrostaal jogutódja).
- (307) Ezenkívül a TKMS/GNSH ⁽¹⁴²⁾ úgy véli, hogy az állam által a Piraeus Banknak adott garancia a Piraeus Bank és az ETVA javára nyújtott támogatásnak minősülhet.

4.16.4. Görögország észrevételei

- (308) Görögország és a HSY szerint a kártalanítási záradék nem minősül támogatásnak. Először is, nem tulajdonítható az államnak, tekintettel arra, hogy az ETVA akkor nyújtotta, amikor már nem állt állami ellenőrzés alatt. Másodszor, Görögország és a HSY azt állítják, hogy a görög állam magánbefektetőként járt el, amikor értékesítette a HSY-ban szerzett tulajdonrészét mint az ETVA főrésztulajosa. A HSY eladói által a vevőnek nyújtott garancia szabványos és szokásos feltétel az üzleti megállapodásokban. Görögország emlékeztet arra, hogy nem a HSY-nak, hanem a vállalat vevőjének nyújtott garanciát a jogosulatlan állami támogatások visszatérítésével kapcsolatos felelősségre. A kártalanítás az eladót terheli, függetlenül attól, hogy záradékként bekerül-e az üzleti megállapodásba. Alaptalan a Bizottság azon észrevétele, amely szerint a görög állam tudta vagy tudnia kellett volna, hogy még jelentős számú jogosulatlan és összeegyeztethetetlen minősíthető állami támogatás van, amelyek összegét valószínűleg vissza kell téríteni, és így hatályba fog lépni a kártalanítási záradék. A kártalanítási záradék biztosításának idején nem létezett olyan bizottsági határozat, amely jogosulatlan minősítette volna a HSY-nak nyújtott állami támogatásokat. Emellett a HSY bezárása és felszámolása többbe került volna az államnak, ha figyelembe vesszük a társadalmi költséget.

- (309) Emellett a HSY nem érti, hogy milyen pénzügyi előnye származhat egy olyan garanciából, amelyben az ETVA és a HDW/Ferrostaal állapodott meg, vagy egy olyan garanciából, amelyben a görög állam és a Piraeus Bank állapodott meg. Még ha a HDW/Ferrostaal kártalanítást kapott is volna, a konzorcium semmi esetre sem lett volna köteles ezt az összeget a HSY-ba fektetni. A Bizottság tehát azt sem tudja bizonyítani, hogy a kártalanítási záradék miért közömbösített volna egy visszatérítési határozatot. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a támogatás visszatérítésével a kedvezményezett elveszti az azzal járó előnyt, és visszaállhat a támogatás nyújtása előtti állapot.

- (310) Végül pedig, ha a Bizottság a kártalanítási záradékot állami támogatásnak minősíti, Görögország azt állítja, hogy a Szerződés 296–298. cikke vonatkozna rá. Ennek kapcsán a HSY rámutat arra, hogy mivel a Görög Haditengerészet mindig a hajógyár legfontosabb ügyfele volt, a privatizációs eljárást és feltételeket – beleértve a 2941/2001. sz. törvény hatálybalépését – az ügyfélként fellépő állam szemszögéből kellene vizsgálni, amely nemzetvédelmi érdekből tartja fontosnak a hajógyár működésének és életképességének fenntartását. Jelen esetben a görög állam olyan intézkedéseket hozott, amelyeket bármely magánvállalat is meghozott volna, ha érdekei egy másik vállalat életképességétől függték volna. Ez az értékelés még nagyobb jelentőségre tesz szert akkor, amikor az állam köteles viselni a társaság

megszűnésével és felszámolásával összefüggő terheket és veszteségeket, ami még több költséget jelent, és ezért nem hoz nyereséget.

4.16.5. Értékelés

4.16.5.1. A Szerződés 296. cikke

- (311) A Bizottság úgy véli, hogy az intézkedés nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá. Elvégre a kártalanítási mechanizmus akkor alkalmazandó, ha a HSY-nak állami támogatást kell visszatérítenie. Görögország azt állította – és a Bizottság ezzel rendre egyetértett⁽¹⁴³⁾ –, hogy a HSY katonai célú tevékenysége fontos Görögország nemzetbiztonsága számára, ez a tevékenység a 296. cikk hatálya alá tartozik, és az állami támogatási szabályok erre nem vonatkoznak. Tekintettel arra, hogy a HSY katonai célú tevékenységére nyújtott összes állami támogatás mentesül az állami támogatási szabályok alkalmazása alól, az állami támogatások visszatérítése csak olyan támogatásokra vonatkozhat, amelyeket a HSY polgári célú tevékenységére nyújtottak. Ebből következően az itt tárgyalt garancia közvetlenül és kizárólag a HSY polgári célú tevékenységével kapcsolatos.

- (312) Egyes felek azt állítják, hogy e garancia nélkül egy befektető sem vásárolta volna meg a HSY-t, és a hajógyár minden valószínűség szerint csődbe ment volna. Ebből következően, még ha kizárólag a HSY polgári célú tevékenységével kapcsolatos is, az intézkedés mindazonáltal elengedhetetlenül fontos volt a HSY katonai célú tevékenységének fenntartása számára, és így a 296. cikk hatálya alá esik. A Bizottságnak nem áll módjában elfogadni ezt az érvelést. A 296. cikk alapján Görögország megadhatta volna a szükséges pénzügyi támogatást a katonai célú tevékenységhez, hogy biztosítsa annak folytatását. Görögország így elkerülhette volna a katonai célú tevékenység megszűnését. Alternatív megoldásként Görögországnak lehetősége lett volna arra, hogy a szükséges pénzügyi támogatás biztosításával vonzóvá tegye a katonai célú tevékenységet egy olyan befektető számára, aki azt kivásárolná, biztosítva a folytatását. A katonai tevékenységet kivásárló befektetőnek nem lenne szüksége olyan garanciára, mint amilyen az itt tárgyalt garancia, hiszen – mint már kifejtettük – a HSY katonai célú tevékenységére nyújtott támogatásokból semmit sem kellett visszatéríteni. Ebből következően az itt vizsgált intézkedésre csak azért volt szükség, hogy a HSY egészére lehessen vevőt találni, beleértve a polgári célú tevékenységet is. Az itt tárgyalt intézkedés hatása tehát abban nyilvánult meg, hogy lehetővé tette a HSY polgári célú tevékenységi körére is megtalálni a vevőt, és így biztosította ennek a tevékenységnek a folytatását is. Nem a katonai tevékenység folytatásának biztosításához volt tehát rá szükség. Következésképp nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá.

4.16.5.2. Támogatás megléte

- (313) Tekintettel arra, hogy egyes felek kétségbe vonják azt, hogy a két garancia – a Piraeus Banknak adott állami garancia és az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia – egységes garancianyújtási mechanizmust alkot, és hogy a HSY mindkét garancia kedvezményezettje, a Bizottság először külön értékeli az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garanciát, és bizonyítani fogja, hogy állami támogatásnak minősül a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében.

- (314) Ahhoz, hogy a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősüljön, az intézkedésnek az államnak tulajdoníthatónak kell lennie. Egyes felek kétségbe vonják, hogy az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia az államnak tulajdonítható. Azt állítják, hogy a garancia nyújtásáról szóló határozatot az ETVA önállóan és szabadon hozta meg. Különösen azt állítják, hogy a támogatást 2002. május 31-én a HSY RVSZ-éhez csatolt kiegészítésben nyújtották, amikor az ETVA már nem az állam, hanem a Piraeus Bank ellenőrzése alatt állt. A Bizottság elutasítja ezt az állítást, és úgy véli, hogy számos bizonyíték szól amellett, hogy az intézkedés igenis az államnak tulajdonítható:

- Először, a HSY privatizációs eljárásának során ez a garancia szerepelt a vevőjelölteknek benyújtott dokumentumokban⁽¹⁴⁴⁾. Ez azt jelenti, hogy már a privatizációs eljárás során ígéretet tettek arra, hogy a HSY vevőjét kártalanítják, ha a vállalattal állami támogatásokat térítettnek vissza. Emellett 2001. szeptember 14-én az ETVA egyértelmű és fenntartás nélküli kötelezettséget vállalt arra, hogy ilyen értelmű garanciát nyújtson a HDW/Ferrostaalnak, amennyiben az Európai Unió nem hagyná jóvá a HSY-nak nyújtott jelenlegi és korábbi támogatásokat⁽¹⁴⁵⁾. A HSY RVSZ-ének 2001. október 11-én aláírt 1.2.3. számú záradéka egyértelműen utal a 2001. szeptember 14-én aláírt dokumentumra. A garancia pontos megszövegezésével kapcsolatos vita tovább folytatódott a rákövetkező hónapokban⁽¹⁴⁶⁾. Mivel a Bizottság nem adott megerősítő levelet/nemleges megállapítást a HSY-nak nyújtott régebbi és jelenlegi támogatásokkal kapcsolatban, az ETVA kénytelen volt 2002. május 31-én garanciát nyújtani a HDW/Ferrostaal javára a szerződő felek 2001. szeptember 14-i megállapodásának megfelelően és összhangban a HSY RVSZ-ének 1.2.3. számú záradékával. Az eddig elmondottakból nyilvánvaló, hogy noha a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garanciát tartalmazó kiegészítést 2002. május 31-én írták alá, az ETVA

már abban az időben kötelezettséget vállalt e garancia megadására, ha az EU nem hagyná jóvá a régebbi és jelenlegi támogatásokat, amikor még állami ellenőrzés alatt állt. Ez azt jelenti, hogy a 2002. május 31-i kiegészítés olyan megállapodás teljesítése, amelyet az ETVA akkor kötött, amikor még állami ellenőrzés alatt állt. Mint e határozat 3.2. része bizonyítja, az ETVA összes olyan intézkedése, amelyet akkor hozott a HSY-val kapcsolatban, amikor még állami ellenőrzés alatt állt, az államnak tudható be⁽¹⁴⁷⁾. E körülményeket Görögország is megerősítette 2005. május 23-i levelében⁽¹⁴⁸⁾.

- Másodszor, még ha úgy tekintjük is, hogy a fentebb említett megállapodások alapján, amelyeket az állami ellenőrzés alatt álló ETVA kötött (tehát 2002 márciusának végéig), nem állt fenn a bank részéről semmilyen szerződéses kötelezettség arra nézve, hogy ilyen garanciát nyújtson a HDW/Ferrostaalnak, az intézkedés akkor is az államnak tudható be. A Bizottság ugyanis megjegyzi, hogy Görögország még azután is tovább foglalkozott a HSY értékesítésével, hogy eladta az ETVA-t a Piraeus Banknak. Az állam és a Piraeus Bank között 2002. március 20-án kötött megállapodás 8.2.2. cikke kimondja, hogy az ETVA nem visel felelősséget a HSY értékesítési eljárásáért, amellyel továbbra is az állam foglalkozik. A 8.2.2. cikk b) pontja például kimondja, hogy az állam „vállalja a Hellenic Shipyards tulajdonrésze harmadik vevőjével folyó eljárás és konzultációk ellenőrzését, lebonyolítását és az ezekhez kapcsolódó felelősséget”. A 2002. március 20-i megállapodás 8.2.2. cikke szerint a Piraeus Bank 2002. május 28-án kelt levelében kérte az állam hozzájárulását ahhoz a garanciához, amelyet az ETVA-nak kellett nyújtania a HDW/Ferrostaal javára. Az állam 2002. május 31-i levelében adta meg a hozzájárulást. Mindebből kiderül, hogy a garancianyújtás az államnak tulajdonítható.

- Harmadszor, még ha elutasítjuk is az előbbi két szempontot, a garanciát akkor is az államnak kell tulajdonítani. A Bizottság megjegyzi, hogy valójában az állam határozta el a HSY privatizációját⁽¹⁴⁹⁾. Amikor a Piraeus Bank átvette az ellenőrzést az ETVA felett, jogi kötelezettséget vállalt a HSY privatizációjára is. Mint maga a TKMS/GNSH is elismerte, a HDW/Ferrostaal nem vette volna meg a HSY-t, ha nem kapta volna meg a szóban forgó garanciát. Mivel az állam döntött úgy, hogy értékesíteni kell a HSY-t, és mivel az értékesítéshez szükséges volt a garancianyújtás, arra a megállapításra juthatunk, hogy az állam hozta az ETVA-t olyan helyzetbe, hogy kénytelen volt megadni a garanciát. Ebből következően, még ha valaki arra a megállapításra jut is, hogy az ETVA állami sugallat nélkül határozta el a garancia nyújtását 2002 márciusában, az intézkedés akkor is az államnak lenne tulajdonítható.

- Negyedszer, még ha elutasítjuk is az előbbi szempontokat, akkor is arra a megállapításra kell jutnunk, hogy az ETVA csak azért egyezett bele a garancia-nyújtásba 2002. május 31-én, mert többségi részvényese (a Piraeus Bank) olyan garanciát kapott az államtól, amely megóvta minden ebből a garancia-nyújtásból adódó pénzügyi veszteségtől. Mint bizonyítani fogjuk, egy piacgazdasági magánbefektető soha nem nyújtott volna ilyen garanciát, ha nem kap viszontgaranciát az államtól. A garancia-nyújtásra csak azért került sor, mert az állam védelmet nyújtott a gazdálkodó szervezetnek (a vállalatcsoportnak), amikor az esetleges hátrányos következmények ellen garanciát nyújtott neki (vizontgarancia biztosításával). Ilyen esetben, amikor egy vállalat csak átruházza a támogatást egy másik vállalatra, az intézkedés bevezetése az államnak tulajdonítható.
- (315) Ahhoz, hogy a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében egy intézkedés állami támogatásnak minősüljön, állami forrásokból kell finanszírozni. A garanciáról szóló közlemény rámutat arra, hogy „a támogatás nyújtása a kezesség elvállalásának időpontjában, nem pedig a kezesség érvényesítésekor vagy a kezességvállalás feltételei alapján történő kifizetésekor történik. A kezesség vállalásakor kell értékelni azt, hogy a kezességvállalás állami támogatásnak minősül-e vagy sem [...]”. Mint fentebb említésre került, a Bizottság szerint az ETVA olyan időpontban vállalt szerződéses kötelezettséget a fenti garancia-nyújtásra a HDW/Ferrostaal javára, amikor az ETVA részvényeinek nagy többsége még állami kézben volt. Mivel a garanciáról szóló közlemény értelmében a támogatás meglétét a garancia elvállalásának időpontjában kell elemezni, és nem később, a garancia érvényesítésekor, arra a megállapításra kell jutnunk, hogy amikor az állam kötelezettséget vállalt a garancia-nyújtásra, állami forrásokat kockáztatott, és ebből következően a garancia állami forrásokat tartalmaz. Az a körülmény, hogy az ETVA-t nem sokkal később eladták a Piraeus Banknak, nem befolyásolja ezt a megállapítást. Ha az állam megfelelően tájékoztatta a vevőjelölteket az ETVA szerződéses kötelezettségeiről – és különösen azon kötelezettségvállalásáról, hogy garanciát nyújtson a HDW/Ferrostaalnak, ha a Bizottság nem ad megerősítő levelet –, akkor a pályázóknak figyelembe kellett venniük az ETVA ezen kötelezettségvállalását. Ebből következően nyilván lefelé módosították azt az árat, amelyet az ETVA megvásárlásáért hajlandók voltak fizetni. Ez azt jelenti, hogy az állam alacsonyabb áron értékesítette az ETVA-t, tehát forrásokat veszített. Mint fentebb említésre került, még ha valaki arra a megállapításra jut is, hogy az ETVA, amikor még állami tulajdonban volt, nem vállalt szerződéses kötelezettséget a garancia-nyújtásra, a Bizottság akkor is úgy véli, hogy az állam, amikor 2001 januárjában a HSY privatizációja mellett döntött – miközben az ETVA még a tulajdonában volt –, olyan helyzetbe hozta az ETVA-t, hogy az kénytelen volt vállalni a szóban forgó garancia-nyújtást, mivel erre feltétlenül szükség volt ahhoz, hogy vevőt lehessen találni a HSY-ra. Ez azt jelenti, hogy amikor a vevőjelöltek ajánlatot tettek az ETVA megvásárlására, figyelembe kellett venniük azt, hogy a bank köteles a szóban forgó garanciát megadni.
- Ebből következően alacsonyabb árat ajánlottak az ETVA megvételéért, ami ugyancsak állami források elvesztését jelentette.
- (316) Még ha valaki arra a megállapításra is jutna, hogy az ETVA állam általi értékesítésének idején nem állt fenn (szerződéses vagy *de facto*) kötelezettség a szóban forgó garancia-nyújtásra, akkor is bizonyítható, hogy az ETVA által nyújtott garancia állami forrásokat tartalmaz. Az állam az ETVA vevőjének (a Piraeus Banknak) garanciát nyújtott, amely alapján ígéretet tett arra, hogy teljes egészében (100 %-ig) megtéríti azt az összeget, amelynek megfizetésére az ETVA-t adott esetben kötelezhetik azon garancia alapján, amelyet ez a bank nyújt a HDW/Ferrostaalnak. E viszontgarancia nyújtására több egymást követő szerződésben került sor. Az állam és a Piraeus Bank között az ETVA 57,7 %-ának értékesítéséről 2001. december 18-án kötött szerződés értelmében az állam kötelezettséget vállalt arra, hogy megtérítse a Piraeus Banknak minden olyan összeg 57,7 %-át, amelyet az ETVA a HSY vevőjének fizet. Az ugyanezen szerződő felek között 2002. március 20-án kötött, a 2001. december 18-i szerződést módosító szerződésben az állam arra vállalt kötelezettséget, hogy megtéríti a Piraeus Banknak minden olyan összeg 100 %-át, amelyet az ETVA a HSY vevőjének fizetni köteles⁽¹⁵⁰⁾. A Piraeus Banknak küldött, 2002. május 31-én kelt levelében az állam megerősítette a banknak tett ígéretét, hogy kifizeti bármely, az ETVA által a HSY vevőjének fizetett összeg 100 %-át⁽¹⁵¹⁾. Ez azt jelenti, hogy amikor az ETVA 2002. május 31-én aláírta a HSY RVSZ-ének kiegészítését, a Piraeus Bank állami garanciát kapott arra, hogy teljes mértékben (100 %-ig) kártalanítja bármely összeg után, amelyet az ETVA a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia következtében fizetni köteles⁽¹⁵²⁾. Ez bizonyítja, hogy az ETVA által fizetett minden összeget végső soron az állami költségvetésből finanszíroztak volna, és így a garancia állami forrásokat tartalmaz.
- (317) Annak érdekében, hogy bizonyítható legyen a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás léte, bizonyítani kell, hogy az állam nem úgy viselkedett, mint ahogyan egy piacgazdasági befektető viselkedett volna hasonló körülmények között. Ezzel kapcsolatban Görögország, a HSY és a TKMS/GNSH azt állítja, hogy hasonló körülmények között egy magánbefektető hajlandó lett volna a szóban forgó garanciát vállalni a HDW/Ferrostaal javára. Azt állítják, hogy a piacgazdasági befektető elvét az ETVA-val szemben kell alkalmazni – hiszen az ETVA volt az a jogi személy, akinek a HSY-t eladták –, valamint a görög kormánnyal szemben, amely a HSY eladója volt.
- (318) A Bizottság emlékeztet arra, hogy – mint az a 3.2. részben említésre került –, amikor az ETVA megvásárolta a HSY-t, és azonnali hatállyal tőkejuttatásban részesítette a vállalatot, hogy megőrizze életképességét, nem magánbefektetőként járt el, hanem állami hatóságként, amely támogatást nyújt, hogy életben tartson egy, a görög

gazdaság számára fontosnak tartott vállalatot. Ebből következően egyetlen piacgazdasági befektető sem került volna olyan helyzetbe, mint amilyenben az ETVA volt. Egyetlen magánbefektető sem került volna olyan helyzetbe, hogy eladja ezeket a HSY-részvényeket. A Bizottság ezért úgy véli, hogy a piacgazdasági magánbefektető elve nem alkalmazható az itt tárgyalt ügyben annak igazolására, hogy az állam állami többletforrást kockáztatott (a garancianyújtás révén).

(319) Még ha valaki ennek ellenére is úgy véli, hogy alkalmazni kell a piacgazdasági magánbefektető elvét, a Bizottság akkor is úgy véli, hogy ha az állam szabályos piacgazdasági körülmények között működő magánvállalat lett volna, akkor sem lett volna hajlandó a garanciát biztosítani. Ennek bizonyítására elég egyet elfogadni az alábbi három érvből.

(320) Először, a Bizottság megjegyzi, hogy az ETVA (és rajta keresztül az állam), noha csak 51 % volt a részesedése a HSY-ban (a fennmaradó 49 %-ot a dolgozók birtokolták ⁽¹⁵³⁾), a HSY vevőjének (azaz a HDW/Ferrostaalnak) arra tett ígéretet, hogy kifizeti minden olyan támogatás 100 %-át, amelyet behajtanak a HSY-n. Egy magánbefektető nem lett volna hajlandó teljes egészében (100 %-ig) fedezni az értékesítésre kerülő vállalat veszteségeit. Bizonyos körülmények között egy magánbefektető hajlandó lehet átvállalni az értékesítésre kerülő vállalat jövőbeli kötelezettségének bizonyos részét, de csak a részesedésének megfelelő mértékben, amely a szóban forgó esetben 51 % volt. Egy magánbefektető a többi részvényt kérte volna fel arra, hogy vállalják fel a kérdéses kötelezettségek fennmaradó 49 %-a után a felelősséget. Amikor az ETVA vállalta, hogy 100 %-ban teljesíti az értékesítésre kerülő vállalat adott esetben hatalmasra duzzadó kötelezettségeit (emlékeztetünk arra, hogy a szerződés nem szab felső határt a kártalanítás fizetésére), akkor a bank ajándékot adott a HSY többi részvényesének (azaz a dolgozóknak). Egy magánbefektető nem lett volna hajlandó ilyen ajándékra, a tulajdonrészét jóval meghaladó mértékben átvállalva az értékesítésre kerülő vállalat adott esetben hatalmasra duzzadó kötelezettségeit. Ebből következően pusztán abból a tényből, hogy az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott kártalanítási garancia a HSY-n behajtható támogatások 100 %-ára (és nem csupán 51 %-ára) terjed ki, arra lehet következtetni, hogy egyetlen magánbefektető sem biztosította volna a szóban forgó garanciát.

(321) Másodszor, Görögország, a HSY és a TKMS/GNSH azt állítja, hogy a HSY esetében az értékesítésből befolyt nettó összeg (azaz a bevételek mínusz a költségek) magasabb volt – a garanciavállalás alapján várható kifizetésekkel együtt is –, mintha a vállalatot felszámolták volna. A TKMS/GNSH a második Deloitte-jelentéssel támasztja

alá az állítást. A jelentésben két forgatókönyvben hasonlítják össze a nettó költségeket. Az elemzésre először az ETVA, majd pedig az állam szemszögéből kerül sor. A Bizottság szerint az elvnek az ETVA-ra történő alkalmazása visszaélészerű. Mint a 3.2. rész elemezte a privatizációt, a kormány határozta el és támogatta pénzügyileg – lásd például a 2941/2001. sz. törvényben előírt állami támogatásokat ⁽¹⁵⁴⁾ –, és az ETVA sohasem játszotta egy független gazdálkodó szervezet szerepét, amely szabadon tervezi meg a HSY értékesítést, oly módon, hogy maximalizálja bevételeit és minimalizálja a veszteségeit. Ebből következően az állam beavatkozását a maga egészében kell alaposabban vizsgálni, és nem valamely részének viselkedését.

(322) Amennyiben az elv alkalmazására mégis sor kerül az ETVA-val kapcsolatban, az ETVA javára befolyt nettó összeget (azaz a bevételeket a költségek levonása után) össze kell hasonlítani a HSY felszámolása, illetve értékesítése esetében. A HSY végelszámolásánál meg kell állapítani, hogy ennek mekkora költségvonzata lett volna az ETVA-ra nézve. A TKMS/GNSH azt állítja, hogy a veszteség legalább annyi lett volna, mint az ETVA által a HSY-nak nyújtott hitelek és garanciák, amelyekre az állam nem nyújtott viszontgaranciát. A Bizottság azonban megjegyzi, hogy e hitelek és garanciák közül egyik sem szokványos költség egy vállalat megszűnése és felszámolása esetén ⁽¹⁵⁵⁾. Az ETVA ezeket a hiteleket és garanciákat állami szervként nyújtotta, vagy azért, mert állami támogatások voltak a polgári célú tevékenységhez, vagy azért, mert Görögország nemzetbiztonságának védelmét szolgáló intézkedések voltak a Szerződés 296. cikke értelmében ⁽¹⁵⁶⁾. Az említett hiteleket és garanciákat ezért nem lehet figyelembe venni a piacgazdasági befektető elvének alkalmazásánál. Ebből nyilvánvaló, hogy az ETVA-nak mint piacgazdasági szereplőnek nem kellett volna jelentős kiadásokat vállalnia a HSY felszámolása esetén. Ha pedig a hajógyárat értékesítette volna, az ETVA 6 millió EUR vételárat kapott volna. Ami a HSY értékesítésével kapcsolatos kiadásokat illeti, az ETVA-nak biztosítania kellett volna az itt vizsgált garanciát, amely korlátlan mértékű volt, és ebből következően több tízmillió, sőt akár több százmillió EUR kifizetését is jelenthette. E két forgatókönyv összehasonlításából nyilvánvaló, hogy egy magánbefektető a hajógyár felszámolását választotta volna ⁽¹⁵⁷⁾. Az ETVA tehát nem piacgazdasági befektetőként viselkedett. Ha a HSY értékesítése és felszámolása közötti összehasonlítást az állam szintjén végezzük el, ugyanilyen következtetésekre jutunk. A HSY felszámolása nem járt volna magas költséggel a vállalkozó/tulajdonos szerepében fellépő állam számára, tekintettel arra, hogy a HSY-nak (közvetlenül vagy az ETVA révén) juttatott összes állami hitelt és garanciát az állam állami szervként nyújtotta, függetlenül attól, hogy azok az üzleti célú tevékenységre szánt állami támogatások vagy Görögország nemzetbiztonságának védelmét szolgáló intézkedések a Szerződés 296. cikke értelmében. Ha a HSY-t értékesíti, az állam legfeljebb néhány milliót kapna, a garancianyújtás következtében azonban kitenné magát annak a kockázatnak, hogy több tízmillió vagy százmillió EUR fizetésére kényszerül. Összefoglalva megállapítható, hogy az állam nem járt el egy hasonló körülmények között működő magánvállalkozás számára elfogadható módon.

- (323) Görögország, a HSY és a TKMS/GNSH azt állítja, hogy igen csekély volt annak kockázata, hogy a HSY állami támogatások visszafizetésére kényszerül, mivel abban az időben a Bizottság nem indított vizsgálati eljárásokat. Ezért azt állítják, hogy kicsi volt a kockázata annak, hogy az ETVA és az állam a garancia alapján kártalanítás fizetésére kényszerül. A Bizottság nem tudja elfogadni ezt az érvelést. Olyan, mintha valaki azt állítaná, hogy a garancianyújtás megengedett, hiszen Görögország a megelőző évek során sikerrel titkolta el jogosulatlan és összeegyeztethetetlen állami támogatások nyújtását a HSY-nak, valamint a Bizottság által előzetesen jóváhagyott támogatások visszaélésszerű felhasználását. Kiegészítő szempontként a Bizottság megjegyzi, hogy a HDW/Ferrostaal ragaszkodott ehhez a garanciához, és addig nem volt hajlandó aláírását adni a HSY eladásának lezárásához, amíg meg nem kapta a garanciát. Az a jelentőség, amelyet a HDW/Ferrostaal tulajdonított a garanciának, azt bizonyítja, hogy e magánbefektető megítélése szerint nem csekély a kockázata annak, hogy a HSY az állami támogatások visszatérítésére kényszerül. Az a körülmény, hogy Görögország már a privatizációs folyamat elején kötelezettséget vállalt arra, hogy biztosítja ezt a garanciát a pályázat nyertesének, ugyancsak azt bizonyítja, hogy Görögország szerint ezt a garanciát egy magánbefektető igen fontosnak ítélné meg (kritikus – *sine qua non* – feltétel Görögország 2005. május 23-án kelt, e határozat 148. lábjegyzetében idézett levele, valamint a második Deloitte-jelentés szerint), ami csak akkor fordul elő, ha a magánbefektető szerint a visszatérítetés valószínűsége korántsem csekély.
- (324) A Bizottság azt is megjegyzi, hogy ebben a helyzetben, amikor nehezen lehetett felbecsülni azt az összeget, amelyet a HSY-val visszatéríthetnének, egy piacgazdasági vállalat, amely a HSY-t értékesítene, az eladási szerződésbe legalább egy felső határt bevett volna a vevőnek adott esetben kifizetendő összegről. Egy ilyen vállalat nem fogadná el azt a kockázatot, hogy több százmillió EUR kifizetésére kényszerüljön, még akkor sem, ha egy ilyen nagy összeg kifizetésének valószínűsége igen csekély. Ebből következően az a körülmény, hogy a garanciához nem szabtak felső határt, további bizonyíték arra, hogy az ETVA és az állam nem tanúsítottak egy piacgazdasági vállalat számára elfogadható magatartást.
- (325) Harmadszor, annak értékeléséhez, hogy az állam mennyiben járt el egy piacgazdasági befektetőhöz illő módon, figyelembe kell venni az állami beavatkozás egészét. Az itt tárgyalt ügyben az állam számos nagy összegű támogatást nyújtott a HSY privatizációjának megkönnyítésére (azokat, amelyeket a 2941/2001. sz. törvény ír elő⁽¹⁵⁸⁾). Így visszafizette a HSY dolgozóinak a 4,3 millió EUR összeget, amelyet a HSY három tőkeemelésének keretében fektettek be. Ez az intézkedés, amely arra irányult, hogy a dolgozók ne akadályozzák meg a HSY értékesítését, nem lett volna elfogadható egy piacgazdasági befektető számára többek között azért sem, mert nem létezett ilyen értelmű szerződéses kötelezettség, és azért sem, mert a dolgozók ráadásul még mindig tartoztak a HSY-nak azzal a 24 millió EUR-val, amely a részvények vételára volt. Végül pedig az állam azt kérte a vevőjelöltektől, hogy a HSY vételárának egy részét tőkeemelés formájában fizessék meg⁽¹⁵⁹⁾. Ezek a körülmények azt bizonyítják, hogy a HSY értékesítése folyamán az állam által tanúsított magatartás nem a bevételei maximalizálására és a költségei minimalizálására irányult, hanem a HSY értékesítésének megkönnyítésére és a hajógyár működésének folytatására. Következésképp a szóban forgó értékesítés során a görög állam nem tanúsított piacgazdasági befektetőtől elvárható magatartást.
- (326) A fenti három értékelés mindegyikére támaszkodva a Bizottság arra a megállapításra jut, hogy egy piacgazdasági befektető nem nyújtott volna ilyen garanciát.
- (327) Az előny meglétével és a kedvezményezett személyének megállapításával kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy a garancia nélkül egyetlen befektető sem vásárolta volna meg az egész HSY-t (a polgári célú tevékenységi körét is beleértve). A második Deloitte-jelentés megerősíti ezt a következtetést: „Tapasztalatunk és a fenti elemzés alapján hajlunk arra az álláspontra, hogy egyetlen ésszerűen eljáró befektető sem lett volna hajlandó megvásárolni a Hellenic Shipyardsot, és ezzel egyidejűleg vállalni minden, az állami támogatásokkal összefüggő többletkockázatot (amely annak idején nem volt sem bizonyos, sem pedig az EK által mennyiségileg meghatározott) a társasággal kapcsolatban, amely a) hosszú éveken keresztül egy állami ellenőrzés alatt álló társaság (az ETVA) tulajdonában és kezelésében volt; és egyúttal b) jelentős összegű negatív saját tőkével rendelkezett, egyéb működési nehézségek (például alacsony termelékenység, magas működési költségek, létszámfelesleg stb.) mellett”. Ezt a következtetést az is megerősíti, hogy Görögország, előre látva, hogy a garanciára szükség lesz a magánbefektetők vonzásához, az ajánlati felhívás dokumentációjában ígéretet tett arra, hogy a pályázat nyertese megkapja az erre vonatkozó garanciát⁽¹⁶¹⁾. Logikus arra következtetni, hogy a garanciára azért van szükség, hogy vevőt lehessen találni a HSY-ra, ha ugyanis egy befektető átvilágítaná a HSY-t, megállapíthatná, hogy a vállalat számos olyan intézkedésnek volt kedvezményezettje, amelyek adott esetben támogatásnak minősülnek, és amelyeket a Bizottság visszatéríthet⁽¹⁶²⁾. E következtetéssel szemben az Elefsisi Hajógyár azt állítja, hogy erre a garanciára nem volt szükség, és kész volt garancia nélkül is megvásárolni a HSY-t, amit az is bizonyít, hogy a HSY kivásárlására tett ajánlatukban a garanciát nem szabták feltételként a vásárláshoz. A Bizottság úgy véli, hogy az Elefsisi Hajógyár állítása nem megalapozott. A Bizottság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy még ha igaz is, hogy az Elefsisi Hajógyár nem kérte a garanciát az ajánlatában, ez nem bizonyítja azt, hogy ha őket választják a megfelelőnek tartott ajánlattevőnek, akkor az eladóval folytatott tárgyalások későbbi szakaszában nem kérték volna a garanciát⁽¹⁶²⁾. Nagyon valószínű, hogy az Elefsisi Hajógyár

ezt tette volna. Amikor a HSY-t eladták a HDW/Ferrostaalnak, az Elefsisi Hajógyár panaszokat kezdett benyújtani a Bizottsághoz, azt állítva, hogy a HSY számos nagy összegű támogatást kapott, amelyeket a Bizottságnak vissza kell térítenie. Egy olyan befektető, aki meg van győződve arról, hogy egy vállalat több tízmillió EUR jogosulatlan támogatást kapott, nem fogja egy személyben vállalni a vétellel járó kockázatot, hacsak nem kap megfelelő garanciát. A Bizottság tehát elutasítja az Elefsisi Hajógyár állítását, és úgy tekinti, hogy e garancia nélkül egyetlen piacgazdasági befektető sem vásárolta volna meg az egész HSY-t, a polgári célú tevékenységi kört is beleértve. Mint fentebb említésre került, ha a HSY értékesítésére nem került volna sor, Görögország a Szerződés 296. cikke értelmében tovább támogatta volna a katonai célú tevékenységet. Ezzel szemben a Szerződés 87. cikke értelmében Görögországnak nem lett volna szabad pénzügyi támogatást nyújtania a polgári célú tevékenységhez. A Bizottság megjegyzi, hogy a HSY pénzügyi helyzete látványosan romlott 1998 és 2002 között. Noha a HSY nem tesz közzé külön számviteli kimutatásokat a polgári célú tevékenységről, joggal feltételezhető, hogy e tevékenység rendkívül veszteséges volt ezekben az években. A hajójavító tevékenységen kívül az ebben az időben teljesített három legfontosabb polgári célú szerződés az ISAP-pal, az OSE-vel és a Strintzisszel kötött szerződés volt. Mint e határozatban kifejtésre került (lásd a K12c intézkedés ismertetését és értékelését), az ISAP-pal és az OSE-vel kötött szerződések teljesítésére jelentős késedelemmel került sor, aminek következtében a HSY nagy összegű kötbérek fizetésére kényszerült, és térítésmentesen kellett gördülőállományt biztosítania, ami tetemes költségterhet jelentett számára. Nyilvánvaló tehát, hogy e szerződések nagyon veszteségesek voltak. Mint e határozatban ugyancsak kifejtésre került, az 1999 elején a Strintzisszel kötött szerződés ugyancsak nagy kudarc volt a HSY számára. A szerződés felbontására 2002-ben került sor, a HSY-nak ki kellett fizetnie a szerződéses kártérítést a Strintzis részére, és 2004-ben a hajótesteket olyan áron értékesítette, amely egy töredéke volt annak a több tízmillió EUR-nak, amelybe a HSY-nak az építésük került. Végül pedig az utolsó üzleti célú tevékenység a hajójavítás volt. E tevékenység kis haszonkulccsal folytatható, mivel igen erős a verseny a hajógyárak között. A Bizottság ezért kétli, hogy ez a tevékenység jövedelmező lett volna, és bizonyos, hogy semmi esetre sem ellensúlyozta az ISAP-pal, az OSE-vel és a Strintzisszel kötött szerződésekkel eredő tetemes veszteségeket. Éppen ezért joggal feltételezhető, hogy a polgári célú tevékenység súlyosan veszteséges volt 2002-ben. Mint e határozatban bizonyításra került, ezt a tevékenységet állandó jelleggel támogatásokkal segítették, amelyek egy részét most vissza kell téríteni. És ami a legfontosabb: az ISAP-pal, OSE-vel és Strintzisszel kötött szerződések pontos teljesítésének kudarca bizonyítja, hogy az üzleti célú tevékenység továbbra is veszteséges lett volna, ha egy nagyvállalat nem vásárolta volna ki, és nem profitált volna ennek műszaki és irányítási jártaságából. A második Deloitte-jelentés megerősíti, hogy a HSY-nak működési nehézségei voltak (alacsony termelékenység, magas működési költségek, létszámfelesleg stb.). Ebből következően, ha a polgári célú tevékenységi kört nem értékesítették volna, rövid idő alatt megszűnt volna (hacsak Görögország nem nyújtott volna továbbra is jogosulatlan és összeegyeztethetetlen támogatást e tevékenységhez). Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a

Bizottság ebben a bekezdésben bizonyította, hogy a garancianyújtás nélkül egyetlen befektető sem vásárolta volna meg a HSY polgári célú tevékenységi körét, amely – ha nem vásárolták volna meg – rövid idő alatt megszűnt volna. A Bizottság arra a megállapításra jut, hogy a garancia kedvezményezette a HSY, és az előny abban nyilvánul meg, hogy lehetővé válik a polgári célú tevékenység folytatása.

- (328) Az Elefsisi Hajógyár nem ért egyet az intézkedés kedvezményezettjére vonatkozó fenti megállapítással. Azt állítja, hogy a HSY-n kívül a HDW/Ferrostaal is kedvezményezettje az ETVA által nyújtott garanciának. A Bizottság nem ért egyet ezzel az értékeléssel. Mint bizonyításra került, már a vevőjelöltek rendelkezésére bocsátott ajánlati felhívás dokumentációjában is szerepelt, hogy kártalanításra számíthatnak, ha a HSY-val állami támogatásokat térítenek vissza. Amikor tehát a HDW/Ferrostaal benyújtotta ajánlatát, bizonyosra vehette, hogy a támogatásoknak a HSY-val való esetleges visszatérítése esetén az ETVA megfelelő mértékben kártalanítja⁽¹⁶³⁾. Ez azt jelenti, hogy a HDW/Ferrostaal az ajánlati árban már figyelembe vette a kártalanítási garanciát. Ebből következően a garancia nem kedvezett a HDW/Ferrostaalnak.
- (329) A Bizottság arra a megállapításra jut, hogy az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia állami támogatás a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében, és e támogatás címzettje a HSY. Tekintettel pedig arra, hogy a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésével ellentétben a támogatást előzetes értesítés nélkül nyújtották, jogosulatlan támogatásnak minősül.
- (330) Ami a görög állam által a Piraeus Banknak nyújtott garanciát illeti, az ugyancsak támogatásnak minősül. Szelektív intézkedésről van szó, amelyet állami forrásból finanszíroznak. Egy olyan befektető, aki piacgazdasági körülmények között értékesebb a HSY-t, nem nyújtott volna ilyen garanciát. A garancianyújtás egyedüli indoka az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia volt. Ha ez utóbbi garancia nyújtására nem került volna sor, nem lett volna szükség garancianyújtásra a Piraeus Bank számára. Mivel, mint kifejtésre került, egyetlen piacgazdasági befektető sem nyújtott

volna olyan garanciát, mint amelyet az ETVA nyújtott, amely állami támogatásnak minősül, ugyanígy egyetlen piacgazdasági befektető sem nyújtott volna garanciát a Piraeus Banknak (tekintettel arra, hogy ez utóbbi garancia nem lett volna szükséges, azaz nem lett volna kritikus jelentőségű). A Piraeus Banknak nyújtott állami garancia kedvezményezettjének megállapításával kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy az itt folyó eljárás a HSY-nak nyújtott lehetséges állami támogatásokra vonatkozik. Az eljárást kiterjesztő határozat nem említ más lehetséges címzettet. Ebből következően ennek az eljárásnak a keretében csak a HSY-nak nyújtott támogatások vizsgálatára kerül sor. Ha az állam által a Piraeus Banknak adott garanciát a HSY-nak nyújtott támogatásnak tekintjük, akkor sem minősül többlettámogatásnak az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak adott garancián felül. Éppen ennek a garanciának köszönhetően volt hajlandó egy magánbefektető megvásárolni a HSY-t, amelynek így meg lehetett menteni a polgári célú tevékenységet. Ez azt jelenti, hogy az állam által a Piraeus Banknak nyújtott garancia nem jelent többletelőnyt a HSY számára, és ezért nem tekinthető többlettámogatásnak: a HSY-nak nyújtott összes előnyt magában foglalja az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia. Az itt folyó eljárásban tehát, amely a HSY-nak nyújtott lehetséges állami támogatásokat vizsgálja, a Bizottságnak nem kell végleges véleményt formálnia arról, hogy ki a kedvezményezettje a görög állam által a Piraeus Banknak nyújtott garanciának, és nem is kell tovább vizsgálnia ezt a garanciát. Elég, ha – az ETVA a HDW/Ferrostaalnak nyújtott – első garanciát vizsgálja és érvényteleníti, ha a HSY-nak nyújtott összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül.

4.16.5.3. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (331) Az ETVA-nak a HDW/Ferrostaal részére nyújtott garanciájával kapcsolatban a Bizottság nem érti, hogy hogyan lehetne ezt a támogatást a Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdése alapján összeegyeztethetőnek minősíteni. A Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjával kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy a HSY nehéz helyzetben levő vállalat volt. Mint a Bizottság már rámutatott, a hajógyártásnak nyújtott támogatásokat 1999. január 1-jétől az 1540/98/EK tanácsi rendelet szabályozza. A rendelet 5. cikkében az áll, hogy a szerkezetátalakítási támogatások „kivételesen összeegyeztethetőnek tekinthetők a közös piaccal, ha betartják a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló általános közösségi iránymutatásokat”. A garancianyújtásra vonatkozó, akkoriban hatályos iránymutatás az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás volt. A garancia egyértelműen nem teljesítette a támogatás engedélyezéséhez szükséges, az iránymutatás 3.2.2. pontjában előírt összes feltételt. Például a b) feltétel – „Életképesség helyreállítása” – szerint a támogatás nyújtásának „feltétele a szerkezetátalakítási terv végrehajtása, amelyet valamennyi egyedi támogatás esetén jóvá kell hagyatni a Bizottsággal”. A Bizottság megjegyzi, hogy a garancia nyújtásának nem volt feltétele a szerkezetátalakítási terv végrehajtása. Sőt, mivel nem nyújtották be a Bizottsághoz ezt a tervet, a Bizottság nem hagyhatta jóvá. Az iránymutatásban az is áll, hogy „a kellően részletes tervet be kell nyújtani a Bizottságnak”. A Bizottsággal való előzetes

egyeztetés különösen fontos volt az itt tárgyalt esetben, mivel a Bizottság már korábban – 1997-ben – jóváhagyott egy szerkezetátalakítási tervet, amely nem tudta helyreállítani a HSY életképességét. Emellett a garancia megsértette az „elsőször és utoljára” („one time, last time”) elvét is, amelyet az 1999. évi megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 3.2.3. pontja ír elő. Az N 401/97 határozatban a Bizottság a 90/684/EGK tanácsi irányelv alapján engedélyezte beruházási támogatások nyújtását, amelyek egyfajta szerkezetátalakítási támogatások voltak⁽¹⁶⁴⁾. Mint az II intézkedés elemzése rámutat, az állam ezt a támogatást 1997 decemberében nyújtotta (de nem fizette ki). Mint e határozatból kiderül, a vállalat sok bejelentetlen és összeegyeztethetetlen támogatást is kapott a 2001–2002-es privatizációt megelőző években. A C 10/94 határozatban jóváhagyott szerkezetátalakítási támogatásokat megadták ugyan a hajógyárnak, de nem teljesültek a jóváhagyáshoz mellékelt feltételek.

- (332) Tekintettel arra, hogy az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül a HSY javára, a Bizottság úgy véli, hogy azonnal meg kell szüntetni.

4.16.5.4. A garancia önmagában (per se) való tilalma

- (333) Mint az eljárást kiterjesztő határozat megállapítja, a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia még egy további okból sem egyeztethető össze a közös piaccal. A Bizottság úgy véli, hogy önmagában (per se) összeegyeztethetetlen, mivel akadályozza a hatékony érvényesülést („effet utile”) bármely támogatásnak a HSY-val történő visszatérítése esetén, és ezáltal nem teszi lehetővé az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazását.
- (334) A TKMS/GNSH és a HSY vitatják ezt az álláspontot. Emlékeztetnek arra, hogy ha kártalanítás folyósítására kerül sor, azt nem a HSY kapja. Az ETVA által adott garancia a HDW/Ferrostaalnak nyújt biztosítékot, és nem a HSY-nak. Ebből következően, ha a Bizottság támogatás visszafizetését rendeli el, azt a HSY-nak kell visszafizetnie, hogy helyreálljon az eredeti állapot. A TKMS/GNSH nem érti, hogy a (HDW/Ferrostaal jogutódjaként való) kártalanítása miért hiúsítja meg ezt a lehetőséget. A TKMS/GNSH nem köteles a kapott kártalanítást újból befektetni a HSY-ba.
- (335) A Bizottság megjegyzi, hogy a HSY részvényeinek 100 %-át a HDW/Ferrostaal vásárolta meg, és most a TKMS/GNSH tulajdonában vannak. Ez azt jelenti, hogy még ha a HSY és a részvényese két külön jogi személy is, egy gazdálkodó egységet alkotnak. A garanciának köszönhetően ez a gazdálkodó egység teljes körű (100 %-os) kártalanítást kap minden támogatásért, amelyet az államnak visszafizetni köteles. Ebből következően a Bizottság úgy véli, hogy így meghiusul bármely visszatérítési határozat hatékony érvényesülése („effet utile”).

- (336) Ami olyan jogi rendelkezés hiányát illeti, amely a TKMS/GNSH-t arra kötelezné, hogy apportáljon újból a HSY-ba minden kapott kártalanítást, a Bizottság nem érti, hogy ez mennyiben cáfolja meg az előbbi következtetést. Emellett a Bizottság megjegyzi, hogy erre vonatkozóan nemcsak kötelezettség, de tilalom sincsen. Következésképp a TKMS/GNSH megtehetné, hogy a HSY-ba apportálja a kapott kártalanítást. Ráadásul joggal gondolhatunk arra, hogy mivel a TKMS sikeres magánvállalat-csoport, a csoport pénzügyi forrásai optimális módon kerülnek elosztásra a csoportot alkotó különböző jogi személyek között. Ebből következően joggal feltételezhető, hogy ha a csoportot alkotó egyik jogi személynek bírságot kell fizetnie, és egy másik jogi személy kártalanítást kap a bírság után, akkor a vállalatcsoport vezetése úgy dönt, hogy ez utóbbi összeget átutalja az előbbi jogi személynek, így állítva helyre a források optimális elosztását a csoportot alkotó különböző jogi személyek között. Ez azt jelenti, hogy még ha a TKMS/GNSH nem is köteles újból a HSY-ba apportálni a forrásokat, a vezetőség valószínűleg emellett fog dönteni.
- (337) A Bizottság megállapítja, hogy az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott támogatás önmagában (*per se*) összeegyeztethetetlen az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal.

5. KÖVETKEZTETÉS

- (338) A Bizottság megállapította, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás körébe vont tizenhat intézkedésből egyesek nem minősülnek a 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak, mások összeegyeztethető támogatásnak minősülnek, több intézkedés összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül, és a Bizottság által a múltban jóváhagyott több támogatás közül egyeseket visszaélés-szerűen alkalmaztak. A Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével nyújtott összeegyeztethetetlen támogatásokkal és a visszaélés-szerűen alkalmazott támogatásokkal kapcsolatban a Bizottság úgy ítélte meg, hogy ezeket a támogatásokat vissza kell téríteni.
- (339) A Bizottság úgy véli, hogy az alább ismertetendő probléma megakadályozhatja e támogatások hatékony visszatérítését, és további feltételeket kell megállapítani ennek elkerülése céljából. E kérdés elemzésére az itt következő részben kerül sor.

5.1. Annak biztosítása, hogy a HSY polgári célú tevékenységére nyújtott támogatások visszafizetését ne a katonai célú tevékenységből részfinanszírozzák

- (340) Mint a 3.3. részben kifejtettük, és a megfelelő intézkedéseknél alkalmazást nyert, a Bizottság elfogadta, hogy a hajógyárnak nyújtott és nem meghatározott tevékenység

finanszírozására szánt állami támogatások esetében úgy tekinthető, hogy a katonai célú tevékenység 75 %-ban és a polgári célú tevékenység 25 %-ban részesült a támogatásból. E következtetés azon alapul, hogy a HSY-nak nincs két külön számviteli nyilvántartása, és ezért nem állapítható meg a források felhasználásának mikéntje.

- (341) Ha azonban a Bizottság úgy tekinti, hogy minden befolyó állami támogatás 75 %-a a hajógyár katonai célú tevékenységét finanszírozza, akkor azt is fel kell tételeznie, hogy minden, a hajógyárból kiáramló összeg 75 %-a a HSY védelmi célú termelésének terhére írandó. Ez azt jelenti, hogy a hajógyáron behajtott minden euróból 75 eurocent a HSY védelmi célú termelésének terhére írandó. A hajógyár polgári célú tevékenységére nyújtott támogatások behajtása a HSY-n csak akkor eredményezi az eredeti állapot helyreállítását, ha Görögország alapos bizonyítékokat nyújt be a Bizottságnak arra vonatkozóan, hogy a visszafizetést kizárólag a hajógyár polgári célú tevékenységi köre finanszírozza.
- (342) Ez azt jelenti, hogy – mivel a HSY tevékenységének zöme katonai jellegű, és a HSY nem vezet külön számviteli nyilvántartást a polgári célú tevékenységről – egyértelmű kockázata van annak, hogy a polgári célú tevékenységre nyújtott támogatások visszafizetését főleg olyan tőkéből finanszírozzák, amellyel máskülönben a katonai célú tevékenységet finanszírozzák. A visszatérítés költségét, amelyet teljes egészében a hajógyár polgári célú tevékenységi körének kellene viselnie, főleg a katonai célú tevékenységi kör fogja viselni. Tekintettel arra, hogy az állam széles körű és ismételt pénzügyi támogatást és finanszírozást nyújtott a HSY katonai célú tevékenységéhez⁽¹⁶⁵⁾, a máskülönben katonai célú tevékenység finanszírozására használt források polgári célú tevékenységre történő felhasználása egyet jelent azzal, hogy állami támogatásokat csoportosítanak át a hajógyár polgári célú tevékenységére. Ez azt jelenti, hogy a katonai célú tevékenység állam által nyújtott pénzügyi támogatásának egy része voltaképp a HSY polgári célú tevékenységét fogja segíteni (és ezért nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá. Ezek a források nem tekinthetők szükségesnek a katonai célú termelés finanszírozásához, mivel nem erre használják őket.) Mindezek folytán a polgári célú tevékenység piacain nem áll vissza az eredeti állapot, és ezenfelül még további összeegyeztethetetlen támogatást is kap automatikusan a HSY polgári célú tevékenységi köre.

- (343) Következésképp, az állami támogatás nélküli állapot visszaállítása céljából és annak megakadályozására, hogy az üzleti tevékenység további támogatást kapjon, Görögországnak biztosítania kell, hogy a támogatást kizárólag a hajógyár üzleti alapon működő része térítse vissza⁽¹⁶⁶⁾,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az N 401/97 ügyben hozott, 1997. július 15-én kelt bizottsági határozatban ismertetett beruházási terv keretében 2001. december 31. előtt a HSY által eszközölt beruházási ráfordításokra nyújtott támogatások (ez az intézkedés az I1 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) a Bizottság 1997. július 15-én kelt határozatának hatálya alá tartoznak.

A HSY által eszközölt egyéb beruházási ráfordításokra – és különösen a 2001. december 31. után eszközölt ráfordításokra – nyújtott bármely támogatás nem tartozik az 1997. július 15-én kelt határozat hatálya alá, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

2. cikk

A Görögország által az 1999. december 8-i rendeletben az ETVA-nak nyújtott garancia, amely az ETVA által a HSY-nak adott 4,67 milliárd drachma (13,72 millió EUR) hitelre biztosít fedezetet (ez az intézkedés az I2 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban), olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

Ha a garancia e határozat elfogadásának időpontjában még érvényben van, az állami garanciát azonnali hatállyal meg kell szüntetni. Ezenkívül vissza kell téríteni a garantált hitelnek a HSY részére történő teljes kifizetésétől a garancia lejártáig terjedő időre nyújtott támogatásokat.

A visszatérítendő garancia összege a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a garantált hitel összköltsége (kamatláb plusz a HSY által fizetett garanciadíj) különbözetével egyenlő.

3. cikk

Az ETVA által 1999 júliusában a HSY-nak nyújtott és 2004-ben letörlesztett 1,56 milliárd drachma (4,58 millió EUR) hitel (ez az intézkedés az I3 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

A hitelnek a HSY részére történő teljes kifizetésétől a visszafizetéséig terjedő időszakra a visszatérítendő garancia összege a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a hitelkamatláb különbözetével egyenlő.

4. cikk

Az ETVA és a HSY között 2002. május 31-én kötött szerződés alapján nyújtandó 13,75 millió EUR összegű kétéves hitel, amelynek folyósítására sohasem került sor a HSY részére (ez az intézkedés az I4 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban), nem minősül támogatásnak.

5. cikk

A C 10/94 állami támogatási ügyben hozott, 1997. június 15-én kelt bizottsági határozattal jóváhagyott 54 milliárd drachma (160 millió EUR) összegű támogatást (ez az intézkedés a K7 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) visszaélés-szerűen használták fel, és vissza kell téríteni.

6. cikk

Az N 513/01 ügyben hozott, 2002. június 5-én kelt bizottsági határozattal jóváhagyott 29,5 millió EUR összegű támogatást (ez az intézkedés a K8 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) visszaélés-szerűen használták fel, és vissza kell téríteni.

7. cikk

Az ETVA által 1996 és 1997 folyamán nyújtott tőkejuttatás 75 %-a (ez az intézkedés a K9 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) a Szerződés 296. cikkének hatálya alá tartozik. A fennmaradó 25 % olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

8. cikk

Az ETVA által 1998. május 20-án a HSY-nak nyújtott 800 millió drachma (2,3 millió EUR) tőkejuttatás (ez a tőkejuttatás és az utána következő kettő a K10 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) nem minősül támogatásnak.

Az ETVA által 1999. június 24-én, illetve 2000. május 22-én a HSY-nak nyújtott 321 millió drachma (0,9 millió EUR), illetve 397 millió drachma (1,2 millió EUR) tőkejuttatás olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

9. cikk

A HSY-nak a Görög Vasutak Szervezetével (OSE) és az Athén–píreuszi Villamos Vasúttal (ISAP) kötött szerződéseikhez az ETVA által nyújtott garanciák biztosítékaul adott állami viszontgaranciák (ezek az intézkedések a K12b intézkedés nevet kapták e határozat preambulumban) olyan támogatásnak minősülnek, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

Az ISAP-pal kötött szerződésekkel kapcsolatos viszontgaranciák esetében a támogatás egy 480 bázispontos (4,8 %-os) éves garanciadíj és a HSY által ténylegesen fizetett garanciadíjak (azaz az ETVA-nak fizetett garanciadíj plusz az államnak fizetett garanciadíj) különbözetével egyenlő. Ezt a támogatást az állami viszontgaranciák lejártáig terjedő időszak után kell visszatéríteni.

Az OSE-vel kötött szerződésekkel kapcsolatos viszontgaranciákat, ha még érvényben vannak, azonnali hatállyal meg kell szüntetni. Emellett vissza kell téríteni a támogatásokat a viszontgaranciák érvénybe lépésétől kezdődő időszakra. A visszatérítendő támogatások egy 680 bázispontos (azaz 6,8 %-os) éves garanciadíj és a HSY által ténylegesen fizetett garanciadíjak (azaz az ETVA-nak fizetett garanciadíj plusz az államnak fizetett garanciadíj) különbözetével egyenlők.

10. cikk

A HSY és egyfelől az OSE, másfelől az ISAP között kötött szerződések teljesítése, valamint az OSE által 2002–2003-ban elfogadott szerződésmódosítások (ezek az intézkedések a K12c intézkedés nevet kapták e határozat preambulumban) nem minősülnek támogatásnak.

11. cikk

Az ETVA által 1999. október 29-én a HSY-nak nyújtott és 2004-ben letörlesztett 16,9 milliárd drachma (49,7 millió EUR) hitel (ez az intézkedés a K13a intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

A 2001 júniusáig terjedő időszakra a visszatérítendő garancia összege a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a HSY által az ETVA-nak ténylegesen fizetett kamatláb különbözetével egyenlő.

Az ezt követő, a hitel visszafizetéséig terjedő időszakra a visszatérítendő garancia összege a 400 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a HSY által az ETVA-nak ténylegesen fizetett kamatláb különbözetével egyenlő.

12. cikk

Az ETVA által 1999. március 4-én, illetve 1999. június 17-én nyújtott 3,26 millió EUR, illetve 3,38 millió EUR garancia, amelyeket 2002-ben töröltek (ezek az intézkedések a K13b intézkedés nevet kapták e határozat preambulumban), olyan támogatásnak minősülnek, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal.

A visszatérítendő támogatás a garanciák törléséig terjedő időszakra egy 480 bázispontos (4,8 %-os) éves garanciadíj és a HSY által ténylegesen fizetett garanciadíj különbözetével egyenlő.

13. cikk

Az ETVA által a HSY-nak nyújtott 10 milliárd drachma (29,3 millió EUR) hitel biztosítékeként 1999. december 8-án az állam által nyújtott garancia (ez az intézkedés a K14 intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban) 75 %-a a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esik.

Az állami garancia fennmaradó 25 %-a nem esik a Szerződés 296. cikkének hatálya alá, és olyan támogatásnak minősül,

amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor. E támogatásból 750 millió drachma (2,20 millió EUR) 2002. március 31-ig összeegyeztethető volt a közös piaccal. Ezen időpont után csak 1,32 millió EUR volt összeegyeztethető a közös piaccal. A támogatás fennmaradó része nem összeegyeztethető.

Ha az állami garancia még érvényben van, a garancia összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülő részét (a kinnlévő garancia 25 %-át mínusz 1,32 millió EUR-t, amely összeegyeztethető) azonnali hatállyal meg kell szüntetni.

Ezenfelül a garantált hitelnek a HSY részére történő kifizetésétől az összeegyeztethetetlen állami garancia lejártáig olyan összegű támogatást kell visszatéríteni, amely a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a garantált hitel összköltsége (kamatláb plusz a HSY által fizetett garanciadíj) különbözetével egyenlő.

Ezt a támogatást az állami garancia összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülő része alapján kell kiszámítani.

14. cikk

Az ETVA által a HSY-nak 1997. július 25-én, 1997. október 15-én, illetve 1998. január 27-én nyújtott 1,99 milliárd drachma (5,9 millió EUR), 10 millió USA dollár, illetve 5 millió USA dollár összegű hitelek 75 %-a (ezek az intézkedések a K16 intézkedés nevet kapták e határozat preambulumban) a Szerződés 296. cikkének hatálya alá esnek.

A szóban forgó hitelek fennmaradó 25 %-a támogatásnak minősül.

A drachmában kifejezett első hitelben foglalt támogatás összege a 400 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatláb és a HSY által ténylegesen fizetett kamatláb különbözetével egyenlő. Az USA dollárban kifejezett második és harmadik hitelben foglalt támogatás a 475 bázisponttal megnövelt USD LIBOR és a HSY által fizetett kamatláb különbözetével egyenlő.

A támogatás alkalmazására mindhárom esetben a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és az nem egyeztethető össze a közös piaccal.

E támogatásokat tehát vissza kell téríteni.

15. cikk

Azon 81,3 millió EUR és 40 millió EUR összegek 25 %-a, amelyeket megközelítő becslés alapján a Görög Haditengerészet fizetett előlegként 2000-ben és 2001-ben a HSY-nak az akkori szerződések teljesítésével kapcsolatos költségein felül (ezek az intézkedések a K17 intézkedés nevet kapták e határozat preambulumban), egy éven keresztül támogatásnak minősülnek.

E támogatás alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal. A visszatérítendő támogatás a 600 bázisponttal megnövelt görögországi referencia-kamatlábbal egyenlő, amelyet egyéves időtartamra kell felszámítani.

16. cikk

Az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott kártalanítási garancia, amelynek értelmében az ETVA kártalanítja a HDW/Ferrostaalt minden olyan állami támogatásért, amelyet visszatérítettnek a HSY-val (ez az intézkedés a K18c intézkedés nevet kapta e határozat preambulumban), olyan támogatás, amelynek alkalmazására a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor, és nem egyeztethető össze a közös piaccal. Emellett a garancia önmagában (*per se*) összeegyeztethetetlen a közös piaccal és ezért azonnali hatállyal meg kell szüntetni.

17. cikk

Tekintettel arra, hogy a 2., 3., 5., 6., 8., 9. és 11–15. cikkben meghatározott visszatérítendő támogatások kedvezményezettje kizárólag a HSY polgári célú tevékenysége volt, a támogatást a HSY polgári célú tevékenységi körével kell visszatéríteni. Ezzel kapcsolatban Görögországnak részletes bizonyító anyagot kell benyújtania – beleértve a számláit ellenőrző független számvizsgáló cég igazolását is – arról, hogy a visszafizetést kizárólag a HSY polgári célú tevékenységi körével finanszírozták.

18. cikk

(1) Görögország visszatéríteti a HSY-val a 2., 3., 5., 6., 8., 9. és 11–15. cikkben meghatározott visszatérítendő támogatásokat.

(2) A visszatérítendő összegek a HSY rendelkezésére bocsátástól a tényleges visszatérítésükig kamatoznak.

(3) A kamatokat a 794/2004/EK bizottsági rendelet⁽¹⁶⁷⁾ V. fejezetével összhangban kamatos kamattal kell kiszámítani.

(4) A támogatást azonnali hatállyal és tényleges eredménnyel kell visszatéríteni.

(5) Görögországnak gondoskodnia kell arról, hogy e határozat a róla szóló értesítés keltétől számított négy hónapon belül végrehajtásra kerüljön.

19. cikk

(1) Az e határozatról szóló értesítés keltétől számított két hónapon belül Görögország az alábbi információkat nyújtja be a Bizottságnak:

- a) a kedvezményezetttel visszatérítendő összeget (tőke és visszatérítési kamat);
- b) az e határozatnak való megfelelés érdekében már elfogadott és tervezett intézkedések részletes ismertetését;
- c) a támogatás kedvezményezett általi visszatérítésének elrendelését igazoló dokumentumokat.

(2) Görögország folyamatosan tájékoztatja a Bizottságot az e határozat teljesítése érdekében elfogadott nemzeti szintű intézkedésekről a támogatás visszatérítésének befejezéséig. A Bizottság egyszerű kérésére azonnal benyújtja a határozatnak való megfelelés érdekében már elfogadott és tervezett intézkedésekre vonatkozó információkat. Ezenfelül részletes adatokat szolgáltat a kedvezményezett által már ténylegesen visszafizetett támogatási összegekről és a visszatérítési kamatokról.

20. cikk

E határozat címzettje a Görög Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2008. július 2-án.

a Bizottság részéről

Neelie KROES

a Bizottság tagja

-
- (¹) Az eljárás megindítását a HL C 202., 2004.8.10-i számának 3. oldalán tették közzé. Az eljárás kiterjesztését a HL C 236., 2006.9.30-i számának 40. oldalán tették közzé.
- (²) HL C 47., 1998.2.12., 3. o. A határozatot 1997. augusztus 1-jén küldték meg Görögországnak (SG(97)D 6556. sz. levél).
- (³) HL L 83., 1999.3.27., 1. o.
- (⁴) HL C 202., 2004.8.10., 3. o.
- (⁵) Lásd az 1. lábjegyzetet.
- (⁶) Lásd az 1. lábjegyzetet.
- (⁷) Lásd az 1. lábjegyzetet.
- (⁸) Emlékeztetünk arra, hogy az érdekelt felek észrevételeit meg kell küldeni Görögország számára észrevételezés céljából. Görögországnak egy hónap áll a rendelkezésére, hogy válaszoljon. Terjedelmes észrevételek esetén Görögország hosszabb válaszolási időt is kérhet. Nem kellőképp alátámasztott állítások esetén a bizottsági szolgálatok további dokumentumokat is kérhetnek ezek alátámasztására. A bizottsági szolgálatok részletes kérdéseket is feltehetnek Görögországnak az érdekelt fél észrevételeiben érintett új kérdésekkel kapcsolatban.
- (⁹) A levél 65 oldal plusz 290 oldal melléklet. A 2008. április 24-én kelt levél 35 oldal plusz 900 oldal melléklet és a 2008. június 2-án kelt levél 63 oldal plusz 1 750 oldal melléklet.
- (¹⁰) Az ebben a részben közölt információk nagy része a 2001 márciusában kelt „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias Sp. Paraskevas” címet viselő dokumentumból ered, amelyet a lehetséges vevők között osztottak szét. A jelentés másolatát a TKMS/GMSH küldte meg 2007. június 21-i levelével.
- (¹¹) HL L 380., 1990.12.31., 27. o., a Görögországra vonatkozó különös rendelkezések a 10. cikkben találhatók.
- (¹²) HL C 88., 1993.3.30., 6. o.
- (¹³) HL C 138., 1994.5.20., 2. o.
- (¹⁴) PV(95) 1258, 1995.7.26., SEC(95) 1322/2, 1995.7.24.
- (¹⁵) HL C 68., 1996.3.6., 4. o.
- (¹⁶) HL C 80., 1997.3.13., 8. o.
- (¹⁷) HL L 148., 1997.6.6., 1. o.
- (¹⁸) HL C 306., 1997.10.8., 5. o.
- (¹⁹) Az egyesülést a Bizottság a 2002.4.25-i M.2772. számú határozattal (HL C 143., 2002.6.15., 7. o.) hagyta jóvá.
- (²⁰) Az egyesülést a Bizottság a 2004.12.10-i M.3596. számú határozattal (HL C 103., 2006.4.29., 30. o.) hagyta jóvá.
- (²¹) Az egyesülést a Bizottság a 2005.11.10-i M.3932. számú határozattal (HL C 287., 2005.11.18., 5. o.) hagyta jóvá.
- (²²) HL C 186., 2002.8.6., 5. o.
- (²³) HL L 75., 2005.3.22., 44. o.
- (²⁴) A görög hatóságok 2004. október 20-án kelt levelükben erősítették meg ezt az értékelést.
- (²⁵) A 2004. október 20-án kelt levél 2.1. pontja.
- (²⁶) A társaság saját forrásainak értékelésénél a saját tőke fontosabb a részvénytőkénél. A saját tőke figyelembe veszi az előző évek nyereségét és veszteségét is, amelyek növelik, illetve csökkentik a vállalat saját forrásait.
- (²⁷) HL C 273., 1997.9.9., 3. o.

- (²⁸) A Bizottság rámutat arra, hogy a HSY megkísérelte, hogy alacsonyabb kamatlábbal vegyen fel tőkét a piacról, de nem járt sikerrel. Ez derül ki a HSY 1998. december 1-jei és 1999. január 27-i igazgatótanácsi jegyzőkönyveiből, amelyek másolatát a TKMS/GNSH küldte meg 2007. június 21-én kelt levelében. A piaci hitel felvételére irányuló kísérletet a sajtó is számon tartotta („Hellenic Shipyard set first euromarket loan” („A Hellenic Shipyards az első hiteligénylő az euro piacán”), Reuters News, 1999. március 19.).
- (²⁹) Tekintettel arra, hogy az állam leírta a HSY tartozásait, a vállalat szinte teljesen adósságmentes volt, és így a kamatráfordítás (a társaságnak hitelező bankoknak fizetett kamat) 1997-ben és 1998-ban rendkívül alacsony volt (a rákövetkező években azonban látványosan megnőtt). Ha 1997-ben és 1998-ban a kamatráfordítás megközelítette volna a szokásos szintet, a pénzügyi eredmény kevésbé lett volna kedvező, és 1998-ban minden valószínűség szerint nem lehetett volna nyereséget elkönnyvelni.
- (³⁰) A szerkezetátalakítási terv a hajóátalakítási tevékenység látványos felfutását is előírta 1998 utánra. A HSY-nak nem sikerült teljesítenie ezt a célkitűzést.
- (³¹) Gyakorlatilag ez volt az első olyan hajóépítési szerződés, amelyet csaknem két évtized után magántársasággal kötöttek.
- (³²) A HSY könyvelése már az első évben tartalmazott tartalékot a szerződés teljesítése során várható veszteségekre. A következő években e tartalék összege évről évre nőtt. Emellett a tartalékok szemlélatomást nem érték el a kívánt szintet, ami abból látható, hogy a TKMS/GNSH jogorvoslati eljárást kezdeményezett a HSY eladója ellen ebben az ügyben. Az önmagában véve nem nyereséges szerződés megkötésének okaival kapcsolatban a Bizottság megállapítja, hogy a vállalatvezetés minden valószínűség szerint arra számított, hogy e szerződéssel fedezni tudja a hajógyár állandó költségeinek egy részét (akkoriban a gyárnak nem voltak hajóépítési megrendelései), és ezáltal csökkentheti a vállalat várható veszteségeit.
- (³³) A szerződésről a sajtó is megemlékezett. Lásd pl. a „Hellenic lands crucial submarine contract” („A Hellenic Shipyards kulcsfontosságú tengeralattjáró-építési szerződést nyer el”) című cikket, *Lloyd's List International*, 1999. július 30.
- (³⁴) A HSY által a kiterjesztő határozattal kapcsolatos észrevételeinek alátámasztására benyújtott, a Deloitte Financial Advisory Services által készített jelentés (a továbbiakban: első Deloitte-jelentés) 5–12. oldala szerint a tengeralattjárók építése csak 2003-ban kezdődik.
- (³⁵) A sajtóban napvilágot látott cikkek szerint a HSY vezetősége már 1998 októberében felhívta a részvényesek figyelmét a várható gondokra (lásd a 38. lábjegyzetben említett cikket). A HSY 1998. december 1-jén kelt igazgatótanácsi jegyzőkönyve szerint 1999-re veszteségekre számítottak. A HSY vezetősége 1999 december elején nyilvánosan is elismerte, hogy a hajógyár 1999-ben és 2000-ben 10 milliárd GRD (29 millió EUR) veszteséget könyvelhet el („Hellenic boss expects profit in 2001” („A Hellenic Shipyard vezetője nyereséget vár 2001-re”), *Lloyd's List*, 1999. december 6.). Az 1999-ben várható nagy veszteségek lehetőségét a sajtó már 1999 novemberében megemlítette („Brown & Root team ousted from Hellenic” („Brown & Root csapatát menesztették a Hellenic Shipyardsból”), *Lloyd's List*, 1999. november 19.).
- (³⁶) Hacsak az állam nem nyújt további (nem összeegyeztethető) támogatást a hajógyár polgári célú tevékenységéhez, és nem támogatja meg jelentős összeggel a katonai célú tevékenységet.
- (³⁷) Ennek következtében a hajógyárat az a veszély fenyegette, hogy nem kapja meg azokat a beruházási támogatásokat, amelyeket a terv befejezési határidejéül 1999. december 31-ét megelőző görög hatóságok helyeztek kilátásba. A görög törvények értelmében csak akkor adható határidő-hosszabbítás, ha a ráfordítások legalább 50 %-át igénybe vették.
- (³⁸) A lehetséges vevők rendelkezésére bocsátott, 2001 márciusában kelt „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias Sp. Paraskevas” („Hellenic Shipyards A.E. – Bizalmas információkat tartalmazó munkaanyag – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias Sp. Paraskevas”) című dokumentumban (a dokumentum másolatát a TKMS/GNSH küldte meg 2007. június 21-i levelével) az alábbi ismertetést találjuk erről: „1999-ben azonban a vállalat pénzügyi eredménye ismét negatív lett. A Brown & Root ragaszkodott a dolgozói állományt érintő strukturális változtatásokhoz. A részvényesek (az ETVA és a dolgozók) nem értettek egyet ezekkel a változtatásokkal, és felbontották a szerződést a Brown & Roottal” (15. oldal). A sajtóban megjelent cikkek egyértelműbben fogalmaznak: „A vállalatvezetés alighanem már tavaly októberben jelezte a Hellenic Shipyards A.E. tulajdonosainak, hogy az idei év rossz eredménnyel zárul, ha nem hoznak intézkedéseket a dolgozói állomány ésszerű leépítésére, amely egy állami bankkal együtt a hajógyár társ tulajdonosa. Mivel hosszú évek óta először költöttek pénzt a Hellenic Shipyards korszerűsítésére, az újonnan beszerzett felszerelés tovább fokozta a létszámfeleslegből eredő gondokat, de a részvényesek eddig elutasították a legalább 250 – javarészt irodai – munkahely megszüntetésére tett javaslatokat. Emellett a vállalatvezetés nagyobb rugalmasságot kíván bevezetni a hajógyár munkafolyamataiban. A jelek szerint a legfontosabb fejlemény a szak szervezeti vezetőikkel való összeütközés, akik kérték a nyolctagú vezetőség elválását, élén Groves úrral, akit a brit Brown & Root állított a vállalat élére.”

(³⁹) A Bizottság 2004. június 16-i határozata a Spanyolország által a Siderúrgica Añón SA vonatkozásában elfogadott intézkedésekről (HL L 311., 2005.11.26., 22. o.), (68) preambulumbekzdés; a Bizottság 2002. december 11-i határozata a Spanyolország által a Sniace SA számára nyújtott állami támogatásról (HL L 108., 2003.4.30., 35. o.), (42) preambulumbekzdés.

(⁴⁰) Lásd a 34. lábjegyzetet.

(⁴¹) A jelentés 5–19. oldala.

(⁴²) Lásd a 28. lábjegyzetet.

(⁴³) A Bizottság itt kerít sort néhány olyan hiba ismertetésére, amelyek az első Deloitte-jelentés „Credit Worthiness of Hellenic Shipyards S.A.” („A Hellenic Shipyards AE hitelképessége”) címet viselő 5.0. fejezetében találhatók. Először is „A beruházási terv megvalósítása (jelenlegi helyzet és jövőbeli alakulás)” („Implementation of the Investment Plan (Status and Evolution)”) témakörrel kapcsolatban az első Deloitte-jelentés az 5-4. oldalon azt állítja, hogy 1999. június 30-án „a felmérés alapján igazolt összeg meghaladta a teljes beruházás 50 %-át”. Ezzel szemben a valóság az, hogy a felmérés alapján igazolt összeg 1999. június 30-án a teljes beruházási terv 18 %-ának felelt meg. Ebből is látszik, hogy a beruházási terv megvalósítása lassan haladt. A terv „jelenlegi helyzete és jövőbeli alakulása” („Status and Evolution”) ezért inkább „negatív” tényezőként jön számításba a jelentés 5-2. oldalán található táblázatban.

Másodszor, a „Biztosítékként felhasználható vagyonelemek rendelkezésre állása” („Availability of property that could be encumbered”) (5-5. és 5-6. oldal) kritériumait illetően a Bizottság úgy véli, hogy ez a szempont nem játszik szerepet annak értékelésében, hogy egy magánbank megadná-e az ETVA és az állam által nyújtott kölcsönöket. Valójában a szóban forgó hitelekre és garanciákra nem nyújtottak dologi biztosítékokat. Annak értékelésében, hogy az állam által nyújtott hitel vagy garancia támogatásnak minősül-e, mérlegelni kell azt, hogy egy pontosan ilyen ügylet elfogadható lenne-e egy magánbefektető számára. A Bizottságnak nem feladata annak értékelése, hogy a HSY egy másfajta – a hitelezőnek több jogot biztosító – szerződés kötésével képes lett volna-e megkapni a hiteleket és a garanciákat. De még ha döntő jelentőségű lett volna olyan vagyonelemek létezése, amelyeket biztosítékként lehet felhasználni, a Bizottság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a meglévő vagyonelemeket már eleve biztosíték terhelte, 1998-ig 199 millió EUR erejéig és 2003-ig 51 millió EUR erejéig. Ebből következően egy lehetséges hitelező első ranghelyű zálogjogot csak a vagyonelemek korlátozott részére szerezhetne. Ráadásul a HSY tárgyi eszközeinek alacsony volt a felszámolási értéke. Ezt maga a Deloitte Financial Advisory Services is megerősíti 2007. június 18-án készített és a TKMS/GNSH által a Bizottsághoz intézett 2007. június 21-i keltű levele alátámasztására benyújtott második jelentésének (a továbbiakban: második Deloitte-jelentés) 8–8. és 8–9. lapján. Összefoglalva, a Bizottság azon a véleményen van, hogy a „biztosítékként felhasználható vagyonelemek rendelkezésre állása” olyan kritérium, amelynek nincs helye az intézkedések értékelésében, de még ha lenne is helye, egy lehetséges hitelező akkor sem ítélné meg ezt a szempontot olyan kedvezően, mint ahogyan azt az első Deloitte-jelentés állítja.

Harmadszor, a „félkész termékekhez sorolandó és biztosítékként felhasználható szerkezeti egységek rendelkezésre állása” („Availability of construction relating to work in progress that could be encumbered”) (5–7. oldal) nem nyújt teljes körű védelmet a hitelezőknek arra az esetre, ha a HSY fizetése képtelenné válik, és beszünteti tevékenységét. Valójában egy félkész termék piaci értéke rendszerint alacsony a vállalkozás által a gyártásához hitelbe felvett tőkéhez, illetve a szerződéses értékhez képest. Ez derült ki a Strintzis Lines által rendelt két komphajó esetében is, amelyeket alacsony áron adtak el, méghozzá csak (ti. nem korábban, mint) a hajóépítési szerződés felbontása után két évvel. A HSY követeléseinek hitelező bankra történő átruházása ugyancsak nem nyújt teljes körű védelmet, mert ha a hajógyár beszünteti tevékenységét, a vásárló nem kapja meg a megrendelt terméket, és így nem köteles kifizetni a vételárat. Ez azt jelenti, hogy a biztosíték éppen akkor válna értéktelenné, amikor szükség lenne rá. Ebből következően a szerződéses követelések átruházása nem teszi lehetővé a hitelező bank számára, hogy a HSY csődje esetén a pénzek tetemes részét visszaszerezze (lásd pl. e határozat 128. és 131. lábjegyzetét). Ebből következően egy lehetséges hitelező nem ítélné meg ezt a szempontot olyan kedvezően, mint ahogyan azt az első Deloitte-jelentés állítja.

Negyedszer, „a részvénytőkére vetített teljes banki hitelállománnyal és a fennálló tartozásokkal”, „az ügyletek aláírt szerződéseivel (a HSY rendelésállományával)”, a „bevételek alakulásával” és a „nyereségesség alakulásával” („Total bank loans to shareholder's Equity ratio & debt obligations outstanding at the time”, „Signed Client Contracts (HS's orderbook)”, „Evolution of revenue generation” és „Evolution of profitability”) kapcsolatban a Bizottság utal az ebben a határozatban fentebb kifejtett észrevételekre. A Bizottság többek között emlékeztet arra, hogy már 1998 utolsó negyedévében látni lehetett, hogy a HSY veszteséget fog elkönyvelni 1999-ben. A rákövetkező hónapokban nyilvánvalóvá vált, hogy a veszteség mértéke jelentős, és jelentős veszteségekre kell számítani 2000-ben is, méghozzá olyanokra, amelyek szinte teljesen felemésztik a HSY saját tőkéjét. Mindent egybevéve a Bizottság úgy véli, hogy az első Deloitte-jelentés nem veszi figyelembe azt a körülményt, hogy az 1999. és a 2000. év negatív eredményeit már ezen évek mindegyikének elején előre lehetett látni.

Ötödik és utolsó sorban, mint már kifejtettük, minden lehetséges hitelező negatív tényezőként értékelte volna a HSY hivatalban levő vezetése menesztésének körülményeit és okait. Éppen ezért a Bizottságnak nem áll módjában elfogadnia az 5–2. oldalon található „meghatározatlan” besorolást.

- (⁴⁴) Ennek a kérdésnek a kifejtésére a következő részben (3.2. szakasz) kerül sor, ahol a Bizottság azt elemzi, hogy az ETVA magatartása mennyiben róható fel az államnak. Abban az időben egyedüli feladata az volt, hogy fejlesztési bankként járjon el. A görög hatóságok az eljárást kiterjesztő határozatra adott válaszuk 63. lábjegyzetében ezt írják: „Az ETVA volt az egyedüli fejlesztési bank Görögországban, és ebből következően a fejlesztési tevékenységet illetően nem viszonyítható más pénzintézetekhez.”
- (⁴⁵) Lásd az 52. lábjegyzetet.
- (⁴⁶) Az 1999. június 30-át követő időszakban kapcsolatban a Bizottság számára az sem világos, hogy milyen „értéke” volt a HSY részvényének, és ebből kiindulva az ETVA minek az „értékét” kívánta megőrizni. Valójában a pénzügyi helyzet olyannyira kedvezőtlen volt, hogy nem világos, mennyiben lehetett a részvényeknek számottevő értékük.
- (⁴⁷) EB, C-482/99. sz. Francia Köztársaság kontra az Európai Közösségek Bizottsága („Stardust”) ügy, EBHT 2002, I-4397. o., 52. pont.
- (⁴⁸) 2006. október 5-én kelt levél, 156. pont.
- (⁴⁹) 2006. október 5-én kelt levél, 156. pont.
- (⁵⁰) A részvényvásárlási szerződést 2001. december 18-án írták alá, és 2002. március 20-án, az értékesítés megtörténte után (lezáráskor) módosították.
- (⁵¹) A sajtó számos cikke említi a kormány szerepvállalását ebben a döntésben. Lásd pl. „Határidő a görög hajógyárnak/A kormány döntést hoz a Hellenic Shipyards megvásárlásáról” („Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards”), *Financial Times*, 1985. április 19., „G. Arsenis görög nemzetgazdasági és hajózási miniszter szerint nyomást gyakorolnak a kormányra, hogy vásárolja meg a Hellenic Shipyardsot a görög gazdaság szerkezeti sajátosságai miatt” („According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G Arsenis, the government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry”), *Lloyd's List International*, 1985. június 29., „A kormány megvásárolja a nehéz helyzetben levő görög hajógyárat” („Government to buy ailing Greek shipyard”), *Financial Times*, 1985. július 17., „A. Drossoyannis görög nemzetvédelmi miniszter bejelentette, hogy a haditengerészet összes új építésű hajójával kapcsolatos jövőbeli megrendelést a Hellenic Shipyards kapja” („Mr A Drossoyannis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval newbuilding orders will be placed with Hellenic Shipyards”), *Lloyd's List International*, 1985. július 26., „Munkanélküli hajógyári munkások felvonulása Athénben” („Jobless shipyard workers march in Athens”), *The Wall Street Journal*, 1985. július 12.
- (⁵²) Görögország 1986. november 25-én kelt levelében értesítette a Bizottságot arról, hogy az ETVA 58,3 millió USD értékű tőkejuttatásban részesítette a HSY-t. Az ügyet N 230/86 számon iktatták. 1987. március 20-án kelt levelében (SG (87) D/3738) a Bizottság arról tájékoztatta Görögországot, hogy megítélése szerint az ETVA részéről végrehajtott tőkejuttatás állami támogatásnak minősül, amely azonban összeegyeztethető a közös piaccal.
- (⁵³) A 2367/1995. sz. törvény E. fejezete (12–15. cikk).
- (⁵⁴) Például a 2367/1995. sz. törvény 13. cikke a vállalat dolgozói állományának 600 fővel történő csökkentését írja elő, és részletesen meghatározza az ösztönzőket. Ugyanezen törvény 14. cikke értelmében a HSY abban az időszakban fennálló adósságainak 99 %-át leírják.
- (⁵⁵) Amint korábban már említettük, az állam már közvetlenül a megszerzése után nagy összegű támogatásokat kezdett nyújtani a HSY-nak.
- (⁵⁶) Amint fentebb megállapításra került, a HSY 1999. június 30-ától kezdve nem fért hozzá bankhitelekhez. Mivel a HSY nem tudott tőkét hitelezni a piacról és pénzügyi helyzete bizonytalan volt, a HSY nehézségeit súlyosbította volna (és akár a csődjét is elindította volna), ha az ETVA nem lett volna hajlandó hitelt nyújtani a számára, illetve ha magasabb kamatokat kért volna, és ez az állam számára elfogadhatatlan lett volna. Az állami befolyás miatt tehát az ETVA nem tehetett mást, mint hogy megadja a HSY által igényelt hiteleket.
- (⁵⁷) A Bizottság közleménye az EK-Szerződés 93. cikkének (2) bekezdése alapján a többi tagállamnak és az egyéb érdekelt feleknek azzal a támogatással kapcsolatban, amelyet a görög kormány tervezett nyújtani a Hellenic Shipyards AE-nak (HL C 80., 1997.3.13., 8. o.).
- (⁵⁸) EB, C-482/99. sz. Francia Köztársaság kontra az Európai Közösségek Bizottsága („Stardust”) ügy, EBHT 2002, I-4397. o., 56. pont.
- (⁵⁹) A görög hatóságok 2002. szeptember 18-án kelt (a Bizottság által A/36895 számon 2002. szeptember 23-án iktatott) levele, amelyet a CP 101/02 ügygel kapcsolatban küldtek.
- (⁶⁰) EB, C-482/99. sz. Francia Köztársaság kontra az Európai Közösségek Bizottsága („Stardust”) ügy, EBHT 2002, I-4397. o., 56. pont.

- (⁶¹) A görög hatóságok 2003. november 20-án kelt levele, amelyet a CP 101/02 ügygel kapcsolatban küldtek.
- (⁶²) Ráadásul ezeket az ETVA-nak a HSY-ben már meglevő részesedésén felül juttatták, aminek következtében az ETVA-nak a HSY-val szembeni teljes kockázatvállalása jelentős méretet öltött. E kockázatvállalás fontosságát bizonyítja, hogy az ETVA 2000. évi éves jelentése elismeri azon veszteségeket, amelyeket a bank a HSY-ban birtokolt részesedése miatt könyvelt el (42–43. o.).
- (⁶³) Görögország 2006. június 15-én kelt levele (visszatérítési eljárás száma: CR 40/02).
- (⁶⁴) A C 10/94 határozatban a Bizottság nem vizsgálja a „katonai vízi járművek gyártásából” eredő adósságok leírását, mivel ez „olyan tevékenység, amely nem tartozik az EK-Szerződés hatálya alá”. Az N 513/01 határozatban a Bizottság ugyancsak nem vizsgálja a 118 millió EUR összegű állami támogatás 75 %-át, mivel ez katonai célú hajóépítési tevékenységgel kapcsolatos.
- (⁶⁵) Emlékeztetünk arra, hogy a HSY nem vezetett külön számlákat a katonai célú és a polgári célú tevékenységéről a vizsgált időszakban. Ebből következően egy intézkedés csak akkor tekinthető úgy, hogy meghatározott tevékenységet támogat, ha az alkalmazásáról szóló határozat pontosan megnevezi a finanszírozott tevékenységet.
- (⁶⁶) HL C 288., 1999.10.9., 2. o.
- (⁶⁷) Ugyanabban az évben a hajógyár katonai célú tevékenységével kapcsolatos adósságleírást a Bizottság nem értékelte az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján.
- (⁶⁸) Ez világosan látszik a C 10/94 határozat megfogalmazásából is.
- (⁶⁹) Ezt az információt adták az érdekelt pályázóknak a 2001-es privatizációs eljárás során, amint a 2001. június 19-én az Arthur Andersen által a HDW-ről és a Ferrostaalról készített átvilágítási (due diligence) jelentésből (23. o.) kiderül (ezt küldte meg a TKMS és a GNSH a 2007. június 21-én kelt levelükkel benyújtott jelentés C. mellékleteként).
- (⁷⁰) A Bizottság emlékeztet arra, hogy a 2001–2002-es privatizáció – és különösen a beruházási terv befagyasztása az eljárás folyamán – korántsem a Bizottság kérésére történt.
- (⁷¹) A 2004. október 20-án kelt levél 1.3.b. szakasza.
- (⁷²) Az összeget a görög hatóságok adták meg euróban.
- (⁷³) Ezeket az információkat Görögország 2004. október 20-án kelt levelének 1.3. szakasza és 4., 5., valamint 6. melléklete tartalmazza.
- (⁷⁴) HL C 71., 2000.3.11., 14. o.
- (⁷⁵) Lásd a 14. lábjegyzetet Görögország 2004. október 20-án kelt levelében.
- (⁷⁶) A garanciáról szóló közlemény 2.1.2. pontjában az áll, hogy „ha az államnak sohasem kell kifizetést eszközölnie a garanciavállalás keretében, a 87. cikk (1) bekezdése alapján akkor is lehetőség van állami támogatásra. A támogatást akkor nyújtják, amikor a garancia adására sor kerül, és nem akkor, amikor a garanciát lehívják vagy amikor a garancia keretében kifizetésekre kerül sor. Annak értékelését, hogy egy garancia mennyiben minősül állami támogatásnak, és ha annak minősül, az állami támogatás összegének meghatározását, a garancianyújtás időpontjában kell elvégezni”.
- (⁷⁷) Például „portugál hajógyárakat” említ a HSY versenytársaként a 2001 márciusában kelt „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias Sp. Paraskevas” címet viselő dokumentum 10. oldala, amelyet a lehetséges vevők között osztottak szét. A jelentés másolatát a TKMS/GMSH küldte meg 2007. június 21-i levelével.
A Bizottság megjegyzi azt is, hogy a COMP/M.2772. sz. – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARDS egyesülési ügyben hozott határozatában „A földrajzi piac” cím alatt ez áll: „A felek azt állítják, hogy valamennyi kereskedelmi hajófajta építésével, javításával és átalakításával foglalkozó piac a földrajzi hatókörét tekintve világméretű, tekintettel arra, hogy a tengeri szállítás költségigénye viszonylag alacsony, és nincsenek jelentős kereskedelmi akadályok.”
- (⁷⁸) A Bizottság azt is megjegyzi, hogy a HSY-nak nyújtott állami támogatásokkal kapcsolatos korábbi bizottsági és tanácsi határozatok a versenytorzulás és a kereskedelemre gyakorolt hatás meglétén alapultak. Ezeket a határozatokat sohasem vitatták. Ebből következően az ugyanezen időszakban alkalmazott intézkedések értékelésénél nincs szükség annak széles körű ellenőrzésére, hogy mennyiben teljesül ez a két kritérium.

- (⁷⁹) HL L 202., 1998.7.18., 1. o.
- (⁸⁰) HL C 288., 1999.10.9., 2. o.
- (⁸¹) Ezeket az információkat Görögország nyújtotta be 2004. október 20-án kelt levelének 1.3.a. részében és 4. mellékletében.
- (⁸²) Ha a hajógyár beszüntette volna működését, az illetékes ellenőrző szervek úgy dönthettek volna, hogy nem folytatnak semmilyen ellenőrzést a terv megvalósításával kapcsolatban, és ebben az esetben nem teljesült volna az első részlet kifizetését előíró feltétel.
- (⁸³) 2004. október 20-án kelt levelük „I. ellenőrzés az illetékes szervek részéről” címet viselő 1.2.2. számú szakaszában a görög hatóságok kifejtik, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium késlekedett az ellenőrző lap elkészítésével, és ezért telt le a görög jóváhagyó határozatban megszabott 1999. december 31-i határidő. Ahhoz, hogy a támogatást e határidő után ki lehessen fizetni, a görög hatóságoknak meg kellett hosszabbítaniuk a beruházási tervet. A beruházási terv meghosszabbítását előíró határozat elfogadásának feltétele a véleményező bizottság megbízásának meghosszabbítása volt, ami viszont jogszabályi változások miatt ütközött nehézségekbe.
- (⁸⁴) HL C 368., 1994.12.23., 12. o.
- (⁸⁵) A két kamatláb különbözetét meg kell szorozni a tárgyévi hiteltőke-tartozással (a tőke vissza nem fizetett részével).
- (⁸⁶) Hasonlóképpen a garanciákról szóló közleményben is az áll, hogy a támogatás nyújtására akkor kerül sor, amikor a garanciát adják, és nem későbbi időpontban (lásd a 76. lábjegyzetet).
- (⁸⁷) Valójában egy hitel piaci értéke azon jövőbeni pénzáramok jelenértékétől függ, amelyek a hitelkockázattal arányos kamatlábbal hozhatók jelenértékre. Ha a hitelszerződésben előírt kamatláb alacsonyabb ennél a kamatlábnál, a piaci érték nyomban a hitel névértéke alá csökken.
- (⁸⁸) Ha az ETVA új tulajdonosa a privatizáció után úgy döntene, hogy az eredeti lejárat határidőn túl meghosszabbít egy olyan hitelt, amelyet a görög állam nem garantált, az eredeti lejárat időn túl már nincs támogatás, tekintettel arra, hogy ezen okfejtés alapján nincsenek mozgósítva állami források.
- (⁸⁹) Ezeket az információkat Görögország nyújtotta be 2004. október 20-án kelt levelének 1.3. részében és 6. mellékletében.
- (⁹⁰) Lásd a 83. lábjegyzetet.
- (⁹¹) Felvethető a kérdés, hogy az ETVA miért írta alá a hitelszerződést 2002. május 31-én, ha nem állt szándékában kifizetni a megfelelő összeget a HSY-nak. A Bizottság megjegyzi, hogy a szerződés aláírásának időpontja teljesen azonos a HSY eladásának befejezési időpontjával. Valószínű tehát, hogy a HSY vevői nyomást gyakoroltak az ETVA-ra, hogy nyújtson több finanszírozást a HSY-nak, azzal fenyegetőzve, hogy ellenkező esetben nem mennek bele az adásvétel lezárásába. Ilyen körülmények között az ETVA valószínűleg beleegyezett a hitelszerződés megkötésébe, de a szerződésbe olyan rendelkezéseket foglalt bele, amelyek lehetővé tették számára, hogy megtagadja a hitel folyósítását, amikor a HSY azt fel akarta venni. Amint az E18c intézkedés értékelésénél kifejtjük, a 2002. március 20-i szerződés 8.2.2. szakasza értelmében a Piraeus Banknak segítenie kellett a görög államot a HSY eladásának befejezésében. Ennek alapján a görög állam valószínűleg ugyancsak nyomást gyakorolt az ETVA-ra, hogy írja alá a hitelszerződést, ezzel is megkönnyítve a HSY eladásának befejezését.
- (⁹²) Görögország 2006. október 30-i keletű levelében nyújtott be észrevételeket az eljárást kiterjesztő határozattal szemben. A levél 4. pontjában ez áll: „Tekintettel arra, hogy a HSY szorosan együttműködött a görög állammal az Európai Bizottsághoz benyújtott válasz megfogalmazásában, a vállalat nem tartja szükségesnek, hogy újból benyújtsa a görög állam által már benyújtott információkat, illetve hogy kifejtse ugyanazon érveket, amelyek tartalmával teljes mértékben egyetért, de annak érdekében, hogy teljes körű választ adjon, és segítse a Bizottság munkáját, összefoglalja a már kifejtett érveket, benyújt minden új bizonyítékot, amelyet a Görögország válaszából az e válaszig eltelt időben összegyűjtött, és bármilyen természetű újabb vagy kiegészítő érveket sorakoztat fel.” Ennek megfelelően, annak érdekében, hogy ne kelljen elismételni ugyanazokat az érveket, a HSY-nak és Görögországnak az eljárást kiterjesztő határozattal kapcsolatos észrevételeit összevontan tárgyaljuk.
- (⁹³) A 90/684/EGK irányelv szerint a szerkezetátalakítási támogatások (III. fejezet) beruházási támogatásokra (6. cikk), üzembeszárási támogatásokra (7. cikk), kutatás-fejlesztési támogatásokra (8. cikk) és szerkezetátalakítási célú működési támogatásokra (9. és 10. cikk) tagolódnak.
- (⁹⁴) A görög hatóságok 2008. február 15-én kelt levele, 26. pont.

- (⁹⁵) A görög hatóságok 2007. március 19-én kelt levele. A 2007. június 29-i levelük 62. és 63. pontjában is szerepel.
- (⁹⁶) E részvétel részleteit a K10 intézkedés elemzésénél ismertetjük.
- (⁹⁷) A görög hatóságok 2003. március 31-én kelt levele, részlet az 5. kérdésre adott válaszból.
- (⁹⁸) A görög hatóságok 2007. június 29-én kelt levele, részlet a levél 49., 50. és 51. pontjából.
- (⁹⁹) A Bizottság figyelmét nem kerülhette – és nem is kerülte – el az a körülmény, hogy a dolgozókat célok vezérlik – mint amilyen a munkahelyek megtartása –, és ezért e célok megvalósítására törekcszenek, amikor a tulajdonukat képező vállalatot irányítják. Ugyanakkor azonban a magas vételár miatt a dolgozók számára fontos célként jelent meg a részvényeik értékének megőrzése és gyarapítása is.
- (¹⁰⁰) Emlékeztetünk arra, hogy a vételárnak a dolgozók munkabére és juttatásai egy részének visszatartása útján történő megfizetését nemcsak az 1995. szeptemberi szerződés írta elő, hanem a 2367/1995. sz. törvény 12. cikke is.
- (¹⁰¹) Emlékeztetünk arra, hogy az ETVA a részvényekre szerzett zálogjoga folytán bírói végrehajtáshoz folyamodhatott volna, ha a dolgozók nem fizették volna meg az 1995. szeptemberi szerződésben előírt vételarat.
- (¹⁰²) Emlékeztetünk arra, hogy a vételárnak a dolgozók munkabére és juttatásai egy részének visszatartása útján történő megfizetését nemcsak az 1995. szeptemberi szerződés írta elő, hanem a 2367/1995. sz. törvény 12. cikke is.
- (¹⁰³) Az 1995. szeptemberi szerződésben egyértelműen az áll, hogy a dolgozóknak párhuzamosan kell megfizetniük a vételarat és a tőkeemelés rájuk eső részét. A kétféle fizetési kötelezettség tehát korántsem volt előreláthatatlan. Lényegi eleme volt az 1995. évi szerződésnek. Görögországnak már azelőtt ellenőriznie kellett volna, hogy teljesíthetők-e a szerződés alapvető kitételei, mielőtt még privatizációként a Bizottság elé terjesztette volna. Ha teljesíthetetlennek bizonyulnak egy olyan szerződés alapvető kitételei, amelyeket maga Görögország nyújtott be a Bizottsághoz, akkor arra kell következtetnünk, hogy a C 10/94 határozat a Görögország által benyújtott félrevezető információkon alapult, és a határozatot vissza kell vonni.
- (¹⁰⁴) A görög hatóságok 2007. június 29-én kelt levelének 59. és 60. pontja.
- (¹⁰⁵) Görögország 2006. október 5-i levelének 191. pontjában ez áll: „1998.12.31-től a HSY részvényeinek a HDW/FS konzorcium részére történő értékesítéséig (2001.10.11.) visszatartották a részvénytulajdonos dolgozók munkabérének egy részét abból a célból, hogy megfizessék az ETVA-nak a részvények 49 %-ának vételárát.” Hasonlóképpen nyilatkozott a HSY a 2006. október 31-én kelt levelének 35. és 36. pontjában. Az eljárást kiterjesztő határozat előtt a görög hatóságok a 2005. május 26-án kelt levelük 8. fejezetében tettek hasonló értelmű nyilatkozatokat. Emellett Görögország egy sor levélben említette, hogy a dolgozók tulajdonában van a részvények 49 %-a. Ezek révén Görögország azt a benyomást keltette, hogy teljesült az 1995. szeptemberi szerződés. A Bizottság csak az eljárás indítása után ébredt tudatára annak, hogy Görögország nem alkalmazta saját jogszabályát (a 2367/1995. sz. törvényt), mivel átruházta ugyan a HSY tulajdonjogának 49 %-át a dolgozókra, de nem alkalmazta a szerződés többi részét, azaz nem követelte a vételár megfizetését a dolgozóktól. Ezzel ellentétben 2003. március 31-i levelükben a görög hatóságok arra céloztak, hogy a dolgozók (vagy egy részük) nem fizették meg az előírt éves részleteket (vagy azok egy részét).
- (¹⁰⁶) A Bizottság 2007. április 27-i levele Görögországnak (3. kérdés) és a Bizottság 2007. augusztus 23-i levele a HSY-nak.
- (¹⁰⁷) A Bizottság 2007. április 27-i levele Görögországnak (4. kérdés) és a Bizottság 2007. augusztus 23-i levele a HSY-nak. Az utóbbi levelet 2007. november 13-án küldték meg Görögországnak észrevételezés céljából, lehetőséget adva Görögországnak arra, hogy másodszor is észrevételeket nyújtson be.
- (¹⁰⁸) Görögország 2007. június 29-én kelt levelének 2.3.c. és 2.4. pontja, a HSY 2007. október 9-i levele, valamint Görögország 2007. december 14-én és 2008. február 15-én kelt levelei.
- (¹⁰⁹) KEYMAR hajón 2003 első hónapjaiban végzett javításokkal kapcsolatban Görögország azt állítja, hogy ebben az esetben a javítási munkák bonyolultabbak voltak, és nagyobb szakértelmet igényeltek, mint más esetekben, és ezért ésszerű annak feltételezése, hogy a munkaórák aránya nem 20 %, hanem 25 %.
- (¹¹⁰) Görögország 2006. október 5-én kelt levelének 144. pontja.
- (¹¹¹) A Bizottság 2004. április 27-i levele (2.2. kérdés), amelyre Görögország a 2007. június 29-i levelében válaszolt.

(¹¹²) Ez a szám minden valószínűség szerint azt mutatja, hogy mennyibe kerül a HSY dolgozóinak termelésre fordított egy órája a vállalat számára egy adott pénzügyi évben. A dolgozó által termelésre fordított órák száma csupán egy része annak az óraszámának, amely után a HSY a dolgozót bérezésben részesíti. Ez a szám több tényezőtől függ, így mindenekelőtt a hajógyár szerkezetétől és hatékonyságától. Ebből következően az alvállalkozók versenyeznek egymással. Ennek érdekében versenyképesnek és rugalmasnak kell lenniük. Állandó költségeik (állandóan foglalkoztatott dolgozói állományuk) korlátozott, és alacsonyan kell tartaniuk a költségszintjüket. A hajógyárak éppen azért vesznek igénybe alvállalkozókat, mert kevesebbe kerül nekik annál, mint ha saját maguk vennének fel munkaerőt.

(¹¹³) A szakértő megjegyzi:

„Az alvállalkozók munkaóraszámát a költségekből kapjuk meg, az ugyanazon ágazat és ugyanazon ország alvállalkozói összehasonlítására alkalmas átlagos munkaóráköltség alapján.

Laut der Studie mit dem Titel »A bérek alakulása 2006-ban« című, az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért által közzétett jelentés alapján a havi bruttó minimálbér Görögországban 625,97 EUR, Franciaországban pedig 1 254,28 EUR.

A franciaországi hajójavító iparban a munkaóra átlagos piaci ára 40–50 EUR. A görögországi és franciaországi minimálberek viszonylatában érvényes 2-es szorzó alkalmazásával 20–25 EUR közötti árat várnánk a görögországi hajójavító iparban.

Felméréseink alapján úgy tűnik, hogy ezek az árak 30–36 EUR körül mozogtak 2007 elején. Ez a közvetlen munkaóra után számlázott ár, amely magában foglal minden költséget: közvetett munkaórát, vállalatirányítási időráfordítást, általános kiadásokat és rezsiköltséget.

Mivel nem sikerült megállapítanunk az átlagbért a hajójavító iparban a két országban alkalmazott minimálbérhez viszonyítva, óvatos becslést alkalmaztunk 30–36 EUR/óra munkaóradíjjal számolva.

Görögországnak a Bizottsághoz benyújtott észrevételei 6. mellékletében szereplő alvállalkozói munkaórák az alábbiak szerint alakulnak:

(EUR)

Év	Közvetlen	Beleértve a nyereséget (15 %) és a közvetett költségeket (20 %) a Görögország által benyújtott megjegyzések 6. mellékletében szereplő módszerrel
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

Ha 2006-ra az alvállalkozói munkaórák számát 30–36 EUR közé eső munkaóra-költség alapján számítjuk, és az azt megelőző évek tekintetében ezekre az értékekre az Eurostat költségemelkedési indexét alkalmazzuk, az alábbi értékeket kapjuk:

INDEX: LM-LCI-TOT	2002	2003 (9 hónap)	2004	2005	2006
EU-27-ek indexe	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Görögországi index	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Alvállalkozói munkaerő-állomány összköltsége	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Szakértő becslése					
Munkaóráköltség (min. érték)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Közvetlen alvállalkozói munkaóraszám (max. becslés)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Szakértő becslése					
Munkaóráköltség (max. érték)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Közvetlen alvállalkozói munkaóraszám (min. becslés)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
HSY adatai					
Munkaóráköltség	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Munkaóráköltség + közvetett + nyereség	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Közvetlen alvállalkozói munkaóra	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]

- (¹¹⁴) A Bizottság 2004. április 27-i levele (2.2.d. kérdés), amelyre Görögország a 2007. június 29-i levelében válaszolt.
- (¹¹⁵) T-296/97. sz., Alitalia kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügy, EBHT 2000, II-3871. o., 82. és 84. pont.
- (¹¹⁶) Az nem lehet, hogy az ETVA egyfelől nem alkalmazza az 1995. évi szerződésnek a vételár megfizetésével kapcsolatos részét (ti. hogy nem követeli az éves befizetéseket), másfelől viszont azt állítja, hogy ugyanezen szerződés alapján köteles részt venni a tőkeemelésekben. Ebből következően, mivel az ETVA és a görög hatóságok úgy döntöttek, hogy nem alkalmazzák megfelelő módon a szerződés egyes fontos rendelkezéseit, nincs jogalapjuk arra, hogy ezzel egyidejűleg szelektív módon az adott szerződés más rendelkezéseire hivatkozzanak azon állításuk alátámasztására, hogy az ETVA-t szerződés kötelezte bizonyos intézkedések megtételére (ti. a tőkeemelésekben való részvételre).
- (¹¹⁷) A HSY dolgozói részt vettek a tőkeemelésekben. Ennek ellenére a helyzetük más volt, mint az ETVA-é. Valójában már megszüntették az 1995. szeptemberi szerződést, amennyiben nem fizették meg a vételárat az ETVA-nak. Emellett a helyzetük más volt, mint az ETVA-é, illetve egy piactársadalmi befektetőé. Fontos volt ugyanis számukra a munkahelyük megőrzése, ami ösztönzőként hatott számukra a HSY-ba való beruházásra, még akkor is, ha a várható pénzügyi hozam nem volt elegendő ahhoz, hogy egy piactársadalmi befektetőt meggyőzzön arról, hogy érdemes az adott vállalkozásba befektetnie.
- (¹¹⁸) Görögország 2006. október 5-én kelt levele 10. mellékletében nyújtotta be a szóban forgó törvény másolatát.
- (¹¹⁹) Nem teljesen világos a görög hatóságok és a HSY által benyújtott adatok alapján (beleértve az első Deloitte-jelentést is), hogy a garanciadíj éves szinten volt-e 0,4 %, de negyedévenként fizették, vagy hogy negyedéves szinten volt-e 0,4 %. Noha ez fontos körülmény a visszatérítési eljárásban, nem változtatja meg e határozat következtetéseit.
- (¹²⁰) A szóban forgó felsorolás a jelentés 3–11. és 3–12. oldalán található azon 10 milliárd drachma összegű hitel elemzésének részeként, amelyre a 2322/1995. sz. törvény alapján nyújtottak állami garanciát (e határozat K14 intézkedése).
- (¹²¹) A Bizottság korábban a következő országok esetében hagyott jóvá a hajógyártásban olyan kezességvállalási programokat, amelyek nem tartalmaztak állami támogatási elemet: Németország (HL C 62., 2004.3.11., 3. o.), Hollandia (HL C 228., 2005.9.17., 10. o.), Franciaország (HL C 259., 2006.10.27., 14. o.) és Finnország (HL C 152., 2007.7.6., 6. o.). A két utóbbi program egyértelműen tartalmaz előlegfizetési garanciavállalást.
- (¹²²) Tekintettel arra, hogy az ETVA 100 %-ban az állam tulajdonában volt, amikor a bank az előlegfizetési garanciákat nyújtotta, a HSY által az ETVA-nak fizetett garanciadíj már az államnak nyújtott ellenszolgáltatás volt.
- (¹²³) A módosítások az alábbiak voltak:
33a. programszerződés – SD 33a (20 db elektromos motorkocsi szállítása): kiszámították 2002.12.31-ig a kötbérek, és esedékes összegként felvették a módosítások közé. Megegyezték abban, hogy ezeket 10 részletben fizetik ki oly módon, hogy az első részletet az első kocsi szállításakor fizetik, a hátralévő kilenc részletet pedig az utolsó 9 elektromos kocsi mindegyikének szállításakor. Megegyezték abban, hogy a kötbérek felszámítása 2003.10.1-jétől szünetel, amennyiben a konzorcium (Siemens AG, Siemens SA és HSY) biztosítja az OSE-nek az egyenértékű gördülőállományt. A konzorcium csak részben teljesítette ezt a feltételt, és ezért az OSE az egész időtartamra számolta ki és számította fel a kötbéreket.
39. programszerződés – SD 39 (24 db elektromos mozdony szállítása): kiszámították 2002.12.31-ig a kötbérek, és esedékes összegként felvették a módosítások közé. Megegyezték abban, hogy ezeket 10 részletben fizetik ki oly módon, hogy az első részletet az első mozdony szállításakor fizetik, a hátralévő kilenc részletet pedig az utolsó 9 elektromos mozdony mindegyikének szállításakor. A szállítási határidőt kötbér nélkül meghosszabbították. A PSZ 39 SD 39 esetében nem merült fel feltételként egyenértékű gördülőállomány biztosítása, de módosították a szállítási ütemezést. Az OSE igényt nyújtott be a 2002.12.31-ig esedékessé vált kötbérekre, és ténylegesen behajtotta azokat a konzorciumon (Siemens AG, Siemens SA és HSY).
35. programszerződés – SD 35 (29 db sínbusz szállítása): nem írtak elő kötbér nélküli időszakot, és ezért az OSE igényt nyújtott be a kötbérekre, és beszedte azokat. A kötbérfizetés késedelmi idejére késedelmi kamatot számítottak fel és hajtottak be.
- (¹²⁴) A görög hatóságok 2006. október 5-i levelének időpontjáig már 9 932 511,99 EUR-t tartottak vissza, és további 826 556 EUR várt visszatartásra.
- (¹²⁵) A szóban forgó programszerződést kötő konzorcium a HSY-ból, a Siemens AG-ből és az ABB Daimler-Benz Transportationból állt (amelyet 2001.5.1-jétől Bombardier Transportationné neveztek át). A szerződés teljesítési arányai a következők voltak: a teljes végső kifizetett ár 22,06 %-a a HSY-t illette meg, és 77,94 % a többi társaságot.

- (¹²⁶) A szerződésben szerepelt még egy automata vonatvédelmi és vonatazonosító rendszer kialakítása és felszerelése 50 félhosszú szerelvényen. Az ütemterv a munkálatok befejezésének határidejéül 2004. januárját jelölte meg. 578/4/4-9-2002. sz. határozatában az igazgatótanács egyhangúlag meghosszabbította a határidőt 2004.5.19-ig, mivel a késedelem okozója nem a konzorcium volt. A munkálatok végül 2004.6.4-én fejeződtek be. A programszerződés 14. pontja alapján a megállapodásban szereplő szállítási határidők elmulasztásának szankcionálása a szerződéses szállítási határidőtől számított 40 nap után kezdődött, és csak akkor, ha a határidők elmulasztása a szállító hibájából következett be. Ebből következően ennél a késésnél nem volt oka a kötbérek és kamatok felszámításának.
- (¹²⁷) Nem teljesen világos a görög hatóságok és a HSY által benyújtott adatok alapján (beleértve az első Deloitte-jelentést is), hogy a hitel eredetileg drachmában vagy euróban volt-e kifejezve. Görögországnak az eljárást indító határozatra adott válaszában csak euróban megadott összegek szerepelnek, és a kamatláb meghatározása a negyedéves EURIBOR kamatláb alapján történik. Ezzel szemben az első Deloitte-jelentésben az áll, hogy a hitel 16,92 milliárd drachma volt, és a kamatláb a LIBOR kamatlábon alapult. A kérdés a visszatérítési eljárás keretében tisztázható.
- (¹²⁸) 2007. június 21-én kelt levelükben a TKMS és GNSH benyújtják a második Deloitte-jelentést. A jelentés C. függeléké ezt a címet viseli: „Átvilágítási jelentés a Hellenic Shipyards SA-ról – Bemutatásra szóló példány – és ennek összefoglalója, amelyet az Arthur Andersen készített, kelt 2001. június 19-én”. Az átvilágítási jelentés 7. oldala elemzi a HSY követeléseit, és rámutat, hogy „a Strintzis Lines üzleti tartozása csak 2002-ben, a hajók szállításakor válik behajthatóvá”. E körülmény megerősíti, hogy a korlátozott összegű előlegek kivételével, amelyeket addigra már mindenképpen kifizettek, és így többé nem voltak behajthatók, a vételár további része nem volt behajtható a hajók szállítása előtt.
- (¹²⁹) A CP 71/02 ügygel kapcsolatos, 2004. október 21-i és 2004. december 17-i levelükben a görög hatóságok megerősítették, hogy a HSY 9 % működési támogatást igényelt a két hajó után, és az illetékes minisztérium helyt adott a kérelemnek. A görög hatóságok azonban megerősítették, hogy a támogatás kifizetésére végül nem került sor, mert a HSY nem fejezte be a hajók építését. A vonatkozó jóváhagyó határozatokat végül visszavonták. Az eljárást kiterjesztő határozat 13(c) intézkedése vonatkozik erre a kérdésre.
- (¹³⁰) Lásd a 127. lábjegyzetet.
- (¹³¹) Annak lehetőségével kapcsolatban, hogy a szerződés teljesítésének folyamán (azaz a szállítás előtt) a gyár bevételhez jusson, a Bizottság ismét arra a dokumentumra hivatkozik, amelyről e határozat 128. lábjegyzetében esik szó, és amely rámutat arra, hogy 2000. december 31-én az OSE-szerződésekkel kapcsolatos üzleti tartozás mindössze 0,5 millió EUR volt. Ezenkívül ugyanezen dokumentumban ez áll: „E követelések összevonásra kerülnek a velük kapcsolatban felvett előlegekkel.” Ez mutatja, hogy az adott időpontban az OSE részéről semmilyen összeg nem volt esedékes.
- (¹³²) Az eredeti kamatláb-különbözet 25 bázispont volt, és 2000. április 1-jétől emelkedett 125 bázispontra. A Bizottság az első Deloitte-jelentésre alapítja érvelését.
- (¹³³) A következő újságcikk arra utal, hogy a hajójavító tevékenységben nem keletkezett komoly zavar: „Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake” („Szerződések – a HSY kijelenti, hogy az üzem működése zavartalan az athéni földrengés után”), *Lloyd's List International*, 1999. szeptember 14.
- (¹³⁴) Ebben a levélben küldték el észrevételeiket a görög hatóságok az eljárást indító határozattal kapcsolatban.
- (¹³⁵) Ez az összeg Görögország 2007. június 29-én kelt levelében szerepel.
- (¹³⁶) 1999. május 19-én a szóban forgó hitelkeretet USD-ből EUR-ba konvertálták.
- (¹³⁷) Annak lehetőségével kapcsolatban, hogy a termékek szállítása előtt pénzhez jussanak, a Bizottság arra a dokumentumra hivatkozik, amelyről a 128., valamint a 123. lábjegyzetben esik szó. A szóban forgó átvilágítási jelentés a vizsgált hitelek visszafizetése utáni időszakra vonatkozik. Ennek ellenére hasznos annak egyértelművé tétele miatt, hogy a termék szállítása előtt szinte semmilyen pénzüsszeget nem lehet felvenni. A szóban forgó átvilágítási jelentés közelebbről azt mutatja, hogy 2000. december 31. előtt szinte semmilyen behajtható követelés nem állt fenn a Strintzisszel, a Görög Haditengerészettel, az OSE-vel és az ISAP-pal szemben.
- (¹³⁸) Lásd a Bizottság közleményét a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb meghatározásának módszeréről (HL C 273., 1997.9.9., 3. o.).
- (¹³⁹) A szóban forgó mérleg a TKMS és GNSH által benyújtott dokumentumokban jelenik meg, amelyeket e határozat 128. lábjegyzete ismertet.
- (¹⁴⁰) A tengeralattjárók esetében a görög állam által szabott feltételek következtében az első tengeralattjárót teljes egészében Kielben (Németország) építik, a következő kettőt pedig a HSY üzemében szerelik össze (lásd e határozat (44) preambulumbekzdését). Minden valószínűség szerint olcsóbb és hatékonyabb lett volna mindhárom tengeralattjárót Németországban gyártani. Emellett ésszerűbb is lett volna, ha a HSY nem kerül be a konzorciumba, hiszen nehéz helyzetben lévő vállalat volt, és nem rendelkezett tapasztalattal a tengeralattjáró-gyártásban.

- (¹⁴¹) Egy adott pillanatban a kérdéses tőkére feltétlenül szükség lehetett a védelmi célú munkákra vonatkozó szerződések teljesítési költségeinek fedezésére. Akkor azonban a tőke már nem állt rendelkezésre a HSY egyéb tevékenységeinek finanszírozására. Más szóval, az adott időpontban az állam által nyújtott előny egy része semmissé vált. Az előny fennmaradó része abban nyilvánult meg, hogy a megelőző negyedévek során a hajógyárnak ingyen állt rendelkezésére a szükséges tőke, amelyet hitel formájában nem kaphatott meg a bankoktól.
- (¹⁴²) A 2006. október 30-i levél 30. oldala.
- (¹⁴³) Pl. a katonai célú tevékenységgel kapcsolatos igen nagy összegű adósságtörleszt megemlíttette az 1997. július 15-i C 10/94 határozat, de nem került sor az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján történő értékelésére; a katonai célú tevékenységet érintő üzembezárási kiadásokat megemlíttette az N 513/01 határozat, de nem került sor az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján történő értékelésükre; és ugyanez volt a helyzet több intézkedéssel az eljárást kiterjesztő határozatban.
- (¹⁴⁴) Például a Hellenic Shipyards S.A. részvényeinek megvásárlására vonatkozó ajánlatok benyújtására 2001. július 2-án közzétett felhívásban ez áll: „Leszögezzük, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós joganyag esetleges megsértésével kapcsolatban kiszabott esetleges pénzbüntetések nem a nyertes pályázót terhelik. Ez a biztosíték megelőzi a részvényátruházás lezárását.”
- (¹⁴⁵) A 2001. szeptember 14-én tartott, a résztvevők által aláírt ülés jegyzőkönyvében ez áll. „A felek megállapodnak abban, hogy az EU részéről történő jóváhagyás a szerződés lezárásának előfeltétele az aláírás után. Alternatív megoldásként, arra az esetre, ha az EU vonatkozó határozata késlekedik (...) vagy nem megfelelő tartalmú, a felek megállapodnak abban, hogy az ETVA kötelezettséget vállal arra, hogy garanciát biztosít a HDW-Ferrostaalnak a HSY részére nyújtott esetleges régebbi vagy jelenlegi állami támogatások után az EU-val kapcsolatos összes függőben maradt ügyben.”
- (¹⁴⁶) Például a 2001. december 6-án kelt, a HDW-hez intézett és másolatban a Ferrostaalnak is megküldött levelében az állam és az ETVA mellett tanácsadóként eljáró Alpha Finance ezt írja: „A Fejlesztési Minisztériumtól és az ETVA-tól utasítást kaptunk, hogy mellékelten küldjük meg Önöknek annak a (...) garancialevélnek az ETVA által javasolt szövegét, amelyet az ETVA nyújt a HDW/Ferrostaalnak abban az esetben, ha nem teljesül a szerződés 1.2.3. számú kikötése.” Az Alpha Finance-nek 2002. január 23-án, 2002. január 31-én és 2002. március 8-án küldött faxüzeneteiben a HDW megjegyzéseket fűz a garancia pontos megszövegezéséhez.
- (¹⁴⁷) A Piraeus Bank különböző sajtócikkeket nyújtott be a 2001 októbere és 2002 májusa közé eső időszakról, amelyekből kiderül, hogy a kormány közvetlenül beavatkozott a HSY privatizációs eljárásába.

(¹⁴⁸) A 2005. május 23-i levélben az alábbiak állnak:

„A HSY értékesítésére privatizációs eljárás keretében került sor (2001/1999. sz. tv.). A 2001.10.11-én kötött előszerződést és az ezt követő végleges szerződést (2002.5.31.) megelőzte a kiírási eljárás, amely magában foglalta az átruházás összes lényegi feltételét, valamint a pénzügyi tanácsadó által készített részletes feljegyzés átadását (2001. áprilisi dátummal), valamint az ajánlatok benyújtását. Mindezen stádiumok során – amelyekben valamennyi érdekelt (köztük a panasztevő is) hozzáfért az adatokhoz – formálódott a garancianyújtási feltétel.”

Ebből következően, mint arra a 2004.12.17-én kelt levél is rámutat, a kérdéses feltétel nemcsak törvényes és az üzleti gyakorlatban szokásos volt, hanem kezdettől fogva része volt a hajógyár privatizációjáról folyó tárgyalásoknak, még hozzá kritikus (*sine qua non*) feltételként, amely nélkül nem lett volna lehetséges lezárni a HSY részvényeinek adásvételét. Jellemző, hogy – mint fentebb már említettük – ez a feltétel más és más megfogalmazásban, de mindvégig azonos céllal – az ügylet ésszerű megkönnyítése érdekében a piaci szabályok keretei között – a privatizációs folyamat kezdetétől megjelenik az alábbi dokumentumokban:

A tanácsadó által készített kiírás

A kötelező érvényű ajánlatok benyújtásáról szóló felhívás

A vevő konzorcium ajánlata (még hozzá úgy, hogy nem került be a feltételeiről való lemondó nyilatkozatba)

A tárgyalási dokumentumok, és végül

Maga a 2001. október 11-én kelt adásvételi szerződés.

Ebből következően a garancianyújtási szerződés 2002.5.31-én kelt kiegészítésében foglalt garancianyilatkozat címzettje kezdettől fogva a nyertes pályázó volt, és ez nem minősül a végső vevőnek nyújtott állami támogatásnak. Minden pályázó számára azonos érvénnyel bírt a feltétel, hiszen a fentebb említettek szerint bekerült a privatizációs eljárásba. Érthető az is, hogy – mivel a privatizációs eljárás 2001 februárjában indult (abban az időben, amikor az akkori értékesítő bank, az ETVA S.A. többségi részvényese a görög állam volt) – az államnak – mint az ETVA eladójának a Piraeus Bank felé – saját garancianyilatkozatot kellett nyújtania – és nyújtott is – az ETVA-ban tulajdonolt részvényeit megvásárló Piraeus Bank részére az eladásra szánt vagyonelemmel, azaz a hajógyárral kapcsolatban, mert eladóként meg kellett adnia ezt a nyilatkozatot. E garancianyilatkozatok, amelyek – mint már hangsúlyoztuk – teljesen átlátható és egyértelmű módon szerepelnek a privatizációs eljárás összes dokumentumában és különösen a 2001.10.11-i előszerződésben, az ügylet (meghatározott vagyonelem értékesítése) lényegéhez tartoznak, minden pályázóra nézve érvényesek, és senkit nem juttatnak többletelőnyhöz. A fentiekből következik e garancianyilatkozat valódi természete (amely az ügylet szükséges és a piaci szabályok szerinti szokványos feltétele) és kötelező jellege a privatizáció egész előkészítő eljárása, valamint a HSY részvényeinek 2001.10.11-én kelt adásvételi szerződése, az ETVA részvényeinek ezt követő, 2001.10.18-án kelt adásvételi szerződése és az ETVA és a görög állam között 2002.3.18-án kötött első szerződésmódosító okirat alapján. A lényeg azonban az – és ezt határozottan hangsúlyozni kell –, hogy a garanciára vonatkozó feltétel a privatizációs folyamat egészét végigkíséri, és nem a szerződés kimunkálása után fogalmazódik meg első ízben. Ellentétben tehát azzal, amit a panasztevő állít, nem az utolsó percben született ötlet, amelynek célja az állami támogatások jogszerűségével kapcsolatos uniós szabályok megkerülése.

A görög államnak, mint az ETVA részvényei eladójának, nemcsak a 2001.10.18-i szerződés értelmében, hanem a törvény alapján is teher- és igénymentesen kellett átruháznia a Piraeus Bankra az ETVA-ban tulajdonolt részvényeit. Mivel pedig a Piraeus Bank nem folyt bele a HSY privatizációs eljárásába, a törvény és az üzleti tisztesség alapján biztosítékot kellett nyújtani számára bármely, a HSY tulajdonátruházási szerződéséből eredő kötelezettséggel szemben, hiszen ebben az ügyletben nem vett részt. Ezt a biztosítékot adja meg számára a görög állam 2002.3.18-i garancianyilatkozata. E garancianyilatkozat magától értetődő és jogszerű. A görög állam a szerződéses kötelezettsége alapján nyújtotta ezt a Piraeus Bank szerződő feleként eljárva, azaz mint *fiscus*, és nem mint közhatalmi tényező.”

A Bizottság emlékeztet arra, hogy e levél keletkezésének idején Görögország az Elefsisi Hajógyár azon állítását kommentálva, amely szerint a garancia támogatásnak minősül a HDW/Ferrostaal javára, azt igyekezett bizonyítani, hogy ez a garancia nem a HDW/Ferrostaalnak nyújtott szelektív előny, hanem a HSY privatizációs eljárásában részt vevő összes vevőjelöltnek felajánlották (az Elefsisi Hajógyárat is beleértve). A Bizottságnak ezt követően benyújtott észrevételeiben Görögország – annak tudatára ébredve, hogy a Bizottság e garanciát a HSY-nak nyújtott támogatásnak tekintheti –, megpróbálta kétségbe vonni az intézkedés államnak tulajdonítható voltát, azt állítva, hogy a garancia nyújtására csak 2002 májusában került sor, ami teljes mértékben ellentmond a 2005. május 23-án kelt levélben megfogalmazott állításoknak.

(¹⁴⁹) Mint az (59) preambulumbekzdésben említettük, a privatizációval kapcsolatos döntést a tárgyban illetékes Tárca-közi Privatizációs Bizottság 14/3-1-2001. számú határozata mondta ki.

- (¹⁵⁰) A Bizottság elismeri, hogy a 2002. március 20-i megállapodás megszövegezése és felépítése zavaró. A szerződés 8.2.4. cikke kimondja, hogy a 2941/2001. sz. törvény 3–6. cikkében foglalt támogatás esetében (lásd e határozat (33) preambulumbekkezdését, amely ismerteti ezt a törvényt) az állam köteles a Piraeus Banknak megfizetni minden olyan összeg 100 %-át, amelyet az ETVA fizetett volna a HDW/Ferrostaalnak. Ugyanakkor a 2941/2001. sz. törvény 3–6. cikkében nem szereplő támogatások esetében a 2002. március 20-i megállapodás nem alkalmazható. Ebből az következik, hogy a 8.2.1. cikket kell alkalmazni. Ebben a cikkben az áll, hogy az állam a Piraeus Bank részére csak az 57,7 %-át fizeti ki annak az összegnek, amelyet az ETVA fizetett volna a HDW/Ferrostaalnak. A Bizottság azonban megjegyzi, hogy a megállapodás 8.2.2. cikke szerint, noha az ETVA részvényeinek többségét eladták a Piraeus Banknak, a HSY értékesítési folyamatát az állam irányítja, és nem a Piraeus Bank/ETVA. Ebben a cikkben – és különösen a cikk 8.2.2.(d) pontjában – az áll, hogy az állam kötelezettséget vállal arra, hogy a vevőt nem éri kár a Hellenic Shipyards privatizációjából. Tekintettel arra, hogy a 8.2.4. cikkből (és a 2001. december 18-i megállapodás 7.4. cikkéből) következően a megállapodás azon a feltételezésen alapul, hogy a Piraeus Bank és az ETVA hamarosan összeolvad, az állam által a 8.2.2. cikkben vállalt kötelezettség nem lett volna teljesíthető, ha a Piraeus Banknak csupán az 57,7 %-át fizette volna annak az összegnek, amelyet az ETVA fizetett a HDW/Ferrostaalnak. Ez azt jelenti, hogy a 8.2.2. cikkben vállalt kötelezettség teljesítése érdekében – annak biztosítására, hogy a Piraeus Bankot nem éri kár a HSY értékesítéséből – a 8.2.4. cikkben foglalt mechanizmust kell alkalmazni az összes támogatás-visszatérítési esetben, és nem csupán azokban, amelyek a 2941/2001. sz. törvényen alapulnak.
- (¹⁵¹) 2002. május 28-i levelében a Piraeus Bank kikerlte a kormány véleményét az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak nyújtott garancia megszövegezésével kapcsolatban, és megerősítést kért arra vonatkozóan, hogy a garancia lehívása esetén a 2002. március 20-i megállapodás 8.2.4. cikkének rendelkezése kerül alkalmazásra. 2002. május 31-i levelében a kormány beleegyezését adta az ETVA-nak a szóban forgó garancia megadására, és megerősítette, hogy lehívása esetén a 8.2.4. cikk rendelkezése kerül alkalmazásra. Ez azt jelenti, hogy ha – a fentebb említett következtetéssel ellentétben – az állam a 2002. március 20-i megállapodás alapján csak az 57,7 %-át volt köteles kifizetni a Piraeus Bank részére annak az összegnek, amelyet az ETVA fizetett volna a HDW/Ferrostaalnak, a kormány 2002. május 31-én kelt levele nyomán ez a helyzet megváltozott, hiszen a kormány ebben fenntartás nélkül kijelenti, hogy a 2002. március 20-i megállapodás 8.2.4. cikkében foglalt mechanizmus (100 %-os kártalanítás) alkalmazandó.
- (¹⁵²) A Bizottságnak a 2008. február 12-én kelt levelében feltett konkrét kérdésre válaszolva Görögország 2008. március 3-án kelt levelében megerősítette, hogy köteles lenne a Piraeus Banknak az ETVA által a HDW/Ferrostaalnak folyósított teljes összeget (azaz 100 %-ot, és nem 57,7 %-ot) megfizetni.
- (¹⁵³) Mint a K7 intézkedés értékelése során említésre került, ezek a részvények a dolgozók birtokában voltak, de a dolgozók nem fizették ki az ETVA-nak járó vételárat.
- (¹⁵⁴) A törvény ismertetését lásd a (33) preambulumbekkezdésben.
- (¹⁵⁵) C-334/99. sz. Szövetségi Köztársaság kontra Bizottság ügy, 133–141. pont.
- (¹⁵⁶) Emellett a Bizottság megjegyzi, hogy tudomása szerint a 296. cikk hatálya alá tartozó hitelek és garanciák közül egy sem felel meg az e határozat 3.1. szakaszában említett feltételeknek. Ebből következően egy piacgazdasági befektető nem fogadta volna el ezeket.
- (¹⁵⁷) Ha tekintetbe vesszük a gazdasági szereplők kockázatkülönülését, a HSY értékesítése csak akkor lett volna előnyösebb a felszámolásánál, amennyiben a garancia alapján statisztikailag várható kifizetések jóval 6 millió EUR alatt maradnak.
- (¹⁵⁸) A törvény ismertetését lásd a (33) preambulumbekkezdésben.
- (¹⁵⁹) A Bizottság ezt már elemezte az eljárást kiterjesztő határozatban, különösen a 18a. intézkedés ismertetésében és értékelésében. A Bizottság arra is rámutat, hogy a második Deloitte-jelentésben ez áll: „Az alaptőke-emelésre szánt összeg és a meglévő részvények megvásárlása fejében felajánlott összegért nyújtandó ellenszolgáltatás 2:1 arányú felosztását előíró fenti d) záradék a hasonló ügyletekből szerzett tapasztalataink alapján nem igazán szokásos feltétel. Mindenesetre figyelembe véve a társaság jelentős működési nehézségeit és romló pénzügyi helyzetét, úgy véljük, hogy az a döntés, amelyet az eladók (és tanácsadók) e feltételek alkalmazásáról hoztak, ésszerű és logikus volt” (9–2. o.). A Bizottság értelmezése szerint ezen a ponton megerősítést nyer az, hogy az árnak a szóban forgó módon történő felhasználása akkor volt logikus és ésszerű elvárás az állam részéről, ha feltételezzük, hogy a HSY tevékenysége folytatásának hosszú távú biztosítása volt a célja (állami hatóság által követett cél), nem pedig az értékesítésből származó bevétel maximalizálása (piacgazdasági befektető által követett cél).
- (¹⁶¹) Lásd a 148. lábjegyzetet.
- (¹⁶²) A Bizottság nem állítja, hogy egy átvilágítás lehetővé tette volna az e határozat alapján visszatérítendő összes támogatás azonosítását, de egyesek azonosítására alkalmas lett volna. 2007. június 21-én kelt levelében a TKMS/GNSH benyújtott bizonyos jogi átvilágítási (due diligence) jelentéseket, amelyeket 2001-ben az Arthur Andersen készített a HDW/Ferrostaal megbízásából. Az Arthur Andersen ezekben a jelentésekben rámutat arra, hogy nem kizárt annak a lehetősége, hogy a HSY állami támogatásokat kapott, amelyeket a jövőben vissza kell térítenie.

- (¹⁶²) Tekintettel arra, hogy az ETVA és Görögország a vevőjelöltek rendelkezésére bocsátott pályázati okmányokban ígéretet tettek a garancia megadására, az a körülmény, hogy az Elefsisi Hajógyár által benyújtott ajánlati dokumentumokban ez a feltétel nem szerepelt, nem akadályozta volna meg ezt a gyárat abban, hogy a tárgyalási folyamat során később erre igényt jeleljen be.
- (¹⁶³) Ezt állítja a második Deloitte-jelentés, amelyben az áll, hogy ha a megelőző években a HSY-nak nyújtott állami támogatások visszatérítésének kockázatát a HDW/Ferrostaalnak kellett volna viselnie, az nem vette volna meg a HSY-t.
- (¹⁶⁴) Ez egyértelműen kiderül a hetedik hajógyártási irányelv szövegéből és felépítéséből, amelyben a „beruházási támogatások” a „szerkezetátalakítási támogatásokról” szóló III. fejezetbe tartoznak.
- (¹⁶⁵) Lásd az igen nagy összegű adósságtörlesztéseket, amelyekről a C 10/94 határozatban van szó, az üzembezárási kiadások fedezését, amelyet az N 513/01 határozat említ, és az állam által a 296. cikk alapján nyújtott összes finanszírozási támogatási formát, amelyekről az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban esik szó.
- (¹⁶⁶) Például a HSY-nak nem konkrét tevékenység finanszírozására nyújtott állami finanszírozási támogatással kapcsolatban a Bizottság úgy tekintette, hogy a polgári célú tevékenység csupán az állami támogatás 25 %-ának volt kedvezményezettje. Ha azonban csak az állami támogatások 25 %-át térítik vissza, akkor valójában csak ezek 6,25 %-a (ti. a 25 % 25 %-a) térül vissza a polgári célú tevékenységből. Ennek folytán nem biztosítható az eredeti állapot visszaállítása a HSY polgári célú tevékenysége esetében, hiszen az állami támogatás 25 %-át kapták, de csak annak 6,25 %-át térítik vissza.
- (¹⁶⁷) HL L 140., 2004.4.30., 1. o.
-

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2008. július 8.)

a C 58/02 (ex N 118/02) számú intézkedésekről, amelyeket Franciaország hozott a *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM)* javára

(az értesítés a C(2008) 3182. számú dokumentummal történt)

(Csak a francia nyelvű szöveg hiteles.)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/611/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután az említett rendelkezéseknek megfelelően ⁽¹⁾ felkérte az érdekelt feleket észrevételeik megtételére, és ezen észrevételek figyelembevételével,

mivel:

1. ELJÁRÁS

- (1) 2002. február 18-án a Francia Köztársaság a *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (a továbbiakban: az SNCM) ⁽²⁾ javára szóló szerkezetátalakítási támogatási tervet jelentett be a Bizottságnak, amelyet 2002. július 3-án kiegészített ⁽³⁾. A bejelentett szerkezetátalakítási támogatás az SNCM feltőkésítését jelenti a *Compagnie Générale Maritime et Financière* (a továbbiakban: CGMF)) ⁽⁴⁾ útján 76 millió EUR összeggel.
- (2) 2002. augusztus 19-én kelt levelében az Európai Bizottság azon határozatáról tájékoztatta a francia hatóságokat, hogy az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdésének alkalmazásával megindítja az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok ⁽⁵⁾ megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 6. cikkében szereplő hivatalos vizsgálati eljárást.
- (3) 2002. október 8-án ⁽⁶⁾ a francia hatóságok közölték az Európai Bizottsággal a 2002. augusztus 19-i ⁽⁷⁾ határozattal kapcsolatos észrevételeiket.
- (4) A francia hatóságok kérésére a Bizottság szolgálataival munkaértekezletekre került sor 2002. október 24-én, 2002. december 3-án és 2003. február 25-én.
- (5) Az eljárás megindítása során az Európai Bizottsághoz két vállalat részéről érkeztek észrevételek, nevezetesen a *Corsica Ferries France* (a továbbiakban: CFF) részéről 2003. január 8-án ⁽⁸⁾ és a *Stef-TFE* csoport részéről 2003. január 7-én, valamint különböző francia területi önkormányzatoktól 2002. december 18-án, illetve 2003. január 9-én és 10-én. Az Európai Bizottság ezeket az észrevételeket véleményezésre levélben megküldte

Franciaországnak 2003. január 13-án és 16-án, valamint február 5-én és 21-én.

- (6) A francia hatóságok megtették észrevételeiket az Európai Bizottság felé a CFF és a *Stef-TFE* megjegyzéseire vonatkozóan 2003. február 13-án ⁽⁹⁾ és 2003. május 27-én ⁽¹⁰⁾.
- (7) 2003. január 16-án az Európai Bizottság szolgálatai kiegészítő tájékoztatást kértek, amelyre a francia hatóságok 2003. február 21-én válaszoltak.
- (8) 2003. február 10-én ⁽¹¹⁾ kelt levelükben a francia hatóságok érveket sorakoztattak fel annak érdekében, hogy bizonyítsák: a támogatási tervezet teljes egészében megfelel a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentése és szerkezetátalakítása ⁽¹²⁾ érdekében nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásoknak (a továbbiakban: 1999-es iránymutatások).
- (9) 2003. február 25-én ⁽¹³⁾ a francia hatóságok az Európai Bizottság kérésére átadták az SNCM-re és a *Stef-TFE* csoportra nézve kötelező részvény-tulajdonosi megállapodás másolatát.
- (10) 2003. július 9-i 2004/166/EK határozatában (a továbbiakban: a 2003-as határozat) ⁽¹⁴⁾, az Európai Bizottság bizonyos feltételek mellett jóváhagyta az SNCM javára szóló szerkezetátalakítási támogatás nyújtását, amely két részletben fizetendő, az első 66 millió EUR-s, a másik 10 millió EUR maximális összegű, és amelyet majd a 2003-as határozat elfogadása után megvalósított eszközátruházásból eredő nettó eredmények függvényében határoznak meg.
- (11) 2003. október 13-án a CFF a 2003-as határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságán (a továbbiakban: Elsőfokú Bíróság) (ügyszám T-349/03).
- (12) 2004. szeptember 8-án a Bizottság úgy határozott, hogy a Franciaország által 2004. június 23-án kért módosítások – azaz az *Aliso* és *Asco* hajók felcserélése azon a hajólistán, amelyen szereplő hajók használatára az SNCM engedélyt kapott a 2003-as határozatot követően, és az *Aliso* eladása az *Asco* nevű hajó helyett – nem kérdőjelezi meg a 2003-as határozatban ⁽¹⁵⁾ engedélyezett szerkezetátalakítási támogatás összegegyeztetettségét a közös paccal.

- (13) A 2005. március 16-i határozattal (a továbbiakban: a 2005-ös határozat), a Bizottság jóváhagyta a szerkezetátalakítási támogatás 3,3 millió EUR-s összegű második részletének folyósítását, amellyel a szerkezetátalakítási támogatás teljes összege 69 292 400 EUR-ra emelkedett.
- (14) Az Elsőfokú Bíróság a T-349/03. sz. ügyben 2005. június 15-én megsemmisítette a 2003-as határozatot a támogatás minimális jellegének téves értékelése miatt. Az ítélet következményeként újra megindították a 2002. augusztus 19-i határozattal megindított hivatalos vizsgálati eljárást, és hatályon kívül helyezték a megsemmisített 2003-as határozat alapján hozott 2004. szeptember 8-i és a 2005. március 16-i határozatokat.
- (15) 2005. október 25-én ⁽¹⁶⁾ a francia hatóságok átadták a Bizottságnak azon információkat, amelyek a társaságnak a 2002. február 18-án kelt szerkezetátalakítási támogatási terv közzététele utáni pénzügyi helyzetére vonatkoznak.
- (16) 2005. november 17-én ⁽¹⁷⁾ a francia hatóságok adatokat szolgáltatottak a 2002-es szerkezetátalakítási terv frissítésére és az SNCM saját tőkéjének átszervezésére vonatkozóan ⁽¹⁸⁾.
- (17) 2006. március 15-én a francia hatóságok ⁽¹⁹⁾ megküldték a Bizottságnak az összefoglaló piaci jelentést, az üzleti tervet (bevételek rész) és a tervezett eredmény-kimutatást. A Bizottság szervezeti egységeinek 2006. március 28-án és 2006. április 7-én ⁽²⁰⁾ további dokumentumokat adtak át. Ez utóbbi küldeményben a francia hatóságok egyébként felkérték a Bizottságot, hogy vegye figyelembe, hogy „közszolgáltatási kompenzációs” természeténél fogva a 2002-es szerkezetátalakítási támogatás egy részét, nevezetesen az 53,48 millió EUR-s összeget ne tekintsék egy szerkezetátalakítási terv keretében tett lépésnek, hanem az *Altmark* ⁽²¹⁾ ügyben hozott ítélet alapján támogatásnak nem minősülő intézkedésnek vagy az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése alapján a szerkezetátalakítási tervtől független és önálló intézkedésnek.
- (18) 2006. április 21-én a francia hatóságok a 139/2004/EK tanácsi rendelet ⁽²²⁾ 4. cikke alapján egy olyan összefonódási tervről tájékoztatták a Bizottságot, amelynek keretében a Veolia Transport (a továbbiakban: VT) ⁽²³⁾ és a Butler Capital Partners (a továbbiakban: BCP) közösen szerzik meg az SNCM ⁽²⁴⁾ ellenőrzését. 2006. május 29-én ⁽²⁵⁾ a Bizottság az összefonódást jóváhagyó határozatot fogadott el.
- (19) 2006. június 21-én ⁽²⁶⁾ a francia hatóságok átadták a Bizottságnak a gazdasági, pénzügyi és ipari minisztérium 2006. május 26-i rendeletét, amely jóváhagyja a CGMF társaság által végrehajtott pénzügyi műveleteket, a 2006. május 26-án kelt 2006-606 számú miniszteri rendeletet az SNCM magánszektorba történő átviteléről, valamint a 2006. május 26-i rendeletet az SNCF által végrehajtott pénzügyi műveletek jóváhagyásáról.
- (20) A közszolgáltatási megbízásra és a Korzika ellátásával kapcsolatos szociális jellegű támogatásokra vonatkozó tájékoztatást a Bizottság felé 2006. június 7-én továbbították ⁽²⁷⁾.
- (21) 2006. szeptember 13-án a Bizottság határozatot hozott az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdésében meghatározott eljárás megindításáról az SNCM javára tett új intézkedésekkel kapcsolatban, mely a 2002-ben ⁽²⁸⁾ bejelentett (a továbbiakban: a 2006-os határozat) szerkezetátalakítási tervet is magában foglalja.
- (22) 2006. november 16-án Franciaország megküldte észrevételeit a Bizottságnak a 2006-os határozat ⁽²⁹⁾ keretében.
- (23) Mivel a Bizottságtól néhány érdekelt fél az észrevételeik benyújtási határidejének egy hónappal történő meghosszabbítását kérte ⁽³⁰⁾, a Bizottság ezt a további határidőt valamennyi érdekelt fél számára engedélyezte ⁽³¹⁾.
- (24) A Bizottsághoz észrevételek érkeztek a CFF ⁽³²⁾ és a STIM d'Orbigny (a továbbiakban: STIM) ⁽³³⁾ részéről, melyeket 2007. február 20-án levélben megküldtek a francia hatóságoknak. Egy harmadik érdekelt fél szintén tett észrevételeket, amelyeket ugyancsak továbbítottak a francia hatóságoknak, és amelyeket 2008. május 28-án visszavont.
- (25) A francia hatóságok 2007. április 30-án ⁽³⁴⁾ közölték megjegyzéseiket a harmadik érdekelt felek észrevételeire vonatkozóan.
- (26) 2007. december 20-án a CFF panaszt nyújtott be az SNCM ellen állami támogatások címén, amely az adatokat 2007. június 15-én és 2007. november 30-án kelt leveleiben kiegészíti. Ez a panasz a 2007 júniusában a Korzikai Helyi Közösség és a *Compagnie Méridionale de Navigation-SNCM* csoport között 2007-2013-ra aláírt új közszolgáltatási megbízásról szóló megállapodás 3. cikkére vonatkozik. A CFF szerint ennek a záradéknak a megvalósítása új pénzügyi forrásokat mozgósítana az SNCM számára, amely 10 millió EUR-s nagyságrendet jelent a 2007. évre. Ezen túl az SNCM számára közszolgáltatási kötelezettség címén kifizetett kompenzáció ráadásul törvénytelen állami támogatás lenne a Bizottság állásfoglalása hiányában.
- (27) Mivel az eredetileg 2007. február 13-ig kitűzött határidőt ⁽³⁵⁾ követően is érkezett bizonyos számú információ a Bizottsághoz, ez utóbbi tájékoztatta az érdekelt feleket azon határozatáról, hogy a harmadik fél részéről történő észrevételek benyújtási határidejét 2008. március 14-ig meghosszabbítja.
- (28) A Bizottság 2008. március 26-án továbbította Franciaországnak az érdekelt harmadik felek észrevételeit, amelyekre Franciaország 2008. március 28-án, 2008. április 10-én és 2008. április 28-án tette közzé észrevételeit.

2. AZ E HATÁROZAT ÁLTAL LEFEDETT INTÉZKEDÉSEK KEDVEZMÉNYEZETTJÉNEK MEGNEVEZÉSE

- (29) A szóban forgó határozatban foglalt intézkedések kedvezményezettje a *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (SNCM), amely több leányvállalatot tömörít a tengeri ágazatban, és amely utasok, személygépkocsik és nehéz-tehergépkocsik tengeri szállítását végzi Franciaország kontinentális részét Korzikával, Olaszországgal (Szardínia) és a Maghreb-országokkal (Algéria és Tunézia) összekötő tengeri utakon.
- (30) Az SNCM egy részvénytársaság, amely 1969-ben jött létre két, 1850-ben létesült vállalat, a *Compagnie générale transatlantique* és a *Compagnie de navigation mixte* összeolvadásával. Annak idején *Compagnie générale transmediterranéenne* volt a neve, 1976-ban kapta a *Société nationale maritime Corse-Méditerranée* elnevezést azt követően, hogy a *Société nationale des chemins de fer* (SNCF) tőkerészesedést szerzett benne. A társaságot a francia kormány választotta ki a Korzikával való területi folytonosság elvének megvalósítása érdekében, azaz a tengeri szállítási díjak SNCM vasúti tarifáival történő összehangolása érdekében egy 1976. március 31-én kötött huszonöt évre szóló keretegyezmény alapján. A *Compagnie générale transatlantique* már előzőleg megbízást kapott a francia kormánytól egy 1948. december 23-án kötött keretegyezményben a korzikai tengeri szállítás ellátására.
- (31) A feltőkésítésről szóló hivatalos értesítés idején 2002-ben az SNCF 20, a CGMF pedig 80 %-ban volt tulajdonos az SNCM-ben. Az SNCM 2006. május 30-i (lásd ezen határozat 18. pontját) tőkeemelése következtében a BCP és a VT sorrendben az SNCM 38 %-át és 28 %-át birtokolják, a CGMF 25 % erejéig van jelen (a tőke 9 %-át a munkavállalóknak tartják fenn).
- (32) Az SNCM legjelentősebb leányvállalatai a *Compagnie Méridionale de Navigation* (a továbbiakban: CMN) ⁽³⁶⁾, a *Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie* (CGTH) ⁽³⁷⁾, *Aliso Voyage* ⁽³⁸⁾, *Sud-Cargos* ⁽³⁹⁾, a *Société Aubagnaise de Restauration et d'Approvisionnement* (SARA) ⁽⁴⁰⁾, *Ferrytour* ⁽⁴¹⁾ és *Les Comptoirs du Sud* ⁽⁴²⁾.
- (33) A nagy sebességű *Aliso* 2004 szeptemberében, illetve az *Asco* ⁽⁴³⁾ hajó 2005 májusában történő átruházását követően az SNCM flottája tíz hajóból áll (öt komphajó ⁽⁴⁴⁾, négy vitorlás gőzhajó (kombinált teher- és utasszállító) ⁽⁴⁵⁾ és egy nagysebességű hajó (NGV), amely főleg Nizzából indul ⁽⁴⁶⁾), ebből hét saját tulajdonban van ⁽⁴⁷⁾.
- (34) A teljesség kedvéért emlékeztetni kell arra, hogy a Franciaország kontinentális részének kikötői és Korzika közötti rendszeres tengeri szállítás közszolgáltatás keretében 1948 óta biztosított. Egy eredetileg 25 évre

megkötött keretegyezmény értelmében az SNCM és CMN voltak a szolgáltatás engedményesei 1976 és 2001 között. A hatályos közösségi szabályoknak megfelelően ⁽⁴⁸⁾ és a korzikai helyi közösség ⁽⁴⁹⁾ által szervezett európai ajánlati felhívások után ⁽⁵⁰⁾ az SNCM és a CMN közösen nyerték el a Korzika Marseille-ből történő kiszolgáltatására vonatkozó közszolgáltatási megbízásról szóló szerződést (a továbbiakban: DSP).

- (35) A közszolgáltatási megbízásról szóló szerződés (DSP) 2006 végén járt le, a fent jelzett tengeri szolgáltatásra új ajánlati felhívást tettek közzé európai szinten ⁽⁵¹⁾, amelyet az SNCM – CMN vállalatcsoport nyert el 2007. május 1-től 2013. december 31-ig, évi körülbelül 100 millió EUR-s támogatással.
- (36) Ezzel párhuzamosan valamennyi Toulonból és Nizzából induló járat üzemeltetőjét járatsűrűségi kötelezettségek terhelik. Ezek a vonalakon a korzikai lakosok, valamint más utaskategóriák 2002–2013-ig szociális támogatásban részesülnek, amelyet a Bizottság 2002. július 2-án ⁽⁵²⁾ és 2007. április 24-én ⁽⁵³⁾ hozott határozatai értelmében vezettek be.

3. A PIACI HELYZET

- (37) Az SNCM főként az utas-, illetve teherszállítás terén, egymástól elkülönülő piacokon tevékenykedik: egyrészt ellátja Korzikát és a Maghreb országokat Franciaországból, másrészt kiegészítésként ellátja Olaszországot és Spanyolországot.

3.1. Korzika ellátása

Az utasszállítás

- (38) A korzikai utasszállítási szolgáltatást az erősen szezonális piaci jelleg határozza meg. Szezonális látogatottsági csúcsok jellemzik, amelyek a szezonon kívüli hónap igénybevételének tízszeresét is elérhetik, ez pedig olyan flotta kialakítását követeli meg az üzemeltetőktől, amely képes kielégíteni ezen csúcsidőszakok igényeit. Az üzleti forgalom felét júliusban és augusztusban realizálják. Ezen túlmenően egyenlőtlenesség van az útvonal irányától függően is, még csúcsidőszakban is: júliusban például a szárazföldről maximális telítettséggel indulnak, míg a visszaúton szinte üresek. Így a hajók átlagos évi telítettségi szintje viszonylag alacsony.
- (39) Az SNCM a Korzikát Franciaország szárazföldi részével összekötő történelmi szereplő. Nagyjából tevékenysége kétharmadát Marseille és Korzika között végzi közszolgáltatás keretében; tevékenysége maradék harmadát más kiinduló- vagy célpontokkal történő összeköttetés képezi (Nizza-Korzika, Toulon-Korzika, nemzetközi összeköttetések Szardínia vagy a Maghreb országok felé).

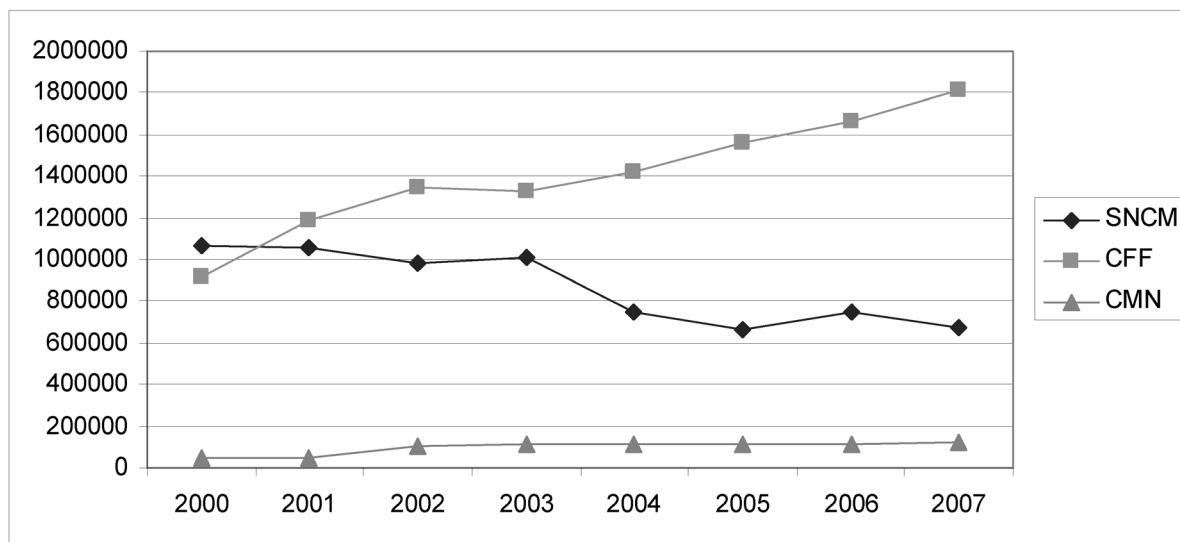
(40) Az SNCM hosszú időn keresztül monopolhelyzetet élvezett főtevékenysége terén. 1996 óta azonban egy gyorsan fejlődő konkurenciával kellett szembenéznie. Ily módon a *Corsica Ferries France* (CFF) társaság ma a szárazföldet Korfikával összekötő tengeri útvonal vezető szereplője, és piaci részesedése folyamatosan nő. Annak ellenére, hogy a CFF csupán 1996 óta van jelen a piacon, „utasforgalma” 2000 és 2005 között évi [...] (*) százalékkal nőtt, és ez a növekedés folytatódik. Így jelenleg a tengeri utasok közel [...] a szárazföld és Korfika közötti útvonalon CFF-hajót vesz igénybe, míg csak [...] uk száll

SNCM hajóra, a fennmaradó részt, azaz [...] -ot a CMN szállítja.

(41) A CFF által az elmúlt hét évben a szóban forgó piacon megszerzett pozíció a Korfika és Franciaország szárazföldi része között szezononként szállított utasok száma terén is megmutatkozik. Az alábbi ábrából kiderül, hogy a CFF piaci részesedése a 2000-ben mért 45 %-ról [...] %-ra emelkedett 2007-ben, az SNCM-é pedig 53 %-ról [...] %-ra az azonos időszakban, egymillió főt meghaladó különbséggel a szállított utasok számában.

1. ábra

Szezononként szállított utasok száma (május-szeptember) Franciaország szárazföldi része és Korfika között – 2000–2007 közötti szezonok

Forrás: Korfikai Regionális Közlekedési Hivatal

(42) Az SNCM többi kisebb versenytársa a korfikai ellátás piacán a *Compagnie Méridionale de Navigation* (CMN), Moby Lines, Happy Lines és TRIS.

annak ellenére, hogy jelentős piaci részesedésekről kellett lemondania egyetlen versenytársa javára, akinek a piaci részesedése ma jóval magasabb.

(43) Az utóbbi két évben az SNCM ajánlata és a korfikai tengeri útvonalon szerzett piaci részesedései csökkentek, a helykínálat [...] %-kal csökkent ([...] %-kal Nizzából történő indulással és [...] %-kal Marseilleből történő indulással).

(44) Mindenesetre a piaci részesedések csökkenésének folytatódása azt mutatja, hogy az utasok bizalma – akiket széles körben érintettek a 2004–2005-ös társadalmi konfliktusok kiváltotta sztrájkok és zavargások, nevezetesen a vállalat privatizációja során – csak igen lassan tér vissza. Ez szükséges feltétele annak, hogy megálljon az SNCM piaci részesedésének az utóbbi években tapasztalt csökkenése. Ilyen feltételek között a 2007-es üzletiforgalom-növekedés a vállalat életképességét bizonyítja,

(45) A szárazföld és Korfika közötti tengeri utasszállítás piaca az utóbbi 15 évben átlagosan 4 %-kal nőtt; a növekedés az előrejelzések szerint folytatódni fog és elérheti a [...] %-ot, ez a tendencia jellemzi majd a 2008-as évet is, ezt követően pedig mérsékelt növekedésre számíthatunk. Ennek ellenére úgy tűnik, új szereplők nem szándékoznak részesedést szerezni ezen a piacon. A Korfikai Közlekedési Hivatal által a 2007–2013-as időszakra Korfika bizonyos kikötőinek közszolgáltatási megbízás keretében történő ellátására kiírt pályázati felhívás során a CFF és az SNCM-CMN pályázatán kívül egyetlen más jelentkező sem volt, noha a pályázati felhívás értelmében az adott útvonalra vonatkozó részajánlat benyújtására is volt lehetőség.

(46) Mint az SNCM első számú versenytársa, a CFF jelentős mértékben növelte férőhely-ajánlatát, 500 000-ról [...] millióra 1999 és 2007 között (ebből [...] %-os növekedésre 2006 és 2007 között került sor), amely lehetővé tette számára forgalma (a 2005. évi [...] millióról [...] millióra 2007-ben) és piaci részesedése növelését. Ez a politika mindamellett a CFF számára az SNCM-énél alacsonyabb strukturális telítettségi szinteket jelent, az eltérés nagyságrendje 2007-ben [...] százalékpont volt. Az SNCM átlagos telítettségi szintje 2007-ben [...] % volt, ami érthető a piac erősen szezonális jellegére való tekintettel (lásd fentebb).

Az áruszállítás

(47) A korzikai áruszállítás terén az SNCM 2005-ben a Marseille-Toulonból Korzika felé irányuló szállítási piac mintegy [...] %-át tudhatta magáénak.

(48) Az általános (kísérő nélküli) áruforgalom vonatkozásában az SNCM és a CMN csaknem teljes monopóliumot élveznek. A közszolgáltatási szerződés keretében a két társaság biztosítja a sűrű áruforgalmat Marseille-ből Korzika valamennyi kikötőjébe.

(49) A kísérettel utazó pótkocsik vonatkozásában, amelyeket a kompokon rakodnak meg és amely a lineáris méterben mért általános áruforgalom nagyjából 24 %-át teszi ki, valamennyi utasszállító között verseny van. Az SNCM és a CMN látja el a kísérővel bonyolított forgalom többségét is. A többi szereplő, különösen a CFF részesedése 10 %, azaz a teljes piac 2 %-a.

(50) A vezető által kísért gépjárművek⁽⁵⁴⁾ terén, amelyeket a kompokon rakodnak meg (az általános áruforgalom mintegy 24 %-a 2003-ban), az SNCM és a CMN ugyancsak a szóban forgó piac többségét birtokolja. 2002 óta azonban a CFF ajánlata is megjelent, és körülbelül a piac [...] %-át mondhatja magáénak.

3.2. A Maghreb országok ellátása

(51) Tunézia és Algéria jelentős piacot képviselnek a mintegy 5 millió utassal, akik többsége repülőn utazik. Ilyen körülmények között a tengeri szállítás a forgalom mintegy 15 %-át teszi ki. Míg Algéria jelentős tengeri piacot képvisel az 560 000-re tehető utasszámmal, Tunézia piaca kevésbé jelentős a mintegy 250 000 utassal.

(52) Franciaország Maghreb országok felé irányuló tengeri szállítási piaca jelentős növekedést könyvelt el az utóbbi években, mintegy 13 %-kal nőtt 2001 és 2005 között. Az ebbe a régióba irányuló turizmus fejlődési kilátásait figyelembe véve a tengeri szállításban 2010-re 4 % körüli éves növekedés várható.

(53) Algériában az SNCM a második legnagyobb piaci szereplő az *Entreprise Nationale de Transport Maritime de Voyageurs* (ENTMV), az algériai állami vállalat mögött. Az SNCM piaci részesedése a 2001-ben elért 24 %-ról [...] %-ra nőtt 2005-ben.

(54) Az SNCM a második helyen áll a Tunézia felé irányuló piac szereplői sorában a *Compagnie tunisienne de navigation* (CTN) után. Bár 2001 óta az SNCM veszített piaci részesedéséből a CTN javára, 44 %-ról [...] %-ra 2004-ben, mégis javulás tapasztalható 2005-ben ([...] %).

4. AZ E HATÁROZAT ÁLTAL LEFEDETT INTÉZKEDÉSEK LEÍRÁSA

4.1. Az SNCM újratőkésítése 2002-ben

4.1.1. Leírás

(55) A Bizottság 2002. július 17-én hozott, az SNCM⁽⁵⁵⁾ megmentésére szánt támogatást engedélyező határozatát követően a francia hatóságok 2002. február 18-án kelt levelükben egy, az SNCM javára szóló szerkezetátalakítási támogatási tervet jelentettek be a Bizottságnak. Ez az intézkedés az SNCM 76 millió EUR-val történő újratőkésítéséből állt anyavállalata, a CGMF útján, mely összegből 46 millió EUR szerkezetátalakítási költség címén⁽⁵⁶⁾ jelenik meg. A tőkeemelés célja az volt, hogy az SNCM saját tőkéjét 30 millió EUR-ról 106 millió EUR-ra emeljék.

(56) Az 1999-es iránymutatásoknak megfelelően a francia hatóságok szerkezetátalakítási tervet⁽⁵⁷⁾ nyújtottak be a Bizottságnak, amely öt pontot tartalmazott:

i. az átkelések számának csökkenése és hajóinak a különböző útvonalak közötti újraelosztása (a Korzika felé irányuló ellátás csökkenése és a Maghreb országok felé irányuló ellátás megerősítése)⁽⁵⁸⁾;

ii. flottájának négy hajóval történő csökkentése, amelytől 21 millió EUR-s likviditást remélt;

iii. bizonyos állóeszközök átruházása;

iv. az állomány mintegy 12 %-kal történő csökkentésének⁽⁵⁹⁾ ésszerű bérpolitikával párosítva a személyzeti költségeket a 2001-es 61,8 millió EUR-ról átlagosan [...] millió EUR-ra kellene csökkentenie 2003-tól 2006-ig, a szárazföldi kiadásokat pedig a 2001-es 50,3 millió EUR-ról [...] millió EUR-ra ugyanerre az időszakra vonatkozóan;

v. két leányvállalata, a *Compagnie Maritime Toulonnaise* és a *Corsica Marittima* megszüntetése, amelyek tevékenységeit az SNCM vette volna át.

(57) A Bizottság 2002. augusztus 19-én hozott határozatában megfogalmazott észrevételekre válaszolva a francia hatóságok 2003. január 31-i levelükben leírták a szerkezetátalakítási tervben eszközölt változtatásokat az alábbi pontokban:

- a bérpolitikával kapcsolatos kötelezettségvállalások és pontosítások,
- a köztes beszerzések költségcsökkentési terve,
- az SNCM azon kötelezettségvállalása, hogy nem robbant ki tarifaháborút versenytársai között Korszikán.

(58) Az utolsó ponttal kapcsolatban a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy „az SNCM fenntartás nélkül vállalja ezt a

kötelezettséget, mivel úgy ítéli meg, hogy egy általa okozott tarifaháború nem felelne meg sem stratégiai helyzetének, sem pedig érdekeinek, mivel az bevételei csökkenését eredményezné, ezen kívül nem lenne összhangban szokásos gyakorlatával és szakmaiságával”.

(59) Szerkezetátalakítási tervükben a francia hatóságok bemutattak a Bizottságnak egy részletes pénzügyi modellt a 2002–2007 időszakra vonatkozóan, amely egy sor változóval kapcsolatban közbűlő feltevéseken alapult ⁽⁶⁰⁾. A pénzügyi előrejelzések többek között azt mutatják, hogy 2003-tól kezdődően megint nyereséges működés várható.

1. táblázat

Pénzügyi modell a 2002–2007 közötti időszakra

	(millió EUR)								
	2000	2001	2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Tény	Tény	Terv	Tény	Terv	Terv	Terv	Terv	Terv
Árbevétel	204,9	204,1	178	205,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Üzemeltetési támogatás	85,4	86,7	74,5	77,7	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Szokásos vállalkozási eredmény	– 14,7	– 5,1	1,2	– 5,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Nettó eredmény	– 6,2	– 40,4	23	4,2	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Szavatólótőke	67,5	29,7	119	33,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Nettó pénzügyi kötelezettségek (kölcsönbérlet nélkül)	135,8	134,5	67,7	144,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Pénzügyi ráták					(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Szokásos vállalkozási eredmény/ Üzleti forg + támogatások	– 5 %	– 2 %	0 %	– 2 %	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Saját tőke/költségvetési tartozások	50 %	22 %	176 %	23 %	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Az SNCM 2001-es és 2002-es üzleti jelentéséből származó 2000, 2001, 2002 évi számadatok.

(60) A francia hatóságok szerint a 76 millió EUR-s tőkeapportnak, illetve a gazdaságos üzemeltetés 2003-tól tervezett visszaállításának lehetővé kellene tennie a 2001. év végi 30 millió EUR-s saját tőke 120 millió EUR-ra történő emelését rövid távon (2003), majd [...] millió EUR-ra történő emelését a tervidőszak végére (2006–2007). Ezáltal lehetővé válhatott a 2002-es 145 millió EUR-s pénzügyi adósságállomány [...]–[...] millió EUR-s szintre történő csökkentése 2003-tól 2005-ig. A tervidőszak utolsó éveiben a társaságok az adósságállomány növekedésére számítottak egy vagy két hajó teljes felújítása miatt.

(61) A francia hatóságok egy érzékenységi tanulmányt is készítettek a tervezett eredményekről a különböző útvonalak forgalmára vonatkozó munkahipotézisekhez képest. Ennek alapján a különböző szimulációk azt bizonyítják, hogy az SNCM-nek a tervezett lépések mellett vissza kellene nyernie gazdaságos működését.

4.1.2. Az újratőkésítés összegének meghatározása

- (62) Az újratőkésítés összegének meghatározására a francia hatóságok által választott módszer ⁽⁶¹⁾ a finanszírozási igény kiszámításából áll, a 2000-ben megállapított pénzügyi kötelezettségek átlagos sajáttőke-rátája alapján az öt európai tengerészeti társaságnál. E vállalatok mérlegei különbségeinek ellenére a francia hatóságok által megjelölt átlag 79 %. A francia hatóságok támogatják, hogy a 2002–2007-es időszakra szóló pénzügyi előrejelzések egy átlag 77 %-os saját tőke/pénzügyi kötelezettségek rátát adjanak, 169 millió EUR-s saját tőkével 2007-ben. Egy ilyen mértékű saját tőkét egy 76 millió EUR-s újratőkésítéssel, illetve a szerkezetátalakítási tervben jelzett akciók sikere útján lehetne elérni.

4.2. A 2002-évi újratőkésítést követő intézkedések

4.2.1. Előzetes megjegyzés

- (63) Az újratőkésítés és a 2002-es szerkezetátalakítási terv nem hozták meg a várt eredményeket, és 2004-től kezdve az SNCM gazdasági és pénzügyi helyzete erőteljesen romlott. Ehhez belső tényezők (társadalmi konfliktusok, termelékenységési célkitűzések megvalósításának elégtelensége és késedelve, piaci részesedésvesztés), illetve az SNCM-en kívüli tényezők (a korzikai úti cél kisebb vonzereje, a CFF piaci részesedés szerzése, az állam gazdálkodási hibái ⁽⁶²⁾) egyaránt hozzájárultak, csakúgy, mint az üzemenyagárok emelkedése.
- (64) Így az SNCM szokásos üzleti eredménye 2004-ben – 32,6 millió EUR, 2005-ben pedig – 25,8 millió EUR volt. A nettó eredmény ugyanakkor 2004-ben – 29,7 millió EUR, 2005-ben – 28,8 millió EUR volt.
- (65) Az SNCM gazdasági és pénzügyi helyzetének romlása a francia hatóságokat arra az elhatározásra készítette, hogy a 2002-es szerkezetátalakítási tervben tervezett, és a 2003-as határozatban engedélyezett eszközökön kívül további eszközöktől váljanak meg, és magánpartner keresésébe kezdjenek.

2. táblázat

Az SNCM által 2002 óta átruházott eszközök listája ⁽⁶³⁾

	Átruházások nettó jövedelme	Dátum
A 2002-es közleményben javasolt átruházások (EUR-ban)	25 165 000	
Aliso (az Asco helyett, a Bizottság 2004. szeptember 8-i határozatának megfelelően)	(...)	2004.9.30.
Napoléon	(...)	2002.5.6.
Monte Rotondo	(...)	2002.7.31.
Liberté	(...)	2003.1.27.
Teljes Schuman ingatlanvagyon	(...)	2003.1.20.
A Bizottság 2003. július 9-i határozatában előírt további átruházások (EUR-ban)	5 022 600	
SCI Espace Schuman	(...)	2003.6.24.
Southern Trader	(...)	2003.7.22.
Someca	(...)	2004.4.30.
Amadeus	(...)	2004.10.12.
TLC	[...] ⁽¹⁾	—

	Átruházások nettó jövedelme	Dátum
A 2003. júliusi határozat óta bekövetkezett kiegészítő átruházások (millió EUR-ban)	12,6	
Asco	(...)	2005.5.24.
Sud Cargos	(...)	2005.9.15.
Az SNCM ingatlanparkjának részét képező lakások eladása (egykor az SNCM személyzete által lakott)	(...)	2003. szeptember–2006
Összesen (millió EUR-ban)	42,385	
(1) [...]		

4.2.2. A 2002-es újratőkésítés után tett intézkedések

- (66) Egy nyílt, átlátható és diszkriminációtól mentes kiválasztási folyamat eredményeként⁽⁶⁴⁾, egy igen nehéz társadalmi és pénzügyi kontextusban az állam, a BCP és a VT végül megállapodtak. A VT így az SNCM ipari partnere (28 %-os részesedés), míg a BCP a főreszvényes 38 %-os részesedéssel. Az állam a munkavállalókra tekintettel kötelezettséget vállalt arra, hogy részvényeit a társaságban 25 %-os szinten tartja⁽⁶⁵⁾. A BCP és a VT üzleti tervet készítettek az SNCM számára, melyet 2006. április 7-én továbbítottak az Európai Bizottságnak.

A megállapodásról szóló jegyzőkönyv tartalma

- (67) A megállapodást, melynek értelmében az SNCM tőkéjének 75 %-át magánbefektetők ruházzák, 2006. május 16-án írták alá a felek (BCP, VT és CGMF).
- (68) A megállapodás II. fejezetében az szerepel, hogy a CGMF vállalja, hogy elfogadja, jegyzi és teljes mértékben befizeti az SNCM tőkeemelését 142,5 millió EUR-s összegben.
- (69) A tőkeemelést követően az SNCM társasági tőkéjének részvény törléssel történő csökkentését tervezik, hogy azt a nyílt pályázatot nem hirdető részvénytársaság törvényben előírt minimumára hozzák.
- (70) A tőkeemelés mellett a CGMF vállalja, hogy folyószámlakölcsön formájában az SNCM rendelkezésére bocsátja a 38,5 millió EUR-s összeget. Ez a folyószámlakölcsön, melyet az SNCM fizet be bírói letétbe (CIC bank), az ún. „nagylelkűségi” költségrész finanszírozását szolgálja, amely kiegészíti a törvényes és egyezményes előírások alkalmazása fejében járó összeget az átvevők által esetleg megvalósított létszám-leépítési terv esetén⁽⁶⁶⁾. A törvényben előírt és szerződéses kifizetéseken felüli térítés a vállalatot elhagyó, megszakadt munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók számára egyénileg és névre szólóan történik.

- (71) Ezeket a műveleteket követően a megállapodás III. fejezete arról számol be, hogy a CGMF magánátvevőkre ruházza a vállalat társasági tőkéjének részét képező 75 %-os részvénycsomagját és a [...] -t, mely a szerződéses és törvényben előírt kötelezettségeken felüli szociális kötelezettség rész finanszírozására szolgál.

- (72) A megállapodás III. fejezete előírja az átvevők és a CGMF által közösen és együttesen történő új részvényjegyzését is összesen 35 millió EUR-s összegben, és a BCP/VT által az SNCM rendelkezésére bocsátott 8,75 millió EUR-s folyószámlahitelt ez utóbbi pénzügyi szükségleteitől függően. A megállapodás III.2.7 bekezdésében az szerepel, hogy a CGMF részvényeinek értéke a mindenkor teljesen befizetett névleges értékének [...] %-kal növelt eredeti névleges értékével egyenlő, besorozva N/365-el, ahol N a megvalósítás időpontja óta eltelt napok száma, valamennyi kifizetés levonásával (például osztalékok). Ezek az eljárások nem alkalmazhatóak a társaság szanálása vagy bírósági felszámolása esetén.

- (73) A megállapodás (III.5 fejezet) tartalmaz egy SNCM átruházási bontózáradékot, melyet az átvevők együttesen gyakorolhatnak az alábbi események egyikének bekövetkezése esetén, amennyiben ezen feltevések hatására üzleti tervük hitelessége és a társaság életképességének visszatérése megkérdőjeleződne:

— nem kapja meg a 2007. január 1-jével [...] kezdődő időszakra a Korzika tengeri útvonalainak kiszolgálására szóló közszolgáltatási szerződést,

— az Európai Bizottság bármely negatív döntése vagy az Elsőfokú Bíróság illetve a Nemzetközi Bíróság ítélete például a művelet elutasításáról vagy olyan feltételek előírása, melyek alapvetően befolyásolják a társaság értékét [...].

- (74) A megállapodás VII. fejezete előírja, hogy a CGMF magára vállalja az SNCM szociális kötelezettségeinek egy részét nyugdíjassai nyugdíjpénztár költségei címén 15,5 millió EUR-ra becsült összegben a vállalat tulajdon-átruházásának napjától kezdve.
- (75) A vállalatirányítási eljárásokat a megállapodás IV. fejezete tartalmazza. Az előirányzatban az szerepel, hogy az SNCM gazdálkodási módja módosításra kerül, és átalakítják igazgatótanáccsal és felügyelő bizottsággal rendelkező részvénytársasággá. Ez utóbbi 10, majd 14 tagból áll. Elnöki tisztét átmenetileg egy állami képviselő tölti be. Ha a közszolgáltatás jogát az SNCM elnyeri, a Felügyelő Bizottság Elnökét a BCP egy képviselője helyettesíti. Ami az igazgatótanácsot illeti, feladata az SNCM működőképességének biztosítása.
- (76) 2006. május 26-án a francia kormány jóváhagyta az SNCM átruházását csakúgy, mint az előzőekben említett intézkedéseket.

Az intézkedések

- (77) A fentiek tükrében a megállapodás háromféle állami intézkedést tartalmaz, melyek vizsgálatot indokolnak az állami támogatások közösségi szabályozása tekintetében:
- az SNCM 100 %-os átruházása 158 millió EUR-s negatív értéken (142,5 millió EUR-s tőkeemelés és 15,5 millió EUR összegű szociális kötelezettségátvétel),
 - a CGMF által az SNCM elbocsátott személyzete javára befizetett 38,5 millió EUR-s folyószámlakölcsön,
 - a CGMF által jegyzett 8,75 millió EUR-s tőkeemelés a VT és a BCP által megvalósított 26,25 millió EUR-s tőkeemeléssel együttesen és kísérelve.

5. JELEN HATÁROZAT HATÁLYA

- (78) Jelen végleges határozat a Franciaország által 2002. február 18. óta az SNCM érdekében megvalósított intézkedésekre vonatkozik, nevezetesen a következőkre:
- a 2002-ben a CGMF által az SNCM javára jegyzett 76 millió EUR összegű tőkeemelés (ebből 53,48 millió EUR közszolgáltatási kötelezettség, a többi szerkezetátalakítási támogatások címén),
 - az SNCM CGMF által történő negatív eladási ára 158 millió EUR-ért,
 - a CGMF 8,75 millió EUR-s tőke apportja,
 - a CGMF által vállalt bizonyos kiegészítő szociális intézkedések 38,5 millió EUR összegben.

- (79) Ez a határozat nem terjed ki az SNCM számára a 2007–2013 időszakra közszolgáltatási kötelezettség címén juttatott, vagy a jövőben nyújtandó pénzügyi kompenzációk vizsgálatára, melyek külön eljárást tárgyalnak.

6. A BIZOTTSÁG 2002-ES ÉS 2006-OS HATÁROZATAINAK ELFOGADÁSÁHOZ VEZETŐ OKOK

6.1. A 2002-es formális vizsgálati eljárás megindítása

- (80) A 2002. augusztus 19-én kelt, az eljárás megindítását kimondó határozatában a Bizottság amellett, hogy elismerte, hogy az SNCM nehézségekkel küzdő vállalkozás, kétségét fejezte ki a bejelentett intézkedéseknek az akkor hatályban lévő 1999-es iránymutatások 3.2.2. pontja követelményeivel való összeegyeztethetőségét illetően.
- (81) A Bizottság kétségeket fogalmazott meg a szerkezetátalakítási tervvel kapcsolatban, mivel a vállalat veszteségeinek okait nem elemezték. A Bizottság kérdései különösen a veszteségek és a közszolgáltatási kötelezettségek összefüggéseire, az SNCM hajóvásárlási politikájának az eredmény-kimutatásokra gyakorolt hatására, valamint a vállalat termelékenységének növelését célzó intézkedésekre vonatkoztak.
- (82) A Bizottság kiemelte továbbá a szerkezetátalakítási terv bizonyos hiányosságait is, nevezetesen a közbülső fogyasztások összegének csökkentésére irányuló konkrét intézkedések és az SNCM jövőbeli tarifa politikája megjelölésének hiányát.
- (83) A Bizottság ugyancsak vitatta a francia hatóságok által az újratőkésítés összegének meghatározására alkalmazott számítási módszerek, illetve a pénzügyi szimulációk felállításához kiválasztott bizonyos hipotézisek helyességét.

6.2. A 2006-os formális vizsgálati eljárás kiterjesztése

- (84) 2006. szeptember 13-i határozatában a Bizottság úgy döntött, hogy a 2002-es formális vizsgálati eljárást kiterjeszti az SNCM magánszektorba történő átruházási folyamata keretében hozott intézkedésekre is.
- (85) Elsőként tekintettel a francia hatóságok 2006. április 7-én kelt (lásd a jelen határozat 17. pontját) azon kérésére, hogy a 2002-es tőkeemelés összegének egy részét az Altmarek ítélet fényében vizsgálják meg, a Bizottság ezzel kapcsolatban kételyét fejezte ki a szóban forgó ítéletben⁽⁶⁷⁾ a közösségi bíróság által támasztott feltételek (különösen a második és negyedik) betartását illetően.

- (86) Feltéve, hogy ez az összeg az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésével összeegyeztethető, a Bizottság úgy ítélte meg 2006-os határozatában, hogy a szerkezetátalakítási támogatások irányvonalai fényében meghatározandó új támogatási összeg 15,81 millió EUR. Abban az esetben, ha a szerkezetátalakítási támogatás összege jóval alacsonyabb lenne, mint a 2002-ben bejelentett és 2003-ban elfogadott összeg, a Bizottság kételyeinek adott hangot a 2003-as határozatban az SNCM számára előírt ellenszolgáltatás egésze fenntartásának szükségességét illetően.
- (87) A Bizottság ugyancsak kétségét fejezte ki a 2003-as határozatban előírt feltételek betartását illetően, tudniillik a *price leadership* elve és a Korzika felé irányuló járatok száma vonatkozásában.
- (88) Az SNCM negatív átruházási árával kapcsolatban a Bizottság kétségeinek adott hangot azt illetően, hogy az SNCM átruházását megelőzően végrehajtott állami újratőkésítés megfelelt-e a piacgazdasági magánbefektető elvének. A Bizottság kétségét fejezte ki különösen a felszámolási költségek kiszámításának érvényességét illetően, amelyeket az Államnak kellene fizetnie az SNCM felszámolása esetén.
- (89) A Bizottság megkérdőjelezte, hogy a pénzügyi intézkedések a megmentési célú és a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatások alapján igazolhatók lennének.
- (90) Másrészt kifejezte kétségeit a második, 8,75 millió EUR-s újratőkésítéssel kapcsolatban az együttműködés elvének tiszteletben tartására nézve a magán- és állami beruházások és a jogalkotás értelmében előírt jegyzési feltételek mibenléte között.
- (91) Végül a Bizottság kétségeket fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogy a 38,5 millió EUR-s kiegészítő szociális intézkedések közvetett előnnyel járhatnak a vállalat számára. Ugyancsak hangsúlyozta az ellentmondás kockázatát, melyet az jelent, ha egy körülmények között az elbocsátás címén fizetett kiegészítő térítések az általa viselt kockázatok között figyelembe veszi.
- állami támogatást az *Altmark* ítélet fényében, tekintetbe véve, hogy a szóban forgó ítélet négy kritériuma adott esetben teljesült.
- (93) Ami pedig különösen a második *Altmark* kritériumot illeti, a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy az *Altmark* ítélet értelmében csupán a számítási paraméterek kell előzetesen objektív és átlátható módon meghatározni. E tárgyban viszont kiemelik, hogy az 53,48 millió EUR-s összeget 2003 novemberében fizették ki a szóban forgó időszak (1991–2001) előtt meghatározott számítási paraméterek alapján ⁽⁶⁸⁾.
- (94) Ennél fogva Franciaország véleménye szerint az a tény, hogy az alulfinanszírozás átértékelésére történő kifizetés utólag történik, nem kérdőjelezi meg azt a következtetést, miszerint az 53,48 millió EUR-s ellentételezés kiszámításának alapjául szolgáló paramétereket világosan, objektív és átlátható módon határozták meg a közszolgálati feladat végrehajtását megelőzően.
- (95) A negyedik *Altmark* kritérium vonatkozásában a francia hatóságok véleménye az, hogy ez egy olyan közszolgáltatási feladatot ellátó vállalat jellemzőire vonatkozik, mely egy átlagosan jól gazdálkodó szervezetnek felel meg, de egyáltalán nem tesz utalást a szóban forgó vállalat minimális vagy átlagos jövedelmezőségi elvárására.
- (96) E tekintetben a francia hatóságok úgy vélik, hogy az SNCM „jól gazdálkodó vállalatnak” minősíthető az 1991–2001-ig terjedő időszakra és „rossz gazdálkodás” vélelmezése csupán az 1991–2001-es időszakban elszenvedett pénzügyi veszteségek ténye miatt nem lehetséges. A francia hatóságok szerint az SNCM veszteségei nem a rossz gazdálkodás következményei, hanem az 1991-ben és 1996-ban aláírt szerződés merevségének, illetve e társaság történelmi piaca hirtelen bekövetkező felborulásának, a monopolhelyzetből egy erős versenykörnyezetbe történő átmenetnek köszönhetőek. Az SNCM tehát vélhetően úgy viselkedett, mint egy átlagosan jól vezetett vállalat.

7. A FRANCIA HATÓSÁGOK ÁLLÁSPONTJA

7.1. A 2002-es újratőkésítésről

7.1.1. Az 53,48 millió EUR-s összegről az *Altmark* ítélet fényében

7.1.1.1. A négy *Altmark* kritérium tiszteletben tartása

- (92) 2006. április 7-i levelükben, illetve a 2006-os határozatot követően benyújtott észrevételek keretében a francia hatóságok felkérlik a Bizottságot, hogy állapítsa meg, hogy természeténél fogva az 1991–2001-es időszakra vonatkozó „közszolgáltatási ellentételezés”, a 2002-es tökékelés egy része, azaz 53,48 millió EUR nem jelent
- (97) Franciaország hangsúlyozza, hogy a közszolgáltató volt az egyetlen olyan vállalat, amely képes volt ezen kötelezettségek ellátására az éves rendszeresség és a szolgáltatás gyakorisága terén egy olyan magánszolgáltató megjelenése ellenére 1996-ban, aki csak néhány vonalat üzemeltetett, és csak a főszezonban. Egyébként a szó szoros értelmében nem lenne olyan vállalat, amelynek költségei referenciául szolgálhatnának annak meghatározására, hogy az SNCM-nek nyújtott támogatás szintje meghaladta-e vagy sem a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből szükségszerűen fakadó költségeket. A francia hatóságok véleménye szerint tehát aggályos lenne összehasonlítást végezni az SNCM és más tengeri társaságok költségszerkezete között, tekintettel ez utóbbi tevékenységének sajátosságaira, valamint annak a piacnak a sajátosságaira, amelyen tevékenykedik.

- (98) Annak ellenére, hogy gyakorlatilag lehetetlen olyan vállalatot találni, amely referenciaként szolgálhatna erre az időszakra, Franciaország úgy véli, hogy mindent elkövetett a 2005-ben és 2006-ban a Bizottsággal folytatott eszmecserék során annak érdekében, hogy objektív és bizonyítható elemekkel szolgáljon az SNCM „átlagosan jól vezetett, megfelelően felszerelt vállalat”-ként történő értékeléséhez és annak megállapításához, hogy az *Altmark* ítélet negyedik kritériuma teljesült ⁽⁶⁹⁾.
- (99) Franciaország úgy véli továbbá, hogy egy, a CFF és az SNCM költségszerkezetére vonatkozó, a rendelkezésre álló elemeken alapuló összehasonlítás semmiképpen sem kérdőjelezné meg az SNCM megfelelő gazdálkodásának vélelmezését, főként azért, mert egyáltalán nem tesz lehetővé az áruszállítással kapcsolatos közszolgáltatási tevékenység költségei egy nem elhanyagolható részének figyelembevételét.
- (100) Franciaország egyébiránt kijelenti, hogy egy ilyen esetben, mint a jelenlegi, úgy tekinthető, hogy az *Altmark* ítélet (és nevezetesen a *Ferring* ítélet) meghozatalához vezető joggyakorlatot úgy kell értelmezni, mint kizárólag a túlzott ellentételezés hiányának ellenőrzését. E tekintetben a francia hatóságok bemutatják, hogy az odaítélt támogatások nem haladták meg az SNCM által a rábízott közszolgáltatási kötelezettségek címén ténylegesen viselt költségeket, amint azt a Bizottság 2001. október 30-i határozatában megállapította ⁽⁷⁰⁾.
- (101) Végül a francia hatóságok kijelentik, hogy annak a ténynek, hogy az *Altmark* ítélet alkalmazható a 2002–2006-os közszolgáltatás átruházásra, hozzá kellene járulnia ahhoz, hogy eloszlassa a kételyeket az ítélet alkalmazhatóságával kapcsolatban az 1991–2001-es időszak közszolgáltatási költségének kompenzációjára vonatkozóan. Franciaország véleménye szerint ugyanis az 1991–2002 és 2002–2006 között engedélyezett ellentételezések ugyanolyan jellegűek, amennyiben meghatározásuk paraméterei – azaz a szigorú közszolgáltatási követelmények, az egyetlen olyan vállalat jelenléte, amely ezt képes ellátni, és egy üzemeltetési költségeket figyelembe vevő modell – azonosak.
- (102) Összegzésként Franciaország azon a véleményen van, hogy a közszolgáltatási kötelezettségek megléte, valamint a túlzott mértékű ellentételezés hiánya az 1991–2001 időszakra vonatkozóan igazolják a négy *Altmark* kritérium tiszteletben tartását.
- 7.1.1.2. Az 53,48 millió EUR-s összeg összeegyeztethetősége az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése fényében
- (103) Míg a Bizottság feladata annak megállapítása volt, hogy ezek a finanszírozások az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatást képeznek-e, a francia hatóságok úgy vélik, hogy ez a 2002-es szerkezetátalakítási tervtől független önálló intézkedés összeegyeztethető az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésével, mivel ezt az összeegyeztethetőséget a Bíróság 2005-ös ítéletében nem kifogásolta.
- (104) A francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy ebben az esetben a szóban forgó összeg egy mérték, amelyet nem az 1999-es vagy 2004-es szerkezetátalakítási támogatás irányelvei fényében kellene értékelni, nevezetesen pedig nem kellene figyelembe venni a 2002-es tervvel szemben támasztott feltételek értékelése során. Franciaország véleménye szerint a 2004-es szerkezetátalakítási támogatás irányelvei (68. pont) valójában nem indokolhatnák az 53,48 millió EUR szerkezetátalakítási támogatásba történő beillesztését.
- (105) E tekintetben Franciaország kijelenti, hogy az 1991–2001-es időszak közszolgáltatási terheinek fedezésére szolgáló 53,48 millió EUR összeget nem a szerkezetátalakítás során használták fel, legyen szó akár a 2002-ben bejelentett szerkezetátalakítási tervről, akár annak frissített változatáról, hanem egy olyan intézkedésről van szó, amely megelőzi a szóban forgó szerkezetátalakítási tervet. Ezen túl a francia hatóságok érvényre juttatják azon véleményüket, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeik révén a vállalatokra nehezedő terhek ellentételezését célzó intézkedés nem szerkezetátalakítási támogatás az iránymutatásokban szereplő meghatározás értelmében.
- (106) A francia hatóságok úgy vélik, hogy annak ellenére, hogy ezt az összeget egy szerkezetátalakítási támogatás címén történő globális tőkeinjekció keretében jelentették be, a Bizottságot nem kötik a Tagállamokban elfogadott minősítések, és hogy éppen ellenkezőleg, adott esetben a Bizottság feladata annak megállapítása, hogy egy intézkedés nem állami támogatás, vagy épp ellenkezőleg, egy intézkedés állami támogatásnak nyilvánítása még akkor is, ha a szóban forgó Tagállam azt nem úgy jelentette be.
- 7.1.2. A szerkezetátalakítási támogatás címén bejelentett egyenleg
- (107) A fentiek fényében Franciaország úgy véli, hogy az 53,48 millió EUR-s összeg nem tartalmaz támogatási elemeket, vagy ha olyan támogatásnak minősül, amely összeegyeztethető az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésével, a 2002-es közleményben szereplő szerkezetátalakítási támogatásnak tekintendő összeg nem 76 millió EUR, hanem 15,81 millió EUR lenne.
- 7.2. A 2002-es újratőkésítést követő intézkedésekről
- (108) Bevezetésként Franciaország emlékeztet arra, hogy a 2004/2005-ös társadalmi megmozdulások súlyossága és az SNCM gazdasági és pénzügyi helyzetének romlása a részvényes Államot arra készítette, hogy 2005. januárban magánbefektetők keresésébe kezdjen, és sürgős intézkedéseket léptessen életbe (nevezetesen az Asco hajó és a Sud-Cargos részvények átruházását ⁽⁷¹⁾).

7.2.1. Az SNCM negatív átruházási áráról

- (109) A vonatkozó közösségi joggyakorlat alkalmazásaként a francia hatóságok felkérlik a Bizottságot, hogy vegye tekintetbe, hogy az SNCM 158 millió EUR-s negatív átruházási ára semmilyen, az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében támogatásnak minősíthető intézkedést nem tartalmaz, amennyiben a francia állam nem úgy járt el, mint egy piacgazdasági magánbefektető.
- (110) Bevezetőként Franciaország megjegyezte, hogy a 158 millió EUR-s végső ár, amely alacsonyabb annál a negatív árnál, amelyet az átvevők eredetileg kértek az SNCM átvilágítási eredményének megfelelően és az ellenőrzés átruházási tárgyalás eredményeként, amelyet egy nyílt, átlátható és diszkriminációtól mentes versenyfelhívás keretében folytattak, ily módon valóban piaci árnak tekinthető.
- (111) Franciaország úgy véli, hogy amennyiben ez a magánpartner-keresés az SNCM számára egy nyílt, átlátható és diszkriminációtól mentes pályáztatás keretében történt, amelynek eredményeként a legjobb ajánlatot választották, az átruházási ár egy piaci ár.
- (112) A francia hatóságok véleménye szerint a 158 millió EUR-s negatív áron történő átruházás az Állam számára legkedvezőbb feltételek mellett történt a közösségi joggyakorlatnak és a Bizottság határozathozatali gyakorlatának megfelelően, tehát semmilyen támogatási elemet nem tartalmaz. Franciaország ezért úgy véli, hogy ez a negatív ár alacsonyabb annál a felszámolási költségnél, amely az Államot terhelte volna a vállalat felszámolása esetén.
- (113) Ez a következtetés vonható le az Európai Közösségek Bíróságának ítéletében szereplő megközelítést alkalmazva (a továbbiakban: Gröditzer ítélet⁽⁷²⁾) csakúgy, mint az SNCM tényleges felszámolási költségelemzésén (ABX határozat⁽⁷³⁾) nyugvó megközelítéssel.
- (114) Ami a Gröditzer ítéleten alapuló első módszert illeti, Franciaország felveti, hogy ez az ítélet igazolni látszik a Bizottság 1999. július 8-i határozatának értékelését, mely szerint „csak az eszközök likvidációs értéke [...] [...] vehető számításba felszámolási költségként”⁽⁷⁴⁾.
- (115) E tekintetben a CGMF⁽⁷⁵⁾ és Oddo-Hastings⁽⁷⁶⁾ jelentések az eszközök likvidációs értékét egy minimális [...] millió EUR-ra értékelik 2005. szeptember 30-án⁽⁷⁷⁾.
- (116) Következésképpen amennyiben a részvénytulajdonos Állam tartozásaiért csupán eszközei likvidálási értéke erejéig felel („Hytasa” ítélet⁽⁷⁸⁾), Franciaország kijelenti, hogy a társaság minimális [...] millió EUR-ra becsült eszközlikvidálási értéke jóval magasabb a 158 millió EUR-s negatív átruházási árnál.
- (117) A második módszerre vonatkozóan Franciaország jelzi, hogy az a Bizottságnak a Belgium által az ABX Logistics javára megvalósított állami támogatással kapcsolatos határozatából következik, amelyben a Bizottság megvizsgálta egy negatív átruházási árat, mely mint jelen esetben piaci árnak bizonyult, összehasonlítva azt azzal a költséggel, amelyet a részvényes Állam ténylegesen viselt volna egy megegyezéses vagy bírósági felszámolás esetén, ahogyan azt egy független szakértő megállapította. Franciaország véleménye szerint a Bizottság elismeri ebben a határozatban nevezetesen bizonyos számú költségek érvényességét, melyek a hitelezők részéről történő forrásfelhalmozás miatt, vagy a csoport más ágazatainak leányvállalat-felszámolása miatt indított eljárásból fakadhatnak.
- (118) A fent említett CGMF és Oddo-Hastings jelentések alapján a francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy azon tényleges költségek összessége, amelyet a Francia Köztársaságnak részvényesként kellett volna viselnie, 2005. szeptember 30-án [...]–[...] millió EUR-t tenne ki.
- (119) Ez a módszer figyelembe veszi azt a kockázatot, amelyet a francia államnak kellett volna viselnie „forrásfelhalmozás” miatt, ha egy bíróság az SNCM tényleges vezetőjének tekintette volna. A francia hatóságok úgy vélik, hogy a forrásfelhalmozási eljárás kockázata nem kizárható, különösen egy, a Franciaországban a legfelsőbb semmitőszék által hozott precedensértékű ítéletre való tekintettel⁽⁷⁹⁾. Ennek megfelelően a Bizottságnak küldött több levélben a francia hatóságok megerősítették, hogy az a feltevés, hogy egy Államot egy nemzeti bíró az általa vezetett vállalat forrásainak feltöltésére kötelez, több, mint elfogadható, és azt az SNCM esetleges felszámolásának tényleges költségszámításánál figyelembe kellett volna venni.
- (120) 2005. szeptember 30-án az SNCM eszközeinek maradványértéke (azaz [...] millió EUR) lenne, a [...] millió EUR-s privilegizált kötelezettségek kiegyenlítése után. A felhalmozódott passzívák címén az Állammal szemben indított eljárás során figyelembe vett egyéb költségelemek nevezetesen a legfontosabb üzemeltetési szerződések felmondási költségeit, a hajóbérletek felmondási feltételeihez kapcsolódó költségeket és a hajóbérleti okirat tartozások kifizetését tartalmazzák, mely egy [...] millió EUR-ra tehető aktívahiányhoz vezetne. A francia hatóságok véleménye szerint az Államnak ezen összeg [...]–[...] %-át kellett volna megfizetnie.
- (121) A francia hatóságok továbbá úgy vélik, hogy az SNCM-el meglévő függőségi viszonya révén, illetve egy másik francia ítéletnek⁽⁸⁰⁾ megfelelően a vállalat felszámolása a bírót arra az elhatározásra vezethette volna, hogy elrendelje a munkavállalók részére történő kártérítések kifizetését. Az ítélet alapján a francia hatóságok úgy vélik, több mint valószínű, hogy egy bíró a kiegészítő kártérítések összegét azon kártérítések alapján határozta volna meg, amelyeket a felszámolást megelőzően bemutatott szociális terv keretében fizettek ki.

- (122) Az Aspocomp ítéletet az esetjogban előfordult esetre alkalmazva Franciaország úgy véli, hogy az Államnak meg kellett volna fizetnie az elbocsátások kiegészítő kártérítéseit összesen [...]–[...] millió EUR közötti összegben, mely az Állam által viselt [...] és [...] millió EUR közötti végösszegű felszámolási költséget eredményezett volna.
- (123) E megközelítés szerint a részvényes Államra terhelte tényleges költségek elemzése kimutatja, hogy az SNCM 158 millió EUR-s negatív áron történő eladása az Állam számára alacsonyabb annál a tényleges költségnél, amelyet annak a vállalat bírósági felszámolása esetén kellett volna viselnie.
- (124) Következtetésként a francia hatóságok megítélése szerint ezt az összeget nem lehetne állami támogatásnak minősíteni.

7.2.2. A részvényesek közös tőke-hozzájárulásáról

- (125) Franciaország úgy véli, hogy ezen részesedésszerzés során körülmények befektetőként járt el, mivel egyrészt azt kísérelték meg, hogy a BCP és a VT mellett kisebbségi maradjon, másrészt ez a részesedés évi [...] [] %-os fix tőkejuttatásban részesül, mely mentesíti az Államot az üzleti terv végrehajtási kockázata alól. Franciaország kijelenti, hogy ez a hozam igen kielégítő mértékű egy magánbefektető számára ⁽⁸¹⁾. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az SNCM szanálása vagy bírósági felszámolása, illetve a bontózáradék átvevők által történő gyakorlása esetén semmilyen ellenszolgáltatás nem jár.

7.2.3. A kiegészítő szociális intézkedésekről (személyi támogatás)

- (126) Franciaország a Bizottság határozathozatali gyakorlatára hivatkozva nevezetesen az SFP -, *Société française de production* ⁽⁸²⁾ dossziében kijelenti, hogy ez a finanszírozás olyan személyi támogatás, amely nem jár haszonnal a vállalkozás számára. Ennek megfelelően az elbocsátott személyek javára állami alapokból nyújtott kiegészítő szociális intézkedések megvalósítása nélkül, hogy ezek az intézkedések a munkaadó szokásos kötelezettségeit csökkentenék, a Tagállamok szociális politikájának hatáskörébe tartozik, és nem jelent állami támogatást.

7.2.4. Következtetés

- (127) Ha a Bizottságnak az új intézkedéseket egészében vagy részben mégis állami támogatásnak kellene minősítenie, Franciaország felhívja a Bizottság figyelmét arra a tényre, hogy az SNCM életképességének visszaszerzését biztosító új intézkedések a verseny fenntartását tennék lehetővé a szóban forgó, nevezetesen a Korzikát ellátó piacon. Ez az elem Franciaország véleménye szerint egy nehéz helyzetben lévő vállalat megmentési irányvonalainak egyik elve, ahogyan ebben az anyagban erre a Bizottság (megsemmisített határozatának (283) bekezdése), és

2005. június 15-i ítéletében a Bíróság emlékeztet. Különösen ez utóbbi arra emlékeztet, hogy a Bizottság széles körű értékelési hatáskörének gyakorlása közben úgy ítélte meg, hogy egy vállalat jelenléte szükséges volt a verseny jogtalan torzulásainak, az egypólusú piacok kialakulásának megelőzése érdekében a szóban forgó piacokon.

- (128) Az SNCM által esetlegesen nyújtandó ellenszolgáltatás meghatározását illetően Franciaország azt javasolja, hogy a Bizottság vegye figyelembe a piac szerkezetét. Ennélfogva az SNCM kapacitáscsökkentése megerősítené a CFF immár domináns szerepét a Korzikát ellátó piacon ⁽⁸³⁾.
- (129) A francia hatóságok szerint a szerkezetátalakítási terv frissített változata megfelel a Bizottság 1999-es és 2004-es irányelveiben kiadott összegegyeztetetési szempontoknak. Az SNCM privatizálása keretében bemutatott intézkedések együttese lehetővé tenné 2009 végétől kezdve az SNCM hosszú távú életképességét is, és az életképesség visszaszerzéséhez szükséges minimumra korlátozódna.

7.3. A 2003-as megszüntető határozatban előírt korlátozások megszüntetéséről

- (130) A francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy a 2003-as határozatban előírt feltételeket maradéktalanul megvalósították és betartották a 2003-as időszakra vonatkozóan. Másrészt a francia hatóságok úgy vélik, hogy ezekre az intézkedésekre már nincs szükség a verseny torzulásainak megelőzéséhez, és hogy fenntartásuk az arányosság elvével ellentétes lenne, tekintettel a szerkezetátalakítási támogatások összegének korlátozására, amelyet 15,81 millió EUR-ra csökkentettek. Különösen pedig a francia hatóságok véleménye szerint el kell törölni azokat a feltételeket, amelyek még alkalmazhatóak lennének, tudniillik az SNCM flottájának korszerűsítési tilalmára, az árvezető szerep díjszábási elvének tiszteletben tartására, és a hajóközlekedés bizonyos számú forgalmára vonatkozóan.

8. AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

8.1. A 2002-es formális vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatról

8.1.1. A Corsica Ferries (CFF) észrevételei

- (131) Először is azt vitatva, hogy az SNCM az iránymutatások ⁽⁸⁴⁾ értelmében nehézségekkel küzdő vállalat, a CFF-nek kétségei vannak arra nézve, hogy az SNCM képes-e gazdaságosan működni ezeken a nem támogatott útvonalakon. A CFF egyébiránt megállapítja, hogy a szerkezetátalakítási tervben ⁽⁸⁵⁾ bejelentett ellentétben Livornó továbbra is ellátott.
- (132) A költségek csökkentésére vonatkozóan a CFF sajnálja, hogy nincs hozzáférése a szerkezetátalakítási terv bizonyos elemeihez, amelyekkel kapcsolatban képviselői kritikákat fogalmaztak meg ⁽⁸⁶⁾.

(133) A CFF véleménye az, hogy a francia hatóságok 76 millió EUR-s számítási eredménye egész egyszerűen fiktív, ⁽⁸⁷⁾ a francia hatóságok által felállított 79 %-os likviditási ráta pedig túlzottnak tűnik ⁽⁸⁸⁾. Ami az SNCM részesedéseit illeti, a CFF megjegyzi, hogy egyes leányvállalatok nem hasznosak a tengeri társaság tevékenységeihez ⁽⁸⁹⁾.

(134) Következtetesként a CFF szerint a támogatási terv célja a kabotázs-szabályozás megkerülése és a Korzika–Marseille útvonalak kiszolgálására kiírt versenytárgyalás értelmetlenné tétele. A CFF ragaszkodik ahhoz, hogy a tervezett támogatás eredményeként az SNCM számára ne váljon lehetővé, hogy egy agresszívabb kereskedelmi ajánlatot tegyen. Azt javasolja, hogy szerkezetátalakítási támogatást csak 2007-ben kaphassanak, és akkor is csak abban az esetben, ha az SNCM a következő versenytárgyalást elvesztené 2006-ban, amely szerinte az egyetlen olyan eshetőség, amely valóban nehéz helyzetbe sodorná az állami tengeri társaságot.

8.1.2. A *Stef-TFE* csoport észrevételei ⁽⁹⁰⁾

(135) A *Stef-TFE* csoport annak a véleményének ad hangot, hogy az SNCM CMN részesedéseit tisztán pénzügyi eszközként kell elemezni. A *Stef-TFE* csoport, a CMN és az SNCM függetlenek, és egymással versenyben állnak a Marseilleből induló vonalakon kívüli útvonalakon, még akkor is, ha mindketten a közszolgáltatási szerződés keretében szerződőtársak.

(136) A levélben az szerepel, hogy a *Stef-TFE* csoport vállalná, hogy „teljes egészében vagy részben, de lehetőleg teljes egészében visszavásárolja az SNCM által birtokolt CMN részesedéseket”, melyek értékét 15–17 millió EUR-ra becsüli, ha a Bizottság úgy értékelné végső döntésében előírandó feltételei között, hogy „egy ilyen átruházás szükséges a szerkezetátalakítási terv megfelelő egyensúlyához”.

8.1.3. A helyi önkormányzatok képviselőinek észrevételei

(137) Marseille városának polgármestere, a *Bouches-du-Rhône* és a *Provence-Alpes-Côte d'Azur* megyei közgyűlésének elnökei hangsúlyozzák az SNCM regionális gazdaságban betöltött gazdasági szerepének jelentőségét.

(138) A *Provence-Alpes-Côte d'Azur* megyei közgyűlésének elnöke hozzászól, számára úgy tűnik, hogy minden feltétel együtt van ahhoz, hogy az SNCM szerkezetátalakítási terve garانتálja a vállalat életképességét.

(139) A Korzikai Közgyűlés Végrehajtó Bizottságának elnöke egy, 2002. december 18-án a szóban forgó közgyűlésen hozott határozatot adott át, melynek keretében Korzika közgyűlése igent mondott az SNCM újratőkésítési tervére.

8.1.4. A Korzikai Közlekedési Hivatal (*Office des Transports de Corse*) észrevételei

(140) A Korzikai Közlekedési Hivatal (OTC) ⁽⁹¹⁾ hangsúlyozza, hogy a közszolgáltatásra kiírt ajánlati felhívás csak egyetlen ajánlat tárgyát képezi, azaz a CMN és SNCM csoportosulását. Korzika megyei önkormányzata attól a szándéktól vezérelve, hogy megbízható, magas színvonalú ellátást tartson fenn, szerződésébe pénzügyi kompenzációs vagy korrekciós mechanizmusokat épített be a szolgáltatások hatékonyságától és megbízhatóságától függően. Végül emlékeztetett arra, hogy Korzika megyei önkormányzata figyelembe vette a Franciaország szárazföldi kikötőiből induló ellátásokra vonatkozó ajánlatok változását 1996-óta annak érdekében, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeket ne csupán a Marseille-ből induló kiszolgálásra korlátozza.

(141) Az OTC azt is jelzi, hogy mivel jelenleg az SNCM az egyetlen olyan társaság, amely megfelel a szerződés követelményeinek az utasforgalom vonatkozásában, eltűnése „a szolgáltatás azonnali és jelentős csökkenésével járna”. Emlékeztet továbbá az SNCM jelentőségére Korzika gazdaságában.

8.2. Az eljárás kiterjesztéséről szóló 2006-os határozatról

8.2.1. A *Corsica Ferries* (CFF) észrevételei

(142) A CFF hangsúlyozza a kérdéses pénzügyi összegek jelentőségét, azok aránytalanságát az SNCM üzleti forgalmához képest és azt a tényt, hogy azokat azelőtt fizették ki az SNCM számára, mielőtt a Bizottság nyilatkozott volna a minősítésről az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében.

(143) A CFF felhívja a Bizottság figyelmét arra, hogy a Francia Állam SNCM-nek nyújtott támogatása stratégiai természetű a CFF fejlődése számára. Ezek a nem engedélyezett intézkedések lehetővé tennék az SNCM igen agresszív tarifapolitikáját azokon a vonalakon, amelyeken a CFF 10 éve pozícionált, és ahol tevékenysége kezdete óta először vesztené piaci részesedést.

(144) A CFF úgy véli, hogy az SNCM jelenlétének vannak alternatív lehetőségei valamennyi szóban forgó útvonalon, a közszolgáltatási megbízásban és azon kívül, melyek számos előnnyel járnának az SNCM számára csakúgy, mint általában a konkurencia számára. A közszolgáltatás átruházását ⁽⁹²⁾ illetően a CFF úgy ítéli meg, hogy az SNCM-nek csökkentenie kellene a közszolgáltatási szerződés keretében végrehajtott ellátásokra vonatkozó ajánlatát, annak érdekében, hogy megakadályozható legyen a piaci erőfölényével való visszaélés ezen a piacon, az újabb beruházások elkerülése, illetve egy 120 szezonális munkahelyre korlátozott szociális terv kidolgozása érdekében anélkül, hogy a költségesebb, határozatlan idejű munkaszerződések megszüntetésére kényszerülne. Ami a közszolgáltatási szerződésen kívüli vonalakat illeti, a CFF egy szezonálisan közlekedő hajó kivonását javasolja az SNCM számára.

8.2.1.1. A 2002-es újratőkésítésről

- (145) Az 53,48 millió EUR-s összeg vonatkozásában a CFF felveti egy esetleges kétszer történő beszámítás lehetőségét a Bizottság 2001-es határozatában engedélyezett 787 millió EUR-s ellentételezés kiszámítása során.
- (146) A CFF úgy véli, hogy annak ellenére, hogy az *Altmark* ítélet a közszolgáltatási szolgáltatási szerződés aláírását követően született, az ennek keretében folyósított ellentételezéseket a szóban forgó ítéletben felállított kritériumok fényében kell megvizsgálni. Ezzel kapcsolatban a CFF úgy véli, hogy az első kivételével az *Altmark* kritériumok nem teljesültek.
- (147) Különösen a negyedik *Altmark* kritérium vonatkozásában a CFF osztja a Bizottság azon kételyét, hogy az SNCM egy jól irányított és megfelelően felszerelt vállalatnak minősíthető. Ez ügyben a CFF felhívja a Bizottság figyelmét arra a tényre, hogy az SNCM veszteségének közel 50 %-a a 2000 és 2001-es évekre koncentrálódik, ami arra enged következtetni, hogy az SNCM veszteségei nem kizárólag a közszolgáltatási kötelezettségekből erednek.
- (148) Ami pedig azt a lehetőséget illeti, hogy ezt az összeget az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdése fényében vizsgálják meg, a CFF úgy véli, hogy a Bíróság a Bizottságtól egy olyan értékelést kért, amely csupán ennek az összegnek mint támogatásnak, nem pedig a szóban forgó cikk címén történő indokoltságának minősítésére korlátozódna. A Bizottságnak ellenőriznie kellene, hogy ez az összeg nem túlzott mértékű-e a közszolgáltatási kötelezettségekből fakadó többletköltségekhez képest.

8.2.1.2. A 2002-es újratőkésítés után hozott intézkedésekről

- (149) A társaság átruházására kiírt pályázati eljárást illetően a CFF véleménye az, hogy ez nem volt teljesen átlátható, amennyiben a nyertes vállalat, azaz a BCP már nem áll az SNCM vezetése alatt, miután helyét átadta a VT csoportnak. Továbbá, mivel a pénzügyi feltételek olyan irányban változtak, hogy sokkal kedvezőbbé váltak a vevők számára, a CFF megkérdőjelezi a befektetőkkel szemben alkalmazott egyenlő bánásmód elvét, amelynek a teljes műveletet át kellett volna hatnia.
- (150) A 158 millió EUR-s negatív átruházási értékkel kapcsolatban a CFF kétségeit fejezi ki a tekintetben, hogy alkalmazták-e az adott esetben „a piaczgazdaság körülmények befektetője” kritériumot. Másrészt a CFF megkérdőjelezi, tekinthetjük-e úgy, hogy a szóban forgó műveletet az Állam hajtotta végre az érintett magánszereplők jelentős hozzájárulásával párhuzamosan hasonló feltételek mellett, amikor az Állam a társaságot a részvényesek által történő együttes újratőkésítés és az új szerkezetátalakítási terv előtt tőkésítette fel. Másrészt a CFF úgy véli, hogy az SNCM súlyos pénzügyi feltételeivel szemben egy körülményes befektető inkább annak érdekében lépett volna fel, hogy ne engedje leértékelni befektetését⁽⁹³⁾.

- (151) A CFF úgy gondolja, hogy az „ABX Logistics” ügyre történő hivatkozás nem releváns. Túl azon a tényen, hogy ennek az ügynek a körülményeit nem lehet átültetni a szóban forgó esetre, a CFF hangsúlyozza az ügy támogatási kedvezményezettjének jelentős hozzájárulását, ami az SNCM esetére egyáltalán nem vonatkozik. Egyébiránt a CFF szerint a Bizottság 2006-os határozata nem vette volna számításba a bírósági eljárások kockázatahoz kapcsolódó költségeket az érintett vállalat felszámolása keretében. E tárgyban a CFF úgy véli, hogy a Franciaország által az SNCM felszámolásával összefüggő költségek indoklására felhozott hazai jogalkalmazás nem alkalmazható jelen esetre⁽⁹⁴⁾.
- (152) A CFF úgy véli, hogy a közösségi joggyakorlat „Gröditzer” és „Hytasa” ítéletének jelen esetre történő alkalmazása csak ahhoz a következtetéshez vezethet, hogy az állam nem magánbefektetőként járt el, amennyiben az említett jogalkalmazásnak megfelelően az állam tőkeapportja 75 %-os SNCM tőkerészesedésének eladásához kapcsolódott, ennnyivel csökkentve a nyereség megtérülésének kilátásait.
- (153) Végül a CFF úgy véli, hogy a felszámolási költségek és egy újratőkésítés költségeinek összehasonlítása során számításba kellene venni az eszközök értékét, amely mindkét esetben a vevőhöz kerül. A CFF véleménye szerint az átvevőkre ruházott eszközérték 640 és 755 millió EUR között mozgott⁽⁹⁵⁾, tekintettel az SNCM által használt flotta forgalmi értékére, amelyet a CFF 644 és 664 millió EUR közötti értékre becsül 2006 augusztusában.
- (154) A 2002-es újratőkésítés után szerkezetátalakítási támogatásként hozott intézkedésekről szólva a CFF úgy véli, hogy míg az SNCM teljesíti a 2004-es iránymutatások nehéz helyzetben lévő vállalatokra vonatkozó feltételeit az első 142,5 millió EUR-s újratőkésítést megelőző időszakban, ez a minősítés igencsak vitatható a második, 8,75 millió EUR-s tőkeemelés megelőző időszakban, amennyiben a vállalat saját tőkéjét újraképezték.
- (155) A vállalat életképességét illetően a CFF hangsúlyozza, hogy az SNCM átruházása csak részleges és nem visszavonhatatlan, tekintettel az átvevőkkel megkötött bontózáradékokra. Ezek az elemek jelentős bizonytalansági tényezőket jelentenek az átvevők azon szándékára és képességére vonatkozóan, hogy az SNCM-et szanálják, következésképpen megterhelik a vállalat fenntartható életképességének kilátásait. Ezen túl a CFF jelzi, hogy a 2004-es irányelvekben előírtakkal ellentétben a francia hatóságok nem tervezték a szerkezetátalakítást követően is deficitese tevékenységek megszüntetését⁽⁹⁶⁾. Ráadásul a CFF borúlátását fejezi ki a költségsökkentési tervvel kapcsolatban, miközben az SNCM flottája kibővül,⁽⁹⁷⁾ illetve a létszámcsoökkentési terv vonatkozásában nevezetesen a 2002-es szociális terv kudarcának fényében.

(156) A CFF kételyeinek ad hangot annak kapcsán, hogy az új támogatásokat a minimumra korlátozzák egyrészt a szociális kiadások átláthatatlansága miatt, másrészt pedig az SNCM 2006. április 28-i közgyűlésének jegyzőkönyvében foglaltak miatt, amelyből kiderül, hogy ezen támogatások egy részét a társaság 2006-os és 2007-es üzemeltetési veszteségeinek fedezésére használták fel. A CFF úgy véli továbbá, hogy az SNCM átvevői alapvetően nem járulnak hozzá a vállalat szerkezetátalakításához.

(157) A verseny jogtalan torzulásainak megelőzése érdekében a CFF szükségesnek tartja az SNCM-nek 2003-ban előírt ellenszolgáltatások meghosszabbítását és pontosítását, valamint azok kiegészítését az SNCM piaci jelenlétének csökkentésére vonatkozó újakkal⁽⁹⁸⁾. A CFF úgy véli továbbá, hogy az SNCM számára a 2003-as határozatban előírt intézkedések egy részét nem tartották be⁽⁹⁹⁾.

(158) A második, 8,75 millió EUR-s újratőkésítés természetére vonatkozóan a CFF úgy ítéli meg, hogy az állami és magánbefektetés együttes jellegén túl ez utóbbinak jelentősnek kell lennie, és azt összehasonlítható feltételek mellett kell elvégezni oly módon, hogy az állami fellépés érvényessé váljon. Ebben az esetben úgy tűnik, hogy ez a két feltétel nem teljesült. Egyrészt a szigorúan az első, 142,5 millió EUR-s tőkeemeléshez kapcsolódó átvevők részvétele nem jelentős. Másrészt az átvevők fellépése nem az államéval összehasonlítható feltételekkel történt, nevezetesen a bontózáradékok tényéből és a CGMF kisebbségi részesedésétől elvárt hozamból fakadóan.

(159) A 38,5 millió EUR összegű szociális intézkedéseket illetően a CFF vitatja ezen összeg személyi támogatásnak való minősítését. Bár igaz, hogy ennek az összegnek közvetlenül az SNCM alkalmazottai a kedvezményezettjei, a CFF hangsúlyozza, hogy ez az intézkedés közvetett pozitív hatást gyakorolhat az SNCM számára, nevezetesen a szociális légkör enyhülése terén.

8.2.2. A STIM d'Orbigny észrevételei (Stef-TFE Csoport)

8.2.2.1. A 2002-es újratőkésítésről

(160) A STIM hangsúlyozza, hogy a közszolgáltatás kompenzációja címén folyósított 53,48 millió EUR összeg révén az állam kétszer kártalanította az SNCM-et ugyanazokért a közszolgáltatási kötelezettségekért. Ezenkívül a STIM úgy véli, hogy ez a kifizetés nem felel meg az *Altmark* joggyakorlat által felállított kritériumoknak.

(161) Különösen a második és negyedik *Altmark* kritériumot illetően a STIM kifogásolja egyrészt az előzetesen objektív és átlátható módon megállapított paraméterek meglétét, másrészt az SNCM és a CMN rátáinak összehasonlíthatóságát az 1991–2001-es időszakra,⁽¹⁰⁰⁾ és ezzel kapcsolatban azt állítja, hogy a Bizottságnak benyújtott adatokat nyilvánvalóan elferdítették⁽¹⁰¹⁾.

8.2.2.2. A 2002-es újratőkésítés után hozott intézkedésekről

(162) A 158 millió EUR-s negatív átruházási árat illetően a STIM úgy véli, hogy ez az ár nem egy nyílt, diszkriminációmentes pályázati eljárásból származó piaci ár, mivel az újratőkésítésre más feltételek mellett került sor, mint amelyek egy magánbefektetőt szokásos esetben vezetnek. A STIM-nek az a véleménye, hogy az eszközök átértékelte nettó értéke legrosszabb esetben is költségmentes felszámolást tenne lehetővé az állam számára, sőt felszámolási többletértéket hozhatna, hogy az átruházási ár nevetséges a vállalat értékéhez képest (melyet a STIM 350 millió EUR-ra becsül) és hogy a támogatás aránytalan a vállalat szükségleteihez képest.

(163) A STIM felhívja a Bizottság figyelmét a magánszektorba történő átruházás bontózáradékának túlzott jellegére.

(164) A STIM végül vitatja a szociális szempontból nehéz felszámolás feltevésén nyugvó negatív áron történő értékesítés igazolását, mely kevésbé tűnik reálisnak.

(165) A második, 8,75 milliós újratőkésítéssel kapcsolatban a STIM úgy gondolja, hogy ez a tőkeapport nem tartja tiszteletben a piacgazdasági magánbefektető elvét, tekintettel a befektetés megtérülési garanciák elégtelen voltára. A STIM vitatja az egyidejű magán- és állami befektetés tényéből vett érvet ezen apport állami támogatás jellegének tagadására. Egy ilyen egybeesés, amennyiben létrejön, csupán egy jel, és csak önmagában nem lehet a minősítés kritériuma⁽¹⁰²⁾. A STIM végül kijelenti, hogy ez az apport a francia állam részéről az átvevőknek adott garanciát képez arra nézve, hogy valóban az SNCM nyeri el a közszolgáltatást Korzika ellátására.

(166) A 38,5 millió EUR-s személyi támogatást illetően a STIM úgy véli, hogy ez az összeg valójában lehetőséget kíván adni az SNCM számára, hogy a Bizottságnak benyújtott felszámolási terv bizonyos alapvető szempontjait, amelyeket még nem valósítottak meg, betartsák, nevezetesen a létszámcsoökkentést.

8.2.2.3. A 2004-es iránymutatásokkal való összeegyeztethetőségről

(167) A STIM azon a véleményen van, hogy az SNCM által kapott támogatások nem korlátozódtak a szükséges minimumra. Az SNCM és az átvevők hozzájárulása a szerkezetátalakítási tervhez elégtelennek tűnik a 2004-es iránymutatásokban meghatározott feltételek tekintetében, és nem mutatható ki, hogy az SNCM helyzete olyan mértékben kivételes lett volna, mely indokolna egy alacsonyabb saját hozzájárulást. Ezen kívül a STIM hangsúlyozza a 2006-ban odaítélt támogatások aránytalan jellegét, amennyiben ezek a jövőbeli veszteségek fedezésére szolgáló tartalékok képzését tették lehetővé az SNCM számára. Végül az a tény, hogy az SNCM nem tervezte be a vállalat túléléséhez nem feltétlenül szükséges eszközök átruházását, ellentétben áll a 2004-es iránymutatásokban felállított követelményekkel.

(168) A STIM úgy véli, hogy a folyósított összegek megsértették a 2004-es iránymutatásokban felállított egyediség elvét. A vállalat pénzügyi helyzetének romlását, valamint a szociális konfliktusokat nem lehet úgy vizsgálni, mint kivételes, előre nem látható és a kedvezményezett vállalatból nem levezethető körülményeket.

(169) Következésképpen a STIM a kapott támogatások felével megegyező nagyságrendű kiegészítő kompenzációkat kér, azaz 98,25 millió EUR-t egy további hajó átruházása, valamint az SNCM közvetlen vagy közvetett CMN részesedései révén. E tekintetben a STIM azt állítja, hogy részesedései a szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozó iránymutatások értelmében nem stratégiai jelentőségűek, mivel nem „nélkülözhetetlenek a vállalat fennmaradásához”, és nem is elidegeníthetetlen eszköz természetűek.

(170) A STIM azt a véleményét is kifejezi, hogy az SNCM és a CMN közötti állítólagos szinergiák nem léteznek, mivel az SNCM semmilyen tényleges szerepet nem játszik a CMN vezetésében és fejlesztésében. A STIM végül hangsúlyozza, hogy a két vállalatot összefűző részvényesi megállapodás 2006. március 15. óta nem létezik, amikor is azt a CMN felmondta, ahogyan azt a Párizsi Fellebbviteli Bíróság megállapította.

8.2.3. Az SNCM megjegyzései

(171) Az SNCM tájékoztatta a Bizottságot gazdasági és versenyhelyzetéről, mely dossziéhoz jogi véleményt csatolt, mely egy felszámolási eljárás keretében értékeli annak kockázatát, hogy a bíróság az állami beavatkozást de facto vagyongyűjtésnek minősíti a privatizációt megelőző időszakban.

(172) Az SNCM által felkért [...] ügyvédi iroda arra a következtetésre jutott, hogy a társaság levelezéseivel, az ellenőrző szervek fellépéseivel és jelentéseivel kiegészített társasági okiratok alapján a francia állam [...] ⁽¹⁰³⁾ ⁽¹⁰⁴⁾ ⁽¹⁰⁵⁾. A jelentés hangsúlyozza továbbá, hogy [...] ⁽¹⁰⁶⁾. Végül ugyanez a jelentés megállapítja, hogy [...].

(173) Ennek alapján az SNCM szakértője arra a következtetésre jutott, hogy nagyon valószínű volt, hogy a Marseille-i Cégbíróság megállapítja a francia állam tényleges gazdálkodói minősítését.

(174) A tényekből továbbá az is kiderülni látszik, nevezetesen a Számvevőszék jelentéseiben tett megállapításokból, hogy a francia államnak, az SNCM tényleges irányítójának tulajdonítható gazdálkodási hibák ⁽¹⁰⁷⁾ hozzájárultak az SNCM-ben megállapított aktívák elégtelen voltaához. Az állam gazdálkodási hibáiból fakadó kár értéke [...] -ra tehető.

(175) Ilyen körülmények között az SNCM szakértője szerint kétségen kívül olyan ítélet születik, amely a francia államot az eszközhiány egy részének vagy teljes egészének megfizetésére kötelezné forrásfeltöltési ítélet

keretében, tekintetbe véve az állam jelentős szerepét az SNCM irányításában, nyilvánvaló gazdálkodási hibáit és pénzügyi forrásainak terjedelmét.

(176) A vonatkozó joggyakorlat alapján az SNCM szakértője azt a következtetést vonta le, hogy ha az SNCM-et felszámolták volna, az államnak nagy valószínűséggel át kellett volna vállalnia az SNCM üzleti tartozásainak összességét. Ez a részvényes állam részéről a megállapított aktívahiány [...] és [...] % közé tehető részének megfizetését eredményezte volna (azaz [...] és [...] millió EUR közötti összességét). Következésképpen amikor a francia állam az SNCM privatizálása mellett döntött, melyet megelőzően 158 millió EUR-val emelte saját tőkéjét, körültekintő befektetőként járt el.

9. FRANCIAORSZÁG MEGJEGYZÉSEI AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEIRE

9.1. Franciaország megjegyzései az érdekelt feleknek a 2002-es formális vizsgálat megindításáról szóló határozatra vonatkozó észrevételeire

9.1.1. A Corsica Ferries észrevételeire

(177) A francia hatóságok jelezték, hogy a CFF által bemutatott, az SNCM ajánlatával kapcsolatos bizonyos adatok helytelenek.

(178) A francia állam úgy véli, hogy a CFF állításaival szemben a szerkezetátalakítási tervet oly módon készítették el, hogy az lehetővé tegye az SNCM legrövidebb időn belül történő helyreállítását, és megteremtse közép- és hosszú távú életképességének feltételeit. A francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy a költségszökkentési program egy jelentős része már megvalósult ⁽¹⁰⁸⁾. Továbbá az SNCM 2001-ben 21,3 millió EUR-t tartalékkolt a szerkezetátalakítási intézkedések finanszírozására és különösen a munkahelyek megtartásának tervére.

(179) A támogatás összegének meghatározásával kapcsolatban a francia hatóságok megerősítik, hogy a 0,79-es saját tőke/költségvetési tartozások ráta jellemző a tengeri társaságok mérlegeinek nagy részére, a különleges helyzet esetét kivéve ⁽¹⁰⁹⁾.

9.1.2. A Stef-TFE észrevételeiről

(180) A francia hatóságok úgy vélik, hogy az a leírás, amely arról szól, hogy mit tesz a Stef-TFE az SNCM és a CMN közötti kapcsolatban a közszolgáltatási szerződés teljesítése keretében, nem felel meg a valóságnak.

(181) A francia hatóságok szerint a meghatározott időre szóló vállalati csoportosulási forma választása, amelyben az SNCM és a CMN együttesen megbízott, egyetemleges felelősség nélküli tagok, „a konzultáció globális jellegéből nem fakadt kötelező érvénnyel”, a Stef-TFE észrevételeivel ellentétben. Az a döntés, hogy egy SNCM-CMN csoportosulást hoznak létre, egy, a két társaság által végzett

elemzés eredménye, amely szerint történelmi és természetes partnerkapcsolatuk ilyen formában történő továbbvitele ütőképesebbé tenné őket – nevezetesen a versenyképesség terén – az ajánlati felhívás keretében. A CMN belépése tehát ebbe a csoportosulásba egy saját érdekein alapuló, részéről hozott döntés eredménye, nem pedig a pályázati felhívás formájából eredő kötelezettségé.

(182) A francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy a *Stef-TFE* észrevételeivel ellentétben a két társaság, az SNCM és a CMN nem függetlenek, és közvetlen versenyben sem állnak egymással. Egy ilyen helyzet ellentétes lenne magával az egységes DSP elvével is, amelynek együttes aláírói.

(183) A francia hatóságok fenntartják azt a véleményüket, hogy az SNCM tőkerészesedése a CMN-ben nem elemezhető tisztán pénzügyi eszközként, mint ahogyan azt a *Stef-TFE* állítja. Franciaország kitarthat azon álláspontja mellett, hogy az SNCM CMN-ben meglévő részesedései igen jelentős stratégiai jelleget képviselnek. Átruházásuk szerint nem csupán ipari szempontból lenne értelmetlen, de óriási stratégiai hiba is lenne.

9.1.3. Franciaország megjegyzései az önkormányzati képviselők észrevételeire

(184) Bár Franciaország egészét tekintve elfogadja a *Provence-Alpes-Côte d'Azur* régió elnöke levelének tartalmát, mindamellelt jelezni kívánja, hogy azzal szemben, ami a szóban forgó levél 2. pontjában áll⁽¹¹⁰⁾, a Franciaország szárazföldi része és Korzika közötti útvonal kiszolgálására vonatkozó ajánlat nem „túlméretezett az igényekhez képest” és, hogy az SNCM tarifapolitikája megfelel azon kötelezettség vállalásának, miszerint nem vált ki tarifaháborút és nem árvezető („*price leader*”).

9.2. Franciaország megjegyzései az érdekelt felek 2006-os határozattal kapcsolatos észrevételeire

(185) Általánosságban Franciaország megjegyzi, hogy a STIM és a CFF észrevételeinek nagy része megegyezik azokkal a megjegyzésekkel, amelyeket ezek a társaságok már megfogalmaztak a Bizottság előtt 2003-ban. Különösen azt hangsúlyozzák, hogy a CFF megjegyzéseit beterjesztették az Elsőfokú Bíróság elé a Bizottság 2003. július 9-i határozata érvénytelenségének megállapítása iránt indított kereset keretében, és azok többségét a Bizottság és a Bíróság egyaránt elutasította.

(186) A DSP Marseille és Korzika közötti útvonalak számára nyújtott juttatás kapcsán Franciaország tagad minden olyan érvet, melynek célja annak jelzése, hogy a DSP eljárása szabálytalan lett volna. Ezen túl Franciaország véleménye szerint a közösségi általános jogbíráskodásban hatáskörrel rendelkező hazai bírók előtt történő belföldi eljárások magukban foglalják, hogy a Bizottságnak nem közösségi érdeke a közszolgáltatás átruházási eljárásával kapcsolatos kérdések vizsgálata.

9.2.1. Az első szerkezetátalakítási tervben szereplő intézkedések előzetes megvalósításáról és a terv módosításairól

(187) A Franciaország által előzetesen tett, állami támogatásnak minősülő intézkedésekkel kapcsolatos általános észrevételre vonatkozóan a francia hatóságok azt válaszolják, hogy a szóban forgó megvalósítást az eljárás kivételes volta indokolja, tudniillik a Bizottság 2003. július 9-i engedélyének törlése 2005-ben, nem pedig a francia hatóságok azon szándéka, hogy ne vegyenek tudomást az EK-Szerződésből fakadó kötelezettségeikről. Egyébiránt Franciaország hangsúlyozza, hogy a Bizottságot mindig tájékoztatta a dosszié változásáról és a 2005. január óta elfogadott különböző intézkedésekről a Tagállamok és a Bizottság közötti korrekt együttműködés elve alapján.

(188) Ez utóbbi intézkedésekkel kapcsolatban a francia hatóságok úgy vélik, hogy mivel ezek közül egyik sem jelent támogatást, az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdését végeredményben nem lehet rájuk alkalmazni, és ennél fogva semmiféle kötelezettség nincs végrehajtásuk felfüggesztésére.

9.2.2. A 2002-es újratőkésítésről

(189) Először is a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy nem kérdőjelezték meg az *Altmark* ítélet alkalmazhatóságát, ugyanakkor viszont kiemelik a szóban forgó ítéletben javasolt teszt elvégzésének bizonyos nehézségeit, amennyiben a kérdéses összeg azt megelőzte, tehát nem vehette figyelembe ezeket az új kritériumokat.

(190) Franciaország leszögezi, hogy a kérdéses 53,48 millió EUR annak a 69,3 millió EUR-nak a részét képezi, amelyet a Bizottság 2003-ban összeegyeztethetőnek ítélt. A Bizottság által a 2006-os eljárás megindításáról szóló határozatban kifejezett kételemek tehát nem ezen intézkedések összeegyeztethetőségére vonatkoznak, amelyeket nem kérdőjelezték meg, ahogyan azt észrevételeiben a STIM állítani látszik, hanem ennek a közszolgáltatási terhek kompenzálása címén juttatott összegnek a támogatási jellegére vonatkoznak.

(191) Franciaország véleménye szerint a CTF és a STIM észrevételei nem kérdőjelezték meg az első és második *Altmark* feltétel adott esetre történő alkalmazhatóságát.

(192) A harmadik *Altmark* kritériumot illetően a francia hatóságok cáfolják a CTF és a STIM által előadott érvet, mely szerint ennek az összegnek a kifizetése szükségszerűen túlkompenzációhoz vezetne, mivel a Bizottság 2001. október 30-i határozatában engedélyezte a 787 millió EUR közszolgáltatási terhek ellentételezése címén történő kifizetését. E tekintetben Franciaország leszögezi, hogy a Bizottság 2003-as határozatában valójában azt állapította meg, hogy ezeket a kötelezettségeket alulkompenzálták, és az 53,48 millió EUR összeg indokolt volt közszolgáltatási kompenzációként.

- (193) A negyedik *Altmark* feltételt illetően a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy referenciavállalat hiánya ellenére, tehát annak ellenére, hogy nem lehet átfogó összehasonlítást végezni az SNCM és más vállalatok között, ahogyan azt a CFF is megállapította, arra törekedtek, hogy olyan elemeket szolgáltatassanak, amelyek lehetővé teszik a hasonló vállalatokkal történő lehető legpontosabb összehasonlítást, azaz főként a CMN-nel. Franciaország azt a STIM és CFF által felhozott érvet is vitatja, amely szerint az SNCM strukturális költségei jelentősebbek, mint a CMN-é. Még ha ez igaz lenne is, a francia hatóságok megítélése szerint az SNCM termelékenységű rátái igen közel állnak a CMN rátáihoz. Következésképpen az SNCM gazdálkodása ugyanolyan jó volt, mint a CMN-é, melyet a STIM a vállalat működése során soha nem ítélt rossznak.
- (194) Franciaország leszögezi, hogy az 1991 és 2001 között elszenvedett veszteségek nem tulajdoníthatók csupán a DSP-nek, mint ahogyan az a CFF kijelentéséből kitűnik, a közszolgáltatási kötelezettségek azonban meggátolták az SNCM-et abban, hogy a megváltozott versenykörnyezethez alkalmazkodjon. A francia hatóságok azt is leszögezik, hogy ezek a veszteségek nem koncentráldtak a 2000–2001-es időszakra, ekkor csak felgyorsultak a CFF által végzett üzemfordulók növekedése miatt.
- (195) Az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése alkalmazásaként a közszolgáltatási terhek kompenzációja címén fizetett 53,48 millió EUR összegegyeztetettségét illetően a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy egyrészt 2003-as határozatában a Bizottság már kijelentette, hogy ez az összeg összegegyeztethető a szóban forgó cikkel, másrészt, hogy a Bíróság azt nem kérdőjelezte meg 2005. június 15-i ítéletében.
- 9.2.3. A 2002-es újratőkésítést követő intézkedésekről
- (196) Az átruházási folyamatot illetően Franciaország leszögezi, hogy kezdettől fogva olyan hagyományos kiválasztási szempontokat tervezett, amelyek elsősorban az SNCM értékpapírjainak valorizálására ajánlott áron alapultak, és másodlagosan egyéb paramétereken (ipari projekt, szociális terv stb.), köztük azzal az összeggel, amelyet a pályázók készek voltak befektetni a társaságba újratőkésítés címén. Franciaország határozottan elutasítja harmadik felek azon érvét, amely szerint az értékesítési folyamat nem volt átlátható, valamint emlékeztet arra, hogy jelen esetben az Állam maga is túlmegy az állami részvények átruházására vonatkozó amúgy is nehéz és kényszerítő törvényi és rendeleti kötelezettségein. Franciaország emlékeztet arra, hogy a BCP-nek az SNCM értékpapírjai 100 %-os átvételére vonatkozó ajánlatát követően bekövetkezett változások igen nehéz pénzügyi és szociális körülmények között mentek végbe, és a VT csatlakozása a BCP ajánlatához nem változtatta meg a művelet kereskedelmi és pénzügyi feltételeit (a tőke megosztáson kívül).
- (197) A 158 millió EUR-s negatív árral kapcsolatban a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy az SNCM 2005. szeptember 30-i pénzügyi helyzetét figyelembe véve a vállalatot piaci áron értékesítették, és az eladás gazdaságosságát tekintve kedvezőbb volt, mint a vállalat felszámolása. E tekintetben a francia hatóságok leszögezik, hogy a magánbefektető kritériumának alkalmazása egy felszámoláshoz közeli vállalat átruházása esetében nem tekinthető úgy, mint „állami beavatkozás hozamának” keresése, hanem úgy, mint a még jelentősebb veszteségek megelőzése, amelyeket a részvényesnek egy költségesebb felszámolás során kellett volna elszenvednie.
- (198) A kifizetett árat illetően Franciaország tagadja azt az érvet, amely szerint az SNCM-et tényleges értékétől eltérő áron ruházták volna át ⁽¹¹⁾.
- (199) A francia hatóságok a CFF azon érvét is cáfolják, hogy az SNCM flottájának forgalmi értékét alulértékelték volna, és amelyet a CFF 406,5 millió EUR és 426,5 millió EUR közé becsülne. A francia hatóságok ismertetik, hogy a CFF számításainál figyelembe vett hajók nem azonosak az SNCM által 2005. szeptember 30-án kiválasztott hajókkal. A hajók forgalmi értékére alkalmazott leértékelés hiánya nem veszi számításba azokat a viszonyokat, amelyek között eszközeinek esetleges bírósági felszámolására sor került volna, végül pedig a forgalmi érték kiszámításához választott dátum, tudniillik 2006. augusztus nem az SNCM potenciális felszámolási dátuma, amelyre hivatkozni kell, mivel ez utóbbi 2005. szeptember 30. Egyébként Franciaország megjegyzi, hogy amennyiben a CFF által javasolt számítást fogadták volna el, a negatív ár háromszor alacsonyabb lenne, mint a Gröditzer ítéletben megkívánt eszközfelszámolási érték, ami tehát kedvezőbb lenne, mint a a francia hatóságok által a Bizottságnak előterjesztett hipotézisek.
- (200) A CFF által a Gröditzer ítélet alkalmazását megkérdőjelező érvre vonatkozóan arra a tényre hivatkozva, hogy az állam tőkejuttatása az SNCM-nek 75 %-os részesedésének eladásához kapcsolódott, ugyanennyivel csökkentve a megtérülési kilátásokat, a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy a 158 millió EUR-s negatív átruházási ár az SNCM teljes tőkeátruházásának felel meg, melyet egy 25 %-os új állami befektetés követett, évi [...] %-os megtérüléssel. Ennélfogva Franciaország úgy véli, hogy a befektetés megtérülése továbbra is garantált, mivel a társaságban meglévő tulajdonrészesedése 25 % körüli, amennyiben ez a részesedés igen magas megtérülési garanciát élvez.
- (201) Franciaország vitatja azt a CFF által felhozott érvet is, hogy az ABX megközelítés, amely nevezetesen az SNCM tényleges felszámolási költségelemzésén és annak kockázatán nyugszik, hogy az államot tekintsek felelősnek a vállalat passzívjáért forrásfeltöltési ítélet címén, ahogy azt a francia kollektív eljárás és a hazai joggyakorlat előírja (Roueni Fellebviteli Bíróság 2005. március 22-i ítélete). Bár a francia hatóságok úgy vélik, viselkedésük az SNCM vezetőjeként nem minősíthető „helytelennek” ezen eljárás címén, hangsúlyozzák annak

jelentős kockázatát, hogy az államot egy hazai bíró az SNCM aktívaelértelensége miatt elítéli a kereskedelmi törvénykönyv L.651-2 cikke értelmében a helytelen vagyonkezelés minősítésének rugalmas szempontjai miatt, továbbá a fent idézett ítélet miatt, amely az adott esetre áttehető.

- (202) A 8,75 millió EUR-s újratőkésítést illetően Franciaország emlékeztet arra, hogy a CFF és STIM állításaival szemben ez a tőkebevitel nem állami támogatás e befektetés kísérő jellege, jegyzési feltételeinek azonossága és az állam által a CGMF útján kapott átlagon felüli ellenszolgáltatás miatt.
- (203) A francia hatóságok különösen leszögezik, hogy a befektetők egyenlőségének elve nem kérdőjelezhető meg a bontózáradékok megléte miatt, amennyiben ezeket az SNCM 100 %-os átruházása keretében hozták, nem pedig az ezt követő 35 millió EUR-s újratőkésítés keretében.
- (204) Ezenkívül Franciaország emlékeztet arra, hogy befektetése jóval az átvevőké alatt marad, amennyiben csak a 8,75 millió EUR-s összeget kell összehasonlítani az átvevők által végzett befektetéssel (26,25 millió EUR). Valójában az első, 142,5 millió EUR-s újratőkésítés vizsgálatát csupán a felszámolási árral történő összehasonlítás keretében kellene elvégezni.
- (205) Végül Franciaország vitatja a STIM által előadott érvet azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy ez a tőkebevitel a magánbefektetőknek adott garanciát jelentene arra nézve, hogy az SNCM-nek valóban odaítélik a Korzika ellátására szóló DSP-t. A francia hatóságok azon véleményüknek adnak hangot, hogy ez a tőkeemelés körültekintő és független a vállalat teljesítményétől és, hogy a DSP SNCM számára történő odaítélése nem teszi lehetővé az ettől a befektetéstől várt hozam növelését.
- (206) A 38,5 millió EUR-s szociális intézkedésekkel kapcsolatban Franciaország megismétli azt az érvet, amely szerint ezek az intézkedések személyi támogatások, és ezek vállalása az állam részéről nem tekinthető úgy, mint a vállalatnak nyújtott közvetett előny, amennyiben ezek a támogatások az SNCM törvényes és szerződéses kötelezettségeinek kiegészítései. Franciaország továbbá emlékeztet arra, hogy ezek az intézkedések nem teszik lehetővé a munkavállalók kilépését, akikről ezek hiányában az SNCM-nek kellene gondoskodnia.
- (207) A CFF által felhozott érveléssel ellentétben a francia hatóságok leszögezik, hogy a 38,5 millió EUR nem a 2003-as szociális terv keretében tervezett létszámcsoökkentés megvalósításával függ össze, mivel késedelmük ellenére ezek a leépítések már megvalósultak. Az új szociális terv tehát az első, 2003-as szociális intézkedéseket egészíti ki.

9.2.4. Az iránymutatásokkal való összeegyeztethetőségről

- (208) Franciaország úgy véli, hogy a fentiekből következően az iránymutatások fényében értékelendő támogatás összege 15,81 millió EUR.

- (209) A CFF kijelentéseivel szemben a francia hatóságok úgy vélik, hogy a 2004-es iránymutatások 11. pontjára való tekintettel az első újratőkésítés, amellyel, hogy ez lehetővé tette az SNCM számára saját tőkéje helyreállítását, nem szüntette meg a nehéz helyzetben lévő vállalati jellegét, amennyiben ez az újratőkésítés a társaság tevékenysége fenntartásának biztosítását célozta.
- (210) Franciaország cáfolja a CFF azon állításait, melyek szerint nem kellett volna új tőkeinjekciókat végrehajtania a vállalatban, tekintetbe véve, hogy az SNCM bankhitelt is igénybe vehetett volna. E tekintetben a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy 2005. augusztus 24-én a bankok nem járultak hozzá új államkincstári vonalak odaítéléséhez az SNCM javára, és hogy ennél fogva a lehetséges alternatívát csupán a vállalat privatizációja vagy átruházása jelentette.
- (211) Franciaország vitatja a CFF és STIM által felhozott érvet a 2002-es szerkezetátalakítási terv kudarcára vonatkozóan, amely bizonyos késéssel ugyan, de megvalósult, és lehetővé tette a 2005-ös célkitűzések elérését. Az SNCM vállalaton kívüli tényezők okozta gazdasági és pénzügyi helyzetének hanyatlása maga is szükségessé tette volna később a 2002-ben bejelentett terv meghosszabbítását, és új intézkedések bevezetését.
- (212) Franciaország úgy véli, hogy az SNCM talpraállási kilátásai jók, és az új részvénytulajdonosok által tervezett intézkedések, nevezetesen a szociális terv megvalósítása, az ellátások helyreállítása és bizonyos hajók felújítása lehetővé teszi a vállalat életképességének visszaállítását. E tekintetben Franciaország megjegyzi, hogy a DSP-ből származó jövedelem miatt (kb. az SNCM üzleti forgalmának [...] -a), valamint az állandó költségek jelentőségére, illetve a Marseille–Korzika útvonalon használt 6 hajó új útvonalon történő újraelosztásának nehézségére való tekintettel a DSP a vállalat stratégiájának és életképességének alapvető elemét képezi.
- (213) A támogatás minimumra korlátozásáról szólva Franciaország úgy véli, hogy a szerkezetátalakítási költségeket szigorúan a szerkezetátalakítás megvalósításához szükséges minimumra korlátozta. E tekintetben a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy amint azt a Bizottság 2003-as határozatában elismerte, a vállalat maga is kellőképpen hozzájárult a szerkezetátalakítási tervhez saját forrásain, a 30,2 millió EUR összegű eszköz átruházásán keresztül. Ráadásul, az SNCM által megvalósított egyéb, 12,2 millió EUR összegben történő átruházások figyelembevételével a vállalat saját hozzájárulása számszerűen összesen 42,4 millió EUR-t tenne ki. Franciaország úgy véli, hogy ez az összeg jóval magasabb a szerkezetátalakítási támogatás engedélyezéséhez szükséges saját hozzájárulás összegénél, amely végül is 15,81 millió EUR-t tenne ki, amennyiben a többi intézkedés nem lenne állami támogatás.

9.2.5. A Bizottság 2003-as határozatában előírt feltételekről és az esetleges új ellentételezésekről

- (214) A STIM és CFF állításaival ellentétben a francia hatóságok kijelentik, hogy a 2003-as határozatban előírt valamennyi feltételt betartották, amelyek 2006 végéig kötötték őket, különösen a 11 hajóból álló flotta fenntartása és a versenytársaknál alacsonyabb díjak alkalmazása vonatkozásában.
- (215) Egyébként Franciaország úgy véli, hogy az új, végső határozat keretében az SNCM-nek előírandó ellenszolgáltatás szintjének arányosnak kellene lennie, amennyiben a szerkezetátalakítási támogatás összege immár 15,81 millió EUR lesz 69,3 millió EUR helyett.
- (216) Ebben a tekintetben Franciaország vitatja a STIM észrevételeit azzal a lehetőséggel kapcsolatban, hogy a Bizottság az SNCM-nek ellenszolgáltatásként CMN részesedései átruházását írná elő. Franciaország vitatja a STIM azon érvét, mely szerint a stratégiai eszközök meghatározását a 2004-es iránymutatásokban megkérdőjelezték volna az 1999-es iránymutatásokhoz képest.
- (217) A CFF által említett, az SNCM piaci jelenlétének csökkentését célzó intézkedésekkel kapcsolatban a francia hatóságok emlékeztetnek arra, hogy amint azt a Bizottság egyébként 2003-as határozatában (87. pont) kiemelte, az érintett piacok (Franciaország – Korzika- és Maghreb) kapacitása nem túlzott, és a Korzikát kiszolgáló útvonalak újraelosztása a DSP keretében és azon kívül ismét veszélybe sodorná a vállalat életképességét.
- (218) A CFF által felvetett érvvel kapcsolatban, mely szerint a fent leírt intézkedések SNCM javára történő megvalósítása komoly veszélyt jelentene arra nézve, hogy a Franciaország szárazföldi része és Korzika közötti útvonalak piacról eltűnik legfőbb versenytársa, a CFF, a francia hatóságok azon véleményüknek adnak hangot, hogy tekintettel ennek a piacnak a jelenlegi felépítésére, amelyen a CFF immár többségi részesedéssel bír, egy versenyszfűráta fenntartása az SNCM szerkezetátalakítási tervének engedélyezésétől, illetve ez utóbbi szóban forgó piacon való jelenlététől függ.
- (220) Egy belföldi intézkedés állami támogatásnak történő minősítése az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében akkor lehetséges, ha az alábbi halmozott feltételek teljesülnek, azaz ha 1) a szóban forgó intézkedés megkülönböztetett gazdasági előnnyel jár; 2) ezt az előnyt állami források útján finanszírozzák; 3) ez az előny torzíttja vagy torzítással fenyegeti a versenyt és végül; 4) ez az előny kihat a Tagállamok közötti kereskedelemre ⁽¹¹²⁾.
- (221) A Bizottság megállapítja, hogy az SNCM 274,54 millió EUR összegű állami forrást kapott a francia állam 100 %-os tulajdonában lévő CGMF-en keresztül.
- (222) A tengeri szállítási ágazatban működő SNCM nyitott az Európán belüli versenyre, az a potenciális gazdasági előny, amelyet kapott, torzíthatja a versenyt és érintheti a Tagállamok közötti kereskedelmi kapcsolatokat.
- (223) Az a körülmény, hogy a Földközi-tenger szigeteinek kabotázspiaca 1999. január 1-ig átmenetileg mentességet élvezett az 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendelet alkalmazása alól a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) való alkalmazására vonatkozóan ⁽¹¹³⁾, nem teszi lehetővé annak eleve kizárását, hogy a Földközi-tenger szigeteivel összeköttetésben lévő tengeri útvonalak közszolgáltatási szerződés keretében történő ellátására folyósított támogatások érinthették a Tagállamok közötti kereskedelmi forgalmat, és torzíthatták a versenyt.
- (224) Mindenesetre még abban az esetben is, ha a kabotázssútvonalak kiszolgálására odaírt támogatások esetleg nem érintették volna a kereskedelmi forgalmat, és nem vezettek volna a verseny torzulásához 1999. január 1. előtt, a helyzet azóta megváltozott, mivel a Tanács 3577/92/EGK rendelete értelmében a kabotázstevékenységek piaca immár nyitott valamennyi közösségi szereplő számára. Ráadásul hangsúlyozni kell, hogy az SNCM nem csak kabotázsszállítást végez, hanem nemzetközi tengeri szállítást is, amelyet a Tanács 1986. december 22-i, a Tagállamok illetve a Tagállamok és azokon kívüli országok közötti tengeri szállítási szolgáltatások szabadságának elvére vonatkozó, 1986. december 22-i 4055/86/EGK rendelete liberalizált ⁽¹¹⁴⁾.

10. AZ INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

- (219) A Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint, ha a Szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzíttja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (225) Ennélfogva a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének 220. pontjában idézett három utolsó kritérium adott esetben teljesült. A következő fejezetek sorrendben valamennyi intézkedésre vonatkozóan megvizsgálják egy szelektív gazdasági előny jelenlétét, és adott esetben az állami támogatásnak minősített intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségét.

10.1. Az 53,48 millió EUR-s tőkeemelés a közszolgáltatás kompenzációja címén

- (226) Bár 2003-as határozatában a Bizottság elismerte a 76 millió EUR egy részének, azaz 53,48 millió EUR-nak a közszolgáltatási feladatok ellátására adott kompenzációs jellegét Korzika ellátására 1991 és 2001 között, a Bizottság a szerkezetátalakítási támogatások címén nyújtott tőkeemelés egészét, azaz a 76 millió EUR-t értékelte, amennyiben a francia hatóságok ezt az összeget ezen a címen jelentették be. 2005. június 15-i, a Bizottság 2003-as határozatát megszüntető ítéletében a közösségi bíró felkérte a Bizottságot, hogy vizsgálja meg az 53,48 millió EUR-s összeget a Bíróság 2003. július 24-én az *Altmark* ügyben hozott ítélete fényében.
- (227) A francia hatóságok felkérték továbbá a Bizottságot, hogy vegyék tekintetbe, hogy „közszolgáltatási kompenzáció” jellegénél fogva a 2002-es szerkezetátalakítási támogatás egy részét ne tekintsék támogatásnak az *Altmark* ítélet fényében.
- (228) Miután a francia hatóságok felvetették az *Altmark* ítélet jelen esetre történő alkalmazását és adott esetben az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésében előírt mentességét, a Bizottságnak erről állást kell foglalnia, érvei alapvető fontosságúak Franciaország érvelésében ⁽¹¹⁵⁾.

10.1.1. Előzetes megjegyzések

Az *Altmark* ítélet jelen esetre alkalmazhatóságáról

- (229) Bevezetésként a Bizottság emlékeztet arra, hogy annak ellenére, hogy az *Altmark* ítélet kihirdetése a fenti intézkedés megvalósítása után történt, a közösségi bíró által ebben az ítéletben felállított kritériumok alkalmazhatóak jelen esetre.
- (230) Valójában, ahogyan arra a közelmúltban a Bíróság ⁽¹¹⁶⁾ emlékeztetett, a Bíróság időben nem korlátozta az *Altmark* ítéletben tett megfogalmazások hatályát. Ilyen időbeli korlátozás hiányában ezek az EK-Szerződés

87. cikke (1) bekezdésének értelmezéséből fakadó megfogalmazások így teljes mértékben alkalmazhatóak a jelen eset tényállási és jogi körülményeire.

A közszolgáltatás címén kapott kompenzáció összegének meghatározásáról

- (231) Először is azt kell megemlíteni, hogy az SNCM 1991 és 2001 között jelentős veszteségeket szenvedett el közszolgáltatási kötelezettségeiből fakadóan Korzika ellátásának egészét tekintve, a Bizottság 2001-es határozatában engedélyezett állami támogatások ellenére ⁽¹¹⁷⁾. A Bizottság valójában e határozat 105. pontjában megállapította, hogy az 1991–1999-es időszakban Korzika ellátására vonatkozó adózás előtti összesített vesztesége a Bizottság által felkért szakértő jelentésének megfelelően a kapott támogatásokkal együtt ⁽¹¹⁸⁾ 217 millió francia frank, azaz 33,08 millió EUR volt.
- (232) Ami a 2000 és 2001 éveket illeti ⁽¹¹⁹⁾, a Bizottság ugyanazt a megközelítést követte, mint a fent említett szakértő jelentése, és a benyújtott analitikus eredménykimutatás alapján újra kiszámította az adózás előtti eredményt a szerkezetátalakítási előirányzatok levonásával, amelyeket már beszámítottak a bejelentett szerkezetátalakítási költségekbe. Egyébiránt a Bizottság a vállalat éves beszámolóí alapján ellenőrizni tudta, hogy ez alatt a két év alatt nem került sor tengeri felszerelések átruházására.
- (233) A Bizottság véleménye az, hogy a 2002-es év Marseille–Korzika útvonal ellátásából származó veszteségét nem lehet beszámítani, tekintettel arra, hogy 2002 január 1. óta Korzika Marseille felől történő ellátásának üzemeltetési díjait és a pénzügyi kompenzáció összegeit az állami hatóságok és az SNCM szerződésben határozták meg az 1991-es és 1996-os megállapodásokkal ellentétben.
- (234) Ennélfogva a 2001-es határozatban foglalt megközelítésnek és indoklásnak megfelelően a Bizottság az alábbi következtetéseket fogalmazza meg:

3. táblázat

Az 1991–2001-es időszak analitikus eredménykimutatása

Korzika hálózat	2001		2000		1991–1999 ⁽¹⁾		1991–2001 között összesen	
	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR
Adózás előtti eredmény	– 302,575	– 46,127	– 40,256	– 6,137	– 216,98	– 33,078	– 559,811	– 85,343
Időbeli elhatárolások/Liamone értékcsökkenés ⁽²⁾	96,895	14,771	0,000	0,000	0,000	0,000	96,895	14,771
Időbeli elhatárolások/Szociális terv	112,110	17,091	0,000	0,000	0,000	0,000	112,110	17,091

Korzika hálózat	2001		2000		1991–1999 ⁽¹⁾		1991–2001 között összesen	
	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR	Millió FRF	Millió EUR
Hajók értéktöbblet-korrekciója (PV)	0,000	0,000	0,000	0,000	182,100	27,761	182,100	27,761
Adózás előtti, értéktöbbleten és szerkezetátalakításon kívüli eredmény	– 93,571	– 14,265	– 40,256	– 6,137	– 216,980	– 33,078	– 350,807	– 53,480

⁽¹⁾ A 2002/149/EK határozatból származó adatok.

⁽²⁾ Az NGV Liamone címén 2001-ben 14,8 millió EUR tartalékot képeztek. Ennek célja a hajó éves költségének egy, az ezen a vonalon adódó új nehézségekkel szembenező, azonos feltételek mellett finanszírozott hajó költség szintjére hozása. Ezt a céltartalékot azon számviteli szabályok értelmében képezték, amely előírja, hogy egy vállalkozásnak korrigálnia kell mérlegét, ha rendkívüli értékcsökkenésről szerez tudomást, amint megállapítja, hogy valamelyik eszközének valóságos vagy forgalmi értéke könyvelési értékénél alacsonyabb.

(235) Az SNCM Marseille–Korzika útvonal közszolgáltatási feladatainak ellátásából származó, a 2001-es határozatban engedélyezett állami támogatáson felüli, és az eladott hajók értéktöbbletével korrigált halmozott vesztesége, illetve a szerkezetátalakítás költsége összesen 53,48 millió EUR az 1991–2001-es időszak egészére.

(236) A fentiek fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a 2002-ben bejelentett 76 millió EUR-s tőkebevitelből ⁽¹²⁰⁾ 53,48 millió EUR tekinthető közszolgáltatási kompenzációnak.

10.1.2. Gazdasági előny megléte az Altmark ítélet fényében

(237) A Bíróság véleménye szerint abban az esetben, ha egy állami beavatkozást olyan kompenzációnak kell tekinteni, amely a kedvezményezett vállalat által a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésére végzett szolgáltatások ellentételezését jelenti oly módon, hogy ez a vállalat valójában nem részesül pénzügyi előnyben, és az említett beavatkozás hatására a vállalat nem kerül kedvezőbb versenyhelyzetbe a konkurens vállalkozásokkal szemben, ez a beavatkozás nem tartozik az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

(238) Ahhoz azonban, hogy egy ilyen kompenzáció ne minősüljön állami támogatásnak, bizonyos halmozott feltételek együttes megléte szükséges (lásd a jelen határozat 68. lábjegyzetét).

(239) Ami különösen a Bíróság által az Altmark ítéletben kiemelt negyedik kritériumot illeti, meg kell állapítani, hogy az SNCM-et nem olyan közbeszerzési eljárás választotta ki, amely lehetővé tenné a közösség számára a legkisebb költséget jelentő szolgáltatást nyújtani képes ajánlattevő kiválasztását.

(240) Közbeszerzési eljárás hiányában a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a Tagállam köteleessége annak kimutatása, hogy az SNCM-nek kifizetett kompenzáció mértéke nem haladja

meg egy átlagos, jól vezetett és a szükséges közlekedési eszközökkel rendelkező vállalkozás költségeit, figyelembe véve a kapcsolódó bevételeket és a kötelezettségek biztosításából származó ésszerű nyereséget is, a Bíróság ítéletében megfogalmazott elvárásoknak megfelelően.

(241) Ebben az ügyben a francia hatóságok maguk ismerik el 2006. november 16-án kelt írásukban, hogy gyakorlatilag lehetetlen olyan vállalkozást találni, amely hivatkozási pontként szolgálhatna erre az 1991–2001-es időszakra az SNCM-re nehezedő közszolgáltatási kötelezettségek tényéből fakadóan, lévén az egyetlen olyan vállalkozás, amely ezeket a kötelezettségeket teljesíteni tudta. Ilyen körülmények között a francia hatóságok arra törekedtek, hogy olyan elemeket szolgáltatassanak, melyek lehetővé teszik a hasonló vállalatokkal történő, lehető legpontosabb összehasonlítást, nevezetesen a CMN-nel, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy ezek a vállalkozások nem rendelkeztek ugyanolyan üzemeltetési feltételekkel, mint amilyeneket az SNCM-nek 1991 és 2001 között a közszolgáltatási megállapodás kötelezettségei között előírtak.

(242) E tekintetben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok érvelése ismeretében ez utóbbi nem bizonyította, hogy az általa hasonlóknak ítélt vállalkozások miben jelentenének referenciapontot, ahogyan azt a közösségi jogalkalmazás megkívánja. Ebben az összefüggésben a Bizottság megállapítja, hogy a Franciaország által átadott, az ezekre a vállalkozásokra vonatkozó adatok nem teszik lehetővé számára a jelzett hasonlóság mértékének értékelését, sem pedig az összehasonlításnál idézett üzemeltetési feltételek különbségei hatásának elemzését, amelyet a fenti negyedik kritérium alkalmazása érdekében el kellene végezni.

(243) Ilyen körülmények között a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok által a jelen eljárás keretei között benyújtott információk és adatok alapján, illetve ezek hiányában annyit lehet megállapítani, hogy a negyedik Altmark kritérium teljesült.

(244) Az előzőekben kifejtettekre való tekintettel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó intézkedés gazdasági előnyhöz juttatta az SNCM-et. Tekintetbe véve, hogy az intézkedés kedvezményezettje csak az SNCM, ez a gazdasági előny szelektív. Következésképpen az 1991 és 1996-os megállapodások keretében az SNCM-nek odaítélt 53,48 millió EUR összegű kompenzáció állami támogatás az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében.

10.1.3. *A kérdéses intézkedés összegegyeztetetősége a közös piaccal az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdése címén*

(245) Mivel a francia hatóságok utaltak az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésében foglalt mentességre, a Bizottság a szóban forgó intézkedés értékelésére ugyanazt a megközelítést és indoklást alkalmazza, mint a 2001-es határozatban.

(246) E cikk ismeretében egy állami támogatás kifizetése mentesülhet az EK-Szerződés 87. cikkében foglalt tilalom hatálya alól, ha a kérdéses támogatás nem csak egy általános gazdasági érdekű szolgáltatás irányításával megbízott vállalkozás különleges feladatának végrehajtásából eredő többletköltségek kompenzálását célozza, és a támogatás odaítélése szükségesnek bizonyul annak érdekében, hogy a szóban forgó vállalkozás ezeket a közszolgáltatási feladatokat kiegyensúlyozott gazdasági feltételek mellett biztosíthassa.

(247) Az 1991–2001-es időszakra alkalmazható jogalkalmazásra való tekintettel⁽¹²¹⁾, ahogyan azt a 2001-es határozatában tette, a Bizottságra az alábbi feladatok várnak:

— Annak ellenőrzése, hogy azok a szolgáltatások, melyek irányítását az SNCM-re bízta, általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősülnek-e és.

— Az SNCM-nek a Korzika tengeri kiszolgálásához kapcsolódó közszolgáltatási kötelezettségek keretében a közszolgáltatási szerződés alapvető követelményeinek teljesítése érdekében az SNCM által viselt többletköltségekre nyújtott támogatási összegek helyességének vizsgálata.

A közszolgáltatás bizonyítása

(248) Ebben az esetben az 1991–2001-es időszakban kifizetett kompenzációkról lévén szó, ahogyan azt a Bizottság 2001-es határozatában megállapította, az SNCM-re és a CMN-re háruló közszolgáltatási kötelezettségek két ötévre szólt, e két utóbbi vállalat és a Korzikai Közlekedési Hivatal (OTC) által aláírt megállapodásból fakadnak. Ezek a megállapodások, melyeknek jogi alapját az

1976–2001-es keretegyezmény képezi, meghatározták a közszolgáltatás teljesítésének modalitásait sorrendben az 1991–1996 és 1996–2001-es időszakokra. Ezek ugyan csak meghatározták a területi kontinuitás javadalmazásának átalánytámogatás terhére történő kifizetésének elveit a kötelezettségek ellentételezéseként.

(249) Ami pedig annak a kérdésnek az eldöntését illeti, hogy ezek a kötelezettségek egy valódi közszolgáltatási igényt elégítenek-e ki, a Bizottság az előzőekben idézett 2001-es határozatában megállapította, hogy a keretegyezmény és az öt évre szóló megállapodások megfelelnek a területi kontinuitás elvének, amelynek célja a szigetjellegből fakadó hátrányok csökkentése, és Korzika ellátásának biztosítása a tisztán szárazföldi útvonalakéval a lehető leginkább megegyező modalitások szerint. A Bizottság azt is megemlíti, hogy ezt a célkitűzést, amely törvényes közérdek, a történelem során nem sikerült elérni a piaci erők hatása miatt⁽¹²²⁾.

(250) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a keretegyezményben és az ötéves megállapodásokban szereplő ellátási rendszerek valódi közszolgáltatási igényt elégítenek ki.

A kompenzáció nem átalány jellege

(251) Amint azt a Bizottság 2001-es határozatában megállapította, az SNCM az 1991–2001-es időszakban a fent leírt törvényi keret értelmében éves átalánytámogatásban részesült, melynek összegét öt évre határozták meg, és minden évben felülvizsgálták a bruttó hazai kereskedelmi érték változása, valamint az SNCM által benyújtott szerződésben előírt analitikus kimutatások adataitól függően.

(252) 2001-es határozata 30. pontjában a Bizottság megemlíti azt aényt, hogy „az 1976-os egyezmény 4. cikke értelmében⁽¹²³⁾ az éves támogatás összegét tizenkét egyenlő havi részlet formájában folyósítják. A támogatás végleges elszámolásának lehetővé tétele érdekében az SNCM-nek legkésőbb minden év július 15-ig be kell mutatnia az előző üzleti évre vonatkozó, az állami ellenőr által hitelesített eredménykimutatást. Az SNCM-et terhelő esetleges visszafizetéseket az adott üzleti év havirészlet-folyósításá(i)ból levonják. A részlethelyesbítésre vonatkozó előírás az állam által fizetett esetleges kiegészítéseket is előírja. Az ezt követően kötött megállapodások büntetéseket is kilátásba helyeznek, ha egy év során az SNCM által nem teljesített alapítvonalak száma a megállapodásban előírt alapítvonalak számának 2 %-át meghaladja. A koncesszor hatóság hivatalos értesítést küldhet az SNCM-nek a területi kontinuitás átalányjavadalmazásának visszatartásáról is, ha olyan jelentős esemény történik, amely a közszolgáltatás megszakadását eredményezi”.

(253) Ugyanezen határozat 82. pontjában a Bizottság jelzi, hogy e IV. pont második része úgy rendelkezik, hogy „Amennyiben a gazdasági feltételek és különösen a támogatás kiszámításához alapul szolgáló üzemeltetési költségek, valamint a forgalom mértéke számottevően csökkennének, az SNCM és az OTC kezdeményezik az ellátás, a tarifák vagy a támogatás összegének kiigazítása terén hozandó intézkedések közös vizsgálatát a társaság pénzügyi egyensúlyának helyreállítása érdekében.”

(254) A fentiek fényében, és amint azt a Bizottság 2001-es határozatában megállapította, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az állam által folyósított 53,48 millió EUR-s kompenzáció nem átalány azon mechanizmus miatt, amely lehetővé teszi a tényleges üzemeltetési kiadások és a támogatás kiszámításához alapul szolgáló kiadások közötti eltérésből eredő pénzügyi egyensúlyhiány fedezését.

A közszolgáltatási költségek kompenzációjának megfelelősége

(255) Ahogyan a Bizottság azt 2001-es határozatában⁽¹²⁴⁾ megállapította, az annak idején az 1991-es és 1996-os ötéves megállapodások alkalmazásával kapott pénzügyi kompenzációk nem tették lehetővé az SNCM számára a közszolgáltatási kötelezettségekhez kapcsolódó veszteségek teljes kiegyenlítését. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy ez az alulkompenzáció 53,48 millió EUR volt.

(256) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az Állam által folyósított 53,48 millió EUR-s összeg az 1991–2001-es időszakban észlelt alulkompenzáció összegével egyenlő, következésképpen megfelelő, tekintettel az SNCM közszolgáltatási kötelezettségeiből fakadó nettó költségekre.

10.1.4. Következtetés

(257) A fentiek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó intézkedés a közös piaccal összeegyeztethető állami támogatás az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése értelmében. Mivel ezt az intézkedést 2003. november 14-én valószínűsítették meg, a Bizottság megállapítja, hogy ez az állami támogatás törvénytelen.

(258) Ilyen összefüggések mellett a 2002-ben bejelentett szerkezetátalakítási támogatásnak tekintendő összeg 22,52 millió EUR⁽¹²⁵⁾. Ez az összeg a 2006-ban közölt intézkedésekhez adódik, ha ezek tartalmazznak szerkezetátalakítási támogatásokat (lásd a jelen határozat 10.5 fejezetét).

10.2. Az SNCM 158 millió EUR-s negatív eladási áron történő átruházása

(259) Jelen esetben a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy az SNCM magánátvevőkre történő átruházását megelőző 158 millió EUR-s tőkejuttatás, tehát végeredményben a

vállalatnak egy azonos összegű negatív áron történő értékesítése állami támogatástól mentes-e.

(260) Egy nyílt, átlátható és diszkriminációtól mentes közbeszerzési eljárás, amelynek értelmében az állam a vállalkozást egy előzetes újratőkésítést követően átruhazza (az értékesítési árnál magasabb összegben), nem feltétlenül teszi lehetővé egy állami támogatás jelenlétének kizárását, melynek a privatizált vállalkozás és annak megvásárlója egyaránt kedvezményezettje lehet⁽¹²⁶⁾.

10.2.1. Jogi hivatkozási keret

(261) Annak ellenőrzésére, hogy egy vállalkozás gazdasági előnyre tett-e szert az állam tőkejuttatása révén, a Bizottság elvileg a „piacgazdaságban működő magánbefektető” (a továbbiakban „a magánbefektető kritériuma”) kritériumot alkalmazza. A magánbefektető kritériuma a magán- és állami szféra közötti egyenlő bánásmód elvéből származik az EK-Szerződés 295. cikkéből fakadóan. Ezen elv alapján az állam által közvetlenül vagy közvetve, szokásos piaci feltételeknek megfelelő körülmények között egy vállalkozás rendelkezésére bocsátott tőkejuttatások nem minősíthetők állami támogatásoknak⁽¹²⁷⁾.

(262) Ebből a célból a Bizottság értékelheti nevezetesen, hogy a források szállítója magánbefektetőként viselkedett-e, strukturális, globális vagy ágazati politikát követve, a befektetett tőke hosszú távú megtérülési kilátásai reményében. E megközelítés érvényességét a közösségi bíró több ügy kapcsán elismerte⁽¹²⁸⁾.

(263) Egy állandó jogalkalmazás szerint egy állami befektető által nyújtott tőkejuttatás profitkilitás teljes hiányában még hosszú távon is állami támogatást jelent⁽¹²⁹⁾.

(264) A közösségi bíró azt is megállapította, hogy egy strukturális, globális vagy ágazati politikát követő, a befektetett tőke hosszú távú megtérülési kilátásai reményében befektető magánbefektető ésszerűen nem engedhetné meg magának több évnyi folyamatos veszteség után, hogy tőkejuttatást nyújtson, amely gazdasági szempontból nemcsak költségesebb, mint az eszközök felszámolása, de ezen túl a vállalkozás eladásához kötött, amely mindennemű hasznot kizár, még a későbbiekben is⁽¹³⁰⁾.

(265) Pontosabban „Gröditzer” ítéletében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy annak meghatározásához, hogy egy vállalat negatív áron történő privatizációja tartalmazott-e állami támogatási elemeket: „azt kell mérlegelni, hogy hasonló körülmények között egy magánbefektető, akinek mérete az állami ágazatot irányító szervezetéhez hasonlítható, rászánhatta volna-e magát ilyen jelentőségű tőkejuttatásokra a szóban forgó vállalkozás értékesítése keretében, vagy inkább a vállalat felszámolása mellett döntött volna”⁽¹³¹⁾.

10.2.2. A jelen esetre történő alkalmazás

- (266) A fentiek fényében a szóban forgó intézkedés támogatás-jellegének meghatározása érdekében a Bizottságnak „értékelnie kell, hogy az állam által választott megoldás teljesen és minden más megoldáshoz képest, a nem fellépést is beleértve a legkevesbé költséges, és ha igen, ez arra engedne következtetni, hogy az állam magánbefektetőként viselkedett”⁽¹³²⁾.

10.2.2.1. A piacgazdasági magánrészvényes elvének tiszteletben tartása

- (267) Ebben a vonatkozásban meg kell említeni, hogy a nagy vállalatcsoportok jelenleg, amikor telephelyeket zárnak be vagy leányvállalatokat számolnak fel, nem maradhatnak közönyösek az ilyen bezárások vagy felszámolások társadalmi következményei iránt.
- (268) Ezért a leggyakrabban szociális terveket dolgoznak ki, amelyek a személyzet rekonverzióját, munkahelykereséshez nyújtott segítséget, végkielégítéseket, sőt a helyi gazdasági életre ható akciókat tartalmazhatnak, amelyek túlmennék a törvényben és a kollektív szerződésekből előírt kötelezettségeken.
- (269) Jelen ügyben a Bizottság megállapítja, hogy az SNCM egy, a CGMF csoporton keresztül (Compagnie Maritime Générale et Financière) az állam által ellenőrzött társaság.
- (270) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az SNCM felszámolását feltételezve⁽¹³³⁾ a törvényi kötelezettségeken felül ilyen intézkedéseket tettek volna, hogy a holding-hovatartozás márkaképének és első számú részvényesének jó hírneve ne csorbuljon⁽¹³⁴⁾.
- (271) A Bizottság emlékeztet arra, hogy a vállalat felszámolásának kilátásba helyezése 2004-ben számos és jelentős társadalmi zavargást váltott ki. A 2004-es komoly szociális konfliktus például 16 napra megbénította az SNCM flottáját. A Bizottság hozzáteszi, hogy a francia hatóságok számítások alapján kimutatták, hogy ezek a 2004-es társadalmi megmozdulások az ügyfelek körében bepiszkítva a holdinghoz tartozás márkaképét, jelentős kárt okoztak az SNCM által szállított utasok számában, következésképpen pedig a vállalat üzleti forgalmában. A Bizottság hangsúlyozza továbbá, hogy a 2004-es nyári ártalmas szociális légkör következtében, amely káros hatással volt az SNCM pénzügyi helyzetére, a vállalkozás részvényese 2005 tavaszán egy szociális tervet léptetett életbe, amelyet 2005 áprilisában felfüggesztettek a szakszervezetekkel egyetértésben. A fentiek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy kiderült, hogy az SNCM felszámolását feltételezve, amennyiben a CGMF nem vállalta volna magára a kiegészítő végkielégítéseket, ez minden bizonnyal csorbitotta volna a holding-hovatartozás márkaképének és első számú részvényesének jó hírnevét.

- (272) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az ezekhez az intézkedésekhez kapcsolódó költségeket számításba kell venni egy felszámolás költségei között. A szóban forgó költségeket tehát levonták volna az SNCM felszámolási költségeiből, ily módon ez pozitív lett volna, és azokat közvetlenül és/vagy a CGMF/állam viselte volna, mint részvényes. A Bizottság úgy véli, hogy minden más megoldás figyelmen kívül hagyná azt a társadalmi valóságot, amellyel ma a nagy vállalatcsoportoknak szembe kell nézniük⁽¹³⁵⁾.

- (273) Egy felszámolás költségeinek számszerűsítése érdekében a részvényes számára a Bizottság egy *minimális* feltevésből indul ki, amely csupán a kiegészítő végkielégítéseknek felel meg.

- (274) E tekintetben a francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy a 2005-ös szociális terv alapján, mely maga is a 2002-es szociális terven alapul, egy [...]–[...] EUR-s ollóval kell számolni dolgozónként, azaz összesen egy [...] millió EUR és [...] millió EUR közötti összeggel. A francia hatóságok leszögezik, a fent említett ároló alsó határa azt a tényt veszi figyelembe, hogy a referenciaként szolgáló szociális terv költségét megnövelték a nyugdíjkorhatár közelében lévő munkavállalók igen nagy aránya miatt, akik távozására különösen kedvező feltételek között kerül sor. Egyébiránt azt a tényt is figyelembe vették, hogy a társaság felszámolási körülményei és teljes személyzetének elbocsátása nem hasonlítható össze egy létszám-kiigazítással, mely lehetővé teszi a tevékenységek folytatását, mint ahogyan ez a referenciaként szolgáló szociális tervben szerepel.

- (275) A Bizottság szakértője elvégezte a francia hatóságok által közölt adatokat és a Franciaországban a közelmúltban megvalósított szociális tervek összehasonlító elemzését. A Hewlett Packard szociális terve 2003-ban 214 000 EUR-ba került fejenként, 2005-ben pedig 50 000–400 000 EUR közötti összegbe. 2004-ben a Péchiney által megvalósított szociális terv az Alcanal történő összeolvadást követően fejenként 128 000 EUR-ba került. A Giat Industries 2004-es szociális terve során az egy dolgozóra jutó összköltség 162 000 EUR körül volt a Gemplus 2002-es 71 000 EUR-jával és a Danone (keksz tevékenység) 69 000 EUR-jával szemben 2001-ben. 2002-ben Yves Saint Laurent Haute Couture egy 115 000 EUR/dolgozó szociális tervet jelent be. Az Airbus France által 2007 februárban bejelentett Power 8 terv dolgozónként 68 000 EUR-t tervezett⁽¹³⁶⁾. 2008-ban a Michelin szociálisterv-költsége 157 400 EUR/dolgozó.

- (276) Ami a dokkmunkásokat illeti, a Bizottság leszögezi, hogy a Számvevőszék 2006-os nyilvános tematikus jelentésében „A francia kikötők a tengeri szállítás változásaiával szemben: sürgősen tenni kell” címmel emlékeztet a 2004-es szociális terv egy főre jutó összköltségére, amely az önálló kikötők esetén 145 000 EUR, a marseille-i kikötő esetében pedig 209 000 EUR volt dolgozónként.

(277) A Bizottság emlékeztet arra, hogy a Société Française de Productionra vonatkozó 2002. július 17-i határozata képet adhat a nagyvállalkozás költségéről egy nehéz helyzetben lévő vállalkozás privatizációja esetében. Ez a nagyvállalkozás az államnak 43,1 millió EUR-s költséggel (azaz 151 000 EUR/dolgozó, a tervben 285 munkavállaló távozása szerepel) járt, amely hozzáadódik a törvényi és szerződéses kötelezettségekhez (azaz összesen munkavállalónként 169 000 EUR-s összköltség).

(278) Ennek az összehasonlító elemzésnek a fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a munkavállalónként [...] EUR-s kiegészítő végkielégítés feltevése megfelel az azonos időszakban magánrészvényesek által megvalósított szociális tervekben szereplő, egy elbocsátott alkalmazottra jutó költségeknek.

(279) Végül a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az a feltevés a legvalószínűbb, hogy az SNCM teljes személyzetét elbocsátják a vállalat felszámolása keretében, nevezetesen azért, mert a DSP odaítélésére még nem írtak ki ajánlati felhívást a 2007–2013-es időszakra, következésképpen végleges határozat sem született. Továbbá tekintetbe véve az SNCM aggasztó pénzügyi helyzetét, valójában kevésbé valószínű, hogy a tevékenység folytatásáról tervet dolgoztak volna ki oly módon, hogy a vállalatot bírósági felszámolás alá helyezték, és hogy az elbocsátások elkerülhetők legyenek.

(280) A fenti tényezők fényében a Bizottság a teljes összeget [...] millió EUR-ban állapítja meg, amelyet a CGMF-nek (az államnak) kellett volna áldoznia kiegészítő végkielégítésekre.

(281) Az elemzésnek ebben a szakaszában a Bizottságnak meg kell határoznia az SNCM felszámolási értékét a kiegészítő végkielégítéseket nem számítva. Ez valójában a különbség a felszámolási érték között, amennyiben ez pozitív, és a kiegészítő végkielégítések között, amelyet össze kell hasonlítani az értékesítésből származó negatív árral annak ellenőrzése céljából, hogy az állam piacgazdasági magánbefektetőként viselkedett-e. Ennek elvégzéséhez a Bizottság a nettóeszköz-átértékelés számítására támaszkodik. A nettóeszköz-átértékelés módszere szerint az aktívák elégtelensége akkor tapasztalható, amikor a tényleges eszközök gazdasági értéke (általában magasabb a nettó könyv szerinti értéknél) nem fedezi a tényleges kötelezettségek gazdasági értékét.

(282) Annak megállapítása céljából, hogy jelen esetben beszélhetünk-e az eszközök elégtelenségéről, a Bizottság szak-

értője segítségével⁽¹³⁷⁾ ellenőrizte a későbbiekben leírt módon, hogy 2005. szeptember 30-án az SNCM eszközértéke nem volt elegendő az elsőbbségi jogú és elsőbbségi jogot nem élvező hitelezők kielégítéséhez (ideértve a munkavállalókat is a klasszikus hitelek címén).

Az értékelési módszer kiválasztásáról

(283) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a nettó aktíva értékelése egy általánosan használt módszer a társaságok értékelésére a tengeri szállítási ágazatban. Egyébiránt úgy véli, hogy ez a módszer különösen jól megfelel az SNCM helyzetének, amennyiben első részvényesének az átruházás alternatív választási lehetőségeként csupán a felszámolásra váró társaság fizetésektelenségének bejelentése marad.

(284) Az értékelés más módszereit, különösen a naprakész, szabad operatív cash flows kimutatást illetően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy tekintettel arra a tényre, hogy ez feltételezi a társaság tevékenységének folytatását, amely az SNCM esetében nem áll fenn, a jelen esetre ez nem alkalmazható.

A referenciadátumról

(285) A Bizottság az SNCM értékelésének referencia-időpontjaként 2005. szeptember 30-át jelöli meg, mivel arról a dátumról van szó, amikor ténylegesen döntöttek az átvételi ajánlat elfogadása és a társaság felszámolása között, a BCP kiválasztására vonatkozó döntés pedig 2005. szeptember 27-én született.

Az SNCM eszközeinek értékéről

(286) A Bizottság külön megjegyzi, hogy az SNCM részvényese az Ernst & Young irodával együttműködésben elvégezte a vállalat felszámolási költségeinek értékelését (a fent idézett CGMF jelentés) 2005. szeptember 30-án, amelyről az Oddo Corporate Finance és a Paul Hastings iroda ellenszaksvéleményt készítettek. A Bizottság emlékeztet rá, hogy az imént említett Oddo-Hastings jelentés az SNCM eszközeit [...] millió EUR-ra értékelte.

(287) Ami a saját tulajdonban lévő flotta értékelését illeti⁽¹³⁸⁾, mivel az SNCM hajóinak bruttó forgalmi értékét a BRS szakértő ügynök [...] millió EUR-ra értékelte 2005. szeptember 5-én, az SNCM flottáját az Oddo jelentés [...] millió EUR-ra becsülte értékcsökkenés⁽¹³⁹⁾, ügynöki jutalék⁽¹⁴⁰⁾ és jogi kockázat beszámítása után⁽¹⁴¹⁾.

4. táblázat

Az SNCM eszköz-értékelésének forgatókönyvei 2005. szeptember 30-án

(millió EUR)

	Aktívák értéke Oddo-jelentés	Aktívák értéke Bizottsági szakértő
Immateriális javak	—	—
Ingatlanok, gépek és berendezések		
— Saját tulajdonú flotta	(...)	(...)
— Épületek ⁽¹⁾	(...)	(...)
Beruházások ⁽²⁾	(...)	(...)
Befektetett eszközök	(...)	(...)
Készletek	—	—
Hitelek és törlesztések	—	—
Követelések (vevők)	(...)	(...)
Egyéb követelések ⁽³⁾	(...)	(...)
Nettó pénzállomány	(...)	—
Aktív időbeli elhatárolások	—	—
Egyéb eszközök	(...)	(...)
Eszközök összesen	(...)	(...)

⁽¹⁾ Ami az épületeket illeti (köztük az SNCM székházát), a francia hatóságok leszögezik, hogy az elfogadott felszámolási ár egy 2003. novemberi ingatlan-szakértői véleményen nyugszik, amelyet az áremelkedések figyelembevétele érdekében +[...] %-kal frissítettek.

⁽²⁾ A beruházások főként az SNCM Sudcargos, Aliso, CGTH, CMN és Ferrytour értékpapíjaira vonatkoznak.

⁽³⁾ Ez a költség hely alapvetően az állami kötelezettségekre vonatkozik, nevezetesen a 2005. szeptember havi közszolgáltatási kötelezettségek címén nyújtott kompenzációra, és a 2004-es üzleti év címén az Assedic által történő munkaadói szociális kiadások visszafizetésére.

Forrás: Oddo–Hastings jelentés, a bizottsági szakértő jelentése.

(288) A fenti táblázat alapján a Bizottság megállapítja, hogy a hajóflotta a vállalat eszközértékelésének fő elemét képezi. E tekintetben az összehasonlító elemzés elvégzését követően, amikor ez lehetséges volt, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a hajók bruttó forgalmi értékére alkalmazott értékcsökkenés és a jogi kockázat megállapítása következetes volt. Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a francia állam által megállapított flottaértékbecslés elvetése nem indokolt.

(289) Ami az értékcsökkenést illeti, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy annak mértéke megfelel a bírósági felszámolás során értékesített hajók esetében megfigyelt értékcsökkenéseknek. A Bizottság szakértőjének véleménye szerint a Régie des Transports Maritimes, az Ostende–Ramsgate vonalat üzemeltető belga állami társaság például két járműszállító komphajót értékesített 1997-ben 35 % és 45 %-ra becsült értékcsökkenéssel. Nemrégiben pedig a Festival Cruises társaság értékesített három sétahajót átlag 20 %-os értékcsökkenéssel. A hasonló esetekben észlelt értékcsökkenések tehát a jelen esetben a francia

hatóságok által alkalmazott értékcsökkenéssel megegyező nagyságrendűek.

(290) Mivel a jogi kockázatra vonatkozóan a piacon egyetlen ehhez hasonló műveletre sem került sor, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a jogi kockázat alkalmazását indokló érvek összefüggésbe hozhatóak a tipikus, egy elég speciális üzemeltetésre tervezett hajók piacának korlátozott-ságával.

(291) A Bizottság egyébiránt megjegyzi, hogy független szakértője megvizsgálta a pénzügyi befektetések emelkedésének értékelését, különösen az SNCM ([...] millió EUR-ról [...] millió EUR-ra) részesedését az CMN-ben. E tekintetben figyelembe véve a Stef-TFE [...] millió EUR-s részesedésvásárlási ajánlatát, amelyet a jelen vizsgálat keretében adtak át a Bizottságnak, ez utóbbi úgy ítéli meg, hogy az SNCM CMN részesedésének [...] millió EUR-ra értékelt összege a társaság felszámolási kilátásai mellett ésszerű.

(292) Ami az eszközök egyéb költséghelyeinek értékelését illeti, a Bizottság szakértője nem fogalmazott meg különösebb kifogást. Mindenesetre nem fogadta el a „nettó pénzállomány” költséghelyet, mivel ez hiányt mutat. A Bizottság úgy véli, hogy ezt a költséghelyet ténylegesen át kell csoportosítani az SNCM forrásaiba.

(293) Az elvégzett kiigazítások figyelembevételével a Bizottság az SNCM eszközeit [...] millió EUR-ra értékeli 2005. szeptember 30-án.

Az SNCM forrásainak értékeléséről

(294) A Bizottság megállapítja, hogy a francia hatóságok az elsőbbségi jogot élvező követelések címén járó összeget [...] millió EUR-ra, az elsőbbségi jogot nem élvező követelések címén járó összeget pedig [...] millió EUR-ra teszik (kiegészítő végkielégítések nélkül).

(295) Ami különösen a szociális forrásokat illeti, a francia hatóságok a megállapodás szerinti szociális terv költségét [...] millió EUR-ra becsülik. A megállapodás szerinti szociális tervet megillető költségeket egyéni alapon határozták meg a szerződés típusának (határozatlan idejű szerződés – CDI és határozott időre szóló szerződés – CDD), az alkalmazandó alapszabály és a kollektív szerződések (hajószemélyzet, irodai személyzet és vezérkar), az eltöltött évek számának, a munkavállalók besorolásának és bérezésének figyelembevételével. Ez az összeg lefedi a felmondási kártérítéseket ([...] millió EUR), a felmondási fizetett szabadságok költségterítéseit ([...] millió EUR), a

szerződésben foglalt végkielégítéseket ([...] millió EUR) és a „Delalande” hozzájárulást ([...] millió EUR) ⁽¹⁴²⁾.

(296) A szociális terv szerződésen kívüli költségeit a francia hatóságok [...] millió EUR-ra értékelik. Ez a szociális terv magában foglalja az SNCM elbocsátásokkal kapcsolatos törvényes és szabályszerű kötelezettségeihez kapcsolódó kísérő intézkedéseket, ⁽¹⁴³⁾ illetve a szerződés szerinti szociális tervhez kapcsolódó közvetett költségeket ⁽¹⁴⁴⁾.

(297) A legfontosabb üzemeltetési szerződések felmondási költsége alapvetően egy [...] millió EUR összegű bankgarancia lehívására vonatkozik, amelyet az SNCM közszolgáltatási kötelezettségei teljesítésének garanciájaként adott, amely kiegészül az említett megállapodásban előírt [...] %-os referenciaként szolgáló pénzügyi kompenzációval, melynek összege 2005-re [...] millió EUR, azaz körülbelül [...] millió EUR a megbízott mulasztása esetén.

(298) Ami a hajóbérlet átruházáshoz kapcsolódó nettó forrásra vonatkozóan ⁽¹⁴⁵⁾, a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy bizonyos feltevések szerint ⁽¹⁴⁶⁾ az átruházás nettó eredményét a BRS szakértő ügynök [...] millió EUR-ra értékelte 2005. szeptember 30-án értékcsökkenés, ügynöki jutalék és a hajók kikötői pénzügyi költségeinek levonása után. Az adó- és bankkölcsön-megtakarítások [...] millió EUR-t tesznek ki, fennmarad egy [...] millió EUR-s, a hajóbérletekkel kapcsolatos banki tartozás visszafizetése.

5. táblázat

Az SNCM forrás-értékelésének forráskönyvei 2005. szeptember 30-án

(millió EUR)

	Passzívák értéke Oddo-jelentés	Passzívák értéke Bizottsági szakértő
Elsőbbséget élvező kötelezettségek, ebből:		
— Szociális és adókötelezettségek	(...)	(...)
— Eszközökkel fedezett pénzügyi kötelezettségek ⁽¹⁾	(...)	(...)
A szerződés szociális tervének költsége	(...)	(...)
Nyugdíjasok segélyegyesületeinek költsége ⁽²⁾	(...)	(...)
Felszámolási eljárás költsége	(...)	(...)
Interkaláris üzemeltetési veszteségek ⁽³⁾	(...)	(...)
Elsőbbséget élvező hitelezők kielégítése	(...)	(...)
Elsőbbséget élvező hitelezők kielégítése utáni csódtartozások ⁽⁴⁾	(...)	(...)
Szerződésen kívüli szociális terv-költségek	(...)	(...)
Fő üzemeltetési szerződések felbontásának költsége	(...)	(...)

(millió EUR)

	Passzívák értéke Oddo-jelentés	Passzívák értéke Bizottsági szakértő
Lízingelt hajók átruházásának járulékos költsége	(...)	(...)
Elsőbbséget nem élvező hitelezők kielégítése	(...)	(...)

(1) A Napoléon Bonaparte és Paglia Orba hajók biztosítják a hajókölcsonők összegét, amelyet finanszírozásukra fordítottak.

(2) Ez a költséghely annak a gyakorlatnak felel meg, amely szerint az SNCM magára vállalja a kiegészítő nyugdíjpénztár költségeinek egy részét nyugdíjasai javára.

(3) A felszámolási eljárás lezárásáig. Az interkaláris veszteségek azt a feltevést rejtik magukban, hogy csak egyhavi bért folyósítanak. Ugyancsak tartalmazzák a saját tulajdonban lévő hajók leszerelési költségét, amely nincs leszámítva az eszköz értékből. Ez a költség az eladásra váró hajók kikötőben vesztelésének költségét jelenti.

(4) A csődtartozások megoszlása a következő: kötelezettségek és terhek tartalékának képzése ([...] millió EUR), kapcsolódó kötelezettségek/részesedések ([...] millió EUR), beszállítók ([...] millió EUR), általános képviselő ([...] millió EUR), csoport és társult tagok kötelezettségei ([...] millió EUR), passzív időbeli elhatárolások ([...] millió EUR).

Forrás: Oddo-Hastings jelentés, Bizottság könyvvizsgálójának jelentése

(299) A Bizottság megjegyzi, hogy a társasági passzíva az SNCM forrásának fő eleme. Az elsőbbséget élvező társasági forrást, azaz a szerződéses szociális terv költségét illetően a Bizottság szakértője próbák alapján ellenőrizte a terv valamennyi részének számítási képleteit, és sem hiányosságot, sem pedig hibát nem állapított meg. Tekintetbe véve ezt az ellenőrzést, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok által a szerződéses szociális terv címén közölt [...] millió EUR-s összeg elfogadható.

(300) Az interkaláris üzemeltetési veszteségeket illetően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a becslés óvatos, tekintettel a jogszabályozásra, különösen pedig a Kereskedelmi Törvénykönyv L.622-10 és az 1985. december 27-i, 85-1388 számú rendelet 119-2 cikkeire, amelyek értelmében az SNCM-et az illetékes cégbíróság valószínűleg arra kötelezi, hogy tevékenységét az államügyészség kérésére meghosszabbítható két hónapos időtartamra folytassa közszolgálati kötelezettségei miatt.

(301) Ami a csődtartozásokat illeti, a Bizottság szakértője nem fogalmazott meg különös észrevételt. Mindazonáltal korrigálta a [...] millió EUR összeget az eszközök „Nettó pénzállomány” költséghelyének átdolgozásából származó [...] millió EUR összeggel. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a változtatás összhangban van az SNCM eszközei értékelése során végrehajtott módosításokkal.

(302) A szerződésen kívüli szociális terv költségei vonatkozásában (kiegészítő végkielégítésen kívül) a Bizottság szakértője úgy ítéli meg, hogy a jogviták költségét [...] millió EUR-ban kellene megállapítani a francia hatóságok által közölt [...] millió helyett. Ezzel kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy a szakszervezetek bizonyára a határozott időre szóló szerződések (CDD) határozatlan időre szóló szerződéssé (CDI) történő átminősítését kéri⁽¹⁴⁷⁾,

viszont úgy ítéli meg, hogy a számítás csak azokat a határozott idejű szerződéssel rendelkező munkavállalókat érintheti, akik számára ez a kockázat csaknem bizonyos (azaz [...] CDD). Egy bruttó [...] EUR-s havi keresetet figyelembe véve 9 havi fizetés kártérítéssel az első [...] CDD-k és 6 hónappal számolva a további [...] esetében a végösszeg [...] millió EUR.

(303) A lízingelt hajók átruházásához kapcsolódó nettó passzívával kapcsolatban a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a számítás háttérben álló feltevések indokoltak, nevezetesen a GIE szerződéses kötöttségei miatt, amely az SNCM harmadik fél által történő mindennemű helyettesítését korlátozza, és az adókedvezményeket francia zászló alatt üzemeltetett hajók feltételéhez köti. Egyébiránt az is indokolt, hogy a jogi kockázatot nem alkalmazzák a lízingben üzemeltetett hajók esetében, mivel ezeket a hajókat a GIE hitelező bankjai értékesítik. Ilyen körülmények között a Bizottság úgy ítéli meg, hogy 2005. szeptember 30. és a hajó tényleges átruházási időpontja között indokolt kikötői pénzügyi költség figyelembevétele.

(304) A fentiekre való tekintettel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az SNCM elsőbbséget élvező passzívája 2005. szeptember 30-án [...] millió EUR, míg az elsőbbséget nem élvező forrásainak összege [...] millió EUR.

Az eszközök elégtelenségének megállapításáról

(305) A fentiek fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy 2005. szeptember 30-án az SNCM eszközeinek értéke (azaz [...] millió EUR) nem volt elegendő az elsőbbséget élvező hitelezők (azaz [...] millió EUR) és az elsőbbséget nem élvező hitelezők (azaz [...] millió EUR) kielégítéséhez.

Következtetés

(306) Ilyen körülmények között, forrásfeltöltésre kötelezés hiányában (lásd alább) és tekintettel a jelen határozat 273. pontjára, illetve az eszközök elégtelenségére, az SNCM CGM által történő felszámolásának költsége a kiegészítő végkielégítések költségére korlátozódna, azaz [...] millió EUR-ra.

(307) Ebből következik, hogy a francia hatóságok azon döntése, hogy az SNCM-et 158 millió EUR-s negatív áron átruházzák, a minimum [...] millió EUR-s felszámolási költséggel összehasonlítva úgy tekinthető, hogy ez megfelel egy olyan döntésnek, mint amit egy piacgazdasági magánbefektető csoport hozott volna.

10.2.2.2. A SNCM bírósági felszámolásának következményei

(308) A Bizottság a francia hatóságok azon érvét is megvizsgálta, amely szerint az államot, mint többségi részvényt, a vállalat felszámolása esetén forrásfeltöltésre kötelezhetnék (lásd alább). Ebben az esetben a francia hatóságok véleménye szerint a felszámolási költség kiszámítása során a részvényes állam számára a nemzeti jogot kell figyelembe venni, ahogyan azt a Bizottság ABX Logistics határozatában elfogadta ⁽¹⁴⁸⁾, és esetenként kell megítélni az ágazat sajátosságainak ⁽¹⁴⁹⁾, illetve az adott ügy körülményeinek figyelembevételével.

(309) Jelen esetben a Bizottság megjegyzi, hogy a francia hatóságok 2006. március 28-án benyújtották hozzá azokat a dokumentumokat, amelyek igazolják, hogy az SNCM részvénytulajdonosa elvégezte a számára legkisebb költséggel járó megoldás keresését, párhuzamosan vizsgálva kezdettől fogva két utat, tudniillik a vállalat felszámolását és annak negatív áron történő eladását.

(310) A fent említett, a Bizottságnak benyújtott szakértői vélemények alapján a francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy az a tényleges összköltség, amelyet a Francia Köztársaságnak, mint részvényesnek, a CGMF-en keresztül viselnie kellett volna [...] és [...] millió EUR közé tehető a 2005. szeptember 30-i állapot szerint. Ez a becslés számításba veszi nevezetesen a francia állam „forrásfeltöltési” kötelezettségének kockázatát, amennyiben egy bíróság az SNCM tényleges irányítójának tekintené, és azt a kocká-

zatot, hogy az államot az elbocsájtott személyzet kiegészítő végkielégítéseinek megfizetésére kötelezik. A francia hatóságok úgy vélik, hogy ezeket a kockázatokat számításba kell venni az SNCM esetleges felszámolásával járó tényleges költségek kiszámítása során.

(311) Ily módon felvetődik annak a tényleges költségértékelésnek a kérdése, amelyet Franciaországnak részvényesként valószínűleg viselnie kellett volna az SNCM bírósági felszámolása esetén, annak meghatározása céljából, hogy a költségek viselését kimondó ítélet lehetőségére, illetve annak nagyságára való tekintettel ⁽¹⁵⁰⁾ egy körültekintő magánbefektető inkább leányvállalata azonnali értékesítését választotta volna-e egy 158 millió EUR-s negatív áron, mint e kockázat vállalását.

a) Az állam forrásfeltöltésre kötelezésének lehetőségéről

(312) A francia jogban egy bírósági felszámolás alatt álló társaság felszámolóbiztosának joga van kártérítési keresetet kezdeményezni a társaság volt vezetői ellen, úgynevezett „forrásfeltöltési kereset”-et megmentési terv, vagy bíróság által kimondott szanálás, illetve bírósági felszámolás elhatározása esetén ⁽¹⁵¹⁾.

(313) A csődbe ment társaság volt vezetői elleni forrásfeltöltési eljárás megindítását a társasági vagyoni újraképzésének szükségessége indokolja, és az a felszámolóbiztos feladatai közé tartozik.

(314) A Bizottságnak küldött több levelükben a francia hatóságok megerősítették, hogy az a feltevés, hogy a francia államot egy hazai bíró az általa irányított vállalat forrásfeltöltésére ítéli, több mint hihető forgatókönyv, és azt az SNCM esetleges felszámolásának tényleges költségei között szerepeltetni kellene.

(315) Az SNCM 2008. február 28-i okirataiban szakértői jelentést nyújtott be felmérve egy, a francia állam számára történő forrásfeltöltési kötelezettség előírásának jogi következményeit. Ez a jelentés arra a következtetésre jut, hogy egy ezzel az üggyel foglalkozó cégbíróság igen nagy valószínűséggel kimondta volna az állam felelősségét ezen a jogon, és az SNCM szociális kötelezettségei egészének vállalására ítélte volna.

- (316) Ebben az esetben a Bizottságnak az a véleménye, hogy tekintettel az SNCM-ben megállapított eszközállomány elégtelenségre (ld fent), és figyelembe véve a felszámoló-biztos lehetséges polgári jogi felelősségvállalását az 1985-ös törvény értelmében a jog nem gyakorlása esetén és a hitelezők kereseti joga értelmében 2005 óta, az SNCM bírósági felszámolását feltételezve nagy valószínűséggel forrásfeltöltési keresetet indítottak volna a francia állam ellen ⁽¹⁵²⁾.
- (317) A vonatkozó törvényi szabályozás azt mondja ki, hogy a felszámolás alatt álló társaság tartozásai a jogi vagy tényleges volt vezetők terhére írhatók négy feltétel halmozott megléte esetén.
- i. Az állam mint a bírósági felszámolás alatt álló vállalat jog szerinti vagy tényleges irányítójaként történő elismerése ⁽¹⁵³⁾
- (318) Jelen esetben a Bizottság megjegyzi, hogy az SNCM szakértője részletes elemzést adott, amely arra enged következtetni, hogy a francia államot nagy valószínűség szerint az SNCM tényleges gazdálkodójának minősítették volna. A fent említett szakértői vélemény lényegében kimutatta a vonatkozó törvényi szabályozásnak megfelelően ⁽¹⁵⁴⁾, hogy az állam olyan pozitív gazdálkodási és irányítási műveleteket hajtott végre, mégpedig hosszú időn keresztül, amelyek nyilvánvalóan nem a törvény által előírt hatósági ellenőrzés körébe tartoztak. Az SNCM szakértőjének jelentése szerint az állam különösen az ellenőrzési hatáskör keretében – amelyet maga állított fel – döntéseket hozott, ellenőrzési hatáskörével visszaél, hogy a vállalat számlájára, a nevezett döntések meghozatalára jogosult vezetők helyett és helyében döntéseket hozzon. Továbbá az is valószínűsíthető, hogy az SNCM igazgatószervei ténylegesen semmilyen függetlenséggel nem rendelkeztek az állammal szemben a vállalat irányításában. Végül az állam az SNCM igazgatószervei helyébe lépett, amikor egyedül hozott stratégiai döntéseket, az említett vezetők tájékoztatása nélkül.
- (319) A Bizottság megállapítja, hogy a francia hatóságok 2008. március 28-i irataikban nem foglaltak meg fenntartást a francia államnak az SNCM tényleges gazdálkodójává minősítésével kapcsolatban. 2006. november 20-án kelt levelükben a francia hatóságok maguk jelzik, hogy a bírő bizonyára az SNCM részvénytulajdonosának minősíti majd az államot, mint a vállalat tényleges vagyongekezelőjét. Mindazonáltal nyilvánvaló, hogy egy ilyen, az állami támogatásra vonatkozó eljárás keretében tett nyilatkozat önmagában nem lehet elegendő annak jogos megállapításához, hogy egy bírő az országos hatóságokat a kérdéses intézkedések kedvezményezett vállalata tényleges vezetőinek tekintette volna-e, és főleg nem egy ilyen eshetőség valószínűségének meghatározásához.
- (320) A jelen eset körülményei között nem szükséges, hogy a Bizottság a francia hatóságok által közölt elemek értékeléséről bővebben is állást foglaljon, tekintettel a Bizottság fenti 10.2.2.1 fejezetben megfogalmazott következtetésére.
- ii. A bírósági felszámolás alatt álló, a francia állam tényleges vezetése alatt működő vállalat egy vagy több gazdálkodási hibája
- (321) Jelen esetben a Bizottság kiemeli, hogy az SNCM szakértőjének jelentése egy nem kimerítő, tényszerű elemeket felsoroló lista alapján egy sor tényezőt megjelölt annak bizonyítására, hogy az állam, az SNCM tényleges vezetője gazdálkodási hibákat követett el.
- (322) Megemlíti különösen, hogy a francia állam a [...] beruházások terén követett el hibákat. Az állam ugyancsak számos gazdálkodási hibát elkövetett a [...] terén.
- (323) Ezzel kapcsolatban, [...] ⁽¹⁵⁵⁾. 2007. április 30-i levelükben a francia hatóságok igen magasra értékelték annak kockázatát, hogy az állam felelősségét megállapító ítélet születik, tekintetbe véve a Kereskedelmi Törvénykönyv L. 651-2 cikkében foglalt gazdálkodási hiba [...] értékelési szempontjait. Mindazonáltal nyilvánvaló, hogy egy, az állami támogatásokra vonatkozó eljárás keretében tett ilyen kijelentés önmagában nem lehet elegendő annak jogszerű megállapításához, hogy egy bírő úgy ítélte volna-e meg, hogy az országos hatóságok a szóban forgó hibákat elkövették, és főleg nem egy ilyen eshetőség valószínűségének meghatározásához.
- iii. Az eszközállomány elégtelenségének megállapítása
- (324) A jelen esetben a Bizottság megállapítja, hogy 2006. november 16-i levelükben a francia hatóságok becslést közöltek az SNCM eszközállományának elégtelenségére vonatkozóan az előzőekben említett CGMF és Oddo-Hastings szakértői jelentései alapján. A Bizottság megjegyzi, hogy az SNCM által a Bizottságnak 2008 februárjában átadott, a forrásfeltöltési eljárásról szóló szakvéleménye ugyanezekre a jelentésekre alapul, a vállalat bírósági felszámolása esetén történő eszköz-állomány-elégtelenség fennállásának megállapításához. Különösen az Oddo-Hastings jelentés emel ki egy [...] millió EUR körüli eszközállomány-elégtelenséget a 2005. szeptember 30-i állapot szerint, amelyet egyrészt az SNCM ([...] millió EUR) eszközértékének, másrészt a vállalat forrásértékének (elsőbbséget élvező és elsőbbséget nem élvező tartozások, melyeket sorrendben [...] millió EUR-ra és [...] millió EUR-ra becsültek) különbségéből számoltak ki.

- (325) A Bizottság megállapítja, hogy a fent említett francia jogalkalmazás értelmében eszközállomány-elégtelenséget akkor állapítanak meg, amikor a társaság csődbiztos nem rendelkezik elegendő eszközzel a hitelezők kielégítésére, legyen szó akár elsőbbséget élvező, akár elsőbbséget nem élvező hitelezőkről. Ami különösen a vállalat üzleti követeléseit illeti, a vállalat társasági forrását minimum a klasszikus bérkövetelések alkotják, tehát azok a követelések, amelyek forrása közvetlenül a munkaszerződésben, a kollektív szerződésben vagy a törvényben található, és amelyeket a felszámoló biztos automatikusan a vállalat passzívái közé ír ⁽¹⁵⁶⁾.
- (326) A Bizottság korábban az SNCM eszközállomány elégtelenségét [...] millió EUR-ra értékelte a 2005. szeptember 30-i állapot szerint.
- iv. Okozati összefüggés megléte a hibák és a megállapított eszközállomány- elégtelenség között
- (327) A francia hatóságok véleménye szerint a francia jogban a forrásfeltöltési eljárást kérelmezőnek nem kell meghatároznia a vezető gazdálkodási hibájából fakadó passzívánövekedés összegét. Egy jogi személy vezetőjének felelőssége kimondható a Kereskedelmi Törvénykönyv L. 624-3 cikke alapján, még akkor is, ha az általa elkövetett gazdálkodási hiba az eszközök elégtelenségének csupán egyik oka, és kötelezhető a társaság adósságállományának teljes, vagy részleges viselésére, még akkor is, ha ennek az adósságnak csak egy része származik az ő hibájából. ⁽¹⁵⁷⁾
- (328) A jelen esetben a Bizottság megjegyzi, hogy az SNCM szakértője nyilvánvalónak minősíti az összefüggést a gazdálkodási hibák és a megállapított eszközállomány elégtelenség között. A fenti szakértő által bemutatott értékelések alapján a jelen határozat 322. pontjában nem kimerítő felsorolásban kiemelt, állami gazdálkodási hibákra visszavezethető pénzügyi kár [...] millió EUR-ra tehető ⁽¹⁵⁸⁾.
- (329) A francia hatóságok [...] ⁽¹⁵⁹⁾.
- (330) A Bizottság továbbá megállapítja, hogy a francia hatóságok, 2006. november 16-i, 2007. április 27-i és 2008. március 28-i okirataikban [...] ⁽¹⁶⁰⁾. A francia hatóságok [...] ⁽¹⁶¹⁾. A francia hatóságok maguk is elismerték 2005. november 16-i levelükben, hogy „egyértelmű, hogy a részvényes államot, amelyet a bíró nagy valószínűséggel az SNCM korlátolt felelősségű társaság tényleges irányítójának tekint, minden bizonnyal az SNCM aktívá elégtelensége egészének viselésére kötelezik majd a Kereskedelmi Törvénykönyv L651-2 cikke értelmében”.
- (331) Jelen eset körülményei mellett nem szükséges, hogy a Bizottság a francia hatóságok által megjelölt elemek további értékelését adja, tekintetbe véve a Bizottság fenti 10.2.2.1 fejezetben hozott következtetését.
- b) Az SNCM bírósági felszámolásával járó teljes költségértékeléséről
- A tényleges irányító terhére írt aktívaelégtelenség-hányad meghatározása
- (332) Az előzőekben leírtak fényében, az ügy jelenlegi állása mellett a Bizottságnak nem feladata a felvetődő részvényesi felelősség tényleges gazdasági költségének megállapítása.
- (333) E tekintetben a Bizottság kiemeli, hogy a Kereskedelmi Törvénykönyv L624-3 cikke alapján a felszámolás alatt álló társaság jogi vagy tényleges vezetője ilyen körülmények között köteles megfizetni a megállapított aktívaelégtelenség egészét, vagy annak egy részét.
- (334) A Bizottság megállapítja, hogy a fenti cikk szabad kezet ad a bírónak annak megítélésében, hogy helyénvaló-e a vezetőt a társaság tartozása egészének, vagy annak egy részének megfizetésére ítélni. A vonatkozó joggyakorlat fényében kitűnik, hogy a semmitőszékek és a bíróságok érzékenyek az eljárásba vont vezető viselkedésére, és a büntetéseket azoktól a tényállásoktól függően változtatják, amelyeket fel tudnak venni.
- (335) A fentieknek megfelelően a francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy a francia államnak a megállapított aktívaelégtelenség egy [...] és [...] % közötti részét kell majd viselnie, azaz egy [...] millió EUR és [...] millió EUR közé tehető árolót.
- (336) A Bizottság hangsúlyozza, hogy az SNCM-éhez hasonló, a Les Mines de Salsignes-t, a BRGM al-leányvállalatát (ipari és kereskedelmi jellegű állami létesítmény) ⁽¹⁶²⁾ érintő helyzetben a Semmitőszék Kereskedelmi Kamarája a BRGM-et és leányvállalatait tényleges vezetői minőségben a Les Mines de Salsignes többi vezetőjével együtt egyetemlegesen az aktívá elégtelenség egészének megfizetésére ítélte. ⁽¹⁶³⁾ A Coframines és a BRGM, így tehát végül az állam terhére írt adóssághányad 73,6 % volt. E döntés értelmében a semmitőszék kiemelte, hogy az igazgatótanácsot függő helyzetbe hozták a szóban forgó két egységgel szemben.
- (337) Mindazonáltal a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok az állami támogatásokra vonatkozó szabályok fényében nem bizonyították, hogy az állam fent említett, a vállalatot károsító gazdálkodási hibái mennyiben jelentenek olyan hibákat, amelyeket bármelyik más piacgazdasági magánbefektető elkövethetett volna. E tekintetben valójában azt kell kiemelni, hogy csak az ilyen, szabályszerűen megállapított hibákat lehet számításba venni annak meghatározására, hogy tekintettel a költségek megfizetését kimondó ítélet veszélyére és annak nagyságára (azaz egy jövőbeli büntetés kockázatának frissített nettó értéke), egy körütekintő magánbefektető inkább egy 158 millió EUR-s negatív ár azonnali kifizetését választotta volna-e, mint ezt a kockázatot. Valójában nem ítélt meg, hogy egy magánbefektetőt nem vállalkozói, hanem általános jellegű megfontolások készítették-e hibák elkövetésére (például szociális vagy területfejlesztési célból).

(338) A Bizottság nem tagadja, hogy bizonyos kivételes esetekben egyes nemzeti törvényalkotások kilátásba helyezik harmadik személyek számára azt a lehetőséget, hogy egy felszámolt társaság részvénytulajdonosai ellen forduljanak, nevezetesen, ha ezek a részvényesek olyan jogi vagy tényleges vezetőknek tekinthetők, akik a vállalatnak kárt okozó gazdálkodási hibákat követtek el. Mindazonáltal annak ellenére, hogy a francia jogban van ilyen lehetőség, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok jelen esetben nem oszlatták el kellőképpen a Bizottság kételyeit azokkal az érvekkel kapcsolatban, amelyeket annak kockázatából merítettek, hogy az SNCM bírósági felszámolása esetén a francia államot e társaság forrásfeltöltésére ítélték volna. Mindenesetre erre a szempontra vonatkozóan a jelen határozatban nem szükséges dönten, tekintetbe véve a Bizottság fenti 10.2.2.1 fejezetében hozott következtetését.

Kiegészítő végkielégítések esetleges vállalásának meghatározása az SNCM bírósági felszámolási kilátása mellett

(339) Az eszközállomány elégtelenségén felül a francia hatóságok véleménye szerint, tekintetbe véve az ebben a tárgykörben alkalmazott joggyakorlatot⁽¹⁶⁴⁾, egy bíró bizonyára a kiegészítő kártérítések megfizetésére (azaz [...] és [...] millió EUR közötti összeg) ítélte volna a francia államot. A francia hatóságok véleménye szerint az a tényleges költség, amelyet a Francia Köztársaságnak részvényesként viselnie kellett volna, [...] millió EUR és [...] millió EUR közé tehető.

(340) A francia hatóságok leszögezik, hogy az utóbbi időben hozott ítéletekben a francia bíróságok a jogi vagy tényleges vezetőt az eszközállomány elégtelenségén felül a kiegészítő végkielégítések viselésére ítélték, a vállalat által a felszámolásukat megelőzően készített szociális terv alapján.

(341) A francia hatóságok jelzik különösen, hogy az Aspocomp ügyben a francia Aspocomp SAS társaság, a finn Aspocomp Group Oyj társaság 99 %-os tulajdonú leányvállalata, vállalkozási megállapodást írt alá 2002. január 18-án, melyben leírták egy szociális terv kártérítési feltételeit az összesen 550 munkavállaló közül 210 dolgozóra vonatkozóan. Ez a megállapodás meghatározta különösen a kompenzációs és kiegészítő végkielégítések, valamint az önkéntes kilépésekhez nyújtott támogatások összegét. Márpedig a csoport stratégiaváltását követően az anyavállalat Aspocomp Group Oyj 2002. február 21-én úgy döntött, hogy nem finanszírozza tovább az Aspocomp SAS leányvállalatát, ennek következtében ez utóbbi csődöt jelentett be. Ez a döntés ténylegesen megakadályozta a leányvállalatot a vállalkozási megállapodásban vállalt kötelezettségei teljesítésében, és kénytelen volt valamennyi más dolgozóját elbocsátani.

(342) Ilyen körülmények között a Roueni Fellebbviteli Bíróság megerősítette az Evreux-i Munkaügyi Bíróság tanácsának ítéletét, és a leányvállalata gazdálkodását 99 %-ban ellenőrző Aspocomp Group Oyj társaságot fizetésre kötelezte: (i) a vállalati megállapodás által érintett munkavállalók számára, továbbá ebben az egy megállapodásban előírt

kompenzációs és kiegészítő végkielégítések, illetve kártérítések fizetésére a tényleges és komoly indok nélkül elbocsátott dolgozók részére, (ii) az Aspocomp csődjelentése keretében elbocsátott dolgozóknak azonos kártérítések, mivel a vállalati kötelezettségek nem teljesítésével az anyavállalat viselkedése tisztességtelen, könnyelműsége pedig kifogásolható volt.

(343) Jelen esetben a Bizottság megjegyzi, hogy az ügy okirataiból kiderül, hogy a 2002-es szociális terven alapuló és 2005 tavaszán bevezetett, elfogadott szociális tervet az SNCM részvényese 2005. április 25-én a vállalat igazgatóságával történő egyeztetés nélkül felfüggesztette. A Bizottság megállapítja továbbá, hogy ezt a szociális tervet azelőtt dolgozták ki, mielőtt az állam az SNCM eladásáról döntött.

(344) A Bizottság úgy véli, hogy feltéve, hogy az SNCM-et felszámolták volna, a vállalat munkavállalói bizonyára bíróság előtt érvényesítették volna ennek a szociális tervnek a rendelkezéseit.

(345) Ahhoz, hogy egy ilyen lépés releváns lehessen a jelen esettel megegyező más esetben, a Bizottságnak értékelnie kell, hogy (i) egy bíró elítélte volna-e egy Tagállamot azért, mert az a kérdéses szociális tervet (ii) anélkül függesztette fel, hogy a vállalat igazgatóságával e tárgyban egyeztetett volna, illetve meg kell határoznia azt az összeget, amelyet a Tagállamnak az ítélet szerint ebben az esetben fizetnie kellene, (iii) csakúgy, mint egy ilyen eshetőség valószínűsége⁽¹⁶⁵⁾.

(346) A Bizottság megemlíti, hogy a Semmítőszék Kereskedelmi Kamarájának egy ítélete, amelyben a Bíróság jelzi, hogy kész kártérítési keresetet befogadni egy olyan domináns társaság ellen, amelynek helytelen magatartása a leányvállalat összeomlásához vezetett, és ennek következtében kollektív elbocsátásokhoz⁽¹⁶⁶⁾, ugyanúgy értelmezhető, mint az Aspocomp jogalkalmazás.

(347) Ebben a tekintetben a Bizottság megállapítja mindazonáltal, hogy a Rouen-i Fellebbviteli Bíróság ítéletéből fakadó elvet ma még más, hasonló jellegű ítéletek nem erősítették meg. Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok nem oszlatták el kellőképpen a Bizottság kétségeit arra vonatkozóan, hogy az SNCM részvényesének felelősségre vonása és a kiegészítő végkielégítések kifizetésére történő kötelezése felvetődhet-e ezen ítélet alapján. Mindenesetre erre a szempontra vonatkozóan a jelen határozatban nem szükséges dönten, tekintetbe véve a Bizottság fenti 10.2.2.1 fejezetében hozott következtetését.

10.2.2.3. Következtetés

(348) A Bizottság a fentiek alapján úgy ítéli meg, hogy az SNCM átruházása mellett történő döntés egy negatív 158 millió EUR-s áron megfelel annak a döntésnek, amelyet egy piacgazdasági magáncsoport hozott volna, azoknak a szociális költségeknek a figyelembevételével, amelyek a vállalat felszámolásával járnának.

- (349) A Bizottság ezt az elemzést csupán azokra a feltevésekre alapozta, amelyek ésszerűnek és kellőképpen indokoltak tűntek számára. Ezek az értékelések arra engednek következtetni, hogy a francia hatóságok által választott forgatókönyv és az alternatív megoldás közötti különbség legalább [...] millió EUR, mely összegnek bőven fedeznie kellene az elemzést követően elfogadott értékelések esetleges hibáját.
- (350) Továbbá a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a 158 millió EUR-s negatív ár az állam és a magánátvevők közötti tárgyalás eredményeként született meg egy nyílt, átlátható, diszkriminációtól mentes és feltétel nélküli közbeszerzési eljárás útján. Ezzel kapcsolatban a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez az ár, amely a lehetőségekhez képest a legkevésbé negatív piaci árat jelenti.

- (351) A jelen határozat 284. pontjában felsorolt korlátok ellenére a Bizottság jelzi, hogy a Bizottság szakértője ellenőrizte az SNCM értékesítési forgatókönyveit a szokásos tevékenységből származó (operatív) diszkontált, szabad cash flow módszere alapján, amely a francia hatóságok által a HSBC Banktól megrendelt jelentésből származik. A Bizottság szakértője úgy ítéli meg, hogy a HSBC számításai helyesek. E szimulációk eredményei alapján az a következtetés vonható le, hogy az SNCM számára fizetett ár megfelel a vállalat diszkontált operatív cash flow módszer alapján becsült értékének a művelet időpontjában.
- (352) A fenti 10.2.2.1 fejezetből kitűnik, anélkül, hogy a fenti 10.2.2.2. fejezetben bemutatott elemekre vonatkozóan következtetéseket kellett volna levonni, hogy a szóban forgó intézkedés gazdasági előnnyel sem az SNCM, sem a magánátvevők számára nem jár. Következésképpen az állam 158 millió EUR-s tőkejuttatása a vállalat magánátvevőkre történő átruházását megelőzően, azaz a 158 millió EUR-s negatív eladási ár nem állami támogatás az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében.

10.3. A CGMF 8,75 millió EUR összegű tőkejuttatása

10.3.1. Jogi hivatkozási alap

- (353) Ha a szóban forgó állami hatóságok fellépése magánszereplők jelentős beavatkozásával együtt valósult meg összehasonlítható feltételek mellett, egy gazdasági előny megléte azonnal elvethető⁽¹⁶⁷⁾.
- (354) A Bizottság közösségi bíró által szentesített döntéshozatali gyakorlata eleve kizárja az állam tőkejuttatásának támogatás jellegét ilyen körülmények között, amennyiben a következő három feltétel teljesül:
- a magánintervenciónak gazdasági szereplőktől kell származnia. Ez nincs így a munkavállalóknak az érintett vállalat tőkéjéből történő részesedésszerzése esetén⁽¹⁶⁸⁾,
 - a magánfellépésnek jelentősnek kell lennie. Ez nem teljesül például egy olyan magánintervenció esetében,

amely a szóban forgó összegnek csupán 3,3 %-ára terjed ki⁽¹⁶⁹⁾,

- a magánfellépésnek az állami intervencióval együtt kell történnie. A Bíróság ennek megfelelően igazolta a Bizottság elemzését, amely szerint az állami tőkejuttatások lehetnek állami támogatások, amikor a magánbefektetésekre ugyanabban a vállalatban csak az állami tőkejuttatások kiutalása után kerül sor⁽¹⁷⁰⁾. A Bizottság mindazonáltal időnként olyan magánfellépés figyelembevételét is elfogadja, amelyre röviddel egy állami beavatkozás után került sor, különösen, amikor a magánbefektető az állami fellépés időpontjában már szándéknyilatkozatot írt alá⁽¹⁷¹⁾.

10.3.2. A jelen esetre történő alkalmazás

- (355) A Bizottság először megállapítja, hogy az SNCM részvényeit gazdasági szereplőkre, a BCP-re és a VT-re ruházták át. Az átruházási művelet kapcsán az államnak kísérőleg 8,75 millió EUR összegű tőkét kellett juttatnia a vállalatnak, oly módon, hogy az SNCM-ben meglévő 25 %-os részesedését megőrizze, különösen a munkavállalóknak tett ígéretének megfelelően.
- (356) Ezután a francia állam 8,75 millió EUR-s tőkejuttatását össze kell hasonlítani a magánbefektetők tőkejuttatásával, azaz a 26,25 millió EUR-val. Ez a megoszlás, ahogyan az az előbbiekben szerepel, a francia hatóságok kötelezettségvállalásából fakad, amely szerint az érintett vállalatban megőriznek egy 25 %-os részesedést. A teljes összeg 75 %-át érintő magántőke-juttatás kapcsán a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez jelentős. Mellesleg a Bizottság hangsúlyozza, hogy a magánpartnerek pénzügyi helyzete szilárd, hogy az SNCM megvétele tőkeletesen illeszkedik vállalkozási stratégiájukba, és hogy az említett átvevők üzleti terve a 2009-es év végétől kezdve a nyereséges gazdálkodáshoz történő visszatérést irányozza elő.
- (357) Végül pedig a két tőkejuttatási művelet kísérő jellegét illetően a Bizottság szakértője ellenőrizte, hogy a szóban forgó tőkéket az SNCM valamennyi részvényese befizette, a CGMF-et is beleértve.
- (358) Valójában azt ellenőrizték, hogy 2006. május 31-én az SNCM igazgatótanácsa megállapította, hogy az előzőekben felsorolt műveletek megtörténtek. Konkrétan a valamennyi részvényes által történő, együttes és kísérő tőke emelésére 35 millió EUR összegben 2006. május 31-én került sor. Ez két, egymást kísérő szakaszban valósult meg: i. egy első, [...] részvényes tőkeemelés teljes egészében az átvevők jegyezték készpénzben ([...] EUR) névértéken, és ii. egy második, [...] részvényes (negyedrészben befizetett) tőkeemelés részben az átvevők jegyezték ([...] részvényt, azaz egy 26,25 millió EUR-s összeget) és a francia állam a CGMF révén ([...] részvényt, azaz egy 8,75 millió EUR-s összeget), azonos feltételek mellett, tehát készpénzben történő jegyzéssel [...] EUR névértékű összegben.

(359) Az állami és magán tőkejuttatások ennél fogva szigorúan egyidejűek.

(360) A fentiek fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a jogalkalmazás által a szóban forgó intézkedés támogatás jellegének eleve kizárására felállított feltételek teljesültek. Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a francia állam 8,75 millió EUR nagyságú tőkebevitel nem juttatja gazdasági előnyhöz az SNCM-et, mivel ez a tőkebevétel egy magántőke-juttatással párhuzamosan valósult meg összehasonlítható feltételek mellett, a közösségi joggyakorlat értelmében.

(361) Mindenesetre a Bizottságnak az a véleménye, hogy az állami tőkejuttatás jövedelmezőségi szintje, azaz évi [...] %, a befektetett tőke megfelelő jövedelmezőségét jelenti hosszú távon egy magánbefektető számára.

(362) Ezzel kapcsolatban a Bizottság csakugyan megállapítja, hogy az Állam SNCM javára történő tőkebefektetésének állandó hozama ez utóbbit mentesíti az üzleti terv végrehajtásának minden kockázatától, mivel ez a hozam teljes mértékben elkülönül a vállalat teljesítményétől (növekvő vagy csökkenő). Így a DSP SNCM javára történő odaítélése nem teszi majd lehetővé az állam számára részesedése várt hozamának növelését.

(363) A Bizottság szakértője ebből azt a következtetést vonta le, hogy a kockázat szempontjából a francia állam tőkejuttatása közelebb állt egy állandó kamatozású kötvényhez, mint egy részvénybefektetéshez. Ebből az következik, hogy a [...] %-os jövedelmezőségi szintet össze kell hasonlítani a francia magánszektor kötvénymataival a művelet időpontjában. A Bizottság szakértője szerint ennek mértéke 2006. május végén 4,15 %-on állt.

(364) Végül a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az SNCM átruházási bontózáradéka nem olyan természetű, hogy az megkérdőjelezné a befektetőkkel való egyenlő bánásmód elvét. Ez a záradék valójában az SNCM magánátvevőkre történő teljes átruházására vonatkozik, nem pedig a magánátvevők (26,25 millió EUR) és az állam (8,75 millió EUR) egyidejű befektetésére a privatizált SNCM-ben.

(365) Az előzőek fényében a Bizottság megállapítja, hogy a szóban forgó intézkedés az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében nem állami támogatás.

10.4. A személyi támogatások intézkedései (38,5 millió EUR)

10.4.1. Jogi hivatkozási alap

(366) Annak megállapítása érdekében, hogy egy intézkedés gazdasági előnyhöz juttat-e egy vállalkozást, „meg kell [...] állapítani, hogy a kedvezményezett vállalkozás

olyan előnyhöz jut-e, amelyet szokásos piaci feltételek mellett egyébként nem érhetne el”⁽¹⁷²⁾, vagy megfordítva, ha elkerüli „azoknak a költségeknek a viselését, amelyek rendes körülmények között a vállalkozás saját pénzügyi forrásait terheltek volna, és így megakadályozták volna, hogy a piacon jelen lévő erők a szokásos módon fejtsék ki hatásukat”⁽¹⁷³⁾.

(367) Egy állandó jogalkalmazás szerint a szokásos költség olyan költség, amelyet egy vállalkozás a szokásos üzletmenete, vagy szokásos tevékenységei keretében visel⁽¹⁷⁴⁾. Pontosabban a Bíróság jelezte, hogy a szociális adóterhek csökkentése állami támogatás, ha ez az intézkedés „arra irányul, hogy egy meghatározott ágazatban mentesítse a vállalkozásokat az általános rendszer szokásos alkalmazásából eredő terhek alól, anélkül, hogy ezt a mentesítést bármi indokolná a rendszer jellege vagy általános felépítése alapján”⁽¹⁷⁵⁾. Ezzel az ítéletével a Bíróság világosan jelzi, hogy egy gazdasági előny meglétét a társadalombiztosítás általános rendszeréhez képest kell megállapítani, az adóügyek esetében használt azonos megközelítés alkalmazásával.

(368) 2001. szeptember 20-án a Bíróság megerősítette ezt a megközelítést: „egy támogatás a vállalkozások által rendes körülmények között saját költségvetésükből fedezett, a szóban forgó szokásos üzletmenet során felmerült költségek csökkentését jelenti, míg egy speciális teher épp ellenkezőleg, ezekhez a szokásos költségekhez viszonyítva jelent többletköltséget”⁽¹⁷⁶⁾.

(369) Következésképpen annak meghatározásához, hogy az állami támogatás fogalmára vonatkozó jogalkalmazás értelmében mi jelent előnyt, feltétlenül meg kell határozni azt a referenciaszabályt vagy alkalmazandó közös rendszert egy adott jogi rendszer keretén belül, amellyel ezt az előnyt összehasonlítják majd⁽¹⁷⁷⁾. Ezzel kapcsolatban a Bíróság egyébként úgy ítélte meg, hogy a referenciakeret meghatározása nagyon fontos az adóintézkedések esetében, mivel egy előny meglétét csak egy úgynevezett „normális” adóztatáshoz képest lehet megállapítani, azaz a hivatkozott földrajzi területen hatályban lévő adó mértékéhez képest⁽¹⁷⁸⁾.

(370) Egyébiránt egy állandó bírói gyakorlat szerint „Az EK-Szerződés 92. cikkének alkalmazása szempontjából közömbös, hogy az intézkedés vélelmezett kezzezményezettjének helyzete javul vagy romlik-e a korábbi jogállapothoz képest, vagy ellenkezőleg, az időben nem változott [...]. Csak azt kell meghatározni, hogy egy adott jogi rendszerben egy állami intézkedés” bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos árukat „előnyhöz juttat-e az EK-Szerződés 92. cikkének (1) bekezdése értelmében más vállalkozásokhoz képest, amelyek az illető intézkedések célja tekintetében összehasonlítható tényállási, és jogi helyzetben vannak”⁽¹⁷⁹⁾.

10.4.2. A jelen esetre történő alkalmazás

- (371) A Bizottság jogalkalmazási és határozathozatali gyakorlatából⁽¹⁸⁰⁾ következik, hogy a szóban forgó intézkedés nem támogatás jellegének kizárásához a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy az intézkedés nem csökkent-e az SNCM szokásos gazdálkodásából fakadó adóterheit, azaz a jelen esetben az ágazatban a munkaszerződés felbomlása keretében általánosan alkalmazandó, szociális szabályozásból fakadó terheket.
- (372) Ezzel kapcsolatban a Bizottság megállapítja, hogy a felek között aláírt szindikátusi szerződés értelmében a zárolt számla csak azon személyeknek folyósított kompenzációk kifizetésére fordítható, akik munkaszerződése az SNCM-el előzőleg felbomlott. Így ezeknek az intézkedéseknek nem tárgya és nem is következménye, hogy lehetővé tegyék azon dolgozók távozását, akikről ezen intézkedések hiányában esetleg az SNCM-nek kellett volna gondoskodnia.
- (373) A Bizottság ugyancsak megjegyzi, hogy az SNCM átruházását követően az elbocsátott személyzetnek nyújtott kompenzációt az állam, a közhatalom engedélyezte, nem pedig a vállalat.
- (374) A Bizottság továbbá megjegyzi, hogy ezek a kiegészítő szociális intézkedések túlmennek az alkalmazandó szociális szabályozás és a kollektív megállapodások határain. Ez utóbbi megállapodások alkalmazásából származó költségeket így teljes egészében az SNCM-nek kell viselnie.
- (375) A Bizottság végül megjegyzi, hogy ezek a kiegészítő szociális intézkedések akkor valósulnak meg, ha az átvevők az SNCM eladását követően esetleg létszámcsökkentési tervet hajtanának végre. Más szóval, ezek a kompenzációk nem a 2002-es szerkezetátalakítási terv keretében tervezett létszámcsökkentés végrehajtásának felelnek meg.
- (376) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kiegészítő szociális kártérítések nem esnek egybe sem az átruházást megelőző – az állam által viselt – szociális tervek költségével, sem pedig az azt megelőzően, az SNCM bírósági felszámolása keretében megbecsült szociális költséggel.
- (377) Ebből az következik, hogy a kiegészítő szociális intézkedések nem a munkaszerződés felbontása keretében, a szokásos módon alkalmazandó szociális szabályozásból eredő terhek.
- (378) Tájékoztatás címén a Bizottság megállapítja, hogy még abban az esetben is, ha az állam 142,5 millió EUR-s tőkejuttatásához hozzáadjuk a 38,5 millió EUR-s összeget, a kiigazított negatív eladási ár, azaz 196,50 millió EUR, jóval az SNCM bírósági felszámolási költsége alatt marad (lásd a jelen határozat 3. pontját).
- (379) A fentiek fényében és határozathozatali gyakorlatának megfelelően⁽¹⁸¹⁾ a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az elbo-

csátott személyek javára közpénzekből megvalósított kiegészítő szociális intézkedések – anélkül, hogy ezek az intézkedések csökkentenék a munkaadó szokásos adókötelezettségeit – a Tagállamok szociális politikájának hatáskörébe tartoznak, és nem jelentenek közvetlen támogatást az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy megvalósításuk közvetett támogatást sem jelent, amennyiben a személyzet tagjai csak elbocsátásuk során részesülnek benne.

10.5. A szerkezetátalakítási támogatások címén bejelentett 22,52 millió EUR-s egyenleg

- (380) A fentiek alapján és a jelen határozat 258. pontjának megfelelően az állami támogatások címén a közszolgáltatási kompenzáción kívül értékelendő támogatás összege 22,52 millió EUR⁽¹⁸²⁾, és ez a francia hatóságok által 2002-ben bejelentett tőkeinjekció egy részét képviseli.
- (381) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez az összeg szelektív gazdasági előnyt nyújt az SNCM-nek, következésképpen pedig, hogy ez a támogatás állami támogatás az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint.
- 10.5.1. Az intézkedés összeegyeztethetősége a megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatásokkal
- (382) A szóban forgó intézkedést a francia hatóságok 2002-ben jelentették be az 1999-es megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatásokkal kapcsolatos közösségi iránymutatások címén⁽¹⁸³⁾.
- (383) A tengeri szállítás állami támogatására vonatkozó közösségi iránymutatások⁽¹⁸⁴⁾ a tengeri társaságok szerkezetátalakítási támogatásainak értékeléséhez a fenti iránymutatásokra utalnak vissza. A nevezett iránymutatások 19. pontjának megfelelően „a nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak nyújtott megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatások összeegyeztethetőségének egyetlen alapját a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja képezi”.

- (384) Ami egy állami szerkezetátalakítási támogatás EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdése c) pontjában foglaltakkal való összeegyeztethetőségét illeti, a jogalkalmazásból kitűnik, hogy a Bizottságnak ismertetnie kell az okokat, amiért a támogatásokat indokoltnak ítéli az iránymutatásokban előírt feltételek tekintetében, nevezetesen egy szerkezetátalakítási terv megléte, megfelelő szemléltetés a hosszú távú életképességről, valamint arról, hogy a támogatások a kedvezményezett hozzájárulásához képest arányos jellegűek.

A nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalma

- (385) Egy szerkezetátalakítási támogatásra való jogosultsághoz a vállalkozás nehéz helyzetben lévő vállalatként történő minősítése szükséges, az 1999-es iránymutatások értelmében⁽¹⁸⁵⁾.

- (386) Jelen esetben a Bizottság emlékeztet arra, hogy ez a kritérium teljesült a Bizottság 2002. július 17-i, az SNCM javára történő megmentési célú támogatásról szóló határozatban⁽¹⁸⁶⁾ csakúgy, mint a 2002. augusztus 19-i, az újratőkésítési terv elleni formális vizsgálat megindításáról szóló határozatban, az SNCM 2001-es számadásai alapján.
- (387) A jelen határozat céljából a Bizottság ellenőrizte, hogy az SNCM a vállalkozás 2002-es éves elszámolásai alapján megfelelt ennek a feltételnek. Ennek megfelelően a szabályozott céltartalékokon kívüli szavatoló tőke⁽¹⁸⁷⁾ továbbra is negatív – 26,5 millió EUR 2002-ben, a 2001 évi – 30,7 millió EUR-s összeget követően. Ez a szint a vállalkozás szavatoló tőkéje több, mint felének elvesztését jelenti, mely tőke több, mint egynegyede veszett el az iránymutatások 5 a) pontjában leírt elégséges feltételt ellenőrző bejelentést követő 12 hónap során.
- (388) A szavatoló tőke változásán túl a Bizottság többek között az alábbiakat állapítja meg:
- 2001 és 2002 között a szokásos üzleti eredmény adózás előtt a 2001-es – 5,1 millió EUR-ról – 5,8 millió EUR-ra nőtt 2002-ben, a nettó veszteségeket 2002-ben csak egyes hajók eladása révén sikerült csökkenteni,
 - az SNCM önfinanszírozási képessége, amely 2001 végén 39,2 millió EUR volt, 2002 végén 35,7 millió EUR-ra csökkent,
 - a kölcsönbérletek nélkül számított nettó pénzügyi tartozások 2000 és 2002 között 135,8 millió EUR-ról 144, 8 millió EUR-ra nőttek,
 - a pénzügyi kötelezettségek (kamatok és kamatjellegű ráfordítások) a 2000-es 7,0 millió EUR-ról 9,503 millió EUR-ra nőttek 2002-ben.
- (389) A francia hatóságok egyébként megerősítették, hogy a bankok már nem kölcsönöznek pénzt számukra eladósodottságuk miatt, annak ellenére, hogy az SNCM garanciaaként felajánlotta jelzálogtól mentes utolsó hajóit, vagy más hasonló szolgáltatásokat.
- (390) Végül a DSP szerződés ezt az elemzést semmiben sem módosítja. Igaz ugyan, hogy ez a szerződés a szerkezetátalakítási terv sikeres megvalósításával kiegészülve idővel bizonyára lehetővé teszi az SNCM számára pozitív üzleti eredmények elérését, mindennek ellenére akkut saját tőke hiánya, növekvő eladósodottsága és a szerkezetátalakítási terv működési intézkedéseinek költsége bizonyos időn belül fizetési képességhez vezetnek majd.
- (391) A fentiek fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az SNCM megfelel az 1999-es iránymutatások 5 a) és 6. pontjaiban előírt feltételeknek egyaránt. Következésképpen megállapítja, hogy 2002-ben az SNCM az iránymutatások értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt.
- Az életképesség helyreállítása (az iránymutatások 31–34. pontjai)
- (392) Az 1999-es iránymutatásoknak megfelelően a támogatás odaítélése egy, a Bizottság által elfogadott szerkezetátalakítási terv megvalósításához kötött. Amint az a 2006-os formális vizsgálati eljárás kiterjesztéséről szóló határozat 79. pontjában szerepel, tekintetbe véve, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a 2002-es bejelentést követő intézkedések nem voltak állami támogatások, a Bizottság véleménye szerint a 22,52 millió EUR-s tőkejuttatás 1999-es iránymutatásokkal való összeegyeztethetőségét a 2002-es szerkezetátalakítási tervhez viszonyítva kell megvizsgálni. „Annak az időszaknak a körülményeit kell tehát figyelembe venni, amely során a pénzügyi támogatási intézkedéseket meghozták [...] annak érdekében, hogy elkerülhetővé váljon mindennemű későbbi helyzetre alapozott értékelés”⁽¹⁸⁸⁾.
- (393) A francia hatóságok által szolgáltatott adatok alapján a Bizottság megállapítja, hogy azon tény ellenére, hogy a 2002-es szerkezetátalakítási terv 2003-tól kezdve ismét nyereséges gazdálkodást tesz lehetővé azoknak az intézkedéseknek köszönhetően, amelyek főleg a 2002-es és 2003-as években valósulnak meg, az SNCM szavatoló-tőke-szintje csak 2005–2006 körül lesz „elégséges”. A Bizottság ennek megfelelően a szerkezetátalakítási időszak végét 2006. december 31-én határozza meg.
- (394) A Marseille és Korzika közötti ellátás rövid határidőn belül ismét nyereséges lesz, és a Maghreb országok felé irányuló forgalom már most nyereséges tevékenység. Csupán a Nizzából induló útvonal bizonytalanabb még, de ennek jelentősége csökken, és a Liamone előrehozott értékcsökkenési leírása 2001-ben megkönnyíti a pozitív eredményhez történő visszatérést ezen a vonalon. A Bizottság egyébként elfogadja azt az érvet, hogy a Nizzából induló vonalon való jelenlét továbbra is szükséges a társaság teljes piacon elfoglalt helyzetének fenntartásához, még akkor is, ha ez a jelenlét csökkent mértékű. A Maghreb országok felé irányuló útvonalak újraelosztása révén lehetővé válik a társaság történelmi ellátástól való függőségének csökkentése, és az életképesség helyreállításához is hozzájárul, tekintetbe véve a [...].
- (395) A hosszú távú életképességet illetően, tudniillik a jelenlegi DSP szerződés megszűnését követően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a terv megvalósításával a vállalkozásnak lehetősége nyílik arra, hogy hatékonyan nézzon szembe a versenytársakkal a szerződések megújítása során. A Bizottság végül megjegyzi, hogy ez a szerződés még egy részleges veszteséggel, azaz egy komphajó elvesztésével számoló forgatókönyv esetén is lehetővé teszi majd a társaság számára pozitív eredmények megőrzését. Ha a közszolgáltatási szerződés elvesztése a társaság történelmi

piacán bekövetkező 40 %-os, vagy ennél nagyobb bevétel csökkenését okozná, ahogyan ezzel az eshetőséggel egy másik forgatókönyv is számol, a Bizottság úgy véli, hogy ez olyan eset lenne, amelyet akár állami támogatással, akár anélkül csak kevés szerkezetátalakítási terv lenne képes kezelni, illetve, hogy ebben a szakaszban még korai ezzel számolni.

(396) A „jövőbeli üzemeltetési feltételekkel kapcsolatos reális feltevéseket” illetően a Bizottság a piaci tanulmányt komolynak ítéli meg, és az a véleménye, hogy az jó alapot képez a vállalkozás fejlődési kilátásainak megalapozásához.

(397) A Bizottság megállapítja, hogy a vállalkozás életképessége visszaállításának biztosítása érdekében a szerkezetátalakítási terv előirányozza, hogy az életképesség javulását főként olyan belső intézkedések eredményezik, mint a termelési költségek jobb ellenőrzése és a nagyobb termelékenység. Ezen túl, míg az SNCM pénzügyi helyzetének javulása tevékenységeinek a Mahreb országok ellátására történő újraelosztása útján valósul meg, tekintettel e piac növekedési kilátásaira, a 2002-es szerkezetátalakítási terv olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek célja bizonyos tevékenységek, különösen olasz leányvállalata, a Corsica Marittima tevékenységeinek beszüntetése.

(398) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a bejelentett tervben szereplő intézkedések hatása és a terv sikere nem függenek a piac változásától, a Maghreb országok felé irányuló ellátás növekedését kivéve, amely főleg az SNCM által az 1990-es évek közepén a piacon elfoglalt hely vissza-szerzésének felel meg.

(399) A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy a szerkezetátalakítási tervnek figyelembe kell vennie az érintett termékpiacra uralkodó és a jövőben várható keresleti-kínálati viszonyokat, forgatókönyveket készítve a helyzet legkedvezőbb, illetve legkedvezőtlenebb alakulására, valamint egy köztes állapotra vonatkozó feltételezések alapján, és feltüntetve az SNCM erős, illetve gyenge vonásait.

(400) A tervnek olyan fordulatot kell eredményeznie, amely lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy a szerkezetátalakítást követően fedezni tudja valamennyi költségét, beleértve az amortizációt és a pénzügyi terheket is.

(401) A fentiekre való tekintettel a Bizottság megállapítja, hogy az abban az időszakban rendelkezésre álló információk alapján, amikor a pénzügyi támogatási intézkedéseket meghozták, a vállalkozás életképességére vonatkozó kritérium teljesült.

A verseny indokolatlan torzulásainak megelőzése (az iránymutatások 35–39. pontjai)

(402) Az említett iránymutatások 35. pontja szerint intézkedéseket kell tenni a támogatás versenytársakra nézve hátrányos következményeinek lehetőségeihez mért csökkentése érdekében. Ellenkező esetben a támogatást a „közös érdekekkel ellentétesnek”, és ezért a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.

(403) A jelen esetben ezt a feltételt a jelenlét korlátozásaként kell értelmezni, amelyet a vállalkozásnak történelmi piacán kellene viselnie, tudniillik Korfika ellátásában, amely szintén olyan piac, amelyen a Közösségben létesített társaságok közötti versennyel kell megküzdenie, ami a Maghreb országok piacára nem jellemző.

(404) A Bizottságnak az a véleménye, hogy a Korfika felé irányuló tengeri ellátások piacán nincs kapacitásfelesleg, tekintettel a forgalom erősen szezonális jellegére és jelentős növekedésére. A Bizottság ugyancsak megjegyzi, hogy az SNCM legfontosabb versenytársa hajóinak átlagos telítettségi szintje alacsonyabb, mint az állami társaságé. Mivel az iránymutatások értelmében a piacon nincs többletkapacitás, rendbetételének elősegítésére sincs szükség. A hajók eladása – megszüntetésük helyett – tehát elfogadható kapacitáscsökkentést jelent az iránymutatások fényében.

(405) A szóban forgó piacon, vagy azokon a piacokon való jelenlét erőltetett korlátozása vagy csökkentése, amelyek a vállalkozás tevékenykedik, valójában ellentételezést jelent a versenytársaknak, mely ellenszolgáltatás nagyságának arányban kell lennie azokkal a versenytorzító hatásokkal, amelyeket a szerkezetátalakítási támogatás okoz, vagy okozhat.

(406) A szerkezetátalakítási támogatás jelentősen hozzájárul a vállalkozás saját piacán való jelenlétének csökkentéséhez, versenytársai közvetlen hasznára, az alábbi elemek megvalósítása folytán:

— a Corsica Marittima leányvállalat bezárása (82 000 utas 2000-ben), amely az Olaszország és Korfika közötti összeköttetést biztosította, és ezzel az SNCM csoport kivonulása az Olaszország és Korfika közötti ellátás piacáról,

— az SNCM csaknem teljes kiszorulása a Toulon és Korfika közötti összeköttetések piacáról, amely 2002-ben nem kevesebb, mint 460 000 utast jelentett,

— az SNCM által kínált férőhelyek, és az egy év alatt indított hajójáratok számának korlátozása 2003-tól kezdve, nevezetesen a Nizza és Korfika közötti ellátásban,

— négy hajó eladása.

(407) A Genuai-öböl és Toulon vonatkozásában az SNCM évente összesen több, mint egymillió férőhellyel csökkenteni kínálatát 2001-hez képest, azaz több, mint felével, versenytársai közvetlen hasznára, pedig ezek az ellátások növekszenek a legerőteljesebben.

(408) Annak ellenére, hogy ezek az intézkedések igen széleskörűek, kiegészültek az SNCM azon kötelezettségével, hogy a szerkezetátalakítási időszak alatt ne finanszírozzon új beruházásokat, a szerkezetátalakítási tervben foglalt, a tevékenység Maghreb országok felé történő újraelosztási költségeit kivéve.

(409) A fentiekre való tekintettel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a verseny indokolatlan torzulásainak megelőzésére vonatkozó kritérium teljesült.

A minimumra szorítókozó támogatás (az iránymutatások 40–41. pontjai)

(410) A támogatás összegét szigorúan a vállalkozás, a részvényesek vagy a vállalkozást magában foglaló csoport meglévő pénzügyi erőforrásainak ismeretében a szerkezetátalakítás lehetővé tételéhez feltétlenül szükséges minimumra kell korlátozni anélkül, hogy ezzel életképessége helyreállítási esélyeit csökkentenék.

(411) 2002. augusztus 19-i határozatában a Bizottság kifejezte kétségeit a francia hatóságok által a támogatás összegének meghatározására bemutatott számítási módszerre vonatkozóan. A Franciaország által szolgáltatott kiegészítő magyarázatok ellenére a Bizottság saját értékelést végzett.

(412) Valójában a francia hatóságok által választott, a szavatoló-tőke- és adósságállomány- rátán alapuló megközelítést illetően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy:

— a francia hatóságok által elfogadott öt vállalkozást tartalmazó panel nem reprezentálja kellőképpen a tengeri szállítás (kabotázs) ágazatát,

— a vállalkozási panelből származó 79 %-os szavatoló tőke – pénzügyi kötelezettségek arány egyébként semmiképpen sem megbízható mutatója egy vállalkozás jó állapotának,

— a francia hatóságok nem magyarázták meg, hogy mit takar pontosan az öt társaság pénzügyi kötelezettségeinek összege, nem tudták tehát garantálni, hogy ezek az adatok egybeesnek az SNCM tartozásainak összegével, amelyet a szerkezetátalakítási tervben feltüntettek,

— a francia hatóságok nem bizonyították, hogy a vállalkozási panelből származó 79 %-os szavatoló tőke – pénzügyi kötelezettségek arányt ténylegesen betartják a 2002–2007-es időszakra vonatkozóan a szerkezetátalakítási tervben foglalt pénzügyi modellben.

(413) A Franciaország által a tőkejuttatás minimumra szorítókozó jellegének bizonyítására javasolt többi megközelítéssel kapcsolatban a Bizottság ezek helytállóságát bírálja ⁽¹⁸⁹⁾.

(414) A Bizottság véleménye valójában az, hogy a tőkejuttatás elsődleges célja nem a vállalkozás szavatoló tőkéjének növelése (egyszerű pénzügyi átcsoportosítás), hanem annak lehetővé tétele, hogy a vállalkozás monopol helyzetéből az 1976-os egyezménynek megfelelően versenyhelyzetbe kerüljön. A Bizottság ezért tartózkodik attól, hogy a támogatás mértékét a francia hatóságok által

választott módszer alapján határozza meg, tekintettel az SNCM számára történő megfelelő szintű szavatoló-tőke meghatározásának nehézségére. A Bizottság megjegyzi, hogy a francia hatóságok által választott panelhez hozzáadva vagy arról elvéve bizonyos vállalkozásokat, a szavatoló tőke – adósságállomány arány jelentősen változhat.

(415) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szerkezetátalakítási támogatás fedezheti a társaság jogi és versenyhelyzetének változása folytán szükségessé váló, a szerkezetátalakítási tervben előirányzott különböző műveletek költségeit (működés szerkezetátalakítása). A működés szerkezetátalakítási intézkedéseire kapcsolódó költségeket illetően a Bizottság a 46 millió EUR-s számot fogadja el (lásd a jelen határozat 55. pontját) ⁽¹⁹⁰⁾.

(416) Az SNCM támogatási szükségletének pontos kiszámításával kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy „annak az időszaknak a körülményeit kell tehát figyelembe venni, amely során a pénzügyi támogatási intézkedéseket meghozták [...] annak érdekében, hogy elkerülhető legyen mindennemű későbbi helyzetre alapozott értékelés” ⁽¹⁹¹⁾.

(417) A jelen esetben a Bizottság az iránymutatások 40. pontja fényében megjegyzi, hogy az elsősorban hajóeladásokból álló jelentős eszközértékesítések, melyek az egyéb pénzügyi kötelezettségek 26,25 millió EUR-s nettó eredményét ⁽¹⁹²⁾ adják, 2002. február 18. – a szerkezetátalakítási támogatások francia hatóságok által történő bejelentésének dátuma és 2003. július 9. – a Bizottság által a szerkezetátalakítási támogatás engedélyezését kimondó határozat időpontja között került sor.

(418) Ezek az értékesítések azonban nem elegendőek az SNCM életképességének helyreállításához, melynek pénzügyi helyzetét e műveletet követően is jelentős passzívák jellemzik (19,75 millió EUR). Mivel az SNCM nem juthat bankkölcsönhöz még jelzálogtól mentes utolsó hajói vagy más szolgálmatok garanciaként történő felajánlásával sem, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a vállalkozás nem képes más saját forrásokat találni szerkezetátalakítása finanszírozásához.

(419) A fentiekre való tekintettel a Bizottság tehát arra a következtetésre jutott, hogy egy 19,75 millió EUR-s összeg indokolt annak érdekében, hogy a vállalkozás rövid időn belül ismét életképes legyen.

(420) A Bizottság tehát úgy ítéli meg, hogy a szerkezetátalakítási támogatás címén eredetileg bejelentett egyenleghől, azaz 22,52 millió EUR-ból csak 19,75 millió EUR igazolható az SNCM likviditási szükségletei és a 2003. július 9-én megvalósított eszköz értékesítések alapján, annak kikötésével, hogy számításba kell venni a Bizottság 2003-as határozatának, az átruházások eredményének (lásd alább) figyelembevételére vonatkozó előírását, mely átruházások a szerkezetátalakítási tervben előirányzott átruházásokat egészítik ki.

Az „Először és utoljára” elv tiszteletben tartása

- (421) Az iránymutatások⁽¹⁹³⁾ úgy rendelkeznek, hogy egy társaság, amely a múltban már részesült szerkezetátalakítási támogatásban, a szerkezetátalakítási időszak végét követő tíz éven keresztül rendszerint nem kaphat egy második támogatást. Azon támogatások sorában, amelyekben az SNCM eddig részesült, egyetlen szerkezetátalakítási támogatás sem szerepel. 1976-os megalakulása óta valójában az SNCM első szerkezetátalakításáról van szó.

10.5.2. A kompenzációs intézkedések fenntartásáról

- (422) A Bíróság 2005-ös ítéletében foglalt javaslatának megfelelően, valamint a 2006-os vizsgálat-kiterjesztési határozat 137. pontjában szereplő megjelölés szerint, mivel a felülvizsgálat az 1999-es iránymutatások címén elfogadott támogatás összegénél alacsonyabb összeget állapított meg, felvetődik a Bizottság által a 2003-as határozatban előírt kompenzációs intézkedések fenntartásának kérdése.
- (423) Emlékeztetőül: a Bizottság 2003-as határozatában egy 76 millió EUR-s tőkeinjekciót hagyott jóvá az 1999-es iránymutatások címén, az alábbi feltételek előírása mellett⁽¹⁹⁴⁾:
- i. az SNCM 2006. december 31-ig nem szerezhethet be új hajókat és nem írhat alá új, vagy felújított hajók építésére, megrendelésére vagy bérletbe adására vonatkozó szerződéseket;
 - ii. az SNCM 2006. december 31-ig kizárólag a már tulajdonában lévő tizenegy hajót használja;
 - iii. az Amadeus France, a Compagnie Corse Méditerranée, a Société Civile Immobilière (SCI) Schuman, a Société méditerranéenne d'investissements et de participations és a Someca társaságokban birtokolt valamennyi közvetett, és közvetlen részvény átruházása;
 - iv. a közzétett tarifákkal kapcsolatos minden olyan politika mellőzése, amelynek célja a versenytársakénál alacsonyabb árak kínálása azonos célállomások és szolgáltatások, illetve időpontok esetén, egészen 2006. december 31-ig;
 - v. a hajók évi átkelési számának korlátozása 2006. december 31-ig a különböző korzikai tengeri összeköttetések vonalán.

- (424) A Bizottság szakértője ellenőrizte a Bizottság 2003-as határozatában előírt valamennyi feltétel megvalósítását.

- (425) A szakértő megerősítette a hajóbeszerzési tilalomra vonatkozó feltételek tiszteletben tartását (lásd a fenti feltételt). Ebben a tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a Jean Nicoli névre átkeresztelt Superfast hajót a VT társaság vette, és a hajót bérlet útján bocsátották az

SNCM rendelkezésére 2007 februárjától kezdve, tehát a 2003-as határozatban megjelölt időszak vége után⁽¹⁹⁵⁾.

- (426) Az SNCM meglévő flottájának használatát illetően (lásd a fenti feltételt) a Bizottság szakértője megerősítette, hogy az SNCM fenntartotta 10 hajós flottáját, azaz egy egységgel a 2003-as határozatban előírt 11 hajós határ alatt maradt, az Aliso hajó Asco hajóval történő helyettesítését követően 2004-ben⁽¹⁹⁶⁾, és az Asco hajó 2005. május 24-i átruházása után.

- (427) Ami az Aliso hajó Asco hajóval történő helyettesítését illeti, a Bizottság először is megállapítja, hogy az Asco és az Aliso hajók két ún. „sistership”, azaz olyan testvérhajók, melyeket ugyanaz a hajógyár készített, ugyanazon tervek alapján. A két hajónak azonosak a méretei, ugyanaz a formájuk és a teljesítményük. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a két hajó felcserélése nem az SNCM kapacitásának növelését célozza. Továbbá, a Bizottság emlékeztet arra, hogy az engedélyezett flotta összetételén csak az SNCM-en kívül álló okokból lehet módosítani. A jelen esetben a Bizottságnak az a véleménye, hogy azok a problémák, amelyekkel az SNCM találkozott az Asco hajó átruházása során, függetlenek a társaság akaratától. A Bizottság továbbá szintén úgy ítéli meg, hogy amennyiben az SNCM találna vevőt az Alisóra az Asco helyett, az Aliso eladásának hatása az SNCM kapacitása tekintetében megegyezne az Asco eladásának hatásával, és hogy a francia hatóságok azon kötelezettségvállalásai, miszerint megfelelnek a szerkezetátalakítási tervnek, teljesülnének a SNCM működő flottája négy hajójának eladása tekintetében.

- (428) Egyébiránt a szakértő a számviteli dokumentumok alapján megállapította, hogy a 2003-as határozatban előírt valamennyi eszközátruházás (lásd a fenti feltételt) megtörtént. Az átruházás nettó bevétele 5,02 millió EUR⁽¹⁹⁷⁾. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a 2002-es szerkezetátalakítási tervben előirányzott, vagy a 2003-as határozatban előírt átruházásokon felül az SNCM további eszközátruházást hajtott végre⁽¹⁹⁸⁾ 12,6 millió EUR nettó átruházási eredménnyel, melynek megvalósítását a Bizottság szakértője ellenőrizte.

- (429) Az árvezető („price leadership”) szerep hiánya feltételt illetően⁽¹⁹⁹⁾ a Bizottság szakértője ellenőrizte egyrészt a szóban forgó feltétel tiszteletben tartásának ellenőrzését szolgáló eljárás meglétét az SNCM-en belül, másrészt megvizsgálta e feltétel SNCM által történő alkalmazását a különböző ellátásokra, a 2005. március 16-tól 2006. december 31-ig terjedő időszakban⁽²⁰⁰⁾. Ezen ellenőrzés alapján a Bizottság szakértője azt a következtetést vonta le, hogy az esetek [...] %-ában az SNCM által kibocsátott jegyek tiszteletben tartották a iv. feltételt. A Bizottság megjegyzi, hogy a francia hatóságok által szolgáltatott információk alapján az SNCM jelenleg is alkalmazza a iv. és v. feltételeket, bár a 2003-as határozat ezek határidejét 2006. december 31-ben jelölte meg.

(430) Az v. feltételről a szakértő megállapította, hogy az SNCM betartotta az átkelések számára vonatkozó előírást a 2005-ös és 2006-os üzleti években. Ezzel szemben túllépte a Marseille-ből induló átkelések maximális férőhely kínálatára vonatkozó szabályokat 2005-ben és 2006-ban, illetve igen korlátozott mértékben ugyan, de a maximális lineáris méterszám kínálatra vonatkozó szabályokat is a touloni átkelések esetében 2005-ben és 2006-ban, illetve a marseille-i átkelések esetében 2006-ban.

(431) Ez utóbbi ponttal kapcsolatban a Bizottság mindenesetre megjegyzi, hogy a férőhelyek esetében az egyetlen család részére szóló külön kabinok fogalma megnehezíti a férőhelyszámok túllépésének pontos értékelését. Az értékelés elvégzése során ez az egyetlen körülmény nem elégséges annak megállapításához, hogy az SNCM nem teljesítette a 2003-as határozatban számára előírt feltételeket.

(432) A fentiek figyelembevételével a Bizottság megállapítja, hogy az SNCM megvalósította a 2003-as határozatban előírt kompenzációs intézkedéseket.

10.5.3. Következtetés

(433) A Bizottság megjegyzi, hogy a 2003-as határozat kompenzációs intézkedéseit teljes egészében betartották. Tekintetbe véve az 1999-es iránymutatások címén jóváhagyott támogatás összegének jelentős csökkenését a 2003-ban jóváhagyott összeghez képest, mely utóbbi összeg a Bizottságot a szóban forgó feltételek előírására készítette, a Bizottság nem tartja szükségesnek kiegészítő feltételek és kötelezettségek előírását a verseny közérdekkel ellentétes mértékű torzulásának megelőzése érdekében.

(434) A fentiek fényében, és a 2005-ös határozat elfogadásának időpontjában meghatározott nettó átruházási érték pontos összegét figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a 15,81 millió EUR-s ⁽²⁰¹⁾ tőkeinjekció formájában juttatott állami támogatás összeegyeztethető az EK-Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése c) pontja címén.

11. KÖVETKEZTETÉS

(435) Következtetesként a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a jelen határozat tárgyát képező intézkedések nem támogatások az EK-Szerződés 87. cikkének (1) paragrafusa címén, vagy a közös piaccal összeegyeztethető támogatások.

(436) A Bizottság felkéri Franciaországot, hogy

— a lehető leghamarabb, és legkésőbb ennek a határozatnak a kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül, pontosítsa azon elemeket, amelyekről úgy véli, hogy azokat a 659/1999/EK rendelet 25. cikkének értelmében érinti a szakmai titoktartási kötelezettség,

— a lehető legrövidebb határidőn belül értesítse a támogatás kedvezményezettjét e határozatról, titkosítva adott esetben azon elemeket, melyekről úgy véli, hogy azok a szakmai titoktartási kötelezettség alá tartoznak, és melyeknek a támogatás kedvezményezettje számára történő közlése sértené az érdekelt felek valamelyikét, továbbá, hogy a kedvezményezett számára átadott példányban tüntesse fel azon egyéb elemeket, amelyekről úgy véli, hogy azok nem tartoznak a szakmai titoktartási kötelezettség alá, és amelyeket nem titkosít.

(437) A Bizottság emlékezteti Franciaországot arra, hogy az iránymutatások értelmében egy második szerkezetátalakítási támogatás rendszerint nem képzelhető el a szerkezetátalakítási időszak végét követő tíz éven keresztül – kivéve a kivételes, váratlan és a vállalkozás hibáján kívül bekövetkező körülmények esetét – mely a jelen esetben 2006. december 31-nek felel meg,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A francia állam által közszolgáltatási kötelezettség címén az SNCM javára az 1991–2001 időszakra kifizetett 53,48 millió EUR-s összeg az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése értelmében jogtalan állami támogatásnak minősül, de a közös piaccal összeegyeztethető a szóban forgó szerződés 86. cikkének (2) bekezdése címén.

Az SNCM 158 millió EUR-s negatív eladási ára, a CGMF által a munkavállalóknak fizetett 38,5 millió EUR összegű szociális intézkedések és a CGMF által az SNCM javára nyújtott 8,75 millió EUR-s együttes és kísérő újratőkésítés az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében nem jelentenek állami támogatást.

A Franciaország által a Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) javára nyújtott 15,81 millió EUR összegű szerkezetátalakítási támogatás az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése értelmében jogtalan állami támogatásnak minősül, de a közös piaccal összeegyeztethető a szóban forgó szerződés 86. cikkének (2) bekezdése címén.

2. cikk

Ennek a határozatnak a Francia Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2008. július 8-án.

a Bizottság részéről

Antonio TAJANI

alelnök

- (¹) HL C 308., 2002.12.11., 29. o.
- (²) Ez a szerkezetátalakítási terv a francia hatóságok 2001. december 20-án kelt bejelentését követte, amely a társaság megmentési célú támogatása céljából egy, a Compagnie Générale Maritime et Financière révén az SNCM számára engedélyezett 22,5 millió EUR-s államkincstári kölcsönről számolt be. 2002. július 17-i határozatával (HL C 148., 2003.6.25., 7. o.), a továbbiakban: a 2002-es határozat, a Bizottság engedélyezte az SNCM javára nyújtott megmentési célú támogatást az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésében előírt előzetes vizsgálati eljárás keretében. 2002. november 19-én a francia hatóságok eljuttatták a Bizottságnak az SNCM és a CGMF közötti, a kincstári kölcsönről szóló megállapodások másolatát, továbbá a CGMF által az SNCM számára két átutalással folyósított? kölcsön kifizetési bizonylatait 2002. május 13-i és június 14-i dátummal.
- (³) Bejegyezve a TREN A/61846. referencia számon.
- (⁴) A CGMF a francia állam 100 %-os tulajdonában lévő pénzügyi holding, melyen keresztül valamennyi tengeri szállítási, hajó felszerelési és bérleti műveletet lebonyolít a Földközi-tengeren.
- (⁵) HL L 83., 1999.3.27., 1. o. Azt követően, hogy a francia hatóságok 2002. szeptember 11-én a 2002. augusztus 19-i határozat néhány tárgyi tévedésének kijavítását kérték, az Európai Bizottság 2002. november 27-én határozatot fogadott el a 2002. augusztus 19-i (a HL C 308., 2002.12.11., 29. oldalán közzétett) határozat módosításáról. Az érdekelt felek a támogatási tervre vonatkozó észrevételeiket ettől az időponttól kezdve tehették meg.
- (⁶) 2002. szeptember 11-én a francia hatóságok határidő-hosszabbítást kértek a 2002. augusztus 19-i határozatra vonatkozó észrevételeik megtételéhez, a kért határidőt az Európai Bizottság szolgálatai 2002. szeptember 17-én elfogadták.
- (⁷) Bejegyezve az SG(2002) A/10050 referencia alatt.
- (⁸) Bejegyezve 2003. január 15-én a DG TREN A/10962 referencia alatt.
- (⁹) Bejegyezve az SG(2003) A/1691 referencia alatt.
- (¹⁰) Bejegyezve a TREN A/21531 referencia alatt.
- (¹¹) Bejegyezve az SG(2003) A/1546 referencia alatt.
- (¹²) HL C 288., 1999.10.9., 2. o.
- (¹³) Bejegyezve a TREN A/21701 referencia alatt.
- (¹⁴) HL L 61., 2004.2.27., 13. o. A Bizottság 2004. szeptember 8-i határozata (a továbbiakban: a 2004-es határozat), a 2003-as határozat marginális módosítását hozta magával, lehetővé téve az SNCM számára, hogy adott esetben kicserélje az Aliso és Asco hajókat a 2003-as határozat 2. cikkének módosítása révén.
- (¹⁵) HL L 19., 2005.1.21., 70. o.
- (¹⁶) Bejegyezve a TREN A/27546. referencia alatt.
- (¹⁷) Bejegyezve a TREN A/30842. referencia alatt.
- (¹⁸) Kiegészítő adatokat a 2005. november 30-án kelt 2005 (SG(2005) A/10782) számú, 2005. december 14-én kelt (SG(2005)A/11122) számú, és a 2005. december 30-án kelt (TREN A/10016) számú levélben közöltek.
- (¹⁹) TREN A/16904. referencia alatt bejegyezve.
- (²⁰) TREN A/19105. referencia alatt bejegyezve.
- (²¹) A Bíróság 2003. július 24-i ítélete, Altmark Trans GmbH e. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, (280/00, Rec. 7747. o.).
- (²²) A Veolia Transport a Veolia Environnement 100 %-os tulajdonában lévő leányvállalat. Connex név alatt végez utasszállítást a közszolgáltatás keretében (települési, városközi és regionális tömegközlekedés), és ennek keretében kezeli az út-és vasúthálózatokat, illetve kisebb mértékben tengeri szállítási szolgáltatásokat végez.
- (²³) HL C 103., 2006.4.29., 28. o.

- (²⁴) HL L 24., 2004.1.29., 1. o.
- (²⁵) HL C 148., 2006.6.24., 42. o.
- (²⁶) TREN A/25295. referencia alatt bejegyezve.
- (²⁷) TREN/A/24111. referencia alatt bejegyezve.
- (²⁸) HL C 303., 2006.12.13., 53. o.
- (²⁹) TREN/A/37907. referencia alatt bejegyezve.
- (³⁰) A *Stef-TFE csoport részéről* 2007. december 28-án (A/20313) és a *Corsica Ferries részéről* 2006. december 27-én (A/20056).
- (³¹) 2007. január 4-én, (D 2007 300067) a *Stef-TFE* csoportnak címzett, és (D 2007 300068) a *Corsica Ferries* csoportnak címzett levelek.
- (³²) 2007. január 11-én, január 16-án és február 9-én sorrendben a TREN/A/21142, A/21669 és A/23798 referenciák alatt bejegyezve.
- (³³) 2007. február 13-án TREN/A/24473 és TREN/A/23981 referencia alatt bejegyezve.
- (³⁴) A Bizottság szervezeti egységei által TREN/A/30979 referencia alatt bejegyezve. A francia hatóságok egy hónapos határidő-hosszabbítást kértek és kaptak 2007. március 15-én és 2007. április 19-én kelt, a TREN/A/27002 és A/29928 referenciák alatt bejegyzett leveleikben.
- (³⁵) Ezeket az adatokat a CFF közölte 2007. március 15-én (TREN/A/27058), 2007. szeptember 27-én (TREN/A/43510 kelt: 2007.10.1.), 2007. november 30-án (TREN/A/49918 kelt: 2007.12.6.), 2007. december 20-án (TREN/A/51600 kelt: 2007.12.26.), 2008. március 14-én (TREN/A/87084), illetve a Stim 2007. december 20-án (TREN/A/51391) és az SNCM 2008. február 28-án (TREN/A/85681). Franciaország ugyancsak küldött adatokat 2007. december 21-én (TREN/A/51441), 2008. január 7-én (TREN/A/86344) és 2008. február 8-án (TREN/A/83661). A francia hatóságok további dokumentumokat adtak át egy 2008. február 29-én tartott munkaértekezleten.
- (³⁶) Az SNCM egy 45 % körüli közvetlen nem többségi részesedéssel rendelkezik a CMN-ben és egy 24,1 %-os közvetett nem többségi részesedéssel a *Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie* (CGTH) révén. A tényleges ellenőrzést 1992 óta a *Stef-TFE* csoport gyakorolja a *Compagnie Méridionale de Participations* (CMP)-ben lévő 49 % körüli részesedése útján. Az SNCM és a CMN partnerek voltak a közszolgáltatás átruházása során a 2001–2006 közötti időszakban és közösen nyerték el az új, 2007–2012/2013-ig szóló közszolgáltatási szerződést.
- (³⁷) A CGTH holding társaság, mely az SNCM 100 %-os tulajdona.
- (³⁸) Az *Aliso Voyage* az SNCM saját szolgáltató hálózata. 17, Franciaországban található ügynökségből áll és a tengeri hajózás jegyeladását kezeli, ebből az SNCM jegyértékesítés 49,9 %-ot tesz ki.
- (³⁹) A 2003-as határozat elfogadása idején az SNCM a Delmas szállító csoporttal egyenlő arányú részesedéssel rendelkezett a Marokkót ellátó Sud-Cargos francia tengeri áruszállítási társaságban. 2005 végén ezt a tulajdonrészt átruházták [...] millió EUR összegben (szakmai titoktartási kötelezettség alá tartozó információ), amint az a francia hatóságok által 2006. március 28-án benyújtott 2005-ös beruházási tervből kitűnik.
- (⁴⁰) Az SNCM ennek a társaságnak – mely biztosítja hajói anyagellátását – 100 %-os tulajdonosa.
- (⁴¹) A 100 %-ban az SNCM által birtokolt, gyűjtőnéven *Ferrytour* társaság utazásszervezéssel foglalkozik. Tengeri utakat kínál Korzikára, Szardíniára és Tunéziába, továbbá repülőutakat számos célállomás felé. Ezenfelül kis tengeri körutazásokat és szolgáltatásokat is kínál az üzleti turizmus számára.
- (⁴²) Az SNCM 100 %-os tulajdonában lévő, 1996-ban létesített leányvállalat, a *les Comptoirs du Sud* a hajók fedélzetén található üzleteket kezeli.
- (⁴³) Lásd a 12. lábjegyzetet.

- (⁴⁴) A *Le Napoléon Bonaparte* (befogadóképessége 2 150 utas és 708 személygépkocsi, teljesítménye 43 MW, sebessége 23,8 csomó), standard autószállító komphajó; az új *Danielle Casanova*, melyet 2002 májusában szállítottak le (befogadóképessége 2 204 utas és 700 személygépkocsi, teljesítménye 37,8 MW, sebessége 23,8 csomó), szintén nagy hajó, nehéz teherautó szállító komphajó; *l'Île de Beauté* (befogadóképessége 1 554 utas és 520 személygépkocsi, teljesítménye 37,8 MW, sebessége 21,5 csomó), 1979-ben helyezték üzembe és 1989/1990-ben rehabilitálták; le *Méditerranée* (befogadóképessége 2 254 utas és 800 személygépkocsi, teljesítménye 35,8 MW, sebessége 24 csomó) és a *le Corse* (befogadóképessége 2 150 utas és 600 személygépkocsi, teljesítménye 27,56 MW, sebessége 23,5 csomó).
- (⁴⁵) *Le Paglia Orba*, (befogadóképessége 500 utas, 2 000 lineáris méter rakomány és 120 személygépkocsi, teljesítménye 19,7 MW, sebessége 19 csomó); le *Monte d'Oro* (befogadóképessége 508 utas, 1 615 méter rakomány és 130 személygépkocsi, teljesítménye 14,8 MW, sebessége 19,5 csomó); le *Monte Cinto* (befogadóképessége 111 utas és 1 200 méter rakomány, teljesítménye 8,8 MW, sebessége 18 csomó); 2003. május óta a *Pascal Paoli* (befogadóképessége 594 utas, 2 300 méter rakomány és 130 személygépkocsi, teljesítménye 37,8 MW, sebessége 23 csomó).
- (⁴⁶) Az NGV *Liamone* (befogadóképessége 1 116 utas, és 250 személygépkocsi, teljesítménye 65 MW, sebessége 42 csomó) mely szintén Toulon és Korzika között közlekedik.
- (⁴⁷) A *Danielle Casanova*, *Pascal Paoli*, *Liamone* hajókon kívül valamennyi kölcsönbérlet.
- (⁴⁸) A szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) történő alkalmazásáról szóló, 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 364., 1992.12.12., 7. o.)
- (⁴⁹) HL S 2001/10 – 007-005.
- (⁵⁰) Az említett 91-428. számú, 1991. május 13-i törvény értelmében a közszolgáltatási kötelezettségek koncesszor hatósága.
- (⁵¹) HL 2006/S 100-107350.
- (⁵²) A Bizottság 2002. július 2-án hozott határozatában engedélyezett 781/01 számú állami támogatás, HL C 186., 2002.8.6., 3. o.
- (⁵³) A Bizottság 2007. április 24-én hozott határozatában engedélyezett 13/07 számú állami támogatás, melyet a Bizottság honlapján tettek közzé: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport_2007.htm
- (*) Szakmai titoktartási kötelezettség alá tartozó információ.
- (⁵⁴) A járművezető az átkelés során elkíséri a járműszerelvényt. Bizonyos esetekben egy járművezető végzi el a felrakodást induláskor, és egy másik a lerakodást érkezéskor. Ezt kísérővel történő forgalomnak számolják el szemben a a roll-on/roll-off forgalommal, ahol a pótkocsi vontató nélkül utazik.
- (⁵⁵) HL C 148., 2003.6.25., 7. o.
- (⁵⁶) Ez az összeg a következőképpen oszlik meg: 20,4 millió EUR magára a szerkezetátalakítási tervre, 1,8 millió EUR az eladásra szánt hajók leszerelésére, 14,8 millió EUR a *Liamone* értékvesztése és 9 millió EUR a tevékenység átirányítása és újraelosztása a Maghreb országok felé.
- (⁵⁷) Ezt a tervet az SNCM Igazgató Tanácsa 2001. december 17-én elfogadta.
- (⁵⁸) A szerkezetátalakítási tervben szerepelt az átkelések számának 4 138-al történő csökkentése (3 835 az SNCM és 303 leányvállalata, a Corsica Marittima számára) 3 410-re 2003-ban az alábbi útvonal-változtatásokkal:
- az ellátás módosítása Marseille és Korzika között a 2001–2006-ra szóló közszolgáltatási szerződés műszaki leírásában foglaltaknak megfelelően,
 - a Toulon és Korzika közötti összeköttetések szinte teljes felszámolása,
 - az ellátás csökkentése Nizza és Korzika között,
 - a Livornó–Bastia útvonal lezárása a megfelelő eszközökkel, ténylegesen lezárva 2003-ban,
 - Algéria és Tunézia kiszolgálásának megerősítése a „Méditerranée”, „Île de Beauté” és „Corse” nevű hajókkal, és a Génua–Tunisz járat megszüntetése.
- (⁵⁹) A létszámcsoökkentésekre sor kerülhet a természetes vagy előrehozott nyugdíjba vonulásnak köszönhetően korkritériumok alapján (előrehozott tevékenységbeszüntetés), szabadságolásokkal és a határozott időre szóló szerződések megújításának hiányával. Ez az SNCM számára mindenesetre egy 20,4 millió EUR-ra becsült költséget jelenthet.
- (⁶⁰) Mint pl. a forgalom, a belföldi értékesítés bruttó árbevételének tervezett növekedése (1,5 %), a kölcsönök mértéke (5,5 %), pénzügyi tevékenység hozamának mértéke (4,5 %) és a rövidlejáratú kölcsönök mértéke (5 %).

- ⁽⁶¹⁾ A francia hatóságok két alternatív módszert említettek, melyeket aztán túlzott költségigényük miatt elvetettek. Az első értékelési módszer abból állt, hogy összeadták a szerkezetátalakítási intézkedések valamennyi költségét. Így egy 90,9 millió EUR-s finanszírozási igényt kaptak, mely az alábbi elemeket tartalmazta:
- az 1991–2001 között felhalmozott veszteségek, azaz 41,7 millió EUR (a 2002/149/EK 2001. október 30-i határozatban jóváhagyott (HL L 50., 2002.2.21., 66. o.) 29 millió EUR, 6,1 millió EUR 2000-re és 6,6 millió EUR szerkezetátalakítási költségek előtt a 2001. évre),
 - a terven felüli értékcsökkenési leírásokból képzett források csökkenése ugyanezen időpontok között, azaz 24 millió EUR (A tétel 86-ról 62 millió EUR-ra csökken ebben az időszakban a mérlegben, ami abban nyilvánul meg, hogy az amortizációs időszak tizenkét évről húsz évre meghosszabbodott, e forrást csekélyebb mértékben vették igénybe, és az utoljára leszállított egységek esetében lízinget alkalmaztak),
 - a szerkezetátalakítás során keletkezett átruházási értéktöbblet, azaz 21 millió EUR, mely a finanszírozási szükségletet csökkenti és,
 - a szerkezetátalakítási kiadások összeadóó hatása, melynek összege 46,2 millió EUR (lásd az 56. oldal lábjegyzetét).
- A második értékelési módszer annak meghatározásából állt, hogy mekkora összegű saját tőkét követelnek meg a bankok a teljes flottára, előrebocsátva, hogy ez utóbbiak egy hajóvásárlás finanszírozásához általában a hajó értékének 20–25 %-ával egyenlő saját tőkét írnak elő. A flotta 843 millió EUR-s történelmi beszerzési költsége alapján a francia hatóságok által elvégzett számítások szerint a sajáttőke-szükséglet 157–196 millió EUR volt. A 2001 végén meglévő sajáttőke-állomány levonásával ez a megközelítés egy 101–140 millió EUR-s újratőkésítési igényt jelzett.
- ⁽⁶²⁾ Lásd infra.
- ⁽⁶³⁾ 2002-es szerkezetátalakítási tervében az SNCM négy hajója leszerelését és eladását tervezte, ezek: a Napoléon, a Liberté, a Monte Rotondo és az NGV Asco, ez utóbbit valójában felcserélték testvérhajójával, az Alisoval. Ezeket a hajókat mára mind eladták. Az átruházás megállapított nettó eredménye 25 165 000 EUR.
- A 2003-as határozatnak megfelelően az SNCM átruházta az SCI Espace Shuman, Southerna Trader, Someca, Amadeus és CCM társaságokban meglévő részesedéseit, melyek nettó átruházási eredménye 5,02 millió EUR.
- A 2003-as határozat óta az SNCM átruházta Sud Cargos részesedését, az Asco hajót és az SNCM ingatlanparkjának lakásait 12,2 millió EUR-s összegben.
- ⁽⁶⁴⁾ A magánbefektetők kiválasztásának folyamata 2005. január 26. és 2005. szeptember vége között valósult meg. 2005. január 26-án és február 17-én a francia kormány bejelentette, hogy magánpartner keresésébe kezd, hogy azt bevonja az SNCM tőkéjébe a vállalat pénzügyi struktúrájának megerősítése, illetve a fejlődéséhez szükséges fejlesztések elősegítése érdekében.
- Miután független személyt neveztek ki a keresési folyamat ellenőrzésére, az Agence des Participations de l'Etat (APE) megbízott egy tanácsadó bankot (HSBC), hogy vegye fel a kapcsolatot a potenciális befektetőkkel.
- Az eljárás keretében hetvenkét ipari-és pénzügyi befektetőt kerestek meg azzal a céllal, hogy meghatározzák egy olyan ajánlat pénzügyi feltételeit, amelynek célja a társaság ipari tervének megerősítése, a munkahelyek megtartása és a közszolgálati szolgáltatás megfelelő teljesítése. Közülük [...] jelezték érdeklődésüket, [...] titoktartási megállapodást írtak alá és [...] emlékeztetőt küldtek az adatokról. [...] vállalat küldött be ajánlatokat a pályázati felhívás első fordulójában 2005. április 5-én, a 2005. június 17-i második fordulóban pedig három ajánlat ([...], [...] és [...]) érkezett be, továbbá egyvalaki jelezte érdeklődését kisebbségi részesedésre ([...]). A harmadik fordulóra 2005. július 28-án három ajánlat érkezett.
2005. szeptember 14-én valamennyi vállalatot felkérték végleges és határozott ajánlatuk benyújtására 2005. szeptember 15-ig. Mivel ekkor a [...] társaság elállt az ajánlattól, az állami igazgatási egységek két tényleges, tőkeapportra és teljes tőkeátvételre vonatkozó ajánlatot kaptak a francia Butler Capital Partners (BCP) és [...] csoportok részéről. 2005. szeptember 27-én Franciaország sajtóközleményt adott ki, amelyben jelezte, hogy a két ajánlat mélyreható vizsgálata alapján a BCP csoport által benyújtott ajánlatot választották, mivel amellelt, hogy pénzügyi szempontból a legelfogadhatóbb volt, egyben a társaság, a közszolgálat és a foglalkoztatás érdekeinek is ez az ajánlat felelt meg a leginkább. A BCP eredeti ajánlata [...] millió EUR-s negatív árat ajánlott, és a leggyengébb negatív árbecslést képezte. A potenciális befektetők ezen eredeti ajánlata magában foglalta azt a lehetőséget, hogy első ajánlatukat az elvégzett átvilágításnak megfelelően kiigazítják. A francia hatóságok jelezték, hogy a kiinduló árat fölfelé korrigálták a 2005. december 16-i átvilágítás eredményét követően olyan objektív elemek miatt, amelyek befolyásolják azt a törvényi és gazdasági környezetet, melyben az SNCM működik, és amelyek a 2005. szeptember 15-i ajánlat benyújtási határidő után következtek be. A negatív árat így [...] millió EUR-ra változtatták.
- A francia hatóságok és a jövőbeli befektetők közötti tárgyalásoknak köszönhetően ezt az összeget 142,5 millió EUR-ban határozták meg, valamint a vállalati nyugdíjalappal kapcsolatos költségek címén vállalták az SNCM szociális kötelezettségvállalásainak egy részét is (azaz 15,5 millió EUR-t).
- ⁽⁶⁵⁾ Az SNCM belső, az újratőkésítési és privatizációs műveletek megvalósítását célzó folyamata formálisan 2006. április 12-én kezdődött, és 2006. május 31-én fejeződött be. Hangsúlyozni kell, hogy 2007. november 27-én a munkavállalók tőkerészesedésének megvalósítására nem került sor.

- (⁶⁶) Ez az eljárás a 2006. május 16-i ülészak jegyzőkönyvének II.2 cikkében szerepel, mely úgy rendelkezik, hogy ez a számla „azoknak az esetleges kilépések vagy munkaszerződés felbontások [...] költségérszeinek finanszírozására szolgál, melyeket a munkáltatónak kell fizetnie mindennemű összegek kiegészítéseként a törvényi és szerződéses rendelkezések alkalmazásaként”. A bírói letét „rendeltetése a tőke fokozatos felszabadítása, amennyiben az SNCM csoporton belül nem áthelyezett érintett munkavállalók ténylegesen elhagynák a társaságot, illetve a letéti határidő leletelkor a letétbe helyezett összeg [...] egyenlegének felszabadítása”.
- (⁶⁷) A négy Altmark kritérium a következő:
- i. a kedvezményezett vállalkozásnak közszolgáltatási kötelezettséggel kell rendelkeznie, és e kötelezettségeket világosan meg kell határozni;
 - ii. [...] az ellentételezés kiszámításához alapul vett paramétereket objektív és átlátható módon előre meg kell határozni, hogy ne jöjjön létre olyan gazdasági előny, amely a kedvezményezett vállalkozásnak kedvez a konkurens vállalkozásokkal szemben;
 - iii. az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek biztosításához szükséges költség egy része vagy egésze fedezéséhez szükséges összeget, figyelembe véve a kapcsolódó elismervényeket és az ésszerű nyereséget is;
 - iv. ha speciális esetben a közszolgáltatási kötelezettséget biztosító vállalkozást nem olyan közbeszerzési eljáráson választották ki, amely lehetővé tenné a közösség számára a legkisebb költséget jelentő szolgáltatást nyújtani képes ajánlattevő kiválasztását, az ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell meghatározni, amelyek fejében egy átlagos, jól vezetett és a közszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatos követelményeknek való megfeleléshez szükséges közlekedési eszközökkel rendelkező vállalkozás biztosította volna e kötelezettségeket, figyelembe véve a kapcsolódó elismervényeket és a kötelezettségek biztosításából származó ésszerű nyereséget is.
- (⁶⁸) Ennek kapcsán a francia hatóságok arra is emlékeztetnek, hogy az ellentételezéseket pontosan a kötelezettségek alapján számították ki (átkelések száma, férőhelyek, helyettesítési eszköz, maximális díjazás stb.), tehát azon paraméterek alapján, amelyek az SNCM és az illetékes állami önkormányzat között megkötött, 1991–1996-ra szóló ötéves közszolgáltatási szerződésben szerepelnek, és a nevezett megállapodásokban az is szerepelt, hogy az ellentételezéseket a befolyt bevételeknek megfelelően kiigazítják.
- (⁶⁹) Konkrétan a francia hatóságok 2002. október 8-i levelükben (TREN/A/10050) olyan elemeket szolgáltatottak, amelyek lehetővé teszik annak bizonyítását, hogy az SNCM üzemeltetési költség szerkezete az 1991–2001-es időszakban összevethető volt olyan hasonló tengeri utasszállító vállalatokéval, mint a Brittany Ferries, Seafrance és a CMN. Ez utóbbival kapcsolatban a francia hatóságok az SNCM hatékonyságát a kombinált teherszállítók tevékenységének összehasonlításával ítélték volna meg. Ez a két társaság valójában azonos körülmények között működött csaknem teljesen azonos hajókkal (3 kombinált utas- és teherszállító a CMN és 4 kombinált utas- és teherszállító hajó az SNCM esetében) azonos úti célok felé. Az 1991–2001-es időszakra vonatkozóan kapott adatok alkalmasak voltak annak ellenőrzésére, hogy a termelékenységi ráták (egyrészt a bérköltségek és az üzleti forgalom, másrészt az átkelések és a hajók arányai) a kombinált utas- és teherszállító hajók esetében, melyek eltérnek 1993-ban, jelentősen megközelítik a vizsgált időszakét. Így ezek az adatok azt mutatnák, hogy ebben az időszakban az SNCM termelékenységi mutatói az ágazat egy átlagos vállalkozásának mutatóihoz hasonlóak.
- (⁷⁰) HL L 50., 2002.2.21., 66. o. A francia hatóságok tehát arra emlékeztetnek, hogy a Bizottságnak a francia hatóságok által benyújtott gazdálkodási adatok, illetve üzleti jelentések vizsgálatára kijelölt szakértő jelentését követően a Bizottság 2001. október 30-i határozatának (98) bekezdésében megállapítja, „hogy a közszolgáltatási támogatások nem az SNCM versenytévékenységből fakadó költségeinek ellentételezésére szolgáltak. A szóban forgó szolgálat szolgáltatásaival kapcsolatos elszámolások és a regionális, illetve országos hatóságok által folytatott átvilágítások szétválasztása azt is biztosítja, hogy a területi folytonosság címén nyújtott támogatás felhasználását felvázoló éves jelentések megbízható képet adnak a közszolgálati szolgáltatások költségéről”.
- (⁷¹) A francia hatóságok 2002-ben kiálltak az SNCM részvétel stratégiai fontossága mellett a Sud-Cargosban. Az áruforgalom változása (a konténeres szállítás növekedése a kombinált forgalom kárára), a Delmasnak a Sud-Cargos másik részvényese, a CMA CGM által történő felvásárlása és a Sud-Cargos gazdasági nehézségei megannyi tényező, melyek megmagyarázzák, hogy ezt a részesedést már nem tekintették stratégiai fontosságúnak, és az SNCM 2005-ben azt átruházhatta.
- (⁷²) Az Európai Bíróság 2003. január 28-i ítélete, Német Szövetségi Köztársaság/Bizottság (334/99, Rec., I -1139. o.).
- (⁷³) A Bizottság 2005. december 7-én kelt, a Belgium által az ABX Logistics javára megvalósított állami támogatásra vonatkozó C 53/03 számú (ex NN 62/03) – HL L 383., 2006.12.28., 21. o. határozata.

- (74) A Bizottság 1999. július 8-án kelt, a Németország által a Gröditzter Stahlwerke GmbH és leányvállalata, a Walzwerk Burg GmbH számára fizetett állami támogatásra vonatkozó határozata, HL L 292., 1999.11.13.
- (75) Ezt a jelentést 2006. márciusban nyújtották be a Bizottságnak, a CGMF készítette az SNCM törvényes átvilágítója, az Ernst & Young társaság támogatásával (a továbbiakban: „CGMF jelentés”).
- (76) Az Oddo Corporate Finance és a Paul Hastings iroda által készített 2006. március 29-i jelentést (Oddo jelentés) 2006. április 7-én adták át a Bizottságnak. Ez az Állami Részvények Ügynöksége (APE) által kért, a CGMF jelentéseinek kritikai áttekintéséből áll, illetve egy közösségi szinten elfogadhatónak ítélt felszámolási költség-megközelítést tartalmaz.
- (77) Tekintetbe véve a ([...] millió EUR-s) tárgyi és ([...] millió EUR-s) pénzügyi eszközöket, az ([...] millió EUR-s) ügyfél követeléseket áruszállításból és szolgáltatásokból, a ([...] millió EUR-s) egyéb követeléseket és a kincstár egy – [...] millió EUR-s deficitjét. Franciaország hangsúlyozta, hogy egy realisabb, az utólagos pénzügyi elemeket is számításba vevő értékelés ezt az értéket [...] millió EUR-ra változtatná.
- (78) A Bíróság 1994. szeptember 14-i ítélete, Spanyolország kontra Bizottság, (278/92, 279/92 és 280/92, Rec. I-4103. o.).
- (79) A legfelsőbb semmisítőszék 98-15129 számú, 2001. február 6-i ítélete. Ez az ügy egy állami létesítményre, a BRGM-re vonatkozik (Geológiai és Bányászati Kutató Intézet), amelyet leányvállalata, a Mines de Salsignes eszközállomány-éltelenségének teljes mértékben történő megfizetésére köteleztek azzal az indoklással, hogy a BRGM tényleges vezetője a tevékenység hanyatlási feltételeinek ismerete és az adott vészjelzések ellenére helytelenül cselekedett, amikor hagyta a tevékenység folytatását.
- (80) Aspocomp Group Oyj ügy; Roueni Fellebbviteli Bíróság 2005. március 22-i ítélete.
- (81) Összehasonlításul: egy OAT (Obligation Assimilable du Trésor, a Francia Állam által kibocsátott kötvény) 30 évre, 10 évre, 5 évre és 2 évre sorrendben 3,95 %, 3,82 %, 3,75 % és 3,72 % hozamot biztosítanak 2006. október 31-én.
- (82) A Bizottság 2002. július 17-i határozata, Société Française de Production, C(2002)2593 végleges – HL C 71., 2003.3.25., 3. o.
- (83) Egy ebben a tárgyban Franciaország által átadott független piaci tanulmány szerint CFF jelenleg az utasszállító piac közel [...] %-át birtokolja, míg az SNCM piaci részesedése a 2000-ben meglévő 82 %-ról [...] %-ra változott 2005-ben, továbbá a rakományszállítás piacán ért el igen jelentős növekedést, ahol még az SNCM a fő szállító, CMN-ben való részesedésének köszönhetően.
- (84) A CFF emlékeztet arra, hogy a közszolgáltatási megbízási szerződés a társaság számára 64,3 millió EUR-nyi állami támogatást biztosít évente, azaz 5 évre összesen 321,5 millió EUR-t. Véleménye szerint a közszolgáltatási megbízási szerződés 5. cikke az SNCM számára 72,8 millió EUR-s pénzmozgást (cash-flow) garantál. Másrészt a *Corsica Ferries* hangsúlyozza, hogy az SNCM által 2001-ben elkönyvelt 40,6 millió EUR-s veszteségből 15 millió EUR az NGV Liamone hajóra alkalmazott értékcsökkenésből ered.
- (85) Az eljárás megindításáról szóló határozatban az szerepel, hogy a szerkezetátalakítási tervben található többek között „a Bastia-Livornó vonal bezárása felszereléssel együtt”.
- (86) A CFF által megfogalmazott kritikák az alábbi pontokra vonatkoznak: nincs tényleges létszámcsoökkentés, az SNCM részesedéseit nem mozgósítják a szerkezetátalakításhoz, nem veszik figyelembe az értéktöbbletet a hajókon.
- (87) A 76 millió EUR-s összeg a CFF szerint annak az 500 millió francia frankos (FRF) összegnek felel meg, amennyit a társaság a területi kontinuitás támogatásán veszítene az új 2002–2006-os időszakban.
- (88) Azokhoz a rátákhoz képest, amelyeket maga állapított meg egy tíz tengeri társaságból álló panelen. Ezek a ráták 23,69 % (a *Moby Lines* esetében) és 55,09 % (a *Grimaldi* esetében) között váltakoznak, köztük 49,7 %-kal a CMN esetében.
- (89) A CFF megemlíti az 50 %-os részesedést a Sud-Cargos tengeri társaságban, a 13 %-os részesedést az Amadeus, légi szállítási foglалási rendszerre specializálódott vállalatban, a CMN-ben és a CGTH ingatlan vagyonában meglévő részesedéseket.

- (⁹⁰) A CMN referencia részvényese.
- (⁹¹) Emlékeztetőül: az OTC Korzikai megyei önkormányzatával közösen a közszolgáltatási szerződés koncesszor hatósága.
- (⁹²) A CFF által a Marseille–Korzika összeköttetésekkel kapcsolatos közszolgáltatási szerződésre vonatkozóan tett észrevételek az új, 2007–2012/2013-as időszakra szóló közszolgáltatás átruházás odaítélési eljárására és a CFF által a hazai bíróságoknál kezdeményezett peres eljárásokra vonatkoznak, melyeket később a hazai joghatóságok elutasítottak.
- (⁹³) Ezzel kapcsolatban a CFF emlékeztet arra, hogy 2005 második félévében figyelmeztető eljárás indult a Marseille-i Cégbíróságon, és csődbejelentésre kerülhetett volna sor 2005 őszétől a 2005-ben 30 millió EUR-ra becsült veszteség miatt.
- (⁹⁴) Valójában a CFF véleménye szerint a semmítőszék a Mines et produits chimiques de Salsignes ügyben egyáltalán nem a részvényes állam közvetlen felelősségét veti fel egy olyan vállalat felszámolása esetén, amelynek az állam a részvénytulajdonosa, hanem egy állami vállalat társadalombiztosítási kötelezettségeinek megfizetésére irányuló kereset lehetőségére utal, valamint arra, hogy az érintett vállalat vezetői e kötelezettség alól nem vonhatják ki magukat az állami beavatkozás ürügyén.
A Rouen-i Fellebbviteli Bíróság által az *Aspocomp* ügyben hozott ítélet jelen esetre történő alkalmazását illetően a CFF kifejezésre juttatja, hogy ennek a jogalkalmazásnak a tárgya, amely egy anyavállalat elítélésére vonatkozik, amely egy leányvállalat munkavállalói számára szociális kártérítéseket fizet az anyavállalat által jóváhagyott „megállapodás be nem tartása” címén, nagyon messze áll az SNCM dosszié körülményeitől. Nincs tehát biztos kockázata annak, hogy a CGMF-t vagy az államot bírósági felszámolás esetén végkielégítések megfizetésére ítéljék. Egyébként a CFF kétségbe vonja az egyéb szociális költségek számszerű értékelését, mivel ezek a megállapításukra felkért szakértőktől függően eltérőek.
- (⁹⁵) E tekintetben a CFF úgy véli, hogy az SNCM által a közszolgáltatás átruházási ajánlata keretében bemutatott hajók valós értékét számításba kellett volna venni az Oddo és CGMF jelentésekben az SNCM aktíváinak értékelésekor.
- (⁹⁶) A CFF véleménye szerint Franciaország hangsúlyozza Nizza ellátási integritásának alapvető jellegét, a flotta jelenlegi szinten történő tartását és az SNCM stratégiáinak ítélt részvételét a CMN csoportban.
- (⁹⁷) 2007. január 1-jén a Superfast X érkezésével.
- (⁹⁸) A CFF valamennyi versenypiacon (Nizza, Tunézia és Algéria) javasolja a felajánlott kapacitások 2005-ös szintre történő korlátozását, valamint azt, hogy ne nyissanak új vonalakat, illetve változtassák át kombinált típusú teherszállításra a Marseille–Korzika vonal ellátását a költségek csökkentése érdekében.
- (⁹⁹) Az SNCM a Bizottság 2003-as határozatának 2. cikkét megsértve új hajókat szerzett be. Egyébiránt az SNCM a Bizottság határozatának 3. cikkét megsértve nem ruházta át CCM részesedését. Végül pedig az SNCM 2003 óta agresszív tarifa politikát folytat a CFF által alkalmazott áraknál alacsonyabb árakkal, megsértve ezzel a szóban forgó határozat 4. cikkét (azonos vagy hasonló szolgáltatásért akár 30 %-kal olcsóbb jegyek).
- (¹⁰⁰) Egyrészt a két társaság könyvviteli és analitikus elszámolási módszerei ismeretének hiánya, másrészt azon tény miatt, mert a CMN nem vett részt egy ilyen vizsgálatban.
- (¹⁰¹) A STIM véleménye szerint az SNCM szándékosan alulértékelte pénzügyi eredményeit. A Korzikai Közlekedési Hivatal által felkért, független szakértő által lefolytatott átvilágítás szerint az SNCM korzikai hálózatának 1996–2001-ig felhalmozott vesztesége 125 millió francia frank (kb. 19 millió EUR) a 2001-es rendkívüli eredmény nélkül.
- (¹⁰²) A Bíróság 2003. május 8-i ítélete, Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság (328/99 és 399/00, Rec., I-4035. o.).
- (¹⁰³) E jelentésben megemlített tényekből kitűnik, hogy [...].
- (¹⁰⁴) A Számvevőszék jelentésének alátámasztására a jelentés megemlíti például, hogy [...].

- (¹⁰⁵) E jelentésben megemlített tényekből kitűnik, hogy [...].
- (¹⁰⁶) Az államnak például [...].
- (¹⁰⁷) A jelentés többek között az alábbi gazdálkodási hibákat sorolja fel: [...].
- (¹⁰⁸) A hajózási eszközöket csökkentették, és az eszközátruházási program az ipari tervnek megfelelően halad. Az ellátást biztosító hajók különböző útvonalak közötti újraelosztása megtörtént, és a közbülső fogyasztások csökkentésére vonatkozó akcióterv már meghozta az első eredményeket. Végül az ipari terv foglalkoztatási része is fokozatosan megvalósul.
- (¹⁰⁹) Ami a *Corsica Ferries* által bejelentett, CMN-re vonatkozó 2001-es 0,497 arányt illeti, ez helytelen, mivel a mérleg eszközeinek rendelkezésre állását nem veszi számításba. E hiányosság korrekcióját követően a CMN arány 0,557. A francia hatóságok véleménye szerint ez a szint mindenképpen elégtelen a CMN számára, és erre példa a CMN 2002-es nehéz pénzügyi helyzete is. A CMN-nek kölcsön kellett kérnie 8 millió EUR-t a *Stef-TFE-től* a bankjai által nem fedezett kincstárhiány finanszírozására.
- (¹¹⁰) A *Provence-Alpes-Côte d'Azur* megyei tanácsa 2003. január 9-i levelében valójában azt a piaci tanulmányt idézte, amelyet a Bizottságnak a közlemény keretében nyújtottak be, és amelynek láthatóan volt egy másolata, az alábbi megállapítást kiemelve: „Az ajánlat [Korzika és a francia szárazföld közötti útvonal kiszolgálására] túlméretezett az igényekhez képest. A hajók feltöltöttségi szintje télen átlagosan 20 %, nyáron 50 % között változik.”
- (¹¹¹) Cáfolja különösen a STIM által készített becslést, mely szerint a vállalat értéke közel 350 millió EUR, és amely nem veszi számításba a mérleg azon elemeit, amelyek javítják az értékesítést a mérleg saját tőkéjéből (amortizáció derogációk, a hajók maradvány-többletértéke stb.) a források azon elemeinek figyelmen kívül hagyásával, amelyek azt csökkentenék. Ez a tisztán számviteli jellegű számítási módszer nem felel meg egy olyan tengeri vállalat valóságos gazdasági állapotának, mint amilyen az SNCM, amely a mérlegben szereplő értékű eszközökkel rendelkezik, ugyanakkor korlátozott jövedelmezőséggel, és mérlegen kívüli jelentős forrásokkal is.
- (¹¹²) Lásd pl. A Bíróság 2006. január 10-i ítéletét, Ministero dell'Economia e delle Finanze kontra Cassa di Risparmio di Firenze (222/04, Rec. I-289. o., 129. pont).
- (¹¹³) HL L 364., 1992.12.12., 7. o.
- (¹¹⁴) HL L 378., 1986.12.31., 1. o.
- (¹¹⁵) A Bizottság nem köteles állást foglalni az érdekeltek által előtte felvetett valamennyi évrre vonatkozóan, elég azokat a tényeket és jogi megfontolásokat bemutatnia, melyek alapvető fontosságúak a határozat szellemében (a Bíróság 1995. június 8-i ítélete, Siemens kontra Bizottság (459/93, Rec.II-1675. o., 31.pont) és a 2000. június 13-i EPAC kontra Bizottság ítélet (204/97 és 270/97, Rec., II-2267. o., 35. pont).
- (¹¹⁶) A Bíróság 2008. február 12-i ítélete, BUPA e.a. kontra Bizottság (289/03).
- (¹¹⁷) E tárgyban lásd a Bizottság 2001. október 30-i, a francia állam által az SNCM-nek folyósított állami támogatásokról szóló határozatát – HL L 50., 2002.2.21., 66. o.
- (¹¹⁸) Hajóátruházásokból származó értéktöbblettel csökkentett eredmény.
- (¹¹⁹) Erre a két évre vonatkozóan, amely az 1996-os megállapodás alkalmazása két utolsó évének felel meg, a szakértői jelentés az akkor rendelkezésre álló adatok hiányában nem végezhetett Korzika ellátására vonatkozó analitikus eredmény-kimutatásnak megfelelő számítást.
- (¹²⁰) Határozathozatali gyakorlatának megfelelően a Bizottság számára közömbös a Tagállam által alkalmazott kompenzációs eszköz, feltéve hogy ellenőrizni tudja a konkurrens tevékenységek számára nyújtott kereszttámogatások hiányát. Lásd nevezetesen a Bizottság 2002. március 12-i, az Olaszország által a Poste Italiane SpA- nak nyújtott állami támogatásról szóló határozatát (HL L 282., 2002.10.19., 29. o.) és a Bizottság 2003. július 23-i, a La Poste Belge/De Post javára történő 297,5 millió EUR-s tőkeemelésről szóló határozatát (HL C 241., 2003.10.8., 13. o.).
- (¹²¹) Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság 1997-ben közösségi iránymutatásokat dolgozott ki a tengeri szállításnak nyújtott állami támogatásokról, meghatározva azokat a feltételeket, amelyek mellett a közszolgáltatási kötelezettségek ellentételezéseként nyújtott állami támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekintik – HL C 205., 1997.7.5., 5. o.
- (¹²²) (A Bizottság 2002. október 30-i, 2001/149/EK határozata, HL L 50., 2002.2.21., 66. o.)

- (¹²³) Az állam pénzügyi hozzájárulását szabályozó feltételek, az SNCM és az OTC között az 1996–2001-es időszakra kötött öt éves megállapodás IV. pontja alatt.
- (¹²⁴) Különösen, ahogyan azt a jelen határozat 71. oldalának lábjegyzetében jelezte, a Bizottság ellenőrizte az említett szolgáltatásokra vonatkozó elszámolások szétválasztását a vizsgált időszakban.
- (¹²⁵) Ez az összeg az eredetileg közölt összeg (76 millió EUR) és a közszolgáltatási kötelezettségek címén folyósított összeg (53,48 millió EUR) közötti különbségből ered.
- (¹²⁶) A Bíróság 2003. január 28-i ítélete, Németország kontra Bizottság (334/99, Rec., I-1139. o., (142) bekezdés).
- (¹²⁷) A Bizottság közleménye a tagállamok számára: az EK-Szerződés 92. és 93. cikkeinek és a Bizottság 80/723/EGK irányelve 5. cikkének alkalmazása a kézművesipari ágazat állami vállalataira, HL C 307., 1993.11.13., 3. o., 11. pont. Ez a közlemény a kézműipari ágazattal foglalkozik, de egyezés alapján ugyanígy alkalmazandó valamennyi más gazdasági ágazatra.
- (¹²⁸) Lásd nevezetesen a Bíróság 2003. március 6-i ítéletét, Westdeutsche Landesbank Girozentrale kontra Bizottság (233/99, Rec., II-435. o.).
- (¹²⁹) A Bíróság 1999. január 21-i ítélete, Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH és Lech-Stahlwerke GmbH kontra Európai Községek Bizottsága (2/96 és 129/95, Rec., II-17. o., (16) bekezdés).
- (¹³⁰) A Bíróság 1994. szeptember 14-i ítélete, Spanyolország kontra Bizottság, (278/92, 279/92 és 280/92, Rec., I-4103. o.).
- (¹³¹) A Bíróság 2003. január 28-i ítélete, Németország kontra Bizottság (334/99, Rec.2003, I-1139. o.).
- (¹³²) A Bizottság 98/204/EK, 1997. július 30-i, a Franciaország által a GAN csoportnak nyújtott támogatások feltételhez kötött jóváhagyásáról szóló határozata, HL L 78., 1998.3.16., 1. o.
- (¹³³) Ez ügyben lásd a 2006/947/EK, 2005. december 7-i, a Belgium által az ABX Logistics-nek nyújtott állami támogatásról szóló határozatot (HL L 383., 2006.12.28., 21. o.).
- (¹³⁴) Ennek értelmében lásd a Bíróság 1991. március 21-i ítéletét, Olaszország kontra Bizottság (Rec.1991, I-1433. o.).
- (¹³⁵) Lásd például a Bizottság 92/266/EGK, 1991. november 27-i, a francia ipari csoportok rekonverziós tevékenységéről szóló határozatát a vasipar, szénbányászat és a Compagnie générale maritime-en kívül, az EGK-Szerződés 92. és 94. cikkeihez képest, HL L 138., 1992.5.21., 24. o. Lásd még az alább hivatkozott szociális terveket.
- (¹³⁶) Mindenesetre meg kell jegyezni, hogy az érintett létszám felét ideiglenes személyzet vagy belső alvállalkozó tette ki. Feltételezhetjük tehát, hogy az Airbus állandó személyzetével kapcsolatos 5 000 munkahely esetében az egy főre jutó költség jóval magasabb volt.
- (¹³⁷) Egy ajánlatkérési eljárás eredményeként a Bizottság megbízott egy független szakértőt, a Moore Stephens, Chartered Accountants-t, aki a végső jelentést 2008. január 25-én nyújtotta be.
- (¹³⁸) A 7 hajó a következők: Corse, Ile de Beauté, Méditerranée, Napoléon Bonaparte, Paglia Orba, Monte d'Oro, Monte Cino.
- (¹³⁹) Ezt a leértékelést, amelynek összege [...] millió EUR (azaz átlagosan a bruttó forgalmi érték [...]–[...] %-a), többek között az SNCM hajóinak különlegessége indokolja, amelyek a vállalat által biztosított ellátáshoz igazodnak, valamint a hajók állapota és az a körülmény, hogy a teljes flottát piacra bocsátják (nevezetesen az eladó helyzetének gyengesége). A BRS értékelése nevezetesen egy tökéletesen rendben lévő, naprakész, jól karbantartott és szokásos üzleti feltételek között, jó üzemi állapotban lévő hajók feltevésén nyugszik.
- (¹⁴⁰) Becsült értéke [...] millió EUR.
- (¹⁴¹) A jogi kockázatot annak valószínűsége indokolja, hogy a felszámolóbiztos kénytelen lesz nagyon gyorsan eladni a hajókat, és ennek hatására a piac, annak korlátozott felvevőképessége miatt megreked.
- (¹⁴²) A Munka Törvénykönyv L.321-13 cikkében előírt kötelezettségről van szó, amelyet a munkaadónak kell fizetnie 50 év feletti dolgozója elbocsátásakor.

- (¹⁴³) Foglalkoztatási körzet fellendítésének költsége ([...] millió EUR), áthelyezési megállapodások költsége ([...] millió EUR), az áthelyezést, az ún. „mobilitás”-t támogató intézkedések költsége ([...] millió EUR).
- (¹⁴⁴) Az SNCM-el szerződött és leányvállalatokhoz kihelyezett, valamint a felszámolt leányvállalatok személyzetének elbocsátási költsége ([...] millió EUR), és a munkaszerződések felbontásához, illetve a munkaszerződések átminősítési kérelméhez kapcsolódó jogviták költsége ([...] millió EUR).
- (¹⁴⁵) 2005. szeptember 30-án az SNCM három lízing hajót üzemeltet, ezek: az NGV Liamone (a GIE Véronique Bail tulajdonában), a Danielle Casanova (GIE Joliette Bail) és a Pascal Paoli (GIE Castellane Bail).
- (¹⁴⁶) Ennek az értékelésnek a háttérében az alábbi hipotézisek állnak:
- az SNCM kölcsönbérleti szerződéseit 2005. szeptember 30-ával felmondja, ami azt jelenti, hogy a hajók visszakérülnek saját tulajdonosukhoz (GIE) és semmilyen bérletet nem fizetnek,
 - az elővásárlási jogok nem gyakorolhatók,
 - a hajókat a GIE hitelező bankjai értékesítették 2005. szeptember 30-án; a hajók értékesítéséből származó nettó árbevételt elsősorban a banki- és adótartozások visszafizetésére fordították.
- (¹⁴⁷) Tekintetbe véve az SNCM sorozatos CDD kötési gyakorlatát.
- (¹⁴⁸) 2006/947/EK, 2005. december 7-i, a Belgium által az ABX Logistics javára folyósított állami támogatásról szóló határozatában (HL L 383., 2006.12.28., 21. o.) a Bizottság közölte: „A Bizottság nem tagadja, hogy bizonyos kivételes esetekben bizonyos nemzeti törvénykezések lehetőséget adnak harmadik felek számára arra, hogy egy felszámolt vállalat részvényesei ellen forduljanak, különösen akkor, ha ezek a részvénytulajdonosok [...]nak tekinthetők és/vagy gazdálkodási hibát követtek el. Mindazonáltal jelen esetben, bár a francia jogban is létezik ez a lehetőség, és a belga hatóságok bizonyos számú jelzést szolgáltattak egy ilyen kockázatra vonatkozóan, nem oszlatták el kellőképpen a jelen esetben megfogalmazott kételyeket a jelen ügyre vonatkozó eljárás kiterjesztése során 2005 áprilisában. A Bizottság ebből arra következtet, hogy a jelen esetben nem jogszerű a forgatókönyv költségei között szerepeltetni az 58 millió EUR-t, amely a belga hatóságok szerint a [...] kockázatához kapcsolódik.”
- (¹⁴⁹) A Bizottság közleménye a Franciaország által a Société Marseillaise de crédit javára nyújtott támogatásról (HL C 49., 1997.2.19., 2. o.).
- (¹⁵⁰) Azaz egy jövőbeli ítélet kockázatának aktualizált nettó értéke, tekintetbe véve azt a tényt, hogy a forrásért felelős személyek védekeznének egy ilyen állítással szemben.
- (¹⁵¹) A Kereskedelmi Törvénykönyv L620-1 és további cikkeiben kodifikált, a vállalatok szanálásáról és bírósági felszámolásáról szóló 85-98 számú, 1985. január 25-i törvény; a Kereskedelmi Törvénykönyv L620-1 – 670-8 cikkeiben kodifikált, a vállalatok megmentéséről, szanálásáról és bírósági felszámolásáról szóló 2005-845 számú, 2005. július 26-i törvény.
- (¹⁵²) Egy megmentési terv meghatározásának forgatókönyve a jelen esetre nem alkalmazható, mivel a fenti 2005-ös törvény később lépett hatályba, jöllehet a Bizottság rendelkezésére álló elemek alapján egyáltalán nem vonható le az a következtetés, hogy az SNCM egy esetleges bírósági felszámolása megbukott volna.
- (¹⁵³) A vonatkozó törvények értelmében a magánjogi státusszal rendelkező állami vállalatok a fenti, bírósági felszámolásokat szabályozó törvények alkalmazási körébe tartoznak. Továbbá a jogi szabályozás közjogi jogi személyek felelősségvállalását is lehetővé teszi vezetői minőségben egy forrásfeltöltési kereset keretében.
- (¹⁵⁴) A francia joggyakorlat a tényleges vezetőtől megköveteli pozitív gazdálkodási vagy irányítási cselekmények rendszeres végzését.
- (¹⁵⁵) A francia hatóságok válasza az SNCM néhány észrevételére (lásd a jelen határozat 172. pontját).
- (¹⁵⁶) Érdekes megemlíteni, hogy a klasszikus bérkötelezettségeken felül léteznek bírósági bértartozások (felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet bértartozásai), melyek forrása egy, a munkaügyi bíróságok által hozott határozat. A jelen esetben a munkavállaló a munkaügyi bírósághoz fordul kérelme megalapozottságának megítélése érdekében, és amikor ezt a keresetet elfogadják, ez bekerül a társaság adósságállományába.
- (¹⁵⁷) A Semmítőszék 1993. november 30-i, 91–20. 554 számú ítélete, Bull. Civ. IV (A Semmítőszék Polgári és Büntető Kamarái Ítéleteinek Közlönye), 440. szám, 319. o.

- ⁽¹⁵⁸⁾ Ezt az értékelést a Sorgem Evaluation Conseiller en investissements financiers (Sorgem Evaluation Pénzügyi Befektetési Tanácsadó) készítette. Az értékelés szerzője Maurice Nussenbaum, a Cour d'appel de Paris (Párizsi Fellebbviteli Bíróság) Semmítőszék által elfogadott pénzügyi szakértője.
- ⁽¹⁵⁹⁾ A francia hatóságok reagálása az SNCM által benyújtott bizonyos észrevételekre (lásd a jelen határozat 174. pontját).
- ⁽¹⁶⁰⁾ A francia hatóságok válasza az SNCM által benyújtott bizonyos észrevételekre (lásd a jelen határozat 175. és 176. pontjait).
- ⁽¹⁶¹⁾ A francia hatóságok válasza az SNCM által benyújtott bizonyos észrevételekre (lásd a jelen határozat 175. és 176. pontjait).
- ⁽¹⁶²⁾ Bureau de Recherches Géologiques et Minières (BRGM) (Geológiai és Bányauági Kutatóintézet).
- ⁽¹⁶³⁾ Lásd például a semmítőszék 98-1529 számú, 2001. február 6-í ítéletét.
- ⁽¹⁶⁴⁾ Lásd nevezetesen a Cour d'Appel de Rouen (Roueni Fellebbviteli Bíróság) két, 2005. március 22-i határozatát – RG 04/02549 számú Aspocomp Group Oyj ítélet, és RG 01/02667 – 04/02675 számú ítélet.
- ⁽¹⁶⁵⁾ Tekintetbe véve azt a tényt, hogy az ennek a tervnek a helytelen felfüggesztésével vádolt személyek bizonyára erőlyesen védekeztek volna, hogy ne vállaljanak egyéni felelősséget.
- ⁽¹⁶⁶⁾ Cass. com., 2005. április 19., Métaleurop.
- ⁽¹⁶⁷⁾ Az EK-Szerződés 92. és 93. cikkeinek alkalmazása az állami hatóságok részesedésszerzéseire, Közlöny 9/1984 számú EK határozat, 3.2. iii. pont
- ⁽¹⁶⁸⁾ A Bíróság 2000. december 12-i ítélete, Alitalia kontra Bizottság (296/97, Rec., II-3871. o.).
- ⁽¹⁶⁹⁾ Lásd például a Bíróság 1996. december 12-i ítéletét, Air France kontra Bizottság (358/94, Rec. II-2109. o., 70. pont).
- ⁽¹⁷⁰⁾ Lásd a Bíróság 1990. február 14-i ítéletét, Franciaország kontra Bizottság (301/87, Rec., I-307. o., 40. pont).
- ⁽¹⁷¹⁾ Lásd a Klöckner Stahl tőkéjébe bevitt állami tőkejuttatási projektben szereplő esetleges támogatásra vonatkozó közleményt, HL C 390., 1994.12.31., 1. o.
- ⁽¹⁷²⁾ A Bíróság 1996. július 11-i ítélete, SFEI (39/94, Rec., I-3547. o., (60) bekezdés).
- ⁽¹⁷³⁾ A Bíróság 1990. február 14-i ítélete, Franciaország kontra Bizottság (301/87, Rec., I-307. o., (41) bekezdés).
- ⁽¹⁷⁴⁾ A Bíróság 2000. szeptember 29-i ítélete, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) kontra Bizottság (55/99, Rec., II-03207. o., (82) bekezdés).
- ⁽¹⁷⁵⁾ A Bíróság 1974. július 2-i ítélete, Olaszország kontra Bizottság (173/73, Rec., 709, (33) bekezdés).
- ⁽¹⁷⁶⁾ A Bíróság 2001. szeptember 20-i ítélete, HJ Banks (390/98, Rec., I-6117. o., (33) bekezdés).
- ⁽¹⁷⁷⁾ A Bíróság 2004. július 1-i ítélete, Salzgitter kontra Bizottság (308/00, Rec. II-1933. o., (79) bekezdés). Lásd még az állami támogatásokkal kapcsolatos szabályoknak a vállalkozások közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt (HL C 384., 1998.12.10., 3. o.).
- ⁽¹⁷⁸⁾ A Bíróság 2006. szeptember 6-i ítélete, Portugália kontra Bizottság (88/03, Rec., I-7115. o., (56) bekezdés).
- ⁽¹⁷⁹⁾ A Bíróság 2001. november 8-i ítélete, Adria-Wien Pipeline GmbH (143/99, Rec., I-8365. o., (41) bekezdés).

- (¹⁸⁰) Lásd például a Bizottság 2007. október 10-i, a görögországi bankszektor nyugdíj finanszírozási reformjáról szóló határozatát (HL C 308., 2007.12.19., 9. o.) és a Bizottság 2007. október 10-i határozatát a Franciaország által nyújtott állami támogatásokkal kapcsolatban, a postai állami köztisztviselők nyugdíjfinanszírozási módjának reformjára vonatkozóan (HL L 63., 2008.3.7., 16. o.).
- (¹⁸¹) Lásd a Bizottság *Société française de production* – ra vonatkozó, 2002. július 17-i határozatát (HL C 71., 2003.3.25., 3. o.). „Egy olyan létszámcsoökkentési terv állami finanszírozása, amely egy vállalkozás számára lehetővé teszi személyzete egy részének elbocsátását anélkül, hogy ennek teljes költségét viselnie kellene, szelektív előny, mely az állami támogatások tilalmának alkalmazását vonja maga után. Ellenben az elbocsátott személyek javára közpénzekből megvalósított kiegészítő szociális intézkedések, anélkül, hogy ezek az intézkedések csökkentenék a munkaadó szokásos adóterheit, a Tagállamok szociális politikájának hatáskörébe tartoznak, és nem jelentenek támogatást az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében [...] Az SFP ezt a költséget maradéktalanul vállalja. Ennélfogva az SFP elbocsátott személyzetének javára történő kiegészítő szociális intézkedések, amelyekre akkor kerül sor, amikor ez a személyzet már elhagyta a vállalkozást, egyáltalán nem menetesítik ez utóbbit kötelezettségei alól, és nem tartalmazznak állami támogatást az SFP javára.”
- (¹⁸²) Ez az összeg a ténylegesen bejelentett összeg (76 millió EUR), és a közszolgáltatásért járó kompenzáció összege (53,48 millió EUR) közötti különbség.
- (¹⁸³) HL C 288., 1999.10.9., 2. o.
- (¹⁸⁴) HL C 205., 1997.7.5., 5. o.
- (¹⁸⁵) Lásd a 2002-es iránymutatások 30. pontja.
- (¹⁸⁶) A fenti határozat.
- (¹⁸⁷) A szabályozott céltartalékok az adózási szabályok alkalmazásaként elszámolt kiadások.
- (¹⁸⁸) A Bíróság 2002. május 16-i ítélete, Franciaország kontra Bizottság (482/99, Rec.2002, I-4397. o., (71) bekezdés).
- (¹⁸⁹) Az első alternatív módszer, amely a meglévő flotta finanszírozását biztosító szavatoló tőkén alapszik, helytelennek bizonyul, mivel a francia hatóságok ennél a számításnál a flotta beszerzési árát, nem pedig annak 2002-es piaci árát vették figyelembe. Ha egy új társaságnak kellene alakulnia egy ugyanolyan flottával, mint amilyen flottával az SNCM ma rendelkezik, a teljes hajóflotta vételárával arányos szavatoló tőkét kellene találnia, nem pedig a hajók építési értékével arányos szavatoló tőkét. Egyébiránt egy ilyen megközelítés nem veszi számításba az olyan jelentős eszközöket, mint a foglalkozások informatikai rendszere, vagy a székhelyépületei.
- A második alternatív módszer, amely az SNCM által viselt költségeken alapul, a Bizottság számára megfelelőbbnek tűnik. A Bizottság ugyanakkor szeretné újra megvizsgálni az előző veszteségekkel kapcsolatos 41,7 millió EUR-s számot, a 2002-es eredmény és az 1999 előtt csupán a Korzika ellátásához kötődő veszteségek figyelembevétele érdekében.
- (¹⁹⁰) Meg kell jegyezni, hogy a Bizottság független szakértője [...] millió EUR-ban határozta meg a 2002-es szerkezetátalakítási terv valódi költségét az SNCM számadása alapján.
- (¹⁹¹) A Bíróság 2002. május 16-i ítélete, Franciaország kontra Bizottság (482/99, Rec. 2002, I-4397. o., (71) bekezdés).
- (¹⁹²) Lásd a jelen határozat 2. számú táblázatát. Ez az összeg tartalmazza a 2003-as határozat időpontjában megvalósított eszköz-átruházásokat, azaz a *Napoléon*, a *Monte Rotondo* és a *Liberté* hajók eladását, valamint az ingatlan átruházásokat (a teljes Schuman, - és SCI Espace Schuman ingatlanvagyon).
- (¹⁹³) Lásd az iránymutatások 48. pontját.
- (¹⁹⁴) Lásd: 1. melléklet.
- (¹⁹⁵) Megjegyzendő, hogy 2007. december 11-én egy, a Jean Nicoli eladására vonatkozó megállapodást írtak alá a VT és egy harmadik átvető között tulajdonjog-átruházással, amely 2008 áprilisában valósult meg.
- (¹⁹⁶) A Bizottságnak a 2004. június 23-i levélben jelentették be.
- (¹⁹⁷) Ez az összeg figyelembe veszi az SCI Espace Schuman értékesítését ([...] millió EUR), melyre 2003. június 24-én került sor, de nem veszi figyelembe az Aliso hajó 2004. szeptember 30-i eladásához kötődő negatív nettó átruházási eredményt ([...] millió EUR).
- (¹⁹⁸) Az Asco hajó, a Sudcargos részesedés és az ingatlanpark.

- ⁽¹⁹⁹⁾ A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a 2003-as határozat 4. cikke tiszteletben tartásának értékelése keretében figyelembe kell venni a meghirdetett árakat, tehát a bármely reklámhordozón vagy közületi tájékoztatásban szereplő árakat, amelyeket az SNCM közzétehet. Ez a feltétel nem vonatkozik az SNCM számítógépes rendszeréből származó árakra, mivel ezeket a tarifákat az SNCM-nél csakúgy, mint versenytársainál a „yield management” (hozamgazdálkodás) révén, dinamikus kontingentálással határozzák meg. A rendszerek paraméterezése nem teszi lehetővé az SNCM versenytársainál használatos speciális tarifák figyelembevételét, következésképpen az árvezető szerep (price leadership) hiányát az SNCM gazdálkodásában.
- ⁽²⁰⁰⁾ A francia hatóságok által szolgáltatott adatok alapján kiderül, hogy az SNCM 2003. július 9. és 2005. március 16. közötti vállalati tájékoztatásában, reklámkampányaiban vagy bármely más, közzétett dokumentumban soha nem közölt a versenytársainál alacsonyabb árakat.
- ⁽²⁰¹⁾ Ez az összeg az SNCM nettó kincstári szükséglete (azaz 19,75 millió EUR) és a 2003-as határozatból eredő eszközök átruházásának nettó eredménye (azaz [...] millió EUR, amely az Aliso hajó, valamint a Southern Trader, Someca és Amadeus részvények eladásából származik) közötti különbség. Ily módon az állam által az SNCM-nek nyújtott teljes tőkejuttatás összege 69,29 millió EUR.
-

I. MELLÉKLET

A 2003. HATÁROZAT RENDELKEZÉSE

1. cikk

Az a szerkezetátalakítási támogatás, amelyet Franciaország a Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) számára kíván nyújtani, összeegyeztethető a közös piaccal a 2. és 5. cikkekben foglalt feltételek mellett.

2. cikk

Az SNCM a jelen határozat kihirdetésétől kezdve 2006. december 31-ig nem vásárol új hajókat és nem ír alá új, vagy felújított hajók építésére, megrendelésére vagy bérletbe adására vonatkozó szerződéseket.

Az SNCM a jelen határozat kihirdetésétől 2006. december 31-ig csak a már tulajdonában lévő 11 hajót használhatja, ezek: a *Napoléon Bonaparte*, a *Danielle Casanova*, az *Île de Beauté*, a *Corse*, a *Liamone*, az *Aliso*, a *Méditerranée*, a *Pascal Paoli*, a *Paglia Orba*, a *Monte Cinto* és a *Monte d'Oro*.

Amennyiben az SNCM-nek rajta kívül álló okokból 2006. december 31. előtt ki kell cserélnie valamely hajóját, a Bizottság Franciaország által kellőképpen megindokolt értesítés alapján engedélyezhet ilyen cserét.

3. cikk

Az SNCM csoport az alábbi társaságokban birtokolt valamennyi közvetlen, vagy közvetett részesedését átruházza:

— *Amadeus France*,

— *Compagnie Corse Méditerranée*,

— *société civile immobilière Schuman*,

— *Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations*,

— *Someca*.

A *Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations* társaságban birtokolt részesedéseinek átruházása helyett az SNCM értékesítheti annak csak eszközeit, a *Southern Trader*-t, és bezárhatja ezt a leányvállalatot.

A francia hatóságok eldönthetik, hogy az átruházásokat nyílt pályázat vagy előzetesen meghirdetett, legalább két hónapos határidőt biztosító ajánlattételi felhívás útján valósítják meg.

Franciaország megküldi a Bizottságnak az átruházásokra vonatkozó bizonyítékokat. Az SNCM által kapott ajánlatok gyengesége nem hozható fel indokként az átruházások végrehajtásának elmaradására. Ha nem érkeznek ajánlatok, és ha Franciaország bizonyítani tudja, hogy minden szükséges reklámintézkedés megtörtént, az első bekezdésben megjelölt feltétel teljesítettnek tekintendő.

4. cikk

Az SNCM a jelen határozat közzétételétől 2006. december 31-ig a Korfika felé irányuló valamennyi útvonalon tartózkodik a közzétett tarifákkal kapcsolatos minden olyan politikától, amelynek célja a versenytársakénál alacsonyabb árak kínálása azonos célállomások és szolgáltatások, illetve időpontok esetén.

A Bizottság jogosult vizsgálati eljárást indítani a jelen határozatban előírt feltételekben tapasztalt mindennemű hiányosság miatt és különösen az első bekezdésben jelzett feltétel vonatkozásában.

Az első bekezdésben szereplő feltétel akkor teljesül, ha az SNCM által minden nap közzétett legalacsonyabb árak magasabbak, mint valamennyi versenytársa legalacsonyabb kedvezményes árai azonos célállomások és szolgáltatások esetén.

Az első bekezdésben szereplő feltétel többé nem alkalmazandó, amint a szóban forgó versenytársak tarifái az SNCM inflációval korrigált, 1996-os referenciaévében érvényben lévő tarifái fölé emelkednek.

Franciaország minden év június 30-ig megküldi a Bizottságnak mindazokat az elemeket, amelyek annak bizonyításához szükségesek, hogy ez a feltétel valóban teljesült az előző naptári évben, valamennyi Korkikáról induló és Korkika felé történő átkelés esetében.

5. cikk

A francia hatóságok által a szerkezetátalakítási tervben vállalt kötelezettségeknek megfelelően a különböző korkikai tengeri összeköttetések évi hajójárataszámai 2006. december 31-ig a jelen határozat 3. táblázatában előírt határértékekre korlátozódnak⁽¹⁾, ez alól kivételt képeznek az olyan rendkívüli, az SNCM-en kívül álló okok, amelyek miatt egyes járatokat más kikötőkbe kellene átirányítani, illetve a vállalkozást terhelő közszolgáltatási kötelezettségek változásai.

6. cikk

Franciaország számára engedélyezik, hogy az SNCM-et feltőkésítse egy első, 66 millió EUR-s összeg folyósításával a jelen határozat közzétételétől kezdve.

A szerkezetátalakítási időszak végéig, tehát 2006. december 31-ig a Bizottság a francia hatóságok kérésére utólag engedélyezhet egy második kifizetést az SNCM számára, melynek összege a fennmaradó 10 millió EUR és a 3. cikkben előírt átruházások eredményének különbségével lesz egyenlő, az említett cikkben megjelölt eljárásoknak megfelelően.

Ilyen határozat csak akkor hozható, ha a 3. cikkben előírt műveleteket végrehajtották, ha az átruházások eredménye nem haladja meg a 10 millió EUR-t, és amennyiben a 2., 4. és 5. cikkeken előírt feltételeket tiszteletben tartották a Bizottság azon jogosultságának sérelme nélkül, hogy adott esetben formális vizsgálati eljárást indítson ezen feltételek valamelyikének be nem tartása miatt. Mulasztás esetén a támogatás második részét nem fizetik ki.

7. cikk

Belgium tájékoztatja a Bizottságot az e határozatról szóló értesítés kézhezvételétől számított két hónapon belül a határozat alkalmazása érdekében tett intézkedésekről.

8. cikk

Ennek a határozatnak a Francia Köztársaság a címzettje.

⁽¹⁾ Lásd e határozat II. mellékletét.

II. MELLÉKLET

A 2003-AS HATÁROZAT 3. SZÁMÚ TÁBLÁZATA

Az SNCM ajánlatának alakulása

	Átkelések száma		Rendelkezésre bocsátott helyek		Felajánlott lineáris méterek száma	
	2001	> 2003	2001	> 2003	2001	> 2003
Marseille-Korzika	1 881	(...)	1 723 050	(...)	1 469 000	(...)
Toulon-Korzika	187	(...)	303 650	(...)	0	(...)
Génuai-öböl	1 768	(...)	1 708 700	(...)	0	(...)
Európai részösszeg	3 836	3 067	3 735 400	2 357 500	1 469 000	(...)
Maghreb	302	372	444 000	635 000	0	0
Összesen	4 138	3 439	4 179 400	2 992 500	1 469 000	(...)

2009-es előfizetési díjak (áfa nélkül, rendes szállítási költségeket beleértve)

Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 000 EUR/év (*)
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	100 EUR/hó (*)
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, nyomtatott kiadvány + éves CD-ROM	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	700 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	70 EUR/hó
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	400 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	40 EUR/hó
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, havi CD-ROM (összevont)	az EU 22 hivatalos nyelvén	500 EUR/év
A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványa (S sorozat), közbeszerzés és ajánlati felhívások, CD-ROM, heti 2 kiadvány	többnyelvű: az EU 23 hivatalos nyelvén	360 EUR/év (= 30 EUR/hó)
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat – versenyvizsga-kiírások	a vizsgakiírás szerinti nyelv(ek)en	50 EUR/év

(*) Számonkénti értékesítés: 32 oldalig: 6 EUR
33 és 64 oldal között: 12 EUR
64 oldal felett: egyedileg meghatározott ár

Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának*, amely az Európai Unió hivatalos nyelvein jelenik meg, 22 nyelvi változatára lehet előfizetni. Az L (jogszabályok) és a C (tájékoztatások és közlemények) sorozatot foglalja magában.

Valamennyi nyelvi változatra külön kell előfizetni.

A 920/2005/EK tanácsi rendelet értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 2005. június 18-i L 156. száma tett közzé, és amely előírja, hogy az Európai Unió intézményei nem kötelesek minden jogi aktust ír nyelven is megszövegezni, illetve ezen a nyelven kihirdetni, az ír nyelven kiadott Hivatalos Lapok értékesítése külön történik.

A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványára (S sorozat – közbeszerzés és ajánlati felhívások) történő előfizetés mind a 23 hivatalos nyelvi változatot magában foglalja egyetlen többnyelvű CD-ROM-on.

Kérésére az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* történő előfizetéssel a Hivatalos Lap különféle mellékleteit is megkaphatja. Az előfizetők a mellékletek megjelenéséről az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közölt „Az olvasóhoz” című közleménynek köszönhetően értesülnek.

Értékesítés és előfizetés

A Kiadóhivatal gondozásában megjelent, térítés ellenében kapható kiadványok a Kiadóhivatal forgalmazó partnereitől szerezhetők be. A forgalmazó partnerek listája a következő címen található:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm

Az EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.